

**УНИВЕРЗИТЕТ У НОВОМ САДУ
ПОЉОПРИВРЕДНИ ФАКУЛТЕТ**

МЕТОДИ ВРЕДНОВАЊА ПОЉОПРИВРЕДНОГ ЗЕМЉИШТА

- докторска дисертација -

Ментори:

Проф. др Недељко Тица
Проф. др Владислав Зекић

Кандидат:

Мр Драган Милић

Нови Сад, 2015.

Дисертација „МЕТОДИ ВРЕДНОВАЊА ПОЉОПРИВРЕДНОГ ЗЕМЉИШТА“ аутора мр Драгана Милића је део истраживања на пројектима финансираним од стране Министарства просвете, науке и технолошког развоја, Републике Србије под називом:

- Развој и примена мултифункционалних материјала на бази домаћих сировина модернизацијом традиционалних технологија (III - 45008) и
- Одржива пољопривреда и рурални развој у функцији остваривања стратешких циљева Републике Србије у оквиру дунавског региона (III - 46006).

**УНИВЕРЗИТЕТ У НОВОМ САДУ
ПОЉОПРИВРЕДНИ ФАКУЛТЕТ**

Кључна документацијска информација

Редни број: РБР	
Идентификациони број: ИВР	
Тип документације: ТД	Монографска документација
Тип записа: ТЗ	Текстуални штампани материјал
Врста рада (дипл., маг., докт.): ВР	Докторска дисертација
Име и презиме аутора: АУ	Драган М. Милић
Ментор (титула, име, презиме, званје): МН	Др Недељко Тица, редовни професор Др Владислав Зекић, ванредни професор
Наслов рада: НР	МЕТОДИ ВРЕДНОВАЊА ПОЉОПРИВРЕДНОГ ЗЕМЉИШТА
Језик публикације: ЈП	Српски
Језик извода: ЈИ	срп. / енгл.
Земља публиковања: ЗП	Република Србија
Уже географско подручје: УГП	АП Војводина
Година: ГО	2015.
Издавач: ИЗ	ауторски репринт
Место и адреса: МА	Универзитет у Новом Саду, Пољопривредни факултет Нови Сад, Трг Доситеја Обрадовића 8
Физички опис рада: ФО	5 поглавља / 288 страна (190 страна основног текста и 98 страна прилога) / 85 табела / 31 графикон / 2 слике / 207 библиографских јединица / 9 Интернет извора / 15 прилога / биографија
Научна област: НО	Агоекономија
Научна дисциплина: НД	Рачуноводство и економика пољопривредних газдинстава

Предметна одредница, кључне речи: ПО	Пољопривредно земљиште, вредновање, процењивање, приносни метод, тржишна вредност
УДК	658.2:164.032(043.3)
Чува се: ЧУ	Библиотека Пољопривредног факултета Универзитета у Новом Саду Трг Доситеја Обрадовића 8, Нови Сад
Важна напомена: ВН	-
Извод: ИЗ	
<p>Основни циљ истраживања у раду представља утврђивање вредности пољопривредног земљишта у различитим производним подручјима на целокупној територији Војводине, применом различитих метода. Тежиште рада није на утврђивању тачних вредности пољопривредног земљишта за поједине локалитете већ долазак до општег, примењивог метода, односно превасходни циљ истраживања је да се изврши научна анализа постојећих метода процене вредности пољопривредног земљишта, да се ови методи критички сагледају, утврде слабости и предности и да се на основу тога предложи одговарајућа решења, пре свега у смислу избора одговарајућег метода за вредновање пољопривредног земљишта у зависности од његове намене, положаја и локалитета на ком се налази. Наведено истраживање представља квантитативну основу за доношење одлука, приликом избора метода вредновања земљишта. Полазне основе у истраживању представљају остварени производни и економски резултати у биљној производњи. Приликом валоризације земљишта поред остварених резултата у производњи анализирани су и други фактори који имају утицај на вредност овог ресурса, као што су густина насељености пољопривредним и непољопривредних становништвом, ниво инвестиција у пољопривреду и друге делатности, ниво подршке државе кроз субвенције и економска снага јединица локалне самоуправе.</p> <p>Узајамна веза добијених вредности земљишта применом метода приносне вредности која је утврђена на основу стварне и калкулативне земљишне ренте, као и фактора чији се утицај на вредност анализира и прикупљених података о прометној, односно тржишној вредности земљишта, утврђена је применом метода вишеструке линеарне регресије. На основу добијених резултата регресионе анализе за факторе на нивоу значајности од 0,05 и 0,01 установљено је да највећи допринос тржишној вредности даје приносна вредност земљишта, што указује на то да остварени економски резултати у пољопривредној производњи имају највећи утицај на тржишну вредност земљишта. Поред овог фактора значајан утицај у погледу повећања тржишне вредности земљишта имају државне субвенције по хектару обрадивих површина, као и густина насељености. Повећање удела државног земљишта у укупним земљишним површинама и густине насељености пољопривредним становништвом утиче на смањење тржишне вредности, при чему је израженији допринос смањењу вредности код учешћа државног земљишта у укупним земљишним површинама од аграрне насељености.</p>	
Датум прихватања теме од стране НН већа: ДП	08.10.2010. године
Датум одбране: ДО	

<p>Чланови комисије: (име и презиме / титула / звање / назив организације / статус) КО</p>	<p>Др Радован Пејановић, председник редовни професор Научна област: Економија Пољопривредни факултет у Новом Саду</p>
	<p>Др Недељко Тица, ментор редовни професор Научна област: Рачуноводство и економика пољопривредних газдинстава Пољопривредни факултет у Новом Саду</p>
	<p>Др Владислав Зекић, ментор ванредни професор Научна област: Рачуноводство и економика пољопривредних газдинстава Пољопривредни факултет у Новом Саду</p>
	<p>Др Светлана Поткоњак, члан редовни професор Научна област: Рачуноводство и економика пољопривредних газдинстава Пољопривредни факултет у Новом Саду</p>
	<p>Др Ново Плакаловић, члан редовни професор Научна област: Банкарство Економски факултет у Источном Сарајеву</p>

**UNIVERSITY OF NOVI SAD
FACULTY OF AGRICULTURE**

Key word documentation

Accession number: ANO	
Identification number: INO	
Document type: DT	Monograph documentation
Type of record: TR	Textual printed material
Contents code: CC	Ph.D. thesis
Author: AU	Mr Dragan M. Milić
Mentor: MN	PhD Nedeljko Tica, full professor PhD Vladislav Zekić, associate professor
Title: TI	METHODS OF EVALUATION OF AGRICULTURAL LAND
Language of text: LT	Serbian
Language of abstract: LA	engl. / srp.
Country of publication: CP	Republic of Serbia
Locality of publication: LP	Province of Vojvodina
Publication year: PY	2015.
Publisher: PU	Author's reprint
Publication place: PP	Faculty of Agriculture, University of Novi Sad, Trg Dositeja Obradovica 8.
Physical description: PD	number of chapters 5 / pages 288 (190 pages of main text and 98 pages of appendix) / tables 85/ chart 31/ picture 2/ references 207 / 9 internet web pages / 15 appendix / biography
Scientific field SF	Economics of Agriculture
Scientific discipline SD	Accounting and economics in agriculture

Subject, Key words SKW	Agricultural land, valuation, assessment, yield method, the market value
UC	658.2:164.032(043.3)
Holding data: HD	Library of the Faculty of Agriculture, University of Novi Sad, Trg Dositeja Obradovica 8.
Note: N	None
Abstract: AB	
<p>The main objective of the research in this thesis is determination of the value of agricultural land in different production areas on the entire territory of Vojvodina, by applying different methods. The focus of the thesis is not on establishing the exact values of agricultural land for certain localities, but devising a general, applicable method; in other words, the primary aim of the research is to conduct scientific analysis of the existing methods for evaluation of agricultural land, to critically examine these methods, to identify their strengths and weaknesses, and accordingly, to propose suitable solutions, primarily in terms of selecting an appropriate method of evaluation of agricultural land depending on the purpose, position and locality of the land. This research is a quantitative basis for decision-making when selecting the methods of land evaluation. The starting points of this research are accomplished production and economic results in crop production. Apart from this, during valorisation of the land the research also included the analysis of other factors that influence the value of this resource. These factors include: population density of agricultural and non-agricultural population, the level of investments in agriculture and other industries, the level of governmental support through subsidies and economic power of the local self-government. The mutual relation of the obtained values of land, gained using the methods of yield value, is determined by applying the methods of multiple linear regression, while yield value is determined on the basis of the actual and calculative land rent, the analysed factors that influence the value, as well as the collected data on the market value of land. On the basis of the obtained results of the regression analysis for the factors at the level of significance from 0.05 to 0.01, it was found that the yield value makes the greatest contribution to the market value, which indicates that the achieved economic results in agricultural production have the greatest influence on the market value of land. In addition, factors that have significant impact on the increase of the market value of land are governmental subsidies per hectare of arable land, as well as population density. On the other hand, the market value is decreased when the share of state-owned land in the total land area is larger and the population density of agricultural population is higher, while the share of state-owned land contributes more substantially to the decrease of the value than agricultural population.</p>	
Accepted on Scientific Board on: AS	08 th October 2010
Defended: DE	

<p>Thesis Defend Board: DB</p>	<p>PhD Radovan Pejanović, president full professor</p> <p>Scientific discipline: Economy</p> <p>University of Novi Sad, Faculty of Agriculture</p>
	<p>PhD Nedeljko Tica, mentor full professor</p> <p>Scientific discipline: Accounting and economics in agriculture</p> <p>University of Novi Sad, Faculty of Agriculture</p>
	<p>PhD Vladislav Zekić, mentor associate professor</p> <p>Scientific discipline: Accounting and economics in agriculture</p> <p>University of Novi Sad, Faculty of Agriculture</p>
	<p>PhD Svetlana Potkonjak, member full professor</p> <p>Scientific discipline: Accounting and economics in agriculture</p> <p>University of Novi Sad, Faculty of Agriculture</p>
	<p>PhD Novo Plakalović, member full professor</p> <p>Scientific discipline: Banking</p> <p>Faculty of Economics in East Sarajevo</p>

Садржај:

1	УВОД.....	1
1.1	Теоријски аспекти вредновања пољопривредног земљишта.....	4
1.2	Предмет и циљ истраживања	13
1.3	Радне хипотезе.....	14
1.4	Метод рада и извори података	15
1.5	Преглед претходних истраживања	33
2	РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА	42
2.1	Искуства других земаља и Републике Србије у вези са формирањем тржишта пољопривредног земљишта и начином његовог вредновања.....	42
2.2	Преглед основних података о Војводини	65
2.2.1	Основна обележја пољопривредне производње у Војводини.....	71
2.2.2	Број и структура становника у Војводини.....	78
2.2.3	Ниво и структура инвестиција у Војводини	81
2.2.4	Преглед површина земљишта у државној својине на подручју Војводине	86
2.2.5	Економска развијеност округа и општина у Војводини.....	88
2.2.6	Државне субвенције за пољопривреду по окрузима и општинама у Војводини.....	91
2.3	Приносна вредност пољопривредног земљишта на подручју Војводине на основу калкулативне земљишне ренте.....	95
2.3.1	Вредност производње одабраних линија производње.....	96
2.3.2	Трошкови производње одабраних репрезентативних линија производње у Војводини	125
2.3.3	Калкулативна земљишна рента на подручју Војводине по хектару обрадивих површина.....	129
2.3.4	Стопа капитализације приликом утврђивања приносне вредности пољопривредног земљишта на подручју Војводине на основу калкулативне земљишне ренте.....	133
2.3.5	Приносна вредност пољопривредног земљишта на подручју Војводине утврђена на основу калкулативне земљишне ренте.....	135
2.4	Приносна вредност пољопривредног земљишта на подручју Војводине на основу стварне земљишне ренте	137
2.4.1	Вредност стварне земљишне ренте за пољопривредно земљиште на подручју Војводине.....	137
2.4.1.1	Стварна земљишна рента пољопривредног земљишта у атару које има бољи квалитет	138
2.4.1.2	Стварна земљишна рента пољопривредног земљишта у атару које има лошији квалитет.....	139

2.4.1.3	Стварна земљишна рента пољопривредног земљишта које се налази уз насељено место	140
2.4.1.4	Стварна земљишна рента пољопривредног земљишта које се налази уз тврди пут.....	141
2.4.1.5	Стварна земљишна рента пољопривредног земљишта које се налази у зони градње	142
2.4.1.6	Стварна земљишна рента пољопривредног земљишта које се налази уз парцелу закупца	143
2.4.2	Стопа капитализације приликом утврђивања приносне вредности пољопривредног земљишта на подручју Војводине на основу стварне земљишне ренте.....	144
2.4.3	Приносна вредност пољопривредног земљишта на подручју Војводине утврђена на основу стварне земљишне ренте	146
2.4.3.1	Приносна вредност пољопривредног земљишта у атару које има бољи квалитет на основу стварне земљишне ренте	147
2.4.3.2	Приносна вредност пољопривредног земљишта у атару које има лошији квалитет на основу стварне земљишне ренте.....	148
2.4.3.3	Приносна вредност пољопривредног земљишта које се налази уз насељено место на основу стварне земљишне ренте	149
2.4.3.4	Приносна вредност пољопривредног земљишта које се налази уз тврди пут на основу стварне земљишне ренте	149
2.4.3.5	Приносна вредност пољопривредног земљишта које се налази у зони градње на основу стварне земљишне ренте.....	150
2.4.3.6	Приносна вредност пољопривредног земљишта које се налази уз парцелу закупца-купца на основу стварне земљишне ренте	151
2.5	Прометна - тржишна вредност пољопривредног земљишта на подручју Војводине	152
2.5.1	Прометна вредност пољопривредног земљишта у атару које има бољи квалитет.....	153
2.5.2	Прометна вредност пољопривредног земљишта у атару које има лошији квалитет	154
2.5.3	Прометна вредност пољопривредног земљишта које се налази уз насељено место.....	155
2.5.4	Прометна вредност пољопривредног земљишта које се налази уз тврди пут	156
2.5.5	Прометна вредност пољопривредног земљишта које се налази у зони градње.....	157
2.5.6	Прометна вредност пољопривредног земљишта које се налази уз парцелу купца	158
2.6	Вредност пољопривредног земљишта које мења намену	159
2.6.1	Утврђивање вредности земљишта које се користи за експлоатацију минералних сировина	160
2.6.2	Утврђивање вредности земљишта које се користи за превођење у грађевинско земљиште	164

3	ДИСКУСИЈА.....	168
4	ЗАКЉУЧЦИ.....	176
5	ЛИТЕРАТУРА.....	179
6	ПРИЛОЗИ	191
6.1	Број и структура становника у АП Војводини	193
6.2	Ниво и структура инвестиција у АП Војводини	196
6.3	Преглед површина државног земљишта у АП Војводини.....	205
6.4	Економска развијеност округа и општина у АП Војводини	207
6.5	Државне субвенције по окрузима и општинама у АП Војводини.....	212
6.6	Приноси пољопривредних култура по окрузима и општинама у АП Војводини	215
6.7	Вредност производње одабраних култура по окрузима и општинама у АП Војводини	225
6.8	Вредност производње по хектару обрадивих површина на основу структуре сетве по окрузима и општинама на подручју АП Војводине.....	235
6.9	Трошкови производње одабраних репрезентативних култура у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године	238
6.10	Калкулативна земљишна рента по хектару обрадивих површина по окрузима и општинама на подручју АП Војводине.....	250
6.11	Приносна вредност пољопривредног земљишта утврђена на основу калкулативне земљишне ренте по окрузима и општинама на подручју АП Војводине	261
6.12	Вредност стварне земљишне ренте за пољопривредно земљиште по окрузима и општинама на подручју АП Војводине.....	263
6.13	Приносна вредност пољопривредног земљишта утврђена на основу стварне земљишне ренте по окрузима и општинама на подручју Војводине	272
6.14	Прометна - тржишна вредност пољопривредног земљишта на нивоу општина у Војводини.....	279

Преглед табела:

Табела 1. Обрачунски однос евра и динара у периоду од 2001. до 2010. године	30
Табела 2. Регионални хидросистеми у АП Војводина.....	69
Табела 3. Домаћинства према величини земљишног поседа.....	71
Табела 4. Пољопривредна домаћинства у АП Војводини према величини поседа и учешћу у укупном броју индивидуалних пољопривредних домаћинстава.....	72
Табела 5. Земљишна површина у АП Војводини према категоријама коришћења 2005. године	73
Табела 6. Пољопривредне површине по категоријама коришћења 2005. године	73
Табела 7. Просечне површине према намени у АП Војводини у периоду од 1980. до 2005. године	74
Табела 8. Структура површина према намени у АП Војводини у периоду од 1980. до 2005. године	74
Табела 9. Просечне површина према намени по окрузима и општинама у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године.....	75
Табела 10. Просечна структура површина према намени по окрузима и општинама у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године	77
Табела 11. Укупан број становника према попису из 2002. и 2011. године у АП Војводини на нивоу округа	78
Табела 12. Број становника по хектару пољопривредних површина према попису из 2002. и 2011. године у АП Војводини	79
Табела 13. Број хектара пољопривредних површина по становнику према попису из 2002. и 2011. године у АП Војводини	80
Табела 14. Однос пољопривредних површина и пољопривредних становника у АП Војводини.....	80
Табела 15. Укупне инвестиције у 000 евра по окрузима у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године	83
Табела 16. Инвестиције у пољопривреду у 000 евра по окрузима у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године	84
Табела 17. Укупне инвестиције по хектару у еврима по окрузима у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године	84
Табела 18. Пољопривредне инвестиције по хектару у еврима по окрузима у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године.....	85
Табела 19. Учешће пољопривредних у укупним инвестицијама по окрузима и општинама у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године.....	86
Табела 20. Преглед површина пољопривредно земљишта у државној својини по окрузима у АП Војводини	87
Табела 21. Преглед износа буџета Општина и Градова на подручју АП Војводине приказано збирно на нивоу округа у периоду од 2001. до 2010. године	88
Табела 22. Преглед износа буџета Општина и Градова на подручју АП Војводине приказан збирно на нивоу округа по хектару пољопривредних површина у периоду од 2001. до 2010. године	90

Табела 23. Преглед укупних државних субвенција по окрузима у АП Војводини у периоду од 2006. до 2011. године	94
Табела 24. Преглед укупних државних субвенција на нивоу округа у АП Војводини по хектару пољопривредних површина у периоду од 2006. до 2011. године	94
Табела 25. Просечни приноси одабраних линија производње у ратарско-повртарској производњи на подручју АП Војводине у периоду од 2001. до 2010. године	97
Табела 26. Просечни приноси одабраних воћних врста и грожђа на подручју АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године	98
Табела 27. Просечне откупне цене пољопривредних производа у еврима на подручју АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године	99
Табела 28. Вредност производње по хектару пшенице по окрузима у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. Године	100
Табела 29. Просечна вредност каклулативне земљишне ренте по хектару пшенице по окрузима у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године	102
Табела 30. Вредност производње по хектару кукуруза по окрузима у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. Године	103
Табела 31. Просечна вредност каклулативне земљишне ренте по хектару кукуруза по окрузима у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године	104
Табела 32. Вредност производње по хектару шећерне репе по окрузима у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године	105
Табела 33. Вредност производње по хектару сунцокрета по окрузима у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године	107
Табела 34. Просечна вредност каклулативне земљишне ренте по хектару сунцокрета по окрузима у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године	108
Табела 35. Вредност производње по хектару пасуља по окрузима у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године	110
Табела 36. Просечна вредност каклулативне земљишне ренте по хектару пасуља по окрузима у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године	111
Табела 37. Вредност производње по хектару кромпира по окрузима у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године	112
Табела 38. Просечна вредност каклулативне земљишне ренте по хектару кромпира по окрузима у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године	113
Табела 39. Вредност производње по хектару кромног биља по окрузима у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године	114
Табела 40. Просечна вредност каклулативне земљишне ренте по хектару кромног биља по окрузима у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године	115
Табела 41. Вредност производње по хектару јабуке по окрузима у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године	117
Табела 42. Просечна вредност каклулативне земљишне ренте по хектару јабуке по окрузима у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године	118
Табела 43. Вредност производње по хектару шљиве по окрузима у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године	119
Табела 44. Просечна вредност каклулативне земљишне ренте по хектару шљиве по окрузима у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године	120

Табела 45. Вредност производње по хектару винове лозе по окрузима у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године	121
Табела 46. Просечна вредност калкулативне земљишне ренте по хектару винове лозе по окрузима у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године	122
Табела 47. Вредност производње по хектару обрадивих површина на нивоу округа у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године	124
Табела 48. Преглед укупних трошкова производње одабраних линија производње у периоду од 2001. до 2010. године (евра/хектару).....	125
Табела 49. Структура укупних трошкова производње и просечна годишња стопа промене одабраних линије производње у периоду од 2001. до 2010. године	127
Табела 50. Трошкови производње по хектару обрадивих површина на нивоу округа у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године	128
Табела 51. Калкулативна земљишна рента по хектару обрадивих површина на нивоу округа у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године.....	130
Табела 52. Калкулативна земљишна рента по хектару обрадивих површина на нивоу округа у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године по подпериодима у еврама	132
Табела 53. Калкулативна земљишна рента по хектару обрадивих површина на нивоу округа у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године по подпериодима у еврама са додатим државним субвенцијама по хектару	133
Табела 54. Кретање каматних стопа у Републици Србији на дугорочне кредите који су хипотекарно обезбеђени у периоду од 2001. до 2010. године	134
Табела 55. Приносна вредност пољопривредног земљишта по хектару на основу калкулативне земљишне ренте на нивоу округа у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године по подпериодима (евра)	136
Табела 56. Просечна вредност стварне земљишне ренте за земљиште у атару које има бољи квалитет по хектару на нивоу округа у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године по подпериодима (евра)	138
Табела 57. Просечна вредност стварне земљишне ренте за земљиште у атару које има лошији квалитет по хектару на нивоу округа у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године по подпериодима (евра)	139
Табела 58. Просечна вредност стварне земљишне ренте за земљиште које се налази уз насељено место по хектару на нивоу округа у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године по подпериодима (евра)	141
Табела 59. Просечна вредност стварне земљишне ренте за земљиште које се налази уз тврди пут по хектару на нивоу округа у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године по подпериодима (евра)	142
Табела 60. Просечна вредност стварне земљишне ренте за земљиште које се налази у зони градње по хектару на нивоу округа у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године по подпериодима (евра)	143
Табела 61. Просечна вредност стварне земљишне ренте за земљиште које се налази уз парцелу закупца по хектару на нивоу округа у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године по подпериодима (евра)	144
Табела 62. Кретање каматних стопа у Републици Србији на орочене девизне депозите, код пословних банака у периоду од 2001. до 2010. године	145

Табела 63. Просечна приносна вредност пољопривредног земљишта на основу стварне земљишне ренте у атару које има бољи квалитет на нивоу округа у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године по подпериодима у еврима по хектару.....	147
Табела 64. Просечна приносна вредност пољопривредног земљишта на основу стварне земљишне ренте у атару које има лошији квалитет на нивоу округа у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године по подпериодима у еврима по хектару.....	148
Табела 65. Просечна приносна вредност пољопривредног земљишта на основу стварне земљишне које се налази уз насељено место на нивоу округа у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године по подпериодима у еврима по хектару.....	149
Табела 66. Просечна приносна вредност пољопривредног земљишта на основу стварне земљишне које се налази уз тврди пут на нивоу округа у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године по подпериодима у еврима по хектару.....	150
Табела 67. Просечна приносна вредност пољопривредног земљишта на основу стварне земљишне које се налази у зони градње на нивоу округа у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године по подпериодима у еврима по хектару.....	151
Табела 68. Просечна приносна вредност пољопривредног земљишта на основу стварне земљишне које се налази уз парцелу закупца по хектару на нивоу округа у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године по подпериодима (евра).....	151
Табела 69. Просечна прометна вредност пољопривредног земљишта у атару које има бољи квалитет на основу метода поређења на нивоу округа у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године по подпериодима у еврима по хектару.....	153
Табела 70. Просечна прометна вредност пољопривредног земљишта у атару које има лошији квалитет на основу метода поређења на нивоу округа у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године по подпериодима у еврима по хектару.....	154
Табела 71. Просечна прометна вредност пољопривредног земљишта које се налази уз село на основу метода поређења на нивоу округа у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године по подпериодима у еврима по хектару.....	155
Табела 72. Просечна прометна вредност пољопривредног земљишта које се налази уз тврди пут на основу метода поређења на нивоу округа у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године по подпериодима у еврима по хектару.....	156
Табела 73. Просечна прометна вредност пољопривредног земљишта које се налази у зони градње на основу метода поређења на нивоу округа у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године по подпериодима у еврима по хектару.....	157
Табела 74. Просечна прометна вредност пољопривредног земљишта које се налази у зони градње на основу метода поређења на нивоу округа у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године по подпериодима у еврима по хектару.....	159
Табела 75. Обрачун резерви сировина за експлоатацију.....	162
Табела 76. Калкулација у експлоатацији минералних сировина.....	162
Табела 77. Обрачун приносне вредности земљишта.....	163
Табела 78. Обрачун приносне вредности грађевинских објеката.....	165
Табела 79. Преглед најзначајнијих категорија трошкова у станоградњи на подручју АП Војводине у периоду од 2003. до 2010. године.....	166
Табела 80. Обрачун вредности земљишта које мења намену из пољопривредног у грађевинско.....	166

Табела 81. Преглед вредности земљишта у АП Војводини према различитим методима вредновања у периоду од 2001. до 2010. године у еврима.....	168
Табела 82. Преглед вредности земљишта у АП Војводини по окрузима према различитим методима вредновања у периоду од 2001. до 2010. године у еврима	170
Табела 83. Преглед анализираних вредности фактора по хектару обрадивих површина чији утицај је испитиван на вредност земљишта у АП Војводини по окрузима	171
Табела 84. Резултати оцене функције у случају приносне вредности на основу калкулативне земљишне ренте	172
Табела 85. Резултати оцене функције у случају приносне вредности на основу стварне земљишне ренте.....	174
Табела 86. Број и структура укупних и пољопривредних становника на нивоу општина и округа у АП Војводини у односу на пољопривредне површине	193
Табела 87. Укупне инвестиције на нивоу општина и округа у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године	196
Табела 88. Укупне инвестиције на нивоу општина и округа у АП Војводини по хектару пољопривредних површина у периоду од 2001. до 2010. године	198
Табела 89. Пољопривредне инвестиције на нивоу општина и округа у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године	200
Табела 90. Пољопривредне инвестиције на нивоу општина и округа у АП Војводини по хектару пољопривредних површина у периоду од 2001. до 2010. године	202
Табела 91. Преглед површина државног земљишта на нивоу општина и округа у АП Војводини.....	205
Табела 92. Преглед износа буџета Општина и Градова на подручју АП Војводине у периоду од 2001. до 2010. године.....	207
Табела 93. Преглед износа буџета Општина и Градова на подручју АП Војводине по хектару пољопривредних површина у периоду од 2001. до 2010. године	209
Табела 94. Преглед укупних државних субвенција по окрузима и општинама у АП Војводини у периоду од 2006. до 2011. године.....	212
Табела 95. Преглед укупних државних субвенција на нивоу округа и општина у АП Војводини по хектару пољопривредних површина у периоду од 2006. до 2011. године	213
Табела 96. Просечни приноси пшенице по хектару на нивоу округа и општина у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године.....	215
Табела 97. Просечни приноси кукуруза по хектару на нивоу округа и општина у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године.....	215
Табела 98. Просечни приноси шећерне репе по хектару на нивоу округа и општина у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године	216
Табела 99. Просечни приноси сунцокрета по хектару на нивоу округа и општина у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године.....	217
Табела 100. Просечни приноси пасуља по хектару на нивоу округа и општина у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године.....	218
Табела 101. Просечни приноси кромпира по хектару на нивоу округа и општина у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године.....	219

Табела 102. Просечни приноси крмног биља по хектару на нивоу округа и општина у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године	220
Табела 103. Просечни приноси јабуке по родном стаблу на нивоу округа и општина у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године	221
Табела 104. Просечни приноси шљиве по родном стаблу на нивоу округа и општина у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године	222
Табела 105. Просечни приноси винове лозе по чокоту на нивоу округа и општина у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године	222
Табела 106. Вредност производње пшенице по хектару на нивоу општина и округа у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године	225
Табела 107. Вредност производње кукуруза по хектару на нивоу општина и округа у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године	226
Табела 108. Вредност производње шећерне репе по хектару на нивоу општина и округа у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године	226
Табела 109. Вредност производње сунцокрета по хектару на нивоу општина и округа у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године	227
Табела 110. Вредност производње пасуља по хектару на нивоу општина и округа у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године	228
Табела 111. Вредност производње кромпира по хектару на нивоу општина и округа у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године	229
Табела 112. Вредност производње крмног биља по хектару на нивоу општина и округа у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године	230
Табела 113. Вредност производње јабуке по хектару на нивоу општина и округа у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године	231
Табела 114. Вредност производње шљиве по хектару на нивоу општина и округа у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године	232
Табела 115. Вредност производње винограда по хектару на нивоу општина и округа у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године	233
Табела 116. Структура сетве на нивоу општина и округа у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године	235
Табела 117. Структура сетве по културама у АП Војводини у периоду од 1981. до 2005. године	235
Табела 118. Вредност производње по хектару обрадивих површина на основу структуре сетве по окрузима и општинама на подручју АП Војводине	236
Табела 119. Трошкови производње пшенице по хектару у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године (евра/хектару)	238
Табела 120. Трошкови производње кукуруза по хектару у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године (евра/хектару)	239
Табела 121. Трошкови производње шећерне репе по хектару у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године (евра/хектару)	240
Табела 122. Трошкови производње сунцокрета по хектару у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године (евра/хектару)	241
Табела 123. Трошкови производње пасуља по хектару у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године (евра/хектару)	242

Табела 124. Трошкови производње кромпира по хектару у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године (евра/хектару).....	243
Табела 125. Трошкови производње силажног кукуруза по хектару у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године (евра/хектару).....	244
Табела 126. Трошкови производње луцерке по хектару у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године (евра/хектару).....	244
Табела 127. Трошкови производње јабуке по хектару у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године (евра/хектару).....	245
Табела 128. Трошкови производње шљиве по хектару у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године (евра/хектару).....	246
Табела 129. Трошкови производње винове лозе по хектару у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године (евра/хектару).....	247
Табела 130. Калкулативна земљишна по хектару житарица на основу структуре сетве по општинама на подручју АП Војводине у периоду од 2001. до 2010. године (евра/хектару)	250
Табела 131. Калкулативна земљишна рента по хектару индустријског биља на основу структуре сетве по општинама на подручју АП Војводине у периоду од 2001. до 2010. године (евра/хектару).....	251
Табела 132. Калкулативна земљишна рента по хектару поврћа на основу структуре сетве по општинама на подручју АП Војводине у периоду од 2001. до 2010. године (евра/хектару)	253
Табела 133. Калкулативна земљишна рента по хектару крмног биља на основу структуре сетве по општинама на подручју АП Војводине у периоду од 2001. до 2010. године (евра/хектару).....	255
Табела 134. Калкулативна земљишна рента по хектару воћњака и винограда на основу структуре сетве по општинама на подручју АП Војводине у периоду од 2001. до 2010. године (евра/хектару).....	256
Табела 135. Калкулативна земљишна рента по хектару обрадивих површина на основу структуре сетве по општинама на подручју АП Војводине у периоду од 2001. до 2010. године (евра/хектару).....	257
Табела 136. Приносна вредност пољопривредног земљишта по хектару утврђена на основу калкулативне земљишне ренте по општинама на подручју АП Војводине у периоду од 2001. до 2010. године (евра/хектару).....	261
Табела 137. Просечна вредност стварне земљишне ренте за земљиште у атару које има бољи квалитет по хектару на нивоу општина у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године по подпериодима (евра/хектару).....	263
Табела 138. Просечна вредност стварне земљишне ренте за земљиште у атару које има слабији квалитет по хектару на нивоу општина у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године по подпериодима (евра/хектару).....	264
Табела 139. Просечна вредност стварне земљишне ренте за земљиште које се налази уз село по хектару на нивоу општина у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године по подпериодима (евра/хектару).....	265
Табела 140. Просечна вредност стварне земљишне ренте за земљиште које се налази уз тврди пут по хектару на нивоу општина у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године по подпериодима (евра/хектару).....	266

Табела 154. Просечна прометна вредност по хектару пољопривредног земљишта које се налази уз парцелу закупца применом метода поређења на нивоу општина у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године по подпериодима (евра/хектару)..... 285

Преглед графикана:

Графикон 1. Кретање суме буџета јединица локалне самоуправе на подручју АП Војводине у периоду од 2001. до 2010. године (милиона евра)	89
Графикон 2. Учешће буџетских прихода појединих округа у укупним буџетским приходима на подручју АП Војводине у периоду од 2001. до 2010. године	89
Графикон 3. Просечне вредности буџетских прихода појединих округа на подручју АП Војводине у периоду од 2001. до 2010. године (милиона евра)	91
Графикон 4. Кретање вредности производње пшенице по окрузима на подручју АП Војводине у периоду од 2001. до 2010. године (евра/ха)	101
Графикон 5. Кретање просечног прихода и трошкова по хектару у производњи пшенице на подручју АП Војводине у периоду од 2001. до 2010. године (евра/ха).....	102
Графикон 6. Кретање вредности производње кукуруза по окрузима на подручју АП Војводине у периоду од 2001. до 2010. године (евра/ха)	103
Графикон 7. Кретање просечног прихода и трошкова по хектару у производњи кукуруза на подручју АП Војводине у периоду од 2001. до 2010. године (евра/ха).....	104
Графикон 8. Кретање вредности производње шећерне репе по окрузима на подручју АП војводине у периоду од 2001. до 2010. године (евра/ха)	106
Графикон 9. Кретање просечног прихода и трошкова по хектру у производњи шећерне репе на подручју АП Војводине у периоду од 2001. до 2010. године (евра/ха).....	106
Графикон 10. Кретање вредности производње сунцокрета по окрузима на подручју АП Војводине у периоду од 2001. до 2010. године (евра/ха)	108
Графикон 11. Кретање просечног прихода и трошкова по хектару у производњи сунцокрета на подручју АП Војводине у периоду од 2001. до 2010. године (евра/ха) .	109
Графикон 12. Кретање вредности производње пасуља по окрузима на подручју АП Војводине у периоду од 2001. до 2010. године (евра/ха)	110
Графикон 13. Кретање просечног прихода и трошкова по хектару у производњи пасуља на подручју АП Војводине у периоду од 2001. до 2010. године (евра/ха).....	111
Графикон 14. Кретање вредности производње кромпира по окрузима на подручју АП Војводине у периоду од 2001. до 2010. године (евра/ха)	112
Графикон 15. Кретање просечног прихода и трошкова по хектару у производњи кромпира на подручју АП Војводине у периоду од 2001. до 2010. године (евра/ха)....	113
Графикон 16. Кретање вредности производње крмног биља по окрузима на подручју АП Војводине у периоду од 2001. до 2010. године (евра/ха)	115
Графикон 17. Кретање просечног прихода и трошкова по хектару у производњи крмног биља на подручју АП Војводине у периоду од 2001. до 2010. године (евра/ха)	116
Графикон 18. Кретање вредности производње јабуке по окрузима на подручју АП Војводине у периоду од 2001. до 2010. године (евра/ха)	117

Графикон 19. Кретање просечног прихода и трошкова по хектару у производњи јабуке на подручју АП Војводине у периоду од 2001. до 2010. године (евра/ха)	118
Графикон 20. Кретање вредности производње шљиве по окрузима на подручју АП Војводине у периоду од 2001. до 2010. године (евра/ха)	119
Графикон 21. Кретање просечног прихода и трошкова по хектару у производњи шљиве на подручју АП војводине у периоду од 2001. до 2010. године (евра/ха)	120
Графикон 22. Кретање вредности производње винове лозе по окрузима на подручју АП Војводине у периоду од 2001. до 2010. године (евра/ха)	122
Графикон 23. Кретање просечног прихода и трошкова по хектару у производњи винове лозе на подручју АП Војводине у периоду од 2001. до 2010. године (евра/ха).....	123
Графикон 24. Просечна вредност производње по хектару обрадивих површина на нивоу округа у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године (евра/ха).....	124
Графикон 25. Кретање укупних трошкова производње одабраних култура у периоду од 2001. до 2010. године (евра/ха)	126
Графикон 26. Учешће појединих категорија трошкова у укупним трошковима производње одабраних култура у периоду од 2001. до 2010. године	128
Графикон 27. Просечни трошкови производње по хектару обрадивих површина на нивоу округа у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године (евра/ха).....	129
Графикон 28. Просечна вредност калкулативне земљишне ренте по хектару обрадивих површина на нивоу округа у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године (евра/ха).....	131
Графикон 29. Просечна вредност калкулативне земљишне ренте по хектару обрадивих површина на нивоу округа у АП Војводини у периоду од 2001. до 2005. и 2006. до 2010. године (евра/ха)	133
Графикон 30. Кретање каматних стопа на хипотекарне кредите индексирани у еврима у Републици Србији током периода од 2001. до 2010. године (%)	135
Графикон 31. Кретање каматних стопа на хипотекарне кредите индексирани у еврима у Републици Србији током периода од 2001. до 2010. године (%)	146

Преглед слика:

Слика 1. Мапа АП Војводине са прегледом округа, општина и градова	68
Слика 2. Мапа функција хидносистема ДТД.....	70

1 УВОД

Утврђивање објективне вредности пољопривредног земљишта представља сложен поступак због потребе да се сагледа више претпоставки о будућим догађајима. Процес повраћаја извршених улагања у куповину земљишта је дуготрајан и праћен је бројним врстама ризика, тако да је потребан дужи временски период за оцену оправданости оваквих улагања. У неким случајевима сложеност овог поступка представља главни разлог због којег купци и продајци оклевају у погледу доношења одлука које се тичу трансакција ове врсте. У педолошком смислу земљиште представља танак, површински слој земљине коре (литосфере) који настаје као производ геолошке подлоге уз учешће климатских фактора и живих бића. Основна карактеристика земљишта која га разликује од матичне (геолошке подлоге) јесте плодност. Плодност земљишта је мера његове способности да задовољи потребе биљака за минералним материјама и водом. Управо та особина представља суштину његове вредности, јер се на основу плодности ствара могућност за обављање пољопривредне производње, односно могућност за остваривање економских користи. Земљиште је један од основних услова живота, односно природних ресурса јер се на њему производи храна, као и енергија¹. Педогенеза или процес формирања земљишта је веома сложен и дуготрајан процес у којем се истичу процеси хумификације, минерализације и испирања. За формирање 2,5 центиметра земљишта потребно је од 300 до 1.000 година. Овај процес је условљен читавим низом фактора, као што су тип подлоге, надморска висина, експозиција, нагиб терена, клима датог подручја, тип вегетације и слично. Према присуству или одсуству, развијености и дебљини земљишног хоризонта, на основу физичких, хемијских и биолошких особина, разликује се велики број основних и прелазних земљишних типова, који се крећу од плитких земљишта као једне крајности до дубоких, развијених, плодних земљишта која представљају другу крајност. Физичка и хемијска структура и биолошка активност земљишта одређују његову плодност и имају велики значај у одржавању његове продуктивности. Одржавање и повећање плодности земљишта се, између осталог, постиже минимизирањем губитка земљишних честица и хранљивих материја путем ерозије, отицања и њихове инфилтрације у подземне воде². Поред тога земљиште представља и простор за становање и привредну активност. Такође оно представља место или извор за експлоатацију минералних сировина. Земљиште је ограничен ресурс, како у природном тако и у економском смислу. Земљиште се користи у различите сврхе, а у највећој мери за производњу хране, односно за пољопривредну производњу. Намена и коришћење земљишта одређени су његовом плодношћу. На основу класификације у погледу плодности земљишта која имају потенцијал за гајење биљака углавном се користе за пољопривредну производњу, мада у неким ситуацијама и локалитет земљишта може да определи намену за коју ће земљиште бити коришћено. Земљиште у близини урбаних и привредних подручја без обзира на квалитет под утицајем потреба за ширењем стамбених и привредних потреба користи се за ове сврхе. Потенцијал земљишта за пољопривредну производњу поред биолошких детерминисан је и економским факторима. Под економским потенцијалом за пољопривредну производњу земљишта подразумева се економски оправдано коришћење у пољопривредној производњи. Према овом критеријуму за одређивање намене земљишта потенцијал за пољопривредну производњу имају она земљишта на којима је могуће постићи приносе који имају економско

¹ Milić D., Tica N., Costs of collection of the cornstalk as the source of energy, Sustainable Agriculture and Rural Development in Terms of The Republic of Serbia Strategic Goals Realization within The Danube Region (preservation of rural values), Thematich proceedings, p. 225-240, 2012.

² Пејановић, Р., Концепт добре пољопривредне праксе, Пословна политика, 37(6-7), 48-52; Београд, 2008.

оправдање, односно чија вредност производње превазилази трошкове који су били потребни за ту производњу³.

У пољопривредној производњи, где земљиште представља један од фактора производње, у научном и практичном смислу често се јавља потреба за утврђивањем његове вредности. Овај поступак утврђивања вредности у теорији и пракси се назива процењивање, вредновање, таксација или валуација. Разлози за његово вредновање су бројни и полазе од утврђивања економске оправданости инвестиција у којима учествује пољопривредно земљиште до утврђивања вредности приликом његовог промета. Вредновање пољопривредног земљишта могуће је извести на више начина у зависности од тога које полазне претпоставке се узму приликом утврђивања вредности. Утврђивање вредности заснива се на схватању карактеристика и значаја, као и појединачног доприноса различитих фактора који утичу на његово вредновање. У том смислу истичу се два основна фактора који утичу на стварање вредности и који уједно представљају полазне претпоставке за два основна концепта утврђивања вредности пољопривредног земљишта.

Први фактор представљају економски ефекти које се остварују од коришћења земљишта. Овај фактор представља основу за утврђивање вредности на основу користи које проистичу од неког средства, односно овај фактор представља полазну основу за вредновање уз помоћ приносних метода.

Други фактор настаје на основу ограничења у погледу понуде и тражње пољопривредног земљишта, што је последица чињенице да је земљиште ограничен ресурс који има тенденцију смањења површина. Полазећи од промена на тржишту које узрокују промену понуде или тражње вредновање је могуће извршити на основу тржишног или прометног приступа метом поређења са вредношћу овог природног добра сличних особина чији промет је забележен.

Наведени фактори представљају основу за утврђивање вредности према два различита приступа, али се такође може рећи да између њих постоји узајамна веза. Уколико постоје економске користи од пољопривредне производње то ће за последицу имати повећану акумулацију у пољопривреди која се може искористити за инвестирање у куповину пољопривредног земљишта. Поред тога профит у пољопривреди може представљати и мотив инвеститора да улажу у пољопривредну производњу, па самим тим и у куповину земљишта. Дакле, позитивни економски ефекти у пољопривредној производњи представљају фактор који утиче на повећање тражње за пољопривредним земљиштем, а повећана тражња узрокује раст цена. У том смислу важи и обрнута ситуација када су економски ефекти у пољопривреди негативни последично ће доћи до смањења тражње, па самим тим и до пада прометних или тржишних цена.

Да би се утврдила вредност неког добра потребно је да постоји воља две или више страна да у несметаним условима изврше промет тог добра. У таквој ситуацији вредност тог добра представља износ који је једна страна у купопродајној трансакцији спремна да плати другој страни која то добро нуди на продају. Ова чињеница представља специфичност која утиче на његово вредновање.

Постоји неколико битних карактеристика тржишта пољопривредног земљишта. Тржиште пољопривредног земљишта је много мање организовано од тржишта пољопривредних производа, што значи да је потребно више времена за одвијање трансакција, а често је сам промет сложенији од промета већине пољопривредних производа или других добара. Уколико не постоји континуирана понуда и тражња која је уређена на основу унапред

³ Милић, Д. Тица, Н., Зекић, В., Раногajец, Ј., Бачкалић, З., Утврђивање вредности непољопривредних земљишта, Агроекономика бр.51-52, Пољопривредни факултет Нови Сад, 2012

одређених правилима тешко се може говорити о тржишној вредности, јер у одсуству наведених елемената у континуитету није могуће констатовати да постоји тржиште тог добра, па самим тим тржишна вредност. У том смислу, имајући у виду да се ради о промету који се одвија спорадично, може се рећи да се ради о прометним вредностима земљишта. Оно што карактерише промет овог добра јесте да се у нашим условима остварује промет релативно малих површина на годишњем нивоу у односу на укупне површине у подручјима промета, па се услед тога може рећи да оваква врста промета нема обележја правога тржишта, које подразумева организовани, континуирани промет са константном понудом и тражњом⁴.

Као што је речено, у смислу мотива за промет, кључни фактор који утиче на промет пољопривредног земљишта је период повраћаја уложених средстава у пољопривредној производњи, који је у узрочно-последичној вези са оствареним економским резултатима у пољопривреди. На основу тога економска валоризација пољопривредног земљишта или могућност његовог вредновања заснива се на оствареним економским резултатима у пољопривредној производњи која се на том земљишту одвија. Међутим, промет земљишта може бити под утицајем бројних фактора, као што су могућност конверзије или промене намене услед урбаног развоја. Такође вредност земљишта може бити под утицајем склоности инвеститора за улагање у ову врсту имовине. Утицај овог фактора, посебно долази до изражаја код инвеститора који се баве пољопривредом. У тим случајевима, поред разлога који су детерминисани економским мотивима до изражаја долазе и субјективни разлози инвеститора. Поред наведених фактора, пореска политика, државни подстицаји за улагање у пољопривреду и слично, могу утицати на промет, па самим тим и на вредност земљишта. Уколико се приликом утврђивања вредности земљишта у обзир узму наведени фактори, онда се може рећи, да се она налази под утицајем фактора који карактеришу понуду и тражњу за овим ресурсом. Треба напоменути да неизвесност која прати остваривање економских резултата у пољопривреди има значајан утицај на промет пољопривредног земљишта. Одлуке које се односе на куповину пољопривредног земљишта заснивају се на питањима да ли ће и у којем временском периоду оваква инвестиција бити враћена. Планирање овакве врсте инвестиција веома често захтева пројекције у временском интервалу од 20 до 30 година, што доводи до повећања неизвесности у погледу остваривања планираних резултата⁵.

Проблем вредновања пољопривредног земљишта је сложен због великог броја фактора који утичу на његову вредност, па самим тим велику пажњу треба посветити избору метода који ће на најбољи начин изразити ту вредност. Поред фактора који утичу на вредност сваке појединачне парцеле због њеног појединачног значаја на локалитету на којем се налази, вредност земљишта има глобалну тенденцију раста због повећане потребе за храном на глобалном нивоу. Од 2000. године, пољопривредни произвођачи широм планете су успели да повећају своју производњу пшенице, пиринча и других житарица за 16%. Међутим, проблем је у томе, што је у истом периоду потражња за храном на глобалном нивоу порасла за 20%⁶. Бржи темпо раста за пољопривредним производима у односу на темпо раста пољопривредне производње могуће је решити кроз рационалније коришћење постојећих површина, односно кроз раст продуктивности земљишта или кроз стварање нових површина применом разних мелиоративних и других мера. Поред тога дугорочно посматрано уколико

⁴ Ова констатација се не односи на промену власништва над капиталом пољопривредних предузећа у поступку приватизације и других трансакција, када је приликом продаје капитала обухваћена и продаја имовине предузећа која се између осталог састоји и од пољопривредног земљишта у друштвеној својини најчешће комплексираниг у већим парцелама. Овај начин продаје пољопривредног земљишта нема обележја стандардне купородаје, под којом се подразумева само промет земљишта као имовине.

⁵ Kastens, T., Dhuyvetter, K., Falconer, L., Risk Management - Financial Risk Management, Farmland ownership, Kansas State University Agricultural Experiment Station and Cooperative Extension Service, 1999.

⁶ http://www.agrilandsales.com/opportunity-buy_bulgarian_agricultural_land.html

се настави овакав тренд односа раста пољопривредне производње и тражње за пољопривредним производима последице таквог односа ће се одразити на раст цена земљишта. Постоји узајамни однос неких економских и социјалних кретања који се одражава на вредност пољопривредног земљишта. У том смислу, очигледан је утицај раста броја становника на планети од око 80 милиона годишње. Такође, велики утицај на раст тражње за пољопривредним производима, па самим тим и на раст профита у пољопривреди који утиче на раст цена земљишта има повећање куповне моћи масовно растуће средње класе у земљама попут Индије и Кине. Код ових нових потрошача који се бројчано изражавају у стотинама милиона расте учешће меса и квалитетнијих прехранбених производа, што је узроковало нагли раст цена прехранбених роба. Поред наведеног пољопривреда у све већој мери се укључује у производњу енергије и то у виду биогорива⁷, што за последицу има повећану тражњу за пољопривредним производима који представљају извор за производњу ове врсте енергије. На основу наведених тенденција у погледу повећања потребе за производњом хране и учешћа пољопривреде у производњи енергије поставља се питање да ли ће у будућности бити довољно пољопривредног земљишта на којем се може организовати производња која задовољава ове потребе у потпуности. Према истраживањима које су спровели ФАО и Међународни институт за примењену анализу система, сматра се да у блиској будућности до 2030 године неће доћи до поремећаја у погледу понуде и тражње за храном и енергијом из пољопривреде. Ова истраживања показују да још увек постоји велики потенцијал за повећање приноса на постојећим површинама (у неким земљама и до 80 % у односу на приносе који се сада остварују), као и у примени бољих начина у организацији коришћења постојећих површина. Овим истраживањима је такође утврђено да постоји велики потенцијал у појединим подручјима за повећање пољопривредних површина пре свега у подсахарској Африци и Латинској Америци. Ипак закључци спроведених истраживања указују да недостатак пољопривредних површина на глобалном нивоу у блиској будућности није изванредно, али да већ сада постоје проблеми у појединим регионима⁸. Услед тога неопходно је проблеме са вредновањем земљишта посматрати на нивоу одређених области или региона. Ови проблеми у вези са вредновањем нису увек последица односа локалних потреба за производњом хране и енергије, као места за привредну активност и становање. Такви проблеми могу бити и последица друштвено-економских и политичких прилика.

1.1 Теоријски аспекти вредновања пољопривредног земљишта

Пољопривредна производња се одликује неким специфичностима које је чине различитом од других видова производње, па се те особине морају узети у обзир приликом економске валоризација јер оне имају значајан утицај на остварене како производне тако и економске резултате у пољопривредној производњи. Основне карактеристике поменутих специфичности се огледају у следећем:

⁷ Dodić, S., Zekić, V., Rodić Vesna, Tica, N., Dodić Jelena, Popov, S.: The economic effects of energetic exploitation of straw in Vojvodina, *Renewable and Sustainable Energy Reviews*, ISSN: 1364-0321, 2010.

⁸ World agriculture: towards 2015/2030, Summary report, Food and Agriculture organization of the United Nations, Rome, 2002, ISBN 92-5-104761-8

- 1) Пољопривредна производња одвија се на биолошким основним средствима и на пољопривредном земљишту као основном средству који је неопходан услов за биљну производњу;
- 2) Вишегодишњи засади као неопходан услов за одвијање биљне (воћарско-виноградске производње) представљају специфична биолошка основна средства;
- 3) Процес сточарске производње укључује жива бића као производна средства (основно стадо и грла у тову);
- 4) Процес пољопривредне производње одвија се на отвореном пољу и укључује жива бића као производна средства, што указује да је ова производња условљена бројним биолошким, природним и климатским факторима;
- 5) Значајан део готових производа у пољопривреди због својих особина, имајући у виду да се ради о живим организмима или производима које није могуће ускладиштити и чувати у дужем временском периоду, мора се испоручити на тржиште у веома кратком временском периоду. Ово за последицу има сезонско колебање цена готових производа у пољопривреди⁹.

Поред наведених према неким ауторима специфичности пољопривреде огледају се и у следећем¹⁰:

- 1) пољопривреда је органска производња, производња биљака или животиња, на коју важан утицај имају биолошки и природни услови;
- 2) земљиште је основно средство за производњу, при чему се и оно разликује по типу и квалитету. Разлике у квалитету земљишта утичу да произвођачи немају исте услове за производњу јер једни имају на располагању земљиште бољег, а други земљиште лошијег квалитета;
- 3) пољопривредна производња има биолошки карактер са дужим трајањем биолошких циклуса;
- 4) у пољопривреди је спорији обрт капитала, што повећава зависност од кредитних средстава;
- 5) ниска акумулативна способност пољопривреде на дужи рок утиче на зависност од туђих извора акумулације, што је неповољно не само са становишта улагања у основна средства него и са становишта финансирања текуће производње;
- 6) висок производни ризик као и неравномеран принос у току коришћења основних средстава у пољопривреди такође повећава кредитну зависност.

Специфичности пољопривреде због којих се земљиште разликује од других фактора производње одражавају и на његову вредност. Ове специфичности представљају основу за формирање приступа у његовом вредновању, односно ако се ове специфичности узму као полазна основа могу се формирати три приступа за вредновање земљишта.

1. Приходовни приступ,
2. Трошковни приступ и
3. Приступ на основу поређења.

⁹ Милић, Д. "Процена вредности капитала пољопривредног предузећа применом метода приносне вредност", магистарска теза, Пољопривредни факултет Нови Сад, 2010.

¹⁰ Пејановић, Р., Тица, Н., Настанак, потребе и перспективе агрономије, Летопис научних радова број 1, страна 162–170, Пољопривредни факултет Нови Сад, 2002.

Први приступ се заснива на економским користима који се постижу од коришћења пољопривредног земљишта. Овај приступ је пре свега подесан за вредновање пољопривредних земљишта. Уколико се земљиште користи за пољопривредну производњу, онда би за полазну основу приликом утврђивања његове вредности требало користити способност тог земљишта да учествује у остваривању производних резултата, односно могућност земљишта да заједно са радом и другим факторима производње, ствара нову вредност. Позната је чињеница да се на свим земљиштима не остварују исти економским и производни резултати. На основу тога поставља се питање услед којих разлога настају ове разлике. Одговор на питање ово питање, делимично се налази у области друштвено-економских аспеката производње који се огледају у начину организације газдинстава, нивоу примењене агротехнике и техничко технолошке опремљености, а делимично у чињеници да се пословање пољопривредних газдинстава налази у великој мери под дејством природних фактора које прате пољопривредну производњу и на основу тога је разликују од других видова привредне активности. Прву групу фактора најчешће карактерише економска снага одређеног газдинства или фарме, али и одређеног подручја или региона. Резултати пословања газдинстава могу се у одређеној мери превазићи применом новог или променом неких сегмената постојећег концепта пословања како би се постигли што је могуће бољи резултати. То се пре свега мисли на примену напреднијих техничко-технолошких поступака у производњи, повећању продуктивности рада, повећању нивоа инвестиција и сл. Када је у питању дејство друге групе фактора (природних фактора) решење тог проблема је знатно сложеније јер су могућности за промене у том смислу знатно мање. У групу природних фактора производње свакако убрајају и производне особине пољопривредног земљишта. Особине пољопривредног земљишта и природни услови који утичу на производне резултате представљају основне елементе који детерминишу будуће приносе у пољопривредној производњи. Ова врста природних фактора има утицај на остваривање приноса, али у великој мери утиче и на трошкове саме производње. Разлика између остварене вредности производње као производа оствареног приноса и тржишних цена пољопривредних производа са једне стране и трошкова који су били неопходни да би се постигао одређени принос са друге стране, представља економску корист од пољопривреде у којој је учествовало и земљишта са својим особинама.

За вредновање земљишта, које се користи у грађевинске или друге сврхе којима није примарни циљ пољопривредна производња, најподесније је користити приступ који се заснива на методу поређења односно тржишној или прометној вредности пољопривредног земљишта на основу које се методом поређења посматраног земљишта са постигнутим вредностима истог или сличног типа земљишта у подручју у којем се утврђује вредност долази до вредности земљишта. Овакав приступ утврђивања вредности налази се под утицајем бројних тржишних фактора који утичу на тражњу за овим ресурсом на одређеном подручју, што се одражава на трошкове његовог прибављања, на којима се заснива други приступ које је комплементаран са трећим приступом односно методом поређења.

Према неким ауторима за процену земљишта користе се нарочито¹¹:

1. Прометна цена која се остварује при куповини или продаји земљишта,
2. Приносна вредност која показује колико је економски оправдано платити за неко земљиште на основу чисте коју оно доноси у производњи.

¹¹ Криштоф, М., Инвестиционе калкулације у пољопривреди (скрипта), Пољопривредни факултет, Земун, 1972,

Поред наведених метода, у ретким случајевима, ако се ради о процени новог земљишта, његова вредност се утврђује применом, метода цене коштања земљишта (трошковни приступ), као на пример у Холандији где су велике површине земљишта добијене исушивањем мора, али у последње време сличне врсте мелиоративних мера се одвијају и у другим земљама где се применом мелиоративних мера врши култивисање, односно превођење неплодних површина у обрадиво земљиште.

Земљиште представља један од најзначајнијих фактора пољопривредне производње, али и један од битних фактора за обављање свих видова привредне активности и делатности. Без пољопривредног земљишта није могуће засновати и организовати биљну производњу, као ни сточарску производњу јер она подразумева да се сточна храна производи на пољопривредном земљишту. Поред тога земљиште представља непокретан фактор, па се у том смислу производња мора одвијати на локалитету на којем се земљиште налази. То указује да је неопходно вршити алокацију других фактора производње на локалитете где се налази земљиште. Ова особина земљишта на овај начин детерминише односе понуде и тражње како самог пољопривредног земљишта и других фактора производње, тако и пољопривредних производа. Због непокретљивости земљишта пољопривредна производња је изложена дејству природних фактора који карактеришу подручје у којем се земљиште налази, па услед тога није могуће у потпуности избећи дејство природних сила и ризика које то дејство подразумева. Према Мирићу и сар. (1980.) у сваком процесу производње земљиште представља материјални услов остварења, али само је у пољопривреди процес производње непосредно повезан у различитим облицима са земљиштем¹².

Пољопривредно земљиште је предмет проучавања већег броја научних дисциплина. Земљиште представља фактор производње који настаје под дејством природних процеса и сматра се да је неистрошив, али и неумножив фактор. На основу својих морфолошких особина земљиште је разврстано у различите класе и категорије. Различити квалитет и особине земљишта имају директан утицај на остварене производне резултате, које је могуће кориговати применом различитих агротехничких и мелиоративних мера. Такође, карактеристике земљишта и поднебље у којем се оно налази одређују који вид производње је могуће засновати или одређују који вид производње има веће економско оправдање.

Природне и производне особине земљишта су предмет проучавања педологије као научне дисциплине. Поред педологије веома важан допринос за остваривање резултата у пољопривредној производњи када је у питању земљиште дају и друге научне дисциплине као што су мелиорације, опште и посебно ратарство, воћарство и виноградарство и сл.

У власничком смислу земљиште представља имовину о којој се подаци воде у посебној катастарској евиденцији у оквиру институције која је организована на државном нивоу под називом Републички геодетски завод. Катастарска евиденција је земљишну територију поделила на катастарске општине које представљају територијалне јединице, односно извор података о локалитету земљишта. У оквиру катастарских општина земљишна територија је подељена на катастарске парцеле у оквиру потеса који представљају ближе одређење положаја одређене парцеле. Ови подаци о положају парцеле представљају важан податак за одређење приликом избора одређеног вида производње. Поред података о локалитету земљишта у оквиру катастарске евиденције воде се подаци о површини одређене парцеле, као и подаци о класи земљишта, власнику парцеле односно земљишта и евентуалним теретима који могу постојати у имовинско правном смислу на одређеној парцели. Напред наведени аспекти су предмет проучавања научних дисциплина у оквиру права и геодезије.

¹² Мирић, С., Рајков, Б., Чолић, Б., Организација пољопривредне производње, општи део, Пољопривредни факултет, Нови Сад, 1980.

У економском смислу пољопривредно земљиште представља основно средство за производњу. Оно као такво разврстано је у оквиру имовине као стално средство односно средство које је као имовина везано на неограничено дуги рок. Економски посматрано оно представља једино основно средство над којим се не врши обрачун амортизације из разлога што се сматра да је оно неистрошиви фактор производње. Приликом утврђивања економске оправданости улагања у куповину пољопривредног земљишта појављују се проблеми његовог вредновања односно валоризације. Руководећи се основним економским принципима неопходно је утврдити стопу повраћаја уложених средстава у куповину земљишта односно потребно је утврдити период повраћаја овако ангажованих средстава. На основу способности земљишта да ствара вишак вредности, односно његове продуктивности потребно је извршити вредновање овог средства за производњу. Економска валоризација пољопривредног земљишта се заснива управо на овој чињеници.

Из раније наведених специфичности пољопривреде и осбина пољопривредног земљишта произилази и потреба за истраживањем овакве проблематике, јер се економска валоризација земљишта налази под њиховим утицајем.

Поред наведених специфичности приликом вредновања земљишта треба имати у виду и особине које карактеришу земљиште и које утичу на његову вредност.

Пољопривредно земљиште за разлику од других видова имовине или средстава за производњу има своје специфичности које утичу на његову вредност. Те специфичности се огледају у следећем:

Земљиште је неистрошиво средство, јер као што је познато коришћење земљишта у пољопривредне, па и друге сврхе нема ограничени век трајања, што у економском смислу значи да се приликом обрачуна трошкова производње само за ово средство не врши обрачун амортизације. Процес производње који се на њему одвија могуће је понављати неограничени број пута. Ова констатација важи под претпоставком да се приликом производних процеса не врши деградација земљишта и нарушавање његових природних особина и структуре. Земљиште је могуће неограничено користити уколико се не ометају или не заустављају природни процеси који се одвијају у њему. Такође треба истаћи да савремени концепти пољопривреде које карактеришу захтеви за повећањем приноса по јединици површине уз примену што је мање могуће улагања нису у сагласности са претпоставком да је земљиште неистрошиво средство. Захтеви таквог концепта пољопривреде подразумевају да се из земљишта кроз повећане приносе изнесе што више хранљивих материја, а да се што је мање могуће таквих материја у земљиште унесе. Природни процеси који стварају хранљиве материје у земљишту су спорији од темпа њиховог изношења кроз приносе из земљишта. На овај начин дугорочно посматрано долази до нарушавања производног потенцијала земљишта па се ова особина о његовој неистрошивости мора условно узети у обзир, односно само уз претпоставку да се кроз пољопривредну производњу не нарушава производни потенцијал. Према истраживањима у вези са усклађивањем биолошких могућности и економских захтева пољопривредног земљишта у Војводини, установљено је да биоенергетски потенцијал земљишта испољава тренд опадања. Ово указује на замор земљишта као неистрошивог и ненадокнадивог фактора производње. Ова појава је у већој мери израженија у ситуацијама када се производни процеси више удаљавају од природног тока кружења материје. Ова појава, такође се посебно испољава у случајевима када се не води довољно рачуна о материјалним билансима и међусобној усклађености фактора производње, већ се нагласак ставља на један или ограничен број фактора. Такође треба истаћи да повратна спрега између ратарства и сточарства се не испољава само у примени или недостатку органске материје у

виду стајњака, него и у промени структуре сетве на ораницама што оставља далекосежне последице на биоенергетски потенцијал земљишта¹³.

Земљиште је непокретљив фактор производње. Ова особина има велики утицај на вредност земљишта из разлога што није могуће вршити његову алокацију на места које тржиште захтева, као што је то случај са другим факторима производње. Тржиште на основу својих основних механизма понуде и тражње врши алокацију ресурса или фактора производње и на тај начин покреће промет добара. У случају земљишта као средства за производњу или средства у промету на тржишту овај концепт није могуће применити. Због тога сви остали чиниоци производње морају се селити тамо где се налази земљиште као неопходан и незаменљив фактор пољопривредне производње. Такође овај фактор је у значајној вези са ризицима који прате пољопривредну производњу. Ови ризици могу бити последица природних услова и друштвено политичког уређења и амбијента. Као природни ризици најзначајнији су временске прилике под чијим значајним утицајем се налази пољопривредна производња. Због чињенице да се у неком подручју могу десити поплаве, појаве града или суше и слично, као и због немогућности њиховог избегавања премештањем производње изван таквог подручја пољопривредна производња због ове особине пољопривредног земљишта има већи степен ризика од других видова производње. Пољопривредно земљиште је распрострањено на свим континентима. Територија тих континената је подељена на веће број држава које карактеришу различити облици друштвено политичког уређења и које припадају многобројним заједницама и организацијама. У различитим системима уређења држава, положај и статус земљишта је различито дефинисан и регулисан. Такође економско уређење и положај држава утиче на миграције и густину насељености појединих подручја, коју због непокретљивости земљишта није могуће променити повећањем земљишних површина, него само утицајем на миграције становништва. Веома често због различите густине насељености није усклађена могућност производње хране са потребама за њом на неком подручју. Пошто је повећање производње на расположивим површинама ограничено, а земљиште није могуће пренети у таква подручја овај проблем се може решити једино премештањем пољопривредних производа из подручја где је могуће произвести више од потреба становништва у подручја у којима су веће потребе становништва од могућности да се тражена количина хране произведе, што свакако има утицај на трошкове производње, па самим тим и на економске ефекте од коришћења пољопривредног земљишта.

Могућности за набавку земљишта су ограничене. Земљишне површине имају тенденцију смањења, док се истовремено потребе за производњом хране повећавају услед повећања броја становника на планети, као и услед раста стандарда становништва пре свега најмногољуднијих земаља, као и промене у концепту живота људске популације. Потребне за повећаном производњом хране обезбеђују константну или повећану тражњу за пољопривредним земљиштем коју не прати повећана него смањена понуда. На основу овог односа понуде и тражње произилази и смањена могућност за набавку земљишта. Поред тога на могућност за набавку земљишта утиче и дефинисање и схватање својине земљишта и могућности промета различитим облицима својине. У државама где је земљиште у целисти или делимично у власништву државе у потпуности или делимично је ускраћена могућност за његову набавку. Земљиште које је дато на коришћење такође није могуће стављати у промет. Оваква ограничења су посебно значајна за државе у којима је друштвена или државна својина представљала доминантни или једини облик својине. Због његове особине непокретљивости није могуће вршити премештање земљишта из подручја у којима је ограничен или спречен промет у подручја где је то могуће, него је статус промета повезан са

¹³ Марко, Ј., Биоенергетски потенцијал земљишта Војводине, обележја и тренд развитка у раздобљу 1956 - 1988. године, Савремена пољопривреда, вол. 39, бр.1, Нови Сад, 1991.

променама система својине. У земљама које карактерише велико учешће пољопривредног становништва, земљиште представља основ његове егзистенције и до отуђења земљишта долази само у случајевима крајње нужде.

Свака парцела земљишта је јединствена, због чињенице да настанак земљишта последица природних процеса који се разликују на различитим подручјима, као и због чињенице да различити положај и парцеле у односу на остале битне чиниоце пољопривредне производње и развоја друштва уопште има утицај на вредност земљишта. Такође различити облици и видови биљне производње имају различите климатске захтеве, те се у том смислу све парцеле разликују на основу својих природних особина и природног положаја што их чини јединственим. Педолошки посматрано земљиште је класификовано у више типова. Такође климатски услови нису исти у свим подручјима где се земљиште налази. Ове чињенице треба имати у виду приликом одређивања вида и начина биљне производње како би се постигли што је могуће бољи ефекти од бављења пољопривредном производњом. Поред поменутих ефеката ове особине долазе до изражаја када се земљиште налази у посебним климатским подручјима на којима је једино могуће гајити одређену биљну врсту, што у таквим случајевима представља његову конкурентску предност у односу на друга земљишта. Положај парцеле и њен облик такође чине њену особину јединствености и уколико се посматрају могућности промене намене парцеле. У том случају парцеле се могу разликовати на основу близине урбаних и индустријских центара, близине путева и могућности инфраструктурног опремања.

Земљиште велики значај за људску популацију, због тога што се на њему производи храна за коју не постоји супституција и коју није могуће произвести без земљишта. Такође без њега није могуће решити проблем становања и других облика људских активности у које се убрајају привредне активности, рекреација, спорт, забава и слично.

Поред наведених специфичности пољопривредног земљишта које утичу на његову вредност, на вредност, директно или индиректно утичу сви они чиниоци од којих зависи успех пољопривредне производње. То су природни, економски и друштвени услови производње, као што су клима, положај и својства земљишта, тржиште и цене, привредна развијеност, привредни систем, постојање и ниво развијености хидромелиоративног система, степен примењених научно - техничких достигнућа и сл. Имајући у виду да су у већем делу земаља у свету земљишне површине у потпуности искоришћене, свако повећање производних резултата на постојећим површинама се одражава на његову цену. Ова чињеница не важи у случају других средстава за производњу, чија количина се може релативно лако повећати производњом потребних недостајућих количина, ако се повећа тражња за њима. У том смислу посебно се издвајају следећи чиниоци који се одражавају на вредност земљишта:

1. **Удаљеност од тржишта** утиче на цену земљишта тако што са њеним повећањем расту продајни трошкови производа и набавни трошкови средстава за производњу, чиме се погоршавају економски услови пословања, као и економски ефекти на таквим површинама. Са развојем инфраструктуре неопходне за одвијање транспорта и појефтињењем транспортних трошкова утицај овог чиниоца вредности у знатној мери је смањен, али је још увек остао његов значај код неких врста производа.
2. **Бонитет земљишта**, под којим се подразумевају природне особине које су од значаја за пољопривредну производњу, као што су физичке и хемијске особине земљишта, дубина ораничног слоја, ниво и присуство подземних вода, конфигурација терена је различит и у знатној мери се мењао са развојем техничког напретка. Овај фактор и данас има велики утицај на структуру сетве и избор технологије гајења, као и на примену агротехничких мера, што се одражава на економске ефекте у пословању, па самим тим и на вредност земљишта.

3. **Цене пољопривредних производа и средстава за производњу** утичу на цену земљишта на тај начин што промене односа цена производа и цена репроматеријала у дужем временском интервалу се редовно одражава и на цену земљишта. Такође када је реч о промени цена производа који утичу и на инфлаторна кретања, важно је истаћи да у случајевима повећане инфлације која се у последње време у статистици изражава и као промена цена на мало, расте и вредност земљишта јер власници новчаних средства у жељи да сачувају вредност новца који имају на располагању, повећавају тражњу за пољопривредним земљиштем и на тај начин утичу на повећање његове вредности.

4. **Привредна развијеност**, посебно у случајевима када се она налази на ниском нивоу у комбинацији са повећаном густином насељености пољопривредним становништвом се одражава на цену земљишта. У таквим случајевима може се рећи да постоји аграрна пренасељеност, за коју важе неке економске појаве које одступају од класичних економских законитости, до којих долази услед појаве да мала (ситна) пољопривредна газдинства немају довољно земљишта за сопствену обраду и веома мале могућности да се запосле ван пољопривреде. У том случају долази до повећане тражње за пољопривредним земљиштем и до пораста његових цена, а са друге стране до повећане понуде на тржишту рада што утиче на обарање вредности надница, односно трошкова рада што за последицу има побољшање економских резултата у пословању великих газдинстава и самим тим повећања вредности земљишта. На овај начин се такође долази до појаве економског парадокса да су цене рада најниже у ситуацијама када је вредност пољопривредних производа на високом нивоу. Утицај аграрне пренасељености такође се одражава на ниво цена земљишта у брдским пределима где је квалитет земљишта знатно лошији од земљишта у равничарским подручјима. Наиме разлике у квалитету и производном потенцијалу оваквих врста земљишта не одговарају разликама у цени пољопривредног земљишта у овим подручјима, при чему треба истаћи да уколико се као критеријум за вредновање земљишта узме његов производни потенцијал, онда су земљишта у брдским пределима прецењена у односу на земљишта у равничарским подручјима.

Са растом привредног развоја неке државе долази до стабилизације или пада вредности пољопривредног земљишта из разлога што се рурално становништво премешта у урбане индустријске центре и на тај начин долази до смањења тражње за земљиштем односно до повећања понуде овог ресурса, јер се становништво које иде према урбаним подручјима мења своју делатност и продаје земљиште које напушта у руралним срединама. На овај начин су стабилизоване цене у индустријски и економски развијеним државама, тако да данас разлике у ценама земљишта између развијених и неразвијених држава нису велике или су на незнатном нивоу, осим изузетних случајева.

5. **Величина газдинства**, односно парцеле има такође знатан утицај на цену земљишта у том смислу што је просечна цена за 1 хектар земљишта малог газдинства веома често већа од вредности исте површине великог газдинства. Без обзира на чињеницу да је на већим површинама могуће остварити ниже трошкове производње и виши ниво прихода, па самим тим и повољније економске ефекте у пословању, услед могућности за примену бољих и потпунијих агротехничких мера, постоји претпоставка да мање земљишне површине имају већу цену од великих парцела. Ова претпоставка се заснива на дејству закона понуде и тражње на основу којег се учача, да за мање парцеле има већи број купаца у односу на велике земљишне комплексе, што доводи до повећања вредности мањих земљишних парцела. Такође овде треба имати у виду да на малим газдинствима често припадници газдинства сами обављају

све радове у пољопривреди, тако да се у том случају поред чистог приноса у пољопривредној производњи економским користима од коришћења земљишта приписују и трошкови рада лица која живе на газдинству, тако да се у том случају говори о дохотку као економској категорији која се користи као основа за вредновање земљишта, која је већа од саме добити у пољопривреди за износ трошкова рада. Насупрот томе власници великих земљишних површина (велика газдинства и пољопривредна предузећа) могу да рачунају на добит од пољопривредне производње, као ефекта од обављања делатности због тога што за обављање производње морају да укалкулишу и плате радника, односно трошкове рада. Како је ова категорија нижа од дохотка основа за утврђивање вредности земљишта у случају великих газдинстава је нижа него код малих пољопривредних произвођача. Такође треба напоменути да велика газдинства немају интерес за куповином малих земљишних површина, посебно уколико се те површине не граниче са њиховим парцелама.

6. **Постојање и ниво и развијености хидромелиорационих система.** Водни потенцијал даје земљишту одређене предности. Хидромелиорације се одражавају на производни потенцијал земљишта кроз побољшање његових производних карактеристика, па самим тим и на повећање његове вредности. Природни ресурси, земљиште и вода су најважнији фактори пољопривредне производње. Улога мелиорационих захвата је повећање продуктивности пољопривредног земљишта у циљу повећања приноса¹⁴. Услед изградње система за одводњавање побољшава се квалитет земљишта и смањује ризик у погледу губитка производње и стабилности остварених резултата у производњи. Одводњавање се дефинише као једна од мелиорационих мера, која има основну улогу да заштити земљиште од сувишних вода, а затим да га оспособи за интензивније коришћење и примену осталих мелиорационих и агротехничких мера, у циљу коришћења максималних потенцијала које земљиште може да пружи човеку и његовом развоју¹⁵. Сама дефиниција одводњавања указује на његов допринос повећању вредности пољопривредног земљишта, кроз претпоставку да се овом мелиорационом мером оспособљава земљиште за коришћење и остваривање максималних ефеката од његове употребе.

Такође доступност воде одговарајућег квалитета за наводњавање појединим парцелама проширује могућност за њихово коришћење у погледу промене структуре производње и повећања приноса на тим парцелама, што се одражава на повећање вредности тог земљишта. Једна од најстаријих водопривредних грана јесте наводњавање. Постоје многобројне дефиниције овог производног процеса. Са агроекономског аспекта ова водопривредна грана бави се довођењем воде на она земљишта и усева који немају довољно воде за нормалну производњу. На овај начин се постиже оптимална влажност у току вегетације и тиме осигурава економски вредан принос. Воде које се користе за наводњавање су из природних и вештачких водотокова, површинске и подземне, термалне, а могу бити и отпадне. Што се тиче квалитета ових вода исте морају бити технолошки и економски употребљиве. Са технолошког аспекта исте не смеју остављати штетне последице на земљиште и биљке, а индиректно на човека и на животиње. Са економског аспекта цена воде за наводњавање мора бити приступачна за потрошаче како би стимулисали ширење наводњаваних површина у циљу повећања производње хране. Економичност наводњавања у функционалној је повезаности са интензификацијом пољопривредне производње где наводњавање треба да повећа и стабилизује приносе у биљној

¹⁴ Поткоњак, Светлана, Економска функција земљишта и мелиорација, Зборник радова саветовања вода, земљиште и агрикултурна хемија, Пољопривредни факултет, Нови Сад, 1994.

¹⁵ Пантелић, П., Улога хидросистема Дунав- Тиса- Дунав у одводњавању, Хидросистем Дунав -Тиса - Дунав, 25 година после, Јавно водопривредно предузеће "Воде Војводине " Нови Сад, 2002.

производњи и да повећа ефекат улагања у производњу појединих култура¹⁶. Истраживања која су спроведена у циљу утврђивања оправданости изградње оваквих система показују да постоји несумљива друштвена оправданост за улагања у овај вид унапређења пољопривредне производње, што потврђује тезу да наводњавање позитивно утиче на повећање економских ефеката у пољопривреди, па самим тим и на повећање вредности пољопривредног земљишта¹⁷.

1.2 Предмет и циљ истраживања

Предмет истраживања представља утврђивање вредности пољопривредног земљишта у различитим производним подручјима на целокупној територији АП Војводине, применом метода прометне вредности и метода приносне вредности. Због начина евидентирања података који су неопходни за ово истраживање, производна подручја су дефинисана на нивоу административних општина, односно подручја јединица локалне самоуправе на које је подељена територија АП Војводине. Територија АП Војводине је подељена на 45 општина са различитим бројем становника, као и различитим површинама пољопривредног земљишта. Такође територија Војводине је подељена на седам управних округа који су разврстани у три области Срем, Банат и Бачку. Предмет истраживања обухвата анализу података на сва три нивоа територијалне организације Војводине. Полазне основе у истраживању представљају природне особине земљишта, које се одражавају на ниво остварених производних резултата у биљној производњи. Поред ових особина предмет истраживања су и остварени економски резултати од употребе земљишта у појединим подручјима. Такође истраживањем је обухваћен утицај државне политике на вредност пољопривредног земљишта, који се огледа у креирању и спровођењу аграрне политике кроз подстицајне мере и управљање државним земљиштем.

Превасходни циљ истраживања је да се изврши научна анализа постојећих метода процене вредности пољопривредног земљишта. Дакле, први циљ истраживања је да се утврди који се методи могу користити за вредновање пољопривредног земљишта. У том смислу је потребно, кроз поступак научне анализе критички сагледати постојеће методе процене и утврдити њихове недостатке и предности, на основу којих ће бити могуће извршити избор одговарајућег метода за вредновање пољопривредног земљишта у зависности од његове намене, положаја и локалитета на ком се налази. У том смислу потребно је извршити анализу фактора који утичу на економску валоризацију пољопривредног земљишта, односно квантификовати њихов значај у односу на економске ефекте у пољопривредној производњи. У циљу аналитичког сагледавања наведених метода вредновања земљишта, поред природних фактора, који утичу на остварене производне резултате, у обзир треба узети и друге факторе који имају утицај на вредност овог ресурса, као што су густина насељености пољопривредним и непољопривредних становништвом, ниво инвестиција у пољопривреду и друге делатности, ниво подршке државе кроз субвенције и економска снага јединица локалне самоуправе. На основу напред наведеног циљ истраживања је и утврђивање постојања узајамних веза између различитих метода вредновања, односно утврђивање да ли и у којој мери постоји узајамна веза између прометне и приносне вредности земљишта, као и квантификација појединачног доприноса анализираних фактора.

Такође, циљ истраживања је да овако добијени резултати представљају основу за сагледавање начина на који се валоризује пољопривредно земљиште у нашим условима

¹⁶ Поткоњак, Светлана, Економика водопривреде, Пољопривредни факултет, Нови Сад, 1991.

¹⁷ Труља, М. и сарадници, Заједништво интереса у производњи хране у оквиру система Дунав -Тиса - Дунав, Студија, Пољопривредни факултет, Нови Сад, 1984

привређивања, јер се на основу тако добијених резултата могу извести закључци који ће послужити као основа за доношење инвестиционих одлука као и закључци о кретању вредности земљишта у будућности.

Поред ових закључака циљ рада је да се утврди економска корист у производњи најзаступљенијих линија ратарско-повртарске и воћарско-виноградарске производње у подручју истраживања током периода анализе.

1.3 Радне хипотезе

На основу формулисаног проблема и циља истраживања дефинисане су следеће претпоставке, односно радне хипотезе:

1. На вредност пољопривредног земљишта у АП Војводини утичу економских резултати који се остварују у пољопривреди, имајући у виду да они одражавају на приносну вредност,
2. Учешће пољопривредних у укупним инвестицијама по хектару пољопривредних површина на подручју АП Војводине утиче на вредност пољопривредног земљишта, због чињенице да инвестиције имају утицај на смањење пољопривредних површина што утиче на смањење понуде земљишта за пољопривредну производњу. Такође на овај начин се ангажују средства у подизање нивоа продуктивности пољопривредне производње,
3. Густина насељености укупним становништвом у АП Војводини утиче на вредност пољопривредног земљишта, јер се број становника може одражавати на понуду и тражњу,
4. Густина насељености пољопривредног становништва у АП Војводини утиче на вредност пољопривредног земљишта, тако што већи број пољопривредних становника утиче на повећану тражњу за пољопривредним земљиштем са циљем да повећа сопствени посед,
5. Државни подстицаји пољопривреди на подручју АП Војводине утичу на вредност пољопривредног земљишта, тако што се на тај начин повећавају економске користи од употребе земљишта,
6. Учешће државног земљишта у укупним пољопривредном земљишту јединица локалне самоуправе на подручју АП Војводине утиче на вредност пољопривредног земљишта, јер се на овај начин супституише тражња за земљиштем, односно на овај начин се задовољавају потребе пољопривредних произвођача да прошире своје поседе и производњу,
7. Економска снага локалних подручја (јединица локалне самоуправе -општина и градова) на подручју АП Војводине, утиче на вредност пољопривредног земљишта на основу претпоставке да износ буџета ових јединица одражава економску развијеност, односно привредну активност тих подручја што се одражава на тражњу за земљиштем,
8. Приносна вредност пољопривредног земљишта на основу калкулативне земљишне ренте се у току истраживања мења истим или бржим темпом у односу на вредност остварене калкулативне земљишне ренте која је настала његовим коришћењем,

-
9. Приносна вредност пољопривредног земљишта на основу стварне земљишне ренте се у току истраживања мења истим или бржим темпом у односу на висину закупа земљишта на подручју истраживања.

1.4 Метод рада и извори података

Постављени предмет и циљ истраживања определили су и методе који су коришћени у овом раду. У раду су коришћени општи и посебни методи економске анализе. Проблематика вредновања пољопривредног земљишта је сагледавана на макроекономском нивоу кроз анализу вредности земљишта у појединим државама и областима, односно кроз утицај макроекономских мера на вредност земљишта. Такође коришћени су микроекономски методи истраживања, у поступку утврђивања економских користи приликом коришћења пољопривредног земљишта. Имајући у виду да је циљ истраживања и утврђивање постојања узајамних веза између различитих метода вредновања, односно утврђивање да ли и у којој мери постоји узајамна веза између различитих метода вредновања пољопривредног земљишта, као и квантификација појединачног доприноса анализираних фактора коришћени су квалитативни и квантитативни методи закључивања.

Како је проблематика истраживања усмерена на методе вредновања пољопривредног земљишта у истраживању су коришћена следећа два метода:

1. **Прометна вредност** која се приликом утврђивања вредности ослања на постигнуте вредности у промету земљишта на одређеном локалитету

Утврђивање вредности пољопривредног земљишта применом метода поређења или прометне вредности, заснива се на прикупљању података у вези са постигнутим прометним вредностима пољопривредног земљишта у неком подручју, као и других битних чинилаца који би могли да утичу на постигнуту прометну вредност. На основу тако утврђених вредности о промету пољопривредног земљишта на одређеном подручју врши се поређење и изводе се закључци о вредности земљишта за дато подручје у одређеном периоду. Овај метод се због наведеног могао назвати методом тржишне вредности, али као што је раније наведено, може се рећи да то није адекватан назив због тога што не постоји тржиште пољопривредног земљишта које подразумева организовану понуду и тражњу, него је по правилу овај промет неорганизован и децентрализован. Овај став у вези са тржишном вредношћу пољопривредног земљишта преовлађује код бројних аутора који су се бавили овом проблематиком¹⁸. Аребо (**Aereboe**) почетком двадестог века је у Немачкој запазио да проценитељи приликом утврђивања вредности газдинства или пољопривредног земљишта пре приступања утврђивања вредности применом метода приносне вредности треба да прикупе податке о постигнутим прометним вредностима ове имовине на датом подручју. Због тога он предлаже да се за утврђивање вредности земљишта или газдинстава користи метод прометне вредности уз систематско и научно прикупљање и обраду података. Овај аутор је извршио примену овог метода у Немачкој тако што је прикупио податке о прометним вредностима газдинстава и извршио њихову систематизацију према рејонима, величини и бонитету. На тај начин је створена основа да се приликом процене одређеног

¹⁸ Марко, Ј., Јовановић, М., Тица, Н., Калкулације у пољопривреди, Пољопривредни факултет, Нови Сад 1998. стр. 307.

земљишта или газдинства узимају прометне вредности за одређени рејон уз корекције за величину и бонитет¹⁹. Вредност која се утврђује на овај начин обухвата све издатке купца приликом куповине пољопривредног земљишта. Овај метод има примену и данас, али његов основни недостатак се огледа у могућности добијања неодговарајућих вредности због могућности да се приликом званичног евидентирања података искажу различите вредности од стварно постигнутих у промету због шпекулативних активности учесника у промету или у циљу смањења пореских обавеза које настају по овом основу и других трошкова везаних за промет земљишта. На вредност земљишта применом овог метода могу да утичу директно и индиректно сви чиниоци од којих зависи успех пољопривредне производње, као што су природни, друштвени, економски чиниоци. Како је наведено да се утврђивање вредности по овом методу заснива на прометним вредностима, приликом прикупљања података у циљу утврђивања вредности прикупљене су релевантне информације на основу којих је могуће извести закључке о вредностима пољопривредног земљишта у одређеном подручју.

- 2. Метод приносне вредности** који се заснива на користима које се у економском смислу остварују од пољопривредног земљишта, било да се ради о приходу власника као економској користи оствареној у пољопривредној производњи или о приходима власника оствареним од ренте као накнаде за издавање у закуп пољопривредног земљишта. Из тог разлога утврђивање приносне вредности пољопривредног земљишта је могуће извршити на два начина:

Први начин подразумева да се приносна вредност утврђује као збир пројектованих резултата пословања у пољопривредној производњи која се одвија на пољопривредном земљишту у периоду пројекције који се креће у распону између 5 и 10 година и резидуалне вредности изван периода пројекције, при чему се резидуална вредност може утврдити на више начина, али се у пракси најчешће користи Гордонов модел за утврђивање резидуалне вредности. Приликом пројекције резултата пословања поред утврђивања чистих годишњих користи потребно је утврдити и стопу раста ових резултата. Имајући у виду да пољопривреда представља специфичну делатност која се одвија под утицајем природних фактора и уважавање биолошких особина саме производње, веома тешко се може утврдити одговарајућа стопа раста са задовољавајућим нивоом поузданости. Из тог разлога отежано је коришћење овог начина за утврђивање приносне вредности пољопривредног земљишта.

Други начин утврђивања приносне вредности полази од претпоставке да се земљиште користи у неограничено дугом временском периоду, те се у том смислу може рећи да користи које се остварују од пољопривредног земљишту представљају приход у неограничено дугом временском периоду, односно такозвану „вечиту ренту“. За примену овог начина утврђивања приносне вредности није потребно утврђивати стопу раста. Овај начин утврђивања приносне вредности у суштини представља капитализацију користи у неограничено дугом периоду. Проблем код капитализације годишње користи може да буде правилан избор тренутка у којем се утврђује годишња корист. Због раније наведених специфичности позната је чињеница која карактерише ову делатност, а која се огледа у значајним осцилацијама користи у различитим периодима. У циљу избегавања могућих проблема у вези са правилним избором, годишња корист се утврђује као просечна вредност овог показатеља, при чему се приликом утврђивања такве вредности користи период од 5 до 10 година. На овај начин се врши избегавање екстремних вредности које се могу појавити у појединим периодима посматрања. На основу напред наведеног, приносна вредност

¹⁹ Исто, стр. 308.

пољопривредног земљишта представља капитализовану просечну чисту годишњу корист која се добија:

1. Коришћењем земљишта у производњи, односно на основу калкулативне земљишне ренте или
2. Издавањем земљишта у закуп, на основу стварне земљишне ренте.

Због свега наведеног приликом израчунавања приносне вредности пољопривредног земљишта у овом раду коришћен је други начин за утврђивање приносне вредности, односно метод капитализације чистих годишњих користи.

Чиста годишња корист од употребе земљишта у производњи се добија када се од годишњих прихода одузму годишњи трошкови који су настали у производњи, али без плаћене закупнине, и без калкулативне камате на вредност земљишта. Ова вредност у ствари представља **калкулативну земљишну ренту**²⁰. Приликом утврђивања економског успеха пословања услед употребе пољопривредног земљишта у обзир нису узети ни трошкови пореза, накнаде за одводњавање и наводњавање и општи трошкови. Према категоризацији општих економских показатеља успеха оваква врста користи од употребе земљишта у производњи се назива **чисти принос**. Вредност овог показатеља се утврђује тако што се од укупног приноса одузме утрошак, којим се означава збир трошкова екстерног материјала, амортизације и свих трошкова рада (тј. плате страних радника и процењена вредност рада сопственика газдинства и његове породице). Ова врста земљишне ренте би се могла назвати и катастарски приход, имајући у виду чињеницу да су приликом утврђивања трошкова радних операција према ценовнику Задружног савеза Војводине обухваћени и трошкови рада, тако да је капитализацијом катастарског прихода настала катастарска приносна вредност²¹. Разлика између наведених економских категорија се огледа у обухватању трошкова. Наиме приликом утврђивања калкулативне земљишне ренте у оквиру укупних трошкова нису обухваћени трошкова пореза, накнаде за одводњавање и наводњавање и општих трошкова, па утврђену економску корист на овај начин можемо назвати чисти принос. Како ови трошкови када се посматра чиста годишња корист у ужем смислу односно корист само од употребе пољопривредног земљишта, а не газдинства у целини предстаљају незнатну вредност у односу на укупне трошкове, за потребе утврђивања приносне вредности са задовољавајућим нивоом тачности ова економска категорија приликом обрачуна у овом раду ће се називати калкулативна земљишна рента.

Овај метод има широку и значајну примену за пољопривредна газдинства приликом доношења инвестиционох одлука, јер се његовом применом добија податак о максималној вредности неког земљишта које ће бити коришћено за пољопривредну производњу. Због чињенице да коришћење пољопривредног земљишта није временски ограничено, односно да се оно у пољопривредне сврхе може користити неограничено дуго израчунавање вредности земљишта применом овог метода вршено је по следећој формули:

$$ПВЗ(кзр) = \frac{П}{ск}$$

²⁰ Марко, Ј., Јовановић, М., Тица, Н., Калкулације у пољопривреди, Пољопривредни факултет, Нови Сад 1998. стр.309. до 311.

²¹ Исто стр.108. до 109.

Где је:

ПВЗ (кзр) – Приносна вредност земљишта добијена применом метода приносне вредности на основу калкулативне земљишне ренте.

П – Чиста годишња корист од употребе пољопривредног земљишта у пољопривредној производњи (калкулативна земљишна рента), која представља разлику између прихода и годишњих трошкова који су настали у производњи утврђена као просечна вредност за период посматрања, увећана за државне подстицаје по хектару.

ск – стопа капитализације која представља неименован број. Ова стопа се утврђује применом следећег обрасца:

$$sk = \frac{P}{100\%},$$

p - утврђена дисконтна стопа, која одговара степену ризика улагања у пољопривредно земљиште односно у пољопривредну производњу, изражена у %.

Приликом утврђивања чисте годишње користи од коришћења пољопривредног земљишта у пољопривредној производњи (калкулативне земљишне ренте) коришћене су аналитичке калкулације за свако анализирано подручје. Чисти принос по хектару је утврђен на основу учешћа појединих линија производње у структури сетве у анализираним подручјима. Приликом примене ове методе за утврђивање чистог приноса у појединим подручјима коришћена је просечна вредност производње изабраних репрезентативних линија производње, уз примену званичних просечних откупних цена у периоду истраживања. Као репрезентативне линије производње изабране су:

I. Житарице

1. Пшеница
2. Кукуруз

II. Индустријско биље

1. Шећерна репа
2. Соја
3. Сунцокрет

III. Поврће

1. Кромпир
2. Пасуљ

IV. Крмно биље

1. Луцерка
2. Силажни кукуруз

V. Воћарско - виноградарски засади

1. Јабука

2. Шљива

3. Грожђе

За израчунавање калкулативне земљишне ренте коришћене су аналитичке калкулације, чија основна једначина гласи:

$$\mathbf{\pi - \tau = \text{д}}$$

При чему је:

- $\mathbf{\pi}$ – Укупан приход или вредност производње, за поједину линију производње, што се у овом случају односи на вредност производње репрезентативних линија производње.
- $\mathbf{\tau}$ – Укупни трошкови за поједину линију производње, што се у овом случају односи на трошкове производње репрезентативних линија производње.
- $\mathbf{\text{д}}$ – Чисти принос, односно калкулативна земљишна рента за поједину линију производње, што се у овом случају односи на репрезентативне линије производње.

Вредност производње је утврђивана за период од 10 година за сваку општину и сваку од репрезентативних линија производње појединачно. Овај износ утврђен је као производ просечно остварених приноса по хектару у посматраним годинама, према званичним статистичким подацима и просечне откупне цене тог производа у посматраној години, а обрачун је извршен на основу следећег обрасца:

$$\mathbf{\pi = \mathbf{\pi\pi} \cdot \mathbf{\text{поц}}}$$

Где је :

- $\mathbf{\pi}$ – вредност производње за сваку репрезентативну линију производње,
- $\mathbf{\pi\pi}$ – просечан принос за сваку репрезентативну линију производње у посматраним општинама и периоду,
- $\mathbf{\text{поц}}$ – просечна откупна цена за сваку репрезентативну линију производње у посматраном периоду.

Треба истаћи да су приликом утврђивања чистих годишњих користи у раду коришћени подаци који се односе на постигнуте приносе у пољопривредној производњи у систему "сувог ратарења", односно на површинама које се не налазе под системима за наводњавање. Уколико би се утврђивала вредност пољопривредног земљишта на којем се одвија производња под системом за наводњавање, онда би приликом утврђивања чистих годишњих користи требало узети у обзир вредност производње која се заснива на повећаним приносима услед примене система за наводњавање, као и трошкове експлоатације таквог система услед његове употребе. Утицај наводњавања на развој пољопривреде, па самим тим и на вредност пољопривредног земљишта мери се најчешће повећањем приноса код појединих усева као и ефектима који настају променом структуре производње и друге жетве. Такође се не би смели занемарити ни остали ефекти као што су боља упосленост прерађивачких капацитета, радне снаге и механизације као и потенцијални нето-девизни ефекти. На тај начин би се утврдило економско оправдање за коришћење оваквог система у

пољопривредној производњи које се огледа у разлици између повећања вредности производње и повећања трошкова који настају као последица потребе система за наводњавање. Уколико се на овај начин постиже повећање чистих годишњих користи, то би за последицу имало повећање вредности пољопривредног земљишта које се налази под системом за наводњавање.

Трошкови са аспекта ширег теоријског значења представљају вредносни израз утрошака материјалних средстава и рада који се кроз процес производње трансформишу у нове производе и услуге. Вредносно изражавање утрошака потребно је због свођења на заједнички именитељ и утврђивања финансијског резултата пословања. Трошкови се могу дефинисати као финансијски израз природних утрошака у процесу производње. Они подразумевају ценовно изражене утрошке инпута производног процеса који су били коришћени при стварању производа и услуга²². Према Мајцену (1971) трошкови представљају количина живог рада изражену у новцу, као и опредмећеног рада и укалкулисаних уговорних, односно законских обавеза, потребних за производњу учинака²³. Марковски (1983) трошкове дефинише као вредносно изражено трошење средстава и рада која су саставни део цене коштања учинака²⁴. Квантитативно трошкови су функција умношка утрошака фактора производње и цена по јединици утрошка²⁵. Појам трошкова може се једноставно дефинисати као “вредност утрошена у репродукцији”²⁶ или “вредности утрошене за производњу производа”²⁷.

У теоријском смислу проблематика трошкова у пољопривреди, подразумева исте елементе трошкова као и у осталим областима привреде, односно²⁸:

1. трошкови рада,
2. трошкови материјала и
3. трошкове амортизације основних средстава.

Због специфичности капацитета пољопривредних газдинстава, средстава за производњу као и због специфичности саме пољопривредне производње, поједини трошкови у пољопривреди се манифестују на другачији начин него у осталим областима привреде, па се јављају и посебни проблеми у вези са њиховим обрачунавањем. Специфичности пољопривреде, односно процеса пољопривредне производње условљавају посебност проблематике трошкова пољопривреде у односу на трошкове осталих делатности. Као основне специфичности пољопривредне производње које детерминишу и проблематику трошкова наводе се:

1. деловање земљишта као основног средства за рад,
2. репродуковање неких средстава рада у природном облику,
3. повећање масе почетног материјала у процесу производње,
4. зависност времена производње од природних услова,

²² Крмпотић, Т. и сар.: “Менаџмент пољопривредних машина”, Универзитет у Новом Саду, Економски факултет, Суботица, 1997, стр. 135.

²³ Мајцен, Ж.: “Трошкови у теорији и пракси”, Загреб, 1971, стр. 28.

²⁴ Марковски, С.: “Трошкови у пословном одлучивању, Младост, Загреб, 1983, стр. 10.

²⁵ Бандин, Т.: “Економика предузећа”, Савремена администрација, Београд, 1993, стр. 38.

²⁶ Јаковчевић, К.: “Трошкови у менаџменту”, Економски факултет Суботица, Суботица, 1995, стр. 19.

²⁷ Schmalenbach, E.: “Kostenrechnung und Preispolitik, Köln und Opladen”, 7 Auflage, 1956, str. 6.

²⁸ Шомођи Ш.: “Организација пољопривредних предузећа” Пољопривредни факултет, Институт за економику пољопривреде и социологију села, Нови Сад, 1990, стр. 181.

-
5. неподударности времена производње и радног периода,
 6. извођење радних операција следствено времену,
 7. спором обрту уложених средстава,
 8. релативно спором прилагођавању новим тржишним условима,
 9. потребној квалификационој структури радника,
 10. могућност производње на терет природних ресурса.

Скоро све наведене специфичности повећавају сложеност утврђивања трошкова и њихово везивање за поједине учинке или производе. Поред тога, услови и фактори рада већим делом зависе од утицаја спољне средине, а и сама производња има биолошки карактер. Имајући у виду напред наведено, треба истаћи да је веома тешко сагледати сложеност трошковне проблематике у пољопривреди. Ова чињеница не значи да се овом проблематиком није потребно бавити, већ напротив да је нужно посветити већу пажњу, имати шири приступ и посебну обазривост у тумачењу резултата у односу на сличне проблеме унутар других привредних области. Везаност садашњег система пољопривредне производње за утрошак великих количина енергије у којој велики део чини нафта и њени деривати представља један од значајних фактора у оквиру укупних трошкова пољопривредне производње²⁹.

Све ово треба да омогући ефикасно управљање трошковима како би се они ефикасно планирали и контролисали, са циљем да се њихов ниво држи на оптималној висини. Појам оптималног нивоа ни у ком случају не сме се поистоветити са минималним нивоом трошкова. У случају да се управљање трошковима води принципом минималних трошкова долази до занемаривања утицаја трошкова на резултате рада и у коначном смислу на вредност производње. Често се у пракси, у сврху смањења трошкова избегава извођење одређених пословних активности, као што је доследна примена свих агротехничких мера. Из тог разлога у приликом обрачуна трошкова пољопривредне производње на пољопривредним газдинствима је примењен метод стандардних трошкова.

Полазну основу за утврђивање ових трошкова представљале су технолошке операције или агротехничке мере које се врше у производњи ових одабраних линија производње. Трошкови радних операција у одређеној производњи обрачунати су на основу Ценовника Задружног савеза Војводине који обухватају трошкове, погонског горива, инвестиционог и текућег одржавања, регистрације и других накнада, трошкове амортизације машина, као и трошкове рада руковалаца. На овај начин је превазиђен недостатак поузданих података о времену проведеном на појединим радним операцијама, као и недостатак података, који су неопходни за појединачно утврђивање ових трошкова по општинама.

Трошкови основног и помоћног материјала који је неопходан у производњи ових усева и засада утврђени су на основу технолошких норматива који важе на посматраном подручју. Приликом утврђивања количина минералног ђубрива за одабране линије производње претпостављено да као последица минерализације у земљишту постоји 50 кг азота у облику приступачном за биљке, док је остала количина овог хранива утврђена тако што је у прорачуну претпостављено да је за сваку тону приноса неопходно 25 кг азота. Тако утврђена количина азота умањена је за 50 кг који представљају стару снагу земљишта, односно резерве азота у земљишту. Након утврђивања потребне количине азота извршен је прорачун потребне количине минералног ђубрива на основу садржаја активне материје у ђубриву.

²⁹ Лисавац, С.: "Карактер трошкова пољопривредног газдинства", Докторска дисертација, Београд, 1966, стр. 22

Стандардни трошкови утврђени су, такође, за период од 10 година за сваку општину и сваку од репрезентативних линија производње појединачно.

Укупни стандардни трошкови представљају суму следећих група трошкова:

- Трошкови механизованих радних операција – обрачунати су према ценовнику задружног савеза Војводине, при чему је редослед и број операција заснован на технолошким захтевима појединих линија производње.
- Трошкови основног материјала – обрачунати су на основу биолошких и технолошких захтева појединих линија производње.
- Трошкови помоћног материјала - обрачунати су на основу биолошких и технолошких захтева појединих линија производње.

У случају појединих линија производње које захтевају транспорт до места откупа (транспорт шећерне репе до збирног места откупа у месту производње (тзв. „призме“), ангажовање сезонске радне снаге за убирање (берба воћа и грожђа) или друге технолошке операције (резидба воћа и грожђа) извршен је обрачун таквих трошкова и то:

- Трошкови транспорта – обрачунати су на основу ценовника Задружног савеза Војводине, који важи приликом превоза по једној тони и по једном километру транспорта.
- Трошкови сезонске радне снаге - обрачунати са на основу технолошких норматива и цене по радном часу за такве радне операције.

Стопа капитализације која се користи приликом утврђивања приносне вредности земљишта применом капитализације калкулативне земљишне ренте представља цену капитала за ангажована средства у куповину пољопривредног земљишта и цену за ризике које преузима инвеститор који заснива пољопривредну производњу на том земљишту. Приликом разматрања ризика кад је реч о улагањима у пољопривреду међу која се убраја и улагање у куповину пољопривредног земљишта треба узети у обзир динамички карактер и неизвесност реализације пројектованих прихода и расхода. Фактори који утичу на неизвесност у остваривању наведених категорија могу се поделити на³⁰:

I. Производне ризике међу које спадају:

- утицај временских прилика на производне процесе у пољопривреди,
- утицај болести и штеточина на производне процесе у пољопривреди,
- промене у технологији производње и управљању производним процесима

II. Тржишне ризике у које се убрајају:

- промене цена пољопривредних производа и материјала за њихову производњу,
- утицај конкуренције
- могућности извоза и увоза

III. Ризике под утицајем мера државне политике у вези са условима привређивања као што су:

- државни подстицаји у пољопривреди

³⁰ Mc Grann, J., Land Investment: Profitable and Financially Feasible Maximum Bid Price Calculation Decision Aid, Department of Agricultural Economics, Manual for advisors Texas Cooperative Extension, 2002.

- мере пореске политике
- мере фискалне политике које се огледају у односу државе према спољној трговини, курсу домицилне валуте, инфлацији и сл.

IV. Ризике у вези са утицајем на животну средину као што су:

- могућност контроле ризика
- ограничења и могућности за употребу хемијских средства у пољопривредној производњи
- обавезе и могућности у вези примене добре пољопривредне праксе.

Због чињенице да пољопривредну производњу карактеришу ризици који су детерминисани самим карактером и специфичностима пољопривредне производње стопа капитализације која се примењује у овом случају треба да има већу вредност од вредности цене капитала за безризичне пласмане. Мерење нивоа ризика и његово квантитативно изражавање у овом случају представља сложено питање на које је тешко дати одговор услед немогућности да се на правилан начин изврши квантификација свих параметара ризика. Из тог разлога као стопа капитализације за израчунавање приносне вредности земљишта у овом случају користи се просечна каматна стопа комерцијалних банака на хипотекарно обезбеђене кредите који су намењени куповини пољопривредног земљишта или другим дугорочним инвестиционим улагањима у пољопривреди са периодом враћања који је једнак или дужи од периода за који су утврђује просечна вредност калкулативене земљишне ренте. Основа за овакво утврђивање стопе капитализације налази се у чињеници да су комерцијалне банке приликом утврђивања ових каматних стопа укалкулисале ризике делатности за коју дају кредите.

Приликом израчунавања приносне вредности земљишта применом **стварне земљиште ренте** коришћена је следећа формула:

$$ПВЗ(сзр) = \frac{П}{ск}$$

Где је:

ПВЗ(сзр) – Приносна вредност земљишта добијена применом метода приносне вредности на основу стварне земљишне ренте.

П – Чиста годишња корист од издавања пољопривредног земљишта у закуп (стварна земљишна рента), која представља разлику између прихода од закупнине и умањених за евентуалне трошкове које има власник земљишта (порез на имовину и друге јавне дажбине) утврђена као просечна вредност за период посматрања по хектару. Овако утврђена рента је увећана за приходе у виду државних подстицаја.

ск – стопа капитализације која представља неименован број. Ова стопа се утврђује применом следећег обрасца:

$$sk = \frac{p}{100\%},$$

p - утврђена дисконтна стопа, која одговара степену ризика улагања у пољопривредно земљиште које се издаје у закуп, изражена у %.

Стопа капитализације која је примењена приликом обрачуна приносне вредности на основу стварне земљишне ренте представља захтевану цену капитала који се инвестира у

пољопривредно земљиште и истовремено репрезентује ризике који прате овакав инвестициони подухват. У поступку процене вредности, уместо каматне стопе, обично се користи дисконтна стопа - стопа капитализације, која представља суму каматне стопе на пласмане без ризика и премије за ризик. Према Поповићу, ова стопа се формално може приказати на следећи начин³¹:

$$ск = кс + пр$$

При чему:

ск - представља стопу капитализације или дисконтну стопу (%),

кс - представља каматну стопу на пласмане без ризика (%),

пр - представља премију за ризик конкретног улагања у средство чија се вредност утврђује процењивањем (%).

Пољопривредно земљиште се може релативно лако издати у закуп на подручју истраживања. У посматраном периоду, на подручју АП Војводине, дошло је до повећања тражње за земљиштем које се издаје у закуп, што се одразило и на раст стварне земљишне ренте у неким подручјима. Како се власништво над земљиштем се не доводи у питање, а имајући у виду да земљиште представља трајно добро, улагање у куповину пољопривредног земљишта може се сматрати пласманом ниског ризика или пласманом без ризика. Уколико се уваже наведене претпоставке онда се стопа капитализације може утврдити на нивоу пласмана који носе низак ниво ризика или безризичних пласмана. Оваквим врстама пласмана сматрају се хартије од вредности које емитује држава, односно други инструменти дуга за које гарантује држава. Стопа капитализације која је коришћена приликом примене овог метода утврђена је као просечна вредност каматних стопа на орочене девизне депозите, код пословних банака које послују на подручју истраживања.

Ипак треба напоменути да овај метод нема велику практичну примену за утврђивање вредности земљишта уколико се она посматра са аспекта пољопривредних газдинстава која се баве пољопривредном производњом и која на овај начин проширују своје производне капацитете. Овај метод је подесан за утврђивање максималног износа до којег вреди платити одређену површину у случају да се врши инвестирање у куповину пољопривредно земљишта са циљем да се оно даље издаје у закуп.

Поред утврђивања вредности пољопривредног земљишта, применом метода приносне вредности истраживањем је обухваћено и испитивање узајамне везе прометних вредности пољопривредног земљишта и вредности добијених применом метода приносне вредности уз укључивање фактора који могу да утичу на вредност земљишта. У оквиру фактора чији се утицај на вредност земљишта испитује обухваћени су:

1. Густина насељености укупним становништвом у Општинама на подручју АП Војводине, која је израчуната као однос укупног броја становника на подручју сваке Општине на територији АП Војводине утврђеног као просечна вредност броја становника према подацима два последња пописа (2002. и 2011. године) и укупних пољопривредних површина у тој Општини,
2. Густина насељености пољопривредним становништвом у Општинама на подручју АП Војводине, која је израчуната као однос укупног броја пољопривредних становника на подручју сваке Општине на територији АП Војводине утврђеног као просечна вредност броја становника према подацима два последња пописа (2002. и 2011. године) и укупних пољопривредних површина у тој Општини,

³¹ Поповић, М., Могући приступи у процењивању вредности југословенског предузећа, Економика предузећа, 11/12, Београд, 1990.

3. Укупне инвестиције по хектару пољопривредних површина у Општинама на подручју АП Војводине, које су израчунате као однос износа укупних инвестиција на подручју сваке Општине на територији АП Војводине у току целокупног посматраног периода и укупних пољопривредних површина у тој Општини,
4. Инвестиције у пољопривреду по хектару пољопривредних површина у Општинама на подручју АП Војводине, које су израчунате као однос износа инвестиција у пољопривреду на подручју сваке Општине на територији АП Војводине у току целокупног посматраног периода и укупних пољопривредних површина у тој Општини,
5. Државни подстицаји пољопривреде по хектару пољопривредних површина у Општинама на подручју АП Војводине, који су израчунати као однос износа укупних државних подстицаја у пољопривреду на подручју сваке Општине на територији АП Војводине у току целокупног посматраног периода за године када су такви подстицаји постојали и укупних пољопривредних површина у тој Општини,
6. Учешће државног земљишта у укупном пољопривредном земљишту у Општинама на подручју АП Војводине, које је израчунато као однос површине државног земљишта које је издато у закуп на подручју сваке Општине на територији АП Војводине и укупних пољопривредних површина у тој Општини.
7. Економска снага Општина на подручју АП Војводине, која је утврђена као укупан износ буџета за сваку Општину на територији АП Војводине у току целокупног посматраног периода,

Пољопривредно земљиште које мења намену у највећем броју случајева користи се за:

1. Експлоатацију минералних сировина,
2. Претварање у грађевинско земљиште

Поред ова два случаја пољопривредно земљиште које мења намену може да се користи за изградњу инфраструктурних и саобраћаних објеката, као и за намене од ширег друштвеног интереса и значаја јавне површине (паркови, паркинг простори, простори за рекреацију, акумулациона језера, простори за складиштење и одлагање, заштитни појасеви од ерозије и поплава и слично, као и друге сврхе)

У ситуацији када се процењује земљиште које се користи за експлоатацију минералних сировина коришћен је метод приносне вредности при чему су утврђене користи које настају од коришћења земљишта у такве сврхе.

Приликом израчунавања приносне вредности земљишта које се користи за експлоатацију минералних сировина коришћена је следећа формула:

$$ПВЗ(емс) = \frac{П}{ск}$$

Где је:

ПВЗ(емс) – Приносна вредност земљишта за експлоатацију минералних сировина добијена применом метода приносне вредности.

П – Чиста годишња корист од експлоатације минералних сировина.

ск – стопа капитализације или дисконтна стопа. Ова стопа се утврђује применом следећег обрасца:

$$ск = \frac{r^n - 1}{r - 1}$$

При чему је:

r - дисконтни фактор који се утврђује према обрасцу $r = 1 + \frac{p}{100\%}$,

p - утврђена дисконтна стопа, која одговара степену ризика пројекта (%),

n - број година експлоатације.

Утврђивање годишњих користи од коришћења земљишта у овакве сврхе извршено је према обрасцу:

$$\mathbf{п - т = д}$$

При чему је:

п – Годишњи приход од експлоатације минералних сировина који се добија дељењем укупног процењеног прихода (**Упп**) од експлоатације минералних сировина у току века експлоатације са процењеним веком експлоатације ископа

т- Укупни трошкови који настају приликом експлоатације минералних сировина

д- Чиста годишња корист од експлоатације минералних сировина

Укупан процењени приход од експлоатације минералних сировина (**Упп**) представља производ укупних количина сировине и јединичне цене сировине, који се израчунава према следећој формули:

$$\mathbf{Упп = укмс \cdot ппц}$$

Где је :

Упп – Укупан процењени приход од експлоатације минералних сировина у току периода експлоатације према процењеном веку експлоатације ископа

укмс – укупна количина минералних сировина, која се утврђује на основу утврђене запремине (**В**) и запреминске масе од 1,95 t/m³

ппц – просечна продајна цена минералних сировина,

Приликом утврђивања укупног прихода у поступку експлоатације могуће је користити поједностављени поступак прорачуна запремине укупних резерви који се користи у контролне сврхе према следећем обрасцу:

$$\mathbf{В = П \cdot д}$$

Где је:

В – запремина сировине (m³),

П – површина у границама спољних контура (m^2),

д – средња аритметичка дебљина сировине (m).

Овај поступак даје задовољавајући ниво тачности који је неопходан за вредновање земљишта, због чињенице да је чиста годишња корист по јединици производње (тони минералне сировине) има релативну ниску вредност у економском смислу, тако да евентуална грешка која настаје приликом утврђивања укупних количина нема значајан утицај на укупна новчани ток у току периода експлоатације.

Трошкови експлоатације обухватају:

1. Трошкове геолошких истраживања
2. Трошкове вађења минералних сировина
3. Трошкове рекултивације

Трошкови геолошких истраживања подразумевају све трошкове који настају у поступку истраживања неког налазишта и утврђује се као сума трошкова студија, елабората, мерења, анализа, прибављања мишљења, сагласности, дозвола и сл. Ови трошкови се распоређује на укупну количину процењених залиха минералних сировина

Трошкови вађења минералних сировина се састоје од:

1. Материјала
2. Горива и енергије
3. Трошкова рада
4. Трошкова амортизације
5. Трошкова производних услуга
6. Других трошкова експлоатације

Трошкови рекултивације представљају све трошкове који настају у току и након окончања поступка експлоатације, а у вези са поштовањем стандарда заштите природе и човекове околине на основу студије која се израђује у те сврхе.

Приликом процене пољопривредног земљишта које мења намену са циљем претварања у грађевинско земљиште коришћен је метод који се заснива на учешћу вредности земљишта у укупној вредности објеката који се могу изградити на том земљишту у складу са законским, урбанистичким прописима и другим планским документима који регулишу ово питање, при чему се под објектима подразумевају све врсте грађевина које се користе у циљу обезбеђења стамбеног простора, привредне делатности или за друге намене од општег или ширег друштвеног значаја. Утврђивање вредности пољопривредног земљишта које се преводи или се може превести у статус грађевинског земљишта је вршено према следећем обрасцу:

$$BZ(zc) = BO \cdot Kuzz$$

Где је:

$BZ(zc)$ – Вредност земљишта које се користи у грађевинске сврхе.

BO – Вредност објеката који се на том земљишту могу изградити у складу са законским, урбанистичким прописима и другим планским документима који

регулишу ово питање, која се утврђује као вредност објеката највеће могуће дозвољене нето површине, по методу тржишне или приносне вредности у зависности од тога који метод има адекватнију основу за примену или као просечна вредност утврђених износа применом оба метода.

Кузз – Коefицијент који одражава проценат учешћа вредности грађевинског земљишта у укупној вредности објеката који се могу изградити на том земљишту. Овај коefицијент се утврђује на основу података који се објављују у званичним статистичким публикацијама за најзначајнија урбана подручја.

Вредност објеката (**ВО**) који се могу изградити на земљишту чија се вредност утврђује израчунава се применом следеће формуле:

$$ВО = ЗОмд \cdot СОмд \cdot Кбн \cdot Војм$$

Где је :

ЗОмд – Заузетост основе (максимално дозвољена), која је дефинисана законским, урбанистичким прописима и другим планским документима који регулишу ово питање,

СОмд – Спратност објеката (максимално дозвољена), која је дефинисана законским, урбанистичким прописима и другим планским документима који регулишу ово питање,

Кбн – Коefицијент за утврђивање нето површина у односу на пројектоване бруто површине објеката. Овај коefицијент зависи од начина и типа градње, као и од намене објекта и његове спратности и најчешће се креће у распону од 0,76 до 0,82 ,

Војм – Вредност објеката по јединици мере. Јединична вредност објеката се утврђује по методу тржишне или приносне вредности у зависности од тога који метод има адекватнију основу за примену или као просечна вредност утврђених износа применом оба метода. У случају када се ова вредност утврђује применом метода приносне вредности користе се формуле као код утврђивања приносне вредности земљишта за експлоатацију минералних сировина.

На подручју АП Војводине, којим је обухваћено ово истраживање у различитим реонима површине земљишта се исказују у различитим јединицама мере за површину. У основи ове јединице мере потичу од различитог начина обрачуна, при чему се као полазна основа користи метарски односно неметарски систем мера. Званична јединица за меру површине пољопривредног земљишта јесте хектар и она се заснива на метарском систему мера, односно основна јединица површине по овом систему јесте 1 m², који представља квадрат чије дужине страница износе 1 m. Хектар се дели на следеће мање јединице за површину засноване на метарском систему:

$$1 \text{ хектар} = 10.000 \text{ m}^2$$

$$1 \text{ хектар} = 100 \text{ ари}$$

$$1 \text{ ар} = 100 \text{ m}^2$$

Поред овог начина у АП Војводини површина пољопривредног земљишта се изражава и у јединицама мере као што су:

- катастарско јутро и
- ланац.

Ове јединце мере заснивају се на неметарском систему мера и потичу од хвата као јединице мере за дужину. Хват као мера за дужину одговара дужини од 1,896 m дужних. Последично томе мера за површину на основу овог система јесте квадрати хват који се означава као kvadratni hvat и има површину од 3,594 m². Према овом систему катастарско јутро има следећу површину:

1 катастарско јутро = 1.600 kvadratnih hvati

1 катастарско јутро = 5.755 m²

1 катастарско јутро = 0,5755 хектара

1 хектар = 1,737 катастарских јутара

Према истом систему мера ланац као јединица за површину пољопривредног земљишта има следећу површину:

1 ланац = 2.000 kvadratnih hvati

1 ланац = 7.193,75 m²

1 ланац = 0,7194 хектара

1 хектар = 1,39 ланаца

Приликом обраде података и извођења обрачуна, ради могућности поређења, све површине су изражене у хектарима, а подаци који су приликом прикупљања података изражени у катастарским јутрима или ланцима су преведени у хектаре у односима између ових јединица који су претходно наведени.

Прикупљени подаци и добијене вредности су статистички обрађени применом стандардног статистичког инструментаријума примереног за ниво и потребе овог истраживања у које се убраја и просечна вредност појаве, као и стопа промене.

Обрачун аритметичке средине изведен је за цели посматрани период и под подпериоде, применом стандардне формуле за обрачун аритметичке средине.

$$x = \frac{\sum^n x}{n}$$

Где је:

x – променљива

n – посматрани период

Просечна годишња стопа промене се израчунава коришћењем следећег обрасца:

$$PSP = \left(\sqrt[t]{\frac{X_T}{X_1}} \cdot 100 \right) - 100[\%]$$

Где је:

X_T – вредност појаве у тренутку мерења

X_1 – вредност појаве у почетном тренутку мерења

Такође узајамна веза добијених вредности земљишта применом метода приносне вредности и прикупљених података о вредности земљишта остварених приликом његовог промета, као и фактора чији се утицај на вредност анализира утврђена је применом метода вишеструке линеарне регресије. За анализу детерминисаности вредности земљишта и специфицираних фактора коришћена је функција са мултипликативним варијаблама, линеарна у логоритмима, односно примењен је метод вишеструке линеарне регресије у двоструком логоритамском облику (double-log model):

$$\ln Y = \beta_0 + \beta_1 \ln X_1 + \beta_2 \ln X_2 + \beta_3 \ln X_3 + \beta_4 \ln X_4 + \beta_5 \ln X_5 + \beta_6 \ln X_6 + \beta_7 \ln X_7$$

Где је:

Y - тржишна - прометна вредност земљишта,

$\beta_0 - \beta_7$ - вредност параметара,

X_1 - приносна вредност земљишта утврђена на основу стврне односно калкулативне земљишне ренте (евра/хектару),

X_2 - удео пољопривредних у укупним инвестицијама,

X_3 - густина насељености,

X_4 - густина насељености пољопривредним становништвом,

X_5 - субвенције по хектару обрадивих површина (евра/хектару),

X_6 - удео државног земљишта у укупним земљишним површинама,

X_7 - економска снага општина по хектару обрадивих површина (евра/хектару),

Фактори који су анализирани применом метода вишеструке линеарне регресије дати су у логаритамском облику у циљу добијања уравнотежених података за анализу.

Регресиона анализа је урађена у програмском пакету SPSS for Windows 20.0

Због могућности упоређивања и анализе током посматраног периода, као и са вредностима које постоје у другим земљама, сви подаци и добијене вредности су изражени у еврима, при чему је превођење динарских износа у евро вршено по званичном просечном годишњем курсу евра.

Табела 1. Обрачунски однос евра и динара у периоду од 2001. до 2010. године

Година	2001. година	2002. година	2003. година	2004. година	2005. година	2006. година	2007. година	2008. година	2009. година	2010. година
Вредност евра у односу на динар	59,16	60,66	65,13	72,70	83,00	84,10	79,96	81,44	93,95	103,04

Извор: Народна банка Србије

Изворе података у овом раду представљају званично доступни подаци који су публиковани у разним видовима часописа, студија, публикација, као и подаци који су прикупљени непосредним анкетањем компетентних испитаника, односно лица која су упозната са постигнутим вредностима у промету пољопривредног земљишта у одговарајућим подручјима. Поред тога један део података је прикупљен од надлежних државних институција и органа који евидентирају одређене податке из свог домена у аналитичке сврхе или у сврху доношења одговарајућих одлука.

Прикупљање неопходних података је вршено у две фазе.

У **првој фази** је извршено прикупљање података на терену, односно прикупљени су подаци путем анкетања пољопривредника који су учесници у промету земљишта или су упознати са кретањем цена и прометних површина у подручјима на којима обављају своју делатност. У ту сврху формиран је упитник који је садржао следећа питања:

Општи подаци:

1. Општина,
2. Место,
3. Име анкетираниог лица.

Подаци о постигнутим прометним вредностима пољопривредног земљишта у месту које је предмет анкетања и то за земљиште које се налази:

1. у атару које има бољи квалитет,
2. у атару које има слабији квалитет,
3. уз село,
4. уз тврди пут,
5. у зони градње,
6. уз парцелу купца.

Подаци о постигнутим вредностима закупа пољопривредног земљишта у месту које је предмет анкетања и то за земљиште које се налази:

1. у атару које има бољи квалитет,
2. у атару које има слабији квалитет,
3. уз село,
4. уз тврди пут,
5. у зони градње,
6. уз парцелу закупца.

Остали подаци о промету и давању закуп пољопривредног земљишта у месту које је предмет анкетања:

1. Површини пољопривредног земљишта која у току године буде предмет промета у испитиваном подручју,
2. Односу понуде и тражње земљишта које се нуди на испитиваном продају,

3. Површинама пољопривредног земљишта које се на датом локалитету издаје у закуп са уделом са процењеним учешћем државног и приватног земљишта које се издаје,
4. Однос понуде и тражње земљишта које се нуди у закуп.

Прикупљени су и на одговарајући начин обрађени подаци за целокупно подручје АП Војводине, односно за сваку од 45 општина посебно.

Теренским испитивањем обухваћено је укупно 270 испитаника који су распоређени на територији АП Војводине за чије подручје је вршено истраживање. Распоред испитаника је такав да је за сваку општину у Војводини анкетирано минимално 3 испитаника. Сви подаци су прикупљени за период од 10 година и то тако што су прикупљени одговори на питања за 2001., 2005. и 2010. годину. Поред тога прикупљени су и оријентациони подаци за период иза 2010. године са циљем утврђивања тренда кретања утврђиваних вредности. Дакле укупни наведени период је подељен у два једнака петогодишња подпериода од 2001. до 2005. године и од 2006. до 2010. године. Овај период је изабран из разлога што се његов почетак подударе са почетком интензивирања транзиционих промена у Републици Србији, па самим тим и у АП Војводини, као подручју истраживања. Такође почетак посматраног периода се подударе се и са почетком промена у аграрној политици која је путем својих мера имала утицај на промене вредности пољопривредног земљишта у посматраном периоду. Последња година посматраног периода одговара последњој години за коју су били доступни и обрађени подаци званичних институција у периоду обрачуна. Наведени период анализе података може се сматрати довољно дугим да пружи релевантне информације о кретању вредности пољопривредног земљишта. Такође овај период је омогућио да се изврши анализа утицаја изабраних појединих фактора на вредност пољопривредног земљишта, са задовољавајућим степеном поузданости. На основу искустава других истраживача који су се бавили овом проблематиком³², услед недостатка званичних података у вези са појединим елементима истраживања извршено је прикупљање података путем анкетања. Имајући у виду да постоји недостатак званичне базе података за све елементе истраживања и да је један део података прикупљен путем анкетања лица чији ставови у вези са појединим питањима могу бити субјективне природе, поједини подаци могу да представљају индикацију у вези са проблемима истраживања.

У **другој фази** је коришћен тзв. метод истраживања за столом, приликом обраде прикупљених података на терену, као и приликом прикупљања званичних података који су неопходни за извођење потребних обрачуна, а који су евидентирани код надлежних институција на државном, покрајинском или локалном нивоу. Такође одређени подаци су прикупљени и из других публикација.

У том смислу приликом прикупљања података коришћени су следећи извори:

- Републички завод за статистику (Статистички годишњак Србије и Црне Горе, Статистички годишњак Србије, публикација Општине у Србији, и сл.)
- Еуростат, база података,
- Фаостат, база података,
- Публиковани и непубликовани подаци Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде Владе Републике Србије,

³² Study on the Functioning of Land Markets in the EU Member States under the Influence of Measures Applied under the Common Agricultural Policy, Ciaian, P., Kancs, d'Artis, Swinnen, J., Centre for European Policy Studies, Brussels, 2010. стр.28. до 29.

-
- Публиковани подаци Министарства финансија и привреде Владе Републике Србије,
 - Публиковани и непубликовани подаци Секретаријата за пољопривреду, водопривреду и шумарство Владе АП Војводине,
 - Публиковани и непубликовани подаци Секретаријата за финансије, Владе АП Војводине,
 - Народне банке Србије, база података,
 - Подаци Задружног савеза Војводине,
 - Подаци Привредне коморе Србије,
 - Подаци Привредне коморе Војводине,
 - Подаци Регионалне привредне коморе Новог Сада,
 - Подаци привредних друштава у вези са ценама одређених материјала,
 - Чланци и студије у вези са темом истраживања који су наведени у прегледу литературе

1.5 Преглед претходних истраживања

Проблемима вредновања пољопривредног земљишта као неопходног фактора за пољопривредну производњу и анализом економских аспеката пољопривреде производње, научници у свету и код нас се баве веома дуго. Економска валоризација пољопривредног земљишта обухвата више аспеката посматрања тог проблема. Сходно томе могу се посматрати и истраживања која се баве овом проблематиком. Начелно истраживања која се баве проблемом вредновања земљишта могу се поделити у више група, које су међусобно повезане.

Прву групу истраживања чине радови који су обрађивали факторе који утичу на вредност пољопривредног земљишта. Класични економисти су истицали земљишну ренту као фактор за утврђивање цене земљишта. Према **Смиту (Adam Smith) (1776)**, Рента се може сматрати као производ природних сила, чију употребу земљовласник позајмљује закупнику. Она је већа или мања, према томе какав се ступањ висине тих снага узме, другим речима, према томе каква се природно или вештачки постигнута плодност земљишта узме. Она је дело природе, које преостаје кад одбијемо или накнадимо све оно што се може сматрати као људско дело. Она је ретко мања од четвртине, а често већа од трећине целокупног производа³³. **Маркс (Karl Marx) (1867)**, наводи да се вишак вредности цепа на различите делове. Његови одломци припадају лицима различитих категорија и добијају различите облике, који су један према другом независни, као што су профит, камата, трговинска добит, земљишна рента³⁴. Значајни фактори поред ренте су и каматна стопа, као и однос понуде и тражње у промету земљишта. Однос понуде и тражње у неким ситуацијама може да представља кључни фактор приликом утврђивања вредности пољопривредног земљишта.

Поред тога поједини аутори су испитивали утицај монетарне политике одређених држава, пореске политике, аграрне политике, политике подстицаја државе кроз субвенционисање пољопривреде, урбанизације, индустријског развоја, еколошких прописа и стандарда на вредност земљишта. Међу таква истраживања спадају и следећа:

³³ Смит, А., Истраживање природе и узрока богатства народа, Култура, Загреб, 1952.

³⁴ Маркс, К., Капитал, I том, Просвета, Београд, 1978. стр. 497.

Херд и сар. (1966) (Robert W. Herdt) су анализирали факторе који утичу на раст вредности пољопривредног земљишта у Сједињеним Америчким Државама и установили да технички прогрес у пољопривреди и раст цена пољопривредних производа представљају главне факторе који утичу на раст цена пољопривредног земљишта, с тим да је раст цена пољопривредних производа узрокован у највећој мери подстицајима државе.

Јевђовић (1973) је истраживала факторе који утичу на промет пољопривредног земљишта у СФР Југославији у периоду шездесетих и седамдесетих година двадесетог века. Она наводи да се промет пољопривредног земљишта налази под утицајем многобројних фактора који се могу сврстати у три групе:

- **Прву** групу фактора чине сви они фактори који утичу на понуду пољопривредног земљишта.
- **Другу** групу фактора чине они који утичу на опредељење индивидуалних газдинстава да купују пољопривредно земљиште и
- **Трећу** групу фактора чине они који утичу на крупне инвеститоре и пољопривредна предузећа да проширују своје поседе кроз куповину пољопривредног земљишта.

Она наводи да својински односи представљају основ за промет пољопривредног земљишта у СФР Југославији. Такође она сматра да аграрна политика има утицај на подстицај промета пољопривредног земљишта.

Гарднер и сар. (1979) (Gardner Delworth) су проучавали факторе који утичу на цену земљишта у Сједињеним Америчким Државама са посебним поређењем утицаја резултата који се остварују на фармама и подстицајним мерама владиних програма у периоду од почетка седамдесетих година прошлог века. Они су закључили да у том периоду државни подстицаји немају утицај на вредност земљишта него да је она под доминантним утицајем остварених резултата у пословању фарми.

Бренан и сар. (1985) (Michael J. Brennan) су вредновање земљишта заснивали на правилу буџетирања капитала. Према овом правилу ако је садашња вредност будућих готовинских токова из пројекта већа од потребне инвестиције, пројекат треба усвојити, јер ће се повећати богатство инвеститора, односно новчани токови од оваквих инвестиција су позитивни.

Алстон (1986) (Julian Alston) испитује реалан раст цена земљишта у Сједињеним Америчким Државама током седамдесетих година двадесетог века. Он наводи да је узрок раста вредности земљишта раст нето прихода од ренте и раст очекиване инфлације у том периоду. Вредност земљишта је утврђена применом стопе капитализације на основу које је реална цена земље утврђена дељењем очекиваног реалног нето прихода од закупнине са реалном дисконтном стопом. На основу овог истраживања он је извео следеће закључке:

1. Цена земље расте истом стопом као и приходи од земље
2. Раст очекиване стопе инфлације ће повећати реалну цену земљишта.

Ахтисари (1986) (Ahtisaari A.) на основу статистичке анализе фактора који утичу на цену земљишта наводи да су ренте главни извор његове вредности, као и да постоји мало доказа да је вредност земљишта под утицајем спекулативне снаге какву имају трансакције у промету племенитих метала и драгоцености.

Бартон и сар. (1987) (Michael Burton) су анализирали однос апресације и вредности пољопривредног земљишта и установили да не постоји узајамна веза између ових категорија. Они наводе да се инвеститори приликом доношења инвестиционих одлука руководе или повећањем профита или смањењем ризика. У случајевима када се тржиште налази под већим утицајем неизвесности у вези са остваривањем добити инвеститори се

одлучују за мање ризичне инвестиције у које се убрајају и инвестиције у пољопривредно земљиште. Студија случаја која је спроведена у Њу Џерсију потврђује ову тезу.

Федерсон и сар. (1987) (Allen M. Featherstone) испитују утицај нето прихода фарме и каматне стопе на динамичку приносну вредност пољопривредних газдинстава методом ауторегресије. Они су установили да постоји значајан утицај тржишних фактора на вредност пољопривредних газдинстава и одбацили тезу да је вредност фарме детерминисана рационалним одлукама на основу информација о пословању фарми. Они наводе да на тржишту постоје учесници који приликом доношења одлука о куповини земљишта занемарују податке о пословању фарми или их сматрају мање битним. Ови учесници вредност земљишта утврђују на основу будућих очекиваних користи и будуће каматне стопе.

Палмкуист и сар. (1989) (Raymond B. Palmquist) сматрају да поред утицаја близине урбаних средина на висину цена пољопривредног земљишта утицај имају и промене у структури становништва. Промене у структури урбаног и руралног становништва врше притисак на понуду и тражњу пољопривредног земљишта.

Бандуратне и сар. (1991) (Banduratne D.) су проучавали вредност земљишта у Западној Вирџинији. Они су установили да на вредност земљишта поред производних фактора значајан утицај имају и непољопривредни фактори, као што су ширење урбаних и рекреативних подручја. Они сматрају да управо ти фактори у економском смислу представљају разлику између приносних и тржишних вредности земљишта.

Менделсон и сар. (1994) (Robert O. Mendelsohn) сматрају да поред урбаних фактора и промене структуре руралног и урбаног становништва значајан утицај на вредност пољопривредног земљишта има и густина (насељеност) становништва у одређеном подручју. Подручја где је већа густина насељености имају мање обележја пољопривредних крајева, а већа обележја урбаних подручја. На овај начин они потврђују тезу других аутора који сматрају да утицај на цену земљишта има и близина урбаним подручјима.

Елад и сар. (1994) (Elad R. L.) кроз опште прихваћену теорију у процени земљишта на основу које вредност представља суму дисконтованих нето чистих годишњих користи у периоду пројекције или суму дисконтованих прихода од ренти на земљиште, потврђују тезу да вредност земљишта зависи од изабране дисконтне стопе и дужине периода пројекције.

Ши и сар. (1997) (Yue Jin Shi) применом модела приносне вредности у својим истраживањима су утврдили да урбани фактори имају значајан утицај на вредност земљишта. Они посебно истичу утицај развојних потенцијала урбаних подручја преко удаљености парцела од путева и урбаних средина.

Дале и сар. (2000) (Peter Dale) су анализирали услове који су неопходни за формирање тржишта пољопривредног земљишта. Они истичу да су неопходна три стуба за успешно формирање и функционисање тржишта пољопривредног земљишта:

1. Постојање јасног правног и институционалног оквира који се огледа у постојању титулара над својим земљишта и јасно дефинисање његових права.
2. Обезбеђење основа за вредновање пољопривредног земљишта и утврђивање његове цене.
3. Обезбеђење капитала за инвестирање у куповину пољопривредног земљишта и могућност приступања другим изворима финансирања.

Пејановић (2000) наводи да разлике у оствареним годишњим приходима или доходку од коришћења земљишта настају због разлика у плодности земљишта и његовој удаљености од тржишта. Полазећи од теорија класичних економиста он ову појаву дефинише као диференцијалну ренту. Диференцијална рента се јавља у два облика. Разлике у оствареном

результату на једнаким површинама уз исту количину улагања рада и капитала до којих долази због разлика у плодности парцела и њиховој удаљености од тржишта представљају диференцијалну ренту I. Екстра профит који настаје у пољопривреди зато што додајне количине капитала и рада на обрађиваним једнаким земљишним парцелама неједнако повећавају укупни принос тих парцела представља диференцијалну ренту II. Он такође истиче и градилишну ренту коју убирају власници земљишта погодних за сврхе грађења. Пораст вредности градилишне ренте изазван је порастом броја становника и њиховом концентрацијом у градовима.

Плантинга и сар. (2002) (Andrew J. Plantinga) сматрају да приликом вредновања пољопривредног земљишта у близини урбаних подручја треба користити суму дисконтованих користи од пољопривреде до момента промене намене увећану за повећану дисконтовану суму користи од коришћења земљишта након што земљиште промени намену и пређе у урбано подручје.

Кавалес и сар. (2003) (Cavailhes Jean) наводе да вредновање земљишта није могуће утврдити само на основу користи које проистичу из његовог коришћења у пољопривредне сврхе. Они сматрају да је потребно обухватити и потенцијалне користи које произилазе из урбане експанзије. Вредновање земљишта на основу користи од пољопривреде могуће је само у удаљеним срединама, док код пољопривредних земљишта која се граниче са урбаним срединама потребно је укључити и будућа повећања ренти након што земљиште промени своју намену из пољопривредног у урбано.

Бартон и сар. (2005) (Michael Burton) описују трговање земљиштем као тенденцију да се стекне власништво над пољопривредним земљиштем, право располагања или држања на основу очекивања о процени земљишта, као и могућности зараде на основу улагању у куповину земљишта. Они сматрају да на тражњу не утиче само тражња узрокована продуктивношћу земљишта него и спекулативна тражња, посебно у близини градских подручја.

Гулинг и сар. (2006) (Guiling Pam) су у утврђивали утицај различитих фактора као што су начин коришћења, цене пољопривредних производа, раст броја становника, густина насељености, коришћење земљишта у непољопривредне сврхе на цену пољопривредног земљишта у појединих подручјима Сједињених Америчких Држава применом метода линеарне регресије. Резултати анализе показују да највећи утицај на вредност земљишта у анализираним подручјима има приносна вредност, односно пољопривредни фактори у највећој мери детерминишу вредност иако није занемарљив утицај непољопривредних фактора, посебно фактора урбанизације који се испољава кроз повећање броја становника и густину насељености.

Латруфе и сар. (2008) (Laure Latruffe) су испитивали утицај државне подршке пољопривреде у Републици Чешкој на цене пољопривредног земљишта. Они наводе да се мере државних подстицаја преносе на власнике пољопривредног земљишта у већој мери него на пољопривредне произвођаче који обрађују то земљиште, што се одражава и на његову вредност. На овај начин нарушавају се тржишни механизми који важе у промету овог ресурса, јер се смањује интерес власника да отуђују земљиште, без обзира да ли се баве пољопривредом, што утиче на смањену понуду земљишта.

У **другу групу** истраживања могу се сврстати радови који су обрађивали природне и производне особине пољопривредног земљишта. У прегледу литературе приказана су истраживања која су вршена на подручју Републике Србије и Аутономне Покрајине Војводине из разлога што је предмет истраживања у овој дисертацији управо економска валоризација пољопривредног земљишта на том подручју. Међу таквим истраживањима посебно се издвајају следећа:

Група аутора (1972) из Института за пољопривредна истраживања у Новом Саду је извршила систематизацију и класификацију земљишта Војводине која се пре свега ослања на педолошке и морфолошке карактеристике земљишта ове области. **Лазар Стојковић** је у оквиру ове студије установио производне рејоне у Војводини чије границе су дефинисане природним карактеристикама пољопривредног земљишта и могућностима за пољопривредну производњу. Према овој студији територија Војводине је подељена у четири основна производна рејона. Западни делови Војводине са земљиштима и плавним терасама Дунава и Саве, који су боље подмирени падавинама, као и њен југоисточни део, означени су као први рејон. Централни и југоисточни, део територије Војводине, који је средње подмирен падавинама (рејон чернозема лесних заравни и лесних тераса), означен је као други рејон. Источни део са најмање падавина, кога карактеришу ритске црнице и смонице — лесне терасе у Банату, издвојен је као трећи рејон. Суботички и Делиблатски песак, које карактеришу песковита земљишта до чистог песка, означени су као четврти рејон. Узимајући у обзир и друге факторе значајне за пољопривредну рејонизацију Војводине (наводњавање Војводине и њен биљни састав), Стојковић је ово подручје поделио на девет сортних рејона. Бачка је подељена на три сорта рејона: Јужна Бачка, Северна Бачка и Западна Бачка. Банат је подељен на Јужни, Источни и Југоисточни Банат а Срем на Северни, Централни и Јужни Срем. Уз извесне корекције, ова подела је прихваћена и користи се и данас за проучавање регионалности производње у Војводини.³⁵

Марко (1976) је вршио рејонизацију производних региона Војводине на основу просечно остварених приноса основних ратарских усева изражених у виду „житних јединица“ по појединим општинама. Пошто свака од ових класификација доприноси парцијалном сагледавању и решавању постављеног задатка и не пружа могућност да служи као вишеструка поуздана основа за класификацију појединих локалитета са становишта квалитета земљишта, у раду је коришћено утврђивање обима просечно произведених „житних јединица“ по јединици ораничне површине. Границе ових рејона дефинисане су административним границама општина. За све основне ратарске усева, означене као линије производње (пшеница, кукуруз, шећерна репа, сунцокрет и луцерка, који су у структури сетве заступљени са 75—80%) утврђиван је за раздобље од 1960 до 1970. године просечан принос по годинама, секторима власништва (друштвени, индивидуални) и општину као целину. Класификација општина вршена на основу остварене висине приноса појединих основних ратарских усева показује да је њихов редослед различит и да та чињеница стога ограничава могућност уопштавања и поузданог груписања општина (микрорегиона) према висини приноса. Дистрибуцијом општина Војводине према висини оствареног приноса житних јединица по јединици површине добијају се доста јасне границе простирања локалитета који гравитирају истој висини приноса.

Треба напоменути да су претходна два истраживања у извесној мери комплементарна и да су рађена са истим циљем. Ипак постоје одређене разлике које се огледају у примени различите методологије. Истраживање које је спроведено у сврху класификације земљишта Војводине са циљем дефинисања производних рејона у Војводини, приликом утврђивања појединих подручја ослања се претежно на геолошке и педолошке карактеристике земљишта полазећи од њихових природних граница. У другом истраживању се полази првенствено од административног подручја општине, а као основа класификације користи се остварени просечни принос основних ратарских усева изражен у виду „житних јединица“. Иако методи примењени у њиховом истраживању полазе са различитих становишта (природног, биолошког, односно економског), очигледна је њихова компатибилност испољена у добијеним упоредним резултатима истраживања. Одступања од функционалне зависности и

³⁵ Марко, Ј., "Осврт на утврђивање производних рејона у Војводини" Свеске Матице Српске, бр.42, Матица Српска, Нови Сад, 2004. стр 81.

потпуне подударности у закључивању анализираних радова само потврђује да њима проблематика рејонизације овог подручја није до краја исцрпљена већ само започета, и да претпоставља коришћење дугорочних временских серија података, да би се дошло до уверења о будућем оправданом смеру развоја у размештају производње (и прераде) у пољопривреди Војводине.³⁶

Шкорић (1986) наводи да се у Србији у складу са условима образовања издвајају се три педогеографска рејона и то:

- **Први** педогеографски рејон представља степско и шумско-степско подручје Панонске низије.
- **Други** педогеографски рејон простире се на подручју валовитог рељефа средишње Србије.
- **Трећи** педогеографски рејон заузима планинска подручја западне и источне Србије. То је подручје Динаридских, Родопских, Шарско-пиндских и Карпатско-балканских планина.

Поткоњак (1994) закључује да постоји висок степен зависности продуктивности земљишта од мелиорација. Интензивна пољопривредна производња захтева уређено земљиште где сем изведеног одводњавања и наводњавања треба спровести и друге мере као што су евентуалне хемијске мелиорације и промена начина обраде. Она надаље наводи да је изградња мелиорационих система у Војводини битно утицала на измену структуре производње, повећање и стабилизацију приноса код већине усева, као и да су најбољи економски ефекти постигнути на оним системима где је производња усклађена са захтевима прерађивачке индустрије и тржишта.

Хацић и сар. (2002) су анализирали земљишни потенцијал Србије. Они наводе да земљиште представља један од најважнијих природних ресурса, непроцењиво добро целог човечанства, а никако једне генерације, једне нације, групе или појединца. На земљиштима се производи храна, могу да складиште и трансформишу сунчеву енергију, чувају и штите генетске ресурсе скоро свих видова живота на нашој планети. Пречишћавају и врше детоксикације воде, а са атмосфером су у интеракцији апсорбовањем и емитовањем разних материја у гасовитом и чврстом стању. Обезбеђују неопходан животни простор за човека, биљке и животиње, доприносе функционисању и стабилности ланаца исхране. На њима се подижу куће, фабрике и разни инфраструктурни објекти. Она штите диверзитет живота, утичу на глобалне циклусе и равнотежу на Земљи. Они су надаље анализирали основне типове земљишта у Србији и закључили да се на значајним површинама могу постићи стабилни и економско оправдани приноси различитих биљних врста квалитета који задовољава највише стандарде прихваћене у развијеним земљама.

Родић и сар. (2008) истичу да пољопривредно земљиште сигурно спада у ред оних ресурса без чијег одрживог коришћења се не може говорити о одрживом развоју пољопривреде и друштва у целини. Иако Војводина има релативно повољне земљишне услове и ниво интензивности пољопривредне производње који за сада озбиљније не угрожава земљиште и животну средину у целини, то не значи да проблема нема и да ће се циљеви одрживог развоја пољопривреде достићи сами по себи. Када је у питању АП Војводина, ови аутори наводе да она има укупну површину од 21.534 км², од чега је 83% пољопривредно земљиште, а чак 1.649.037 ха или 76,6% представља обрадиво земљиште. Према напред изнетим подацима јасно се види да је пољопривредно земљиште доминантан облик у оквиру земљишне територије Војводине. Ови аутори такође наводе да се површина пољопривредног земљишта у Војводини за период од 1955. до 2005. године смањила за око 5 %. Ово смањење

³⁶ Марко, Ј., Исто стр. 84.

представља промену намене пољопривредног земљишта из пољопривредног у непољопривредне сврхе. Чињеница да је чак и према доста непоузданим званичним статистичким подацима за само пола века скоро 90.000 ха пољопривредног земљишта преведено у друге намене, озбиљно упозорава. Ни доношење Закона о пољопривредном земљишту и предвиђених подзаконских аката неће у том погледу пуно променити уколико не буде свести и стварне воље да се земљиште сачува „за генерације које долазе“ како од стране доносилаца одлука на макро нивоу, тако и од самих пољопривредних произвођача.

Посебан аспект проучавања економске валоризације земљишта чине економски методи који се заснивају на његовој продуктивности и приносној вредности. Ова истраживања представљају **трећу групу**.

Боекер (1965) (Böker H.) наводи да се продуктивност у пољопривреди мери на уобичајени начин као однос производње и трошкова производње уз уважавање специфичности које карактеришу пољопривреду. Он сматра да не постоји значајна корелација између величине фарме и оптималног нивоа развоја.

Ханау и сар. (1972) (Hanau A.) су проучавали кретање продуктивности у пољопривреди у СР Немачкој. Они су установили да је кретање продуктивности у пољопривреди у овој земљи имало бржи раст од индустријске продуктивности због смањења броја пољопривредника услед индустријског развоја. Такође они наводе да је продуктивност у пољопривреди под утицајем техничког прогреса, супституције фактора производње, различитог степена коришћења производних фактора и сл. Они надаље сматрају да је на продуктивност значајан утицај имала и политика државе у виду ценовних мера и мера аграрне политике. Ови фактори који су утицали на продуктивност утичу и на вредновање пољопривредног земљишта.

Родић (1991) наводи да се процена вредности сопственог капитала (нето активе коју може да чини и пољопривредно земљиште) применом приносних метода заснива на резултату и цени капитала, што упућује на закључак, да је процењена вредност сопственог капитала условљена двема варијаблама - висином резултата и висином цене капитала. Директна процена вредности сопственог капитала, применом приносних метода, добија се као резултат примењене методе који даје нето активу (нето имовину), што подразумева да резултат представља готовину која припада власнику после сервисирања дугова, с тим да она може, а не мора да обухвата и порез на резултат. Цена капитала представља стопу приноса на сопствени капитал.

Тица (1993) истиче да се у процени вредности земљишта може прихватити тржишна цена, али да уколико се жели избећи утицај бројних фактора који утичу на тржишну цену треба користити вредност добијену методом приноса. Он наводи да се у том случају полази од просечног десетогодишњег приноса који се постиже коришћењем земљишта, а да се за утврђивање садашње вредности користи каматна, односно дисконтна стопа која представља суму каматне стопе на пласмане без ризика премије за ризик. Такође овај аутор је анализирао осетљивост вредности земљишта добијену применом метода приносне вредности на пораст просечног приноса, смањење бруто добитка у производњи пшенице и пораст дисконтне стопе. На основу анализе утврђено је да ови фактори имају утицај на промену вредности земљишта.

Вукелић (1996) наводи да процена вредности капитала применом динамичког метода приносне вредности, према препорукама Европског савеза рачуноводствених, економских и финансијских експерата, полази од најповољније основе за пројекцију будућег пословања. Ту полазну основу представљају подаци из прошлости, на основу којих се може анализирати будућност у неограниченом временском периоду. Ипак, анализа резултата из прошлости се ограничава на временски период у којем се могу добити поуздани подаци, а период

пројекције будућих резултата се ограничава на период у којем је могуће поуздано пројектовати будућа дешавања у пословању.

Средојевић (1998) приносну вредност дефинише као суму чистих годишњих користи остварених у периоду коришћења неког основног средства дисконтованих на почетни моменат његовог коришћења. Уколико је приносна вредност већа од почетног улагања у набавку или изградњу основног средства, онда је основно средство економски исплативо и обрнуто. Уколико су ове две вредности међусобно једнаке основно средство се налази на граници економске ефективности, јер се из низа чистих економских користи могу покривати само трошкови капитала – амортизација и камата. Према томе приносна вредност представља горњу границу улагања у неко средство.

Пејановић (2000) сматра да цена земље не спада у стварне већ у ирационалне цене. Она не представља новчани израз вредности јер није настала као резултат човековог рада већ је дар природе. Он наводи да се продајом земље у ствари продаје право на присвајање дохотка од земљишне ренте, па се на основу тога цена земље одређује као количник ренте и каматне стопе. На основу ове једначине се види да цена земље зависи од висине годишње ренте и каматне стопе. Он такође сматра да цена земље зависи и од закона понуде и тражње потпуно независно од износа земљишне ренте.

Пејановић и сар. (2002) приликом истицања специфичности пољопривредне производње наводе да је земљиште основно средство за производњу, при чему се и оно разликује по типу и квалитету. Разлике у квалитету земљишта утичу да произвођачи немају исте услове за производњу јер једни имају на располагању земљиште бољег а други земљиште лошијег квалитета. Такве разлике утичу на ниво економских користи од пољопривредне производње па самим тим и на његову валоризацију.

Пејановић и сар. (2004) истичу да примена званичне методологије процене у пољопривреди није могућа без познавања основних специфичности пољопривредне производње, које утичу на вредност капитала предузећа или фарме. Управо због тога је важно, када је реч фармама или другим субјектима у агробизнису, да проценитељи буду добри познаваоци аграрне економије.

Дамодаран (2007) (Aswath Damodaran) сматра да вредност сваке активе представља функцију новчаних токова које та актива генерише, века трајања те активе, очекиваног раста новчаних токова и ризика који их прати. Он сматра да не треба мерити само новчане токове који настају као резултат постојећих инвестиција, већ се мора проценити и очекивана вредност будућих инвестиција и ефекти који из њих проистичу.

Средојевић и сар. (2008) су утврђивали ризик пословања пољопривредних предузећа. Они наводе да висока улагања у основна средства проузрокују високе фиксне трошкове по основу амортизације. Због високих фиксних трошкова по основу амортизације, висок је пословни ризик, односно ризик остварења пословног добитка. Време имобилизације улагања може бити трајно, дуготрајно и краткорочно. Трајно имобилисана су улагања у земљиште, јер се не амортизује, затим трајно обртна средства и трајна улагања у друга предузећа. То указује на чињеницу да улагања у пољопривредно земљиште носе низак ниво ризика пословања.

Милић (2010) је анализирао метод приносне вредности као један од метода за утврђивање вредности капитала пољопривредног предузећа, који представља суму дисконтованих новчаних токова у периоду пројекције увећану за износ резидулане вредности, при чему се дисконтовање новчаних токова врши уз дисконтну стопу која одговара степену ризика улагања у предузеће чији се капитал процењује, а резидулана вредност представља износ новчаних токова у будућности који нису обухваћени у пројектованом периоду. Добијени резултати показују да се применом овог метода могу добити реални подаци о процењеној

вредности капитала, тако да се овај метод може користити као поуздан. Такође резултати који су добијени на основу анализе осетљивости показују да промена прихода и расхода имају значајан утицај на промену вредности капитала, док промена дисконтне стопе има утицај на промену вредности капитала на нивоу који је приближно једнак проценту промене саме дисконтне стопе.

Тодоровић и сар. (2012) су испитивали економску ефективност и финансијску изводљивост инвестиционог улагања у куповину пољопривредног земљишта, са аспекта пољопривредног произвођача, са циљем утврђивања основаности ове врсте улагања, као и услова под којима је оно оправдано. Анализа је вршена уз примену динамичких метода за утврђивање економске ефективности инвестиционих улагања. Анализом је утврђено да је куповина пољопривредног земљишта при калкулативној стопи од 7 % на годишњем нивоу у тридесетогодишњем временском периоду економски оправдана и финансијски прихватљива при наведеним условима финансирања. Истраживање се односило на куповину земљишта у површини од 5 ха и набавној вредности земљишта од око 5.000 евра.

2 РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

2.1 Искуства других земаља и Републике Србије у вези са формирањем тржишта пољопривредног земљишта и начином његовог вредновања

Значајан теоријско-методолошки оквир и преглед владајућих ставова о предметној проблематици могуће је наћи у публикацијама финансијских институција појединих земаља, код којих овај метод представља начин за утврђивање основице за обрачун пореза на имовину, јер се сматра да имовина вреди сразмерно користима које се од ње могу добити, па се у том смислу и порез утврђује на основу њене употребне или приносне вредности. Овакав приступ утврђивању пореске основице користи се у појединим Европским земљама и Сједињеним Америчким Државама. Законска регулатива у вези са статусом земљишта представља основ за начин вредновања земљишта. У земљама које имају тржишно оријентисану привреду земљиште представља имовину која је предмет редовног промета и опорезивања. Ова методологија се заснива на примени приносне вредности приликом утврђивања вредности земљишта, с тим да се у неким регијама као приход од земљишта узима могућа рента која би се постигла од давања земљишта у најам, а у неким областима се утврђује просечна годишња добит од пољопривредне производње уз уважавање додатних информација о начину коришћења и систему обраде земљишта. Такође структура пољопривредних газдинстава и њихов власнички статус у одређеној мери утичу на промет пољопривредног земљишта. У том смислу постоје извесне разлике у погледу обима промета, па и начина вредновања земљишта између Сједињених Америчких Држава и оних европских држава које нису пролазиле кроз процес транзиције. Ове разлике се огледају пре свега у структури пољопривредних газдинстава, односно у њиховој величини и броју становника који се баве пољопривредом по једном газдинству. Ово питање заснива се и на облику и начину својине над пољопривредним земљиштем, као и на историјском наслеђу односно начину стицања својине над овим ресурсом. У Северној Америци пољопривредни произвођачи (породичне фарме) поред земљишта које се налази у њиховом власништву обрађују и земљиште узето у закуп од такозваних институционалних инвеститора, односно инвестиционих фондова који су извршили улагање финансијских средстава у земљиште са циљем да остваре профит од промене вредности земљишта и од ренте коју добијају од издавања земљишта у закуп. У западно-европским земљама пољопривредном производњом се углавном баве породична пољопривредна газдинства, а производњу заснивају углавном на земљишту у сопственом власништву које је у значајној мери стечено наслеђивањем и делимично докупљивањем. Земљиште које узимају у закуп углавном је у својини других приватних лица која су земљиште стекла наслеђивањем, али немају интерес или могућност да се баве овом делатношћу. Оно што представља разлике у вези са начином организације пољопривредне производње између поменутих система организације пољопривреде јесте просечна величина газдинстава и начин стицања и коришћења пољопривредног земљишта. У том смислу се може рећи да пољопривреда САД има флексибилнији приступ у погледу коришћења пољопривредног земљишта и већи потенцијал за бржи развој пољопривредних газдинстава у погледу повећања продуктивности и повећања обима појединачних газдинстава у односу на европске државе. Ове околности стварају боље могућности за прибављање финансијски средстава за производњу о већи степен специјализације производње у односу на европске произвођаче. Такође земљиште је организовано у веће земљишне комплексе што омогућава остваривање нижих трошкова производње по јединици производа, па самим тим и конкуретнију и тржишно оријентисану пољопривреду. Наведене околности представљају важне претпоставке и факторе који утичу на цену, ниво оствареног промета пољопривредног земљишта.

Заједничко за већи део земаља у свету када је пољопривреда у питању јесте и улога државе у овом сегменту привреде. У вези са тим такође постоје разлике између појединих земаља. У оним државама у којима не постоји земљиште у државној својини или је површина таквог земљишта релативно мала у односу на укупне површине улога државе у погледу помоћи пољопривреди се огледа у мерама аграрне политике, односно у стварању законске регулативе и институционалних оквира за постизање што је могуће бољих резултата у пољопривреди и финансијској подршци пољопривредној производњи кроз разне облике субвенција и дотација. У државама које имају релативно значајно учешће земљишта у државној својини у односу на укупне пољопривредне површине, поред наведених мера аграрне политике и финансијске подршке, држава има значајну улогу у пољопривреди и кроз газдовање и управљање овим ресурсом у сопственом власништву. Описана улога државе има утицаја и на промет и цене пољопривредног земљишта.

У циљу сагледавања начина вредновања, својинског облика и тржишта пољопривредног земљишта у нашој и другим државама, преглед и анализа ових чинилаца који утичу на његову вредност, због различитог историјског наслеђа, начина организовања пољопривредне производње и улоге државе њеном функционисању је груписана у неколико целина. Државе су груписане на основу сличности ових чинилаца. Прву групу држава чине оне земље које нису имале процесе национализације, односно друштвене и државне облике својине над средствима за производњу, па самим тим и на пољопривредном земљишту. У ту групу пре свега се убрајају западноевропске државе, као и Сједињене Америчке Државе, уз уважавање разлика између њих које су раније описане³⁷. Земљама западне Европе тржиште пољопривредног земљишта је уређено законском регулативном на основу које се цене формирају на основу понуде и тражње уз уважавање принципа аграрне политике. У овим државама, са изузетком Француске и одређених области у Источној Немачкој продајна цена није регулисана од стране владе већ се одређује на основу тржишних кретања понуде и тражње. У обе државе код којих је законом регулисана продаја земљишта уз учешће државе овај поступак се спроводи кроз државне агенције које су основане за ову намену. Ове институције у Француској, поред прикупљања података о продаји земљишта има могућност да обавља преговарачки поступак са циљем да откупи земљиште, на основу права прече куповине. Уколико се у овом поступку не постигне споразум у вези купопродаје, продавац има право и могућност да земљиште прода трећем лицу које је заинтересовано за куповину. На овај начин се делимично могу објаснити релативно ниске цене земљишту у Француској у односу на друге чланице Европске уније. У свим осталим држава чланицама Европске уније као што су Белгија, Финска, Немачка, Грчка, Италија, Шпанија, Шведска и друге, продајна цена пољопривредног земљишта се слободно формира на основу договора између продаваца и купаца. На цене пољопривредног земљишта у земљама Европске уније посебан утицај имају државне субвенције за пољопривредну производњу и пореска политика у погледу износа пореза на имовину и трансакције у промету пољопривредног земљишта. Без обзира на заједничку аграрну политику Европске уније, субвенције имају различит утицај у појединим државама чланицама јер се пољопривреда у погледу структуре газдинстава и величине поседа у домену појединих држава разликује. Када је у питању пореска политика ситуација на нивоу држава чланица је доста хетерогена. Порез на пренос апсолутних права у купопродајним трансакцијама пољопривредног земљишта се креће од 1 % у Великој Британији до чак 18 % у Италији. Такође износи пореза на имовину се крећу у веома великом распону од 0% до 15 %, као и пореза на приходе од пољопривреде који достижу

³⁷ Tica, N., Milić, D., „The evaluation of agricultural land and energy utilization of biomass“, International Scientific Conference, „Sustainable agriculture and rural development in terms of the Republic of Serbia strategic goals realization within the Danube region“, Thematic proceedings, June, 5-6th 2014, Belgrade – Serbia, p. 801-817.

вредности од чак 28 %.³⁸ У законским решењима у вези пореза предвиђене су пореске олакшице и изузеци од обавезе плаћања у зависности од тога у каквом је статусу са аспекта обављања пољопривредне делатности власник или купац земљишта. На овај начин кроз законску регулативу у домену пореске политике државе стварају механизме за остваривање циљева аграрне политике на основу којих се долази до пројектоване структуре и величине поседа, као и стварања могућности да пољопривредни произвођачи прошире своје поседе и делатност.

Другу групу држава чине земље које су прошле кроз процес транзиције и код којих је спровођен поступак национализације. Земље које су крајем двадесетог и почетком двадесет првог века, међу које се убраја и наша држава, прошле процес транзиције и приватизације имају различита искуства у вези са начином вредновања пољопривредног земљишта у зависности од тога на који начин и којим темпом су пролазиле кроз овај процес. У том смислу корисно је сагледати и искуства тих земаља. У ову групу држава пре свега спадају земље централне и источне Европе, које су кроз овај процес промениле облик својине над средствима за производњу, па самим тим и над пољопривредним земљиштем. Овај процес је значајно искуство јер се и у нашој земљи он још увек одвија. Под дејством процеса приватизације дошло је до трансформације власничке и поседовне структуре у оквиру агрокомплекса тих земаља што је имало утицаја и на вредност пољопривредног земљишта. Начин на који је тај поступак спровођен у појединим земљама, као и темпо и динамика спровођења су имали утицај на понуду и тражњу за пољопривредним земљиштем у првобитној фази, а након тога и на начин организовања и конкурентност њихове пољопривреде што се свакако одражава и на висину цена пољопривредног земљишта. Приликом сагледавања ових процеса у појединим земљама мора се имати у виду да су транзициони процеси условљени специфичностима сваке земље који се огледа у степену њене привредне развијености, нивоу друштвених односа, историјском наслеђу везаном за власничку структуру, међународном и положају и политичком амбијенту. Због ових разлика није могуће директно пренети искуства из једне у другу земљу. Ипак могуће је извести поуке и закључке који су корисни приликом анализе цена пољопривредног земљишта.

У процесу приватизације земаља централне и источне Европе у пољопривреди највише тешкоћа се јављало код питања приватизације пољопривредног земљишта. Поред заједничких особина процеса транзиције издвајају се и разлике у искуствима транзиционих земаља када је пољопривредно земљиште у питању. Те разлике настале су као последица власништва над земљиштем пре процеса приватизације, као и на основу жељених циљева који су требали да се реализују у погледу пољопривредне производње након спровођења процеса приватизације. У неким од ових земаља пре почетка процеса приватизације највећи део земљишних површина (од 70 до 90 па и више процената) је био у државном власништву у оквиру пољопривредних комбината као што су Русија, Литванија, Румунија, Бугарска, Албанија, Мађарска, Чешка, Пољска и друге државе, а у неким, међу којима је и наша земља, власничка структура је била мешовита. Приликом спровођења процеса приватизације пољопривредног земљишта неке од ових земаља су се определиле за повраћај претходним власницима у натуралном облику, а неке су се определиле да изврше надокнаду претходним власницима, а да пољопривредно земљиште приватизују применом различитих модела продаје. Такође, неке од ових земаља су поставиле за циљ да сачувају велике робне произвођаче, односно комбинате, док су се друге определиле за формирање ситнијих породичних фарми. Све набројане мере овог процеса оставиле су различит утицај на

³⁸ Study on the Functioning of Land Markets in the EU Member States under the Influence of Measures Applied under the Common Agricultural Policy, Ciaian, P., Kancs, d'Artis, Swinnen, J., Centre for European Policy Studies, Brussels, 2010.

имовинско-правно питање над земљиштем, па самим тим и на висину и начин његовог вредновања.

Земље које су крајем двадесетог и почетком двадесет првог века међу које се убраја и наша земља прошле процес транзиције и приватизације имају различита искуства у вези са начином вредновања пољопривредног земљишта у зависности од тога на који начин и којим темпом су пролазиле кроз овај процес.

У бившој Југославији из које је након престанка њеног постојања настало 6 држава, за разлику од других социјалистичких земаља аграрном политиком није извршена колективизација земљишта у целости. Такође након издвајања држава које су биле у њеном саставу, свака од новонасталих држава је процес приватизације спроводила на различит начин. Ови процеси у неким државама, бившим чланицама Југославије имају сличности, јер су све имале исту полазну основу у погледу својине, али даљи развој друштвено политичког система самосталних држава је имао утицаја коначни исход транзиције у пољопривреди. У односу на друге социјалистичке земље у Југославији је формиран такозвани бимодални или дуални систем својине над земљиштем, што је подразумевало друштвену својину над овим ресурсом која се налазила у оквиру друштвених пољопривредних предузећа и приватну својину која се огледала у постојању индивидуалних пољопривредних произвођача. Величина индивидуалних газдинстава је ограничена на основу земљишног максимума на површину од 10 хектара³⁹.

Искуства, као и сличности односно разлике појединих држава наведени су наредном прегледу.

2.1.1 Немачка

У периоду од 1992. до 2012. године у Немачкој реалне продајне цене пољопривредног земљишта се налазе у опадању, при чему у последњих пет година ове вредности су на релативно стабилном нивоу. Укупна површина продатог земљишта по тржишној вредности на годишњем нивоу од 2005. до 2012. године је остала скоро непромењена. Поред наведеног ипак када се посматрају цене по појединим регионима ситуација је нешто другачија. Наиме цене пољопривредног земљишта у овом периоду на подручју Источне Немачке су бележиле благи раст док се у западним регионима бележио пад цена.

На цену земљишта у Немачкој нису утицале само локација и квалитет, него и његова намена. Највише цене су забележене у покрајинама Баварска и Северна Рајна-Вестфалија. У оба случаја намена земљишта које је било предмет промета је повећана тражња за урбану или индустријску употребу. На подручју целе Западне Немачке, а посебно Баварске без обзира на пад цена у наведеном периоду, земљиште још увек има релативно високе вредности. У Баварској током 2006. године цена земљишта је износила 24.294 евра по хектару. Цена земљишта у Доњој Саксонији у наведеном периоду је износила просеку 13.170 евра по хектару, што је ниже од просечне вредности пољопривредног земљишта на целокупној територији Западне Немачке која је износила 15.941 евра по хектару.

Током првих година после уједињења Западне и Источне Немачке, продајне цене земљишта у Источној Немачкој су расле, јер су инвеститори из Западне Немачке дошли на ово подручје са сазнањима о ценама земљишта које су владале у Западној Немачкој. У то време они су плаћали у просеку 14.000 евра/ха пољопривредног земљишта.

³⁹ Зекић, С., "Реформа аграрних политика и ретруктуирање пољопривреде земаља југоисточне европе у процесу европских интеграција", Докторска дисертација, Економски факулте, Суботица, 2007.

Немачки парламент након уједињења је доносио законе у овој области који су имали улогу да се убрза процес приватизације на подручју Источне Немачке. На овај начин је решавано својинско питање око 375.000 хектара у тој држави. Основна идеја концепта приватизације је била да се земљиште понуди на продају или у закуп путем јавне продаје, при чему се земљиште продаје оном лицу које понуди највишу цену. Овакав модел продаје у стручној јавности је критикован из разлога што је постојала бојазан да ће то изазвати раст цена земљишта на дужи рок. Међутим продајне цене у овим подручјима су биле релативно стабилне.

Цена земљишта у Немачкој се у зависности од подручја и намене креће у релативно великом распону и варира између 4.500 евра и 18.000 евра по хектару⁴⁰. Продајна цена пољопривредног земљишта је много већа од очекиване вредности која се добија путем капитализације ренте, што утиче на број трансакција. Према тврдњама неких институција у Немачкој које прате ову проблематику чини се да не постоји линеарна зависност, или чак и правилност између доступности пољопривредног земљишта које се нуди на продају и његове цене.

У Источној Немачкој, као делу Савезне републике Немачке који је прошао кроз процес транзиције након уједињења, на основу законске регулативе дефинисана је максимална цена за пољопривредно земљиште која се односи на површине које су одузете од бивших власника у поступку колективизације пољопривреде током педесетих и шездесетих година прошлог века. На основу овог законског решења дозвољена је могућност куповине таквих пољопривредних површина од стране бивших власника по сниженој цени од 65 % у односу на тржишну вредност. До 2007. године око 60% приватизованог земљишта продато је по сниженој цени, што за последицу има релативно ниске цене земљишта у Источној Немачкој.

Још један пропис који је у неким областима има утицај на цене земљишта је закон на основу којег се регулише помоћ за незапослене. Важан део овог закона је услов на основу којег незапослени примају помоћ, само у случају да не поседују било какву имовину. У подручјима где је висока стопа незапослености овај закон доводи до ситуације у којој су незапослени стимулирани да продају земљиште у власништву. Услед тога у овим подручјима долази до повећања понуде, што за последицу има снижавање цена.

Специфичност тржишта земљишта у Источној Немачкој се такође огледа у улози државе као власника земљишта након уједињења. Од момента уједињења до 2007. године приватизовано је око 50 % процената укупних површина у државној својини. Поред тога држава тренутно располаже и управља са око 900.000 хектара земљишта у Источној Немачкој. Поступак приватизације земљишта треба да буде окончан до 2020. године. Око половине тренутно расположивих површина налази се у дугорочном закупу, чија просечна цена на годишњем нивоу износи 127 евра по хектару. Вредност закупа за земљишта која су издата у закуп од 2008. године креће се у распону од 124 до 186 евра по хектару. Интензивирање пољопривреде од 2008. године је изазвало повећање вредности закупа и прометних вредности земљишта по областима од 4 до 22 %.

2.1.2 Грчка

Пољопривредне реформе у периоду од 1919. до 1923. године су узроковале уситњавање пољопривредних поседа у овој земљи. Као последица тих реформи један власник је у

⁴⁰ Study on the Functioning of Land Markets in the EU Member States under the Influence of Measures Applied under the Common Agricultural Policy, Ciaian, P., Kancs, d'Artis, Swinnen, J., Centre for European Policy Studies, Brussels, 2010.

просеку имао посед у седам парцела. Такође у погледу наслеђивања није постојала никаква законска регулатива, што је довело до даљег уситњавања поседа. После Другог светског рата уситњени и разуђени земљишни поседи представљали су једну од главних карактеристика пољопривреде Грчке. Таква структура поседа довела је до повећања трошкова производње и смањења вредности земљишта. У циљу консолидације пољопривреде и укрупњавања поседа Уставом из 1952. године омогућена је размена и прерасподела пољопривредних површина. Након тога држава је започела промоцију и спровођење комасације, која је на годишњем нивоу обухватала просечно око 7.000 хектара. Ова мера није показала значајан напредак у погледу укрупњавања поседа, јер је још увек било неопходно да нови фармери повећају своје поседе у циљу подизања нивоа конкурентности. Поступак комасације је потребно спровести на још 750.000 хектара. У циљу заустављања даљег уситњавања поседа Пољопривредна банка Грчке (АТЕ банка) је 1957. године започела одобравање кредита са посебним условима за куповину пољопривредног земљишта. Такође ова банка је обезбедила посебне услове младим пољопривредницима приликом куповине земљишта, тако што је смањила трансакционе трошкове за ове кредитне линије. Међутим, чињенице указују на то да ови кредити нису значајно допринели развоју тржишта пољопривредног земљишта у Грчкој. Насупрот томе, значајан удео пољопривредног земљишта је и даље под хипотеком, јер веома често земљиште се користи као средство обезбеђења приликом узимања таквих кредита, код ове и касније код многих других пословних банака. Тренутно, пољопривредници и даље могу имати лакши приступ кредитима у односу на друге кориснике.

Поред високо сегментираног земљишног поседа, важно питање у домену тржишта пољопривредног земљишта представља чињеница да је у Грчкој још увек око једне трећине земљишних поседа у власништву државе. Такође Грчка православна црква има значајан удео у власништву пољопривредних површина.

Просечна продајна цена земљишта у Грчкој варира између 4.500 и 18.000 евра по хектару. Продајна цена пољопривредног земљишта је знатно већа од очекиване вредности капитализације закупнина, а предпоставља се да се она налази под утицајем броја трансакција. Такође може се установити да не постоји линеаран однос или чак правилност између расположивости пољопривредних земљишта за продају и постигнутих цена у појединим подручјима.

2.1.3 Француска

У Француској реална цена пољопривредног земљишта је у сталном порасту почев од 1995. године па надаље. Без обзира на константан раст цена оне још увек нису достигле ниво из 1980. године.

Од 2004. године па надаље просечна цена земљишта креће се на нивоу од 9.300 евра по хектару. Највише цене у Француској се налазе у регионима Корзика и Југоисточним деловима, где су забележене вредности у наведеном периоду у распону од 14.290 до 17.530 евра по хектару, које се налазе под притиском урбанизације и туризма у овим регијама, који је такође имао утицај на централне делове земље и област Бретање. Разлике у ценама, у оквиру појединих подручја се приписују разликама између типова земљишта (на пример земљишта за винограде се продају по много већој вредности од осталог земљишта). Земљишта која се користе за стандардну ратарску производњу не прате исти тренд раста вредности као раније наведена земљишта. Њихове цене се налазе углавном под утицајем густине насељености и у већој мери државних субвенција у виду директних подстицаја. Тренд раста цена је започео са општим трендом раста цена некретнинама од 1997. године када је дошло до смањења каматних стопа, које су узрковале повећани број трансакција у

купопродаји некретнина па самим тим и повећање тражње за некретнинама у које спада земљиште.

Поред тога претпоставља се да су још три фактора допринела повећању вредности земљишта у Француској, почев од друге половине деведесетих година. Наиме у том периоду законом је предвиђено да пољопривредници који су старији од 55 година имају обавезу да три године пре престанка бављења пољопривредом, земљиште издају у закуп, а тек након тога да имају могућност за његову продају, што је узроковало смањење понуде. Поред тога Европске директиве у вези еколошких прописа које су почеле са увођењем од 1991. године су допринеле томе да многе фарме због високих трошкова усклађивања са овим стандардима буду преведене у непољопривредне делатности што је изазвало додатно смањење површина у одређеним подручјима па самим тим и цена земљишта. Такође, на повећање вредности земљишта на посредан начин је довела и промена начина утврђивања вредности закупа која је од 1995. године допринела повећању износа закупнина.

2.1.4 Италија

У последњем периоду у Италији реалне продајне цене пољопривредног земљишта бележе благи пад у односу на претходних 15 година. Поред тога трендови у погледу кретања номиналних цена земљишта јасно показују дугорочно повећање у садашњим вредностима када се вредности пореде са подацима који су важили на почетку деведесетих година прошлог века. У наведеном периоду номиналне вредности земљишта имају константан раст који бележи стагнацију или благи пад током подпериода од 2004 до 2006. године који је узрокован ниским ценама пољопривредних производа и ниском профитабилношћу у пољопривреди. Посматрано од 1990. године номиналне вредности земљишта су порасле за 5 %, што представља износ мањи од инфлације, па се због тога изводи закључак да су реалне вредности у овом периоду смањене. Током 2006. године просечна цена на нивоу државе је износила 15.900 евра по хектару, док су више цене забележене на северу Италије у односу на јужне пределе и острва. Унутрашњост у подручју планинских предела је имала најниже цене. Цене земљишта одражавају различите услове за пољопривредну производњу по регионима. Вредности земљишта захватају веома широк дијапазон због хетерогености категорија земљишта и начина његовог коришћења. Ове вредности по хектару су се кретале у распону од 1.000 евра за пашњаке до чак 516.000 евра за винограде. Дугорочно посматрано може се закључити да вредности земљишта прате тренд инфлације у овој земљи. Аграрна политика ове државе која се одражава на стабилност цена па самим тим и на несигурност улагања у овај сектор од стране инвеститора одражава се и на колебање цена земљишта. Као што је раније наведено вредности пољопривредног земљишта се регионално разликују и по хектару се крећу од 4.000 евра до 36.000 евра. Промет земљишта од 1990. године до данас је порастао за 50 %. Такође веома важну улогу у вредности земљишта има могућност за његово наводњавање и интензивно коришћење. Могућност наводњавања повећава вредност земљишта у Италији до 60 %. Површине које се користе за производњу поврћа или маслина имају већу вредност од осталих површина за 10 до 15 %, док површине у равничарским пределима имају вредности до 40 % веће од површина за исте намене које се налазе у планинским подручјима.

2.1.5 Шпанија

У Шпанији када је у питању кретање тржишта и вредности земљишта у последњих 25 година могу јасно издвојити три различита периода.

Први период од 1983. до 1989. године карактерише благи раст цена, док у другом од 1989. до 1992. године вредности земљишта падају без обзира на намену и начин коришћења, након чега од 1992. године до данас током трећег периода постоји константан пораст вредности, посебно у неколико последњих година. Овај нагли пораст током треће фазе је последица примене заједничке политике и директних плаћања у виду подстицаја газдинствима од стране Европске уније, на основу пораста продуктивности у пољопривреди ове земље. Поред тога цене земљишта су расле током 2005. и 2006. године услед притиска урбанизације и наглог повећања цена стамбених објеката у Шпанији у том периоду. У периоду од 1990. до 2006. године вредност земљишта је номинално порасла за 5,47 %, посебно у периоду од 1997. до 1999. године када је забележен раст од 13,95 %. Такође треба истаћи да се цена земљишта различито кретала по појединим областима као и за различите намене за које је земљиште користило. Повећање по областима где се гаје интензивни воћни засади се кретало од 7,66 % у Андалузији преко 8,91 % у Баскији до 10,3 % у области Канара. Насупрот томе у областима где су заступљени стандардни ратарски усеви као што су Галиција, Арагон и други раст вредности земљишта је износио од 1,66 % до 3,21 %.

У туристичким подручјима и подручјима погодним за гајење јужног воћа током 2006. године су забележене вредности по хектару од 20.536 евра до чак 73.902 евра. Насупрот томе у најниже вредности су забележене у Арагону и Екстрамадури од 3.780 до 4.500 евра. Такође намена земљишта има велики утицај на његову вредност у Шпанији. У прилог томе говори податак да се за хектар земљишта које се користи као пашњак у Андалузији постиже вредност од око 2.900 евра, а земљиште које се користи за маслињаке без могућности наводњавања достиже вредност од око 21.200 евра.

2.1.6 Шведска

У Шведској пољопривредно земљиште се често продаје као саставни део пољопривредних домаћинстава која поред земљишта обухватају објекте и шуме. Због тога вредност земљишта се утврђује на основу његовог доприноса укупној вредности имовине газдинства. Од 2005. године је уведена нова методологија за утврђивање пољопривредног земљишта, па је на основу тога тешко доћи до упоредивих података о вредности пре и након увођења ове методологије, јер су вредности по новом методу нешто веће у односу на ранији период. Без обзира на метод обрачуна у периоду након 2006. године цене земљишта су порасле у просеку за око 10 %, док су вредности земљишта у грађевинским подручјима имале бржи темпо раста и у просеку су повећане за око 20%. Поред наведеног раста цена, може се такође констатовати да су вредности земљишта у првом периоду последње деценије прошлог века имале бржи темпо раста него у последњем периоду посматрања, односно у периоду од 2006. године. Узрок за такво кретање цена у претходном периоду налази се у аграрним реформама које су спровођене у овој земљи пре њеног уласка у Европску унију.

Вредност земљишта у Шведској има различите износе када се посматра по квалитету, као и по регионима. Цена најквалитетнијих земљишта је и до дванаест пута виша у односу на земљишта слабијег квалитета у северним областима државе. У последњем периоду може се констатовати да постоји раст вредности земљишта на нивоу целе државе иако постоји разлика у погледу темпа раста у различитим областима.

2.1.7 Финска

У Финској су промене у програмима подршке инвестиција фармерима довеле до великог броја трансакција у промету пољопривредних површина од 2005. године до данас. Такође неизвесност у вези промена прописа који се односе на стицање основа за пензионисање у овом периоду је допринела да многи фармери продају своје земљиште у периоду важења старих програма за пензионисање. Овакве државне мере су допринеле да се повећа понуда пољопривредног земљишта на коју су одговорили млађи пољопривредници јер су у наведеном периоду били подржани од стране државе кроз инвестициону подршку за изградњу и осавремењавање сточарских капацитета. На овај начин су подстакнути међугенерациски трансфери у промету пољопривредног земљишта, као и промет земљишта између сродника. Последица оваквих трансфера који су креирани и потпомогнути од стране државе јесте увећање поседа и подмлађивање носилаца пољопривредних газдинстава.

2.1.8 Русија

Проблем приватизације земљишта у Русији је решен на основу земљишног закона из 1991. године, према којем је укинута државна монопол над земљиштем и отворена могућност свим лицима да неограничено узимају земљиште у вишегодишњи најам. По овом закону локалне самоуправе су добиле могућност да издају или бесплатно издају пољопривредно земљиште у закуп. На основу тог закона земљиште као ресурс је било релативно лако доступно што се одражавало и на његову цену⁴¹. Ове реформе су дале значајне резултате у погледу промене структуре газдинстава као пољопривредних произвођача, тако да од 1994. године држава има мање од 20 % земљишта у свом поседу, од чега преко 200.000 домаћинстава пољопривредних произвођача је дошло у посед око 12 % пољопривредних површина, док је преко 70 % површина које су биле у систему колективног управљања подељено кроз модел приватизације у виду акција. Овај модел приватизације пољопривредног земљишта са циљем да се покрене тржиште земљишта није дао задовољавајуће резултате. Актуелна просечна цена по хектару у Русији се креће између 300 и 1.000 долара у зависности од величине газдинства и других фактора. У току 2010. године дошло је до смањења цена за око 10 % у просеку, као последица утицаја низа политичких и економских ризика, који се појављују у овој земљи према оцени инвеститора. Стицање ове врсте имовине у Русији је још увек компликовано, пре свега због сложене правне регулативе која уређује ову област, као и због недостатка заинтересованих купаца⁴². Поред тога у овој земљи је потребно извршити ажурирање и уређење катастарске евиденције која је изгубила свој континуитет у периоду колективног облика својине над земљиштем.

2.1.9 Летонија

Летонија је на основу Закона о приватизацији земље из 1992. године предвидела стицање права власништва у две фазе. У првој фази предвиђена је подела земљишта променом власничке структуре, док је у другој фази предвиђено давање власничких права бившим и новим власницима. Специфичност овог закона се огледала у томе што су лица која

⁴¹ Brooks Karen, Krylatykh Elmira, Zvi Lerman, Petrikov. A., Uzun V., Agricultural Reform in Russia: World Bank Discussion Papers. The World Bank, 1996.

⁴² A Quick Tour Of The World's Booming Farmland Markets www.businessinsider.com/booming-farmland-market-2011.

претендују на стицање власничких прва била у обавези да земљу обрађују четири године од доношења овог закона. Циљ овакве законске одредбе је био да се спрече шпекулативне радње на новоформираном тржишту земљишта у сврху одржавања његове вредности.

У Летонији, као и у Естонији и Литванији, процес је започео у току 1989. године, са циљем да се успоставе својински односи са стањем које је важило пре другог светског рата. Ова реформа је подразумевала повраћај земљишта бившим власницима, односно њиховим наследницима, који су поседовали пољопривредно земљиште до 1940 године. Овај поступак је као и у другим земљама где је вршено враћање имовине у поступку реституције отворио многа спорна питања, због промена које су настале у периоду од момента одузимања земљишта до почетка процеса реституције. Додатне компликације у процесу повраћаја имовине су настале због великог броја поднетих захтева, као и због чињенице да је евиденција и инфраструктура у руралним подручјима знатно запуштена у периоду комунизма и колективног облика својине, што је подразумевало израду и обнављање граница у оквиру земљишних комплекса, израду путева, електро и водоводних инсталација. Поред тога у периоду спровођења повраћаја пољопривредног земљишта, пољопривредна делатност није била профитабилна, што је додатно умањило интересовање становника да се премештају из урбаних у рурална подручја са лошим условима. Због тога у овој држави није заживело тржиште пољопривредног земљишта, услед смањене тражње, као и могућности да се оно због законских ограничења стави у промет.

2.1.10 Естонија

У Естонији је на основу Закона о повраћају земље из 1991. године извршен повраћај земљишта претходним власницима и на тај начин је у релативно кратком року створена неравнотежа у погледу понуде и тражње, која је за последицу имала смањење цена земљишта. Наиме, ова држава је у процес приватизације ушла са доминантном учешћем државног власништва што је узроковало више потешкоћа у самом процесу од већине других земљама Источне Европе. Земљиште је припадало држави и сви економски субјекти су је изнајмљивали од ње. У руралним областима, доминантна економска снага се налазила у тзв. државним и колективним фармама. Сеоски становници су имали веома ограничену површину земљишта (0,15 хектара по домаћинству) које је служило за личну потребе. Од 1980. године пољопривредни становници су добили право на изнајмљивање додатног земљишта од колективних фарми за повртарску производњу. На основу тога знатан удео пољопривредне производње је порастао на овим малим парцелама тако да је 30-40 % производње поврћа потицало са ових површина.

Највећи део државне својине је настао кроз процес национализације, земљишне реформе и колективизације у периоду постојања бившег Совјетског Савеза у којем је ова држава била чланица. Овај део државне својине представљао је предмет реституције који је започео 1992. године, који се споро одвијао због компликованог редоследа увођења приватног власништва над земљиштем због увођења новог правног система, регистра непокретности, процеса премера земљишта и слично. Вредност одузете имовине процењена је на 29 милијарди долара, од чега се на национализовано земљиште односи 12,8 милијарди.

Приватизација земљишта регулисана је Законом о земљишној реформи и Резолуцији Владе о приватизацији земљишта путем јавне понуде и успостављању права на надокнаду за земљиште са зградама, која је усвојена 1994. године. Агенција за приватизацију у сарадњи са локалним самоуправама је била организатор приватизације земљишта, ако је сврха овог процеса била да се трансформише власништво над земљиштем за пословну или производну

употребу. У свим осталим случајевима, локална самоуправа је организовала приватизацију земљишта⁴³.

Естонија након спроведене реституције, покушава да идентификује расположиво земљиште које није враћено током овог процеса са циљу да се оно стави у функцији и користи у продуктивне сврхе, као и да се створи могућност за његово опорезивање. Потенцијални купци су се пријавили за 52% ових површина. Број заинтересованих корисника пољопривредног земљишта рапидно расте како пољопривредници схватају могућности и добре услове за његово коришћење. Међутим, Министарство пољопривреде је заузело становиште да би ово земљиште пре требало издавати у закуп на дугорочној основи, него продавати у отвореном поступку, као би се избегле шпекулације са земљиштем. Такође се разматра и могућност коришћења путем лизинга како би се осигурале намере да се земљиште користи у продуктивне сврхе и отклониле краткорочне добити кроз могуће шпекулативне трансакције у будућности. Према овом предлогу закупцу би се оставила могућност враћања земљишта или откупа по минималној цени на крају периода трајања уговора о лизингу⁴⁴. Ове мере могу довести до стабилизације тржишта земљишта и стварања предуслова за развој породичних фарми.

2.1.11 Литванија

Литванија је повраћај земљишта у физичком облику ранијим власницима условила њиховом обавезом да се пољопривредом баве минимално пет година након добијања земљишта. Такође је уведена одредба о максималној величини поседа до 80 хектара. Ово је довело до тога да се одређене земљишне површине задрже у државној својини, а надокнада претходним власницима изврши кроз поделу ваучера, који су представљали основ за стицање својине над другим видовима имовине.

У овој земљи земљишна реформа и приватизација земљишта су схваћене као мере од суштинске важности за трансформацију пољопривреде. Када се говори о приватизацији у пољопривредно – прехранбеном сектору треба имати у виду да се под суштинском приватизацијом подразумева не само пренос власништва на пољопривредним земљиштем из државног у приватну својину, него и формирање услова за стварање одговарајућег тржишта овом имовином, као и свих других правних регулатива које су везане за такво тржиште. Литванија има око 6,5 милиона хектара пољопривредних површина⁴⁵. Поступак приватизације земљишта у Литванији је у формалном смислу је окончан, али изостало је суштинско трансформисање структуре пољопривредне производње у власничком смислу. Од почетка 1994. године основано је више од 115.000 приватних фарми (газдинстава) и они чине око 29% од укупно култивисаних површина. Око 25.000 власника су прелиминарно добили пољопривредне површине у виду власничких права над пољопривредним земљиштем. Највећи удео пољопривредних газдинстава потиче од приватизације колективних и државних фарми. Приватизацијом су обухваћене практично све пољопривредне компаније са оваквом структуром власништва. Приватизација ових имања је спроведена тако што су припадајућа права за расподелу земљишта која се заснивају на

⁴³ Purju Alari, *The Political Economy of Privatisation In Estonia*, Centre for economic reform and transformation, Department of Economics, Heriot-Watt University, Riccarton, Edinburgh, 1996.

⁴⁴ *Land Reform in Eastern Europe, Western CIS, Transcaucuses, Balkans, and EU Accession Countries*, Economic and Social Development Department, Food and Agriculture Organization of the United Nations (FAO), Seattle, Washington, 2001. стр 38.

⁴⁵ *Lithuania Agriculture and Food Sector Review, (In Two Volumes) Volume 11: Subsectoral Analyses*, Report No. 131 11-LT, Natural Resources Management Division, Country Department IV, Europe and Central Asia Region, 1995

старости пољопривредника претворена у хартије од вредности тзв. „зелене“ ваучере, који су представљали оснивачки улог ових лица у новооснованим компанијама. Циљ оваквог начина приватизације пољопривредног земљишта је био да се сачувају велики робни произвођачи. Повраћај пољопривредног земљишта у физичком облику је извршен само према бившим власницима, који су земљу поседовали пре настанка социјалистичког уређења државе у оквиру Совјетског савеза и колективног облика својине над пољопривредним предузећима. Последице оваквог начина трансформације власништва над пољопривредним земљиштем одразиле су се и на структуру организације тржишта пољопривредног земљишта тако што је око 73 % пољопривредних површина задржано у великим комплексима крупних робних произвођача који су организовани као пољопривредне компаније у државном, приватном или власништву већег броја акционара, док се у поседу индивидуалних пољопривредних произвођача са просечним поседом од 2 до 3 хектара налази око 25 % пољопривредног земљишта. Остатак представљају земљишта у грађевинским рејонима и зелене површине. Од 73 % пољопривредних површина које се налазе у поседу пољопривредних компанија свега 1,4 % има државно власништво, док доминантно учешће од 43,3 % чине компаније које су прошле поступак ваучерске приватизације (путем „зелених“ ваучера) чија просечна површина износи око 500 хектара, а на компаније у приватном власништву односи се око 28 % пољопривредних површина са појединачном просечном површином између 10 и 15 хектара⁴⁶. Ови показатељи указују на то да се у Литванији не може говорити о постојању тржишта пољопривредног земљишта јер нема чинилаца који би могли да формирају такав амбијент који генерише понуду и тражњу за овим ресурсом. Такође постојале су бројне препреке које су се јављале у промету пољопривредног земљишта као што је неажурна катастарска евиденција, недостатак адекватне хипотекарно правне регулативе као основа за повећање коришћења инвестиција у овој области и слично. Поред тога постојали су супротстављени ставови у вези повраћаја земљишта у близини градских подручја између државе и бивших власника, јер је држава желела да задржи пољопривредне површине које су биле атрактивне у промету, које су се налазиле у зонама ширења урбаних подручја.

Вредност пољопривредног земљишта у овој земљи је одређивана административним путем два пута годишње од стране надлежног државног органа (тзв. „номинална“ вредност земљишта) и коришћена је у свим ситуацијама од прометних, пореских потреба, потреба за обештећењем у вези са заложним правом и слично. Номинална вредност не представља тржишну вредност али у Литванији пре и у току поступка приватизације тржишна вредност пољопривредног земљишта није постојала. Номинална вредност земљишта је до 1940. године утврђивана на нивоу од 2,5 годишњих приноса. Након тога ова вредност је коригована за одређене параметре који чине разлике између парцела. На основу тога основно утврђена вредност се множи са одговарајућим коефицијентима. У ове сврхе установљени су следећи коефицијенти и њихови распони:

- Коефицијент за коришћење земљишта где пољопривредна ограничења и заштита животне средине дају могућност да се он креће у распону од 0,5 до 0,9.
- Коефицијент који се односи на удаљеност парцеле од административног центра, који се креће од 0,72 до 1,28.
- Коефицијенти који се односе на могућност остваривања додатних прихода и инфраструктурних погодности. Овај коефицијент се посебно утврђује у ситуацијама када је то неопходно.

⁴⁶ Lithuania Agriculture and Food Sector Review, (In Two Volumes) Volume 11: Subsectoral Analyses, Report No. 131 11-LT, Natural Resources Management Division, Country Department IV, Europe and Central Asia Region, 1995 стр. 7. Анекс А и стр. 1 Анекс Д

2.1.12 Чешка

У Чешкој повраћај земљишта претходним власницима обележен је паралелним процесом уношења тог земљишта као власничког удела у пољопривредне комбинате са циљем да се задржи производни потенцијал тих комбината и реши проблем вишка запослених у њима, тако да је на овај начин избегнуто формирање класично фармерски организоване пољопривреде па и тржишта пољопривредног земљишта. Преко 85 % пољопривредних површина користе пољопривредна предузећа и велики пољопривредни произвођачи који ово земљиште узимају у закуп од приватних земљопоседника који су ово земљиште стекли путем повраћаја у поступку привтазације.

Према планираним приоритетима аграрне политике Републике Чешке у периоду од 1989. до 2004. године, могуће је идентификовати пет фаза у њеном развоју⁴⁷.

Почетак транзиције је обележен увођењем тржишне либерализације и основног законодавства за својинску трансформацију у пољопривреди, али подршка приходима пољопривредника била је слична као и пре реформи⁴⁸.

Прва фаза тзв. "иницијалне политике" у периоду од 1989. до 1992. године је покренула процес реструктурирања фарми, па сами тим и пољопривреде, као и тржишта земљишта. Процес реституције и трансформације у пољопривреди је окончан у овој фази.

Друга фаза је наставила са либералним концептом под називом "либерална политика" и трајала је у периоду од 1993. до 1994. године и карактерише је потпуно смањење државне подршке у погледу субвенција пољопривредницима.

Трећу фазу у периоду од 1995. до 1998. године под називом "Развој и стабилизација" карактерише постепено увођење директне подршке државе пољопривредницима кроз подршку инвестицијама са циљем да се ублаже финансијски проблеми пољопривредника.

Четврта фаза под називом "ревитализација" у трајању од 1999. до 2000. године представља почетак прилагођавања чешке аграрне политике аграрној политици Европске уније са нагласком на преусмеравање чешке пољопривреде у правцу проширивања пољопривредних активности. Ово подразумева да пољопривреда добија мултифункционалну улогу која поред пољопривреде укључује и нетржишне активности.

У петој фази од 2001. до 2004. године коју карактерише „предприступна адаптација“ акценат је стављен на законодавно и институционално усклађивање са аграрном политиком Европске уније.

Што се тиче тржишта пољопривредног земљишта у периоду реформи, може се рећи да је оно било неразвијено у наведеном периоду, мада је било под утицајем власничког статуса над земљиштем чији почаци се налазе у аграрној реформи из 1918. године од када датира приватна својина над једним делом земљишних поседа која није укинута у потпуности ни у току владавине комунизма у овој земљи.

Промене у коришћењу земљишта после 1989. године су биле под утицајем неколико мера укључујући и законе о земљишту и закон о реституцији, закон о приватизацији државног земљишта из 1999. године, разграничење нивоа закупнина на 1 % административних цена земљишта у случају да обе стране не постигну споразум, закон у вези земљишне консолидације, који је допринео процесу реституције, увођење административних

⁴⁷ L., Latruffe, Doucha T., Capitalisation of the government support in agricultural land prices in the Czech Republic: Ch. Le Mouëll, T. Medonos, V. Voltr, Agric. Econ. – Czech, 54, 2008, 451–460.

⁴⁸ Anderson, E. R.: "Vaučerski fondovi u tranzicionim privredama - češko i slovačko iskustvo", Ekonomika, Beograd, br. 9-10, 1995, str. 15-30.

ограничења за куповину земљишта од стране иностраних улагача, успостављање правила за тржиште приватног земљишта у оквиру Грађанског законика и Пословног кодекса, као и стварање основа за откуп приватног земљишта кроз за комасацију.

Без обзира на стварање институционалног оквира који је наведен функционисање тржишта земљишта и даље омета неколико препрека, које углавном имају наслеђе из прошлости.

Ови проблеми се огледају у следећем:

- Немогућност идентификације ранијих власника у регионима одакле су протерани Немци после другог светског рата и где је примењен посебан систем расподеле земљишта досељеницима,
- Током седамдесетих година прошлог века у доба стварања крупних робних произвођача у периоду социјализма дошло је до спајања великог броја парцела у циљу формирања већих комплекса уз скоро потпуно уништавање природних граница што је представља препреку приликом идентификација парцела и формирања приватних поседа,
- Реституција је такође допринела отежавању овог процеса јер је за последицу имала велико раслојавање пољопривредника. Тренутно у Чешкој постоји око 3,5 милиона малих пољопривредника који обрађују мањи део земљишних површина насупрот произвођачима који су концентрисали велике површине земљишта (око 5 % газдинстава без обзира на власнички статус обрађује око 75 % земљишта⁴⁹),
- Такође постоје проблеми у идентификацији стварних власника и корисника пољопривредног земљишта. Подаци Чешког катастра непокретности нису усаглашени са подацима са системом интегрисане административне контроле и у том смислу постоје значајна одступања.

Већина наведених проблема може бити ублажена реализацијом комасације и сређивањем катастарске евиденције, али додатни проблеми се налазе у недостатку финансијских средстава за ове намене. Општи закључак је да после скоро 20 година реформи није успостављено тржиште пољопривредног земљишта. Промет пољопривредног земљишта између приватних власника који би требали да представљају највећи удео на тржишту пољопривредног земљишта износи свега 0,1 до 0,2 % годишње од укупни површина земљишта у поседу ових лица.

2.1.13 Пољска

Приватизација пољопривредних средстава у Пољској је била специфичан процес у односу на друге земље Централне и источе Европе. Основна разлика која је узроковала ову специфичност налазила се у ниском уделу државног власништва над пољопривредним земљиштем пре почетка процеса приватизације у пољопривреди. То је за последицу имало примену различитих модела приватизације у односу на друге земље овог региона које је захватио процес транзиције, као и недостатак Закона о реституцији.

Пре почетка процеса трансформације почетком 1990. године око 76 % пољопривредних површина се налазило у приватном власништву, око 24 % је било у друштвеном облику својине који је био организован у виду пољопривредних предузећа (20 % - у фарми у државном сектору, а око 4% у задружном сектору). За разлику од других бивших

⁴⁹ Doucha, T., Divila E., Possible impacts of the Czech agricultural policy after the EU accession on the land market and land usage. *Agricultural Economics – Czech*, 51 (5), 2005, 185–193.

социјалистичких земаља, индивидуални пољопривредници сељачке фарме представљају највећи део приватних привредних активности у целокупној Пољској економији⁵⁰. На почетку процеса приватизације у поседу пољопривредних предузећа налазило се око 3,7 милиона хектара пољопривредног земљишта, а знатан део тих предузећа је имао површину преко хиљаду хектара. Због малог учешћа државног и друштвеног власништва у сектору пољопривреде, Закон о приватизацији није узео у обзир специфичности пољопривреде. Метод ликвидационе вредности приликом процене пољопривредних предузећа није био одговарајући, јер су добијене ниске вредности капитала због ниске продуктивности и лошег финансијског положаја ових привредних организација. У циљу побољшања приватизације у пољопривреди донет је посебан Закон о управи државног трезора у сектору непокретне пољопривредне имовине. Овим законом је посебно уређена проблематика управљања и газдовања над пољопривредним земљиштем у државној својини и створена основа за ликвидацију државних пољопривредних предузећа. У ту сврху је основана посебна Агенција са циљем да спроводи мере у вези са овим законом. Ова Агенција је до 1999. године извршила ликвидацију 1.666 државних пољопривредних предузећа и преузела око 3.750.000 хектара пољопривредног земљишта. Основни облик управљања пољопривредног земљишта је издавање у закуп око 58 % површина, док је извршена продаја свега 16 % земљишта којим је управљала Агенција. Остатак површина је дат на коришћење по другим основама. Након спроведеног процеса транзиције око 93 % површина се налази у приватном власништву са просечним поседом око 7 хектара док је у облику јавне својине остало око 7 % земљишта које је организовано у већим комплексима од 500 до 600 хектара, које углавном користи око 2.000 пољопривредна предузећа. Приватизација задруга је регулисана посебним законом.

Тржиште пољопривредног земљишта у Пољској је слободно организовано и формира се на односу понуде и тражње. Међутим оно још увек није развијено у довољној мери због утицаја бројних фактора, као што су уситњеност парцела, ниска профитабилност у пољопривреди, висока стопа незапослености, као и лоша организација тржишта. Од почетка транзиције до 1998. године власништво над земљиштем је променило око 7 % укупних површина. Најчешћи облик куповине је путем лизинга. Још увек велики утицај на тржиште земљишта има државна Агенција која управља великим површинама.

Актуелна просечна цена по хектару се креће у распону од 4.550 до 8.125 долара и пре свега зависи од величине парцеле која је предмет промета. У току 2010. године је забележена стагнација цена пољопривредног земљишта. Утицај на раст цена земљишта у Пољској би могли имати покушаји Европске комисије да спроведе реформе које захтевају већу једнакост у расподели пољопривредних субвенција у ЕУ.

2.1.14 Мађарска

Мађарска је извршила приватизацију пољопривредног земљишта путем продаје највећег дела површина у тој земљи у поступку лицитација. На овај начин је формиран тржишни модел цене земљишта као и могућност да се организује модерна извозно оријентисана и конкурентна производња као један од кључних носилаца развоја те земље.

Пољопривреда је важан сектор Мађарске привреде. Око 70% површине земље је погодно за пољопривредну производњу, док једна трећина земљишта и терена су неповољни за ефикасно бављење пољопривредном производњом. Као и у већини земаља Централне Европе у сектору пољопривреде, за разлику од других сектора, реституција земљишта

⁵⁰ Dominika, Milczarek, Privatization of State Farms in Poland. A New Institutional Approach. Paper presented at the KATO Symposium 2000.

постаје главни облик приватизације. Модел који је примењен у Мађарској представља комбинацију реституције, продаје земљишта и у мањој мери прерасподелу земље запосленим у државним пољопривредним предузећима⁵¹. На основу тога у релативно кратком року појавио се велики број власника пољопривредног земљишта.

Оваква политика довела је до стварања великог броја (више милиона) разбацаних парцела земљишта. На тако уситњеним површинама није могуће било применити потпуну агротехнику на задовољавајућем нивоу трошкова експлоатације, што је за последицу имало пад продуктивности у пољопривреди. Према статистичким подацима Мађарске, након што је извршена "нова" прерасподеле земљишта 8 милиона хектара пољопривредног и шумског земљишта је било у поседу 1,8 милиона грађана од укупно 10 милиона становника. Просечна површина газдинства је била 4,4 хектара. Просечна величина газдинстава је много мања него у Европској унији. Само 18,5% од укупних површина се састоји од парцела које су веће од 50 ха, док 52,1% од површина је мање од 10 ха. Међу новим власницима знатан број њих се није бавио пољопривредом, што је за последицу имало одређење ових власника да земљиште издају у закуп пољопривредним компанијама. Према подацима из 2007. године цена земљишта због ограничења која ометају слободно формирање тржишта је на ниском нивоу. Просечна цена земљишта у Мађарској износи око 1.600 евра по хектару и спада међу најниже вредности по јединици површини у земљама Европске уније. Висина земљишне ренте износи просечно око 68 евра по хектару, што је знатно ниже у односу на земље у окружењу (нпр. цена закупа у Аустрији у 2005. години је износила 290 евра по хектару). Према истраживањима која су спроведена у Мађарској, газдинства до 10 хектара изнајмљују 14 % површина које обрађују, газдинства величине између 50 и 100 хектара изнајмљују 28 % површина које обрађују, а газдинства преко 100 хектара изнајмљују 40 % површина које обрађују. Разлози за овакву власничку структуру пољопривредних газдинстава када је земљиште у питању су бројни:

1. Релативно мала понуда пољопривредног земљишта која се нуди на продају,
2. Појединачно власништво над земљиштем је ограничено законом на 300 хектара,
3. Будућност пољопривредне производње је неизвесна,
4. Профит у пољопривреди Мађарске у посттранзиционом периоду је релативно низак, због смањења подршке државе у овом сектору, као и због либерализације трговине у области пољопривреде у евро зони. Уласком Мађарске у Европску унију стање у овом сектору са аспекта профитабилности има позитивну тенденцију,
5. Неки пољопривредници сматрају да је закуп земљишта јефтинији него да га купују.

Тржиште пољопривредног земљишта у Мађарској је створено кроз поступак приватизације. Ово је за последицу имало значајне промене у структури власништва над овим ресурсом. На почетку процеса приватизације пољопривредне површине у приватном власништву су износиле 35 % од укупних површина, док је у власништву пољопривредних предузећа било 34 %, а у власништву државе 31 %. Након приватизације овај однос се знатно променио у корист приватног власништва, тако да се 2003. године у приватном власништву налазило 83 % укупних пољопривредних површина у власништву задруга око 10 %, а учешће државног власништва над пољопривредним земљиштем је сведено на 3 %, и у власништву других

⁵¹ Anna Burger, The situation of Hungarian Agriculture, Paper Presented at International Scientific Conference, May 27-29, 2009, Vilnius, Lithuania

организационих облика пољопривредних предузећа се налази око 4 % пољопривредног земљишта⁵².

2.1.15 Бугарска

У Бугарској је у току деведесетих година двадесетог века извршен повраћај пољопривредног земљишта ранијим власницима уз ограничења која се односе на величину поседа од максимално 20 до 30 хектара. Циљ је био да се поново успостави ранија власничка структура уз стварање конкурентних пољопривредних произвођача. Од момента уласка у Европску унију Бугарска пољопривреда је постала део заједничке аграрне политике ове заједнице, што је свакако утицало на промене у пословању овог сектора, па самим тим и на цене пољопривредног земљишта. Након уласка у Европску унију пољопривредно земљиште у Бугарској је постало предмет интересовања не само домаћих пољопривредника и инвеститора него и инвеститора из целог света, а пре свега из развијених европских земаља. Фактори који утичу на пораст интересовања за инвестирање у пољопривредно земљиште у овој земљи су:

- Чланство у Европској унији и стабилност пословања која је на тај начин обезбеђена
- Ниво пољопривредних субвенција које важе за подручје Европске уније
- Релативно јефтина и квалитетна радна снага
- Повољна пореска политика, која се огледа у ниском нивоу пореза

2.1.16 Румунија

Аграрне реформе у периоду транзиције су започеле процесом реституције, што је довело до уситњавања поседа, на основу чега је дошло до пада продуктивности у пољопривреди. Остваривање власничких права над непокретностима и решавање проблема својине са бившим власницима којима је имовина приликом успостављања социјалистичког уређења одузета, био је један од услова за приступање Европској унији. На основу Закона о земљишту из 1991. године у Румунији извршен је повраћај земљишта које је претежно било у власништву државе (око 72 % укупних површина) бившим власницима као и осталим грађанима, уколико се појавио вишак земљишта у власништву државе у односу на суму захтева бивших власника. То је за последицу имало нагли пад цена земљишта у овој земљи у том периоду и могућност да се са релативно малим средствима изврши концентрација значајних површина земљишта, што су користили и неки страни инвеститори.

Румунија има значајан потенцијал земљишних ресурса, односно скоро 24 милиона хектара, од чега је око 62 % или око 15 милиона хектара пољопривредно земљиште. Преко 9 милиона хектара представљају оранице, а остатак пољопривредних површине чине пашњаци.

Транзиција од социјалистичке привреде ка тржишној економији имала је велики утицај на структуру власништва целокупне имовине, па самим тим и на структуру власништва над пољопривредним земљиштем. Тако је од свега 14 % укупног пољопривредног земљишта у приватном власништву 1989. године, овај облик својине над земљиштем на крају 2002.

⁵² Magda R., Changes in land utilization in Hungary since the transition, Plenary paper prepared for presentation at the joint IAAE – 104, EAAE Seminar Agricultural Economics and Transition: „What was expected, what we observed, the lessons learned.” Corvinus University of Budapest (CUB) Budapest, Hungary. September 6-8, 2007

године порастао, на 96 %⁵³. Након спроведених реформи око 81 % пољопривредног земљишта у приватном власништву налази се у поседу малих пољопривредних произвођача, са просечном површином поседа око 2 хектара. Пољопривредне коперативе и задруге у приватној својини обрађују око 13 % пољопривредних површина и имају просечну величину поседа на нивоу од око 385 хектара. У поседу породичних неформалних удружења налази се око 7 % пољопривредних површина са просечном величином поседа од око 120 хектара. У државном власништву послује незнатан број компанија које су наследници претходних државних пољопривредних комбината. Просечна величина ових државних пољопривредних предузећа износи око 2.000 хектара.

Због велике уситњености парцела у власништву великог броја пољопривредника и кашњења одговарајуће законске регулативе тржиште земљишта је заживело тек десетак година након почетка транзиције у овој области. У периоду од 1999. до 2003. године извршена је продаја око 3 % пољопривредних површина у приватном власништву. Просечна цена у овом периоду се кретала између 172 и 228 евра по хектару, са тенденцијом раста. Око 4 % пољопривредника је било укључено у процес куповине земљишта. Цена пољопривредног земљишта је знатно варирала у зависности од региона, квалитета и величине. Парцеле чија је величина прелазила 10 хектара су достигале цене од 500 до 1.000 евра по хектару док су мањи комплекси продавани по цени од 100 до 300 евра по хектару. Развој тржишта је успорен или ометен чињеницом да пољопривредно земљиште у сеоским срединама представља фактор који обезбеђује социјалну сигурност.

Актуелна просечна цена по хектару се креће у распону од 1.560 до 3.250 долара и пре свега зависи од величине парцеле која је предмет промета. У току 2010. године је забележена стагнација цена пољопривредног земљишта. Утицај на раст цена земљишта у Румунији би могли имати још увек велике површине пољопривредног земљишта које се не користи у довољној мери, као и доста линерани закони у погледу власништва над овим ресурсом.

2.1.17 Албанија

Након увођења комунистичког система у Албанији после Другог светског рата, спроведена је аграрна реформа, тако што је пољопривредним домаћинствима од два члана додељено 3 хектара земљишта. За домаћинства која су имала више од два члана на сваког наредног члана додељено је још по 0,5 хектара земљишта. Након расподеле земљишта извршена је колективизација пољопривреде, тако што су пољопривредници своје земљиште унели у колективна пољопривредна имања. Поред тога, земљиште у које се налазило у власништву велепоседника, црква и верских заједница је одузето и као такво представљало је оснивачки улог у пољопривредним предузећима у државној својини. Процес колективизације је окончан 1967. године, а укидање приватних пољопривредних газдинстава је завршено 1976. године. Овакве промене у организацији пољопривреде Албаније, резултирале су променом структуре пољопривредне производње, тако што је повећано учешће индустријског биља у односу на житарице. Такође извршена је регионализација пољопривреде, на основу агроколошких услова за пољопривредну производњу. На основу укрупњавања поседа, као последице колективизације, створене су претпоставке за спровођење мелиоративних мера у циљу побољшања квалитета земљишта и изградње система за наводњавање, којим је покривено близу 60% обрадивих површина⁵⁴.

⁵³ Rusu, Marioara, Pamfil, V., *Agricultural land reform and land consolidation in Romania*, FAO, 2005.

⁵⁴ Cungu, A., Swinen, J., F., M., "Agricultural privatisation land reform and farm restructuring in Albania", *Agricultural privatisation land reform and farm restructuring in Central and Eastern Europe*, Ashgate, Aldershot, 1997. (pp. 1-21).

Приватизација у пољопривреди Албаније је започела 1991. године доношењем Закона о земљишту, на основу којег је признато право чланова колективних фарми. Због значаја пољопривреде за укупну привреду Албаније спровођење овог закона је било праћено бројним декретима донетим од стране Владе, са циљем да се што ефикасније спроведе поступак укидања колективне својине као облика привређивања у пољопривреди. Овај поступак расподеле и дистрибуције пољопривредног земљишта је организован преко посебних пољопривредних одбора који су формиран на свим нивоима власти, од локалног, преко регионалног до националног нивоа. Процес деколективизације је спроведен у потпуности јер је на овај начин целокупна пољопривредна површина која се налазила у власништву пољопривредних предузећа подељена пољопривредном становништву и радницима у тим предузећима. Овим поступком нису призната права претходним власницима пре колективизације. Овај поступак је делимично коригован 1995. године, али није у потпуности исправио проблеме који су настали у вези са правима претходних власника. Пољопривредна предузећа у државној својини која су настала на основу одузимања земљишта од велепоседника и црква приватизована су тако што је земљиште тих предузеће подељено запосленим радницима у тим предузећима. Одабрана државна предузећа за које је процењено да имају значај за државу и способност за опстанак су приватизована уз партиципацију страног капитала. Тамо где овакав вид приватизације није успео извршена је расподела земљишта радницима. Остатак имовине пољопривредних предузећа након расподеле земљишта је распродат на јавним аукцијама, при чему су право прече куповине имала запослена лица у тим предузећима. Овакав вид приватизације је створио претпоставке за промет пољопривредног земљишта између пољопривредника и запослених који су стекли земљиште у овом процесу.

2.1.18 Словенија

Мале, породичне фарме и газдинства у власништву пољопривредних произвођача у Словенији у великој мери су опстала у периоду постојања друштвеног облика својине док је ова држава била у саставу СФР Југославије. На основу тога Словенија је у процес приватизације у пољопривреди, који се односио и на промет земљишта ушла са релативно добром позицијом у односу на друге источно европске државе које су прошле кроз процес транзиције, без обзира на чињеницу да словеначка пољопривреда поседује релативно мале земљишне поседе по једном пољопривреднику.

Процес реституције земљишта спроведен је у току 1991. године са циљем да се обештете бивши власници чија је имовина експроприсана од стране југословенске владе после Другог светског рата. Према Закону о денационализацији из 1991. године, државно земљиште које користе пољопривредна предузећа је постало државна својина, којим управља Фонд за пољопривредно земљиште. Ово земљиште је враћено претходним власницима или њиховим наследницима на основу поднетих захтева за повраћај. Ипак број потраживања поднетих у складу са Законом о денационализацији покривао је само релативно мали део државног земљишта које је за пољопривредну употребу, тако да је 2000. године само 40% тог земљишта враћено због текућих спорова и правних компликација, јер су на пример пољопривредна предузећа у поступку враћања у надлежност фонда преносила своје површине које су им мање одговарале уместо стварно одузетих и тражених површина

земљишта⁵⁵. Наведене околности су утицале на развој тржишта пољопривредног земљишта у Словенији, које до данас није добило значајније размере.

2.1.19 Босна и Херцеговина

У Босни и Херцеговини 95 % пољопривредних површина се налази у приватном власништву, али још увек постоје нерешени случајеви и тешкоће у остваривању и преносу власничких права. Највећи део проблема ове врсте се налази у разликама које постоје различитим облицима евиденције о земљишту и неажурности катастарске евиденције. Такође слаба ефикасност судова, која се огледа у спором решавања спорова у вези питања својине и јасном дефинисању приватне својине доприносе успоравању процеса који би окончао процес транзиције над овим ресурсом. Због, претходно наведеног, као и због ратних дејстава која су током последње деценије прошлог века захватила целокупну територију ове државе и великих миграција становништва са ових подручја у овој земљи још увек није успостављено стабилно и профилисано тржиште пољопривредног земљишта. Такође недовољно организована пољопривредна производња и недостатак капитала у овом сектору смањују тражњу за земљиштем. Статус око 100.000 хектара земљишта у државној својини које се налази у оквиру пољопривредних комбината још увек није решен, тако да се оно у релативно малој мери користи на ефикасан начин. Већина земљишта које се користи од стране пољопривредника, а које не представља својину тих произвођача се користи на основу краткорочних закупа између стварних власника и закупаца⁵⁶.

2.1.20 Хрватска

У моменту настанка ове државе, односно у моменту њеног издвајања из бивше СФР Југославије, око 60 % земљишних површина се налазило у власништву индивидуалних произвођача или у приватном власништву. Друштвена пољопривредна предузећа након оснивања самосталне државе су претворена у предузећа у државној својини. Због ратних збивања која су се одвијала на простору ове државе након њеног оснивања, процес приватизације државних предузећа се споро одвијао. Законом о земљишту из 1997. године створене су могућности за продају или давање у закуп пољопривредног земљишта у државној својини. Због европских интеграција и приступања Хрватске Европској унији током претходних година уређено је питање приватизације државних пољопривредних предузећа, које је спроведено. Такође законски су решена питања својинских односа и власничких права, на основу којих је решено питање уређивања катастра и регистра пољопривредног земљишта. Након приступања Хрватске Европској унији одложено је питање могућности да страни инвеститори купују пољопривредно земљиште у овој држави. Због наведеног одлагања на основу којег је омогућено само домаћим држављанима да учествују у промету земљишта, као и због чињенице да је услед ратних догађања на овим просторима дошло до великих миграција становништва, тржиште пољопривредног земљишта још увек није развијено.

⁵⁵ Land Reform in Eastern Europe, Western CIS, Transcaucuses, Balkans, and EU Accession Countries , Economic and Social Development Department, Food and Agriculture Organization of the United Nations (FAO), Seattle, Washington, 2001. стр. 31

⁵⁶ Зекић, С., "Реформа аграрних политика и ретруктурирање пољопривреде земаља југоисточне европе у процесу европских интеграција", Докторска дисертација, Економски факулте, Суботица, 2007.

2.1.21 Македонија

Процес приватизације у Македонији је започет 1993. године. Трансформација пољопривредних предузећа је регулисана посебним законом из 1996. године. Овим Законом је обухваћено преко 200 предузећа и задруга из области агара у чијем поседу се налазило око 150.000 хектара пољопривредног земљишта. Порекло овог земљишта је различито јер је око 62 % површина овим предузећима додељено од стране државе, док је око 16 % укупног земљишта настао на основу привођења култури. Око 21 % земљишта су предузећа стекла на основу куповине, док се свега 1 % земљишта предузећа користе на основу закупа. Сам процес приватизације на свом почетку када је пољопривреда у питању се доста споро одвијао, јер се сматрало да ће на овај начин доћи до уситњавања поседа и пада проодуктивности у пољопривреди уз уназађивање достигнутог нивоа технологије. Ипак због односа ове државе са међународним организацијама из области финансија и због процеса европских интеграција питање приватизације пољопривредних предузећа је регулисано, тако што је земљиште у државној својини проглашено за јавно добро и као такво изузето из процеса приватизације. Такође започет је поступак обештећења бивших власника. За свако предузеће је утврђивана посебан поступак приватизације у складу са законом и значајем и стањем тог предузећа. Акције пољопривредних предузећа, које нису продате од стране предузећа су продаване од стране државе, преко Агенције за приватизацију на Берзи хартија од вредности⁵⁷. Наведене транзиционе промене у области пољопривреде Македоније допринеле су успореном развоју тржишта пољопривредног земљишта.

2.1.22 Србија

Према званичним статистичким подацима укупно коришћено пољопривредно земљиште на територији Републике Србије износи 5.051.000 хектара, а коришћена оранична површина 3.295.000 хектара. Око 70 одсто укупне територије Србије чини пољопривредно земљиште, док је 30 одсто под шумама. У укупној пољопривредној површини оранице и баште учествују са 65,2 одсто, пашњаци са 16,5 %, ливаде са 12,4 %, воћњаци са 4,8 % и виногради са 1,1 %. У структури засејаних површина ораница и башта жита учествују са 57,5 %, индустријско биље са 13,3 %, повратно биље са 8,3 одсто, а крмно биље са 14 %. У укупној вредности пољопривредне производње у 2010. години биљна производња је учествовала са 68,4 одсто, а сточарска са 31,6 одсто⁵⁸. Највећи део земљишних површина користе породична газдинства. Посматрано на нивоу целе Србије 84 % наведених површине користе породична газдинства, док се свега 16 % односи на коришћење од стране пољопривредних предузећа и задруга.

Када се посматра регион Војводине овај однос је нешто другачији, наиме породична газдинства користе 1.174.142 хектара што чини 73,5 % док предузећа и задруге користе 26,5 % или 423.923 хектара. Просечна површина коришћеног пољопривредног земљишта по газдинству на нивоу Републике Србије износи 4,5 хектара. Посматрано по регионима који чине област Војводине просечна површина по газдинству је нешто већа од просека за Републику Србију и креће се од 6,5 до 10 хектара по газдинству⁵⁹. Када се говори о пољопривредном земљишту важно је истаћи да је са процесом транзиције друштвеног

⁵⁷ Ђорђевиќи, Ђ., Мурарџалиев, А., Михајловска - Тикварвска, О., "Пољопривреда у транзицији - искуства Македоније", Аграрни и рурални развој у системским реформама, Београд, 1997. (стр. 289 297).

⁵⁸ Статистички годишњак Републике Србије - Пољопривреда, Републички завод за статистику, Београд, 2013.

⁵⁹ Попис пољопривреде 2012. године у Републици Србији – први резултати, Републички завод за статистику, Београд, 2013.

система који је у области пољопривреде започео у првој половини деведесетих година двадесетог века, почела и промена у погледу власничке структуре земљишних поседа. У вези са тим треба истаћи да је у периоду после другог светског рата у тадашњој држави којој је припадала Србија (СФР Југославија) фаворизован, такозвани друштвени систем својине над имовином, па самим тим и над пољопривредним земљиштем. На основу тога формиран су велики робни произвођачи, односно пољопривредна предузећа и земљорадничке задруге у које је уношено пољопривредно земљиште које је држава стицала по више основа. Земљиште које је држава давала на коришћење новоформираним пољопривредним предузећима на подручју Аутономне покрајине Војводине у највећој мери потиче из спроведеног процеса национализације имовине и аграрне реформе, која је предвиђала земљишни максимум за индивидуална пољопривредна газдинства на нивоу од 10 хектара по газдинству. Према подацима појединих аутора Законом о аграрној реформи и Законом о земљишном фонду у АП Војводини је национализацијом укупно држава стекла 668.412 хектара и то од 87.000 власника. Треба истаћи да су нови власници земљишта веома често добијене површине искористили као задружни улог приликом формирања сељачких радних задруга, од којих су многе кроз промену правне форме или поступке интеграција и спајања ово земљиште пренеле на пољопривредна предузећа. У току индустријализације и деаграризације друштва услед миграција становништва из села у градове пољопривредна предузећа су откупљивала земљиште од сеоског становништва које се селило у градове, чиме је увећавало своје поседе. С тим у вези Јевђовић наводи да су у периоду од 1959. до 1964. продата 133.422 хектара, од 1966. до 1975. године 78.392 хектара, а од 1976. до 1981. око 35.000 хектара. Према истом извору пољопривредна предузећа су у периоду од 1954. до 1972. године од индивидуалних пољопривредника у Војводини откупила 206.176 хектара и на тај начин увећала своје поседе за 38,48 %⁶⁰.

Укидањем земљишног максимума 1992. године дошло је од повраћаја дела пољопривредних површина претходним власницима или њиховим наследницима, које су по том основу одузете. Ова мера је представљала први корак у погледу стварања индивидуалних газдинстава са већим земљишним површинама од 10 хектара и претпоставку за укрупњавање земљишних површина по газдинству. Поред тога пољопривредна предузећа у друштвеној својини због тешке економске ситуације у периоду од 1991. до 2001. године, нису била у могућности да врше куповину пољопривредног земљишта, тако да се промет у том периоду одвија између пољопривредних газдинстава. Пољопривредне површине којима су располагала пољопривредна предузећа након повраћаја дела земљишта по наведеном основу су задржале преостале површине до процеса приватизације који је покренут 1991. године. У периоду од 1991. године до 2001. године процес приватизације је представљао добровољну меру привредних друштава, тако да због малог интереса овај процес је захватио релативно мали број субјекта, а посебно у пољопривреди. У том периоду су промењена три закона која регулишу питање приватизације. Од 2001. године процес приватизације је усвајањем новог закон интензивирао и траје до актуелног периода. У вези са транзиционим променама које су започете 2001. године треба истаћи да је од наведеног периода, Влада Републике Србије покренула амбициозан програм за побољшање пословног окружења, повећања транспарентности у раду и креирање динамичног приватног сектора, са циљем да приступи у Европску унију. Ипак ови процеси се релативно споро одвијају, а пољопривредно-прехрамбени сектор је изложен притиску да побољша продуктивност у производњи за који је недовољно припремљен. Наиме газдинства са релативно малим поседима и технолошки превазиђеном опремом су изложена утицају конкуренције фармера из непосредног и међународног окружења⁶¹. Овакви притисци терају пољопривредне произвођаче да подижу

⁶⁰ Јевђовић Меланија, Промет земљишта, Агроэкономика број 4. Пољопривредни факултет Нови Сад, Одсек за економику пољопривреде, Нови Сад, 1973.

⁶¹ Transitional agriculture reform project in Serbia, Document of The World Bank, Washington, 2007.

квалитет и здравствену безбедност производа као и да кроз укрупњавање поседа повећавају продуктивност. Због тога се јавља све већа потреба за проширењем поседа кроз куповину или узимање земљишта у најам.

Процес приватизације земљишта у Србији према важећем Закону о приватизацији из 2001. године одвија се у оквиру приватизације пољопривредних предузећа. Односно до већих површина земљишта могуће је доћи само кроз куповину капитала пољопривредних предузећа изузев ситуација када се продаја врши као део стечајне масе. При томе предмет приватизације јесте само такозвано земљиште у друштвеној својини односно оно земљиште које је предузеће стекло теретним правним послом (куповином или поклоном), док је земљиште које је држава стекла по другим основама па доделила предузећу на коришћење изузето из процеса приватизације и представља земљиште у државној својини. Проблем статуса овог земљишта требало би да буде решен Законом о денационализацији чије спровођење је у току. Због утврђивања површина земљишта које се продаје у поступку приватизације предузеће је дужно да изврши разграничење пољопривредно земљишта на друштвено и државно. Поступак разграничења врши Министарство надлежно за послове пољопривреде, које на основу приложене катастарске документације и доказа каје прилаже предузеће у поступку разграничења издаје потврду о разграничењу пољопривредног земљишта. У Аутономној покрајини Војводини постоји 477.779 хектара пољопривредног, односно 339.837 хектара обрадивог земљишта у државној својини што чини 26,64 % укупних површина земљишта у Војводини, које од 2006. године, држава издаје у закуп свим лицима (правним и физичким), која су уписана у регистар пољопривредних газдинстава и која испуњавају друге услове прописане конкурсом у складу са Законом о пољопривредном земљишту. У вези са процесом приватизације потребно је напоменути да према Закону о приватизацији купац капитала предузећа (па и пољопривредних) може да буде домаће и страном правно или физичко лице. На овај (посредан) начин у посед земљишта могу да дођу како домаћа тако и страна лица. Са друге стране Устав Републике Србије не даје могућност да земљиште постане власништво страних држављана и компанија. У власничком смислу приватизацијом је промењен облик својине над пољопривредним земљиште, који је прешао из друштвеног у приватни облик. У погледу величине поседа приватизација није допринела стварању већих поседа који се налазе у власништву породичних газдинстава. На овај начин су сачувана пољопривредан предузећа као велики робни произвођачи. На основу изнетог стиче се утисак да држава још увек има велики утицај на вредност пољопривредног земљишта имајући у виду чињеницу да у Војводини она поседује скоро једну петину обрадивих површина коју издаје у закуп и на тај начин врши супституцију тражње за овим ресурсом на тржишту. Поред тога земљиште које је остало у оквиру пољопривредних предузећа без обзира на њихов тренутни власнички статус није доступно пољопривредним газдинствима која имају највеће потребе за ширењем и која услед тога утичу на повећање обима промета земљишта.

Када је у питању газдовање земљиштем треба навести да земљиште у Србији представља један од кључних елемената животне средине и важан ресурс, који је посебно угрожен природним ерозивним процесима као и деловањем људских активности. Према подацима катастра непокретности пољопривредно земљиште је заступљено на 60% територије Републике Србије, грађевинско на око 9%, шумско око 27%, док је остало земљиште заступљено на 4% територије. Пољопривредно земљиште се угрожава ширењем насеља, коришћењем земљишта у оквиру великих рударско-енергетских- индустријских басена, новом изградњом индустријских, привредних, радних и других зона и у последње време порастом тзв. "гринфилд" инвестиција, које се по правилу реализују на пољопривредном земљишту. Тренд ширења грађевинског земљишта у односу на пољопривредно се посебно уочава у новој генерацији планова јединица локалне самоуправа широм Републике Србије, тако да се негативни тренд наставља. Посебан проблем представља чињеница да је степен

урбанизације око 60% уз релативно висок степен заузетости земљишта за грађење око 9%. Ерозија, заслађивање земљишта, губитак хранљивих елемената, хемијско загађење од биоиндустријских извора, механичко збијање земљишта приликом обраде тешким машинама, забаривање земљишта, поплаве, губитак плодности, депоновање отпада и друго су само неки од проблема у актуелној пракси⁶². Такође све више је присутно смањење пољопривредних површина на рачун изградње индустријских и услужних капацитета. Према неким истраживањима сваке године се у Србији оштети или изгуби око 6.200 хектара, углавном обрадивог земљишта од прве до четврте бонитетне класе, а најчешћи узроци су⁶³:

1. Контаминација, односно уношење различитих облика токсичних материја,
2. Деградација, која се огледа у погоршању хемијских, физичких и биолошких својстава земљишта под утицајем обраде и других мера у пољопривреди,
3. Деструкција земљишта која може бити:
 - 3.1. Привремени губитак која доводи до нестанка земљишта, али која се накнадним мерама рекултивације донекле може исправити
 - 3.2. Трајни губитак који представља фазу потпуног уништења земљишта

Када је у питању промена власничке структуре и укрупњавање поседа у Србији, може се констатовати да спровођењем Закона о приватизацији и Закона о пољопривредном земљишту, иако праћено великим проблемима, велики део земљишта алоцирао се ка произвођачима који су у стању да остваре већи профит. У Србији је започет развој тржишта кредита и тржишта земљишта. Реформа банкарског сектора, успостављање Регистра пољопривредних газдинстава, мере Министарства пољопривреде за поспешивање развоја тржишта кредита и друге мере допринеле су смањењу специфичних ризика везаних за кредитирање пољопривредника, тако да банке све више своје тржиште проналазе међу пољопривредницима. Овај тренд индиректно отвара могућност за развој тржишта земљишта и то како тржишта закупа тако и тржишта продаје⁶⁴. Ове мере треба да имају дугорчне последице на развој конкурентности пољопривреде кроз укрупњавање поседа и професионализацију пољопривреде као делатности.

2.2 Преглед основних података о Војводини

Аутономна покрајина Војводина представља северну покрајину Републике Србије. Захвата готово четвртину, или тачније 21.506 km² северног дела Србије. Удаљеност између најјужније и најсеверније тачке ове покрајине износи 169 km, а између најисточније и најзападније 217 километара. Кроз Војводину протичу три велике пловне реке (Дунав, Тиса и Сава), које њену територију деле на три целине: на крајњем истоку се налази **Банат**, на северозападу **Бачка**, а на југозападу **Срем**. Ове три регије карактерише богатство квалитетним обрадивим земљиштем, општа привредна и културна развијеност, велика

⁶² Стратегија просторног развоја Републике Србије 2009 -2013 -2020, Републичка Агенција за просторно планирање и Републичко Министарство животне средине и просторног планирања, Београд, 2009.

⁶³ Земљишна политика, политика искоришћавања вода и екологија, Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде, Републике Србије, Београд, 1997.

⁶⁴ Национални програм за пољопривреду од 2010. до 2013. године, Влада Републике Србије, Београд, 2010.стр - 4-8.

густина насељености и демографско шаренило. Релјеф Војводине је равничарски, изузев Срема којим доминира планина Фрушка Гора и југоистока Баната са Вршачким брегом. Војводина има континенталну климу и налази се у умереном појасу⁶⁵. Војводина има одлике подунавске варијанте континенталног климата. Просечно најтоплији месец је јули, са средњом температуром ваздуха 21,4 °С, а средња температура лети је 20,80 °С. Јануар, са просечном температуром - 1,20 °С, најхладнији је месец, а просечна температура зими износи 0,3 °С. Јесен, са средњом температуром 11,8 °С, топлија је од пролећа (11,1 °С). Средња годишња температура ваздуха је 11 °С. Апсолутни максимум температуре ваздуха је 44 °С, а апсолутни минимум -32,6 °С. Средња годишња облачност износи 56 %, највећа је зими (70%), а најмања лети (43%). Просечна годишња сума директног осунчавања износи 2.068,7 часова и то зими 226,1, у пролеће 580,6, лети 822,3 и током јесени 439,4 часова. Дневни просек трајања инсолације је 5,7 часова. Просечно годишње падне 611 mm атмосферског талога: 145 mm зими, 148 mm у пролеће, 189 mm лети и 129 mm у јесен. Апсолутни годишњи максимум падавина (1.202 mm) забележен је у Хртковцима (1960), док је апсолутни годишњи минимум, само 244 mm, измерен у Хајдучици 1951.године. Јаки ветрови дувају из југоисточног правца (кошава), претежно у хладнијој половини године, а у пролеће и лето из северозападног правца, при чему смењују се ветровити и "тихи" периоди⁶⁶. Наведени подаци указују да у Војводини постоји повољан природни амбијент за развој пољопривреде.

Војводина се граничи на северу са Мађарском, на истоку са Румунијом, на западу са Хрватском и на југозападу са Босном и Херцеговином (односно Републиком Српском). Јужна граница Војводине је административна граница према Централној Србији, коју већим делом чине реке Дунав и Сава.

У погледу развијености саобраћајне, друмске инфраструктуре треба поменути да кроз Војводину пролазе важне саобраћајнице, пре свега аутопут који иде од централне Европе и Хоргоша на граници према Мађарској, па преко Новог Сада до Београда, и даље на југоисток ка Нишу где се рачва у два правца. Један правац води на исток ка граници са Бугарском, други на југ, према Скопљу и Солуну. Трећи крак аутопута се у Срему одваја на запад, према суседној Републици Хрватској и даље ка западној Европи. Око аутопута је развијена и мрежа локалних путева и железничких правца. Наведена инфраструктура омогућава Војвођанској привреди и пољопривреди да се на релативно једноставна и лак начин организује промет роба, односно приступ другим тржиштима, што представља важну претпоставку за развој овог подручја.

На југу Војводине почиње моравско-вардарска долина, најважнија комуникација између севера и југа Балканског полуострва, која се управо код Београда укршта са дунавским правцем Исток-Запад, чинећи геостратешки чвор. То чини положај АП Војводине повољним и значајним за Републику Србију.

Регион Војводине обухвата седам управних области, шест градова, две градске општине и 39 општина, као и 467 насеља и 52 градска насеља⁶⁷.

⁶⁵ www.uprava.vojvodina.gov.rs/sekretarijati-V/web-apv-cinjenice/apv.htm

⁶⁶ <http://www.pkv.co.rs/node/93>

⁶⁷ <http://www.srbija.gov.rs/pages/article.php?id=45629>

Нови Сад је главно културно, административно и привредно средиште покрајине. Аутономна Покрајина Војводина (Слика 1) је подељена на следеће управне области или округе⁶⁸:

1. **Севернобачки округ** захвата, 1.781 km² површине. У општинама Бачка Топола, Мали Иђош и Суботица у 45 насеља живи 185.552 становника, или 1,159 на један хектар пољопривредних површина. Седиште округа је у Суботици.
2. **Западнобачки округ** простире се на 2.406 km², с тим што у општинама Апатин, Кула, Озаци и Сомбор у 37 насеља живи 187.581 становник, чија је густина настањености 0,922 становника на један хектар пољопривредних површина. Седиште округа је у Сомбору.
3. **Јужнобачки округ** заузима простор од 4.018 km², а у припадајућим општинама Бач, Бачка Паланка, Бачки Петровац, Беочин, Бечеј, Врбас, Жабаљ, Нови Сад-град, Србобран, Сремски Карловци, Темерин и Тител у 76 насеља живи 607.835 становника, по попису из 2011. године, или 1,864 становника на један хектар пољопривредних површина. Седиште округа се налази у Новом Саду.
4. **Средњобанатски округ** простире се на 3.257 km², а у општинама Житиште, Зрењанин, Нова Црња, Нови Бечеј и Сецањ у 55 насеља живи 186.851 становника, или 0,654 становника на један хектар пољопривредних површина. Седиште округа је у Зрењанину.
5. **Севернобанатски округ** лежи на 2.328 km², а у општинама Ада, Кањижа, Кикинда, Нови Кнежевац, Сента и Чока у 50 насеља живи 146.690 становника, уз густину настањености од 0,706 становника на један хектар пољопривредних површина. Центар округа је у Кикинди.
6. **Јужнобанатски округ** обухвата простор од 4.248 km², а у припадајућим општинама Алибунар, Бела Црква, Вршац, Ковачица, Ковин, Опово, Панчево и Пландиште у 94 насеља живи 291.327 становника, или 0,854 на један хектар пољопривредних површина. Седиште округа је у Панчеву.
7. **Сремски округ** захвата површину од 3.480 km², а у општинама Индија, Ириг, Пећинци, Рума, Сремска Митровица, Стара Пазова и Шид у 109 насеља живи 311.053 становник, са густином настањености од 1,211 становника на један хектар пољопривредних површина. Седиште округа је у Сремској Митровици.

На подручју Војводине према попису који је спроведен 2011. године живи 1.916.889 становника. Овај број се у односу на претходни попис из 2002. године смањило за 5,66 %. Од наведеног броја укупних становника 215.147 се воде као пољопривредно становништво, које је живи у око 200.000 газдинстава, чија просечна површина у индивидуалном сектору износи 5,85 хектара.

У општем смислу, Војводина има добар привредни положај. Наиме, с обзиром на њене рељефне карактеристике, она није изолована географска целина. Напротив, у свим правцима широко је отворена према простору у ближем и даљем окружењу. Управо та отвореност је предност њеног положаја. У Војводини привреда је заснована на великом богатству квалитетног обрадивог земљишта, које захвата 84 % њене површине и чија је природна плодност побољшана мрежом канала за наводњавање, тако да је од 1.790.565 хектара пољопривредних површина око пола милиона дренирано.

⁶⁸ <http://www.pkv.co.rs/node/93>

Слика 1. Мапа АП Војводине са прегледом округа, општина и градова

Извор: www.resuscitatio.org.rs

Војводина је богата површинским (реке, језера, баре, канали) и подземним (артерским и термоминералним) водама. Када су у питању реке важно је истаћи да Дунав као једна од најзначајнијих европских река, кроз Србију протиче у дужини од 588 километара, и то претежно кроз Војводину, а целом овом дужином је плован. Пловне су и његове притоке Тиса у дужини од 168 km, Сава у дужини од 206 km и Бегеј у дужини од 75 km. Између ових река је прокопана мрежа канала за наводњавање, одводњавање и транспорт, укупне дужине 939 km, од чега је 673 km пловно⁶⁹. Имајући у виду чињеницу да се Војводина налази на јужном делу Панонске низије где је највеће хидроцвориште у Европи, током алувијалне епохе у овом подручју су забележене најизраженије промене речних токова. Од напуштених токова остајале су депресије које у почетку стално биле под водом. Управо због тога велики значај у погледу плодности земљишта и стварању његовог производног потенцијала имају хидромелиорације. Канали, посебно они у Хидросистему Дунав-Тиса-Дунав, имају велики и вишеструки значај. У погледу значаја овог система треба истаћи да је Војводина до скоро била веома неповољно подручје за становање и привредну активност. Захваљујућу хидротехничким мелиорацијама, она је постала извор људског богатства и централни део

⁶⁹ <http://sh.wikipedia.org/wiki/Vojvodina>

агрокомплекса Републике Србије⁷⁰. Наведено указује на значај изградње оваквих система и потврђује оправданост улагања у њихову изградњу. Побољшање производних особина земљишта и проширивање могућности за његову употребу у пољопривредне сврхе уз могућност повећања економских ефеката у пољопривредној производњи, доприноси између осталог и повећању вредности пољопривредног земљишта. Ефекти које пружају системи за одводњавање односе се углавном на пољопривреду. И поред повољних услова који постоје у Војводини за пољопривредну производњу водни режим је у великом броју година ограничавајући фактор пољопривредне производње. У неповољним хидролошким годинама велике штете наносе пољопривреди, поред поплавлених површина унутрашњим водама и превлажена земљишта која у појединим годинама достижу ниво штета на поплавленим површинама⁷¹. Ефекат повећања вредности пољопривредног земљишта и економских користи у пољопривредној производњи на тим површинама вишеструко превазилази ниво улагања у хидромелиоративне системе. Језера, природних и вештачких, има више десетина. Познатија су: Палићко језеро, акумулација Криваја код Бачке Тополе, Провала код Вајске (најдубље језеро у Војводини: 19 m), Борковачко језеро код Руме и Белоцркванска језера. Царска бара, Обедска бара, Лудошко језеро и Слано Копово су природни резервати, посебно познати по богатству орнитофауне. Језера Русанда и Палићко имају лековита својства.

Поред изграђеног Хидромелиорационог система Дунав-Тиса-Дунав у АП Војводини се наставља са планирањем и изградњом нових регионалних хидросистема (једнонаменских и вишенаменских) који представљају основу водне инфраструктуре која омогућава развој наводњавања и осталих делатности на водама. У табели је дат преглед изграђених и планираних регионалних система у АП Војводини.

Табела 2. Регионални хидросистеми у АП Војводина

Редни број	Назив регионалног хидросистема	Потенцијална површина за наводњавање (ха)
1	РХс "Дунав-Тиса-Дунав"	510.000,00
2	РХс "Северна Бачка"	132.000,00
3	РХс "Срем"	200.000,00
4	РХс "Банат"	102.200,00
	Укупно АП Војводина	944.200,00

Осим потенцијалних површина које су или ће бити расположиве за наводњавање битан услов за развој наводњавања је и расположива количина воде (квантитет и квалитет). Према подацима из водопривредне основе Републике Србије, количина транзитних вода у АП Војводини износи 5.219 м³/с, а сопствених (домицилних) вода свега 52 м³/с. Овај податак треба имати у виду приликом планирања структуре пољопривредне производње као и потрошње воде (наводњавање, рибњаци, индустрија, енергетика, пловидба).

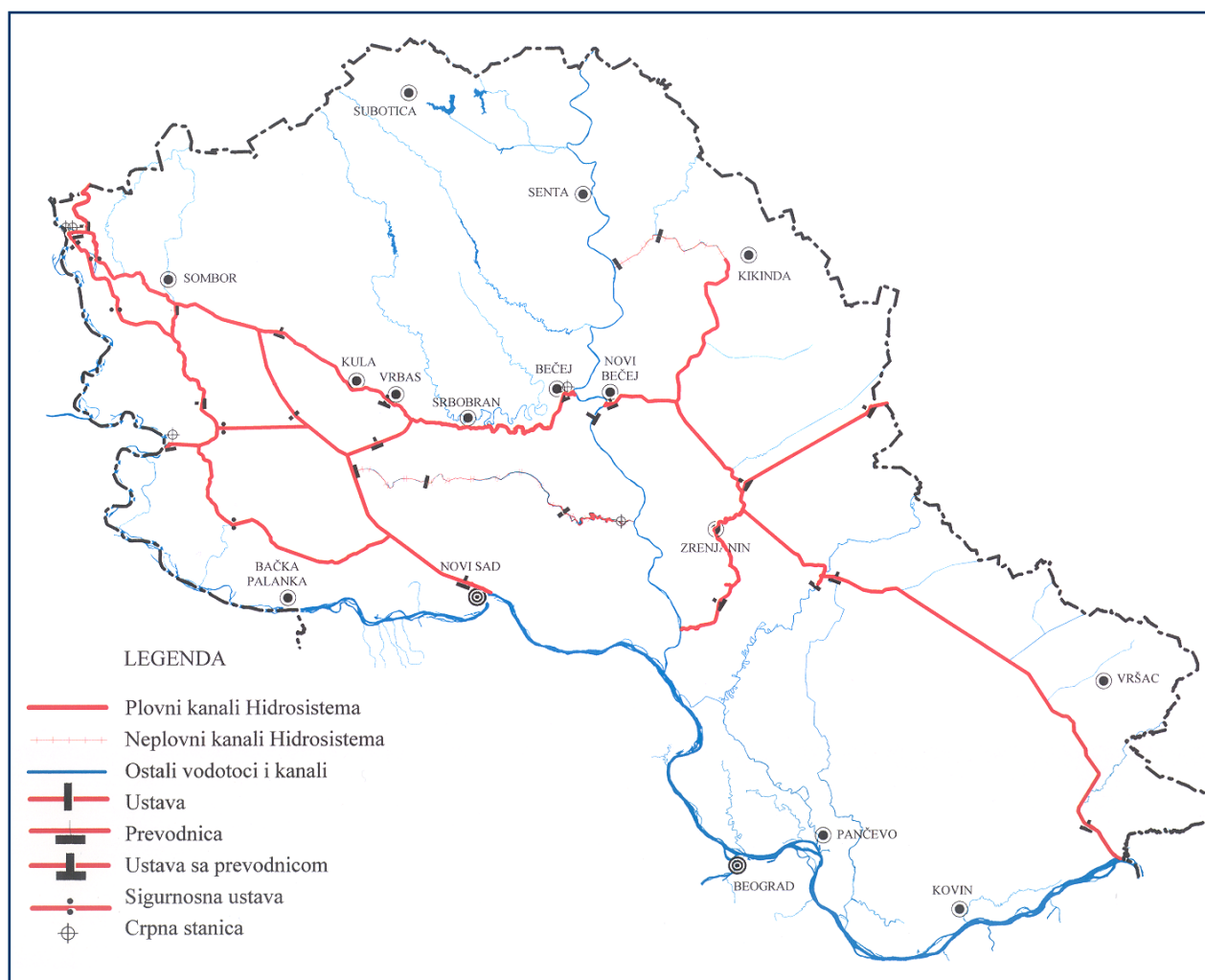
Инвестиције које су и које ће бити уложене у развој водопривредне инфраструктуре требало би да се ефектуирају преко повећања робности пољопривредне производње као и повећањем цене опремљеног пољопривредног земљишта што треба узети у обзир приликом утврђивања вредности земљишта.

Под ораницама и баштама је 1.581.845 хектара, под воћњацима око 18 хиљада хектара, виноградима око 10 хиљада хектара, ливадама 42 хиљаде хектара, а пашњацима око 109

⁷⁰ Милошев, Ж., Хидротехнички радови у Банату и Бачкој пре изградње система Дунав -Тиса - Дунав, Хидросистем Дунав -Тиса - Дунав, 25 година после, Јавно водоривредно предузеће "Воде Војводине " Нови Сад, 2002.

⁷¹ Поткоњак, Светлана, Економска функција земљишта и мелиорација, Зборник радова саветовања вода, земљиште и агркултурна хемија, Пољопривредни факултет, Нови Сад, 1994.

хиљада хектара земљишта. Око 57 % приноса са ових поља отпада на житарице, 21 одсто на индустријско биље, а 8 % на поврће и крмно биље. Наведена структура сетве у Војводини показује да још увек нису створени одговарајући предуслови у економском смислу за оправдано коришћење пуног капацитета хидромелиорационих система. Наиме, према неким истраживањима у условима средње интензивне структуре сетве у којој индустријско биље и поврће заузимају око 40% површина могуће је остваривање екстра дохотка у условима наводњавања⁷². За детаљнију анализу структуре сетве потребно испитати односе цена пољопривредних производа и трошкове експлоатације система за наводњавање.

Слика 2. Мапа функција хидносистема ДТД

Извор: ХС ДТД

Део плодова се извози, али већина се прерађује у домаћој прехранбеној индустрији, стационираној углавном у Војводини. Војводина је високо развијени пољопривредни рејон у Србији са потенцијалима и производњом изнад домаћих потреба. Пољопривредно земљиште представља један од основних облика природног богатства овог подручја, мада нека истраживања показују да се квалитета земљишта у Војводини опада, јер је садржај хумуса у периоду од 1947 до 2008. године је смањен за око 0,49%, а производни потенцијал чернозема

⁷² Поткоњак, Светлана, Гвозденац, Б., Наводњавање и екстрадоходак, Екстра-доходак у пољопривреди САП Војводине, Савез економиста Војводине, Нови Сад, 1977

значајно умањен⁷³. Такође, величина, структура и основна својства земљишта представљају добру основу за живот, као и за остваривање великог обима, повољне структуре и производње производа доброг квалитета. Велики пољопривредни потенцијал Војводине је основа на којој се развила прерађивачка индустрија, у првом реду прехранбена индустрија али и петрохемијска и уопште, хемијска индустрија, затим металопрерађивачка и индустрија грађевинског материјала као и други видови индустрије. Прехранбена индустрија у Војводини једна је од најстаријих грана индустрије. Богата сировинска основа, као и значајна улагања у развој прерађивачких капацитета у ранијем периоду и развој и примену науке у овој области, и праћења достигнућа у свету на подручју прехранбене технологије, сврставају ову регију у најзначајнију у Србији по степену развоја прехранбене индустрије, како по обиму тако и по структури прерађивачких капацитета. Производна оријентација прехранбене индустрије усмерена је на више степене прераде и производњу високовредних производа, проширивање асортимана и освајање нових производа намењених домаћем тржишту и извозу. Војвођанску прехранбену индустрију чини већи број житомлинских предузећа, фабрика за прераду поврћа и воћа, индустријских кланица, млекара, шећерана, фабрика кондиторских производа, фабрика за прераду уља, фабрика за прераду кукуруза, фабрике за прераду лековитог биља и производњу зачина, пивара, фабрике за производњу слада, фабрика за производњу сточне хране и фабрика за производњу и прераду дувана⁷⁴.

2.2.1 Основна обележја пољопривредне производње у Војводини

Под обележјима која карактеришу пољопривредну производњу АП Војводине, анализирана је величина и број газдинстава која учествују у процесу пољопривредне производње, као и структура пољопривредних површина овог подручја.

Један од фактора који утичу на структуру сетве јесте и релативно велика уситњеност поседа и промену посевне структуре пољопривредних газдинстава. То потврђују и подаци приказани у наредним табелама.

Табела 3. Домаћинства према величини земљишног поседа

Групе домаћинства према укупној површини земљишта	Укупан број индивидуалних пољопривредних газдинстава				Индекс 81/71	Индекс 91/81	Индекс 01/91
	1971	1981	1991	2001			
до - 1,00 ха	102.151	102.593	90.877	72.264	100,4	88,6	79,5
од 1,01 до 2,00 ха	46.194	48.119	49.074	37.075	104,2	102,0	75,5
од 2,01 до 3,00 ха	42.969	34.705	31.530	22.529	80,8	90,9	71,5
Укупно до 3,00 ха	191.314	185.417	171.481	131.868	96,9	92,5	76,9
од 3,01 до 50,00 ха	50.517	40.962	34.082	24.262	81,1	83,2	71,2
од 5,01 до 8,00 ха	44.651	36.302	29.557	20.802	81,3	81,4	70,4
од 8,01 до 10,00 ха	23.682	20.056	15.892	9.701	84,7	79,2	61,0
од 10,01 до 15,00 ха	1.756	5.199	6.347	8.647	296,1	122,1	136,2
преко 15,01 ха и више	63	672	1.250	6.195	1066,7	186,0	495,6
Укупно	311.983	288.608	258.609	201.475	92,5	89,6	77,9

Извор: Покрајински секретаријат за пољопривреду, водопривреду и шумарство

⁷³ Богдановић, Даринка, Шеремешкић, С., Милошев, Д., Хемијска својства чернозема и биланс азота на двопољном плодореду, Летопис научних радова, Универзитет у Новом саду, Пољопривредни факултет, Нови Сад, 2008.

⁷⁴ <http://www.pkv.co.rs/node/104>

Подаци приказани у претходној и наредној табели показују да се укупан број газдинстава на територији АП Војводине у периоду од 1971. до 2001. године смањује. У апсолутном износу број газдинстава се смањило за 110.000, односно за скоро једну трећину у односу на почетни период посматрања. Када се анализира структура приказаних података по појединим категоријама газдинстава посматрано по величини поседа ситуација је нешто другачија. Тренд смањења броја газдинстава присутан је код свих категорија, а посебно оних која су у свом поседу имала површине до 3 хектара. У случају тих газдинстава индекс који показује однос према претходном периоду је на приближно истом нивоу као и индекс за целокупни посматрани скуп. Такође у прилог тврдњи да је величина поседа у Војводини уситњена говори и податак да је око две трећине газдинстава имало величину поседа до 3 хектара. Најмањи индекс који показује смањење броја газдинстава у односу на претходни период забележен је код газдинстава која поседују између 8 и 10 хектара. Једино повећање броја газдинстава је забележено код газдинстава која су имала између 10 и 15 и преко 15 хектара. Подаци који говоре о повећању броја газдинстава са већи поседом представљају задовољавајући показатељ, односно ови подаци указују на позитивне промене у погледу поседовне структуре газдинстава. Једини проблем у вези са овом констатацијом представља чињеница да се ради о релативно малом броју газдинстава у односу на укупан број, те се у том смислу може рећи да је неопходно знатно повећање броја газдинстава у овим категоријама како би се дошло до задовољавајуће структуре поседа у Војводини. Разлози који отежавају бржу и динамичнију измену структуре поседа су бројни и налазе се у групи ширих друштвених проблема тако да их није могуће решити само у оквиру мера аграрне политике.

Табела 4. Пољопривредна домаћинства у АП Војводини према величини поседа и учешћу у укупном броју индивидуалних пољопривредних домаћинства

Групе домаћинства према укупној површини земљишта	Учешће у укупном броју индивидуалних пољопривредних домаћинства (%)		
	1981	1991	2001
до - 1,00 ха	35,5	35,1	35,9
од 1,01 до 2,00 ха	16,7	19,0	18,4
од 2,01 до 3,00 ха	12,0	12,2	11,2
Укупно до 3,00 ха	64,2	66,3	65,5
од 3,01 до 50,00 ха	14,2	13,2	12,0
од 5,01 до 8,00 ха	12,6	11,4	10,3
од 8,01 до 10,00 ха	6,9	6,1	4,8
од 10,01 до 15,00 ха	1,8	2,5	4,3
преко 15,01 ха и више	0,2	0,5	3,1
Укупно	100,0	100,0	100,0

Извор: Покрајински секретаријат за пољопривреду, водопривреду и шумарство

Када се посматра структура земљишта према категоријама коришћења, може се закључити да обрадива површина од 1.649.037 хектара представља највећи део (око 76 %) укупних површина којих у Војводини има 2.153.372 хектара. У оквиру обрадивих површина доминантно учешће имају орнице и баште. У погледу поседа доминантно учешће преко 56 % укупних површина имају индивидуална газдинства, при чему се највећи део ових површина налази у оквиру обрадивих површина. Када се посматра поседовна структура обрадивих површина у поседу индивидуалних газдинстава се налази чак 69 % ове категорије земљишта. У поседу пољопривредних предузећа и задруга се налази око 37 % укупних површина, односно око 30 % обрадивих површина, док је у категорији неорганизованог замљишта преостало око 6,5 % укупних површина. Свега 0,2 % обрадивих површина представља неорганизовано земљиште у погледу поседа.

Табела 5. Земљишна површина у АП Војводини према категоријама коришћења 2005. године

Категорија коришћеног земљишта		Пољопривредна предузећа и земљорадничке задруге	Индивидуална газдинства	Неорганизовано земљиште	Укупно
		ха	ха	ха	ха
1	Оранице и баште	479.597	1.102.248	0	1.581.845
2	Воћњаци	4.549	13.226	0	17.775
3	Виногради	2.989	7.886	0	10.875
4	Ливаде	19.944	15.066	3.532	38.542
A	Обрадива површина (1+2+3+4)	507.079	1.138.426	3.532	1.649.037
5	Пашњаци	54.574	26.684	27.953	109.211
6	Рибњаци	9.576	459	0	10.035
7	Трстици и баре	14.053	4.926	3.303	22.282
B	Пољопривредне површине (A +5+6+7)	585.282	1.170.495	34.788	1.790.565
8	Шумско земљиште	149.025	6.964	7.661	163.650
9	Неплодно земљиште	66.006	35.372	97.779	199.157
	Укупна површина	800.313	1.212.831	140.228	2.153.372

Извор: Покрајински секретаријат за пољопривреду, водопривреду и шумарство

Када је питању власништво над пољопривредним земљиштем у Војводини, може се констатовати да доминантно учешће има приватно власништво у односу на друштвени и државни облик власништва. Од укупних обрадивих површина у АП Војводини на површине у својини пољопривредника односи се 65,4 %, док се у такозваној друштвеној својини, што представља својину пољопривредних предузећа и задруга налази 15,7 % површина. Значајан део ових предузећа има познатог власника односно титулара, тако да се и за ове пољопривредне површине може рећи да се налазе у приватном власништву. У државној својини се налази 26,64% пољопривредних површина. На основу наведених података може се закључити да држава има значајну улогу у погледу утицаја на креирање земљишне политике јер се у њеном поседу налази скоро једна петина обрадивих површина, па на основу тога она може да регулише ниво тражње за овим ресурсом кроз његово давање у закуп или продају.

Табела 6. Пољопривредне површине по категоријама коришћења 2005. године

Категорија коришћеног земљишта		Власништво			Укупно
		Приватно	Друштвено	Државно	
		ха	ха	ха	
1	Оранице и баште	1.102.248	237.772	241.825	1.581.845
2	Воћњаци	13.226	2.951	1.598	17.775
3	Виногради	7.886	468	2.521	10.875
4	Ливаде	15.066	7.362	16.114	38.542
A	Обрадива површина (1+2+3+4)	1.138.426	248.553	262.058	1.649.037
	% учешћа	69.0%	15.1%	15.9%	100%
5	Пашњаци	26.684	8.689	73.839	109.212
6	Рибњаци	459	9.576	0	10.035
7	Трстици и баре	4.926	14.053	3.303	22.282
B	Пољопривредне површине (A +5+6+7)	1.170.495	280.871	339.200	1.790.566
	% учешћа	65,4%	15,7%	18,9%	100%

Извор: Покрајински секретаријат за пољопривреду, водопривреду и шумарство

Структура сетве у Војводини посматрано у дужем временском периоду има приближно исте вредности. У периоду од 1980 до 2005. године, као и до 2010. године доминантно учешће имају жита, са преко 65 % у укупној структури сетве. У посматраном периоду бележи се

благо смањење ове групе усева у корист индустријског биља. При чему највећи пораст у структури сетве бележе уљарице соја и сунцокрет, чије се учешће повећало за више од два пута у односу на почетни период посматрања. У вези промена у структури сетвених површина Бошњак и сарадници (2010.) наводе да је у периоду од 1996. до 2005. године негативан тренд површина карактеристичан за све групе усева, изузев површина под индустријским биљем. Овај тренд није јасно изражен што говори да још увек није дошло до значајнијих промена у структури ораница у Србији и Војводини. Они надаље наводе да је у посматраном периоду дошло до повећаног екстензивирања производње у Војводини, тако што се смањује удео под крмним биљем и поврћем. Ова промена према њиховој оцени негативно одражава на пословање агрокомплекса у целини. Закључак истраживања које су спровели ови аутори указује да расположиви фонд ораница одређује начин њиховог коришћења и то тако што подручја са већим фондом ораница имају нешто екстензивније начине коришћења и обрнуто⁷⁵.

Табела 7. Просечне површине према намени у АП Војводини у периоду од 1980. до 2005. године

Редни број	Линија производње	Период од 1981-85 године у 000 ха	Период од 1986-90 године у 000 ха	Период од 1991-95 године у 000 ха	Период од 1996-00 године у 000 ха	Период од 2001-05 године у 000 ха	Просечна вредност у 000 ха
1	ЖИТА	1.113	1.081	1.114	1.065	1.030	1.081
1.1	пшеница	341	363	382	329	330	349
1.2	јечам	57	33	46	63	60	52
1.3	кукуруз	703	674	678	656	629	668
1.4	остала жита	12	11	8	17	11	12
2	УЉАРИЦЕ	145	192	204	240	272	211
2.1	сунцокрет	71	133	157	154	166	136
2.2	соја	74	59	47	86	106	74
2.3	шећерна репа	89	86	65	50	54	69
3	КРМНО БИЉЕ	69	65	63	64	64	65
3.1	луцерка	67	63	61	61	58	62
3.2	детелина	2	2	2	3	6	3
4	ПОВРЋЕ	62	64	67	70	66	66
4.1	кромпир	24	24	25	23	21	23
4.2	пасуљ	7	7	7	8	7	7
4.3	остало поврће	31	33	35	39	38	35
5	ПРОИЗВ. СЕМЕНА	51	42	32	63	43	46
6	ОСТАЛИ УСЕВИ	74	55	33	32	53	49
7	ВОЋЬАЦИ	6	17	17	18	18	15
8	ВИНОГРАДИ	6	13	12	12	11	11
9	ЛИВАДЕ	33	33	34	33	38	34
	УКУПНО	1.648	1.583	1.578	1.583	1.585	1.595

Извор: Покрајински секретаријат за пољопривреду, водопривреду и шумарство

Површине појединих линија производње посматране према процентуалном учешћу у односу на укупну површину за период од 1980 до 2005. године приказане су у наредној табели.

Табела 8. Структура површина према намени у АП Војводини у периоду од 1980. до 2005. године

Редни број	Линија производње	Период од 1981-85 године у %	Период од 1986-90 године у %	Период од 1991-95 године у %	Период од 1996-00 године у %	Период од 2001-05 године у %	Просечна вредност %
1	ЖИТА	68	68	71	67	65	68
1.1	пшеница	21	23	24	21	21	22
1.2	јечам	3	2	3	4	4	3
1.3	кукуруз	43	43	43	41	40	42
1.4	остала жита	1	1	1	1	1	1
2	УЉАРИЦЕ	9	12	13	15	17	13
2.1	сунцокрет	4	8	10	10	10	9
2.2	соја	4	4	3	5	7	5

⁷⁵ Бошњак, Д., Родић В., Оранице у Србији - капацитети, размештај, начин коришћења, Универзитет у Новом Саду, Пољопривредни факултет, Нови Сад, 2010.

Редни број	Линија производње	Период од 1981-85 године у %	Период од 1986-90 године у %	Период од 1991-95 године у %	Период од 1996-00 године у %	Период од 2001-05 године у %	Просечна вредност %
2.3	шећерна репа	5	5	4	3	3	4
3	КРМНО БИЉЕ	4	4	4	4	4	4
3.1	луцерка	4	4	4	4	4	4
3.2	детелина	0	0	0	0	0	0
4	ПОВРЋЕ	4	4	4	4	4	4
4.1	кромпир	1	2	2	1	1	1
4.2	пасуљ	1	0	0	1	0	1
4.3	остало поврће	2	2	2	2	2	2
5	ПРОИЗВ. СЕМЕНА	3	3	2	4	3	3
6	ОСТАЛИ УСЕВИ	4	3	2	2	3	3
7	ВОЊЊАЦИ	1	1	1	1	1	1
8	ВИНОГРАДИ	1	1	1	1	1	1
9	ЛИВАДЕ	2	2	2	2	2	2
	УКУПНО	100	100	100	100	100	100

Извор: Покрајински секретаријат за пољопривреду, водопривреду и шумарство и прорачун аутора

Према подацима у претходним табелама жита у Војводини заузимају највеће површине, односно на ову групу усева се односи 68 % ораничних површина. Овај проценат се у периоду од 1980 до 2005. године кретао у распону између 65% и 71%, при чему је од 1995 године када је овај проценат износио максималних 71% дошло до опадања, тако да 2005. године под овим усевима је било око 65 % површина. Друго место у структури обрадивих површина заузимају уљарице на које се у почетном периоду односило 9 % обрадивих површина и које бележе раст током периода посматрања тако да 2005. године заузимају 17% површина. Већи део учешћа се код линија производње уљаних усева односи на сунцокрет који заузима око 10% површина док се остатак углавном односи на соју. Шећерна репа као пољопривредни производ за индустријску прераду заузима просечно 4% површина, при чему се бележи смањење површина под овим усевом у периоду посматрања са почетних 5% на 3% на крају периода. У вези са смањењем површина под шећерном репом треба истаћи да је у наведеном периоду дошло до смањења прерађивачких капацитета, тако што су неке шећеране на подручју Војводине у овом периоду престале са радом. Крмно биље и поврће током целокупног периода су заузимали по 4 % површина. Њихово учешће у структури сетве је у току целокупног периода било релативно стабилно. Релативно мало учешће од свега 1% обрадивих површина је забележено код вишегодишњих засада као што су воњњаци и виногради.

Структура површина је анализирана и по општина и окрузима са циљем да се сагледа заступљеност појединих група усева у односу на административне јединице локалне самоуправе и производне рејоне који су дефинисани природним особинама појединих подручја. Заступљеност појединих група усева по окрузима и општинама у Војводини у периоду од 2001. до 2010. године приказана је у наредној табели.

Табела 9. Просечне површина према намени по окрузима и општинама у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године

Редни број Округа	Округ	Редни број Општине	Општина	Пољопривредна површина	Оранице и баште	Жита	Индустријско биље	Повртно биље	Крмно биље
1	Северно-бачки округ	1	Бачка Топола	54.672	53.862	40.478	8.071	1.244	3.865
		2	Мали Иђош	16.918	16.723	11.386	3.880	529	914
		3	Суботица	88.553	80.470	61.251	11.146	2.278	4.384
2	Западно-бачки округ	4	Апатин	24.541	20.773	13.244	5.079	749	857
		5	Кула	43.826	41.604	27.409	8.585	2.731	1.542
		6	Озаци	34.327	31.521	19.902	7.433	2.243	1.755
		7	Сомбор	100.846	93.180	63.588	24.443	2.016	2.456
3	Јужно-бачки округ	8	Бач	26.314	21.953	8.963	12.057	354	369
		9	Бачка Паланка	47.905	43.790	26.190	12.744	2.412	1.782
		10	Бачки Петровац	13.825	13.257	9.275	2.960	704	295
		11	Беочин	8.809	5.288	3.686	346	394	486

Редни број Округа	Округ	Редни број Општине	Општина	Пољопривредна површина	Оранице и баште	Жита	Индустријско биље	Повртно биље	Крмно биље
		12	Бечеј	43.672	41.762	24.785	10.861	3.546	2.459
		13	Врбас	33.039	32.006	23.414	5.489	1.957	1.108
		14	Жабал	34.854	31.334	20.196	8.674	1.556	874
		15	Нови Сад-град	51.199	44.485	26.972	9.461	4.692	2.352
		16	Србобран	26.359	25.801	12.455	12.461	276	596
		17	Сремски Карловци	2.565	1.287	837	57	228	132
		18	Темерин	15.355	14.864	6.955	6.490	447	506
4	Средњебанатск и округ	19	Тител	22.157	18.496	12.142	4.152	1.073	1.021
		20	Житиште	47.694	45.384	27.646	13.030	974	3.392
		21	Зрењанин	112.182	84.855	55.619	20.232	3.244	4.213
		22	Нова Црња	24.758	24.334	13.511	8.027	1.194	1.422
		23	Нови Бечеј	53.573	38.816	24.404	9.949	1.041	2.625
5	Севернобанатск и округ	24	Сечањ	47.320	35.564	24.168	8.693	715	1.178
		25	Ада	20.078	19.748	14.936	3.059	668	967
		26	Кањижа	34.509	26.590	16.638	3.725	2.218	3.146
		27	Кикинда	70.596	62.569	39.197	17.174	1.832	3.391
		28	Нови Кнежевац	26.855	22.179	13.545	5.785	981	1.540
		29	Сента	26.798	25.446	11.823	10.027	1.534	1.988
		30	Чока	28.912	20.357	11.471	5.171	871	1.567
6	Јужнобанатск и округ	31	Алибунар	51.429	44.800	32.217	10.098	1.018	1.298
		32	Бела Црква	27.423	20.652	13.657	4.690	635	1.140
		33	Вршац	62.594	50.392	29.858	12.276	1.072	1.385
		34	Ковачица	37.521	34.785	23.320	9.127	1.175	1.094
		35	Ковин	47.900	42.543	28.232	10.636	1.735	1.743
		36	Опово	16.869	15.286	11.741	1.903	678	964
		37	Панчево	63.141	59.647	41.010	13.475	2.871	2.120
		38	Пландиште	34.443	31.596	16.761	13.498	344	866
7	Сремск и округ	39	Инђија	33.179	29.570	23.012	4.151	1.271	1.111
		40	Ириг	17.575	14.433	8.740	2.108	1.929	1.452
		41	Пећинци	34.710	31.786	22.201	3.491	3.674	2.101
		42	Рума	43.428	41.205	28.973	7.084	3.281	1.505
		43	Сремска Митровица	56.523	51.924	35.715	9.525	3.769	2.651
		44	Стара Пазова	29.919	29.135	22.474	4.647	1.086	856
		45	Шид	41.588	38.150	23.392	11.365	1.900	1.667
Укупно				1.781.253	1.574.202	1.027.389	377.335	71.139	75.135

Извор: Републички завод за статистику и прорачун аутора

Највећим пољопривредним површинама располаже општина Зрењанин која заузима 112.182 хектара, међутим највеће површине под ораницама су забележене у општини Сомбор. Најмање површине како пољопривредном смислу, тако и погледу површина под ораницама има општина Сремски Карловци. У овој општини пољопривредне површине заузимају 2.565 хектара, док се на оранице односи 1.287 хектара. Општина Сомбор има највеће површине под житарицама, односно у овој општини жита заузимају 63.588 хектара. Исти је случај и када се ради о индустријском биљу, општина Сомбор и овом случају има највеће површине под овим усевама у Војводини у износу од 24.443 хектара. На подручју града Новог Сада су евидентирани највеће површине у Војводини под поврћем у износу од 4.692 хектара иза којег следе општине Пећинци, Рума, Сремска Митровица. Близина великих урбаних средина као потрошачких центара свежег поврћа је вероватно један од разлога због којег набројане општине предњаче у погледу површина под поврћем. Када је у питању крмно биље највеће површине су забележене у општини Суботица на које се у овој општини односи 4.384 хектара. Општина Сремски Карловци је у погледу свих група усева имала најмање површине, што је и основано, имајући у виду ранију констатацију да ова општина има најмање обрадивих површина у Војводини.

Табела 10. Просечна структура површина према намени по окрузима и општинама у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године

Редни број Округа	Округ	Редни број Општине	Општина	Учешће у пољопривредним површинама					
				Жита	индустријско биље	поврће	Крмно биље	Воћњаци	Укупно
1	Северно-бачки округ	1	Бачка Топола	74,0%	14,8%	2,3%	7,1%	0,2%	98%
		2	Мали Иђош	67,3%	22,9%	3,1%	5,4%	0,4%	99%
		3	Суботица	69,2%	12,6%	2,6%	5,0%	1,5%	91%
2	Западно-бачки округ	4	Апатин	54,0%	20,7%	3,1%	3,5%	0,9%	82%
		5	Кула	62,5%	19,6%	6,2%	3,5%	0,5%	92%
		6	Озаци	58,0%	21,7%	6,5%	5,1%	0,3%	92%
		7	Сомбор	63,1%	24,2%	2,0%	2,4%	0,5%	92%
3	Јужно-бачки округ	8	Бач	34,1%	45,8%	1,3%	1,4%	0,3%	83%
		9	Бачка Паланка	54,7%	26,6%	5,0%	3,7%	1,7%	92%
		10	Бачки Петровац	67,1%	21,4%	5,1%	2,1%	1,2%	97%
		11	Беочин	41,8%	3,9%	4,5%	5,5%	3,1%	59%
		12	Бечеј	56,8%	24,9%	8,1%	5,6%	0,4%	96%
		13	Врбас	70,9%	16,6%	5,9%	3,4%	0,3%	97%
		14	Жабал	57,9%	24,9%	4,5%	2,5%	0,2%	90%
		15	Нови Сад-град	52,7%	18,5%	9,2%	4,6%	2,4%	87%
		16	Србобран	47,3%	47,3%	1,0%	2,3%	0,1%	98%
		17	Сремски Карловци	32,6%	2,2%	8,9%	5,1%	24,9%	74%
		18	Темерин	45,3%	42,3%	2,9%	3,3%	0,5%	94%
4	Средње-банатски округ	19	Тител	54,8%	18,7%	4,8%	4,6%	0,6%	84%
		20	Житиште	58,0%	27,3%	2,0%	7,1%	0,2%	95%
		21	Зрењанин	49,6%	18,0%	2,9%	3,8%	0,5%	75%
		22	Нова Црња	54,6%	32,4%	4,8%	5,7%	0,7%	98%
		23	Нови Бечеј	45,6%	18,6%	1,9%	4,9%	0,4%	71%
		24	Сечањ	51,1%	18,4%	1,5%	2,5%	0,2%	74%
5	Северно-банатски округ	25	Ада	74,4%	15,2%	3,3%	4,8%	0,3%	98%
		26	Кањижа	48,2%	10,8%	6,4%	9,1%	1,3%	76%
		27	Кикинда	55,5%	24,3%	2,6%	4,8%	1,0%	88%
		28	Нови Кнежевац	50,4%	21,5%	3,7%	5,7%	0,2%	82%
		29	Сента	44,1%	37,4%	5,7%	7,4%	0,5%	95%
6	Јужно-банатски округ	30	Чока	39,7%	17,9%	3,0%	5,4%	0,5%	67%
		31	Алибунар	62,6%	19,6%	2,0%	2,5%	0,5%	87%
		32	Бела Црква	49,8%	17,1%	2,3%	4,2%	3,8%	77%
		33	Вршац	47,7%	19,6%	1,7%	2,2%	2,9%	74%
		34	Ковачица	62,2%	24,3%	3,1%	2,9%	0,4%	93%
		35	Ковин	58,9%	22,2%	3,6%	3,6%	0,3%	89%
		36	Опово	69,6%	11,3%	4,0%	5,7%	0,1%	91%
		37	Панчево	64,9%	21,3%	4,5%	3,4%	0,5%	95%
7	Сремски округ	38	Планишће	48,7%	39,2%	1,0%	2,5%	0,1%	92%
		39	Инђија	69,4%	12,5%	3,8%	3,3%	4,4%	93%
		40	Ириг	49,7%	12,0%	11,0%	8,3%	5,4%	86%
		41	Пећинци	64,0%	10,1%	10,6%	6,1%	0,2%	91%
		42	Рума	66,7%	16,3%	7,6%	3,5%	0,8%	95%
		43	Сремска Митровица	63,2%	16,9%	6,7%	4,7%	1,3%	93%
		44	Стара Пазова	75,1%	15,5%	3,6%	2,9%	0,6%	98%
		45	Шид	56,2%	27,3%	4,6%	4,0%	2,4%	95%
Просечна вредност				56,5%	21,3%	4,3%	4,4%	1,53%	88,0%

Извор: Републички завод за статистику и прорачун аутора

У претходним табелама приказане су просечне површине по групама усева и засада у десетогодишњем периоду од 2001. до 2010. године. У укупним пољопривредним површинама доминантно учешће заузимају жита у површини од 1.027.389 хектара што чини просечно 56,5 % укупних пољопривредних површина. Посматрано по општинама највеће учешће жита заузимају у Старој Пазови са 75,1 % пољопривредних површина. Најмање учешће жита заузимају у пољопривредним површинама општине Сремски Карловци са 32,6%. Индустријско биље се у посматраном периоду у Војводини гаји на 377.335 хектара. Ова површина у укупним пољопривредним површинама Војводине чини 21,3 %. Посматрано по општинама највеће учешће индустријско биље заузима у општини Србобран 47,3%, а најмање у општини Сремски Карловци 2,2% пољопривредних површина. Поврће у Војводини је гајено на 71.139 хектара што је у укупним пољопривредним површинама чинило 4,3 % површина. Највеће учешће поврће у укупним пољопривредним површинама

заузимало је у општини Ириг са 11%, док је најмање учешће у општини Бач са 1,3% пољопривредних површина. Крмно биље се у Војводини у посматраном периоду гајило на 75.135 хектара што је представљало 4,3% пољопривредних површина. Када се структура сетве посматра на нивоу општина највеће учешће ове групе усева забележено у општини Ириг са 8,3%, а најмање у општини Бач са 1,4% од укупних пољопривредних површина. Воћњаци и виногради су просечно у посматраном периоду заузимају 1,53% пољопривредних површина. Највеће учешће засада воћа и грожђа је забележено у општини Сремски Карловци са 24,9% док је најмање учешће забележено у општини Опово са 0,1% укупних пољопривредних површина.

Приказани подаци показују да доминантно учешће у структури сетве заузимају жита која чине преко једне половине укупних пољопривредних површина, док је индустријско биље заступљено са нешто више од једне петине површина. Крмно биље и поврће заузимају појединачно нешто више од 4%, воћњаци и виногради свега 1,5 % пољопривредних површина. Такође забележене су велике разлике у структури сетве на нивоу општина како у односу на друге општине тако и у односу на просечне вредности које су утврђене на нивоу Војводине. Установљене разлике у структури сетве су у великој мери последица различитог квалитета земљишта, природних услова погодних за гајење појединих усева, близине прерађивачких центара, урбаних подручја као потрошачких центара и других фактора који условљавају гајење појединих усева.

2.2.2 Број и структура становника у Војводини

Број и структура становника у Војводини утврђени су према званичним статистичким подацима о броју и структури становника добијених на основу пописа становништва 2002. и 2011. године. Поред тога коришћени су подаци о попису пољопривредног становништва према попису који је важи у периоду прорачуна за ову категорију становништва. Сви подаци приказани су и обрађени на нивоу општина и округа на територији Војводине. У наредним табелама су приказани подаци на нивоу округа, док су подаци у вези са бројем становника на нивоу општина дати у прилозима овог рада. (Прилог 1)

Табела 11. Укупан број становника према попису из 2002. и 2011. године у АП Војводини на нивоу округа

Редни број	Округ / Општина	Укупан број становника		Апсолутни пораст-пад 2011–2002 година	Процентуално повећање - смањење
		2002	2011		
1	Севернобачки округ	200.140	185.552	-14.588	-7,29%
2	Западнобачки округ	214.011	187.581	-26.430	-12,35%
3	Јужнобачки округ	593.666	607.835	14.169	2,39%
3.1	Нови Сад - град	299.294	335.701	36.407	12,16%
4	Средњобанатски округ	208.456	186.851	-21.605	-10,36%
5	Севернобанатски округ	165.881	146.690	-19.191	-11,57%
6	Јужнобанатски округ	313.937	291.327	-22.610	-7,20%
7	Сремски округ	335.901	311.053	-24.848	-7,40%
	Укупно Војводина	2.031.992	1.916.889	-115.103	-5,66%

Извор: Републички завод за статистику и прорачун аутора

Подаци приказани у претходној табели показују да је укупан број становника у 2011. години у односу на 2002. годину смањен за 115.103. Сви окрузи изузев Јужно – бачког су у посматраном периоду имали смањење броја становника. У Јужнобачком округу повећање броја становника за 2,39% изазвано је повећањем броја становника у граду Новом Саду за

12,16%, док су остале општине које припадају овом округу такође бележиле пад броја становника. Из наведеног призилази да су све општине у Војводини изузев Новог Сада у посматраном периоду забележиле пад броја становника. Највеће смањење броја становника од 12,35% на нивоу округа забележено у Западнобачком округу иза кога следе Севернобанатски са 11,57% и Средњебанатски округ са 10,36%. Остали окрузи су имали приближно једнак ниво смањења броја становника који се кретао између 7,2% и 7,4%. Највећи пад броја становника на нивоу општина у посматраном периоду забележен је у општини Нова Црња. Пад броја становника у овој општини у наведеном периоду износио је 19,54%. Најмање смањење броја становника у износу од 0,17% забележено је у општини Темерин, која припада Јужно-бачком округу. Промена броја становника може се тумачити и као фактор урбанизације.

Поред промене броја становника у апсолутном и релативном износу, промена броја становника може се посматрати и кроз густину насељености појединих подручја. У том смислу у наведеном периоду посматран је однос пољопривредних површина по општина и броја становника који су насељени у тим општинама. На тај начин утврђена је густина насељености, која је приказана у наредној табели.

Табела 12. Број становника по хектару пољопривредних површина према попису из 2002. и 2011. године у АП Војводини

Редни број	Округ / Општина	Укупан број становника		Пољопривредна површина (ха)	Укупна број становника по ха пољопривредних површина		
		Попис 2002 година	Попис 2011. година		Попис 2002 година	Попис 2011. година	Просечна вредност
1	Севернобачки округ	200.140	185.552	160.143	1,250	1,159	1,204
2	Западнобачки округ	214.011	187.581	203.540	1,051	0,922	0,987
3	Јужнобачки округ	593.666	607.835	326.053	1,821	1,864	1,842
3.1	Нови Сад - град	299.294	335.701	51.199	5,846	6,557	6,201
4	Средњебанатски округ	208.456	186.851	285.527	0,730	0,654	0,692
5	Севернобанатски округ	165.881	146.690	207.748	0,798	0,706	0,752
6	Јужнобанатски округ	313.937	291.327	341.320	0,920	0,854	0,887
7	Сремски округ	335.901	311.053	256.922	1,307	1,211	1,259
Укупно Војводина		2.031.992	1.916.889	1.781.253	1,14	1,08	1,11

Извор: Републички завод за статистику и прорачун аутора

Просечна густина насељености у Војводини износи 1,11 становника на један хектар пољопривредних површина. Број становника по хектару обрадивих површина у 2011. години је смањен у односу на 2002. годину са 1,14 на 1,08. Посматрано по окрузима густина насељености има вредности које се знатно разликују. Најмањи број становника односно најнижа вредност густине насељености забележена је у области Баната и креће се од 0,69 до 0,88 становника по хектару пољопривредних површина. Највиша вредност овог показатеља је забележена у Јужнобачком округу у износу од 1,84 становника по једном хектару пољопривредних површина, док се на нивоу Бачке области овај показатељ кретао у распону од 0,98 до 1,84 становника по једном хектару пољопривредних површина. У области Срема густина насељености је износила 1,25 становника по хектару пољопривредних површина. Ако се посматра обрнути однос добиће се податак колико хектара пољопривредних површина се односи на једног становника.

Табела 13. Број хектара пољопривредних површина по становнику према попису из 2002. и 2011. године у АП Војводини

Редни број	Округ / Општина	Укупан број становника		Пољопривредна површина	Пољопривредна површина (ха) по једном становнику		
		2002	2011		Попис 2002 година	Попис 2011. година	Просечна вредност
1	Севернобачки округ	200.140	185.552	160.143	0,800	0,863	0,832
2	Западнобачки округ	214.011	187.581	203.540	0,951	1,085	1,018
3	Јужнобачки округ	593.666	607.835	326.053	0,549	0,536	0,543
3.1	Нови Сад - град	299.294	335.701	51.199	0,171	0,153	0,162
4	Средњебанатски округ	208.456	186.851	285.527	1,370	1,528	1,449
5	Севернобанатски округ	165.881	146.690	207.748	1,252	1,416	1,334
6	Јужнобанатски округ	313.937	291.327	341.320	1,087	1,172	1,129
7	Сремски округ	335.901	311.053	256.922	0,765	0,826	0,795
Укупно Војводина		2.031.992	1.916.889	1.781.253	0,877	0,929	0,903

Извор: Републички завод за статистику и прорачун аутора

Према подацима приказаним у претходној табели може се утврдити да Војводина располаже просечно са 0,903 хектара пољопривредних површина по једном становнику. Посматрано по окрузима та вредност се креће од 0,54 хектара по становнику у Јужнобачком округу до 1,449 хектара по становнику у Средње банатском округу. Највише хектара по становнику у површини од 3,22 хектара налази се у општини Сечањ, док је најмање хектара по становнику је забележено у општини Нови Сад где та вредност износи свега 0,16 хектара по становнику. Детаљни подаци о броју становника по јединици површине на нивоу општина приказани су у прилозима рада, док су у оквиру табеле у раду, поред података који се односе на округе приказани и подаци за град Нови Сад због његовог значаја за целокупно подручје Војводине. (Прилог 1)

Поред односа укупног броја становника и пољопривредних површина анализиран је и однос пољопривредних површина и броја пољопривредних становника.

Табела 14. Однос пољопривредних површина и пољопривредних становника у АП Војводини

Редни број	Округ / Општина	Укупан број пољопривредног становништва	Учешће пољопривредног у укупном становништву	Број пољопривредника по хектару пољопривредних површина	Пољопривредна површина (ха) на једног пољопривредног становника
1	Севернобачки округ	20.474	10,23%	0,128	7,822
2	Западнобачки округ	21.238	9,92%	0,104	9,584
3	Јужнобачки округ	39.674	6,68%	0,122	8,218
3.1	Нови Сад - град	5.760	1,92%	0,113	8,889
4	Средњебанатски округ	26.754	12,83%	0,094	10,672
5	Севернобанатски округ	24.344	14,68%	0,117	8,534
6	Јужнобанатски округ	40.505	12,90%	0,119	8,427
7	Сремски округ	42.158	12,55%	0,164	6,094
Укупно Војводина		215.147	10,59%	0,121	8,279

Извор: Републички завод за статистику и прорачун аутора

Према подацима који су приказани у претходној табели када се посматра Војводина као целина на једног пољопривредног становника припада 8,28 хектара пољопривредних површина, односно на један хектар пољопривредних површина припада 0,12 пољопривредних становника. Посматрано по окрузима овај однос се креће од 6,09 хектара пољопривредних површина по једном пољопривредном становнику у Сремском округу до 10,67 хектара у Средњебанатском округу. Највећи број хектара пољопривредних површина по једном пољопривредном становнику у износу од 16,77 налази се у општини Пландиште,

док је најмањи број хектара у износу од 4,73 по једном пољопривредном становнику забележен у општини Сремска Митровица. Посматрани подаци показују велике разлике у погледу густине насељености у појединим областима или јединицама локалне самоуправе на подручју Војводине (Прилог 1). Овај показатељ се одражава и на ниво понуде и тражње за земљиштем, што последично томе има утицај и на његову прометну вредност.

Подаци који се односе на учешће пољопривредног становништва у укупном броју становника показују да је на територији АП Војводине сваки десети становник евидентиран као пољопривредни. У Војводини према попису из 2011. године има 215.147 пољопривредних становника, што у укупном броју становника на овом подручју представља 10,59 %. Посматрано на нивоу округа највеће учешће пољопривредног становништва забележено је у Севернобантском округу где овај проценат износи 14,68 %, док је најмање учешће забележено у Јужнобачком округу у износу од 6,68%. Општина која је има највећи проценат пољопривредног становништва у односу на укупан број становника је Опово у Јужнобанатском округу са 27,71 %, док најмање учешће ове категорије становништва од 1,92% има град Нови Сад у Јужнобачком округу (Прилог 1). Приказани подаци показују велика одступања од просечних вредности овог показатеља за подручје Војводине када се он посматра на нивоу округа или општина. Овај показатељ указује на могућу повећану тражњу за пољопривредним земљиштем у општинама где је забележено веће учешће пољопривредног становништва у укупном броју становника. Такође може се запазити да су забележене ниже вредности овог показатеља у урбаним и индустријским центрима, где је вредност пољопривредног земљишта детерминисана другим факторима као што је урбанизација.

2.2.3 Ниво и структура инвестиција у Војводини

Инвестиције утичу на ниво развијености неког подручја⁷⁶, тако што доприносе повећању економске снаге субјеката привређивања⁷⁷ (физичких и правних лица) на том подручју, кроз повећану акумулацију, која између осталог може бити употребљена и у инвестиције у пољопривреду, што се одражава и на начин вредновања земљишта. Сама инвестициона улагања повећавају тражњу за одређеним ресурсима међу које спада и земљиште. Ниво и структура инвестиција у Војводини посматрани су на нивоу округа и општина. Овај показатељ је утврђен као ниво укупно остварених инвестиција у наведеним подручјима. Инвестиције су исказане у апсолутном износу и на нивоу јединице површине у датим подручјима. На тај начин су добијени упоредиви подаци, јер уколико би се закључци изводили само на нивоу укупно остварених инвестиција онда би се занемарила површина појединих округа или општина, па би се на основу тога извели погрешни закључци када се посматра утицај овог фактора развоја на вредност пољопривредног земљишта. Укупне инвестиције имају посредан утицај на вредност земљишта. Овај показатељ је анализиран из два разлога.

Прво у оквиру укупних инвестиција се налазе и инвестиције у пољопривреду, па се на тај начин ниво укупних инвестиција посредно одражава и на стање у пољопривреди.

Друго приликом инвестирања у било који сектор привредне активности у одређеном подручју један део пољопривредних површина мења своју намену из пољопривредног у

⁷⁶ Tica N., Vukoje V., Okanović Đ., Zekić V., Milić D.: Economic analysis of possibilities for investments into the animal waste treatment in Serbia, Technics Technologies Education Management-TTEM, 6, 3, 772-775, ISSN: 1840-1503, 2011.

⁷⁷ Okanović Đ., Tica N., Zekić V., Vukoje V., Milić D.: Profitability of investment in plant for processing animal waste; Technics Technologies Education Management -TTEM; 2010; 2 ; ISSN: 1840-1503; 296 – 300, 2010.

грађевинско земљиште, што додатно утиче на смањење површина земљишта намењеног пољопривредној производњи, па последично томе услед смањења понуде овог фактора производње долази до промена његове вредности. Такође, власници пољопривредног земљишта у зонама где се врши промена његове намене уколико добију новчана средства, а у циљу задржавања истог нивоа пословања повећавају тражњу за земљиштем у зонама ван овог подручја, што додатно утиче на промену вредности. Веома битна чињеница у вези са овим је и ниво постигнутих цена земљишта које се налази у зонама инвестирања у стамбену изградњу или пословне намене. Најчешће цене парцела у овом подручју вишеструко превазилазе цене земљишта које се може искључиво користити за пољопривредну производњу. Из тог разлога власници оваквих парцела, у намери да у кратком року обезбеде исте или веће површине од оних које су отуђили у зонама инвестирања изражавају спремност да приликом куповине нових пољопривредних површина плате већи износ од износа који преовлађује у промету пољопривредног земљишта у датом подручју. На тај начин имајући у виду чињеницу да је промет пољопривредног земљишта у највећој мери под утицајем локалне понуде и тражње долази до промена вредности пољопривредног земљишта под утицајем нивоа остварених инвестиција.

Када је реч о пољопривредним инвестицијама, приликом анализе овог фактора су у обзир узете целокупне инвестиције у пољопривреду у посматраном периоду. Разлог за то се налази у претпоставци да ће инвестиције у било који сегмент пољопривредне производње довести до повећане акумулације у пољопривреди, која представља извор нових улагања у овом сектору, па самим тим и у пољопривредно земљиште, као један од критичних фактора развоја пољопривреде због ограничених могућности за његову набавку.

У наредним табелама су приказани подаци који се односе на инвестиције на нивоу округа, док су подаци у вези са овим показатељима на нивоу општина дати у прилозима овог рада. (Прилог 2)

Приказани подаци који се односе на остварени ниво укупних и пољопривредних инвестиција у Војводини по окрузима и општинама, током посматраног периода јасно показују да постоје велике разлике по појединим подручјима када су ови показатељи у питању, како у случају нивоа инвестиција у апсолутном износу, тако и у случају када се овај показатељ посматра по хектару обрадивих површина. У анализи ових података установљено је да је највиши ниво инвестиција остварен на подручју Јужнобачког округа и то у највећој мери због високог нивоа овог показатеља који је остварен на подручју града Новог Сада, који је у највећем броју случајева имао највеће износе на нивоу јединца локалне самоуправе. Најниже вредности у највећем броју случајева су забележене у Банатској области, односно на подручју Средњебантског и Севернобантског округа. Такође треба истаћи велике разлике које су забележене између појединих општина у оквиру једног округа. Посебно треба истаћи ове разлике у Јужнобачком округу између града Новог Сада и општине Сремски Карловци која се налази у непосредној близини Новог Сада, односно чије територије се граниче. Није занемарљива чињеница да је у општини Сремски Карловци, која појединачно има најмању земљишну територију забележен знатно нижи ниво инвестиција у односу и на друге општине које се налазе на подручју Срема, али које административно припадају Сремском округу, са којима се територија општине Сремски Карловци граничи, као што су општине Инђија, Рума и Ириг.

Табела 15. Укупне инвестиције у 000 евра по окрузима у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године

Редни број	Округ	Износ у 000 евра									
		2001. година	2002. година	2003. година	2004. година	2005. година	2006. година	2007. година	2008. година	2009. година	2010. година
1	Севернобачки округ	15.763	28.970	24.930	25.071	28.632	65.800	121.440	116.877	96.907	47.266
2	Западнобачки округ	23.878	35.321	23.568	48.548	48.091	46.992	83.527	125.080	37.256	38.741
3	Јужнобачки округ	94.610	174.447	165.506	171.045	181.068	432.335	476.028	646.150	452.978	507.940
3.1.	Нови Сад - град	68.563	116.530	96.098	134.163	147.910	346.550	336.255	465.949	340.155	395.597
4	Средњебанатски округ	15.412	19.904	29.235	24.924	11.389	65.929	60.544	96.388	70.036	51.942
5	Севернобанатски округ	16.272	20.255	34.766	19.317	21.911	64.377	109.258	71.820	82.936	47.219
6	Јужнобанатски округ	24.404	46.009	45.269	41.134	33.588	74.311	128.780	165.566	88.219	63.632
7	Сремски округ	15.113	24.276	23.060	13.991	18.875	89.819	133.541	129.593	105.967	49.909
Укупне инвестиције у Војводини		205.452	349.182	346.334	344.029	343.556	839.563	1.113.118	1.351.475	934.299	806.648

Извор: Републички завод за статистику и прорачун аутора

На подручју АП Војводине у периоду од 2001. до 2010. године, остварено је укупно 6,634 милијарди евра инвестиционих улагања, од чега се на пољопривреду односи 617 милиона евра или 9,3% укупних инвестиционих улагања. У посматраном периоду највиши ниво инвестиција у износу од преко 646 милиона евра је остварен у 2008. години на подручју Јужнобачког округа, од чега се највећи део односи на инвестиције на подручју града Новог Сада. Најнижи ниво на нивоу округа у посматраном периоду забележен је у 2001. године на подручју Сремског округа у износу од 15 милиона евра. У посматраном периоду забележене су велике осцилације у погледу остварених инвестиција како у пољопривреду, тако и на укупном нивоу, када се овај показатељ посматра по годинама. Ово указује на то да су инвестиције више биле последица појединачних подухвата, него системског инвестирања. Ниво инвестиција је на овај начин посматрано у великој мери зависио од пословног амбијента у нашој земљи, који се током посматраног периода у више наврата под утицајем политичке кризе и кризе власти кретао у позитивном и негативном смеру. Такође у посматраном периоду је започела и светска економска криза, која још увек траје и која је захватила нашу земљу. Свакако да је светска економска криза окарактерисана и смањеним нивоом инвестиција, што се може и установити у приказаним подацима од 2008. године односно периода њеног настајања. Када су општине у питању, током целокупног посматраног периода највећи ниво инвестиција је забележен на подручју града Новог Сада у укупном износу од 2,448 милијарди евра, што представља 37% укупних инвестиција на подручју Војводине. Посматрано по годинама у граду Новом Саду је забележен највиши ниво инвестиција у току 2008. године у износу од 466 милиона евра. Највиши ниво инвестиција у области пољопривреде је такође забележен на подручју Јужнобачког округа. У овом округу у посматраном периоду је остварено укупно 190 милиона евра или 31% укупних пољопривредних инвестиција током анализираних периода на подручју Војводине. Када се овај показатељ посматра на нивоу општина највише инвестиција за целокупни период анализе је остварено у општини Сомбор која припада Западнобачком округу у износу од 82 милиона евра. (Прилог 2)

Табела 16. Инвестиције у пољопривреду у 000 евра по окрузима у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године

Редни број	Округ	Износ у 000 евра									
		2001. година	2002. година	2003. година	2004. година	2005. година	2006. година	2007. година	2008. година	2009. година	2010. година
1	Севернобачки округ	4.095	8.079	2.072	3.616	3.384	5.571	5.609	10.420	19.254	3.228
2	Западнобачки округ	5.233	7.501	3.025	4.578	3.927	8.241	8.988	64.308	3.602	3.640
3	Јужнобачки округ	8.197	10.215	9.171	10.800	10.993	12.518	28.093	56.888	20.464	22.764
3.1.	Нови Сад - град	2.342	2.325	1.465	1.914	2.577	4.163	13.712	30.069	10.187	4.845
4	Средњебанатски округ	4.799	3.856	3.215	1.460	1.164	25.156	8.475	7.463	4.662	8.435
5	Севернобанатски округ	2.305	2.415	1.112	730	1.949	3.255	3.388	3.678	4.472	1.457
6	Јужнобанатски округ	2.474	4.938	2.464	3.390	2.236	13.359	10.481	8.650	7.280	8.189
7	Сремски округ	2.347	10.446	9.342	2.671	1.688	7.428	18.027	24.141	12.559	3.143
Укупне пољопривредне инвестиције у Војводини		29.449	47.450	30.401	27.246	25.341	75.528	83.060	175.548	72.295	50.855

Извор: Републички завод за статистику и прорачун аутора

Наведени подаци поред одсуства систематског и континуираног инвестирања када је пољопривреда у питању карактерише и недовољно учешће пољопривредних инвестиција у укупним посебно када се то учешће посматра са аспекта доприноса пољопривреде укупном привредном развоју и њеном учешћу у стварању друштвеног производа. Највиши ниво пољопривредних инвестиција посматрано по годинама је остварен у току 2008. године у Западнобачком округу када су забележене инвестиције у пољопривреду у износу од 64 милиона евра, а најниже у Севернобанатском округу у току 2004. године од свега 730 хиљада евра. У току посматраног периода постоји већи број општина код којих нису забележене инвестиције у пољопривреду. Овај случај у вези са изостанком пољопривредних инвестиција је у неким општинама забележен у више година. (Прилог 2)

С обзиром да општине и окрузи имају различите површине земљишне територије, због међусобног поређења извршена је анализа нивоа укупних и пољопривредних површина по хектару пољопривредних површина.

Табела 17. Укупне инвестиције по хектару у еврима по окрузима у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године

Редни број	Округ	Износ евра/хектару									
		2001. година	2002. година	2003. година	2004. година	2005. година	2006. година	2007. година	2008. година	2009. година	2010. година
1	Севернобачки округ	98	180	155	156	178	410	758	729	605	295
2	Западнобачки округ	117	173	115	238	236	230	410	614	183	190
3	Јужнобачки округ	290	535	507	524	555	1.325	1.459	1.981	1.389	1.557
3.1.	Нови Сад - град	1.339	2.276	1.876	2.620	2.888	6.768	6.567	9.100	6.643	7.726
4	Средњебанатски округ	53	69	102	87	39	230	212	337	245	181
5	Севернобанатски округ	78	97	167	93	105	309	525	345	399	227
6	Јужнобанатски округ	71	134	132	120	98	217	377	485	258	186
7	Сремски округ	58	94	89	54	73	349	519	504	412	194
Просечне укупне инвестиције у Војводини		115	196	194	193	192	471	624	758	524	452

Извор: Републички завод за статистику и прорачун аутора

Када се посматрају подаци добијени на овај начин може се установити да су у Војводини током целокупног десетогодишњег периода остварене укупне инвестиције од 3.724,15 евра по хектару обрадивих површина. Посматрано на нивоу округа највећи износ укупних

инвестиција по хектару обрадивих површина током наведеног периода забележен је на територији Јужнобачког округа у укупном износу од 10.127,52 евра. Највеће укупне инвестиције у овом периоду су забележене на подручју града Новог Сада од 47.808,99 евра по хектару обрадивих површина. На годишњем нивоу највећи износ укупних инвестиција по хектару обрадивих површина забележен је такође на подручју града Новог Сада у току 2008. године у износу од 9.100,75 евра, док је најнижи ниво од 4,69 евра остварен у општини Сремски Карловци током 2004. године. Посматрано на нивоу округа током 2008. године у Јужнобачком округу је забележен највиши ниво инвестиција по хектару од 1.981,73 евра, док је најнижи ниво забележен на подручју Средњебанатског округа у 2001. години у износу од 53,98 евра.

Табела 18. Пољопривредне инвестиције по хектару у еврима по окрузима у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године

Редни број	Округ	Износ евра									
		2001. година	2002. година	2003. година	2004. година	2005. година	2006. година	2007. година	2008. година	2009. година	2010. година
1	Севернобачки округ	25	50	13	22	21	34	35	65	120	20
2	Западнобачки округ	25	36	14	22	19	40	44	316	17	17
3	Јужнобачки округ	25	31	28	33	33	38	86	174	62	69
3.1.	Нови Сад - град	45	45	28	37	50	81	267	587	198	94
4	Средњебанатски округ	16	13	11	5	4	88	29	26	16	29
5	Севернобанатски округ	11	11	5	3	9	15	16	18	21	7
6	Јужнобанатски округ	7	14	7	9	6	39	30	25	21	23
7	Сремски округ	9	40	36	10	6	29	70	94	49	12
Просечне пољопривредне инвестиције у Војводини		16	26	17	15	14	42	46	98	40	28

Извор: Републички завод за статистику и прорачун аутора

Укупан износ пољопривредних инвестиција у Војводини по хектару пољопривредних површина током десет година износио је 346,48 евра. Највећи износ инвестиција у пољопривреду у овом периоду од 583,05 евра по хектару пољопривредних површина за десет година остварен је у Јужнобачком округу, док је најнижи ниво овог показатеља за исти период у износу од 119,19 евра забележен у Севернобанатском округу. Највиши просечни ниво пољопривредних инвестиција по хектару обрадивих површина имала је општина Стара Пазова у износу од 1.459,23 евра, док је најнижи просечни ниво за десет година имала општина Сремски Карловци у износу од 2,87 евра. Посматрано на нивоу година током анализираниог периода највише пољопривредних инвестиција по једном хектару обрадивих површина имао је Јужнобачки округ у току 2008. године када је овај показатељ износио 174,48 евра, док је у току 2004. године забележена његова најнижа вредност од 3,51 евра у Севернобанатском округу. У току 2008. године град Нови Сад је имао највећу вредност овог показатеља од 587,29 евра, а 2006. године општина Рума је имала његову најнижу вредност на подручју Војводине у износу од 0,03 евра.

Највеће учешће пољопривредних у укупним инвестицијама забележено је у анализираним периоду на подручју Западнобачког округа, где су ове инвестиције у току 2008. године представљале више од половине укупних инвестиција. Најмање учешће оваквих инвестиција у укупним утврђено је на подручју Јужнобачког округа, где се на подручју града Новог Сада овај проценат у највећем броју случајева кретао између 1,2 и 4%.

Табела 19. Учешће пољопривредних у укупним инвестицијама по окрузима и општинама у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године

Редни број	Округ	Учешће пољопривредних у укупним инвестицијама									
		2001. година	2002. година	2003. година	2004. година	2005. година	2006. година	2007. година	2008. година	2009. година	2010. година
1	Севернобачки округ	26,0%	27,9%	8,3%	14,4%	11,8%	8,5%	4,6%	8,9%	19,9%	9,4%
2	Западнобачки округ	21,9%	21,2%	12,8%	9,4%	8,2%	17,5%	10,8%	51,4%	9,7%	37,2%
3	Јужнобачки округ	8,7%	5,9%	5,5%	6,3%	6,1%	2,9%	5,9%	8,8%	4,5%	0,0%
3.1.	Нови Сад - град	3,4%	2,0%	1,5%	1,4%	1,7%	1,2%	4,1%	6,5%	3,0%	26,6%
4	Средњобанатски округ	31,1%	19,4%	11,0%	5,9%	10,2%	38,2%	14,0%	7,7%	6,7%	3,6%
5	Севернобанатски округ	14,2%	11,9%	3,2%	3,8%	8,9%	5,1%	3,1%	5,1%	5,4%	41,0%
6	Јужнобанатски округ	10,1%	10,7%	5,5%	8,2%	6,7%	18,0%	8,1%	5,2%	8,3%	10,4%
7	Сремски округ	15,5%	43,0%	40,5%	19,1%	8,9%	8,3%	13,5%	18,6%	11,9%	6,3%
Просечна вредност		14,3%	13,6%	8,8%	7,9%	7,4%	9,0%	7,5%	13,0%	7,7%	6,3%

Извор: Републички завод за статистику и прорачун аутора

Приликом анализе учешћа пољопривредних инвестиција у укупним треба имати у виду да у одређеним подручјима која су економски развијенија овај показатељ нема висок ниво због високог нивоа укупних инвестиција, те се из тог разлога поред релативног односа морају посматрати и улагања у пољопривреду у апсолутним износима.

2.2.4 Преглед површина земљишта у државној својине на подручју Војводине

У Републици Србији, па самим тим и на подручју АП Војводине, постоје одређене површине земљишта над којима држава има право власништва. Претежни део таквих површина управо се налази на територији АП Војводине. Према подацима Министарства за пољопривреду, шумарство и водопривреду и Покрајинског секретаријата за пољопривреду, водопривреду и шумарство на овој територији постоји 470.240 хектара укупног пољопривредног земљишта у државној својини од чега 339.837 хектара представља обрадиво пољопривредно земљиште. Од укупног пољопривредног земљишта у Војводини 26,64% чини земљиште у државној својини, што представља значајно учешће у укупним површинама. Власништво над пољопривредним земљиштем држава је стекла на основу друштвених промена које су настале на овом подручју након другог светског рата. Наиме по окончању овог рата на подручју тада формиране државе Југославије у чијем саставу се налазила и АП Војводина успостављен је систем власти који се у претежној мери заснивао на државној и друштвеној својини. У том смислу је дошло до спровођења низа законских и других мера на основу којих је вршено одузимање земљишта претходним власницима, које је након тога проглашено као државна својина. Овај поступак одузимања се поред земљишта односио и на друге облике имовине. Поред тога у току и након другог светског рата је дошло до иселјавања знатног броја немачког становништва са ових подручја иза којих је остала имовина која је када је земљиште у питању проглашена за државну својину. Највећи део ових површина потиче од национализације имовине подунавских Шваба у површини 389.250 хектара. Од 1.193 велепоседника је одузето 84.000 хектара, од цркава и верских заједница 34.522 хектара, од неземљорадника 42.000 хектара, од тзв. непријатеља, којима је имовина одузета по пресуди, 22.951 хектара. Ово земљиште је у првој фази у највећој мери подељено породицама савезних колониста 235.910 хектара и безземљашима 124.217 хектара,

док су пољопривредна добра добила 147.129 хектара⁷⁸. Према постојећем законском решењу у овој области, државно земљиште се у највећој мери даје на коришћење пољопривредним произвођачима - регистрованим пољопривредним газдинствима, који могу бити правна и физичка лица, путем издавања у закуп уз накнаду. Поступак издавања у име државе врши Министарство надлежно за послове пољопривреде, при чему сам поступак издавања спроводи јединица локалне самоуправе, која одређује и ближе услове за учешће на надметању. Издавање се врши углавном на период од једне године изузев у случајевима када се земљиште даје у закуп по праву приоритета за воћарску или сточарску производњу. Издавање се врши путем јавног надметања или давања затворених понуда, при чему су земљиште даје у закуп оном лицу које понуди највећи износ за закуп по хектару. Због различитих површина овог облика својине земљишта у општинама и броја заинтересованих лица која закупљују земљиште остварују се и различите вредности закупа. На основу власништва над значајним делом пољопривредног земљишта на овом подручју може се констатовати да држава може да утиче прометне вредности земљишта, као један од присутних фактора у свери понуде и тражње за овом ресурсом. У наредном прегледу дат је приказ површина у државној својини, као и укупних површина на нивоу округа, док је детаљан преглед површина државног земљишта приказан у прилозима рада. (Прилог 3)

Табела 20. Преглед површина пољопривредно земљишта у државној својини по окрузима у АП Војводини

Редни број	Округ	Укупне пољопривредне површине	Укупно државно пољопривредно земљиште	Учешће државног земљишта у укупним пољопривредним површинама
1	Свернобачки округ	160.143	33.594	21,0%
2	Западнобачки округ	203.540	61.520	30,2%
3	Јужнобачки округ	326.053	69.952	21,5%
4	Средњебанатски округ	285.527	88.813	31,1%
5	Севернобанатски округ	207.748	67.134	32,3%
6	Јужнобанатски округ	341.320	108.644	31,8%
7	Сремски округ	256.922	40.583	15,8%
	Укупно	1.781.253	470.240	26,4%

Извор: Министарство за пољопривреду, шумарство и водопривреду, Покрајински секретаријат за пољопривреду, водопривреду и шумарство и прорачун аутора

Посматрано на нивоу округа учешће државног пољопривредног земљишта у укупним површинама се разликује и у знатној мери одступа од просечне вредности овог показатеља за целокупно подручје Војводине. Највећи порцент државног земљишта у односу на укупне површине има имају Севернобанатски и Јужнобанатски округ са 32,3%, односно 31,8%. Најмање учешће државног облика својине над земљиштем постоји у Сремском округу где овај процент износи 15,8%, док су се у осталим окрузима овај проценат налази на приближно истом нивоу и креће се између 21,0 и 31,1%. Износ овог показатеља на нивоу општина показује још већа одступања од вредности која је утврђена за целокупну територију Војводине. Учешће државног земљишта у укупном има највиши проценат од 47,4% у општини Нови Кнежевац, док је најнижи утврђен у општини Ковачица од 7,6%.

⁷⁸ Бранислав Гулан, Земљишни фонд Војводине, Дневник, 2008.

2.2.5 Економска развијеност округа и општина у Војводини

Економска снага или развијеност општина и градова на подручју АП Војводине утврђена је као износ укупног буџета за сваку јединицу локалне самоуправе на овој територији у току целокупног посматраног периода. Основа за овако утврђивање економске развијености налази се у претпоставци да се износи буџета јединица локалне самоуправе формирају на основу економске способности тих подручја. Приходи буџета Општина и Градова се стичу по различитим основама, али преваходно, ако се изузму трансфери са других нивоа власти, ови приходи су настали као резултат економске активности на локалном подручју. У том смислу економска снага одређеног подручја може се утврдити и на основу нивоа буџета јединица локалне самоуправе. Предмет анализе ових података није основ настанка прихода у буџету локалних самоуправа, него утврђивање релативног односа између величина у појединачним буџетима, као и утицај таквих односа на утврђени однос вредности пољопривредног земљишта у тим подручјима.

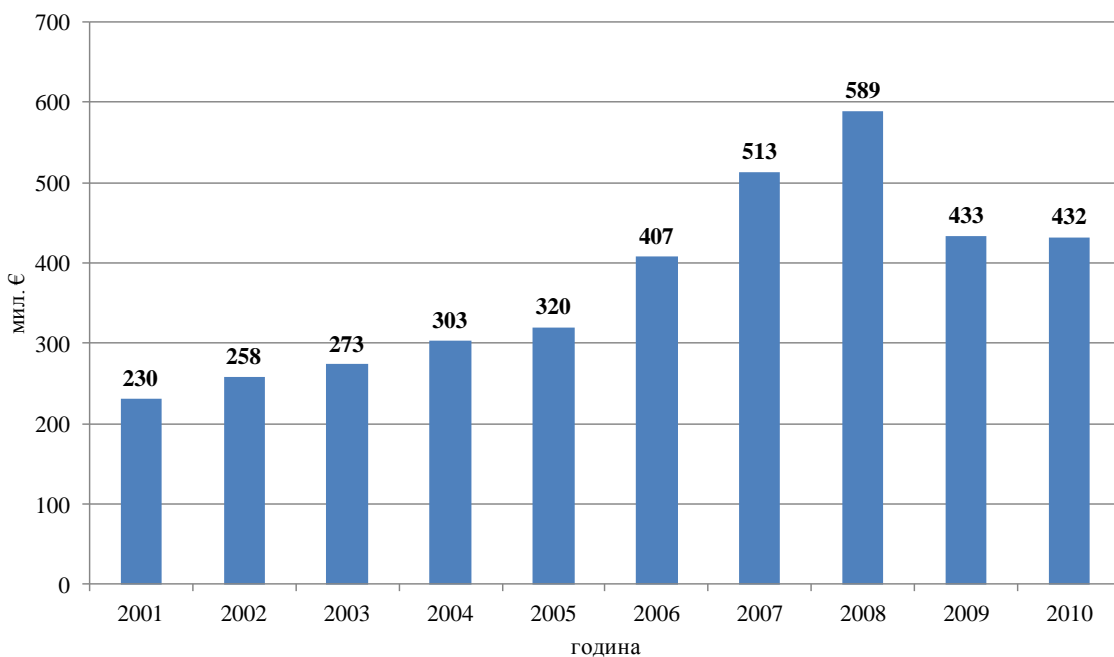
У периоду од 2001. до 2010. године уочљиво је повећање вредности прихода у буџетима свих јединица локалне самоуправе. Ипак ово кретање, као и апсолутни износи прихода Општина и Градова су имали различите вредности. Такође ако се посматрају поједина подручја у АП Војводини, могуће је установити несклад у погледу висине буџетских прихода у појединим деловима територије на којој је вршено истраживање.

Табела 21. Преглед износа буџета Општина и Градова на подручју АП Војводине приказано збирно на нивоу округа у периоду од 2001. до 2010. године

Редни број	Округ	Износ у 000 евра									
		2001. година	2002. година	2003. година	2004. година	2005. година	2006. година	2007. година	2008. година	2009. година	2010. година
1	Севернобачки округ	20.649	23.102	23.488	27.351	27.539	35.320	44.241	54.369	41.646	43.185
2	Западнобачки округ	16.238	18.168	19.416	21.127	23.450	28.207	35.338	45.304	31.965	31.540
3	Јужнобачки округ	109.483	122.491	128.063	142.725	142.979	174.119	214.966	242.319	168.540	166.087
4	Средњобанатски округ	18.958	21.210	23.416	22.946	24.366	33.138	47.507	53.459	39.603	38.074
5	Севернобанатски округ	14.453	16.170	18.839	19.575	20.807	31.359	32.150	36.319	28.667	33.883
6	Јужнобанатски округ	27.556	30.830	33.686	37.300	44.186	56.405	74.035	84.999	62.106	61.765
7	Сремски округ	23.108	25.854	26.487	31.671	36.224	48.646	64.853	72.254	60.498	57.516
Укупно буџети општина у Војводини		230.443	257.824	273.395	302.694	319.552	407.195	513.091	589.024	433.024	432.049

Извор: Покрајински секретаријат за финансије и прорачун аутора

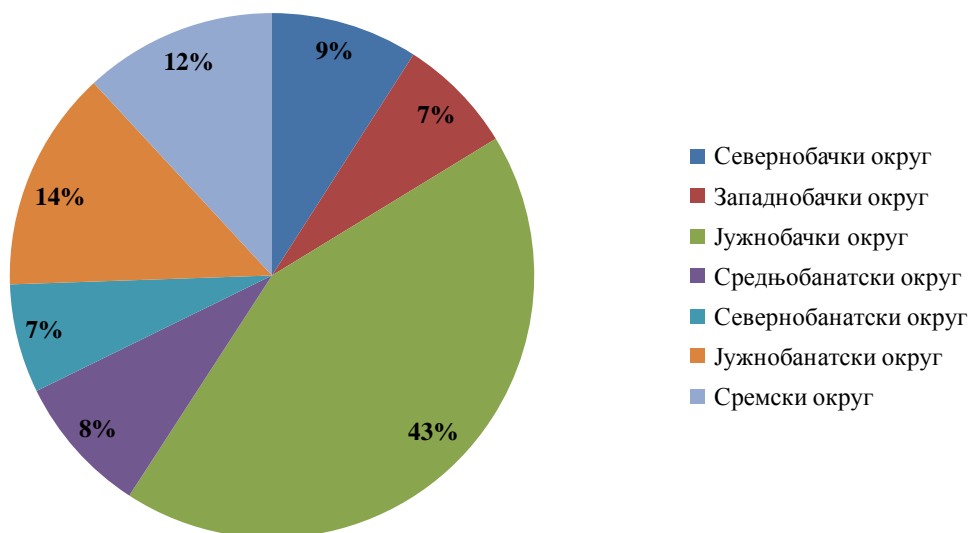
Као што је наведено у претходној табели евидентан је раст буџетских прихода, током посматраног периода, на подручју свих округа у АП Војводини. Такође треба напоменути да је пред крај посматраног периода, односно након 2008. године дошло до пада вредности овог показатеља, што је последица највероватније утицаја светске економске кризе и смањења привредне и других видова економских активности у свету, па и на овом подручју. Буџетски приходи, током овог десетогодишњег периода су имали раст по просечној годишњој стопи промене од 7,28%. Такође треба истаћи да су ови приходи имали доста низак ниво на почетку посматраног периода, јер се почетак периода поклапа са почетком транзиционих промена у Србији, па и Војводини.

Графикон 1. Кретање суме буџета јединица локалне самоуправе на подручју АП Војводине у периоду од 2001. до 2010. године (милиона евра)

Извор: Покрајински секретаријат за финансије и прорачун аутора

Када се посматра учешће појединих округа у оквиру АП Војводине у укупном износу буџета на овом подручју, посебно се истиче Јужнобачки округ који има највећи број општина и град Нови Сад на свом подручју. Овај управни округ има вредност буџетских прихода која је неколико пута већа од вредности овог показатеља у другим окрузима, односно вредност просечно највише суме буџета на нивоу округа је 6,39 пута већа од најниже вредности овог показатеља.

Графикон 2. Учешће буџетских прихода појединих округа у укупним буџетским приходима на подручју АП Војводине у периоду од 2001. до 2010. године

Извор: Покрајински секретаријат за финансије и прорачун аутора

У структури суме буџета јединица локалне самоуправе у АП Војводини највеће учешће од 43 % има Јужнобачки округ, док најниже од приближно 7% има Севернобанатски округ. Разлози за овакав однос су многобројни, али пре свега се налазе у броју јединица локалних самоуправа по појединим окрузима и у степену привредне развијености појединих Општина и Градова. Такође велики допринос високом појединачном учешћу Јужнобачког округа у укупном износу буџета има и буџет Града Новог Сада који се налази у овом округу и који појединачно представља највећи буџет општина и градова са вишеструко већим вредностима прихода од истих категорија у другим општинама.

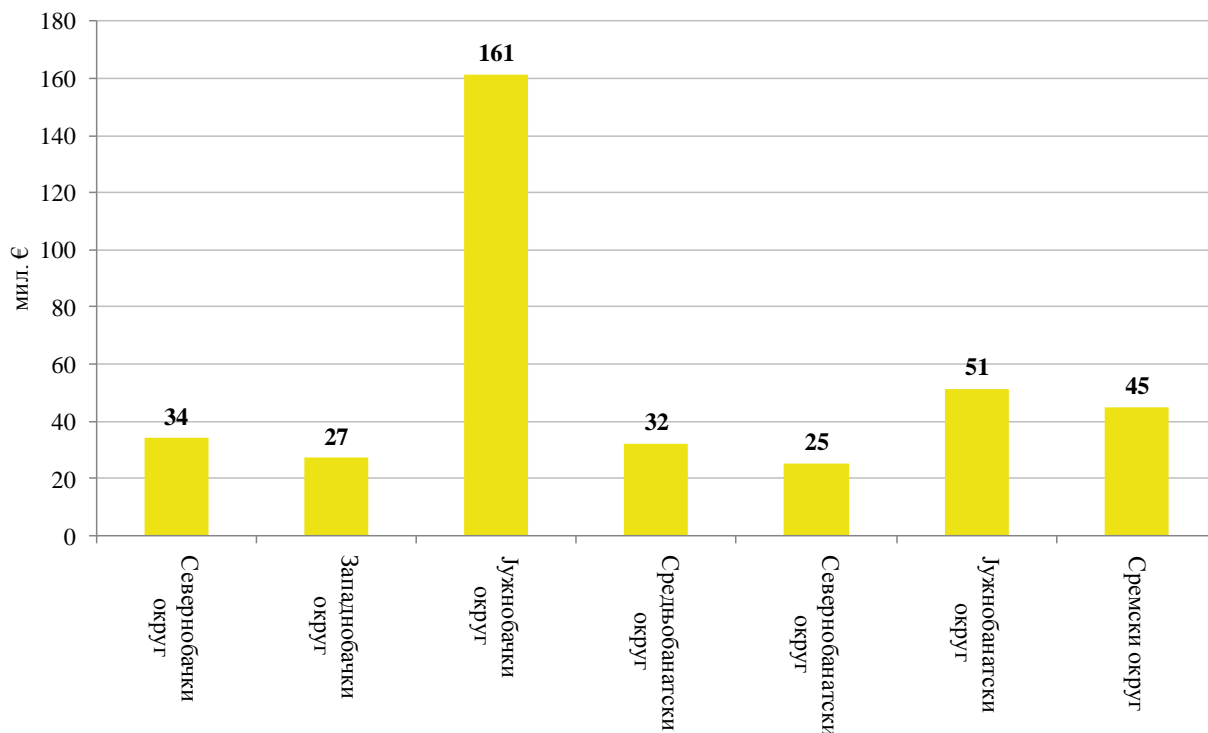
Претходно приказани подаци указују на односе између појединих округа у Војводини на нивоу апсолутних износа, без уважавања површине пољопривредног земљишта коју заузима одређени округ. Из тог разлога неопходно је претходно утврђене величине свести на јединицу површине пољопривредног земљишта како би се утврдила економска снага појединих подручја на основу међусобно упоредивих величина.

Табела 22. Преглед износа буџета Општина и Градова на подручју АП Војводине приказан збирно на нивоу округа по хектару пољопривредних површина у периоду од 2001. до 2010. године

Редни број	Округ	Износ у 000 евра									
		2001. година	2002. година	2003. година	2004. година	2005. година	2006. година	2007. година	2008. година	2009. година	2010. година
1	Севернобачки округ	129	144	147	171	172	221	276	340	260	270
2	Западнобачки округ	80	89	95	104	115	139	174	223	157	155
3	Јужнобачки округ	336	376	393	438	439	534	659	743	517	509
4	Средњебанатски округ	66	74	82	80	85	116	166	187	139	133
5	Севернобанатски округ	70	78	91	94	100	151	155	175	138	163
6	Јужнобанатски округ	81	90	99	109	129	165	217	249	182	181
7	Сремски округ	90	101	103	123	141	189	252	281	235	224
	Просечна вредност у Војводини	129	145	153	170	179	229	288	331	243	243

Извор: Покрајински секретаријат за финансије и прорачун аутора

Вредност буџета јединица локалне самоуправе изражена по хектару пољопривредних површина, у посматраном периоду на нивоу округа је такође имала различите вредности. Ове вредности су имале тенденцију раста у периоду од 2001. године до 2008. године, када је забележена највиша вредност и након којег је до 2010. године забележен пад вредности овог показатеља, али битно је истаћи да вредности у последњој години су биле знатно изнад вредности на почетку периода. Посматрано по окрузима задржан је исти однос као и када су анализиране вредности у апсолутним износима. Највиша вредност буџетских средства јединица локалне самоуправе по хектару обрадивих површина утврђена је на територији Јужнобачког округа, док је најнижа вредност овог показатеља забележена у Средњебанатском округу. Оно што чини разлику приликом поређења између износа буџета у апсолутним вредностима и вредностима по хектару обрадивих површина, поред износа буџета јединица локалне самоуправе је разлика у површинама појединих округа. У том смислу је промењен однос између округа са највишом и најнижом вредношћу. Овај однос у случају када се посматра економска снага округа и општина по хектару обрадивих површина износи 4,37, односно разлика између економске снаге по јединици површине између округа са највишом и најнижом вредношћу економске снаге износи 4,37 пута.

Графикон 3. Просечне вредности буџетских прихода појединих округа на подручју АП Војводине у периоду од 2001. до 2010. године (милиона евра)

Извор: Покрајински секретаријат за финансије и прорачун аутора

Просечне вредности буџетских прихода у анализираном десетогодишњем периоду на нивоу округа показују да постоји знатна разлика између појединих округа у погледу достигнутих просечних вредности по окружним јединицама у Војводини. На претходном графикону је уочљиво да Јужнобачки округ има више од двоструке вредности просечних буџетских прихода у односу на просек овог показатеља за Војводину. Такође незнатно изнад или готово идентичну вредност овог показатеља са просечном вредношћу за Војводину има Севернобачки округ, док сви остали окрузи имају вредности испод просека за Војводину.

Преглед података у вези са економском снагом локалних самоуправа на нивоу општина детаљно је приказан у прилозима овог рада. (Прилог 4)

2.2.6 Државне субвенције за пољопривреду по окрузима и општинама у Војводини

Државне субвенције или помоћ пољопривредним произвођачима представља сваки облик подршке пољопривреди или давања бесповратних средстава од стране државе са циљем да се подигне обим пољопривредне производње, постигне већи обим производње по јединици капацитета, снизи цена коштања пољопривредних производа, обезбеди прехранбена сигурност земље, повећа стабилност цена пољопривредних производа, стабилност пословања у пољопривреди, конкурентска предност домаће пољопривреде у односу на пољопривреду других држава или подигне ниво квалитета пољопривредних производа и услуга. Република Србија кроз низ мера које спроводи Министарство надлежно за послове пољопривреде у оквиру републичке Владе врши субвенционисање пољопривреде. Од 2013. године усвојен је и Закон о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју са циљем да се постигне континуирана и позната политика обезбеђивања буџетских средстава за ове

намене, као и начин њихове расподеле. До доношења овог закона питање расподеле подстицаја у пољопривреди је сваке године регулисано посебним сетом уредби које је на предлог ресорног министарства доносила Влада. Поред подстицаја које обезбеђује републичка Влада ове мере на подручју АП Војводине засебно у оквиру својих могућности и надлежности спроводи и Влада АП Војводине. Мере подршке пољопривредни у периоду истраживања су имале различите износе и усмераване су у различите секторе и намене. Такође облик подршке је мењан у различитим годинама, тако да су постојале мере ценовне подршке у виду исплаћених премија, али и мере инвестиционе подршке у виду учешћа државе у инвестиционим подухватима пољопривредних произвођача које су се огледале у делимичном учешћу бесповратних средства приликом реализације инвестиционих пројеката.

Подаци који су анализирани односе се на период од 2006. до 2010. године, односно период када је држава издвајала значајније износе средстава за ове намене и када је повећан број мера подршке. Мере подршке од стране државе су настављене и у периоду након наведеног, али с обзиром да исти излази изван анализираног периода, државне субвенције иза 2010. године нису биле предмет посматрања. Анализирани су подаци о датим субвенцијама од стране републичког Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде који представљају претежни део ових средстава. Имајући у виду, да износи подршке које је спроводила покрајинска Влада нису битно утицали на ниво укупне подршке пољопривреди, поред тога што у појединачним случајевима не треба занемарити њихов допринос реализацији конкретних пројеката, процењено је да се анализа ових мера може са задовољавајући нивоом поузданости извршити и без њиховог учешћа, приликом оцене утицаја овог фактора на вредност пољопривредног земљишта.

У наведеном периоду субвенцију за пољопривреду су по годинама исплаћиване за следеће намене:

2006. година - исплаћена средства за:

- производњу и пласман,
- складишне капацитете,
- сеоску инфраструктуру,
- органску производњу,
- изградњу, реконструкцију и адаптацију фарми,
- набавку опреме за мужу и хлађење млека,
- развој и промоцију руралних области, заштиту животне средине и сеоских предела, опрему и механизацију,
- воћарство и виноградарство.

2007. година - исплаћена средства за:

- набавку основног стада и товног материјала у говедарству,
- регрес за приплодну стоку и селекционисане пчелиње матице,
- тов јунади,
- пољопривредну опрему и механизацију,
- воћарство и виноградарство,
- регрес за произвођаче млека,
- регресирање осигурања,
- регрес за репроматеријал за 2007. годину, дизел гориво
- регрес за репроматеријал за 2007. годину, био гориво

-
- регрес за репроматеријал за 2007. годину, минерално ђубриво
 - регрес за репроматеријал за 2007. годину, декларисано семе

2008. година - исплаћена средства за:

- производњу дувана,
- млечно говедарство,
- регресирање осигурања пољопривредну,
- опрему и механизацију,
- воћарство и виноградарство,
- некомерцијална газдинства,
- набавку приплодне стоке,
- тов јунади,
- регрес за набавку основног стада,
- регрес за произвођаче млека,

2009. година - исплаћена средства за:

- производњу дувана,
- регресирање осигурања пољопривредну,
- опрему и механизацију,
- воћарство и виноградарство,
- приплодна стока,
- регрес за произвођаче млека,

2010. година - исплаћена средства за:

- производњу дувана,
- регресирање осигурања пољопривредну,
- воћарство и виноградарство, посебно за јагоде,
- опрему и механизацију,
- приплодна стока,
- регрес за произвођаче млека
- пчеларство,
- непољопривредне активности на селу,
- генетичке ресурсе,
- зимско прихрањивање земљишта минералним ђубривом,
- регресирање цена минералних ђубрива у 2010. години,
- прерада млека и меса,
- подстицај извоза,
- регрес за произвођаче млека,
- регресирање осигурања.

Приказани прегледи намене средстава у годинама када је вршена њихова исплата, показују да су постојале промене у намени средстава по периодима, тако да се може констатовати да је постојало краткорочно планирање у вези мерама подршке. Такође на основу наведених

прегледа може се учити да током целокупног посматраног периода није постојала мера подршке која се односила на куповину пољопривредног земљишта. Из тог разлога у наведеном периоду су у обзир узете укупне суме исплаћених средстава по основу субвенција по окрузима и општина, због тога што ови износи су доприносили повећању акумулације пољопривредних произвођача као потенцијалних купаца земљишта, што се на посредан начин одражавало и на вредност самог земљишта. Анализирани су подаци на нивоу апсолутних износа, као и на нивоу јединица површне пољопривредног земљишта, како би се обезбедила могућност међусобног поређења по појединим областима.

Табела 23. Преглед укупних државних субвенција по окрузима у АП Војводини у периоду од 2006. до 2011. године

Редни број	Округ	Износ државних субвенција у 000 евра					Просек
		2006. година	2007. година	2008. година	2009. година	2010. година	
1	Сверно бачки округ	1.284,89	8.363,29	13.349,15	7.201,33	11.072,11	8.254,15
2	Западнобачки округ	998,44	7.595,81	13.805,11	10.765,29	21.482,95	10.929,52
3	Јужнобачки округ	1.955,06	14.890,86	25.634,06	13.137,49	36.568,76	18.437,24
4	Средњобанатски округ	551,63	8.211,92	15.440,70	8.466,40	15.060,71	9.546,27
5	Севернобанатски округ	288,32	7.029,36	12.970,17	6.547,66	14.133,08	8.193,72
6	Јужнобанатски округ	1.269,57	11.419,73	22.163,89	12.646,10	26.097,81	14.719,42
7	Сремски округ	1.911,12	10.954,26	26.428,04	13.322,05	19.520,65	14.427,22
Укупно субвенције у Војводини		8.259,02	68.465,22	129.791,12	72.086,32	143.936,08	84.507,55

Извор: Републичко Министарство за пољопривреду, шумарство и водопривреду

У наведеном периоду на подручју АП Војводине од стране Републичког Министарства надлежног за послове пољопривреде у виду државних субвенција је укупно исплаћено око 432 милиона евра, односно просечно по годинама око 85 милиона евра. Овај износ се кретао од 8,25 милиона евра у 2006. години до 143,93 милиона евра у 2010. години. Највећи износ средстава у овом периоду је исплаћен у Јужнобачком округу, где је за поменутих 5 година укупно издвојено преко 92 милиона евра или 26,42% свих средстава која су исплаћена у Војводини у том периоду. На општинском нивоу највише просечно исплаћених средстава у једној години је припало подручју општине Сомбор са износом од 5,199 милиона евра док је просечно годишње најмање средства исплаћена у општини Сремски Карловци у износу од 127,45 хиљада евра. Однос између просечно највише и најниже исплаћених средстава на нивоу округа је износио 2,23 пута, а на нивоу општина 40,8 пута. Највише средства по овом основу је исплаћено у току 2010. године, као и у 2008. години када је исплаћен износ средстава који је приближно једнак износу у 2010. години и који је знатно изнад вредности исплаћених у остале три године посматраног периода.

Табела 24. Преглед укупних државних субвенција на нивоу округа у АП Војводини по хектару пољопривредних површина у периоду од 2006. до 2011. године

Редни број	Округ	Износ државних субвенција по хектару обрадивих површина у еврима					Просек од 2006 до 2010 године
		2006. година	2007. година	2008. година	2009. година	2010. година	
1	Сверно бачки округ	8,02	52,22	83,36	44,97	69,14	51,54
2	Западнобачки округ	4,91	37,32	67,83	52,89	105,55	53,70
3	Јужнобачки округ	6,00	45,67	78,62	40,29	112,16	56,55
4	Средњобанатски округ	1,93	28,76	54,08	29,65	52,75	33,43
5	Севернобанатски округ	1,39	33,84	62,43	31,52	68,03	39,44
6	Јужнобанатски округ	3,72	33,46	64,94	37,05	76,46	43,12
7	Сремски округ	7,44	42,64	102,86	51,85	75,98	56,15
Просечно у Војводини		3,92	32,03	60,42	33,37	66,15	39,18

Извор: обрачун аутора

Када се износ државних подстицаја који су исплаћени за пољопривреду у наведеном периоду посматра по јединици површине у појединим подручјима, добијају се другачији резултати од оних који су утврђени у случају апсолутно исплаћених износа по тим областима. Разлог за такву промену налази се у чињеници да поједини окрузи и општине имају различиту

површину пољопривредног земљишта и број пољопривредних газдинстава која су представљала субјекте који су користили подстицајна средства. У наведеном периоду на подручју АП Војводине просечно је исплаћивано 39,18 евра по хектару годишње. Посматрано на нивоу округа просечна вредност исплаћених субвенција по хектару се кретала између 33,43 евра и 56,55 евра. Ови подаци указују да је износ исплаћених средстава по јединици површине знатно уједначенији у односу на апсолутне вредности средстава које исплаћиване на нивоу округа. Највећи износ средстава је исплаћен у Јужнобачком округу, док је најмањи износ средстава у просеку забележен у Средњебанатском округу. Када се се посматра распоред исплата на нивоу општина највећи износ од 82,15 евра по хектару просечних субвенција је забележен у општини Бачки Петровац, док је најнижи износ од 25,06 евра по хектару забележен у општини Чока. Просечно је у општини са највише исплаћених средстава у виду субвенција по хектару у односу са најмање исплаћених средстава исплаћено 3,28 пута више средстава. На окружном нивоу тај однос износи 1,69 пута. Треба напоменути да је износ укупно исплаћених субвенција по хектару утврђен тако што су подељене укупне субвенције на одређеној територији са укупном обрадивом површином земљишта иако се исплате нису односиле на све површине које постоје на том подручју. У овом погледу може рећи да се налазе разлике које се одражавају на профитабилност газдинстава која су учествовала у промету пољопривредног земљишта на страни понуде и тражње. Ипак за потребе испитивања утицаја појединих фактора на цену земљишта у одређеном подручју потребно је утврдити какав је утицај укупних државних давања за пољопривреду на одређеном подручју, док би за потребе испитивања који број газдинстава на одређеном подручју је учествовао у промету пољопривредног земљишта било адекватно користити податак о броју и висини исплаћених државних подстицаја по газдинству на том подручју. Како се у овом случају ради о утицају ове државне мере на ниво цена пољопривредног земљишта у обрачуну је коришћен износ укупних државних подстицаја по хектару када се у обзир узму укупне пољопривредне површине на том подручју.

Преглед података у вези са исплаћеним субвенцијама и другим видовима државних подстицаја на нивоу општина у Војводини детаљно је приказан у прилозима овог рада. (Прилог 5)

2.3 Приносна вредност пољопривредног земљишта на подручју Војводине на основу калкулативне земљишне ренте

За утврђивање приносне вредности пољопривредног земљишта на основу калкулативне земљишне ренте у складу са методологијом која је наведена у опису метода рада, неопходно је претходно утврдити калкулативну земљишну ренту и стопу капитализације на основу које се врши обрачун приносне вредности односно капитализација калкулативне земљишне ренте. Калкулативна земљишна рента представља чисти принос по хектару обрадивих површина на подручју АП Војводине, односно чисте годишње користи од пољопривредне производње на наведеном подручју уз уважавање структуре сетве која је важила у периоду истраживања на овом подручју на нивоу округа и општина.

Калкулативна земљишна рента или чисти принос по хектару обрадивих површина је утврђена као разлика између утврђене вредности производње односно прихода по хектару и трошкова производње изабраних репрезентативних линија производње по хектару. Вредност производње је утврђена као производ просечних откупних цена и остварених просечних приноса одабраних линија производње по појединим подручјима, односно окрузима и општинама увећана за износ просечно исплаћених субвенција по хектара у том подручју.

Приликом утврђивања трошкова полазну основу су чиниле технолошке операције по појединим линијама производње уз уважавање нивоа постигнутих приноса у производњи. Трошкови су утврђени као стандардни трошкови по линијама производње на нивоу целокупног подручја истраживања.

2.3.1 Вредност производње одабраних линија производње

Вредност производње или укупан приход, сагласно општој методологији у вези са овом економском категоријом је утврђена множењем остварених приноса, односно количином произведених пољопривредних производа у производњи појединих линија производње у одређеним подручјима, односно општинама и окрузима са продајним или откупним ценама тих пољопривредних производа. Ова економска категорија је утврђена као просечна вредност на одређеном подручју и за одређени период, јер су тако утврђени и приноси по јединици површине за дато подручје. Такође и откупне цене пољопривредних производа бележиле су различите вредности током обрачунског периода, односно на нивоу године. Приликом утврђивања вредности производње коришћена је просечна откупна цена на нивоу године. Наведене чињенице указују да би и вредност производње имала различите вредности уколико би се утврђивала у различитим периодима током године, односно уколико би се узели подаци о оствареним приносима за поједина газдинства. На тај начин би се добили подаци о распону вредности производње, односно о оствареним резултатима пословања за поједина газдинства. Ова чињеница има значај са аспекта утврђивања економске снаге појединих газдинстава која учествују у промету пољопривредног земљишта. Наиме, она газдинства која остварују приносе у производњи изнад просечних вредности у том подручју и која успевају да на правилан начин доносе одлуку о најповољнијем тренутку продаје, односно у моменту када се на тржишту бележи највиша цена тог производа, остварују знатно боље економске резултате у пословању, па самим тим и повећану акумулацију која може бити искоришћена за проширење својих капацитета у које спада и куповина пољопривредног земљишта. Дакле основано се може претпоставити да оваква газдинства чине већину учесника у промету земљишта са аспекта тражње. Насупрот овим газдинствима постоје газдинства која остварују приносе испод просечних вредности у том подручју и која због свог лошег економског положаја често нису у могућности да своје производе продају у моменту када је цена најповољнија, него су принуђени да своју производњу уновче у тренутку када су им потребна новчана средства за заснивање нове производње или за повраћај преузетих обавеза по основу набавке репроматеријала који је коришћен за ту производњу. Таква газдинства због наведених околности остварују знатно лошије економске резултате у пословању, што их у дужем временском периоду доводи у неповољан економски положај и губитак могућности да прате темпо економског развоја. У одређеном тренутку таква газдинства су принуђена да кроз продају дела сопствене имовине обезбеде новчана средства за наставак пословања која најчешће потичу од продаје пољопривредног земљишта као имовине за којом постоји тражња, као и због тога што нису у могућности да отуђе другу врсту имовине јер би такво отуђивање довело у питање наставак постојања или пословања газдинства. Наиме, поред пољопривредног земљишта газдинства као имовину најчешће поседују стамбене и економске објекте који се налазе у оквиру окућнице или пољопривредног домаћинства и која није могуће појединачно продавати јер чине јединствену целину у којој чланови домаћинства живе. Поред тога газдинства поседују пољопривредну механизацију која им је неопходна за обаљање пољопривредне делатности, са чијим отуђивањем би се угрозило даље пословање. Дакле једину имовину коју је могуће делимично отуђити представља пољопривредно земљиште, јер је могуће отуђити одређену парцелу или део парцеле, а да се на преосталим површинама настави производња. Таква

газдинства представљају најчешће учеснике у промету са аспекта понуде. Уколико би се на овај начин утврђивала вредност производње могуће би било установити број потенцијалних учесника у промету земљишта на одређеном подручју са аспекта понуде и тражње.

Имајући у виду чињеницу да су подаци о вредности пољопривредног земљишта утврђени као просечне вредности за одређене општине или друге облике територијалне организације, приликом утврђивања вредности производње коришћени су, као што је раније наведено просечно остварени приноси на датом подручју, односно просечне откупне цене и на тај начин је добијена просечна вредност производње.

Због обима анализираних података у наредном делу су приказане утврђене вредности производње за линије које су најзаступљеније на подручју истраживања. Детаљан преглед приноса по појединим линијама производње за сваку општину и годину која је била предмет анализе налази се у прилозима овог рада. Приказани подаци односе се на приходе по хектару за сваку линију производње на нивоу округа у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године. (Прилог 6)

2.3.1.1 Приноси по линијама производње у Војводини

Први елемент вредности производње или прихода чини остварени принос по јединици површине. С обзиром да су откупне цене утврђене на нивоу целокупног подручја истраживања као јединствена категорија, утицај на висину вредности производње имају једино остварени приноси у појединим подручјима. Како су у појединим годинама на истом подручју, као и у појединим подручјима остварени различити приноси, последично томе разлике у висини прихода, односно калкулативне земљишне ренте, утврђене су такође по појединим подручјима на нивоу година, као и између појединих подручја. Постоји више разлога због којих се у пољопривредној производњи остварују различити приноси по јединици површине. Као најзначајнији се издвајају разлике у квалитету земљишта, разлике у примени агротехничких мера, разлике у природним условима који карактеришу одређено подручје и слично. Приноси по линијама производње у АП Војводини током периода анализе имали су различите вредности. У наредној табели дат је преглед просечних приноса за период од 2001. до 2010. године на подручју АП Војводине. Детаљан преглед приноса по линијама производње на нивоу округа и општина налази се у прилозима рада. (Прилог 6)

Табела 25. Просечни приноси одабраних линија производње у ратарско-повртарској производњи на подручју АП Војводине у периоду од 2001. до 2010. године

Редни број	Година	Пшеница - принос (т/ха)	Кукуруз-принос (т/ха)	Шећерна репа-принос (т/ха)	Сунцокрет-принос (т/ха)	Кромпир-принос (т/ха)	Пасуљ-принос (т/ха)	Луцерка-принос (т/ха)	Кукуруз за крму-принос (т/ха)
1	2001	4,07	5,59	42,69	1,98	12,76	1,29	6,04	20,73
2	2002	3,44	4,99	41,00	1,90	11,45	1,08	5,52	20,40
3	2003	2,30	3,42	27,39	1,79	8,05	0,76	4,56	13,61
4	2004	4,79	5,88	46,76	2,34	13,91	1,17	6,32	21,23
5	2005	3,95	6,54	48,49	1,77	15,90	1,44	6,77	28,58
6	2006	3,99	5,92	44,86	2,08	15,07	1,42	6,67	24,63
7	2007	3,82	4,06	40,94	1,97	12,40	1,16	5,83	20,28
8	2008	4,81	5,50	48,30	2,46	14,29	1,21	6,37	22,02
9	2009	3,95	5,90	45,62	2,43	15,17	1,43	6,87	24,06
10	2010	3,72	6,71	50,15	2,25	15,26	1,40	7,17	31,80
Просек 2001-2010		3,88	5,45	43,62	2,10	13,43	1,24	6,21	22,73

Извор: Републички завод за статистику

Због разлика у начину исказивања приноса, који се огледа у томе да се приноси ратарско повртарских линија производње исказују у тонама по хектару, а приноси воћа и грожђа у

килограмима по родном стаблу, односно чокоту, у наредној табели су приказани приноси одабраних воћних врста и грожђа у периоду од 2001. до 2010. године на подручју АП Војводине, док су ови подаци на нивоу округа и општина приказани у прилозима рада. (Прилог 6)

Табела 26. Просечни приноси одабраних воћних врста и грожђа на подручју АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године

Редни број	Година	Јабукe- принос (кг/родном стаблу)	Шљиве- принос (кг/родном стаблу)	Грожђе- принос (кг/родном чокоту)
1	2001	12,00	15,00	1,00
2	2002	5,00	6,00	1,00
3	2003	17,00	17,00	1,00
4	2004	15,00	17,00	1,00
5	2005	19,00	16,00	1,00
6	2006	20,00	19,00	1,00
7	2007	18,00	17,00	2,00
8	2008	17,00	19,00	2,00
9	2009	19,00	22,00	2,00
10	2010	19,00	18,00	1,00
Просек 2001-2010		16,10	16,60	1,30

Извор: Републички завод за статистику

Приказани подацима указују на то да су просечни приноси на подручју АП Војводине у наведеном периоду имали ниже вредности у односу на приносе који су постизани у аграрно развијеним земљама⁷⁹. На основу тога, имајући у виду да Војводина представља подручје са повољним условима за пољопривредну производњу, може се закључити да постоји потенцијал за повећање вредности производње кроз повећање приноса. Поред тога познато је да на овом подручју постоје произвођачи који остварују рекордне приносе у производњи одређених линија производње, који су знатно изнад просечних вредности које су наведене, што указује на чињеницу да постоји знатан део површина на којима се остварују приноси који су испод просечних. Наведена констатација показује могући правац кретања промета пољопривредног земљишта који иде са стране оних произвођача који остварују приносе испод просека, ка оним који остварују надпросечне натуралне резултате у производњи.

2.3.1.2 Откупне цене пољопривредних производа у Војводини

Други елемент вредности производње или прихода представља цена пољопривредних производа. Пољопривредни производи се на тржишту продају углавном путем организованог откупа од стране откупљивача. На овај начин се реализује највећи део тржишних вишкова пољопривредних производа основних ратарских линија производње. Када су у питању воћарско-виноградарски производи ситуација је донекле другачија. Наиме један део тржишних вишкова се реализује путем продаје на пијаци или другим видовима велепродаје или малопродаје, други део се реализује путем откупа од стране извозника или велетрговинских ланаца. На овај начин се врши промет највећег дела произведеног воћа и гржђа, док се трећи део, углавном производа који не задовољавају стандарде у погледу неопходног квалитета који важе за конзумну употребу, продаје за индустријску прераду.

Због специфичности самог процеса производње, који се огледа у томе да се убирање пољопривредних производа врши у релативно кратком року, откуп пољопривредних производа се такође одвија у релативно кратком року и има обележја кампањског посла.

⁷⁹ Анализа трендова у производњи и трговини пољопривредних производа из Војводине у односу на производњу и трговину у Србији, региону, ЕУ и свету, Seedev,, „Фонд за промоцију извоза пољопривредних производа“ – АПФ број 19/2012, у оквиру Програма привредног развоја, Аутономне Покрајине Војводине, Нови Сад, 2012.

Поред тога карактеристике пољопривредних производа такође утичу на то да се откуп одвија у релативно кратким роковима, јер већи део ових производа захтева да буде прерађен у кратким роковима или да буде ускладиштен на одговарајући начин. Ове околности имају значај утицај на цену пољопривредних производа због тога што се њихова реализација на тржишту одвија у одређеним роковима. Пољопривредни производи пореклом из ратарске производње представљају сировине за прехранбену индустрију, тако да њихова продаја није могућа директним потрошачима. Из тог разлога код ове врсте производа није могуће повећати њихову цену применом маркетиншких и других тржишних принципа који важе за производе широке потрошње. Једина могућност за евентуално постизање повољнијих цена се налази у чувању оних производа чије особине то дозвољавају и пласирање на тржиште у најповољнијем тренутку. Важно је истаћи да за овим производима у већем броју случајева постоји константна тражња од углавном познатих и специјализованих купаца, али да у појединим периодима постоји различита понуда која се одражава на цену. Због самог процеса пласирања на тржиште који се огледа у откупу од стране наведених учесника у промету на страни тражње, тржишне цене пољопривредних производа се називају откупне цене.

Имајући у виду раније наведено да су откупне цене пољопривредних производа узете као јединствене на нивоу целокупног подручја истраживања током анализираних периода ови подаци су приказани у наредном делу у целисти.

У наредној табели дате су просечне откупне цене анализираних пољопривредних производа на годишњем нивоу. Због могућности међусобног поређења по година откупне цене су изражене у еврима, по средњем курсу евра на годишњем нивоу.

Табела 27. Просечне откупне цене пољопривредних производа у еврима на подручју АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године

Редни број	Назив линије производње	Износ у еврима по килограму										Просечна вредност	
		2001. година	2002. година	2003. година	2004. година	2005. година	2006. година	2007. година	2008. година	2009. година	2010. година		
I	Ратарско повртарске линије производње												
1	Пшеница	0,13	0,11	0,13	0,10	0,09	0,11	0,14	0,19	0,10	0,12	0,12	0,12
2	Кукуруз	0,15	0,09	0,10	0,12	0,08	0,09	0,15	0,12	0,09	0,13	0,13	0,11
3	Шећерна репа	0,03	0,03	0,03	0,03	0,02	0,03	0,03	0,03	0,03	0,02	0,02	0,03
4	Сунцокрет	0,20	0,20	0,18	0,16	0,18	0,18	0,32	0,29	0,16	0,35	0,22	0,22
5	Соја	0,23	0,22	0,20	0,17	0,20	0,19	0,29	0,30	0,27	0,28	0,23	0,23
6	Пасуљ	1,14	1,17	1,13	0,95	1,02	1,04	1,32	1,61	1,12	0,95	1,15	1,15
7	Кромпир	0,16	0,11	0,23	0,11	0,08	0,16	0,19	0,21	0,16	0,23	0,16	0,16
8	Крмно биље	0,12	0,10	0,11	0,10	0,06	0,06	0,10	0,15	0,09	0,05	0,09	0,09
II	Воћарско-виноградарски засади												
1	Јабука	0,34	0,46	0,30	0,29	0,29	0,30	0,47	0,47	0,32	0,32	0,36	0,36
2	Шљива	0,21	0,26	0,15	0,11	0,24	0,14	0,22	0,16	0,14	0,17	0,18	0,18
3	Винова лоза	0,22	0,36	0,28	0,19	0,36	0,26	0,38	0,26	0,21	0,29	0,28	0,28

Извор: обрачун аутора

На основу приказаних података могуће је установити да се откупне цене у наведеном периоду углавном имале уједначене износе по годинама изузев 2008. године када су забележене знатно више вредности од просечних за наведени период код житарица. Такође е знатно повећање откупних цена у односу на просечне забележено је код уљарица на крају периода анализе односно током 2010. године код сунцокрета и у периоду од 2007. до 2010. године код соје, са изузетком 2009. године када је забележена нижа откупна цена соје у односу на просечну вредност у току целокупног периода. Код крмног биља током периода анализе иузузев наглог скока цена током 2008. године који је последица невероватније општег тренда повећања цена пољопривредних производа у тој години, у току осталих година бележи се смањење цена, што се може довести у везу са условима производње у сточарству које такође бележи лоше резултате пословања у овом периоду. Када је у питању

воћарска производња у производњи јабуке највише откупне цене, које су знатно више од просечних утврђене се у производној 2007. и 2008. години, док су у производњи шљиве више вредности од просечних забележене током првих година анализiranог периода. Слична ситуација као код цена шљиве утврђена је код откупних цена грожђа, где су такође откупне цене током првог периода анализе имале више вредности у односу на просечне.

Посматрано на глобалном нивоу цене житарица и уљарица после деценијског пада забележиле су значајан раст, цене воћа и поврћа налазе се у горњим границама, шећер се после пада цене током претходне две године налази у узлазном тренду, што се одражава на цену шећерне репе. На светском нивоу од 2000. до 2007. године цене пољопривредних производа су просечно порасле за 75%. Овакво повећање цене хране које се догодило 2007. године је прво такво после 1973. године и нереално је очекивати да се може поновити у скоријем периоду. Разлози због којих се десио скок цена хране могу се поделити у привремене или краткотрајне у које се убрајају лоше временске прилике, мале залихе и паника и дуготрајније међу које спадају производња биогорива, низак ниво вредности долара у односу на друге валуте и висока цена уља. Последице оваквих промена су биле најтеже за сиромашне земље које у прехранбеној сигурности у потпуности зависе од увоза житарица директно или кроз донаторске програме. У Републици Србији није било значајнијих промена трендова како у производњи, осим што су одређени произвођачи краткорочно прелазили на ратарску производњу коју су карактерисале високе цене, тако ни у потрошњи (цене уљарица и житарица имају малу еластичност, док остале, као што је производња поврћа, воћа и меса имају своје годишње осцилације везане за сезону). Процеси на глобалном нивоу рефлектују се и на Републику Србију, али тржиште Републике Србије је мало и релативно затворено тржиште и зависиће не само од глобалних кретања већ и од мера које ће спроводити учесници у домаћем тржишном ланцу⁸⁰.

2.3.1.3 Вредност производње пшенице у Војводини

Пшеница представља једну од линија производње у групи жита која је због свог значаја и заступљености у оквиру укупних површина обухваћена приликом утврђивања укупне вредности производње. У наредној табели дат је преглед вредности производње по хектару засејаних површина под пшеницом на подручју АП Војводине у периоду од 2001. до 2010. године посматрано на нивоу округа. Детаљан преглед вредности производње пшенице на нивоу општина које се налазе на подручју истраживања, налази се у прилозима овог рада. (Прилог 7)

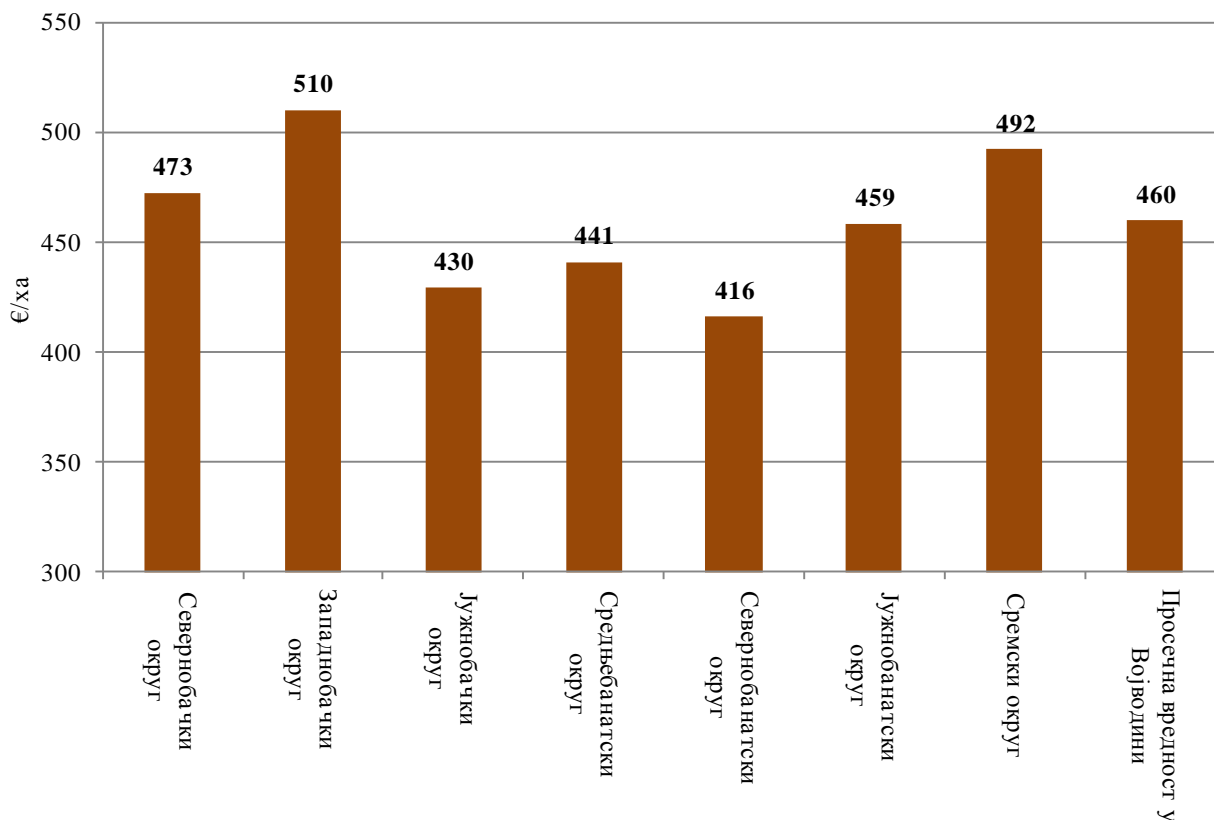
Табела 28. Вредност производње по хектару пшенице по окрузима у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. Године

Редни број	Округ	Износ у еврима по хектару									
		2001. година	2002. година	2003. година	2004. година	2005. година	2006. година	2007. година	2008. година	2009. година	2010. година
1	Севернобачки округ	471	418	233	439	374	503	502	933	401	453
2	Западнобачки округ	543	480	336	479	388	480	532	955	451	460
3	Јужнобачки округ	549	350	285	392	304	383	480	801	379	374
4	Средњобанатски округ	495	308	260	458	334	398	515	822	390	432
5	Севернобанатски округ	460	313	208	441	318	393	463	793	338	435
6	Јужнобанатски округ	478	349	284	440	342	406	510	905	413	459
7	Сремски округ	548	437	319	480	367	431	563	914	426	436
Просечна вредност у Војводини		509	377	279	445	345	423	511	874	402	434

Извор: обрачун аутора

⁸⁰ Национални програм за пољопривреду од 2010. до 2013. године, Влада Републике Србије, Београд, 2010.стр - 8-9.

На наредном графикону приказан је однос вредности производње који је утврђен на нивоу појединих округа на територији АП Војводине у наведеном периоду. Просечна вредност производње по хектару пшенице на подручју АП Војводине у периоду од 2001. до 2010. године износила је 460 евра. Ова вредност се кретала у распону од 279 у 2003. години до 874 евра у 2008. години.

Графикон 4. Кретање вредности производње пшенице по окрузима на подручју АП Војводине у периоду од 2001. до 2010. године (евра/ха)

Извор: обрачун аутора

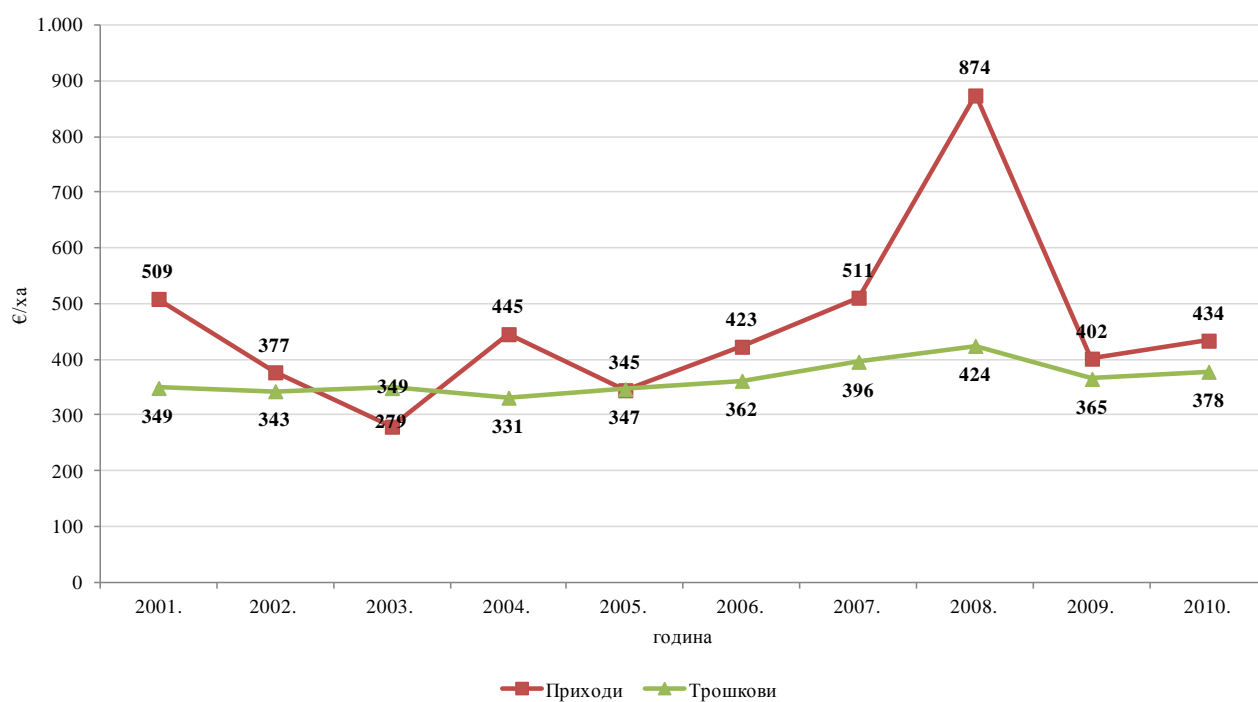
На претходном графикону приказано је да су на подручју Јужнобачког, Средњебанатског, Севернобанатског и Јужнобанатског округа забележене ниже просечне вредности производње у односу на просечну вредност која је утврђена на нивоу АП Војводине. Највиша вредност овог показатеља је утврђена на подручју Западнобачког округа где је такође остварена и највећа просечна какулативна земљишна рента, док је најнижа вредност утврђена на подручју Севернобанатског округа као и просечна какулативна земљишна рента у овој производњи. Највећа просечна вредност овог показатеља у периоду анализе на нивоу општина утврђена је у општини Врбас која је за 75% била виша од просечне какулативне земљишне ренте на нивоу Војводине. Губици у производњи пшенице забележени су у општини Сремски Карловци. У овој општини је једино забележена негативна вредност у пословању када се ради о производњи пшенице.

Табела 29. Просечна вредност какулативне земљишне ренте по хектару пшенице по окрузима у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године

Редни број	Округ	Износ у еврима по хектару									
		2001. година	2002. година	2003. година	2004. година	2005. година	2006. година	2007. година	2008. година	2009. година	2010. година
1	Севернобачки округ	122	75	-116	108	28	141	106	508	36	75
2	Западнобачки округ	194	137	-12	147	41	118	136	530	86	82
3	Јужнобачки округ	200	6	-64	60	-43	21	84	377	14	-4
4	Средњебанатски округ	146	-35	-88	127	-13	36	119	398	24	54
5	Севернобанатски округ	112	-31	-140	109	-29	31	67	368	-27	57
6	Јужнобанатски округ	129	6	-64	109	-4	44	114	480	48	81
7	Сремски округ	199	94	-30	149	20	69	167	490	61	58
Просечна вредност у Војводини		160	34	-69	114	-2	61	115	450	36	56

Извор: обрачун аутора

Када се посматра просечна вредност производње по годинама на нивоу целокупне територије АП Војводине установљено је да су забележене знатне осцилације у погледу висине постигнутог прихода.

Графикон 5. Кретање просечног прихода и трошкова по хектару у производњи пшенице на подручју АП Војводине у периоду од 2001. до 2010. године (евра/ха)

Извор: обрачун аутора

Просечна вредност производње у наведеном периоду је имала негативну стопу промене од -1,76% годишње, што је неповољан показатељ када се у обзир узме чињеница да су трошкови производње пшенице за исти период забележили позитивну стопу промене од 0,90% годишње.

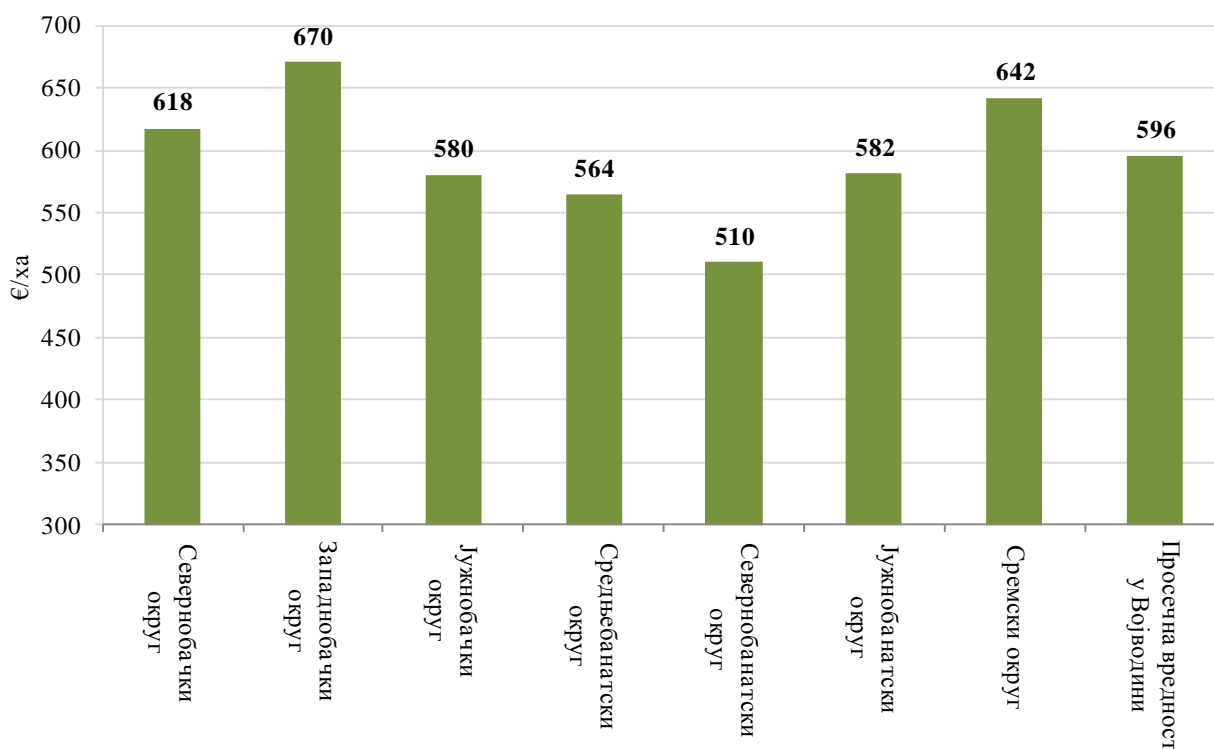
2.3.1.4 Вредност производње кукуруза у Војводини

Кукуруз поред свог значаја и исхрани стоке, прерађивачкој индустрији и извозу у области пољопривреде представља најзаступљенију линију производње у оквиру групе жита као и у оквиру укупних површина, па је из тог разлога обухваћена приликом утврђивања укупне вредности производње. У наредној табели дат је преглед вредности производње по хектару засејаних површина под овом линијом порозводње на подручју АП Војводине, када се производња посматра на нивоу округа у периоду од 2001. до 2010. године. Детаљна преглед вредности производње кукуруза на нивоу општина које се налазе на подручју истраживања, налази се у прилозима овог рада. (Прилог 7)

Табела 30. Вредност производње по хектару кукуруза по окрузима у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. Године

Редн и број	Округ	Износ у еврима по хектару									
		2001. година	2002. година	2003. година	2004. година	2005. година	2006. година	2007. година	2008. година	2009. година	2010. година
1	Севернобачки округ	886	455	275	779	497	547	437	753	551	998
2	Западнобачки округ	888	552	369	785	519	597	661	806	590	936
3	Јужнобачки округ	865	452	344	653	446	471	637	614	493	830
4	Средњебанатски округ	752	333	281	654	508	489	651	609	556	812
5	Севернобанатски округ	726	326	268	622	444	480	495	565	454	725
6	Јужнобанатски округ	753	415	371	715	498	496	560	557	581	872
7	Сремски округ	895	526	453	750	529	517	710	686	553	804
Просечна вредност у Војводини		823	439	345	707	492	510	602	647	542	852

Извор: обрачун аутора

Графикон 6. Кретање вредности производње кукуруза по окрузима на подручју АП Војводине у периоду од 2001. до 2010. године (евра/ха)

Извор: обрачун аутора

На претходном графикону приказано је да су на подручју Јужнобачког, Средњебанатског, Севернобанатског и Јужнобанатског округа забележене ниже просечне вредности производње у односу на просечну вредност која је утврђена на нивоу АП Војводине. Највиша вредност

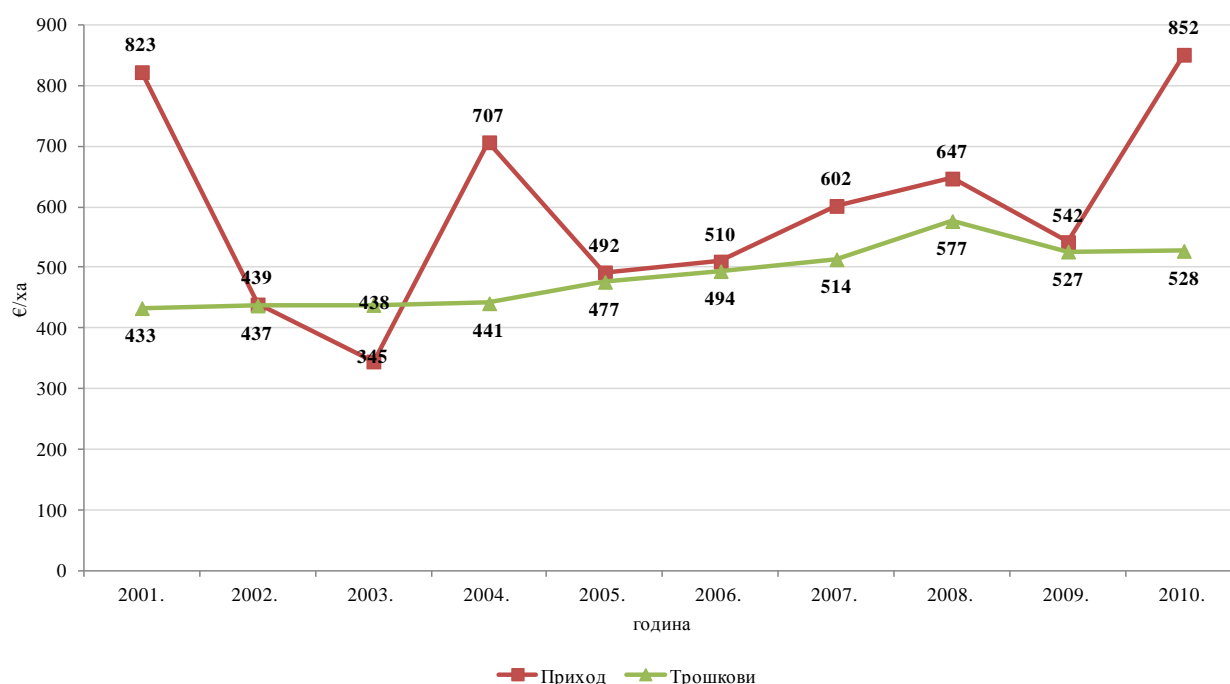
овог показатеља је утврђена на подручју Западнoбачког округа као и највиша вредност просечне какулативне земљишне ренте, док је најнижа вредност утврђена на подручју Севернoбанатског округа. У Севернoбанатском округу је такође утврђена и најнижа просечно остварена вредност овог показатеља у периоду анализе. На подручју општине Темерин је утврђена највиша просечна вредност какулативне земљишне ренте по хектару у проиузводњи кукуруза која је 3,15 пута била виша од просечене вредности овог показатеља за целокупно подручје Војводине. Негативан резултат у производњи кукуруза на нивоу просечних вредности за десетогодишњи период утврђени су у општинама Бела Црква и Сремски Карловци.

Табела 31. Просечна вредност какулативне земљишне ренте по хектару кукуруза по окрузима у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године

Редн и број	Округ	Износ у еврима по хектару									
		2001. година	2002. година	2003. година	2004. година	2005. година	2006. година	2007. година	2008. година	2009. година	2010. година
1	Севернoбачки округ	453	18	-163	337	21	52	-77	176	25	471
2	Западнoбачки округ	455	115	-69	344	43	103	147	229	63	408
3	Јужнoбачки округ	431	15	-95	212	-31	-24	123	37	-33	302
4	Средњeбанатски округ	318	-104	-157	212	31	-5	137	32	30	284
5	Севернoбанатски округ	293	-112	-171	180	-33	-15	-19	-12	-73	197
6	Јужнoбанатски округ	319	-22	-68	274	21	1	46	-20	54	344
7	Сремски округ	462	89	15	309	53	23	196	109	26	277
Просечна вредност у Војводини		390	2	-93	266	16	16	88	70	16	324

Извор: обрачун аутора

Када се посматра просечна вредност производње по годинама на нивоу целокупне територије АП Војводине установљено је да су забележене знатне осцилације у погледу висине постигнутог прихода.

Графикон 7. Кретање просечног прихода и трошкова по хектару у производњи кукуруза на подручју АП Војводине у периоду од 2001. до 2010. године (евра/ха)

Извор: обрачун аутора

Просечна вредност производње у наведеном периоду је имала стопу промене од 0,38 % годишње, што је неповољан показатељ када се у обзир узме чињеница да су трошкови производње кукуруза за исти период забележили вишу стопу промене од 2,21 % годишње.

2.3.1.5 Вредност производње шећерне репе у Војводини

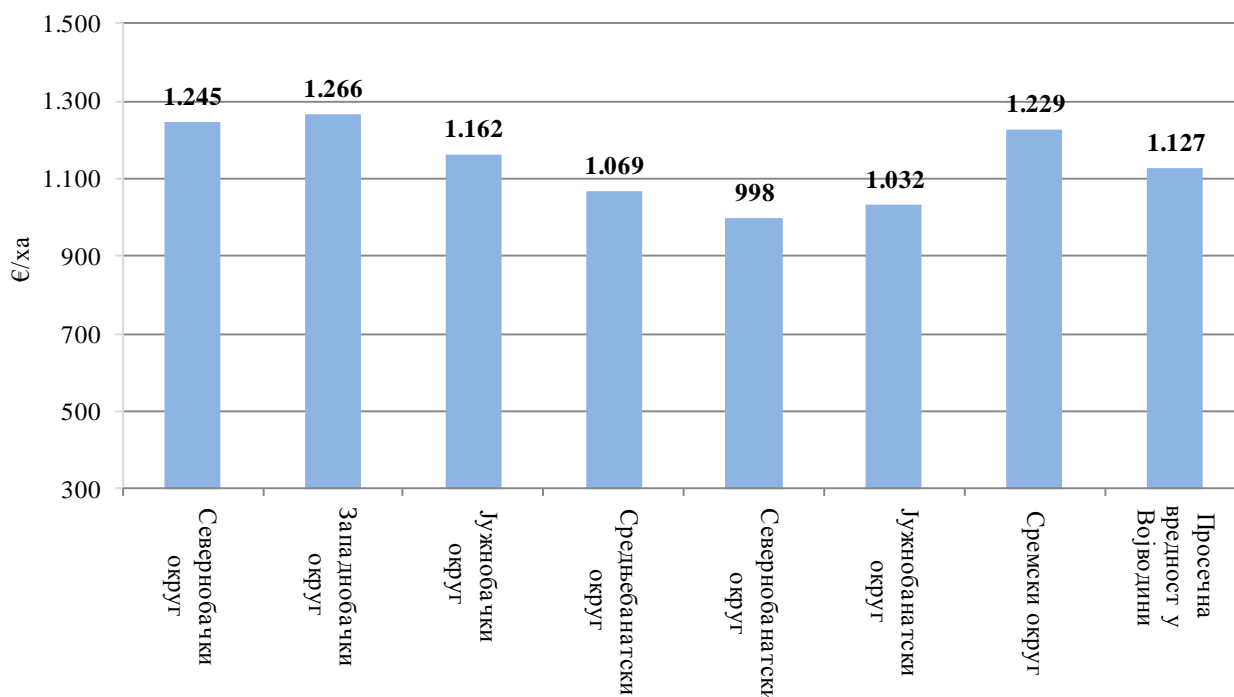
Шећерна репа представља једну од најинтензивнијих линија производње у ратарској производњи, што утиче и на вредност производње и висину трошкова који су неопходни у процесу њене производње. Значај шећерне репе је у томе што она представља сировину за једну од најзначајнијих грана у прехранбеном сектору. Такође треба напоменути да шећер представља један од важних извозних производа наше земље. Поред тога површине под овим усевам се у претходном периоду смањују, на подручју АП Војводине. Такође, треба напоменути да шећерну репу није могуће гајити на свим земљиштима и подручјима са једнаким успехом. Прерађивачки капацитети неопходни за производњу шећера на подручју АП Војводине у периоду од 2001 године су смањени, јер је дошло до затварања одређеног броја шећерана, што је за последицу имало и смањење површина под овом линијом производње на одређеним подручјима, но упркос томе тренд производње шећера у Србији последних година бележи раст. Оно што је важно истаћи када је реч о овој шећерној репи је и чињеница да се највећи део површина одвија кроз такозвану уговорену производњу, са унапред одређеним ценама, тако да је утицај тржишних прилика у погледу доприноса нивоу и висини цена шећерне репе минималан. У наредној табели дат је преглед вредности производње по хектару засејаних површина под овом културом на подручју АП Војводине, када се производња посматра на нивоу округа у периоду од 2001. до 2010. године. Детаљна преглед вредности производње ове шећерне репе на нивоу општина које се налазе на подручју истраживања, налази се у прилозима овог рада. (Прилог 7)

Табела 32. Вредност производње по хектару шећерне репе по окрузима у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године

Редни број	Округ	Износ у еврима по хектару									
		2001. година	2002. година	2003. година	2004. година	2005. година	2006. година	2007. година	2008. година	2009. година	2010. година
1	Севернобачки округ	1.349	1.184	554	1.154	1.420	1.294	1.139	1.727	1.243	1.387
2	Западнобачки округ	1.312	1.257	774	1.292	1.239	1.295	1.279	1.660	1.336	1.213
3	Јужнобачки округ	1.350	1.187	693	1.195	1.100	1.258	1.165	1.367	1.193	1.109
4	Средњебанатски округ	1.029	797	603	977	1.154	1.195	1.113	1.569	1.123	1.129
5	Севернобанатски округ	991	854	526	987	1.019	1.155	1.025	1.280	1.051	1.093
6	Јужнобанатски округ	1.159	1.012	660	1.068	1.149	1.098	1.059	1.147	967	1.000
7	Сремски округ	1.321	1.284	777	1.180	1.139	1.325	1.353	1.489	1.295	1.123
Просечна вредност у Војводини		1.210	1.069	663	1.118	1.150	1.218	1.152	1.416	1.151	1.120

Извор: обрачун аутора

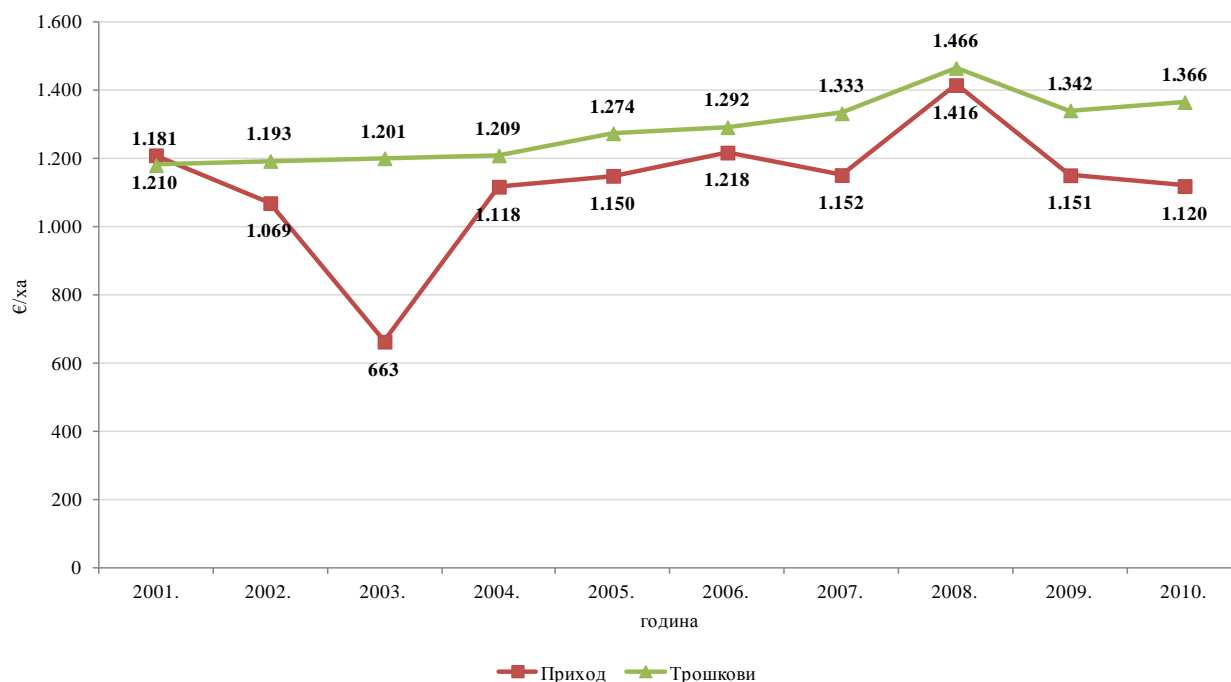
На наредном графикону приказано је да су на подручју Средњебанатског, Севернобанатског и Јужнобанатског округа забележене ниже просечне вредности производње у односу на просечну вредност која је утврђена на нивоу АП Војводине. Највиша вредност овог показатеља је утврђена на подручју Западнобачког округа, док је најнижа вредност утврђена на подручју Севернобанатског округа. Највиша вредност просечне какуллативне земљишне ренте остварена је на подручју општине Стара Пазова, док су највећи просечни губици забележени на подручју општине Беочин.

Графикон 8. Кретање вредности производње шећерне репе по окрузима на подручју АП војводине у периоду од 2001. до 2010. године (евра/ха)

Извор: обрачун аутора

Када се посматра просечна вредност производње по годинама на нивоу целокупне територије АП Војводине установљено је да су забележене знатне осцилације у погледу висине постигнутог прихода.

Графикон 9. Кретање просечног прихода и трошкова по хектру у производњи шећерне репе на подручју АП Војводине у периоду од 2001. до 2010. године (евра/ха)

Извор: обрачун аутора

Просечна вредност производње у наведеном периоду је имала стопу промене од - 0,86 % годишње, што је неповољан показатељ када се у обзир узме чињеница да су трошкови производње шећерне репе за исти период забележили вишу стопу промене од 1,63 % годишње.

2.3.1.6 Вредност производње сунцокрета у Војводини

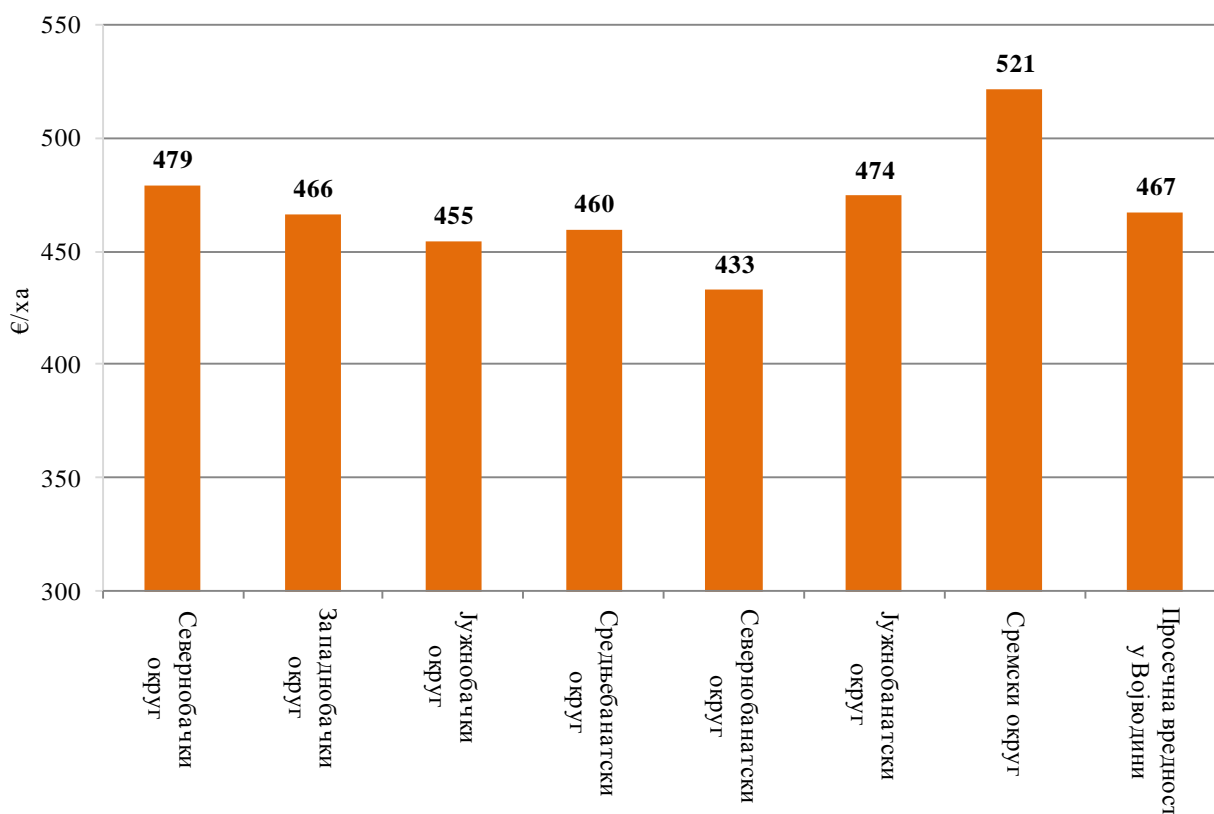
Сунцокрет, поред соје представља најзначајнију линију производње за производњу биљног уља. Највећи део производње под сунцокретом на подручју Републике Србије управо се одвија у АП Војводини. Сунцокрет спада у категорију мање захтевних усева, када се посматрају агроеколошки услови, што представља његову предност у односу на друге ратарске линије производње, приликом избора подручја на којем ће бити гајен. Принос по јединици површине код сунцокрета у последњој деценији има тенденцију раста. На подручју Војводине се налазе и најзначајнији прерађивачки капацитети за производњу биљног уља, тако да постоји стабилна тражња за овим пољопривредним производом иако су у последњим годинама прерађивачки капацитети за прераду сунцокрета коришћени са свега око 40%. У наредној табели дат је преглед вредности производње по хектару засејаних површина под сунцокретом на подручју АП Војводине, када се производња посматра на нивоу округа у периоду од 2001. до 2010. године. Детаљан преглед вредности производње сунцокрета на нивоу општина које се налазе на подручју истраживања, налази се у прилозима овог рада. (Прилог 7)

Табела 33. Вредност производње по хектару сунцокрета по окрузима у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године

Редни број	Округ	Износ у еврима по хектару									
		2001. година	2002. година	2003. година	2004. година	2005. година	2006. година	2007. година	2008. година	2009. година	2010. година
1	Севернобачки округ	451	422	297	381	292	401	598	728	344	879
2	Западнобачки округ	393	439	319	357	254	371	653	722	373	780
3	Јужнобачки округ	394	379	323	324	282	362	633	693	342	813
4	Средњобанатски округ	383	338	331	384	312	370	655	727	402	696
5	Севернобанатски округ	371	347	269	360	305	342	560	653	352	769
6	Јужнобанатски округ	391	361	354	364	343	362	635	689	422	822
7	Сремски округ	398	396	370	346	412	476	790	761	403	861
Просечна вредност у Војводини		393	377	327	356	314	377	646	706	380	796

Извор: обрачун аутора

На наредном графикону приказано је да су на подручју Западнобачког, Јужнобачког, Средњобанатског и Севернобанатског округа забележене ниже просечне вредности производње у односу на просечну вредност која је утврђена на нивоу АП Војводине. Највиша вредност овог показатеља је утврђена на подручју Сремског округа, као и највиша вредност просечне калкулативне земљишне ренте, док је најнижа вредност утврђена на подручју Севернобанатског округа, где је такође утврђена и најнижа вредност просечно остварене калкулативне земљишне ренте. У општини Сремска Митровица је утврђена највећа вредност калкулативне земљишне ренте по хектару сунцокрета на просечном нивоу у периоду анализе, док су највећи просечни губици за исти период утврђени у општини Сремски Карловци.

Графикон 10. Кретање вредности производње сунцокрета по окрузима на подручју АП Војводине у периоду од 2001. до 2010. године (евра/ха)

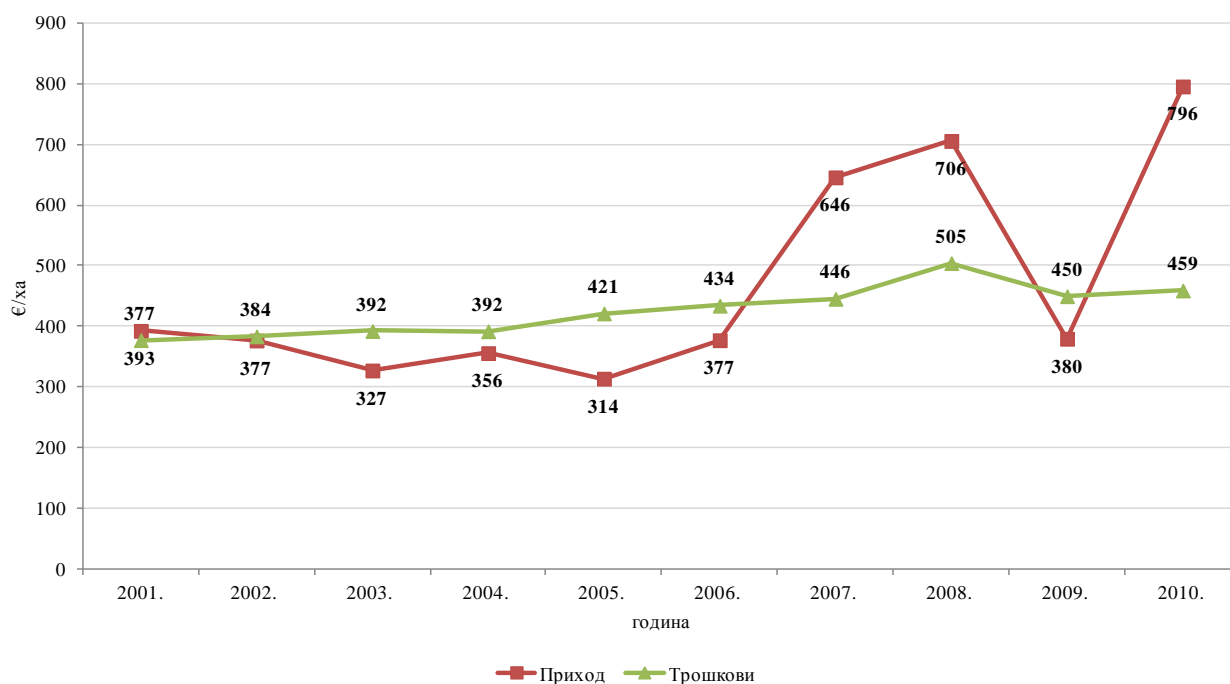
Извор: обрачун аутора

Табела 34. Просечна вредност какулативне земљишне ренте по хектару сунцокрета по окрузима у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године

Редни број	Округ	Износ у еврима по хектару									
		2001. година	2002. година	2003. година	2004. година	2005. година	2006. година	2007. година	2008. година	2009. година	2010. година
1	Севернобачки округ	73	38	-96	-11	-130	-33	152	223	-106	420
2	Западнобачки округ	16	56	-73	-35	-167	-64	207	218	-76	321
3	Јужнобачки округ	16	-5	-70	-68	-139	-72	188	189	-108	353
4	Средњeбанатски округ	5	-46	-61	-7	-109	-64	209	223	-48	236
5	Севернобанатски округ	-7	-36	-123	-32	-116	-92	114	148	-98	309
6	Јужнобанатски округ	14	-23	-39	-28	-78	-72	190	184	-28	362
7	Сремски округ	20	12	-22	-46	-9	42	344	256	-47	401
Просечна вредност у Војводини		15	-7	-65	-36	-108	-57	201	202	-70	337

Извор: обрачун аутора

Када се посматра просечна вредност производње по годинама на нивоу целокупне територије АП Војводине установљено је да постоје значајне осцилације у погледу висине постигнутог прихода.

Графикон 11. Кретање просечног прихода и трошкова по хектару у производњи сунцокрета на подручју АП Војводине у периоду од 2001. до 2010. године (евра/ха)

Извор: обрачун аутора

Просечна вредност производње у наведеном периоду је имала стопу промене од 8,17% годишње, што је повољан показатељ када се у обзир узме чињеница да су трошкови производње сунцокрета за исти период забележили нижу стопу промене од 2,2 % годишње.

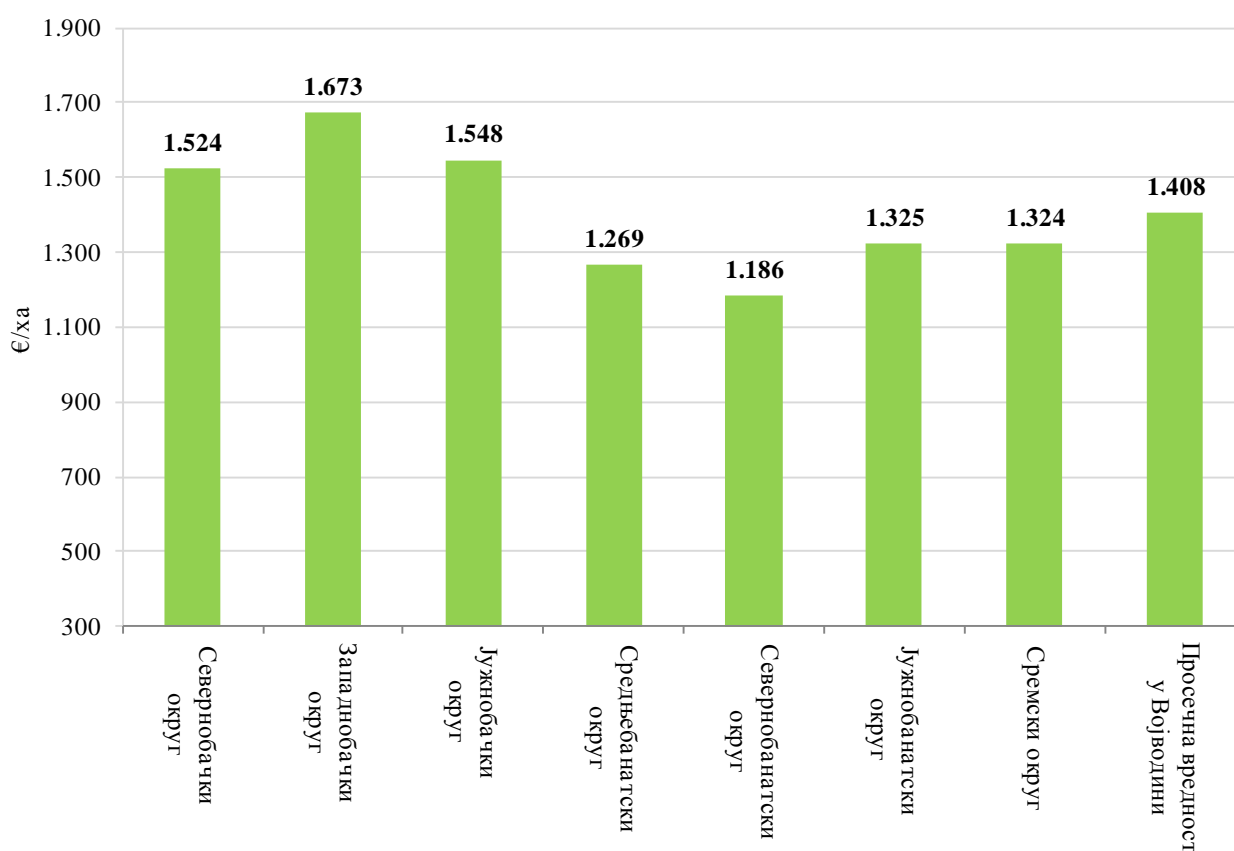
2.3.1.7 Вредност производње пасуља у Војводини

Пасуљ у укупним површнима под поврћем у Војводини заузима значајно место, посебну када се посматрају површине под поврћем без наводњавања. На подручју АП Војводине ова култура се гаји на површини која се креће између 7 и 8 хиљада хектара, што представља око 0,4 % обрадивих површина, односно 11 % површина под поврћем на овом подручју. Овај усева спада у категорију мање захтевних, када се посматрају агроеколошки услови, што представља његову предност у односу на друге повртарске линије производње, приликом избора подручја на којем ће бити гајен. Поред тога начин и период чувања пасуљу дају предност у односу на друге повртарске производе, јер у том смислу није потребно вршити дорађивање, замрзавање или расхлађивање готовог производа. Принос по јединици површине код пасуља у последњој деценији има тенденцију раста. У наредној табели дат је преглед вредности производње по хектару засејаних површина под пасуљем на подручју АП Војводине, када се производња посматра на нивоу округа у периоду од 2001. до 2010. године. Детаљна преглед вредности производње пасуља на нивоу општина које се налазе на подручју истраживања, налази се у прилозима овог рада. (Прилог 7).

Табела 35. Вредност производње по хектару пасуља по окрузима у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године

Редни број	Округ	Износ у еврима по хектару									
		2001. година	2002. година	2003. година	2004. година	2005. година	2006. година	2007. година	2008. година	2009. година	2010. година
1	Севернобачки округ	1.438	1.080	815	1.328	2.014	1.553	1.519	2.454	1.708	1.331
2	Западнобачки округ	1.649	1.626	880	1.557	1.596	1.646	1.423	2.280	2.201	1.877
3	Јужнобачки округ	1.405	1.511	1.190	1.093	1.490	1.519	1.783	2.154	1.838	1.496
4	Средњобанатски округ	1.482	871	841	744	1.561	1.343	1.247	1.918	1.474	1.207
5	Севернобанатски округ	1.282	1.285	699	875	1.334	1.208	1.180	1.633	1.053	1.313
6	Јужнобанатски округ	1.493	1.094	1.015	989	1.328	1.498	1.289	1.801	1.462	1.277
7	Сремски округ	1.446	1.387	816	1.237	1.339	1.470	1.436	1.685	1.298	1.123
Просечна вредност у Војводини		1.449	1.323	931	1.117	1.463	1.467	1.457	1.943	1.565	1.360

Извор: обрачун аутора

Графикон 12. Кретање вредности производње пасуља по окрузима на подручју АП Војводине у периоду од 2001. до 2010. године (евра/ха)

Извор: обрачун аутора

На претходном графикону приказано је да су на подручју Средњобанатског, Севернобанатског, Јужнобанатског и Сремског округа забележене ниже просечне вредности производње у односу на просечну вредност која је утврђена на нивоу АП Војводине. Највиша вредност овог показатеља је утврђена на подручју Западнобачког округа који је уједно имао и највећу вредност просечно остварене какулативне земљишне ренте, док је најнижа вредност утврђена на подручју Севернобанатског округа, где је такође утврђена и најнижа просечна вредност какулативне земљишне у периоду анализе. У општини Бечеј је остварена највећа просечна какулативна земљишна рента за током десетогодишњег периода, док је најнижа

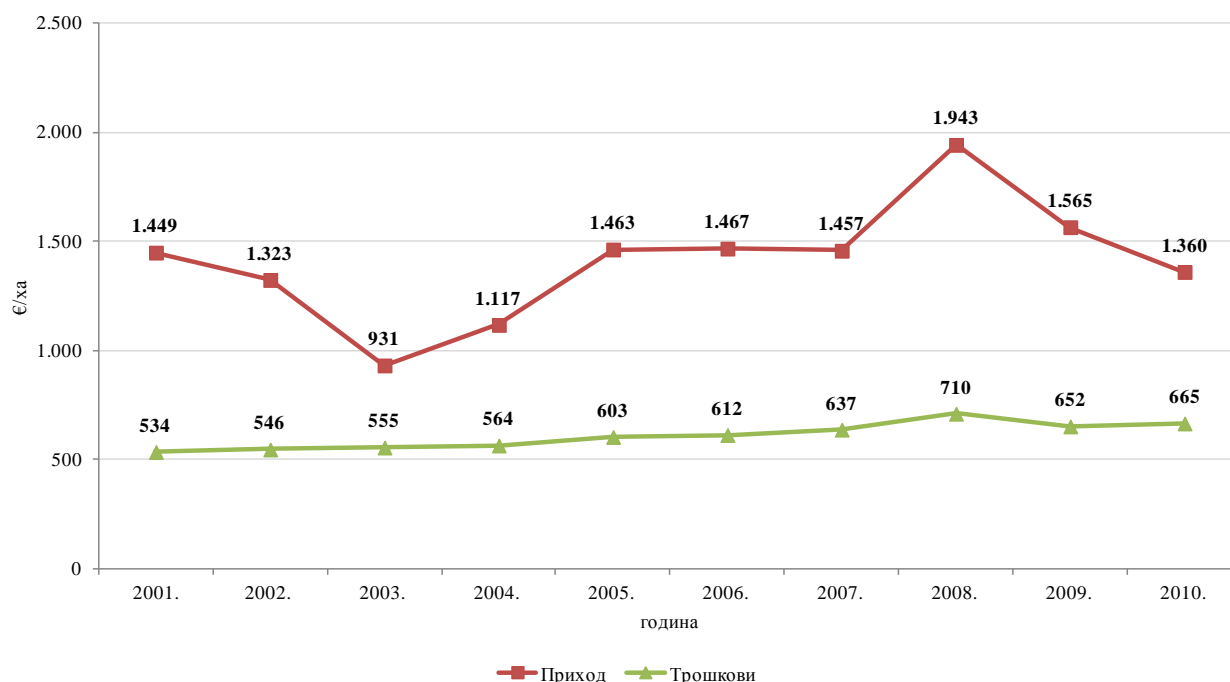
просечна вредност овог показатеља за исти период утврђена на подручју општине Сремски Карловци.

Табела 36. Просечна вредност каклулативне земљишне ренте по хектару пасуља по окрузима у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године

Редни број	Округ	Износ у еврима по хектару									
		2001. година	2002. година	2003. година	2004. година	2005. година	2006. година	2007. година	2008. година	2009. година	2010. година
1	Севернобачки округ	903	534	260	764	1.410	941	882	1.744	1.056	666
2	Западнобачки округ	1.115	1.080	325	993	993	1.033	786	1.571	1.549	1.212
3	Јужнобачки округ	870	965	635	529	887	907	1.146	1.444	1.187	831
4	Средњобанатски округ	948	325	286	180	958	731	610	1.208	822	541
5	Севернобанатски округ	748	739	144	311	731	596	543	923	402	647
6	Јужнобанатски округ	959	548	460	425	724	886	653	1.091	811	611
7	Сремски округ	912	841	261	673	736	858	799	975	646	458
Просечна вредност у Војводини		915	778	377	553	860	855	821	1.233	914	695

Извор: обрачун аутора

Када се посматра просечна вредност производње по годинама на нивоу целокупне територије АП Војводине установљено је да постоје осцилације у погледу висине постигнутог прихода, али су оне ипак мање изражене него код других култура.

Графикон 13. Кретање просечног прихода и трошкова по хектару у производњи пасуља на подручју АП Војводине у периоду од 2001. до 2010. године (евра/ха)

Извор: обрачун аутора

Просечна вредност производње у наведеном периоду је имала стопу промене од - 0,70% годишње, што је није повољан показатељ када се у обзир узме чињеница да су трошкови производње пасуља за исти период забележили стопу промене од 2,46 % годишње, али имајући у виду чињеницу да су трошкови током целокупног периода посматрања били на знатно нижем нивоу од прихода, ова неповољна тенденција нема значајнији утицај на коначни резултата у производњи пасуља.

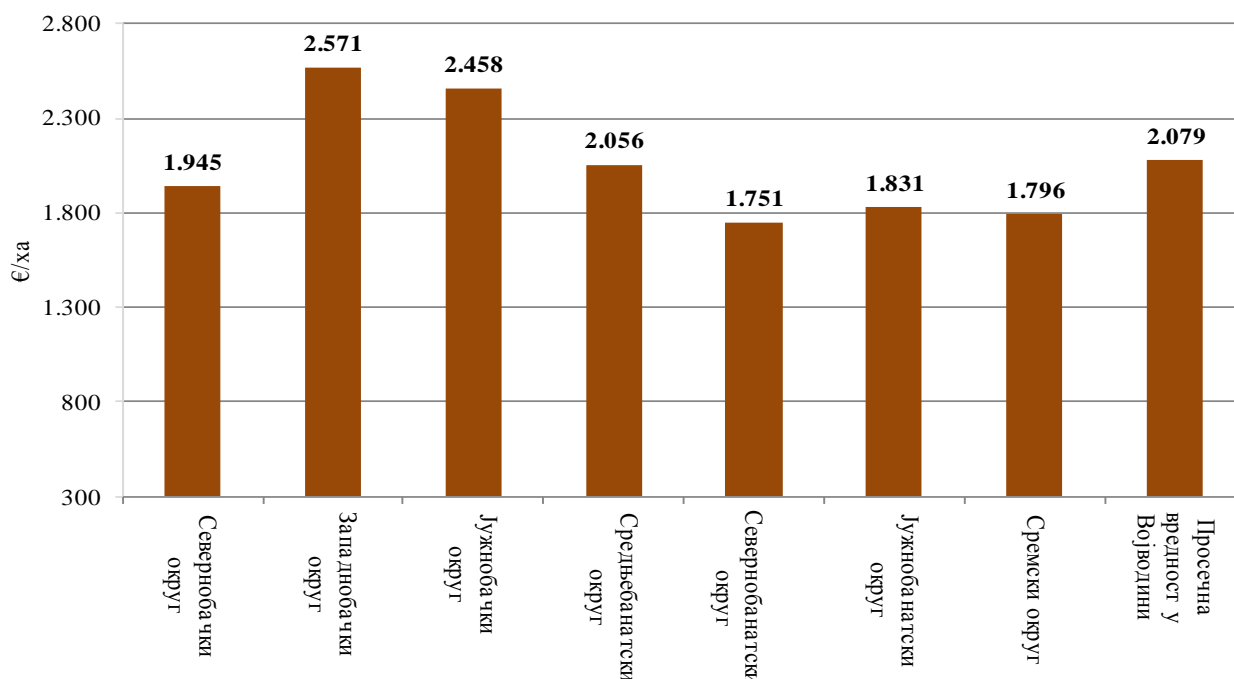
2.3.1.8 Вредност производње кромпира у Војводини

Кромпир представља најзначајнију линију производње у оквиру поврћа са аспекта укупне производње и површина на којима се гаји поврће. Има значајно учешће у људској исхрани, али и у индустријској преради. На подручју АП Војводине кромпир се гаји на површини од око 21 хиљаду хектара, што представља око 1,3 % обрадивих површина, односно 32 % површина под поврћем на овом подручју. Кромпир спада у категорију захтевних линија производње, када су у питању биљна хранива и квалитет земљишта. На подручју АП Војводине се налази један од најзначајнијих капацитета за прераду кромпира у Србији. Поред тога начин и период чувања кромпиру заједно са пасуљем дају предност у односу на друге повртарске производе. Принос по јединици површине код кромпира у последњој деценији има тенденцију раста. У наредној табели дат је преглед вредности производње по хектару засејаних површина под кромпиром на подручју АП Војводине, када се производња посматра на нивоу округа у периоду од 2001. до 2010. године. Детаљна преглед вредности производње кромпира на нивоу општина које се налазе на подручју истраживања, налази се у прилозима овог рада. (Прилог 7)

Табела 37. Вредност производње по хектару кромпира по окрузима у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године

Редни број	Округ	Износ у еврима по хектару									
		2001. година	2002. година	2003. година	2004. година	2005. година	2006. година	2007. година	2008. година	2009. година	2010. година
1	Севернобачки округ	2.046	1.212	1.508	1.185	1.077	2.251	1.968	2.615	1.938	3.650
2	Западнобачки округ	2.052	1.592	2.385	1.979	1.461	2.617	2.518	3.975	3.267	3.861
3	Јужнобачки округ	2.298	1.283	1.981	1.719	1.585	2.524	2.576	3.434	2.981	4.202
4	Средњебанатски округ	2.021	927	1.196	1.385	1.236	2.537	2.464	3.563	2.564	2.668
5	Севернобанатски округ	1.801	986	1.500	1.147	1.111	1.965	1.800	2.257	1.796	3.147
6	Јужнобанатски округ	1.842	1.072	1.993	1.388	1.163	2.071	1.822	2.419	1.870	2.666
7	Сремски округ	2.081	1.232	1.519	1.308	1.114	2.040	2.176	2.259	1.681	2.549
Просечна вредност у Војводини		2.060	1.202	1.756	1.476	1.285	2.281	2.239	2.910	2.318	3.260

Извор: обрачун аутора

Графикон 14. Кретање вредности производње кромпира по окрузима на подручју АП Војводине у периоду од 2001. до 2010. године (евра/ха)

Извор: обрачун аутора

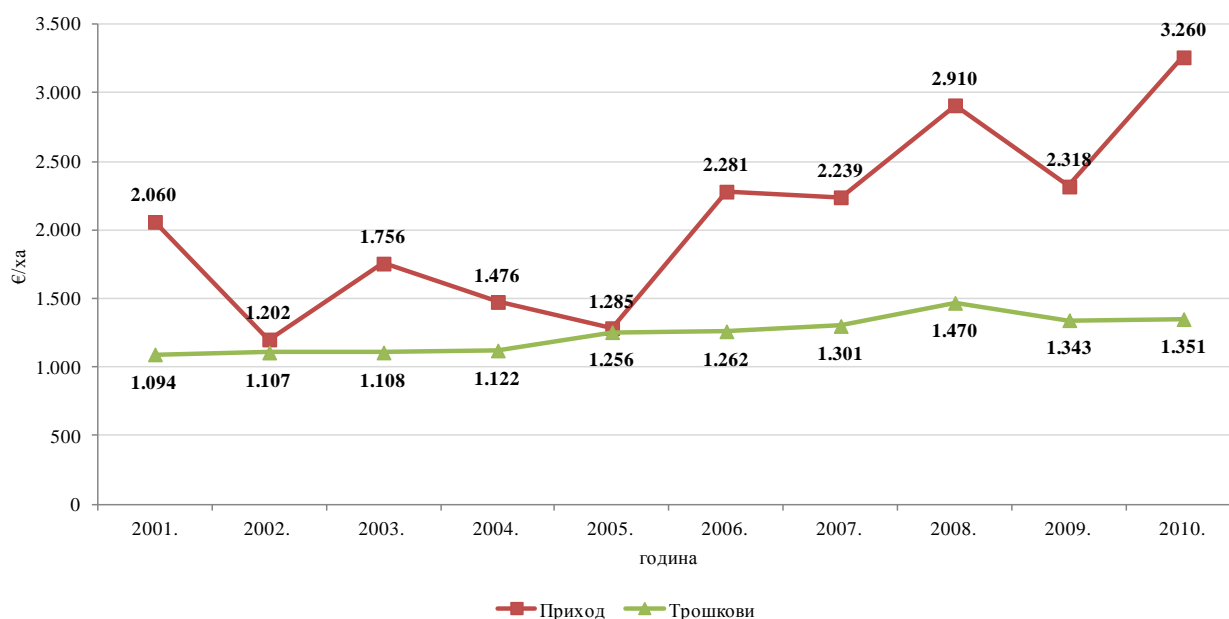
На претходном графикону приказано је да су на подручју Севернобачког, Средњебанатског, Севернобанатског, Јужнобанатског и Сремског округа забележене ниже просечне вредности производње у односу на просечну вредност која је утврђена на нивоу АП Војводине. Највиша вредност овог показатеља је утврђена на подручју Западнoбачког округа који уједно има и највишу просечну вредност какулативне земљишне ренте у анализираном периоду, док је најнижа вредност утврђена на подручју Севернобанатског округа, као и најнижа вредност просечно остврене какулативне земљишне ренте. Општине Бачки Петровац и Темерин предстваљају јдинице локалне самоуправе где је остварена највећа просечна какулативна земљишна рента, док су у општинама Сремски Карловци и Беочин остварени губици у производњи кромпира када се овај показатељ посматара на просечном нивоу у току периода анализе.

Табела 38. Просечна вредност какулативне земљишне ренте по хектару кромпира по окрузима у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године

Редни број	Округ	Износ у еврима по хектару									
		2001. година	2002. година	2003. година	2004. година	2005. година	2006. година	2007. година	2008. година	2009. година	2010. година
1	Севернобачки округ	953	105	401	62	-179	989	667	1.145	595	2.299
2	Западнoбачки округ	958	484	1.278	857	205	1.355	1.217	2.506	1.924	2.510
3	Јужнобачки округ	1.205	176	874	597	329	1.262	1.275	1.964	1.638	2.851
4	Средњебанатски округ	927	-181	88	263	-19	1.275	1.163	2.094	1.221	1.317
5	Севернобанатски округ	708	-122	393	24	-145	703	499	787	453	1.796
6	Јужнобанатски округ	748	-35	885	266	-92	809	521	950	527	1.315
7	Сремски округ	988	125	411	186	-142	778	875	789	338	1.198
Просечна вредност у Војводини		966	95	648	354	29	1.019	938	1.440	975	1.909

Извор: обрачун аутора

Када се посматра просечна вредност производње по годинама на нивоу целокупне територије АП Војводине установљено је да су забележене одређене осцилације у погледу висине постигнутог прихода, али такође је потребно истаћи да је забележен раст прихода у последњим годинама периода анализе.

Графикон 15. Кретање просечног прихода и трошкова по хектару у производњи кромпира на подручју АП Војводине у периоду од 2001. до 2010. године (евра/ха)

Извор: обрачун аутора

Просечна вредност производње у наведеном периоду је имала стопу промене 5,23 % годишње, што је повољан показатељ када се у обзир узме чињеница да су трошкови производње кромпира за исти период забележили нижу стопу промене од 2,37 % годишње, али је потребно имати у виду чињеницу да су трошкови током целокупног периода посматрања били на nižем нивоу од прихода, што је представља задовољавајући показатељ приликом оцене коначног резултата у производњи кромпира.

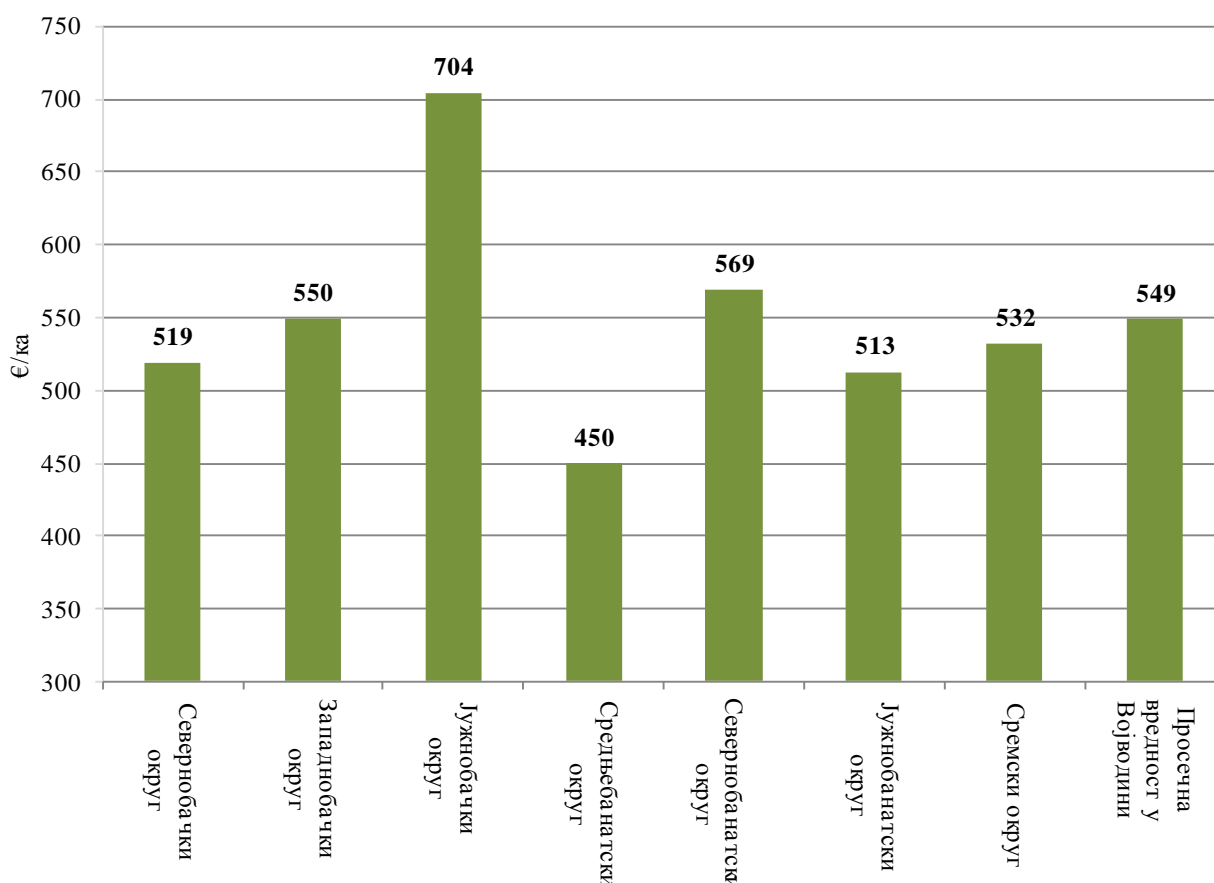
2.3.1.9 Вредност производње крмног биља у Војводини

Крмно биље је део биљне производње који је неопходан услов у погледу обезбеђивање кабасте сточне хране, која је потребна у процесу исхране пре свега преживара. На основу тога, површине под овим усевима су у директној вези са нивоом сточарске производње на подручју Војводине. Такође и њихова распрострањеност је у великој мери везана за реоне где је заступљена сточарска производња. Под овом групом усева може се убрајати већи број линија производње у редовној или пострној сетви, као и одређени вишегодишњи усеви, међу којима је најзначајнија луцерка. Приликом анализе економских показатеља пословања за потребе овог истраживања, под крмним биљем су подразумеване површине под силажним кукурузом, без наводњавања и луцерка као два најзаступљенија усева код крмног биља на наведеном подручју. На територији АП Војводине крмно биље се гаји на површини од око 64 хиљаде хектара, што представља око 4 % обрадивих површина, од чега се 56 хиљада хектара односи на површине под луцерком. Такође треба истаћи да се у појединим подручјима Војводине, посебно на територији Јужнобанатског округа налази неколико погона за прераду луцерке (дехидратора) у смислу њене обраде у погодније форме за чување, транспорт и употребу у производњи концентрованих сточних хранива. Принос по јединици површине код крмног биља у последњој деценији има тенденцију раста. У наредној табели дат је преглед вредности производње по хектару засејаних површина под крмним биљем на подручју АП Војводине, када се производња посматра на нивоу округа у периоду од 2001. до 2010. године. Детаљан преглед вредности производње ове линије производње на нивоу општина које се налазе на подручју истраживања, налази се у прилозима овог рада. (Прилог 7)

Табела 39. Вредност производње по хектару крмног биља по окрузима у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године

Редни број	Округ	Износ у еврима по хектару									
		2001. година	2002. година	2003. година	2004. година	2005. година	2006. година	2007. година	2008. година	2009. година	2010. година
1	Севернобачки округ	2.046	1.212	1.508	1.185	1.077	2.251	1.968	2.615	1.938	3.650
2	Западнобачки округ	2.052	1.592	2.385	1.979	1.461	2.617	2.518	3.975	3.267	3.861
3	Јужнобачки округ	2.298	1.283	1.981	1.719	1.585	2.524	2.576	3.434	2.981	4.202
4	Средњобанатски округ	2.021	927	1.196	1.385	1.236	2.537	2.464	3.563	2.564	2.668
5	Севернобанатски округ	1.801	986	1.500	1.147	1.111	1.965	1.800	2.257	1.796	3.147
6	Јужнобанатски округ	1.842	1.072	1.993	1.388	1.163	2.071	1.822	2.419	1.870	2.666
7	Сремски округ	2.081	1.232	1.519	1.308	1.114	2.040	2.176	2.259	1.681	2.549
Просечна вредност у Војводини		2.060	1.202	1.756	1.476	1.285	2.281	2.239	2.910	2.318	3.260

Извор: обрачун аутора

Графикон 16. Кретање вредности производње крмног биља по окрузима на подручју АП Војводине у периоду од 2001. до 2010. године (евра/ха)

Извор: обрачун аутора

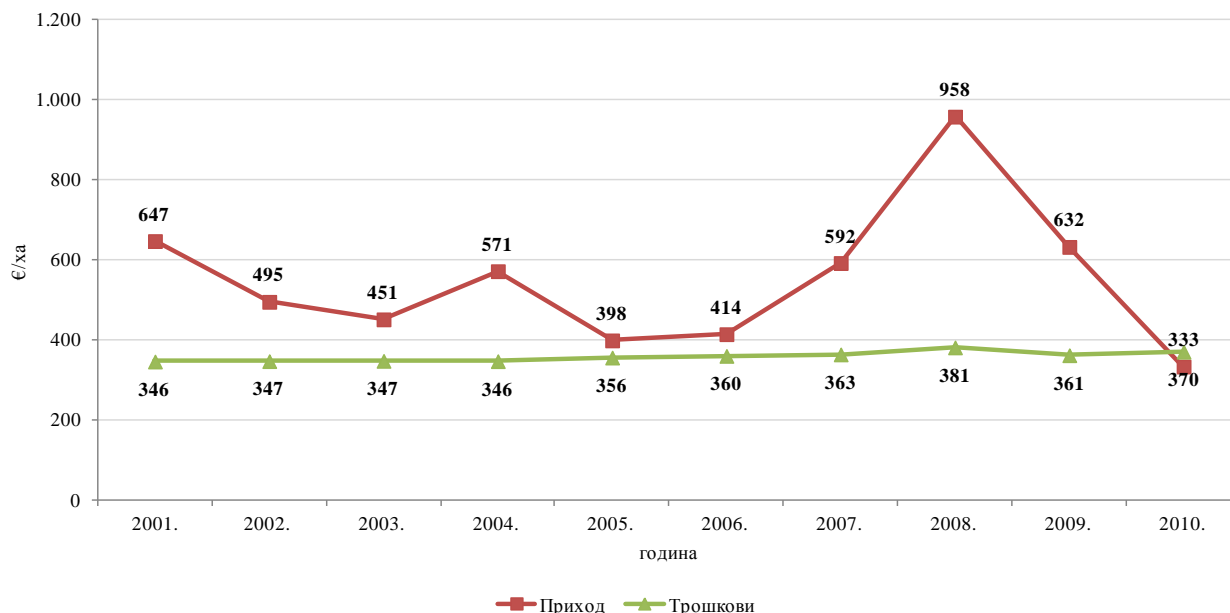
На претходном графикону приказано је да су на подручју Севернобачког, Западнобачког, Средњебанатског, Јужнобанатског и Сремског округа забележене ниже просечне вредности производње у односу на просечну вредност која је утврђена на нивоу АП Војводине. Највиша вредност овог показатеља је утврђена на подручју Јужнобачког округа, док је најнижа вредност утврђена на подручју Средњебанатског округа. Овај поредак округа је идентичан и услучају када се посматра просечно остварена какулативна земљишна рента у анализираном периоду. У општини Жабаљ је остварена највећа просечна какулативна земљишна рента у истом периоду, док је у општинама Сремски Карловци и Нови Бечеј на просечном нивоу утврђен негативан резултат у производњи ових усева, односно губитак.

Табела 40. Просечна вредност какулативне земљишне ренте по хектару крмног биља по окрузима у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године

Редни број	Округ	Износ у еврима по хектару									
		2001. година	2002. година	2003. година	2004. година	2005. година	2006. година	2007. година	2008. година	2009. година	2010. година
1	Севернобачки округ	276	63	-27	227	6	28	137	615	276	17
2	Западнобачки округ	329	186	35	222	51	40	160	558	397	-58
3	Јужнобачки округ	414	326	254	378	131	156	430	900	455	23
4	Средњебанатски округ	285	76	12	69	-67	-47	173	361	161	-94
5	Севернобанатски округ	349	158	143	328	101	100	225	547	193	-31
6	Јужнобанатски округ	146	91	161	123	48	37	196	577	217	-43
7	Сремски округ	297	133	98	221	28	55	228	495	259	-69
Просечна вредност у Војводини		301	148	104	225	43	54	229	577	271	-37

Извор: обрачун аутора

Када се посматра просечна вредност производње по годинама на нивоу целокупне територије АП Војводине установљено је да је вредност производње имала релативно стабилне вредности изузев 2008. године, када је дошло до знатног повећања прихода.

Графикон 17. Кретање просечног прихода и трошкова по хектару у производњи крмног биља на подручју АП Војводине у периоду од 2001. до 2010. године (евра/ха)

Извор: обрачун аутора

Просечна вредност производње у наведеном периоду је имала стопу промене -7,1 % годишње, што није повољан показатељ када се у обзир узме чињеница да су трошкови производње ових култура за исти период забележили стопу промене од 0,76 % годишње, али је потребно имати у виду чињеницу да су трошкови током целокупног периода посматрања били на нижем нивоу од прихода, што је представља задовољавајући показатељ приликом оцене коначног резултата у производњи крмног биља.

2.3.1.10 Вредност производње јабуке у Војводини

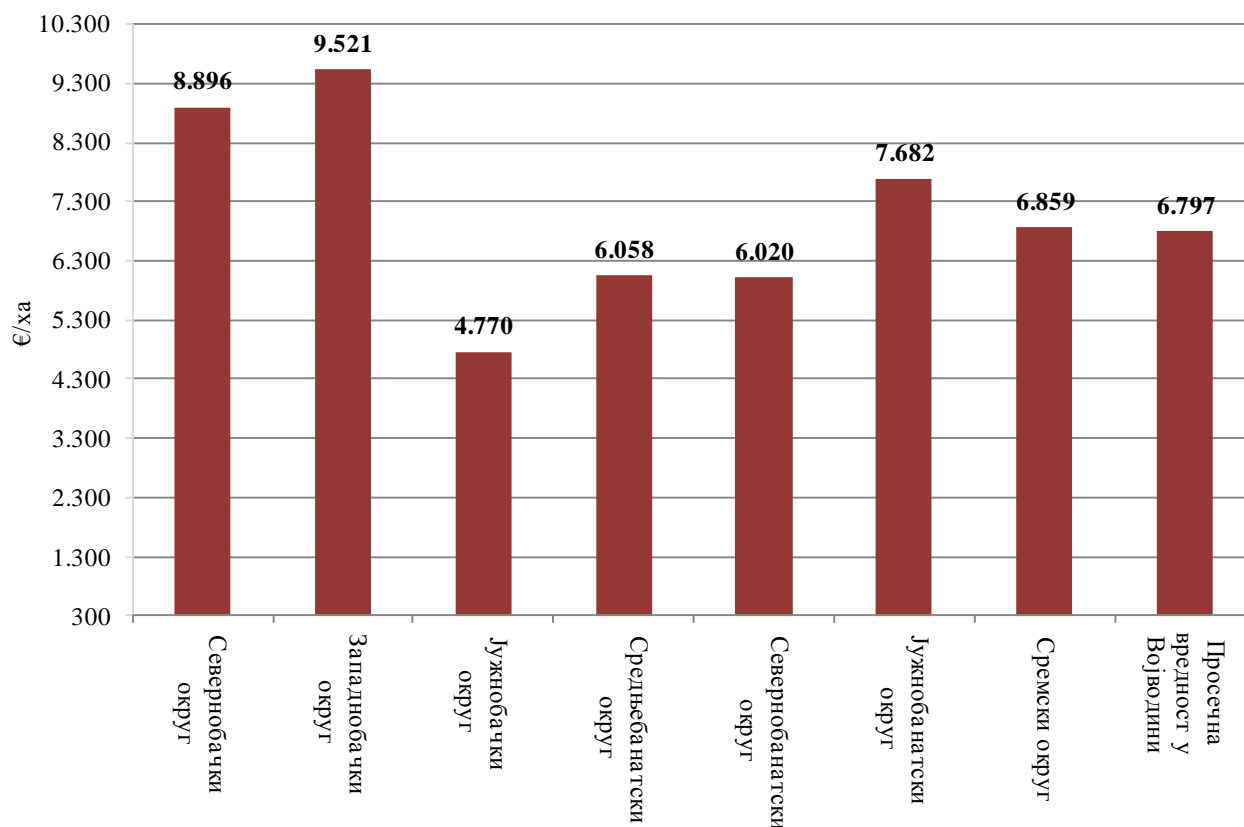
Међу воћним врстама које се гаје на подручју АП Војводине, али и целокупне територије Србије, јабука представља најзаступљенију воћну врсту. Повољни агроеколошки услови за њено гајење, као и велика домаћа тражња и могућност извоза представљају главне факторе који утичу на њену заступљеност у воћарској производњи. Поред тога јабука представља веома битну сировину у индустријској преради код погона за производњу сокова и других прерађевина од воћа. На подручју АП Војводине јабука се гаји на површини од око 18 хиљада хектара, што представља око 1 % обрадивих површина. Такође треба напоменути да се управо на овом подручју налази један од најзначајнијих капацитета за прераду воћа у Србији. Принос по јединици површине код јабуке у последњој деценији има тенденцију раста. У наредној табели дат је преглед вредности производње по хектару засађених површина под овом линијом производње на подручју АП Војводине, на нивоу округа у периоду од 2001. до 2010. године. Детаљан преглед вредности производње јабуке на нивоу општина на подручју истраживања, налази се у прилозима овог рада. (Прилог 7)

Табела 41. Вредност производње по хектару јабуке по окрузима у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године

Редни број	Округ	Износ у еврима по хектару									
		2001. година	2002. година	2003. година	2004. година	2005. година	2006. година	2007. година	2008. година	2009. година	2010. година
1	Севернобачки округ	7.009	4.684	7.319	7.030	9.048	11.224	11.516	10.579	10.170	10.379
2	Западнобачки округ	9.460	6.223	6.790	7.450	7.387	9.289	12.888	14.324	11.959	9.437
3	Јужнобачки округ	4.311	2.427	4.841	3.377	4.803	4.233	7.491	7.172	4.367	4.680
4	Средњебанатски округ	6.639	2.889	5.658	5.330	4.930	5.600	8.409	7.851	6.803	6.469
5	Севернобанатски округ	6.014	2.998	5.762	5.940	5.562	5.386	8.600	8.226	6.501	5.208
6	Јужнобанатски округ	7.981	3.932	9.331	7.354	5.687	6.016	9.663	10.477	8.285	8.091
7	Сремски округ	4.832	3.460	5.863	3.557	5.964	6.520	11.749	11.025	8.748	6.868
Просечна вредност у Војводини		6.084	3.532	6.553	5.196	5.905	6.333	9.937	9.782	7.696	6.947

Извор: обрачун аутора

На наредном графикаону приказано је да су на подручју Јужнобачког, Средњебанатског и Севернобанатског округа забележене ниже просечне вредности производње у односу на просечну вредност која је утврђена на нивоу АП Војводине.

Графикон 18. Кретање вредности производње јабуке по окрузима на подручју АП Војводине у периоду од 2001. до 2010. године (евра/ха)

Извор: обрачун аутора

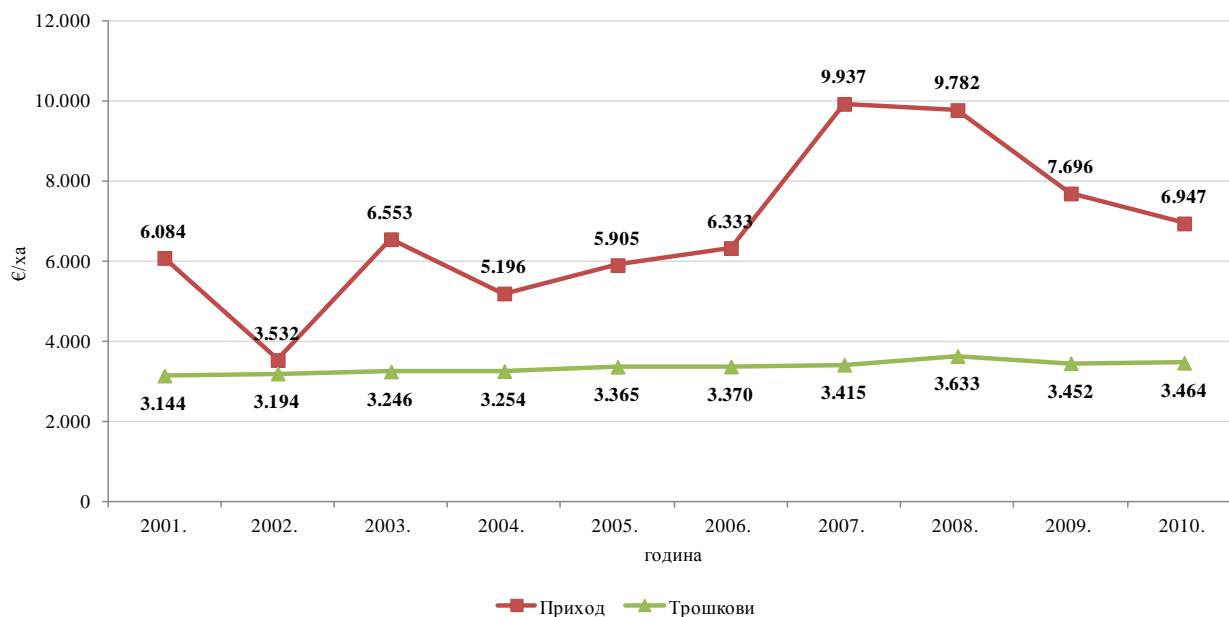
Највиша вредност овог показатеља је утврђена на подручју Западнобачког округа, док је најнижа вредност утврђена на подручју Јужнобачког округа. Уједно у овим окрузима је утврђена и највиша односно највиша просечна вредност остварене какулативне земљишне ренте по хектару за ову врсту засада. У општинама Апатин и Кула је утврђена највиша вредност просечно остварене какулативне земљишне ренте у производњи јабуке, док је најнижа вредност установљена у општинама Сремски Карловци и Бачка Паланка.

Табела 42. Просечна вредност калкулативне земљишне ренте по хектару јабуке по окрузима у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године

Редни број	Округ	Износ у еврима по хектару									
		2001. година	2002. година	2003. година	2004. година	2005. година	2006. година	2007. година	2008. година	2009. година	2010. година
1	Севернобачки округ	3.865	1.490	4.073	3.777	5.683	7.854	8.101	6.946	6.718	6.915
2	Западнобачки округ	6.316	3.029	3.544	4.196	4.023	5.919	9.473	10.691	8.508	5.973
3	Јужнобачки округ	1.167	-767	1.595	124	1.439	864	4.076	3.539	915	1.216
4	Средњобанатски округ	3.494	-305	2.412	2.076	1.565	2.230	4.994	4.219	3.352	3.005
5	Севернобанатски округ	2.870	-196	2.515	2.686	2.197	2.016	5.184	4.593	3.050	1.744
6	Јужнобанатски округ	4.837	738	6.085	4.100	2.322	2.646	6.247	6.844	4.834	4.627
7	Сремски округ	1.687	266	2.617	303	2.599	3.150	8.333	7.392	5.296	3.404
Просечна вредност у Војводини		2.940	338	3.307	1.942	2.540	2.963	6.521	6.150	4.245	3.483

Извор: обрачун аутора

Када се посматра просечна вредност производње по годинама на нивоу целокупне територије АП Војводине установљено је да су забележене значајне осцилације у погледу висине постигнутог прихода, али са тенденцијом раста у периоду посматрања, што је највероватније последица раста приноса по јединици површине и побољшања квалитета производа који има извозну тражњу.

Графикон 19. Кретање просечног прихода и трошкова по хектару у производњи јабуке на подручју АП Војводине у периоду од 2001. до 2010. године (евра/ха)

Извор: обрачун аутора

Просечна вредност производње у наведеном периоду је имала стопу промене 1,48 % годишње, што је повољан показатељ када се у обзир узме чињеница да су трошкови производње јабуке за исти период забележили нижу стопу промене од 1,08 % годишње, али је потребно имати у виду чињеницу да су трошкови током целокупног периода посматрања били на нижем нивоу од прихода, што је представља задовољавајући показатељ приликом оцене коначног резултата у производњи јабуке.

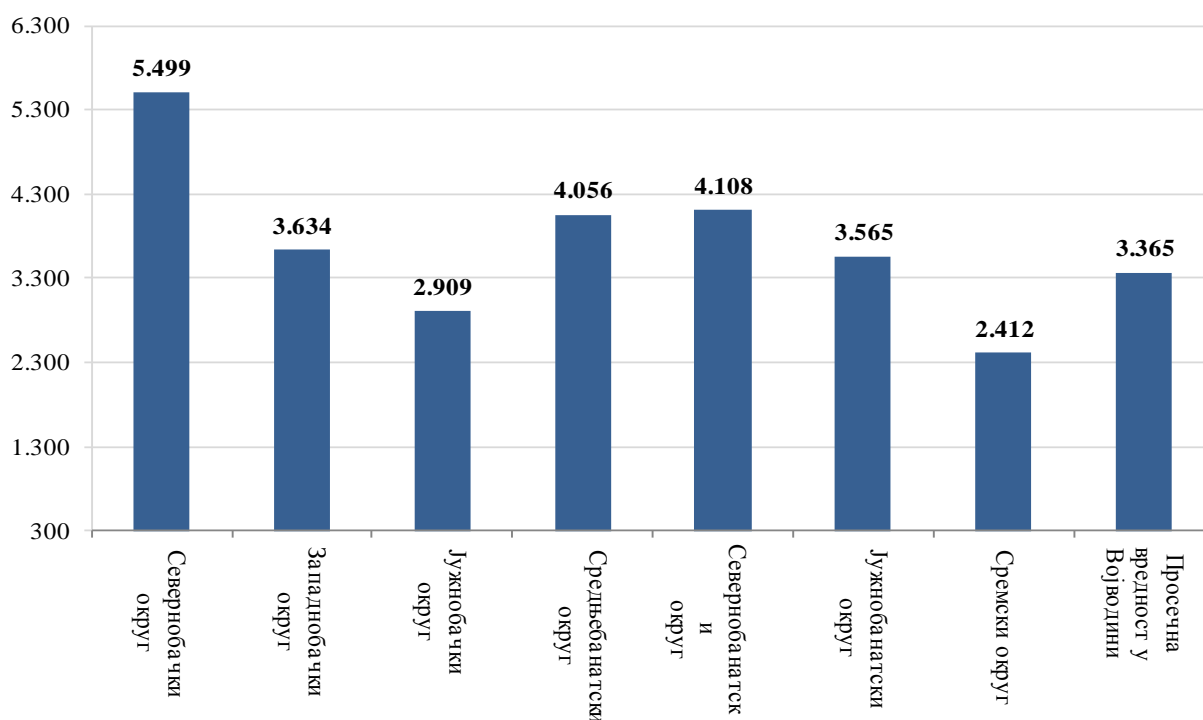
2.3.1.11 Вредност производње шљиве у Војводини

Поред јабуке на подручју АП Војводине, важно месту у погледу заступљености има шљива као воћна врста. Могућности за индустријску прераду и производњу ракије као и све већа тражња за продајом на домаћем и иностраном тржишту конзумне шљиве овој воћној врсти дају све већи значај. Шљива представља воћну врсту која има значајно учешће у укупној воћарској производњи на целој територији Републике Србије, на основу које је наша земља препознатљива у ширем региону. На подручју АП Војводине ова воћна врста се гаји на површини од око 4 хиљаде хектара, што представља око 0,25 % обрадивих површина. Принос по јединици површине код шљиве у последњој деценији има тенденцију раста. У наредној табели дат је преглед вредности производње по хектару засађених површина под шљивом на подручју АП Војводине, на нивоу округа у периоду од 2001. до 2010. године. Детаљан преглед вредности производње ове шљиве на нивоу општина које се налазе на подручју истраживања, налази се у прилозима овог рада. (Прилог 7)

Табела 43. Вредност производње по хектару шљиве по окрузима у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године

Редни број	Округ	Износ у еврима по хектару									
		2001. година	2002. година	2003. година	2004. година	2005. година	2006. година	2007. година	2008. година	2009. година	2010. година
1	Севернобачки округ	6.950	3.776	4.131	4.653	7.123	4.777	6.753	5.359	4.441	7.030
2	Западнобачки округ	3.452	2.713	2.980	2.972	4.978	3.837	3.987	3.674	3.856	3.892
3	Јужнобачки округ	4.656	2.335	2.576	1.853	3.545	2.368	3.734	2.986	2.334	2.704
4	Средњебанатски округ	5.944	1.959	3.897	2.157	5.246	3.855	5.220	4.413	4.047	3.824
5	Севернобанатски округ	5.395	2.523	4.029	2.336	5.674	4.593	4.256	3.704	4.334	4.239
6	Јужнобанатски округ	4.292	1.883	3.657	2.319	3.972	2.965	4.770	4.076	3.497	4.222
7	Сремски округ	2.415	1.092	1.765	1.371	3.181	2.325	4.131	2.923	2.763	2.153
Просечна вредност у Војводини		4.249	2.042	2.964	2.196	4.233	3.075	4.485	3.607	3.262	3.538

Извор: обрачун аутора

Графикон 20. Кретање вредности производње шљиве по окрузима на подручју АП Војводине у периоду од 2001. до 2010. године (евра/ха)

Извор: обрачун аутора

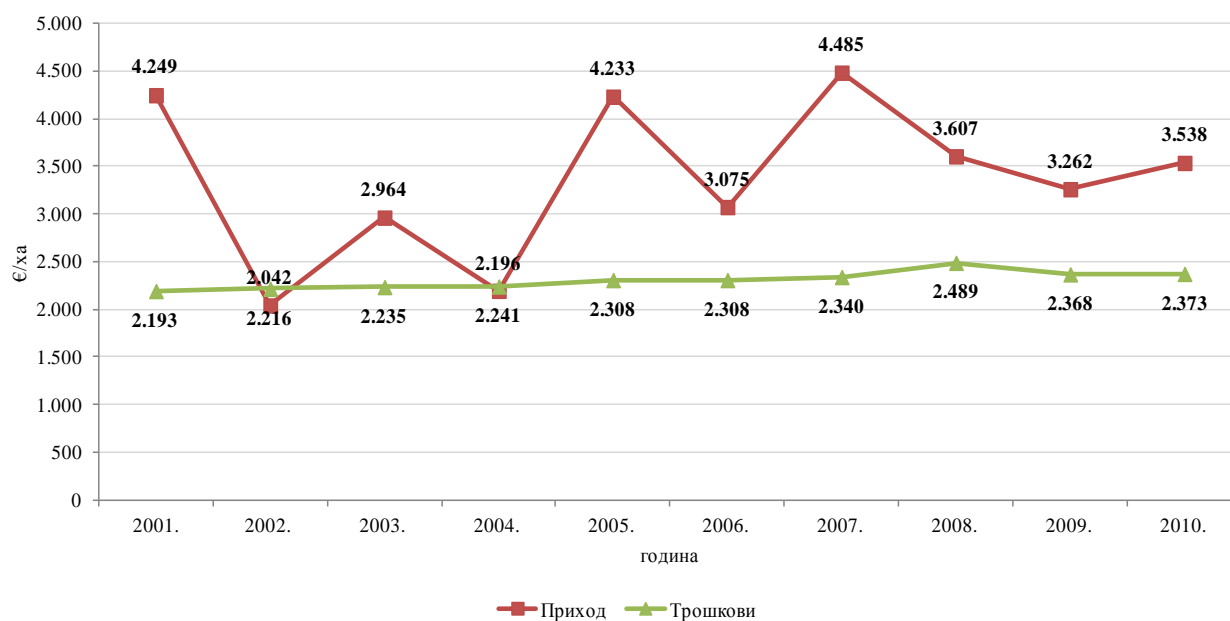
На претходном графикону приказано је да су на подручју Јужнобачког, Средњебанатског и Сремског округа забележене ниже просечне вредности производње у односу на просечну вредност која је утврђена на нивоу АП Војводине. Највиша вредност овог показатеља је утврђена на подручју Севернобачког округа, док је најнижа вредност утврђена на подручју Сремског округа. Такође када се посматра просечна калкулативна земљишна рента ова два округа представљају округе у којима је утврђена највиша односно најнижа вредност калкулативне земљишне ренте у посматраном периоду. Највиша вредност просечно остварене вредности калкулативне земљишне утврђена је у општини Бечеј, док је у општинама Темерин, Инђија и Ириг утврђено да се у на просечном нивоу остваривани губици у производњи шљиве.

Табела 44. Просечна вредност калкулативне земљишне ренте по хектару шљиве по окрузима у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године

Редни број	Округ	Износ у еврима по хектару									
		2001. година	2002. година	2003. година	2004. година	2005. година	2006. година	2007. година	2008. година	2009. година	2010. година
1	Севернобачки округ	4.757	1.560	1.896	2.412	4.815	2.469	4.413	2.870	2.073	4.657
2	Западнобачки округ	1.258	497	745	731	2.670	1.529	1.647	1.184	1.488	1.519
3	Јужнобачки округ	2.463	119	341	-388	1.237	60	1.393	497	-34	331
4	Средњебанатски округ	3.751	-257	1.663	-84	2.937	1.547	2.880	1.923	1.679	1.451
5	Севернобанатски округ	3.202	307	1.794	95	3.366	2.285	1.916	1.214	1.966	1.866
6	Јужнобанатски округ	2.099	-333	1.423	78	1.664	657	2.430	1.586	1.129	1.849
7	Сремски округ	222	-1.124	-469	-870	873	17	1.791	434	395	-220
Просечна вредност у Војводини		2.056	-175	729	-45	1.925	766	2.145	1.118	894	1.165

Извор: обрачун аутора

Када се посматра просечна вредност производње по годинама на нивоу целокупне територије АП Војводине установљено је да постоје изражене осцилације у погледу висине постигнутог прихода, али са тенденцијом раста у периоду посматрања, што је највероватније последица раста приноса по јединици површине и побољшања квалитета производа који има извозну тражњу.

Графикон 21. Кретање просечног прихода и трошкова по хектару у производњи шљиве на подручју АП војводине у периоду од 2001. до 2010. године (евра/ха)

Извор: обрачун аутора

Просечна вредност производње у наведеном периоду је имала стопу промене -2,01 % годишње, што је неповољан показатељ када се у обзир узме чињеница да су трошкови производње шљиве за исти период забележили стопу промене од 0,88 % годишње, али је потребно имати у виду чињеницу да су трошкови током целокупног периода посматрања углавном били на нижем нивоу од прихода, што је представља задовољавајући показатељ приликом оцене коначног резултата у производњи шљиве, посебно у периоду од 2004. до 2010. године.

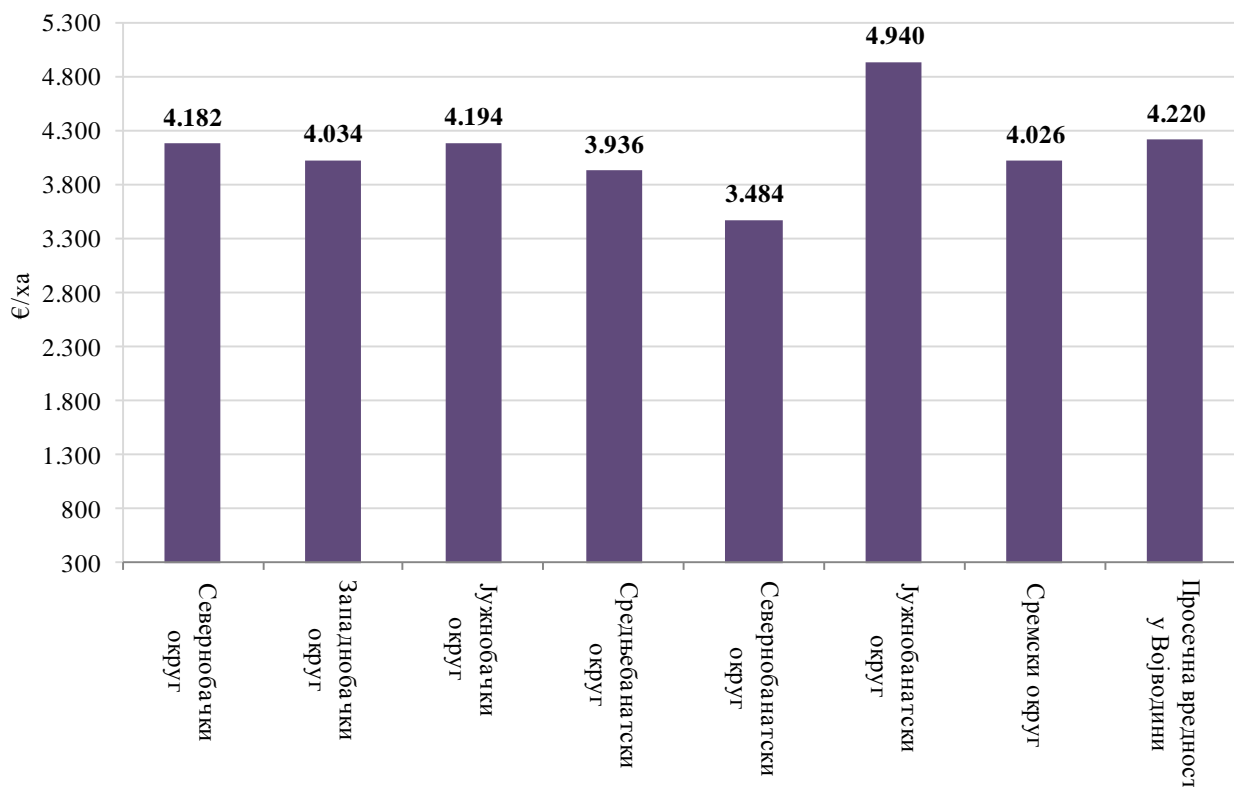
2.3.1.12 Вредност производње грожђа у Војводини

Винова лоза на подручју АП Војводине се гаји на више локалитета који имају природне особине погодне за производњу грожђа. У том смислу истичу се Фрушкогорско, Хоргошко-палићко и Вршачко виногорје. Винова лоза која се производи на овом подручју се у већој мери користи за производњу вина и делимично ракије, док се мањи део произведеног грожђа на тржиште пласира као стоно односно конзумно грожђе. У последње време забележено је подизање нових и обнављање постојећих засада на којима се производња заснива уз примену најсавременијих технолошки и биотехничких достигнућа у овој области. Такође у наведеном периоду забележено је појављивање већег броја винарија које производе вино са засада у сопственом власништву и које региструју своје производе. На подручју АП Војводине ова култура се гаји на површини од око 12 хиљада хектара, што представља око 0,7 % обрадивих површина. Принос по јединици површине код винове лозе у последњој деценији има тенденцију раста. У наредној табели дат је преглед вредности производње по хектару засађених површина по окрузима под виновом лозом на подручју АП Војводине, у периоду од 2001. до 2010. године. Детаљан преглед вредности производње ове грожђа на нивоу општина које се налазе на подручју истраживања, налази се у прилозима овог рада. (Прилог 7)

Табела 45. Вредност производње по хектару винове лозе по окрузима у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године

Редни број	Округ	Износ у еврима по хектару									
		2001. година	2002. година	2003. година	2004. година	2005. година	2006. година	2007. година	2008. година	2009. година	2010. година
1	Севернобачки округ	2.149	3.255	2.957	3.149	6.349	4.948	6.963	3.756	4.597	3.694
2	Западнобачки округ	2.486	2.565	5.034	1.961	2.512	3.286	3.589	6.976	6.728	5.197
3	Јужнобачки округ	3.750	4.853	4.935	3.251	4.534	3.655	5.731	4.257	3.408	3.568
4	Средњобанатски округ	2.606	4.943	4.180	3.811	3.155	3.101	5.511	4.728	4.037	3.284
5	Севернобанатски округ	2.379	3.266	4.225	3.003	2.826	3.080	5.309	3.611	3.973	3.168
6	Јужнобанатски округ	4.091	5.970	5.448	4.214	4.529	3.643	6.762	5.063	4.644	5.041
7	Сремски округ	2.986	4.478	4.771	2.496	4.008	3.238	5.750	4.536	4.063	3.930
Просечна вредност у Војводини		3.208	4.585	4.724	3.185	4.190	3.544	5.889	4.596	4.242	4.038

Извор: обрачун аутора

Графикон 22. Кретање вредности производње винове лозе по окрузима на подручју АП Војводине у периоду од 2001. до 2010. године (евра/ха)

Извор: обрачун аутора

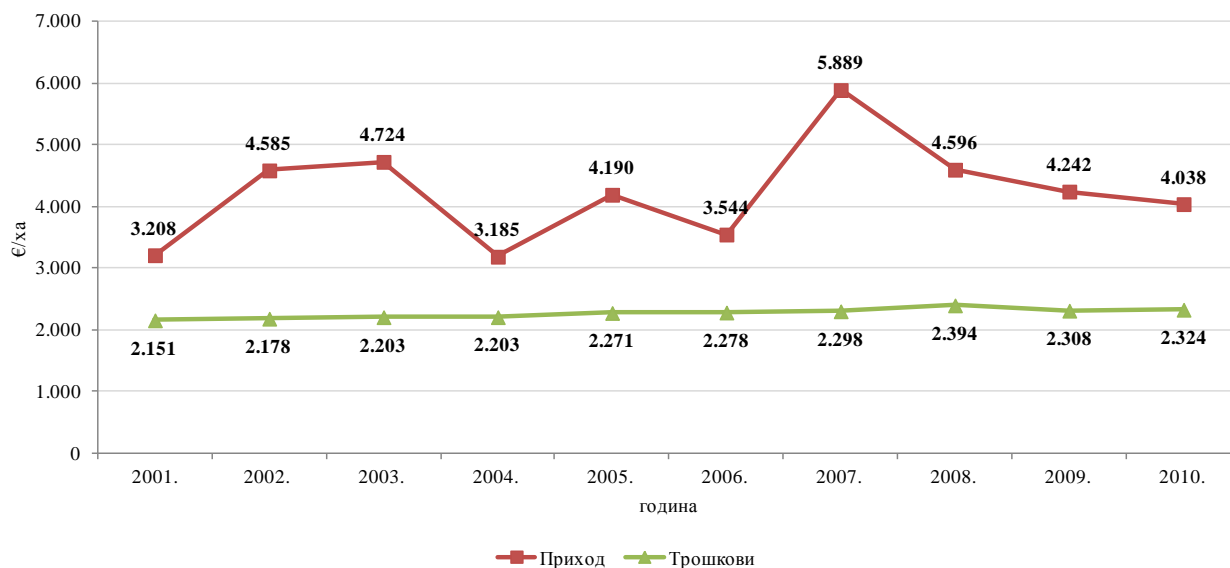
На претходном графикону приказано је да су на подручју свих округа изузев Јужнобанатског забележене ниже вредности прихода од просечне вредности која је утврђена за подручје Војводине. Највиша вредност производње утврђена је на подручју Јужнобанатског округа, док је најнижа вредност утврђена у Севернобанатском округу. Вредности производње на подручју осталих округа су утврђене на нивоу који је приближан просечној вредности за целокупну територију, при чему је најнижа вредност утврђена на подручју Севернобанатског округа. У општини Пландиште утврђена је највиша просечна калкулативна земљишна рента у виноградарској производњи током посматраног периода, док су на просечном нивоу губици једино утврђени на подручју општине Кањижа.

Табела 46. Просечна вредност калкулативне земљишне ренте по хектару винове лозе по окрузима у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године

Редни број	Округ	Износ у еврима по хектару									
		2001. година	2002. година	2003. година	2004. година	2005. година	2006. година	2007. година	2008. година	2009. година	2010. година
1	Севернобачки округ	-2	1.076	755	945	4.078	2.670	4.665	1.362	2.289	1.371
2	Западнобачки округ	335	386	2.832	-242	241	1.008	1.291	4.582	4.420	2.873
3	Јужнобачки округ	1.599	2.675	2.732	1.048	2.263	1.377	3.433	1.863	1.100	1.244
4	Средњeбанатски округ	454	2.764	1.977	1.608	884	822	3.212	2.334	1.729	961
5	Севернобанатски округ	228	1.087	2.022	799	554	801	3.011	1.216	1.665	844
6	Јужнобанатски округ	1.939	3.791	3.246	2.010	2.257	1.364	4.463	2.669	2.335	2.717
7	Сремски округ	834	2.299	2.568	293	1.737	960	3.452	2.142	1.755	1.607
	Просечна вредност у Војводини	1.057	2.406	2.521	981	1.918	1.265	3.590	2.202	1.933	1.714

Извор: обрачун аутора

Када се посматра просечна вредност производње по годинама на нивоу целокупне територије АП Војводине установљено је да постоји уравнотежена вредност производње са тенденцијом пораста, која је достигла максимум у производној 2007. години.

Графикон 23. Кретање просечног прихода и трошкова по хектару у производњи винове лозе на подручју АП Војводине у периоду од 2001. до 2010. године (евра/ха)

Извор: обрачун аутора

Просечна вредност производње у наведеном периоду је имала стопу промене 2,58 % годишње, што је повољан показатељ када се у обзир узме чињеница да су трошкови производње винове лозе за исти период забележили стопу промене од 0,85 % годишње, али је потребно имати у виду чињеницу да су трошкови током целокупног периода посматрања били на нижем нивоу од прихода, што је представља задовољавајући показатељ приликом оцене коначног резултата у производњи винове лозе.

2.3.1.13 Вредност производње по хектару обрадивих површина на основу структуре сетве у Војводини

На основу претходно приказаних података који се односе на вредност производње одабраних репрезентативних линија производње које су најзаступљеније на подручју АП Војводине, могуће је установити да су у појединим подручјима, односно на нивоу Округа и Општина остварене различите вредности производње или прихода за сваки од одабраних и анализираних пољопривредних производа. Ове разлике су последица многобројних фактора који карактеришу пољопривредну производњу, а који полазе од разлика у квалитету земљишта, преко разлика у нивоу примењене агротехнике, до разлика у природним условима за гајење појединих усева или засада.

Поред наведеног у циљу сагледавања оствареног нивоа прихода у одређеним територијалним јединицама потребно је у обзир узети и чињеницу да у сваком подручју постоји различита структура сетве. Уважавањем наведене околности, приликом утврђивања вредности производње по једном хектару на нивоу општина или округа узето је сразмерно учешће вредности производње сваке од наведених линија производње сходно њеном учешћу у структури сетве која је утврђена за то подручје. На тај начин је добијена вредност производње по једном хектару на нивоу сваке општине или округа на подручју АП Војводине. Овако добијене вредности производње су коришћене приликом утврђивања

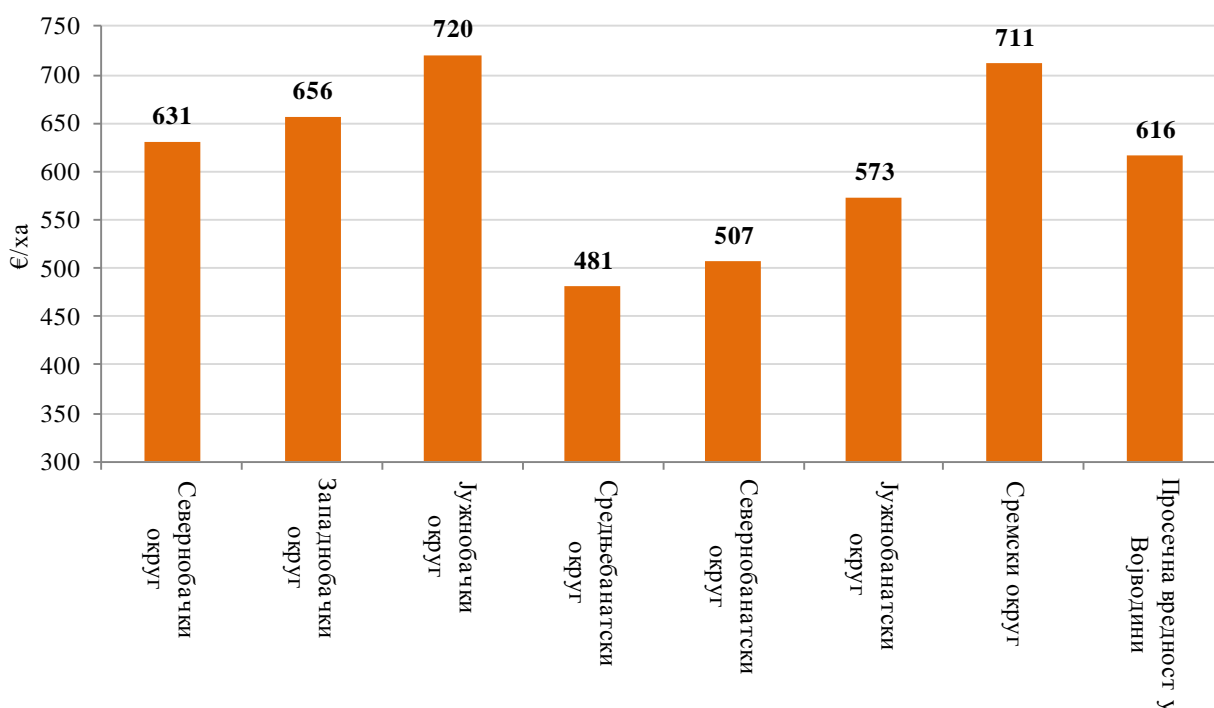
вредности земљишта за сваку општину или округ применом метода приносне вредности на основу калкулативне земљишне ренте.

У наредној табели приказане су вредности производње на нивоу округа по једином хектару, док се вредности производње на нивоу општина по хектару налазе у прилозима овог рада. (Прилог 8)

Табела 47. Вредност производње по хектару обрадивих површина на нивоу округа у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године

Редни број	Округ	Износ у еврима по хектару									
		2001. година	2002. година	2003. година	2004. година	2005. година	2006. година	2007. година	2008. година	2009. година	2010. година
1	Севернобачки округ	742	492	335	654	527	611	591	912	580	865
2	Западнобачки округ	723	563	425	650	493	602	693	949	642	824
3	Јужнобачки округ	753	586	515	672	557	652	850	993	686	939
4	Средњебанатски округ	548	318	289	475	401	441	576	690	476	594
5	Севернобанатски округ	584	370	318	518	421	482	551	703	465	662
6	Јужнобанатски округ	633	431	428	582	474	505	626	754	556	747
7	Сремски округ	809	581	524	664	577	646	874	958	664	817
Просечна вредност у Војводини		685	481	417	604	496	563	694	852	587	782

Извор: обрачун аутора

Графикон 24. Просечна вредност производње по хектару обрадивих површина на нивоу округа у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године (евра/ха)

Извор: обрачун аутора

На претходном графикону приказано је да су на подручју Средњебанатског, Севернобанатског и Јужнобанатског округа забележене ниже просечне вредности производње по хектару у односу на просечну вредност која је утврђена на нивоу АП Војводине. Највиша вредност овог показатеља је утврђена на подручју Јужнобачког округа, док је најнижа вредност утврђена на подручју Средњебанатског округа. Највиши ниво прихода утврђен је у општинама Сремски Карловци, Темерин и Бечеј, док је најнижа просечна вредност овог показатеља утврђена у општини Чока. У наведеном периоду просечна вредност производње по једном хектару је забележила раст по стопи промене од 1,48 % годишње.

2.3.2 Трошкови производње одабраних репрезентативних линија производње у Војводини

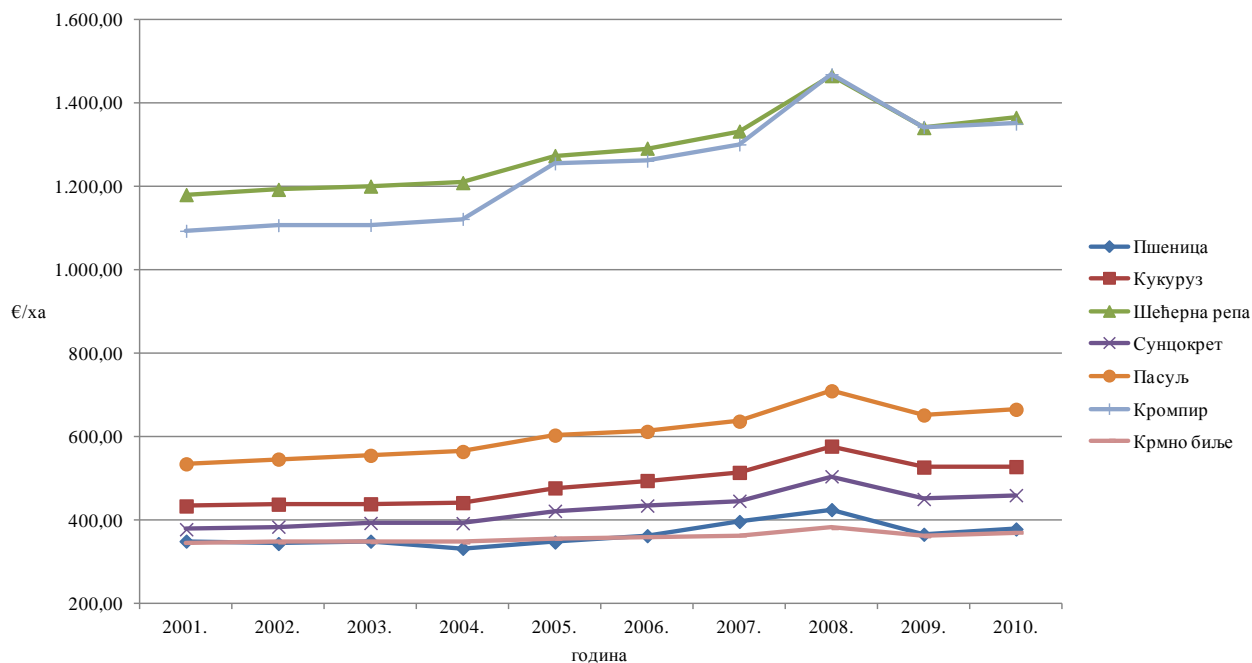
Полазну основу за утврђивање трошкова производње представљају технолошки нормативи за поједине усеве у виду утрошака материјала за производњу, као и трошкови који настају приликом извођења потребних радних операција које су условљене технологијом гајења појединих линија производње. За утврђивање трошкова производње појединих линија производње коришћен је део обрасца аналитичких калкулација који се односи на трошкове. Цене материјала и радних операција изражене су еврима по просечној вредности евра на годишњем нивоу у односу на динар за годину обрачуна. Цене материјала и укупни трошкови су изражени на овај начин како би се могло вршити поређење ових категорија по годинама из разлога што је домаћа валута у посматраном периоду била под утицајем инфлаторних кретања. У наредној табели су приказани укупни трошкови производње по појединим усевима или засадаима које заузимају најзначајније учешће у структури сетве на подручју АП Војводине у посматраном периоду за које је утврђивана вредност производње.

Табела 48. Преглед укупних трошкова производње одабраних линија производње у периоду од 2001. до 2010. године (евра/хектару)

Редни број	Назив линије производње	Износ у еврима по хектару									
		2001. година	2002. година	2003. година	2004. година	2005. година	2006. година	2007. година	2008. година	2009. година	2010. година
I	Ратарско повртарске линије производње										
1	Пшеница	348,83	343,05	348,70	331,50	346,62	361,85	395,95	424,47	365,26	377,97
2	Кукуруз	433,20	437,49	438,40	441,21	476,60	494,27	513,80	576,87	526,55	527,70
3	Шећерна репа	1.180,64	1.193,19	1.201,06	1.209,43	1.274,40	1.292,12	1.333,15	1.466,22	1.341,51	1.366,01
4	Сунцокрет	377,43	383,58	392,41	391,97	421,44	434,19	445,56	504,51	449,89	459,28
5	Пасуљ	534,31	545,70	554,75	563,97	603,22	612,22	636,71	709,66	651,57	665,21
6	Кромпир	1.093,67	1.107,31	1.107,67	1.122,34	1.255,63	1.262,04	1.301,09	1.469,57	1.342,99	1.351,03
7	Крмно биље	345,60	346,59	347,31	346,48	355,53	359,72	363,35	380,90	361,37	370,10
II	Воћарско-виноградарски засади										
1	Јабука	3.144,26	3.193,91	3.246,48	3.253,63	3.364,77	3.369,86	3.415,38	3.632,73	3.451,79	3.464,00
2	Шљива	2.193,04	2.216,30	2.234,83	2.241,05	2.308,18	2.308,37	2.340,10	2.489,46	2.368,16	2.372,98
3	Винова лоза	2.151,49	2.178,36	2.202,85	2.203,21	2.271,40	2.278,49	2.298,48	2.394,10	2.308,13	2.323,55

Подаци приказани у претходној табели показују да су најнижи трошкови производње код ратарских усева утврђени у производњи пшенице. Просечна вредност укупних трошкова код пшенице у посматраном периоду износила је 364,42 евра по хектару. Код кукуруза као друге линије производње у оквиру жита, која заузима највеће површине на подручју Војводине утврђени су просечни годишњи трошкови од 486,61 евра по хектару. Највиша вредност трошкова производње код ратарских усева утврђена је у производњи шећерне репе у просечном износу од 1.285,77 евра по хектару на нивоу посматраног периода. Уљарице, које заједно са шећерном репом представљају индустријско биље имају нешто више трошкове производње у односу на жита. Укупни трошкови производње сунцокрета износе просечно 426,03 евра по хектару. Код повртарских усева трошкови производње кромпира су утврђени на просечном нивоу од 1.241,33 евра по хектару, док укупни трошкови производње пасуља износе просечно по хектару 607,73 евра. Када се посматра производња воћа и гржђа највиша вредност укупних трошкова на просечном нивоу у посматраном периоду утврђена у производњи јабука где су они износили 3.353,68 евра по хектару годишње, док су у производњи шљива утврђени на нивоу од 2.307,25 по хектару годишње. Укупни трошкови производње у виноградарској производњи утврђени су у износу од 2.261,01 по хектару годишње.

Кретање трошкова по годинама показује благу тенденцију раста у другој половини посматраног периода, при чему је у код свих линија производње максимална вредност трошкова утврђена у производној 2008. години. Након наведене године трошкови имају тенденцију опадања, али до 2010. године они нису дошли на ниво трошкова са почетка периода.

Графикон 25. Кретање укупних трошкова производње одабраних култура у периоду од 2001. до 2010. године (евра/ха)

Извор: обрачун аутора

Укупни трошкови производње обухватају трошкове материјала, као и трошкове радних операција односно трошкове људског рада код производње воћа и грожђа. Учешће наведених група трошкова у укупним трошковима је различито код појединих линија производње. Из тог разлога стопа промене код појединих линија производње је различита, јер се промене цена материјала за производњу и радова приликом обраде земљишта, неге и заштите усева нису кретале истим темпом и динамиком у анализираном периоду. Најнижа просечну годишњу стопу промене укупних трошкова утврђена је код крмног биља у износу од 0,76 % иза које следи стопа промене укупних трошкова производње пшенице од 0,90%. Ово указује да су укупни трошкови расли најнижом стопом код мање интензивних линија производње. Највиша стопа промене је утврђена код пасуља, кромпира, кукуруза и сунцокрета. Оно што је такође уочљиво да су утврђене стопе промене код свих одабраних култура имале позитиван предзнак, што указује на то да су трошкови код свих култура расли у анализираном периоду од почетног до крајњег момента посматрања. Код воћарско-виноградарских засада просечна годишња стопа промене укупних трошкова одабраних воћних врста и винове лозе се кретала у распону од 0,86% код винограда до 1,08% код у производњи јабуке. И у случају ове врсте производње утврђено је да су укупни трошкови током анализираног периода расли што показују позитивни износи утврђених стопа промене. Иако се може рећи да је овај вид биљне производње интензивнији у односу на ратарску производњу утврђене стопе промене код вишегодишњих засада имају нижу вредност у односу на поједине ратарске усеве. У наредној табели је приказано појединачно

учешће појединих група трошкова у укупним трошковима производње за изабране линије производње и просечна годишња стопа промене укупних трошкова производње тих усева.

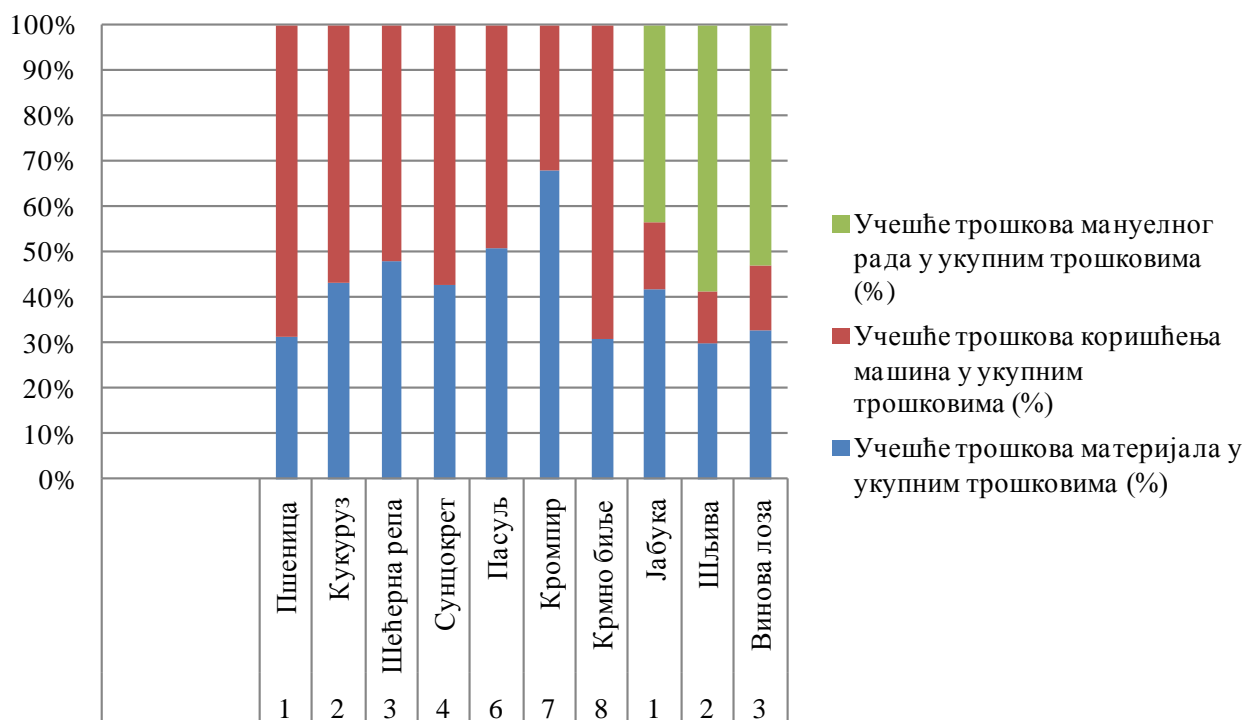
Табела 49. Структура укупних трошкова производње и просечна годишња стопа промене одабраних линије производње у периоду од 2001. до 2010. године

Редни број	Назив културе	Просечна годишња стопа промене укупних трошкова	Учешће трошкова материјала у укупним трошковима	Учешће трошкова машинских радова са трошковима рада радника у укупним трошковима	Учешће трошкова рада радника у укупним трошковима
I	Ратарско повртарске културе				
1	Пшеница	0,90%	31%	69%	0%*
2	Кукуруз	2,22%	43%	57%	0%*
3	Шећерна репа	1,63%	48%	52%	0%*
4	Сунцокрет	2,20%	43%	57%	0%*
5	Соја	2,60%	49%	51%	0%*
6	Пасуљ	2,46%	51%	49%	0%*
7	Кромпир	2,38%	68%	32%	0%*
8	Крмно биље	0,76%	31%	69%	0%*
II	Воћарско-виноградарски засади				
1	Јабука	1,08%	42%	15%	44%
2	Шљива	0,88%	30%	12%	59%
3	Винова лоза	0,86%	33%	14%	53%

Извор: обрачун аутора

Имајући у виду чињеницу да се у производњи свих посматраних ратарско-повртарских усева производња може обавити механизованим процесима рада, при којем се учешће људског рада односи само на ангажовање радника приликом управљања пољопривредном механизацијом у структури укупних трошкова код ове врсте биљне производње утврђено је појединачно учешће трошкова материјала и трошкова радних операција у процесу производње тих линија производње. (*) Трошкови људског рада садржани су у трошковима радних операција јер су исте утврђене као цене машинских услуга које подразумевају целокупне трошкове у којима су садржај и трошкови људског рада приликом управљања машинама, као и амортизација машина, трошкови њиховог одржавања трошкови горива и други трошкови у вези са тим пословима. Код воћарско-виноградарских култура поједине радне операције као што су резидба и берба морају се обавити ручно путем ангажовања радника, тако да су такви трошкови производње предвиђени и обрачунати као посебна категорија, те су из тог разлога они приликом обрачуна појединачног учешћа најзначајнијих категорија трошкова посебно утврђени и исказани.

Подаци у претходној табели који се односе на учешће појединих категорија трошкова у укупним трошковима и који су графички представљени на наредном графикону показују да је учешће трошкова материјала код појединих линија производње у посматраном периоду имало различите износе који се значајно разликују. Код ратарских усева најмање учешће трошкова материјала утврђено је у производњи меркантилне пшенице и крмног биља од свега 31%. Највиши износ учешћа ове групе трошкова утврђен је у производњи кромпира где трошкови материјала учествују са око 68% у укупним трошковима. Код осталих ратарско-повртарских усева ови трошкови су приближно једнаки са трошковима обраде и крећу се од 43 до 51%. У воћарско виноградарској производњи трошкови материјала су утврђени на нивоу од 30% у укупним трошковима код засада шљиве до 42% производњи јабука. Учешће трошкова рада се креће од 59% код засада шљива до 44% код засада јабука.

Графикон 26. Учешће појединих категорија трошкова у укупним трошковима производње одабраних култура у периоду од 2001. до 2010. године

Извор: обрачун аутора

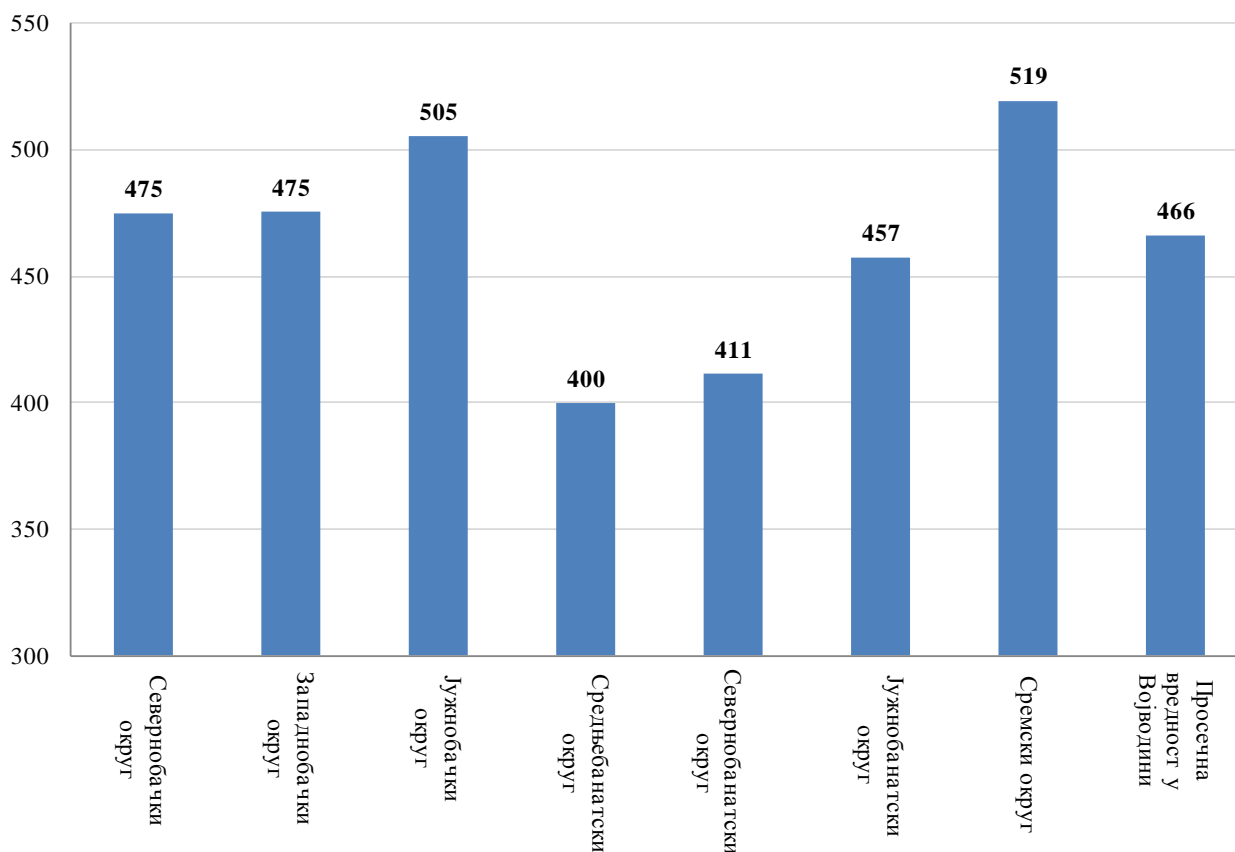
Приказани и анализирани подаци показују да су линије производње са најнижим износима просечних стопа промене укупних трошкова имале и најниже учешће трошкова материјала у укупним трошковима, што указује на значај и утицај трошкова материјала у укупним трошковима. Линије производње код којих је ниско учешће материјалних трошкова бележиле су стабилније односно уједначеније износе укупних трошкова, када се овај податак посматра у дужем временском периоду.

У наредној табели приказани су трошкови на нивоу округа по једном хектару, док се вредности производње на нивоу општина по хектару налазе у прилозима овог рада. (Прилог 9)

Табела 50. Трошкови производње по хектару обрадивих површина на нивоу округа у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године

Редни број	Округ	Износ у еврима по хектару									
		2001. година	2002. година	2003. година	2004. година	2005. година	2006. година	2007. година	2008. година	2009. година	2010. година
1	Севернобачки округ	433	435	439	436	465	479	501	553	500	507
2	Западнобачки округ	432	434	438	436	466	480	501	555	501	508
3	Јужнобачки округ	459	462	466	465	497	510	531	588	532	540
4	Средњобанатски округ	364	366	369	368	392	404	421	466	421	427
5	Севернобанатски округ	374	377	380	379	404	415	432	478	433	439
6	Јужнобанатски округ	416	419	423	421	449	462	482	533	482	488
7	Сремски округ	473	476	480	478	510	524	546	604	547	554
Просечна вредност у Војводини		424	426	430	428	457	470	490	543	491	497

Извор: обрачун аутора

Графикон 27. Просечни трошкови производње по хектару обрадивих површина на нивоу округа у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године (евра/ха)

Извор: обрачун аутора

На претходном графикону приказано је да су на подручју Средњебанатског, Севернобанатског и Јужнобанатског округа забележене ниже просечне вредности просечних трошкова производње по хектару у односу на просечну вредност која је утврђена на нивоу АП Војводине, што је подударно са оствареним просечним вредностима производње на нивоу округа, где је такође на нивоу ових округа забележена нижа просечна вредност производње у односу на просек који је утврђен на нивоу АП Војводине. Највиша вредност овог показатеља је утврђена на подручју Сремског округа, док је најнижа вредност утврђена на подручју Средњебанатског округа. У наведеном периоду просечна вредност производње на нивоу округа по једном хектару је забележила раст по стопи промене од 1,79 % годишње, што представља вишу стопу промене у односу на стопу промене прихода за 0,31 %.

2.3.3 Калкулативна земљишна рента на подручју Војводине по хектару обрадивих површина

Калкулативна земљишна рента по хектару обрадивих површина на подручју АП Војводине утврђена је као разлика између просечних вредности производње по јединици површине и просечне вредности трошкова на тим површина у наведеном периоду. Вредности овог показатеља су добијене уз уважавање сетвене структуре на подручјима округа и општина. Због обима података који се на овај начин добијају када се овај показатељ утврђује на нивоу

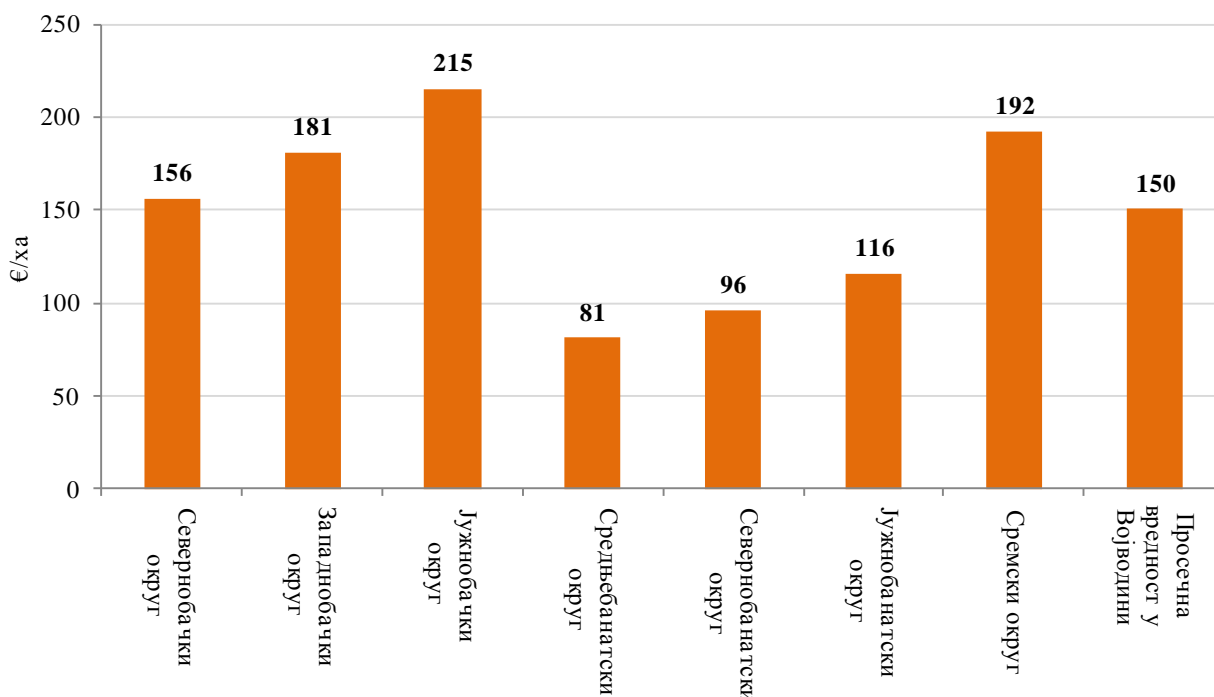
општина у наредном прегледу су приказани подаци на нивоу округа, док су подаци који су утврђени на нивоу општина приказани у прилозима овог рада. (Прилог 10)

Табела 51. Калкулативна земљишна рента по хектару обрадивих површина на нивоу округа у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године

Редни број	Округ	Износ у еврима по хектару									
		2001. година	2002. година	2003. година	2004. година	2005. година	2006. година	2007. година	2008. година	2009. година	2010. година
1	Севернобачки округ	309	57	-104	218	62	132	90	359	81	358
2	Западнобачки округ	291	129	-14	213	27	122	192	394	141	316
3	Јужнобачки округ	294	124	48	207	60	142	319	404	153	400
4	Средњобанатски округ	184	-48	-81	108	9	38	155	224	55	167
5	Севернобанатски округ	210	-7	-62	139	17	67	119	225	32	223
6	Јужнобанатски округ	217	12	5	162	25	43	144	221	74	258
7	Сремски округ	336	105	44	186	67	122	328	355	117	263
Просечна вредност у Војводини		261	54	-14	175	39	93	204	310	96	285

Извор: обрачун аутора

Према приказаним подацима уочљиво је да се калкулативна земљишна рента у периоду анализе разликовала на нивоу округа у АП Војводини. Разлике у оствареној вредности калкулативне земљишне ренте по појединим окрузима представљају значајна одступања од вредности тог показатеља у другим окрузима. Такође може се установити да постоје знатне разлике овог показатеља када се он посматра на нивоу Војводине или појединачних округа током периода анализе. Наиме када се овај показатељ посматра током периода анализе може се установити да је он у појединим годинама имао негативне вредности, односно да је у тим годинама оствариван губитак по хектару обрадивих површина. Ово указује са једне стране на ризик који прати пословање у пољопривреди, а са друге стране овакве осцилације у резултатима пословања показују слабости пословања у пољопривреди. Разлози за остваривање оваквих резултата су бројни. У вези са тим потребно је истаћи да се на овај начин могу потврдити специфичности пољопривредне производње, која се одвија под дејством природних фактора, као што је раније истакнуто. Такође треба поменути и осцилације у откупним ценама пољопривредних производа и инпута за пољопривредну производњу. Када се посматрају подаци по годинама за све округе уочљиво је да се промене резултата пословања крећу у истим интервалима код свих територијалних јединица на овом подручју, што указује на то да су исти фактори имали утицај на резултате пословања на целокупној територији истраживаног подручја. Као што је раније наведено откупне цене пољопривредних производа су јединствене на целој територији Војводине, као и углавном утицај природних фактора производње, односно суше, поплава и слично. Настале разлике у оствареним резултатима се огледају у различито оствареним приносима, што је последица различитог квалитета земљишта и примењене агротехнике, као и различите структуре сетве.

Графикон 28. Просечна вредност калкулативне земљишне ренте по хектару обрадивих површина на нивоу округа у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године (евра/ха)

Извор: обрачун аутора

Просечна вредност калкулативне земљишне ренте у свим окрузима на територији Бачке и Срема је била изнад просечне вредности на нивоу Војводине, док је на територији сва три округа у Банату овај показатељ имао нижу вредност од просечне. Највиша просечна вредност калкулативне земљишне ренте у периоду од 2001. до 2010. године утврђена је на подручју Јужнобачког округа, док је најнижа вредност утврђена на територији Средњебанатског округа, поред којег је веома блиска овој вредности калкулативна земљишна рента утврђена у Севернобанатском округу. Просечна вредност калкулативне земљишне ренте код округа који је остварио највишу вредност за наведени период је 43 % виша од просечне у Војводини, док вредност овог показатеља на подручју округа са најнижом вредношћу представља свега 54% просечно остварене калкулативне земљишне ренте на нивоу Војводине. Разлика између највише и најниже вредности калкулативне земљишне ренте на нивоу округа износи 2,65 пута. Просечна вредност овог показатеља на нивоу Војводине у периоду од 2001. до 2010. године је имала просечну годишњу стопу промене од 0,95 %.

Промет пољопривредног земљишта како је раније истакнуто се одвија без организоване понуде и тражње. Такође промене у промету овим ресурсом немају обележја динамичког карактера тржишта других добара. Због чињенице да у појединим годинама периода анализе је забележен негативна вредност калкулативне земљишне ренте по хектару, у циљу добијања објективних резултата у погледу приносне вредности, утврђивање калкулативне земљишне ренте треба извести на основу периода дужих од једне године. На овај начин се добијају и уједначенији резултати који представљају објективан показатељ пословања у пољопривреди, јер су избегнуте осцилације овог показатеља које настају на годишњем нивоу и које не одражавају промене вредности земљишта на нивоу године. Наиме промене вредности земљишта немају тако скоковите промене као што је то случај са резултатом пословања који се налази под утицајем тржишних и природних фактора као што је раније наведено. У том смислу наведени период анализе од 10 година подељен је у два подпериода од по 5 година.

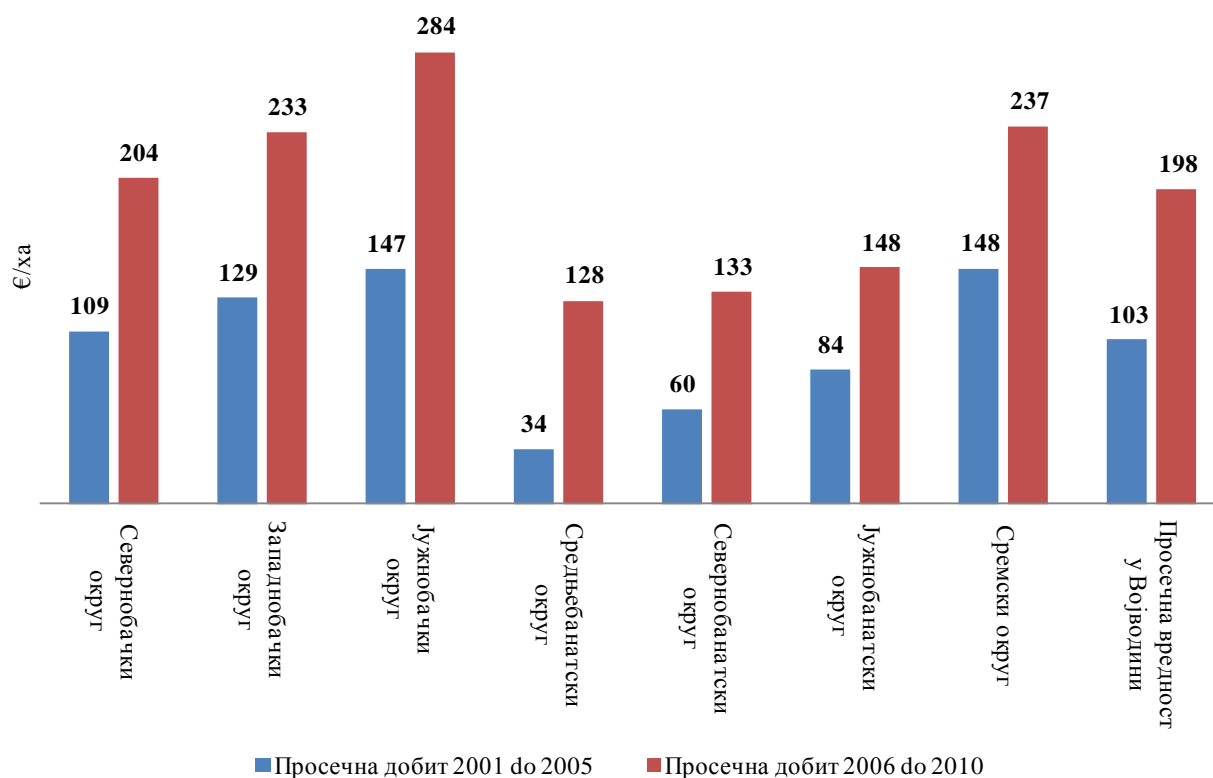
На тај начин су утврђене просечне вредности калкулативне земљишне ренте за период од 2001. до 2005. године и период од 2006. до 2010. године.

Табела 52. Калкулативна земљишна рента по хектару обрадивих површина на нивоу округа у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године по подпериодима у еврима

Редни број	Округ	Просечна вредност калкулативне земљишне ренте од 2001 до 2005	Просечна вредност калкулативне земљишне ренте од 2006 до 2010	Промена вредности другог у односу на први подпериод
1	Севернобачки округ	109	204	87,7%
2	Западнобачки округ	129	233	80,0%
3	Јужнобачки округ	147	284	92,9%
4	Средњобанатски округ	34	128	270,6%
5	Севернобанатски округ	60	133	123,7%
6	Јужнобанатски округ	84	148	76,3%
7	Сремски округ	148	237	60,2%
	Просечна вредност у Војводини	103	198	91,5%

Извор: обрачун аутора

Када се калкулативна земљишна рента посматра на нивоу петогодишњих периода, утврђено је да постоје знатне разлике у вредностима овог показатеља између првог и другог петогодишњег периода. У свим окрузима забележен је раст калкулативне земљишне ренте по хектару у периоду од 2006. до 2010. године у односу на период од 2001. до 2010. године. Тај раст се по окрузима кретао од 60,2 % до 270,6 %. Најмањи раст вредности овог показатеља забележен је у Сремском округу, док је највећи раст утврђен у Средњобанатском округу. Највиша просечна вредност калкулативне земљишне ренте по хектару обрадивих површина током десетогодишњег периода остварена је у општини Бечеј у износу од 326,56 евра док је најнижа утврђена у општини Нови Кнежевац где је за исти период износила 44,3 евра по хектару што је 7,37 пута мање од вредности овог показатеља у општини Бечеј.

Графикон 29. Просечна вредност калкулативне земљишне ренте по хектару обрадивих површина на нивоу округа у АП Војводини у периоду од 2001. до 2005. и 2006. до 2010. године (евра/ха)

Извор: обрачун аутора

Као што је раније наведено од 2006. године пољопривреда Републике Србије, па самим тим и АП Војводине је подстицана у виду разних државних субвенција. Имајући у виду да наведене исплате од стране државе представљају приходе у пољопривредној производњи без додатних трошкова, па се на тај начин може рећи да наведене субвенције представљају повећање калкулативне земљишне ренте, утврђеном нивоу овог показатеља по хектару додати су износи исплаћених субвенција државе и на тај начин увећана је калкулативна земљишна рента у периоду када су ове субвенције исплаћиване.

Табела 53. Калкулативна земљишна рента по хектару обрадивих површина на нивоу округа у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године по подпериодима у еврима са додатим државним субвенцијама по хектару

Редни број	Округ	Просечна вредност калкулативне земљишне ренте од 2001 до 2005	Просечна вредност калкулативне земљишне ренте од 2006 до 2010	Промена вредности другог у односу на први подпериод
1	Севернобачки округ	109	255	135,2%
2	Западнобачки округ	129	287	121,5%
3	Јужнобачки округ	147	340	131,3%
4	Средњобанатски округ	34	161	367,5%
5	Севернобанатски округ	60	173	190,0%
6	Јужнобанатски округ	84	191	127,7%
7	Сремски округ	148	293	98,2%
	Просечна вредност у Војводини	103	237	129,5%

Извор: обрачун аутора

Након додавања просечно исплаћених субвенција по хектару у периоду од 2006. до 2010. године на утврђену калкулативну земљишну ренту по хектару за исти период, добијена је калкулативана земљишна рента која је коришћена приликом утврђивања приносне вредности земљишта и која је ваћа од просечно утврђене калкулативне земљишне ренте за износ исплаћених субвенција по хектару из разлога што она представља чисти новчани прилив по јединци површине поред остварених економских користи од саме производње. Овако утврђени резултати који су приказани у претходној табели показују још већи раст калкулативне земљишне ренте у другом у односу на први подпериод. Просечан раст калкулативне земљишне ренте у Војводини у другом подпериоду у односу на први износио је 129,5 %.

2.3.4 Стопа капитализације приликом утврђивања приносне вредности пољопривредног земљишта на подручју Војводине на основу калкулативне земљишне ренте

Као што је у методологији овог рада наведено стопа капитализације која се користи приликом утврђивања приносне вредности земљишта на основу калкулативне земљишне ренте представља цену капитала за ангажована средства у куповину пољопривредног земљишта и цену за ризике које преузима инвеститор који заснива пољопривредну производњу на том земљишту. Пољопривредну производњу карактеришу ризици који су детерминисани самим карактером и специфичностима пољопривредне производње, па стопа капитализације која се примењује у овом случају има већу вредност од цене капитала за

безризичне пласмане. Из тог разлога као стопа капитализације за израчунавање приносне вредности земљишта у овом случају користи се просечна каматна стопа комерцијалних банака на хипотекарно обезбеђене кредите који су намењени куповини пољопривредног земљишта или другим дугорочним инвестиционим улагањима у пољопривреди са периодом враћања који је једнак или дужи од периода за који су утврђује просечна вредност калкулативне земљишне ренте, односно период дужи од 5 година. Полазну основу или претпоставку за овакво опредељење приликом избора наведене стопе, налази се у чињеници да су комерцијалне банке приликом утврђивања ових каматних стопа укалкулисале ризике делатности за коју дају кредите.

У периоду истраживања који почиње 2001. године и завршава се 2010. године забележене су промене у висини каматних стопа на овакву врсту банкарских пласмана.

Табела 54. Кретање каматних стопа у Републици Србији на дугорочне кредите који су хипотекарно обезбеђени у периоду од 2001. до 2010. године

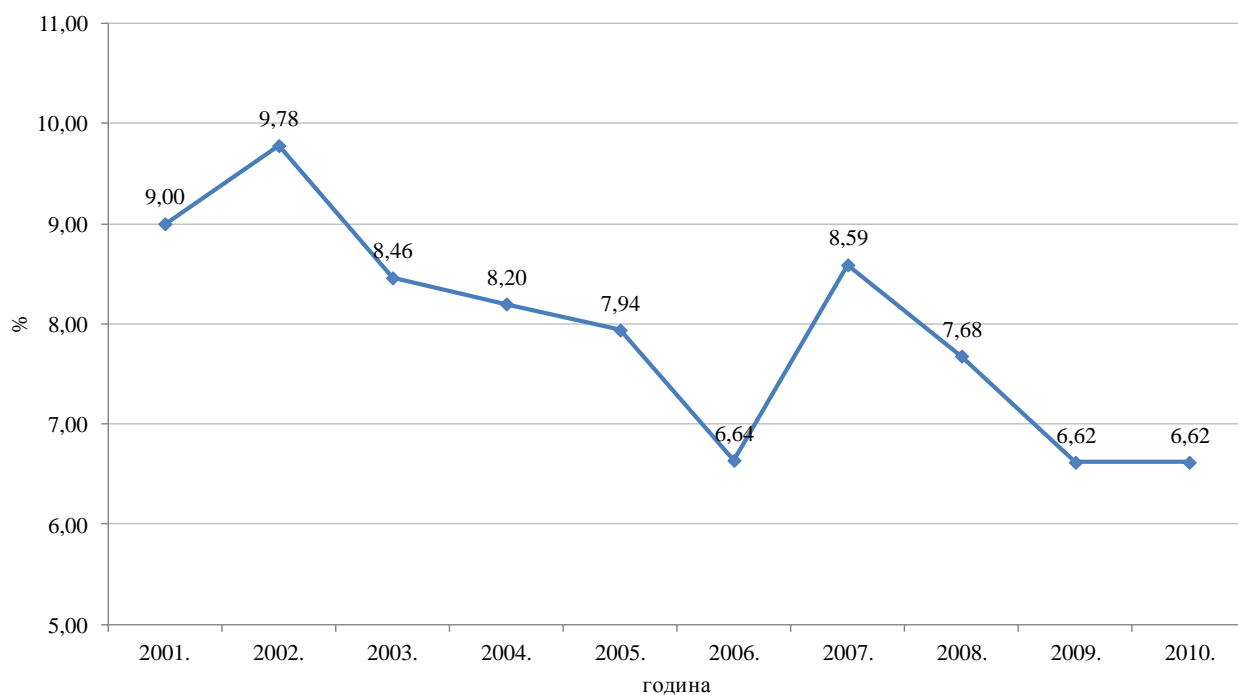
Редни број	Година	Износ каматне стопе у %
1	2001	9,00
2	2002	9,78
3	2003	8,46
4	2004	8,20
5	2005	7,94
Просечна вредност за период од 2001. до 2005. године		8,68
6	2006	6,64
7	2007	8,59
8	2008	7,68
9	2009	6,62
10	2010	6,62
Просечна вредност за период од 2006. до 2010. године		7,23
Просечна вредност за период од 2001. до 2010. године		7,95

Извор: објављене информације на порталима банака, НБС и прорачун аутора

У посматраном периоду просечна каматна стопа на кредите индексирани у еврима који су имали дужи рок враћања од 5 година и који су имали хипотекарно обезбеђење је износила 7,95 %. Каматне стопе на почетку периода су износиле 9 %, док су у последњој години наведеног периода износиле 6,62 %. када се овај показатељ посматра по подеприодима за које су утврђене и просечне вредности прихода установљено је да је током периода од 2001. до 2005. године просечна каматна стопа износила 8,68 %, док је у периоду од 2006. до 2010. године износила 7,23 %.

У вези са утврђивањем вредности дисконтне стопе треба напоменути да се у случају процењивања вредности капитала предузећа веома често користе и вредности дисконтне стопе које утврђују међународне рејтинг агенције. Према њиховим анализама установљена је корелациона веза између ризика пословања предузећа и цене дуга, односно дисконтне стопе. Вредност дисконтне стопе се према овим мерилима креће од 0,75 % за најмање ризично пословање до 14 % за компаније са чије пословање прате високи ризици⁸¹. Имајући у виду наведено, може се констатовати да је утврђена дисконтна стопа за приносну вредност пољопривредног земљишта на основу калкулативне земљишне ренте одговара степену ризичности који прати пословање у пољопривреди. такође може се констатовати да је утврђена дисконтна стопа на нивоу рејтинга средње ризичних компанија и да се налази у опсегу вредности дисконтне стопе утврђене према методологији рејтинг агенција.

⁸¹ Predovic, Dolly, Vrednovanje marke, Mate, Zagreb, 2007.

Графикон 30. Кретање каматних стопа на хипотекарне кредите индексирани у еврима у Републици Србији током периода од 2001. до 2010. године (%)

Извор: објављене информације на порталима банака, НБС и прорачун аутора

Током наведеног периода забележено је смањење камата по просечној годишњој стопи од - 3,35 %. За потребе утврђивања приносне вредности пољопривредног земљишта као стопа капитализације калкулативне земљишне ренте коришћене су просечне вредности каматне стопе на кредите утврђене на нивоу раније наведена два подпериода.

2.3.5 Приносна вредност пољопривредног земљишта на подручју Војводине утврђена на основу калкулативне земљишне ренте

Приносна вредност пољопривредног земљишта у АП Војводини је утврђена као капитализована просечна калкулативна земљишна рента уз примену стопе капитализације која представља просечну каматну стопу на дугорочне кредите обезбеђене хипотеком. Приносна вредност је на основу просечних вредности калкулативне земљишне ренте и стопе капитализације у периоду од 2001. до 2005. године, односно од 2006. до 2010. године. У наредној табели приказане су просечне приносне вредности пољопривредног земљишта на нивоу округа у АП Војводини, док су утврђене вредности на нивоу општина приказане у прилозима овог рада. (Прилог 11)

На основу раније утврђених износа ових елемената приносне вредности добијени су следећи резултати:

Просечна приносна вредност пољопривредног земљишта утврђена на овај начин у Војводини у периоду од 2001. до 2005. године износила 1.189 евра, док је у периоду од 2006. до 2010. године износила 3.274 евра односно да је забележен раст за 175,4 %.

Табела 55. Приносна вредност пољопривредног земљишта по хектару на основу калкулативне земљишне ренте на нивоу округа у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године по подпериодима (евра)

Редни број	Округ	Приносна вредност пољопривредног земљишта у периоду од 2001. до 2005. године	Приносна вредност пољопривредног земљишта у периоду од 2006. до 2010. године	Приносна вредност пољопривредног земљишта у периоду од 2001. до 2010. године	Промена вредности другог у односу на први подпериод
1	Севернобачки округ	1.252	3.533	2.289	182,2%
2	Западнобачки округ	1.491	3.963	2.615	165,8%
3	Јужнобачки округ	1.694	4.704	3.062	177,6%
4	Средњобанатски округ	397	2.229	1.230	461,0%
5	Севернобанатски округ	686	2.387	1.459	248,0%
6	Јужнобанатски округ	968	2.645	1.730	173,2%
7	Сремски округ	1.704	4.053	2.771	137,9%
	Просечна вредност у Војводини	1.189	3.274	2.137	175,4%

Извор: обрачун аутора

Када се ова вредност посматра на нивоу округа претходно утврђене вредности показују да је највећи раст вредности између наведена два подпериода забележен на подручју Средњобанатског округа од 461 %, док је најнижи раст вредности утврђен на подручју Сремског округа од 137,9 %.

Посматрано на нивоу апсолутних вредности по окрузима највиши износ приносне вредности пољопривредног земљишта применом овог метода, утврђен је на подручју Сремског округа током првог подпериода, док је током другог подпериода највиша вредност утврђена на подручју Јужнобачког округа. Најнижа вредност током целокупног периода анализе утврђена је на подручју Средњобанатског округа.

Од укупно седам округа на подручју АП Војводине виша вредност од просечна за целокупно подручје утврђена је на подручју Севернобачког, Западнобачког, Јужнобачког и Сремског округа, при чему су вредности утврђене за Севернобачки округ у оба подпериода биле блиске просечним вредностима за целокупно подручје Војводине.

Такође добијени резултати указују на значајне разлике између вредности пољопривредног земљишта између појединих округа. Слична резултати су добијени и када се подаци анализирају на нивоу општина. Наиме највиша приносна вредност пољопривредног земљишта применом овог метода утврђена је на подручју општине Бечеј у Јужнобачком округу, док је најнижа утврђена на подручју општине Нови Кнежевац који припада Севернобанатском округу.

2.4 Приносна вредност пољопривредног земљишта на подручју Војводине на основу стварне земљишне ренте

Приносна вредност пољопривредног земљишта на основу стварне земљишне ренте утврђена је као капитализована земљишна рента која се остварује приликом издавања земљишта у закуп. Овом приликом су утврђене вредности закупа пољопривредног земљишта на нивоу округа и општина у периоду истраживања уз примену стопе капитализације која одговара каматној стопи на безризичне пласмане у наведеном периоду.

2.4.1 Вредност стварне земљишне ренте за пољопривредно земљиште на подручју Војводине

Стварна земљишна рента за пољопривредно земљиште представља вредност закупа који се плаћа за његово коришћење на годишњем нивоу. Пољопривредни произвођачи земљиште у закуп могу да прибаве на два начина. Узимањем у закуп од других власника земљишта или закупљивањем државног пољопривредног земљишта путем јавног надметања или по основу права приоритета у поступку који организују и спроводе јединице локалне самоуправе под надзором Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Србије. У Србији не постоји тачна и званична евиденција о површинама пољопривредног земљишта које је предмет закупа. Постоје подаци о издавању државног земљишта у закуп који се односе на површине и постигнуте цене закупа док се о површинама које су предмет закупа између приватних власника није могуће прецизније изјаснити. Из тог разлога приликом утврђивања вредности закупа земљишта коришћени су подаци који су добијени прикупљањем на терену, као и подаци Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде у вези са постигнутим ценама закупа пољопривредног земљишта у државној својини.

Прикупљени и анализирани подаци о прометним вредностима земљишта су разврстани у шест најзначајнијих категорија са аспекта његовог квалитета и положаја. Ове категорије представљају елементе који имају утицај на постигнуте вредности у промету и закупу земљишта. Према утврђеним критеријумима за класификацију вредности постигнутих вредности у промету земљиште је разврстано у следеће категорије:

- Земљиште у атару које има бољи квалитет
- Земљиште у атару које има лошији квалитет
- Земљиште уз село
- Земљиште уз тврди пут
- Земљиште у зони градње
- Земљиште уз парцелу закупца

За наведене категорије земљишта прикупљени су подаци о постигнутим вредностима закупа или стварне земљишне ренте на подручју свих општина у АП Војводини, односно на подручју свих округа у подручју истраживања. Подаци су груписани по вредностима закупа које су постизане у на различитим локалитетима појединих општина, тако да су вредности исказане као минималне и максималне, односно на овај начин је утврђен распон или интервал у којем су се ове вредности кретале. Такође вредности су утврђене у три периода

током временског интервала у којем је истраживање вршено са једнаким временским размацима, тако да су на овај начин прикупљени подаци о вредностима на почетку, у средини и на крају анализираних периода. Сви наведени подаци детаљно су приказани по општинама у АП Војводини у прилозима рада, док су у наредном делу ови подаци приказани на нивоу округа. У циљу остваривања могућности за поређење са вредностима добијеним применом других метода у табелама које следе су приказане просечне вредности за подпериоде од 2001. до 2005. и од 2006. до 2010. године, које се добијене као аритметичка средина вредности на почетку и на крају наведених подпериода. (Прилог 12)

2.4.1.1 Стварна земљишна рента пољопривредног земљишта у атару које има бољи квалитет

Прва категорија пољопривредног земљишта за коју је утврђивана вредност стварне земљишне ренте у наведеном периоду је земљиште које се користи искључиво у пољопривредне сврхе и које има бољи квалитет од просечног у подручју испитивања. Позиција, односно локалитет ове категорије земљишта одређује његову намену и интересовање за његов закуп. Такође и квалитете земљишта опредељује закупце у смислу повећаног интересовања за закупљивање оваквог земљишта јер се на њему могу остварити бољи и стабилнији приноси. Из тог разлога код утврђивања вредности оваквог земљишта највећи утицај на вредност има његов производни потенцијал у смислу могућности да се на њему постигну што је могуће бољи производни резултати.

Табела 56. Просечна вредност стварне земљишне ренте за земљиште у атару које има бољи квалитет по хектару на нивоу округа у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године по подпериодима (евра)

Редни број	Округ	Просечна стварна земљишна рента у периоду од 2001 до 2005. године	Просечна стварна земљишна рента у периоду од 2006 до 2010. године	Просечна стварна земљишна рента у периоду од 2001 до 2010. године	Промена вредности другог у односу на први подпериод
1	Севернобачки округ	179	199	190	11,4%
2	Западнобачки округ	174	210	190	21,0%
3	Јужнобачки округ	162	208	189	28,4%
4	Средњобанатски округ	121	163	142	34,5%
5	Севернобанатски округ	120	144	137	19,8%
6	Јужнобанатски округ	110	140	131	26,7%
7	Сремски округ	216	268	246	23,9%
	Просечна вредност у Војводини	153	190	174	24,3%

Извор: анкетирани испитаници и прорачун аутора

Подаци приказани у претходној табели који се односе на просечне вредности стварне земљишне ренте за пољопривредно земљиште бољег квалитета у атару показују да је највиша вредност закупа за ову категорију земљишта утврђена на нивоу Сремског округа иза којег следи вредност у свим окрузима Бачке области. На подручју свих округа Срема и Бачке је утврђена виша просечна вредност у односу на вредност која је утврђена за целокупно подручје АП Војводине током десетогодишњег периода анализе, док је на подручју свих округа у Банату утврђена нижа просечна вредност закупа у односу на просек за целокупну територију АП Војводине. Најнижа просечна вредност током целокупног периода истраживања је утврђена на подручју Јужнобанатског округа. Посматрано на нивоу општина највиша вредност утврђена је у општини Стара Пазова, док је најнижа вредност која је 4,5 нижа од највише утврђена у општини Нови Бечеј. Ове две општине не

припадају окрузима код којих су утврђене највише, односно најниже вредности закупа када се овај показатељ посматра на том нивоу.

Када се добијени резултати посматрају по подпериодима у свим окрузима је забележен раст вредности у другом у односу на први подпериод. Овај раст се кретао између 11,4% у Севернобачком и 34, % у Средњобанатском округу. Просечан раст на целокупном подручју Војводине између наведена два подпериода износио је 24,3%. Посматрано на нивоу апсолутних величина редослед округа по висини просечних вредности је исти током целокупног периода посматрања, као и односи у вредности по окрузима према на просечној вредности у Војводини.

2.4.1.2 Стварна земљишна рента пољопривредног земљишта у атару које има лошији квалитет

Као што је раније наведено, у атарима свих подручја у АП Војводини налази се земљиште које има различит квалитет и особине, тако да поред земљишта која имају бољи квалитет у атарима се налазе и земљишта код којих су производни потенцијали нешто лошији. Имајући у виду да и оваква земљишта представљају предмет закупа неопходно је утврдити вредност земљишне ренте која се постиже приликом издавања оваквог земљишта, као и разлике у вредностима у односу на земљиште бољег квалитета, јер се ове две категорије налазе на истим локалитетима. На основу утврђених разлика у цени ове две категорије земљишта долази се до сазнања колика је спремност закупаца да више плате закуп земљишта бољег квалитета, односно колико је вредност производног потенцијала земљишта која имају бољи квалитет из угла потенцијалних закупаца.

Табела 57. Просечна вредност стварне земљишне ренте за земљиште у атару које има лошији квалитет по хектару на нивоу округа у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године по подпериодима (евра)

Редни број	Округ	Просечна стварна земљишна рента у периоду од 2001 до 2005. године	Просечна стварна земљишна рента у периоду од 2006 до 2010. године	Просечна стварна земљишна рента у периоду од 2001 до 2010. године	Промена вредности другог у односу на први подпериод
1	Севернобачки округ	120	142	139	19,1%
2	Западнобачки округ	149	183	169	22,8%
3	Јужнобачки округ	128	172	158	34,7%
4	Средњобанатски округ	93	128	114	38,2%
5	Севернобанатски округ	94	113	104	19,9%
6	Јужнобанатски округ	85	112	107	32,1%
7	Сремски округ	174	213	193	22,9%
	Просечна вредност у Војводини	119	152	141	27,6%

Извор: анкетирани испитаници и прорачун аутора

Подаци приказани у претходној табели који се односе на просечне вредности закупа пољопривредног земљишта лошијег квалитета у атару показују да је највиша вредност за ову категорију земљишта утврђена на нивоу Сремског округа иза којег следе вредности у Западнобачком и Јужнобачком округу. На подручју наведена три округа је утврђена виша просечна вредност у односу на вредност која је утврђена за целокупно подручје АП Војводине током десетогодишњег периода анализе. Вредности сва три округа у Банату и на подручју Севернобачког округа имају износе испод просечних вредности за целокупно подручје истраживања. Најнижа просечна вредност током целокупног периода истраживања је утврђена на подручју Јужнобанатског округа. Највиша вредност закупа ове категорије

земљишта утврђена је на подручју општине Инђија која припада Сремском округу док је најнижа вредност утврђена у општини Нови Кнежевац у Севернобанатском округу. Највиша вредност закупа на општинском нивоу је била 4,9 пута виша од најниже вредности.

Посматрано по подпериодима у свим окрузима је забележен раст вредности у другом у односу на први подпериод. Овај раст се кретао између 19,1% у Севернобачком и 38,2% у Средњобанатском округу. Просечан раст на целокупном подручју Војводине између наведена два подпериода износио је 27,6%. Посматрано на нивоу апсолутних величина редослед округа по висини просечних вредности је исти током целокупног периода посматрања, као и односи у вредности по окрузима према на просечној вредности у Војводини.

Када се ови подаци упореде са подацима добијеним за земљишта бољег квалитета може се установити да су вредности закупа земљишта лошијег квалитета имале већи раст у односу на вредност закупа земљишта бољег квалитета. Ово указује да је услед повећане тражње за закупом земљишта, због недостатка довољних површина земљишта бољег квалитета да одговоре повећаној тражњи, дошло до повећања интересовања и за земљиштима лошијег квалитета, током другог подпериода, што је за последицу имало повећање земљишне ренте оваквих земљишта већим темпом него земљишта бољег квалитета.

Такође, приликом поређења ових података установљено је да на подручју Севернобачког округа вредности земљишне ренте за земљишта лошијег квалитета имају вредност која је нижа у односу на просечну вредност у АП Војводини, док то није био случај код земљишта бољег квалитета. Ови подаци указују да дефиниција за категоризацију земљишта по квалитету мора бити детаљније уређена у односу на приказану, јер на различитим подручјима се различито схвата појам бољег и лошијег квалитета земљишта. У конкретном случају на подручју Севернобачког округа земљиште лошијег квалитета има особине које су знатно другачије од земљишта бољег квалитета, јер се на овом подручју налазе песковита земљишта чија употреба у пољопривредне сврхе је ограничена. Из тог разлога на овом подручју закуп пољопривредног земљишта нема вредности које су на нивоу или изнад просечних вредности за подручје АП Војводине. На подручју других округа када се говори о лошијем квалитету земљишта, углавном се ради о земљишту које се може користити за све видове пољопривредне производње, али се разлике огледају у могућностима тог земљишта да се остваре задовољавајући приноси. Из тог разлога интересовање за овим земљиштима постоји, а његов квалитет се валоризује кроз цену закупа.

2.4.1.3 Стварна земљишна рента пољопривредног земљишта које се налази уз насељено место

У случајевима када сеоски атари имају релативно велику површину, близина парцеле насељеном месту има пресудан утицај на интересовање потенцијалних купаца, па самим тим и на висину земљишне ренте, јер су могућности за коришћење ове парцеле у пољопривредне сврхе веће од оних које се налазе у атару. Ова чињеница посебно је интересантна пољопривредним произвођачима који се баве интензивном производњом као што је повртарска или сточарска производња. У овим ситуацијама произвођачи имају чешћу потребу за одлазак на парцелу па самим тим транспортни трошкови и време проведено у транспорту представљају пресудан фактор код избора локације.

Табела 58. Просечна вредност стварне земљишне ренте за земљиште које се налази уз насељено место по хектару на нивоу округа у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године по подпериодима (евра)

Редни број	Округ	Просечна стварна земљишна рента у периоду од 2001 до 2005. године	Просечна стварна земљишна рента у периоду од 2006 до 2010. године	Просечна стварна земљишна рента у периоду од 2001 до 2010. године	Промена вредности другог у односу на први подпериод
1	Севернобачки округ	179	199	190	11,4%
2	Западнобачки округ	174	210	190	21,0%
3	Јужнобачки округ	164	209	191	27,5%
4	Средњебанатски округ	125	166	144	33,5%
5	Севернобанатски округ	120	144	137	19,8%
6	Јужнобанатски округ	110	140	131	26,7%
7	Сремски округ	223	275	253	23,7%
	Просечна вредност у Војводини	155	192	176	23,9%

Извор: анкетирани испитаници и прорачун аутора

Подаци приказани у претходној табели који се односе на просечне вредности стварне земљишне ренте за пољопривредно земљиште које се налази уз насељено место показују да је највиша вредност закупа за ову категорију земљишта утврђена на нивоу Сремског округа иза којег следи вредност у свим окрузима у оквиру Бачке области, који имају међусобно приближно исту вредност. На подручју свих округа Срема и Бачке је утврђена виша просечна вредност у односу на вредност која је утврђена за целокупно подручје АП Војводине током десетогодишњег периода анализе, док је на подручју свих округа у Банату утврђена нижа просечна вредност закупа у односу на просек за ову територију. Најнижа просечна вредност током целокупног периода истраживања је утврђена на подручју Јужнобанатског округа.

Анализом добијених података по подпериодима установљено је да је у свим окрузима забележен раст вредности у другом у односу на први подпериод. Овај раст се кретао између 11,4% у Севернобачком и 33,5 % у Средњебанатском округу. Просечан раст на целокупном подручју Војводине између наведена два подпериода износио је 23,9%. Посматрано на нивоу апсолутних величина редослед округа по висини просечних вредности је исти током целокупног периода посматрања, као и односи у вредности по окрузима према на просечној вредности у Војводини.

Такође, на основу добијених података може се закључити да су вредности закупа ове категорије земљишта на приближно истом нивоу као и вредности које се односе на вредност земљишта које се налази у атару и има бољи квалитет.

2.4.1.4 Стварна земљишна рента пољопривредног земљишта које се налази уз тврди пут

Под појмом тврди пут у овом истраживању се подразумева асвалтирани пут или пут одговарајуће ширине и подлоге на којем је могуће организовати саобраћај свих врста моторних и других возила. Земљиште које се налази уз тврди пут пружа могућност ширег избора линија производње и намена. На парцелама које имају овакву позицију отвара се већи број могућности за организацију пољопривредне производње, што се одражава на повећано интересовање за њихов закуп. Са аспекта производње овакве парцеле имају сличне особине као претходна категорија парцела које се налазе уз насељено место, али у одређеној мери предност код избора парцела од стране закупаца добијају парцеле уз насељено место.

Ова констатација је делимично условљена величином атара и могућностима закупаца да врше избор.

Табела 59. Просечна вредност стварне земљишне ренте за земљиште које се налази уз тврди пут по хектару на нивоу округа у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године по подпериодима (евра)

Редни број	Округ	Просечна стварна земљишна рента у периоду од 2001 до 2005. године	Просечна стварна земљишна рента у периоду од 2006 до 2010. године	Просечна стварна земљишна рента у периоду од 2001 до 2010. године	Промена вредности другог у односу на први подпериод
1	Севернобачки округ	179	199	190	11,4%
2	Западнобачки округ	174	210	190	21,0%
3	Јужнобачки округ	162	208	189	28,4%
4	Средњобанатски округ	121	163	142	34,5%
5	Севернобанатски округ	120	144	137	19,8%
6	Јужнобанатски округ	110	140	131	26,7%
7	Сремски округ	216	268	246	23,9%
	Просечна вредност у Војводини	153	190	174	24,3%

Извор: анкетирани испитаници и прорачун аутора

Приказани подаци који се односе на просечне вредности стварне земљишне ренте за пољопривредно земљиште уз тврди пут показују да се највиша вредност закупа за ову категорију земљишта постиже на нивоу Сремског округа. Поред овог округа вредности закупа у свим окрузима на подручју Бачке области су имале више просечне вредности у односу на вредност која је утврђена за целокупно подручје АП Војводине током десетогодишњег периода анализе, док је на подручју свих округа у Банату утврђена нижа просечна вредност закупа у односу на просек за ову територију. Најнижа просечна вредност током целокупног периода истраживања је утврђена на подручју Јужнобанатског округа.

У свим окрузима је забележен раст вредности у другом у односу на први подпериод. Овај раст се кретао између 11,4% у Севернобачком и 34 % у Средњобанатском округу. Просечан раст на целокупном подручју Војводине између наведена два подпериода износио је 24,3%. Посматрано на нивоу апсолутних величина редослед округа по висини просечних вредности је исти током целокупног периода посматрања, као и односи у вредности по окрузима према на просечној вредности у Војводини.

Пред наведених констатација у вези вредности закупа добијени подаци показују да је цена закупа овакве категорије земљишта приближно или потпуно иста као вредност закупа за земљиште које се налази у атару и има бољи квалитет.

2.4.1.5 Стварна земљишна рента пољопривредног земљишта које се налази у зони градње

Имајући у виду да у случају закупа, корисник земљишта изузев пољопривредне производње није у могућности да пољопривредно земљиште користи у друге сврхе, односно да врши промену намене, јер закуп не представља основ за такве активности у случају утврђивања вредности закупа земљишта са оваквом локацијом утврђивана је вредност закупа која се односи на коришћење које подразумева заснивање пољопривредне производње.

Табела 60. Просечна вредност стварне земљишне ренте за земљиште које се налази у зони градње по хектару на нивоу округа у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године по подпериодима (евра)

Редни број	Округ	Просечна стварна земљишна рента у периоду од 2001 до 2005. године	Просечна стварна земљишна рента у периоду од 2006 до 2010. године	Просечна стварна земљишна рента у периоду од 2001 до 2010. године	Промена вредности другог у односу на први подпериод
1	Севернобачки округ	179	199	190	11,4%
2	Западнобачки округ	174	210	190	21,0%
3	Јужнобачки округ	162	208	189	28,4%
4	Средњобанатски округ	121	163	142	34,5%
5	Севернобанатски округ	120	144	137	19,8%
6	Јужнобанатски округ	110	140	131	26,7%
7	Сремски округ	216	268	246	23,9%
	Просечна вредност у Војводини	153	190	174	24,3%

Извор: анкетирани испитаници и прорачун аутора

Ова врста земљишта се налази на подручју насељеног места или уз значајније саобраћајнице. Имајући у виду положај таквих парцела веома често се дешава да су оне обухваћене одговарајућом планским и урбанистичким актима. Подаци добијени за ову категорију земљишта су на приближно истим нивоу као и за земљиште које се налази у атару има бољи квалитет. Такође ови подаци су приближно исти као и код категорија земљишта које се налази уз насељено место или уз тврди пут. Приликом закупа оваквог земљишта закупци се руководе сличним критеријумима као и код претходно наведених категорија.

Подаци који се односе на просечне вредности стварне земљишне ренте за пољопривредно земљиште у зони градње такође показују да се највиша вредност закупа за ову категорију земљишта постиже на нивоу Сремског округа. Поред овог округа вредности закупа у свим окрузима на подручју Бачке области су имале више просечне вредности у односу на вредност која је утврђена за целокупно подручје АП Војводине током десетогодишњег периода анализе, док је на подручју свих округа у Банату утврђена нижа просечна вредност закупа у односу на просек за ову територију. Најнижа просечна вредност током целокупног периода истраживања је утврђена на подручју Јужнобанатског округа.

У случају ове категорије земљишта, такође је установљено да је у свим окрузима забележен раст вредности у другом у односу на први подпериод. Овај раст се кретао између 11,4% у Севернобачком и 34 % у Средњобанатском округу. Просечан раст на целокупном подручју Војводине између наведена два подпериода износио је 24,3%. Посматрано на нивоу апсолутних величина редослед округа по висини просечних вредности је исти током целокупног периода посматрања, као и односи у вредности по окрузима према на просечној вредности у Војводини.

2.4.1.6 Стварна земљишна рента пољопривредног земљишта које се налази уз парцелу закупа

У случају када се посматра закуп земљишта уз парцелу закупа, пресудан утицај на вредност закупа имају мотиви које пољопривредни произвођачи имају у погледу тежње да прошире постојеће парцеле и на тај начин изврше њихово укрупњавање са циљем да сниже трошкове производње и транспортне трошкове јер се са смањењем броја парцела које се обрађују на различитим локацијама смањују и транспортни трошкови. Такође на овај начин се

поједностављује организација производње и повећава могућност за примену механизације већег захвата. Овакви мотиви закупца повећавају интересовање за закуп парцела које се налазе уз парцеле које већ обрађују.

Табела 61. Просечна вредност стварне земљишне ренте за земљиште које се налази уз парцелу закупца по хектару на нивоу округа у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године по подпериодима (евра)

Редни број	Округ	Просечна стварна земљишна рента у периоду од 2001 до 2005. године	Просечна стварна земљишна рента у периоду од 2006 до 2010. године	Просечна стварна земљишна рента у периоду од 2001 до 2010. године	Промена вредности другог у односу на први подпериод
1	Севернобачки округ	183	202	193	10,4%
2	Западнобачки округ	174	210	190	21,0%
3	Јужнобачки округ	166	212	194	27,8%
4	Средњобанатски округ	124	166	145	34,5%
5	Севернобанатски округ	120	144	137	19,8%
6	Јужнобанатски округ	116	143	133	23,6%
7	Сремски округ	221	273	251	23,8%
	Просечна вредност у Војводини	156	193	177	23,6%

Извор: анкетирани испитаници и прорачун аутора

Вредност закупа овакве категорије земљишта има највише вредности у односу на све категорије земљишта које су анализирани. Утицај на ову околност имају мотиви закупаца земљишта који су претходно наведени, а који се пре свега огледају у економским разлозима.

Просечне вредности стварне земљишне ренте за пољопривредно земљиште уз парцелу закупца такође показују да се највиша вредност закупа за ову категорију земљишта постиже на нивоу Сремског округа. Поред овог округа вредности закупа у свим окружима на подручју Бачке области су имале више просечне вредности у односу на вредност која је утврђена за целокупно подручје АП Војводине током десетогодишњег периода анализе, док је на подручју свих округа у Банату утврђена нижа просечна вредност закупа у односу на просек за ову територију. Најнижа просечна вредност током целокупног периода истраживања је утврђена на подручју Јужнобанатског округа.

Такође, као и у претходним случајевима, када се анализира раст вредности закупа за ову категорију земљишта, може се констатовати да је у свим окружима забележен раст вредности у другом у односу на први подпериод. Овај раст се кретао између 10,4% у Севернобачком и 34,5 % у Средњобанатском округу. Просечан раст на целокупном подручју Војводине између наведена два подпериода износио је 23,6%. Посматрано на нивоу апсолутних величина редослед округа по висини просечних вредности је исти током целокупног периода посматрања, као и односи у вредности по окружима према на просечној вредности у Војводини.

2.4.2 Стопа капитализације приликом утврђивања приносне вредности пољопривредног земљишта на подручју Војводине на основу стварне земљишне ренте

Како се власништво над земљиштем у имовинском смислу не доводи у питање, као и због чињенице да земљиште представља трајно добро, улагање у земљиште се може сматрати пласманом ниског ризика или пласманом без ризика. Уколико се уваже наведене претпоставке онда се стопа капитализације може утврдити на нивоу пласмана који носе

низак ниво ризика или безризичних пласмана. Оваквим врстама пласмана сматрају се хартије од вредности које емитује држава, односно други инструменти дуга за које гарантује држава. Због претпоставке да купцима пољопривредног земљишта на једноставан начин није доступно улагање у државне обвезнице или сличне врсте пласмана, имајући у виду да се ради углавном о непрофесионалним или неинституционалним инвеститорима, у циљу поједностављене примене овог метода у поступку утврђивања вредности, изабрана је алтернативна могућност за улагање која је примерена реалним могућностима таквих инвеститора, односно друга врста улагања у односу на улагање у куповину земљишта, коју такви инвеститори заиста могу да изврше. Имајући у виду чињеницу да се у периоду анализе, као и у периодима који су претходили и који су настављени иза посматраног периода, пољопривредно земљиште релативно лако издавало у закуп, а на основу претпоставке да је стопа капитализације захтевана цена капитала инвеститора, приликом примене овог метода ова вредност је утврђена као просечна вредност каматних стопа на орочене девизне депозите, код пословних банака.

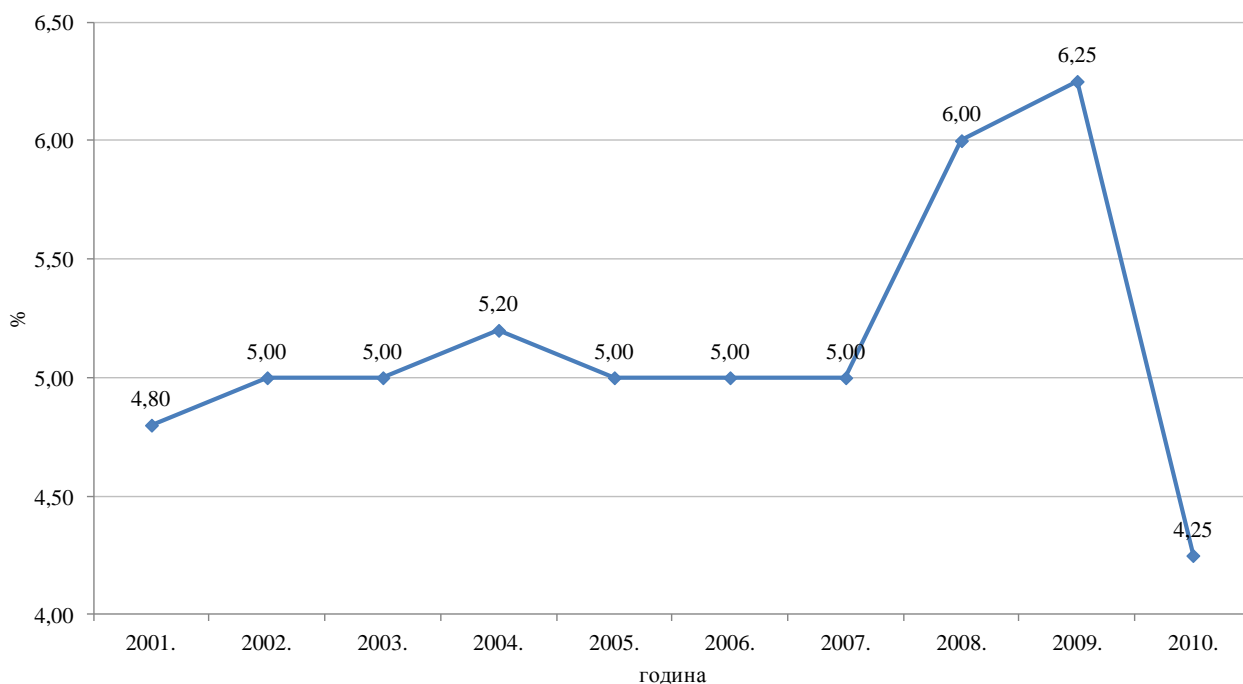
У периоду истраживања који почиње 2001. године и завршава се 2010. године забележене су промене у висини каматних стопа на орочене девизне депозите, код пословних банака. Приликом утврђивања стопе капитализације узети су номинални износи каматних стопа без одбитка пореза на приходе од капитала који је примењиван на приходе од камата девизне депозите из разлога што би управо та разлика представљала мотив инвеститора да се опредељују за пласирање средстава у друге видове инвестиција у односу на штедњу у пословним банкама.

Табела 62. Кретање каматних стопа у Републици Србији на орочене девизне депозите, код пословних банака у периоду од 2001. до 2010. године

Редни број	Година	Износ каматне стопе у %
1	2001	4,80
2	2002	5,00
3	2003	5,00
4	2004	5,20
5	2005	5,00
Просечна вредност за период од 2001. до 2005. године		5,00
6	2006	5,00
7	2007	5,00
8	2008	6,00
9	2009	6,25
10	2010	4,25
Просечна вредност за период од 2006. до 2010. године		5,3
Просечна вредност за период од 2001. до 2010. године		5,15

Извор: објављене информације на порталима банака и прорачун аутора

У посматраном периоду просечна каматна стопа на штедне улоге у еврима који су имали дужи рок од једне године износила 5,15 %. Каматне стопе на почетку периода су износиле 5 %, док су у последњој години наведеног периода износиле 4,25 % просечно, при чему је у току другог подпериода забележен раста ових камата до износа од 6,25 % у појединим годинама. Када се овај показатељ посматра по подпериодима за које су утврђене и просечне вредности земљишне ренте установљено је да је током периода од 2001. до 2005. године просечна каматна стопа износила 5,00 %, док је у периоду од 2006. до 2010. године износила 5,3 %.

Графикон 31. Кретање каматних стопа на хипотекарне кредите индексирани у еврима у Републици Србији током периода од 2001. до 2010. године (%)

Извор: објављене информације на порталима банака и прорачун аутора

Током наведеног периода забележено је смањење камата по просечној годишњој стопи од - 1,34 %.

За потребе утврђивања приносне вредности пољопривредног земљишта као стопа капитализације стварне земљишне ренте коришћене су просечне вредности каматне стопе на орочене девизне депозите на нивоу раније наведена два подпериода.

2.4.3 Приносна вредност пољопривредног земљишта на подручју Војводине утврђена на основу стварне земљишне ренте

На основу вредности закупа пољопривредног земљишта, односно остварене земљишне ренте уз примену стопе капитализације која је опредељена за овај метод утврђене су приносне вредности земљишта за сваку категорију према раније наведеној класификацији. Начин класификовања земљишта за које је утврђена приносна вредност идентичан је као и у случају утврђивања прометних вредности са циљем да се добију упоредиви подаци о вредности. Сви подаци обрађени су на нивоу општина у АП Војводини и приказани су у прилозима рада, док су у наредном делу ови подаци приказани на нивоу округа. У циљу остваривања могућности за поређење са вредностима добијеним применом других метода у табелама које следе су приказане просечне вредности за подпериоде од 2001. до 2005. године и од 2006. до 2010. године, које су добијене као аритметичка средина вредности на почетку и на крају наведених подпериода. (Прилог 13)

2.4.3.1 Приносна вредност пољопривредног земљишта у атару које има бољи квалитет на основу стварне земљишне ренте

Земљиште у атару бољег квалитета за које је утврђивана приносна вредност у наведеном периоду представља земљиште које се користи искључиво у пољопривредне сврхе и које има бољи квалитет од просечног у подручју испитивања. Квалитет земљишта одређује закупце да приликом улагања у закуп оваквог земљишта одреде цену закупа која се одражава и на његову приносну вредност. Имајући у виду да се овакво земљиште користи искључиво за пољопривредне сврхе највећи утицај на вредност закупа, па последично томе о на приносну вредност има његов производни потенцијал.

Табела 63. Просечна приносна вредност пољопривредног земљишта на основу стварне земљишне ренте у атару које има бољи квалитет на нивоу округа у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године по подпериодима у еврима по хектару

Редни број	Округ	Просечна приносна вредност у периоду од 2001 до 2005. године	Просечна приносна вредност у периоду од 2006 до 2010. године	Просечна приносна вредност у периоду од 2001 до 2010. године	Промена вредности другог у односу на први подпериод
1	Севернобачки округ	3.577	3.760	3.699	5,1%
2	Западнобачки округ	3.476	3.968	3.691	14,1%
3	Јужнобачки округ	3.233	3.917	3.665	21,1%
4	Средњебанатски округ	2.420	3.071	2.749	26,9%
5	Севернобанатски округ	2.406	2.720	2.666	13,0%
6	Јужнобанатски округ	2.206	2.638	2.541	19,6%
7	Сремски округ	4.327	5.058	4.775	16,9%
	Просечна вредност у Војводини	3.052	3.578	3.378	17,2%

Извор: анкетирани испитаници и прорачун аутора

Подаци приказани у претходној табели који се односе на приносну вредност утврђену капитализацијом стварне земљишне ренте за пољопривредно земљиште бољег квалитета у атару показују да је највиша вредност за ову категорију земљишта утврђена на нивоу Сремског округа иза којег следи вредност у Севернобачком округу, али треба напоменути да вредност која је утврђена за овај округ је на приближно истом нивоу као и у остала два округа у Бачкој области. На подручју свих округа Срема и Бачке је утврђена виша просечна вредност у односу на вредност која је утврђена за целокупно подручје АП Војводине током десетогодишњег периода анализе. Вредности на подручју Баната имају приближно исти ниво и налазе се испод просечних вредности утврђених за целокупно подручје истраживања. Најнижа просечна вредност током целокупног периода истраживања је утврђена на подручју Јужнобанатског округа. Највиша вредност пољопривредног земљишта на нивоу општина применом овог метода утврђена је у општини Стара Пазова у Сремском округу, која је имала и највише вредности закупа, док је на територији општине Нови Бечеј која припада Средњебанатском округу утврђена најнижа вредност пољопривредног земљишта.

Када се добијени резултати посматрају по подпериодима у свим окрузима је забележен раст вредности у другом у односу на први подпериод. Овај раст се кретао између 5,1 % у Севернобачком и 26,9 % у Средњебанатском округу. Просечан раст на целокупном подручју Војводине између наведена два подпериода износио је 17,2%. Посматрано на нивоу апсолутних величина редослед округа по висини просечних вредности је исти у оба подпериода, односно током целокупног периода посматрања, као и односи у вредности по окрузима према просечној вредности у Војводини.

2.4.3.2 Приносна вредност пољопривредног земљишта у атару које има лошији квалитет на основу стварне земљишне ренте

Поред земљишта која имају бољи квалитет у атару се налазе и земљишта код којих су нешто лошији производни потенцијали. Имајући у виду да и оваква земљишта представљају предмет закупа, за ову категорију је утврђена приносана вредност на основу вредности закупа који се постиже за ту категорију. Разлика у вредностима закупа између земљишта бољег и лошијег квалитета се одражава и на приносну вредност ових категорија, односно разлика у производном потенцијалу ових земљишта утиче на вредност закупа, који представља основу за утврђивање приносне вредности применом овог метода, па се на тај начин долази до валоризације спремности закупаца, односно купаца да вреднују производни потенцијал земљишта.

Табела 64. Просечна приносна вредност пољопривредног земљишта на основу стварне земљишне ренте у атару које има лошији квалитет на нивоу округа у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године по подпериодима у еврима по хектару

Редни број	Округ	Просечна приносна вредност у периоду од 2001 до 2005. године	Просечна приносна вредност у периоду од 2006 до 2010. године	Просечна приносна вредност у периоду од 2001 до 2010. године	Промена вредности другог у односу на први подпериод
1	Севернобачки округ	2.393	2.687	2.690	12,3%
2	Западнобачки округ	2.984	3.456	3.281	15,8%
3	Јужнобачки округ	2.555	3.246	3.059	27,1%
4	Средњебанатски округ	1.857	2.422	2.218	30,4%
5	Севернобанатски округ	1.879	2.126	2.028	13,1%
6	Јужнобанатски округ	1.702	2.121	2.076	24,6%
7	Сремски округ	3.473	4.027	3.754	16,0%
	Просечна вредност у Војводини	2.388	2.875	2.729	20,4%

Извор: анкетирани испитаници и прорачун аутора

Подаци који су приказани у претходној табели за приносне вредности пољопривредног земљишта у атару које има лошији квалитет, на основу стварне земљишне ренте показују да је највиша вредност за ову категорију земљишта утврђена на нивоу Сремског округа иза којег следи вредност у Јужнобачком округу. На подручју свих округа у Срему и Бачкој је утврђена виша просечна вредност у односу на вредност која је утврђена за целокупно подручје АП Војводине током десетогодишњег периода анализе. Вредности сва три округа у Банату имају износе испод просечних вредности за целокупно подручје истраживања. Најнижа просечна вредност током целокупног периода истраживања је утврђена на подручју Јужнобанатског округа.

За земљиште у атару које има слабији квалитет, такође је утврђено да је у свим окрузима забележен раст вредности у другом у односу на први подпериод. Овај раст се кретао између 12,3 % у Севернобачком и 30,4% у Средњебанатском округу. Просечан раст на целокупном подручју Војводине између наведена два подпериода износио је 20,4%. Посматрано на нивоу апсолутних величина по подпериодима дошло је до промена редоследа округа по висини просечних вредности и то у оквиру области, али то није утицало на редослед области на нивоу целокупне територије АП Војводине.

2.4.3.3 Приносна вредност пољопривредног земљишта које се налази уз насељено место на основу стварне земљишне ренте

Као што је раније наведено, у случајевима када сеоски атари имају релативно велику површину, близина парцеле насељеном месту има утицаја на интересовање потенцијалних купаца, односно купаца јер су намене ове парцеле у пољопривредне сврхе веће од оних које се налазе даље у атару. Повећана земљишна рента код ових парцела се одражава и на цену земљишта када се његова вредност утврђује на основу капитализације стварне земљишне ренте.

Табела 65. Просечна приносна вредност пољопривредног земљишта на основу стварне земљишне које се налази уз насељено место на нивоу округа у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године по подпериодима у еврима по хектару

Редни број	Округ	Просечна приносна вредност у периоду од 2001 до 2005. године	Просечна приносна вредност у периоду од 2006 до 2010. године	Просечна приносна вредност у периоду од 2001 до 2010. године	Промена вредности другог у односу на први подпериод
1	Севернобачки округ	3.577	3.760	3.699	5,1%
2	Западнобачки округ	3.476	3.968	3.691	14,1%
3	Јужнобачки округ	3.286	3.952	3.709	20,3%
4	Средњобанатски округ	2.494	3.141	2.803	25,9%
5	Севернобанатски округ	2.406	2.720	2.666	13,0%
6	Јужнобанатски округ	2.206	2.638	2.541	19,6%
7	Сремски округ	4.453	5.197	4.911	16,7%
	Просечна вредност у Војводини	3.092	3.616	3.415	16,9%

Извор: анкетирани испитаници и прорачун аутора

Просечне приносне вредности пољопривредног земљишта које се налази уз насељено место, на основу стварне земљишне ренте, које су приказане у претходној табели, показују да је највиша вредност за ову категорију земљишта утврђена на нивоу Сремског округа иза којег следи вредност у Јужнобачком округу. Поред наведена два округа вредност изнад просечне за целокупно подручје АП Војводине је утврђена у преостала два округа Бачке области, док је у свим окружима на подручју Баната утврђена вредност испод просечне.

Најнижа просечна вредност током целокупног периода истраживања је утврђена на подручју Јужнобанатског округа.

Добијени резултати показују да у је свим окружима забележен раст вредности у другом у односу на први подпериод, за ову категорију земљишта. Овај раст се кретао између 5,1% у Севернобачком округу и 25,9% у Средњобанатском округу. Просечан раст на целокупном подручју Војводине између наведена два подпериода износио је 16,9 %. Посматрано на нивоу апсолутних величина редослед округа по висини просечних вредности се није мењао током наведена два подпериода иако је су утврђене различите стопе промене по окружима.

2.4.3.4 Приносна вредност пољопривредног земљишта које се налази уз тврди пут на основу стварне земљишне ренте

Вредност стварне земљишне ренте за земљиште које се налази уз тврди пут је имала исти износ као и за земљиште које се налази уз насељено место. Из тог разлога и приносна вредност ове две категорије земљишта има исте износе. Могућности за коришћење ових

категорија земљишта у пољопривредне сврхе са аспекта купаца, односно закупаца се изједначавају.

Табела 66. Просечна приносна вредност пољопривредног земљишта на основу стварне земљишне које се налази уз тврди пут на нивоу округа у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године по подпериодима у еврима по хектару

Редни број	Округ	Просечна приносна вредност у периоду од 2001 до 2005. године	Просечна приносна вредност у периоду од 2006 до 2010. године	Просечна приносна вредност у периоду од 2001 до 2010. године	Промена вредности другог у односу на први подпериод
1	Севернобачки округ	3.577	3.760	3.699	5,1%
2	Западнобачки округ	3.476	3.968	3.691	14,1%
3	Јужнобачки округ	3.233	3.917	3.665	21,1%
4	Средњобанатски округ	2.420	3.071	2.749	26,9%
5	Севернобанатски округ	2.406	2.720	2.666	13,0%
6	Јужнобанатски округ	2.206	2.638	2.541	19,6%
7	Сремски округ	4.327	5.058	4.775	16,9%
	Просечна вредност у Војводини	3.052	3.578	3.378	17,2%

Извор: анкетирани испитаници и прорачун аутора

Као и у претходном случају, утврђено је да је највиша вредност за ову категорију земљишта забележена на нивоу Сремског округа иза којег следи вредност у Јужнобачком округу. Поред наведена два округа вредност изнад просечне за целокупно подручје АП Војводине је утврђена у пресотала два округа Бачке области, док је у свим окрузима на подручју Баната утврђена вредност испод просечне.

Посматрано по подпериодима најнижа просечна вредност током целокупног периода истраживања је утврђена на подручју Јужнобанатског округа.

У случају ове категорије земљишта, имајући у виду да је забележен раст вредности закупа такође се може констатовати да у је свим окрузима забележен раст вредности у другом у односу на први подпериод. Овај раст се кретао између 5,1% у Севернобачком округу и 25,9% у Средњобанатском округу. Просечан раст на целокупном подручју Војводине између наведена два подпериода износио је 16,9%. Посматрано на нивоу апсолутних величина редослед округа по висини просечних вредности се није мењао током наведена два подпериода иако је су утврђене различите стопе промене по окрузима.

2.4.3.5 Приносна вредност пољопривредног земљишта које се налази у зони градње на основу стварне земљишне ренте

С обзиром да се у ову категорију земљишта убрајају парцеле код којих је могућа промена намене из пољопривреде у грађевинске сврхе у случају утврђивања вредности на основу капитализације стварне земљишне ренте ова околност нема утицаја ако се ово земљиште користи за пољопривредну производњу. Земљиште које се налази у зони градње претпоставља постојање путне инфраструктуре и близину насељеном месту, тако да се са аспекта закупаца вредност његовог закупа изједначава са износом стварне земљишне ренте за земљишта која се налазе уз насељено место односно уз тврди пут. Имајући у виду наведено приносна вредност ове категорије земљишта на основу стварне земљишне ренте има исте вредности као и наведено претходне две категорије.

Табела 67. Просечна приносна вредност пољопривредног земљишта на основу стварне земљишне које се налази у зони градње на нивоу округа у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године по подпериодима у еврима по хектару

Редни број	Округ	Просечна приносна вредност у периоду од 2001 до 2005. године	Просечна приносна вредност у периоду од 2006 до 2010. године	Просечна приносна вредност у периоду од 2001 до 2010. године	Промена вредности другог у односу на први подпериод
1	Севернобачки округ	3.577	3.760	3.699	5,1%
2	Западнобачки округ	3.476	3.968	3.691	14,1%
3	Јужнобачки округ	3.233	3.917	3.665	21,1%
4	Средњобанатски округ	2.420	3.071	2.749	26,9%
5	Севернобанатски округ	2.406	2.720	2.666	13,0%
6	Јужнобанатски округ	2.206	2.638	2.541	19,6%
7	Сремски округ	4.327	5.058	4.775	16,9%
	Просечна вредност у Војводини	3.052	3.578	3.378	17,2%

Извор: анкетирани испитаници и прорачун аутора

Као и за земљишта која се налазе уз насељено мести и уз тврди пут, а на основу прикупљених података, у вези са земљиштем које се налази у зони градње, утврђено је да је највиша вредност забележена на нивоу Сремског округа иза којег следи вредност у Јужнобачком округу. Такође, поред наведена два округа вредност изнад просечне за целокупно подручје АП Војводине је утврђена у преостала два округа Бачке области, док је у свим окрузима на подручју Баната утврђена вредност испод просечне. Поредак и стопа промене вредности по подпериодима имају исте износе као и за земљишта која се налазе уз насељено место и уз тврди пут.

2.4.3.6 Приносна вредност пољопривредног земљишта које се налази уз парцелу закупца-купца на основу стварне земљишне ренте

Приносна вредност земљишта које се налази уз парцелу закупца, заснована је на спремности таквих закупца да додатно уложе у проширење поседа уз истовремено укрупњавање парцела. Такође треба да на целокупном подручју АП Војводине, односно на подручју одређеног броја локалних самоуправа није спроведена комасација, на основу које би се груписали земљишни поседи, укрупњавање поседа се врши на овај начин. На основу прикупљених података о висини закупа ове категорије пољопривредног земљишта утврђена је приносна вредност.

Табела 68. Просечна приносна вредност пољопривредног земљишта на основу стварне земљишне које се налази уз парцелу закупца по хектару на нивоу округа у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године по подпериодима (евра)

Редни број	Округ	Просечна приносна вредност у периоду од 2001 до 2005. године	Просечна приносна вредност у периоду од 2006 до 2010. године	Просечна приносна вредност у периоду од 2001 до 2010. године	Промена вредности другог у односу на први подпериод
1	Севернобачки округ	3.668	3.821	3.753	4,2%
2	Западнобачки округ	3.476	3.968	3.691	14,1%
3	Јужнобачки округ	3.314	3.995	3.759	20,5%
4	Средњобанатски округ	2.475	3.141	2.821	26,9%
5	Севернобанатски округ	2.406	2.720	2.666	13,0%
6	Јужнобанатски округ	2.312	2.697	2.583	16,6%
7	Сремски округ	4.411	5.151	4.881	16,8%
	Просечна вредност у Војводини	3.117	3.634	3.435	16,6%

Извор: анкетирани испитаници и прорачун аутора

Добијени резултати, који су приказани у претходној табели показују да је највиша просечна приносна вредност овакве категорије земљишта утврђена на нивоу Сремског округа иза којег следи вредност у Јужнобачком округу. Поред ових, приносна вредност на основу стварне земљишне ренте изнад просечне вредности за подручје АП Војводине утврђена је и на подручју Севернобачког и Западнобачког округа, док су вредности утврђене у Банту испод просечних за подручје Војводине. Најнижа просечна вредност током целокупног периода истраживања је утврђена на подручју Јужнобанатског округа.

Добијени резултати показују да је у свим окрузима забележен раст вредности у другом у односу на први подпериод. Овај раст се кретао између 4,2% у Севернобачком и 26,9% у Средњебантском округу. Просечан раст на целокупном подручју Војводине између наведена два подпериода износио је 16,6%. Посматрано на нивоу апсолутних величина редослед округа по висини просечних вредности се мењао током наведена два подпериода. Наиме током првог подпериода највиша вредност ове категорије земљишта забележена је у Сремском округу, у оба подпериода.

2.5 Прометна - тржишна вредност пољопривредног земљишта на подручју Војводине

Прометна вредност пољопривредног земљишта, утврђена је на основу прикупљених података у вези са постигнутим прометним вредностима пољопривредног земљишта у подручју истраживања. На основу утврђених вредности о промету пољопривредног земљишта извршено је поређење и изведени су закључци о вредности земљишта за дато подручје у периоду истраживања. Имајући у виду да је на овај начин вредност пољопривредног земљишта утврђена као цена постигнута на основу споразума, као израза слободне воље, учесника у промету ова вредност у одређеној мери представља тржишну вредност. Међутим, поставља се питање да ли је могуће овакву вредност прогласити за тржишну ако не постоји тржиште пољопривредног земљишта које подразумева организовану понуду и тражњу, него је по правилу овај промет неорганизован и децентрализован. Прикупљени и анализирани подаци о прометним вредностима земљишта су разврстани у шест најзначајних категорија са аспекта његовог квалитета и положаја. Ове категорије представљају елементе који имају утицај на постигнуте вредности у промету земљишта. Према утврђеним критеријумима за класификацију вредности постигнутих вредности у промету земљиште је разврстано у следеће категорије:

- Земљиште у атару које има бољи квалитет
- Земљиште у атару које има лошији квалитет
- Земљиште уз село
- Земљиште уз тврди пут
- Земљиште у зони градње
- Земљиште уз парцелу купца

За наведене категорије прикупљени су подаци о постигнутим прометним вредностима на подручју свих општина у АП Војводини, односно на подручју свих округа у подручју истраживања. Подаци су груписани по вредностима које су постижане у промету на различитим локалитетима појединих општина, тако да су вредности исказане као минималне и максималне, односно на овај начин је утврђен распон или интервал у којем су се вредности

кретале. Такође вредности су утврђене у три периода током временског интервала у којем је истраживање вршено са једнаким временским размацама, тако да су на овај начин прикупљени подаци о вредностима на почетку, у средини и на крају анализираних периода. Сви наведени подаци детаљно су приказани по општинама у АП Војводини у прилозима рада, док су у наредном делу ови подаци приказани на нивоу округа. У циљу остваривања могућности за поређење са вредностима добијеним применом других метода у табелама које следе су приказане просечне вредности за подпериоде од 2001. до 2005. године и од 2006. до 2010. године, које се добијене као аритметичка средина вредности на почетку и на крају наведених подпериода. (Прилог 14)

2.5.1 Прометна вредност пољопривредног земљишта у атару које има бољи квалитет

Прва категорија пољопривредног земљишта за коју је утврђивана прометна вредност у наведеном периоду је земљиште које се користи искључиво у пољопривредне сврхе и које има бољи квалитет од просечног у подручју испитивања. Позиција, односно локалитет ове категорије земљишта одређује његову намену. Такође и квалитет земљишта одређује учеснике у промету да приликом улагања у куповину оваквог земљишта се одређују за његову употребу у пољопривредне сврхе јер је то најрационалније могуће коришћење таквог ресурса. Земљишта која се налазе у атару нису комунално опремљена и налазе се уз атарске или пољске путеве па се у таквим случајевима најчешће није могуће променити његову намену у стамбене или друге сврхе. Из тог разлога код утврђивања вредности оваквог земљишта највећи утицај на вредност има производни потенцијал самог земљишта у смислу могућности да се на њему постигну што је могуће бољи производни резултати. Такође важну улогу има и удаљеност парцеле у самом атару од путне инфраструктуре и насељених места.

Табела 69. Просечна прометна вредност пољопривредног земљишта у атару које има бољи квалитет на основу метода поређења на нивоу округа у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године по подпериодима у еврима по хектару

Редни број	Округ	Просечна прометна вредност у периоду од 2001 до 2005. године	Просечна прометна вредност у периоду од 2006 до 2010. године	Просечна прометна вредност у периоду од 2001 до 2010. године	Промена вредности другог у односу на први подпериод
1	Севернобачки округ	2.940	3.863	3.364	31%
2	Западнобачки округ	2.967	3.951	3.392	33%
3	Јужнобачки округ	3.665	5.078	4.344	39%
4	Средњебанатски округ	2.224	3.373	2.899	52%
5	Севернобанатски округ	2.153	3.023	2.570	40%
6	Јужнобанатски округ	2.066	2.808	2.449	36%
7	Сремски округ	4.193	4.942	4.608	18%
	Просечна вредност у Војводини	2.908	3.896	3.406	34%

Извор: анкетирани испитаници и прорачун аутора

Подаци приказани у претходној табели који се односе на просечне прометне вредности пољопривредног земљишта бољег квалитета у атару показују да је највиша вредност за ову категорију утврђена на нивоу Сремског округа иза којег следи вредност у Јужнобачком округу. Једино на подручју ова два округа је утврђена виша просечна вредност у односу на вредност која је утврђена за целокупно подручје АП Војводине током десетогодишњег периода анализе. Вредности на подручју Севернобачког и Средњебачког округа имају приближно исти ниво као и вредности утврђене за целокупну територију Војводине, док

вредности сва три округа у Банату имају износе испод просечних за целокупно подручје истраживања. Најнижа просечна вредност током целокупног периода истраживања је утврђена на подручју Јужнобанатског округа. Највиша вредност применом овог метода добијена је у општини Темерин која припада Јужнобачком округу, док је најнижа вредност утврђена на подручју општине Чока која припада Севернобанатском округу.

Када се добијени резултати посматрају по подпериодима у свим окрузима је забележен раст вредности у другом у односу на први подпериод. Овај раст се кретао између 18 % у Сремском и 52 % у Средњебанатском округу. Просечан раст на целокупном подручју Војводине између наведена два подпериода износио је 34 %. Посматрано на нивоу апсолутних величина редослед округа по висини просечних вредности је исти као и током целокупног периода посматрања, као и односи вредности по окрузима према на просечној вредности у Војводини. Током другог подпериода највиша вредност је утврђена на подручју Јужнобачког округа иза којег следи Сремски округ, што је наведено и приликом приказивања стопе раста вредности у другом у односу на први подпериод када је назначено да је у Јужнобачком округу вредност повећана за 34 %, док је у Сремском округу вредност се повећала за 18 %.

2.5.2 Прометна вредност пољопривредног земљишта у атару које има лошији квалитет

У атару се поред земљишта која имају бољи квалитет налазе и земљишта код којих су производни потенцијали нешто лошији. Имајући у виду да се и оваква земљишта налазе у промету неопходно је утврдити и њихову вредност, као и разлике у вредностима у односу на земљиште бољег квалитета, јер се ове две категорије налазе на истим локалитетима. На основу утврђених разлика у цени ове две категорије земљишта долази се до сазнања колика је спремност купаца да више плате земљиште бољег квалитета, односно колико је вредност производног потенцијала земљишта која имају бољи квалитет из угла потенцијалних купаца.

Табела 70. Просечна прометна вредност пољопривредног земљишта у атару које има лошији квалитет на основу метода поређења на нивоу округа у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године по подпериодима у еврима по хектару

Редни број	Округ	Просечна прометна вредност у периоду од 2001 до 2005. године	Просечна прометна вредност у периоду од 2006 до 2010. године	Просечна прометна вредност у периоду од 2001 до 2010. године	Промена вредности другог у односу на први подпериод
1	Севернобачки округ	2.672	3.583	3.162	34%
2	Западнобачки округ	2.113	3.001	2.446	42%
3	Јужнобачки округ	2.586	3.846	3.271	49%
4	Средњебанатски округ	1.876	2.878	2.426	53%
5	Севернобанатски округ	1.651	2.139	1.938	30%
6	Јужнобанатски округ	1.663	2.211	1.945	33%
7	Сремски округ	3.461	4.253	3.828	23%
	Просечна вредност у Војводини	2.286	3.138	2.721	37%

Извор: анкетирани испитаници и прорачун аутора

Подаци приказани у претходној табели који се односе на просечне прометне вредности пољопривредног земљишта лошијег квалитета у атару показују да је највиша вредност за ову категорију земљишта утврђена на нивоу Сремског округа иза којег следи вредност у Јужнобачком округу. На подручју свих округа у Срему и Бачкој је утврђена виша просечна

вредност у односу на вредност која је утврђена за целокупно подручје АП Војводине током десетогодишњег периода анализе. Вредности сва три округа у Банату имају износе испод просечних вредности за целокупно подручје истраживања. Најнижа просечна вредност током целокупног периода истраживања је утврђена на подручју Јужнобанатског округа. На општинском нивоу највиша вредност ове категорије утврђена је у општини Темерин која се налази у Јужнобачком округу, док је најнижа вредност утврђена у општини Чока из Севернобанатског округа.

Добијени резултати показују да у је свим окрузима забележен раст вредности у другом у односу на први подпериод. Овај раст се кретао између 23 % у Сремском и 53 % у Средњебанатском округу. Просечан раст на целокупном подручју Војводине између наведена два подпериода износио је 37 %. Посматрано на нивоу апсолутних величина редослед округа по висини просечних вредности је исти као и током целокупног периода посматрања, као и односи у вредности по окрузима према просечној вредности у Војводини.

2.5.3 Прометна вредност пољопривредног земљишта које се налази уз насељено место

У неким случајевима посебно када сеоски атари имају релативно велику површину, близина парцеле насељеном месту има пресудан утицај на интересовање потенцијалних купаца, па самим тим и на цену земљишта у промету, јер су намене ове парцеле у пољопривредне сврхе веће од оних које се налазе атару. Ова чињеница посебно је интересантна пољопривредним произвођачима који се баве интензивном производњом као што је повртарска, воћарска или сточарска производња. У овим ситуацијама произвођачи имају чешћу потребу за одлазак на парцелу па самим тим транспортни трошкови и време проведено у транспорту представљају пресудан фактор код избора локације. Овакве парцеле пружају могућност за оптимално коришћење средстава за производњу, јер је потребно мање времена за њихову обраду када се у обзир узме време потребно за одлазак на парцелу.

Табела 71. Просечна прометна вредност пољопривредног земљишта које се налази уз село на основу метода поређења на нивоу округа у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године по подпериодима у еврима по хектару

Редни број	Округ	Просечна прометна вредност у периоду од 2001 до 2005. године	Просечна прометна вредност у периоду од 2006 до 2010. године	Просечна прометна вредност у периоду од 2001 до 2010. године	Промена вредности другог у односу на први подпериод
1	Севернобачки округ	2.753	3.914	3.396	42%
2	Западнобачки округ	3.050	4.309	3.525	41%
3	Јужнобачки округ	4.300	6.142	5.140	43%
4	Средњебанатски округ	2.265	3.474	3.000	53%
5	Севернобанатски округ	2.191	2.842	2.585	30%
6	Јужнобанатски округ	1.815	2.511	2.241	38%
7	Сремски округ	4.036	4.924	4.402	22%
	Просечна вредност у Војводини	2.957	4.077	3.520	38%

Извор: анкетирани испитаници и прорачун аутора

Просечне прометне вредности пољопривредног земљишта које се налази уз село, које су приказане у претходној табели, показују да је највиша вредност за ову категорију земљишта утврђена на нивоу Јужнобачког округа иза којег следи вредност у Сремском округу. Поред наведена два округа једино још на подручју Западнобачког округа је забележена вредност

незнатно изнад просечне вредности која је утврђена за целокупно подручје АП Војводине током десетогодишњег периода анализе. Вредности код осталих четири округа имају износе испод просечних вредности за целокупно подручје истраживања. Најнижа просечна вредност током целокупног периода истраживања је утврђена на подручју Јужнобанатског округа. На општинском нивоу ранг општина у погледу најниже и највише вредности је исти као и код земљишта у тару које има бољи квалитет.

Посматрано по подпериодима добијени резултати показују да је у свим окрузима забележен раст вредности у другом у односу на први подпериод. Овај раст се кретао између 22 % у Сремском и 53 % у Средњобанатском округу. Просечан раст на целокупном подручју Војводине између наведена два подпериода износио је 38 %. Посматрано на нивоу апсолутних величина редослед округа по висини просечних вредности се мењао током наведена два подпериода. Наиме током првог подпериода највиша вредност ове категорије земљишта забележена је у Сремском округу, док је у другом подпериоду највишу вредност овакво земљиште имало на подручју Јужнобачког округа. Ово је последица знатно веће стопе раста вредности земљишта у Јужнобачком округу код којег је забележена друга по висини стопа раста док је на нивоу Сремског округа забележена најнижа стопа раста на целокупној територији АП Војводине.

2.5.4 Прометна вредност пољопривредног земљишта које се налази уз тврди пут

Као што је раније наведено, под појмом тврди пут у овом истраживању је подразумеван асфалтирани пут или пут одговарајуће ширине и подлоге на којем је могуће да одвијање саобраћај свих врста моторних и других возила. Земљиште које се налази уз тврди пут пружа могућност ширег избора култура и намена. На оваквим парцелама је могуће организовати производњу оних култура које захтевају сложенији и обимнији транспорт, чак и у лошијим временским условима у току убирања усева. Такође овакве парцеле остављају могућност комбиновања и правилнијег планирања радне снаге и механизације јер се као што је речено на овим парцелама агротехничке мере могу обављати у релативно лошијим условима имајући у виду приступачност механизације и време потребно да се до таквих парцела дође. Са аспекта производње овакве парцеле имају сличне особине као претходна категорија парцела које се налазе уз село. Ове парцеле веома често имају могућност за промену намене у смислу њиховог претварања у стамбене и пословне сврхе.

Табела 72. Просечна прометна вредност пољопривредног земљишта које се налази уз тврди пут на основу метода поређења на нивоу округа у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године по подпериодима у еврима по хектару

Редни број	Округ	Просечна прометна вредност у периоду од 2001 до 2005. године	Просечна прометна вредност у периоду од 2006 до 2010. године	Просечна прометна вредност у периоду од 2001 до 2010. године	Промена вредности другог у односу на први подпериод
1	Севернобачки округ	2.669	3.904	3.373	46%
2	Западнобачки округ	3.368	4.633	3.709	38%
3	Јужнобачки округ	4.199	6.052	5.137	44%
4	Средњобанатски округ	2.385	3.773	3.117	58%
5	Севернобанатски округ	2.249	2.956	2.724	31%
6	Јужнобанатски округ	1.948	2.695	2.329	38%
7	Сремски округ	4.131	4.894	4.478	18%
	Просечна вредност у Војводини	3.032	4.185	3.600	38%

Извор: анкетирани испитаници и прорачун аутора

У вези са овом категоријом земљишта, утврђено је да је највиша вредност забележена на нивоу Јужнобачког округа иза којег следи вредност у Сремском округу, као што је био случај и са земљиштем које се налази уз село. Поред наведена два округа једино још на подручју Западнбачког округа је забележена вредност незнатно изнад вредности која је утврђена за целокупно подручје АП Војводине током десетогодишњег периода анализе. Вредности код осталих четири округа имају износе испод просечних вредности за целокупно подручје истраживања. Најнижа просечна вредност током целокупног периода истраживања је утврђена на подручју Јужнобанатског округа. Када се подаци посматрају на нивоу општина утврђен је да је редослед општина исти као и у случају вредности за земљиште које се налази уз село.

Добијени резултати такође показују раст вредности у другом у односу на први подпериод у свим окрузима. Овај раст се кретао између 18 % у Сремском и 58 % у Средњобанатском округу. Просечан раст на целокупном подручју Војводине између наведена два подпериода износио је 38 %. Наведени подаци су на приближно истом нивоу као и у случају земљишта које се налази уз село, чиме се потврђује сличност ових категорија. Посматрано на нивоу апсолутних величина редослед округа по висини просечних вредности се није мењао током наведена два подпериода.

2.5.5 Прометна вредност пољопривредног земљишта које се налази у зони градње

У ову категорију земљишта убрајају се оне парцеле код којих је могућа промена намене из пољопривреде у грађевинске сврхе. У руралним подручјима, односно сеоским срединама због чињенице да постоји велика понуда грађевинских парцела које потичу од испражњених сеоских домаћинстава ова околност нема утицаја на цену и интересовање купаца за оваквим парцелама. Код парцела које се налазе у близини великих урбаних центара позиција оваквих парцела има значајан утицај на цену. Свакако да је за промену намене оваквих парцела потребно извршити промену културе пољопривредних површина, као и да је потребно да локалне самоуправе донесу одговарајућа планска документа на основу којих је могуће превођење из пољопривредног у грађевинско земљиште, али због потребне да се повећа ниво инвестиција на подручју целокупне територије Републике Србије, па и АП Војводине, доношење оваквих докумената се веома често не доводи у питање, те се у том смислу може сматрати да нема препрека за превођење овакве врсте земљишта из пољопривредне у друге сврхе.

Табела 73. Просечна прометна вредност пољопривредног земљишта које се налази у зони градње на основу метода поређења на нивоу округа у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године по подпериодима у еврима по хектару

Редни број	Округ	Просечна прометна вредност у периоду од 2001 до 2005. године	Просечна прометна вредност у периоду од 2006 до 2010. године	Просечна прометна вредност у периоду од 2001 до 2010. године	Промена вредности другог у односу на први подпериод
1	Севернобачки округ	2.836	4.491	3.994	58%
2	Западнбачки округ	3.843	5.247	4.464	37%
3	Јужнобачки округ	8.827	12.109	10.027	37%
4	Средњобанатски округ	3.733	5.230	4.402	40%
5	Севернобанатски округ	2.148	2.761	2.579	29%
6	Јужнобанатски округ	2.270	3.217	2.754	42%
7	Сремски округ	6.306	8.090	7.564	28%
	Просечна вредност у Војводини	4.542	6.216	5.378	37%

Извор: анкетирани испитаници и прорачун аутора

На основу прикупљених података, у вези са овом категоријом земљишта, утврђено је да је највиша вредност забележена на нивоу Јужнобачког округа иза којег следи вредност у Сремском округу, као што је био случај и са земљиштем које се налази уз село и земљиштем које се налази уз тврди пут. Уједно ово су једина два округа на чијем подручју је забележена вредност изнад просечне за целокупно подручје АП Војводине током десетогодишњег периода анализе. Вредности код осталих пет округа имају износе испод просечних за целокупно подручје истраживања. Најнижа просечна вредност током целокупног периода истраживања је утврђена на подручју Севернобанатског округа. Општина код је је утврђена највиша просечна вредност за ову категорију земљишта је Нови Сад, док је најнижа вредност утврђена у општини Чока. Вредност у Новом Саду је 32 пута виша од вредности у општини Чока.

Као и у претходним случајевима и код ове категорије земљишта у свим окрузима је забележен раст вредности у другом у односу на први подпериод. Овај раст се кретао између 28 % у Сремском и 58 % у Севернобачком округу. Просечан раст на целокупном подручју Војводине између наведена два подпериода износио је 37 %. Наведени подаци су на приближно истом нивоу као и у случају земљишта које се налази уз село и уз тврди пут, чиме се потврђује сличност ових категорија. Посматрано на нивоу апсолутних величина редослед округа по висини просечних вредности се није мењао током наведена два подпериода.

2.5.6 Прометна вредност пољопривредног земљишта које се налази уз парцелу купца

У случају промета земљишта које се налази уз парцелу купца испитивана је спремност заинтересованих учесника у промету да додатно уложе у проширење поседа уз истовремено укрупњавање парцела. Имајући у виду да на подручју АП Војводине на подручју одређеног броја локалних самоуправа није спроведена комасација, на основу које би се груписали земљишни поседи, укрупњавање поседа се врши на овај начин. Законом о земљишту је предвиђена обавеза продавца да претходно понуди на продају парцелу власницима парцела које се граниче са парцелом која се продаје, али закон нема могућност да обавезе власника парцеле да исто учини приликом промета у виду поклона, јер се тада не ради тржишном промету, тако да ова врста ограничења и законског регулисања укрупњавања поседа нема потпуну примену у пракси.

Према подацима Републичког завода за статистику у Војводини газдинства која имају површину између 5 и 10 хектара она се налази у 5 парцелакоји, док је посед газдинства чија је површина између 10 и 15 хектара подеље у просечно 8 парцела. Газдинства чија површина прелази 20 хектара ову имају просечно 11 парцела. Просечна површина се ових парцела у зависности од величине газдинстава се креће од нешто више од једног хектара до приближно 2,5 хектара, при чему величина парцела расте са повећањем укупне површине газдинства.

Табела 74. Просечна прометна вредност пољопривредног земљишта које се налази у зони градње на основу метода поређења на нивоу округа у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године по подпериодима у еврима по хектару

Редни број	Округ	Просечна прометна вредност у периоду од 2001 до 2005. године	Просечна прометна вредност у периоду од 2006 до 2010. године	Просечна прометна вредност у периоду од 2001 до 2010. године	Промена вредности другог у односу на први подпериод
1	Севернобачки округ	3.035	3.974	3.444	31%
2	Западнобачки округ	3.014	4.012	3.445	33%
3	Јужнобачки округ	4.073	5.454	4.815	34%
4	Средњобанатски округ	2.319	3.651	3.123	57%
5	Севернобанатски округ	2.072	2.970	2.542	43%
6	Јужнобанатски округ	2.170	2.950	2.534	36%
7	Сремски округ	4.257	5.199	4.702	22%
	Просечна вредност у Војводини	3.033	4.084	3.568	35%

Извор: анкетирани испитаници и прорачун аутора

Највиша просечна вредност у промету овакве категорије земљишта забележена на нивоу Јужнобачког округа иза којег следи вредност у Сремском округу. Уједно ово су једина два округа на чијем подручју је забележена вредност изнад вредности која је утврђена за целокупно подручје АП Војводине током десетогодишњег периода анализе, мада треба истаћи да се вредности које су забележене на подручју Севернобачког и Западнобачког округа налазе незнатно испод просечне вредности за АП Војводину. Најнижа просечна вредност током целокупног периода истраживања је утврђена на подручју Јужнобанатског округа. Када се добијени резултати посматрају по подпериодима у свим окрузима је забележен раст вредности у другом у односу на први подпериод. Овај раст се кретао између 22 % у Сремском и 57 % у Средњобанатском округу. Просечан раст на целокупном подручју Војводине између наведена два подпериода износио је 35 %. Посматрано на нивоу апсолутних величина редослед округа по висини просечних вредности се мењао током наведена два подпериода. Наиме током првог подпериода највиша вредност ове категорије земљишта забележена је у Сремском округу, док је у другом подпериоду највишу вредност овакво земљиште имало на подручју Јужнобачког округа. Ово је последица знатно веће стопе раста вредности земљишта у Јужнобачком округу код којег је забележена друга по висини стопа раста док је на нивоу Сремског округа забележена најнижа стопа раста на целокупној територији АП Војводине.

2.6 Вредност пољопривредног земљишта које мења намену

У наредном делу извршен је обрачун вредности пољопривредног земљишта које мења намену за два најчешћа случаја, односно извршен је обрачун вредности земљишта које се користи за:

1. Експлоатацију минералних сировина,
2. Превођење у грађевинско земљиште

Приликом обрачуна вредности ових категорија земљишта треба узети у обзир и накнаду за промену намене обрадивог пољопривредног земљишта која се плаћа за коришћење у непољопривредне сврхе. Ова накнада је одређена Законом о пољопривредном земљишту, према којем је предвиђено да се обрадиво пољопривредно земљиште може користи у непољопривредне сврхе када се користи:

1) за подизање вештачких ливада и пашњака на обрадивом пољопривредном земљишту четврте и пете катастарске класе, као и за подизање шума без обзира на класу земљишта, по претходно прибављеној сагласности Министарства,

2) за експлоатацију минералних сировина (глине, шљунка, песка, тресета, камена и друго), односно извођење радова на одлагању јаловине, пепела, шљаке и других опасних и штетних материја на обрадивом пољопривредном земљишту на одређено време по претходно прибављеној сагласности Министарства и приложеном доказу о плаћеној накнади за промену намене обрадивог пољопривредног земљишта коју је решењем утврдила општинска, односно градска управа;

3) у другим случајевима ако је утврђен општи интерес на основу закона, уз плаћање накнаде за промену намене.

Овим законом је такође предвиђено да се за промену намене обрадивог пољопривредног земљишта плаћа накнада и то тако да се за коришћење обрадивог пољопривредног земљишта у непољопривредне сврхе на одређено време, накнада за промену намене плаћа годишње у износу од 10% тржишне вредности обрадивог пољопривредног земљишта. Висина накнаде за прву годину утврђује се у односу на тржишну вредност обрадивог пољопривредног земљишта на дан подношења захтева за коришћење обрадивог пољопривредног земљишта у непољопривредне сврхе, а за сваку наредну годину у односу на тржишну вредност обрадивог пољопривредног земљишта на дан 1. фебруара текуће године.

Накнада за промену намене на неодређено време плаћа се једнократно у износу од 50% тржишне вредности обрадивог пољопривредног земљишта на дан подношења захтева за промену намене обрадивог пољопривредног земљишта. Накнада за промену намене на неодређено време не може бити виша од 1.500 евра у динарској противвредности по једном хектару, осим на обрадивом пољопривредном земљишту прве и друге катастарске класе. Обавезу плаћања, као и висину накнаде за промену намене решењем утврђује општинска, односно градска управа, на захтев заинтересованог лица или по налогу пољопривредног инспектора.

2.6.1 Утврђивање вредности земљишта које се користи за експлоатацију минералних сировина

У поступку приказивања обрачуна вредности земљишта које се користи за експлоатацију минералних сировина, одабран је локалитет у АП Војводини на којем се врши ископ глине за производњу опекарских производа. Подаци који су коришћени у обрачуну представљају величине преузете из елабората у вези са експлоатацијом овог ископа. Терен на којем се врши вредновање земљишта које се користи за експлоатацију минералних сировина има све карактеристике равничарског рељефа, са врло плодном земљом (ораницом) и добро развијеним иригационим системом. Терен је благо нагнут према североистоку. Шире подручје у коме је лоциран површински коп припада сливу реке Тисе. У непосредној близини лежишта налази се и систем канала Дунав-Тиса-Дунав. На ширем подручју налази се неколико мањих депресија, које су под водом углавном целе године. Такође постоји и већи број мртваја дуж обала Тисе, које су испуњене водом. Укупна површина земљишта чија се вредност утврђује износи 37,5 хектара. Регионални фактори су разматрани кроз анализу: транспортних услова, рељефа подручја, климатских услова и услова снабдевања електричном енергијом, водом, горивом и потребним материјалом. Добрим саобраћајним везама, друмским и железничким, локација земљишта је повезана са регионалним и индустријским центрима чија је удаљеност у распону од 40 до 120 км. Такође постоји

могућност транспорта и воденим путем, коришћењем Тисе или система Дунав-Тиса-Дунав. У морфолошком погледу терен ширег подручја локације је врло једноставан, односно хипсометријски уједначен. На простору од више квадратних километара надморска висина терена креће се у границама од +75 до +85 метара надморске висине, односно висинске разлике се најчешће налазе унутар опсега од десетак метара. На подручју лежишта најнижа кота терена је око +76,5 m, а највиша око +80,5 m.

Минерална сировина под називом лесни комплекс користи се као једна од компоненти за формирање масе у производњи керамичких плочица. Одликује се високим садржајем карбоната, кварца и других непластичних минерала, са малим учешћем минерала глина. Најважнији услов за коришћење у масама за керамичке плочице представља садржај карбоната од преко 20 %. Садржај песковите компоненте је у складу са захтеваним, као и вредности савојне чврстоће и засићења. Поред лесног комплекса на наведеном ископу постоје и сировине које се могу користити за производњу кровних елеменат, танкостених елемената и шупљих опекарских производа које се називају први алевритско-глиновити комплекс и други алевритско-глиновити комплекс. У циљу задовољења еколошких стандарда и очувања животне средине пројектом експлоатације је обухваћен и процес рекултивације парцела на којима се формира ископ минералних сировина. Рекултивација површинског копа обухвата техничку и биолошку рекултивацију. Техничка рекултивација се највећим делом одвија кроз процес откопавања и одлагања хумуса, као и кроз експлоатацију опекарских глина. Откопавање хумуса врши се селективно фазама. У првој фази предвиђено је одлагање хумуса ван локације ископа, а након тога хумус ће се користити за попуњавање овог и других експлоатационих поља.

Корисници земљишта, доносиоци одлука и истраживачке заједнице, морају имати сазнање да је деградација земљишта проблем који директно утиче на доношење одлука у вези са заштитом животне средине и очувањем природних ресурса⁸².

На основу резултата геолошког истражног бушења, извршених лабораторијских испитивања и утврђивања квалитета сировине извршено је контурно означавање и прорачун резерви методом паралелних вертикалних профила, као основном методом. Поред тога прорачун је вршен и методом средњег аритметичког као контролном методом. Прорачун резерви опекарских сировина изведен је сагласно Правилнику о класификацији и категоризацији резерви чврстих минералних сировина. За утврђивање вредности земљишта које мења намену у земљиште које се користи за експлоатацију минералних сировина могуће је користити поједностављени поступак прорачуна укупних резерви, који се користи у контролне сврхе према следећем обрасцу:

$$V = P \cdot d$$

Где је:

V – запремина сировине (m³),

P – површина у границама спољних контура (m²),

d – средња аритметичка дебљина сировине (m).

Овај поступак даје задовољавајући ниво тачности који је неопходан за вредновање земљишта, због чињенице да је калкулативна земљишна рента по јединици производње (тони минералне сировине) релативно ниска, тако да евентуална грешка која настаје приликом утврђивања укупних количина сировине нема значајан утицај на укупан новчани

⁸² Dalal-Clayton B, Bass S., The challenges of environmental mainstreaming: Experiences of integrating environment into development institutions and decisions. PED, 2009.

ток у периоду експлоатације. Приликом израчунавања резерви исказаних у тонама узимана је запреминска маса сировине од 1,95 t/m³. На основу овог обрасца и других техничких података извршен је прорачун укупних резерви минералних сировина лежишта.

Табела 75. Обрачун резерви сировина за експлоатацију

Врста сировине	Површина (m ²)	Средња дебљина (m)	Запремина (m ³)	Зап. маса (t/m ³)	Резерве (t)	Билансне резерве (t)	Ванбилансне резерве (t)
Лесни комплекс	332.678	1,8	598.820	1,95	1.167.700	1.139.348	-
I алевритско-глиновити комплекс	375.004	7	2.625.028	1,95	5.118.805	5.059.394	-
II алевритско-глиновити комплекс	375.004	5,3	1.987.521	1,95	3.875.666	-	3.803.113
УКУПНО:			5.211.370		10.162.171	6.198.742	3.803.113

Извор: Елаборат о резервама опекарских сировина у лежишту "ГАРАЈЕВАЦ-ИСТОК" код Новог Бечеја, Рударско-Геолошки факултет Универзитета у Београду, 2004.

На основу прорачунатих експлоатационих резерви опекарске сировине у лежишту, са планираним годишњим капацитетом експлоатације од око 300.000 тона, који одговара оптималном коришћењу неопходне механизације за ископ и транспорт, као и годишњим потребама за овим сировинама од стране купаца или прерађивача, век експлоатације ископа износи око 20 година, при чему се век експлоатације односи само на билансне резерве које чине лесни комплекс и први алевритско-глиновити комплекс, док резерве другог алевритско-глиновитог комплекса припадају класи ванбилансних резерви. Експлоатационе резерве опекарске сировине су добијене умањењем билансних резерви за експлоатационе губитке од највише 5 %, које су утврђене на основу искуства у вези са губицима на другим ископима.

У наредној табели приказана је калкулација у експлоатацији минералних сировина, која представља полазну основу приликом утврђивања новчаног тока. Ова калкулација представља разлику између тржишне вредности производње по тони сировине и процењених трошкова експлоатације који обухватају трошкове геолошких истраживања, трошкове експлоатације и трошкове рекултивације. Поред тога, потребно је имати у виду могућности и трошкове рециклаже отпада који настаје у процесу производње⁸³.

Табела 76. Калкулација у експлоатацији минералних сировина

Редни број	Опис	Јединица мере	Износ
A	Продајна цена	евра/тони	6,08
1	Трошкови геолошких истраживања	евра/тони	0,0043
2	Трошкови експлоатације	евра/тони	4,93
2.1.	<i>Материјал и гориво</i>	<i>евра/тони</i>	1,50
2.2.	<i>Зараде</i>	<i>евра/тони</i>	1,46
2.3.	<i>Производне услуге</i>	<i>евра/тони</i>	0,87
2.4.	<i>Амортизација</i>	<i>евра/тони</i>	0,35
2.5.	<i>Други трошкови експлоатације</i>	<i>евра/тони</i>	0,75
3	Трошкови рекултивације	евра/тони	0,05
Б (1+2+3)	Укупно трошкови:	евра/тони	4,99
A - Б	Калкулативна земљишна рента	евра/тони	1,09

Извор: обрачун аутора

⁸³ Zekić V., Ranogajec Jonjaua, Radeka Miroslava, Tica N., Bačkalić Z., Milić D.: Valuation of investment in processing plant for waste from ceramic brick and tile industry, Technics Technologies Education Management-TTEM, 7, 1, 67-73, ISSN: 1840-1503, 2012.

Према приказаном обрачуну експлоатације утврђена је добит по тони сировине у износу од 1,09 евра. Множењем пројектованих годишњих количина са износом добити по јединици мере утврђује се добит на годишњем нивоу, која уједно представља и годишњи износ новчаног тока у периоду експлоатације. На основу наведеног утврђена је вредност новчаног тока на годишњем нивоу у износу од 325.957,84 евра.

Стопа капитализације је утврђена на основу следећег обрасца који је наведен у методологији рада:

$$ск = \frac{r^n - 1}{r - 1} = \frac{1,12^{20} - 1}{1,12 - 1} = 7,4694436$$

$$r = 1 + \frac{p}{100} = 1 + \frac{12}{100} = 1,12$$

Табела 77. Обрачун приносне вредности земљишта

Просечна годишња корист (евра)	Период коришћења (n)	Сума годишњих користи у периоду коришћења (евра)	Просечна вредност дисконтне стопе % (p)	Стопа капитализације (ск)	Приносна вредност (евра)
1	2	3 = 1 * 2	4	5	6 = 3/(2/5)
325.957,84	20	6.519.156,77	12	7,4694436	2.434.723,70

Извор: обрачун аутора

Након утврђивања неопходних података за прорачун приносне вредности уз примену описне методологије и дисконтне стопе добијена је вредност земљишта које се користи у непољопривредне сврхе, за експлоатацију минералних сировина у износу од 2.434.723,70 евра. Дељењем укупно добијене вредности са површином земљишта које се користи у наведену сврху добија се вредност једног хектара земљишта у износу од 64.925,97 евра. Добијена вредност земљишта које се користи за експлоатацију минералних сировина вишеструко превазилази вредност пољопривредног земљишта која се постиже у промету земљишта на наведеном локалитету.

Научно схватање у вези са спречавањем деградације земљишта у ранијем периоду се засновало на схватању институционалних, секторских, финансијских, правних и научних проблема из ове области. Међитим, данас је јасно да деградација пољопривредног земљишта представља препреку за стварање одрживог развоја друштва. Решење овог проблема захтева укључивање више сектора и научних дисциплина⁸⁴. Грађевинска индустрија у великој мери доприноси деградацији земљишта. Повећање обима грађевинске делатности доводи до интензивног уништавања земљишних ресурса и других еколошких проблема⁸⁵. Проблем очувања и рекултивација пољопривредног земљишта мора се посматрати и кроз развој одрживих технологија у производњи грађевинског материјала. Деградација земљишта се не може процењивати одвојено од свог економског, еколошког и културног контекста⁸⁶.

⁸⁴ Akhtar-Schuster M., Thomas R.J., Stringer L.C., Chasek P., Seely M.: Improving the enabling environment to combat land degradation: Institutional, financial, legal and science-policy challenges and solutions, Land Degradation & Development Special Issue, Volume 22, Issue 2, March/April 2011, DOI: 10.1002/ldr.1058, pp 299–312, 2011.

⁸⁵ Gar-On Yeh, A, Li, X, (1999): Economic Development and Agricultural Land Loss in the Pearl River Delta, China, Habitat International, Vol. 23, No. 3, pp. 373-390.

⁸⁶ Warren A.: Land degradation is contextual. Land Degradation & Development, Volume 13, Issue 6, November 2002, pp 449–459, 2002.

Извршена истраживања технологија за рекултивацију земљишта, односно цене коштања добијених производа показују да они у економском смислу нису тренутно конкурентни производима који се добијају од стандардних материјала. Цене коштања добијеног финалног производа су двоструко више од тржишних. На основу тога приликом процене економских резултата технологија које имају утицаја на деградацију, односно рекултивацију земљишта добијене показатеље треба тумачити уз уважавање ефеката рекултивације земљишта, односно уз потребна улаганња која земљиште враћају у своју првобитну функцију путем примене ове технологије⁸⁷.

На основу законских одредби којим је регулисано питање накнаде за промену намене земљишта, с обзиром да закон дозвољава промену намене пољопривредног земљишта из пољопривредне у непољопривредне сврхе у случају када се оно користи за експлоатацију минералних сировина, од утврђене вредности пољопривредног земљишта потребно је одузети вредност накнаде за промену намене. Имајући у виду да утврђена вредност земљишта има знатно већу вредност од тржишне у наведеном случају накнада за промену намене износи 1.500 евра, односно у обрачуну је коришћена максимална вредност предвиђена законом. Применом наведених параметара за обрачун првобитно утврђена вредност је умањена за наведени износ накнаде тако да коначна вредност једног хектара пољопривредног земљишта које се користи за експлоатацију минералних сировина износи 63.425,97 евра.

Добијена вредност након умањења такође у знатној мери превазилази тржишну вредност земљишта које се користи у пољопривредне сврхе. Због наведеног може се претпоставити да ће у подручјима где се у значајнијим површинама врши промена намене пољопривредног земљишта доћи до повећања вредности пољопривредног земљишта под утицајем високих вредности које се остварују у откупу ових земљишта.

2.6.2 Утврђивање вредности земљишта које се користи за превођење у грађевинско земљиште

За утврђивање вредности земљишта чија се намена мења из пољопривредне у грађевинске сврхе изабрана је парцела која се налази у зони градње на подручју АП Војводине на којој су изграђени објекти за пословне намене. Величина парцеле износи 2 хектара 22 ара и 88 m².

Како је у методу рада описано, за утврђивање вредности ове категорије земљишта које се преводи из пољопривредног у статус грађевинског извршено је према следећем обрасцу:

$$BZ(гс) = BO \cdot Кузз$$

Где је:

ВЗ(гс) – Вредност земљишта чија се намена мења из пољопривредних у грађевинске сврхе,

ВО – Вредност објеката који се на том земљишту могу изградити у складу са законским, урбанистичким прописима и другим планским документима који регулишу ово питање,

⁸⁷ Zekić, V., Tica, N., Milić, D., Bačkalić, Z.: „Economic characteristics of concrete production from fly ash as a way of land recultivation“, *Ekonomika poljoprivrede, Društvo agrarnih ekonomista SCG, Beograd; Institut za ekonomiku poljoprivrede, Beograd i Akademija ekonomskih nauka, Bukurešt, no. 1/2014, UDC 691.33/34:631.483, UDK: 636.5.084, str. 63-71, 2014.*

Кугз – Коефицијент који одражава проценат учешћа вредности грађевинског земљишта у укупној вредности објекта који се могу изградити на том земљишту је утврђен на основу званичних статистичких података за најзначајнија урбана подручја на територији АП Војводине.

На подручју истраживање постоје области у којима је на релативно једноставан начин могуће доћи до прометне или тржишне вредности грађевинских објекта. Ово се пре свега односи на подручја у близини великих урбаних центара. Међутим постоје ситуације у којима није могуће на једноставан начин утврдити вредност грађевинских објекта на основу прометних или тржишних вредности из разлога што се такав промет у појединим подручјима веома ретко одвија. У тим случајевима вредност грађевинских објекта могуће је утврдити применом метода приносне вредности. У овом раду вредност грађевинских објекта је утврђена применом оба метода при чему је као јединична цена грађевинских објекта према методу прометне или тржишне вредности утврђена у износу од 250 евра/м². Приносна вредност грађевинских објекта који се могу изградити на парцели која мења намену из пољопривредног у грађевинско земљиште утврђена је према обрачуну који је приказана у наредној табели. У обрачуну је утврђена вредност годишње кристи као износ закупа од 0,5 евра/м² на месечном нивоу или 6 евра/м² на годишњем нивоу, тако да се множењем укупне нето површине објекта са наведеним износом добија укупна вредност месечне, односно годишње кристи уз предвиђени век коришћења од 40 година и дисконтну стопу од 9 % на годишњем нивоу која репрезентује цену капитала за улагања у изградњу објекта.

Обрачун приносне вредности грађевинских објекта показује да је укупна приносна вредност грађевинских објекта који се могу изградити на наведеној парцели при заузетости основе од 30%, што у бруто износу представља површину од 6.686,40 м², односно уз примену коефицијента за превођење у нето површину од 0,82, нето површину од 5.482,85 м². Када се претпостављени чисти приход од издавања у закуп овакве врсте грађевинских објекта у износу од 0,5 евра/м² примени на утврђену нето површину долази се до чисте годишње корист у износу од 32.897,09 евра. На овако утврђени приход уз примену дисконтне стопе од 9% у периоду коришћења објекта од 40 година утврђена је приносна вредност у износу од 353.885,82 евра, односно 64,54 евра /м².

Табела 78. Обрачун приносне вредности грађевинских објекта

Просечна годишња корист (евра)	Период коришћења (n)	Сума годишњих користи у периоду коришћења (евра)	Просечна вредност дисконтне стопе % (p)	Стопа капитализације (ск)	Приносна вредност (евра)
1	2	3 = 1 * 2	4	5	6 = 3/(2/5)
32.897,09	40	1.315.883,52	9	10,7573602	353.885,82

Извор: обрачун аутора

Стопа капитализације је утврђена на основу следећег обрасца који је наведен у методологији рада:

$$ск = \frac{r^n - 1}{r - 1} = \frac{1,09^{40} - 1}{1,09 - 1} = 10,7573602$$

$$r = 1 + \frac{p}{100} = 1 + \frac{9}{100} = 1,09$$

Табела 79. Преглед најзначајнијих категорија трошкова у станоградњи на подручју АП Војводине у периоду од 2003. до 2010. године

Опис	Износ у динарима							
	2003. година	2004. година	2005. година	2006. година	2007. година	2008. година	2009. година	2010. година
Просечна цена по m ² - укупно	42.437,00	47.098,00	52.198,00	54.702,00	58.668,00	74.807,00	84.522,00	90.890,00
Цена грађевинској земљишта по m ²	8.398,00	8.774,00	10.119,00	11.339,00	11.274,00	14.095,00	16.936,00	15.352,00
Цена грађења по m ²	26.495,00	29.359,00	32.694,00	33.901,00	37.415,00	46.190,00	47.144,00	52.980,00
Остали трошкови по m ² ,	7.544,00	8.965,00	9.384,00	9.463,00	9.979,00	14.521,00	20.441,00	22.558,00
Учешће вредности земљишта у укупним трошковима	19,8%	18,6%	19,4%	20,7%	19,2%	18,8%	20,0%	16,9%

Извор: Републички завод за статистику

Учешће вредности грађевинског земљишта у укупним трошковима станоградње у периоду од 2003. до 2010. године кретало се између 16,9 и 20,7 %. Просечна вредност овог показатеља наведеном периоду износила је 19,2%. Ова вредност је усвојена приликом утврђивања вредности земљишта које мења намену.

На основу напред утврђених величина неопходних за обрачун вредности земљишта према утврђеној методологији у наредној табели дат је преглед обрачуна вредности земљишта које мења намену из пољопривредног у грађевинске сврхе.

Табела 80. Обрачун вредности земљишта које мења намену из пољопривредног у грађевинско

Редни број	Опис	Процена према тржишној вредности грађевинских објеката (евра)	Процена према приносној вредности грађевинских објеката (евра)
1	Површина земљишта (m ²)	22.288,00	22.288,00
2	Процент заузетости основе	30%	30%
3	Укупна бруто површина објеката (2*1)	6.686,40	6.686,40
4	Коефицијент за прорачун нето површине	0,82	0,82
5	Укупна нето површина објеката (m ²) (3*2)	5.482,85	5.482,85
6	Вредност објеката евра/ m ²	250	64,54
7	Укупна вредност објеката (евра) (5*6)	1.370.712,00	353.885,82
8	Учешће вредности земљишта у укупној вредности	19,2%	19,2%
9	Вредност земљишта (евра) (7*8)	263.038,97	67.910,52
10	Вредност земљишта по хектару (9/1)	118.018,20	30.469,54
11	Накнада за коришћење пољопривредног земљишта у непољопривредне сврхе у складу са Законом о пољопривредном земљишту (максималан износ 1.500 евра/хектару)	1.500,00	1.500,00
12	Конечна вредност земљишта (евра)	116.518,20	28.969,54

Извор: обрачун аутора

На основу напред приказаног обрачуна утврђена је вредност пољопривредног земљишта на подручју АП Војводине које се користи у непољопривредне сврхе, односно које се преводи из пољопривредног у грађевинско у интервалу од 28.969,54 до 116.518,20 евра по хектару

без накнаде која се односи на комунално опремање грађевинске парцеле. Вредности утврђене за земљиште које се преводи из категорије пољопривредног у грађевинско такође у знатној мери превазилазе износе тржишне вредности која се постиже у промету пољопривредног земљишта. Ово указује да подручја у којима се врши пормена намене земљишта под дејством потреба урбаних центара за ширењем утиче на повећање вредности пољопривредног земљишта у тим подручјима.

3 ДИСКУСИЈА

Вредности пољопривредног земљишта у АП Војводини као подручју истраживања имају различите износе у зависности од периода у којем се посматрају, као и од подручја за које су утврђиване. Такође вредности пољопривредног земљишта у периоду истраживања се разликују у зависности од тога којим методом је вршено њихово утврђивање. Одабрани период истраживања карактеришу промене које су настале у погледу начина организације пољопривредне производње, као и промене у погледу цена пољопривредних производа и материјала за њихову производњу, на светском нивоу, па самим тим и на ниво Републике Србије и АП Војводине као подручја истраживања. Овакве промене су се одразиле и на остваривање економских резултата пословања у пољопривреди АП Војводине, што је за последицу имало промену у погледу вредности пољопривредног земљишта.

Подручје АП Војводине је подељено на више области, округа и општина на којима је вршено истраживање. Ови делови укупног подручја истраживања се разликују у погледу квалитета земљишта, величини територије, односно површини пољопривредног земљишта, природних услова за пољопривредну производњу, броја пољопривредних газдинстава, структуре сетве, нивоа инвестиционих улагања која су извршена у периоду истраживања како у укупном износу, тако и у износу инвестиција у пољопривреду, нивоа подстицаја коју су од стране државе извршена у наведеном периоду, економској снази јединица локалне самоуправе, као и погледу других чинилаца који у већој или мањој мери се одражавају на вредност пољопривредног земљишта.

На основу добијених резултата установљено је да вредности пољопривредног земљишта које су утврђене применом свих раније наведених и описаних метода са аспекта временског хоризонта имају различите износе и тенденцију промене.

Табела 81. Преглед вредности земљишта у АП Војводини према различитим методима вредновања у периоду од 2001. до 2010. године у еврима

Редни број	Метод	Вредност пољопривредног земљишта у периоду од 2001. до 2005. године (евра)	Вредност пољопривредног земљишта у периоду од 2006. до 2010. године (евра)	Вредност пољопривредног земљишта у периоду од 2001. до 2010. године (евра)	Промена вредности другог у односу на први подпериод
1	Гржишна вредност - земљиште бољег квалитета	2.908	3.896	3.406	33,93%
2	Гржишна вредност - земљиште слабијег квалитета	2.286	3.138	2.721	37,27%
3	Гржишна вредност - просечна вредност	2.597	3.517	3.064	35,43%
4	Приносна вредност - Стварна земљишна рента - земљиште бољег квалитета	3.052	3.578	3.378	17,23%
5	Приносна вредност - Стварна земљишна рента - земљиште слабијег квалитета	2.388	2.875	2.729	20,39%
6	Приносна вредност - Просечна вредност за стварну земљишну ренту	2.720	3.226	3.054	18,62%
7	Приносна вредност - Калкулативна земљишна рента	1.189	3.274	2.137	175,36%

Извор: обрачун аутора

Подаци приказани у претходној табели показују да вредности земљишта које су утврђене применом метода поређења и метода приносне вредности на основу стварне земљишне ренте

имају приближно једнаке вредности када се оне посматрају за подручје АП Војводине као целину. Вредности добијене на основу калкулативне земљишне ренте су ниже од износа који су утврђени на основу претходна два метода. Посматрано по подпериодима може се уочити да постоје знатне разлике у погледу износа између приносне вредности на основу калкулативне земљишне ренте и метода поређења, односно метода приносне вредности на основу стварне земљишне ренте. У другом подпериоду долази до приближавања вредности вредности земљишта које су утврђене на основу сва три метода. У погледу промена вредности првог у односу на други подпериод утврђено је да је највећи раст забележен код вредности које су добијене применом метода приносне вредности на основу калкулативне земљишне ренте. Овај раст је вишеструко већи него код метода поређења и метода приносне вредности на основу стварне земљишне ренте. Разлози за вишеструко већу стопу раста код метода приносне вредности на основу калкулативне земљишне ренте узроковани су растом цена пољопривредних производа и растом просечних приноса у другом подпериоду у односу на први, као и променом структуре сетве у другом подпериоду у корист интензивнијих линија производње. Наиме откупне цене најзаступљенијих анализираних пољопривредних производа у другом подпериоду су имале просечно повећање од 5% до 40% у односу на први подпериод. Такође просечни приноси су у другом периоду су у просеку повећани код најзаступљенијих усева између 6,3% и 17,4%. У погледу структуре сетве уочљиво је да у последњих 25 година површине под житарицама имају тенденцију смањења, док су површине по индустријским биљем скоро утростручене. Посебно је уочљив раст површина под уљарицама. Слична ситуација у погледу раста површина као код уљарица је забележена и код површина под вишегодишњим засадима. Наведени тренд промене структуре сетве који је анализиран на вишегодишњем периоду обухвата и период анализе.

Применом метода **прометне или тржишне вредности** установљено је да просечне прометне вредности пољопривредног земљишта бољег квалитета у атару показују највишу вредност на нивоу **Сремског округа** иза којег следи вредност у Јужнобачком округу. Најнижа просечна вредност током целокупног периода истраживања је утврђена на подручју **Јужнобанатског округа**. Највиша вредност применом овог метода добијена је у општини **Темерин** која припада Јужнобачком округу, док је најнижа вредност утврђена на подручју општине **Чока** која припада Севернобанатском округу. Исти редослед на нивоу округа важи и за земљишта која се налазе у атару и имају лошији квалитет. На основу овог метода утврђено је да је просечна прометна вредност пољопривредног земљишта на нивоу Војводине у периоду од 2001. до 2005. године износила **2.597 евра** по хектару, док је у периоду од 2006. до 2010. године износила **3.517 евра** по хектару. Посматрано на нивоу Војводине за период од 2001. до 2010. године просечна прометна вредност је износила **3.064 евра** по хектару и кретала се у распону од **2.721 евро** за земљишта лошијег квалитета, до **3.406 евра** за земљишта бољег квалитета. Када се добијени резултати посматрају по подпериодима у свим окрузима је забележен раст вредности у другом у односу на први подпериод. Овај раст се кретао између 18 % у Сремском и 52 % у Средњебанатском округу. Просечан раст на целокупном подручју Војводине између наведена два подпериода износио је **35,4%**.

Применом метода **приносне вредности на основу стварне земљишне ренте** за земљиште које се налази у атару и које има бољи квалитет установљено је да је највиша вредност за ову категорију земљишта утврђена на нивоу **Сремског округа**. Најнижа просечна вредност током целокупног периода истраживања је утврђена на подручју **Јужнобанатског округа**. Највиша вредност пољопривредног земљишта на нивоу општина применом овог метода утврђена је у општини **Стара Пазова** у Сремском округу, која је имала и највише вредности закупа, док је на територији општине **Нови Бечеј** која припада Средњебанатском округу утврђена најнижа приносна вредност пољопривредног земљишта на основу стварне земљишне ренте. На основу овог метода утврђено је да је просечна вредност пољопривредног земљишта у Војводини у периоду од 2001. до 2005. године износила **2.720**

евра по хектару, а у периоду од 2006. до 2010. године **3.226 евра**, док је за целокупан период анализе односно у периоду од 2001. до 2010. године ова вредност износила **3.054 евра** по хектару. Ове вредности за подручје Војводине су се кретале у распону од **2.729 евра** по хектару за земљишта лошијег квалитета до **3.378 евра** по хектару за земљишта бољег квалитета која се налазе у атару. Када се добијени резултати посматрају по подпериодима у свим окрузима је забележен раст вредности у другом у односу на први подпериод. Овај раст се кретао између 5,1 % у Севернобачком и 26,9 % у Средњобанатском округу. Просечан раст на целокупном подручју Војводине између наведена два подпериода износио је **18,6%**.

Применом метода **приносне вредности на основу калкулативне земљишне ренте** утврђено је да је просечна приносна вредност по хектару пољопривредног земљишта у Војводини у периоду од 2001. до 2005. године износила **1.189 евра**, док је у периоду од 2006. до 2010. године износила **3.274 евра** односно да је забележен раст за 175,36 % у другом у односу на први подпериод. Просечна вредност земљишта у Војводини на основу калкулативне земљишне ренте у периоду од 2001. до 2010. године износила је **2.137 евра** по хектару. Када се ова вредност посматра на нивоу округа претходно утврђене вредности показују да је највећи раст вредности између наведена два подпериода забележен на подручју Средњобанатског округа од 461 %, док је најнижи раст вредности утврђен на подручју Сремског округа од 137,9 %. Посматрано на нивоу апсолутних вредности по окрузима највиши износ приносне вредности пољопривредног земљишта применом овог метода, утврђен је на подручју **Сремског округа** током првог под периода, док је током другог подпериода највиша вредност утврђена на подручју **Јужнобачког округа**. Најнижа вредност током целокупног периода анализе утврђена је на подручју **Средњобанатског округа**. Такође добијени резултати указују на значајне разлике између вредности пољопривредног земљишта у апсолутним износима између појединих округа. Слична резултати су добијени и када се подаци анализирају на нивоу општина. Наиме највиша приносна вредност пољопривредног земљишта применом овог метода утврђена је на подручју општине **Бечеј** у Јужнобачком округу, док је најнижа вредност утврђена на подручју општине **Нови Кнежевац** који припада Севернобанатском округу.

Табела 82. Преглед вредности земљишта у АП Војводини по окрузима према различитим методима вредновања у периоду од 2001. до 2010. године у еврима

Редни број	Округ	Метод поређења - тржишна вредност (евра)	Приносна вредност -стварна земљишна рента (евра)	Приносна вредност - калкулативна земљишна рента (евра)
1	Севернобачки округ	3.263	3.194	2.289
2	Западнобачки округ	2.919	3.486	2.615
3	Јужнобачки округ	3.808	3.362	3.062
4	Средњобанатски округ	2.663	2.484	1.230
5	Севернобанатски округ	2.254	2.347	1.459
6	Јужнобанатски округ	2.197	2.309	1.730
7	Сремски округ	4.218	4.264	2.771
8	Просечна вредност у Војводини	3.064	3.054	2.137

Извор: обрачун аутора

Када се резултати истраживања посматрају на нивоу округа могуће је установити да су вредности добијене на основу метода тржишне вредности или метода поређења и метода приносне вредности на основу стварне земљишне ренте на приближно истом нивоу, док су приносне вредности на основу калкулативне земљишне ренте на нижем нивоу од вредности добијених применом претходна два метода, са изузетком вредности за Јужнобачки округ, где су добијени приближно исти резултати применом сва три метода.

Такође на основу приказаних података на нивоу округа могуће је установити да је редослед округа по утврђеним вредностима код метода поређења и метода приносне вредности на основу стварне земљишне ренте скоро идентичан са изузетком редоследа округа у бачкој области, док је код метода приносне вредности на основу калкулативне земљишне ренте утврђен другачији поредак добијених вредности. Наведено указује да поред пољопривредних, постоје и други фактори који утичу на формирање вредности земљишта.

Фактори чији утицај на вредности земљишта је анализиран, предствљају вредности или промене друштвено-економских чинилаца на нивоу посматраних подручја. У том смислу анализиран је број и промена како укупних тако и пољопривредних становника по окрузима и општинама. Такође анализиран је ниво укупних и пољопривредних инвестиција по окрузима и општинама. Поред тога испитиван је утицај мера аграрне политике у виду државних субвенција у пољопривреду на нивоу општина и округа, као и учешће државног пољопривредног земљишта у укупним пољопривредним површинама појединих општина и округа. Коначно анализиран је утицај економске снаге појединих јединица локалне самоуправе и управних округа у виду износа буџета тих јединица на вредност пољопривредног земљишта.

Подаци приказани у наредној табели показују различите вредности по појединим окрузима. Најнижи просечан ниво укупних инвестиција по хектару обрадивих површина током анализираниог периода је забележен у Средњебанатском округу, док је највиша просечна вредност овог показатеља утврђена у Јужбачком округу, где је износила 6,5 пута више него у Средњебанатском округу. Код пољопривредних инвестиција најнижу просечну вредност по хектару је имао Севернобанатски, а највишу Јужнобачки округ, код којег је утврђена око 5 пута већа вредност у односу на округ са најнижим нивоом пољопривредних инвестиција. Највећа износ обрадивих површина по становнику је утврђен у Средњебанатском округу, док је скоро три пута мањи износ овог показатеља имао Јужнобачки округ који уједно представља и округ са најнижом вредношћу овог показатеља. Када се анализира ситуација са бројем пољопривредних становника по хектару обрадивих површина може се запазити да највећу густину насељености пољопривредних становника има Јужнобачки округ, док је у Средњебанатском округу забележен најмањи број пољопривредних становника, по јединци обрадивих површина. Када се посматрају субвенције по хектару обрадивих површина може се уочити да се издвајају две групе округа са приближно истим вредностима.

Табела 83. Преглед анализираних вредности фактора по хектару обрадивих површина чији утицај је испитиван на вредност земљишта у АП Војводини по окрузима

Редни број	Округ	Укупне инвестиције по хектару обрадивих површина	Пољопривредне инвестиције по хектару обрадивих површина	Пољопривредна површина (ха) по једном становнику	Број пољопривредних становника по хектару обрадивих површина	Субвенције по хектару обрадивих површина	Учешће државног у укупном земљишту	Економска снага Општина и Градова по хектару обрадивих површина
1	Севернобачки округ	356,4	40,5	0,832	0,128	51,54	21,0%	213,0
2	Западнобачки округ	250,6	55	1,018	0,104	53,7	30,2%	133,1
3	Јужнобачки округ	1.012,2	57,9	0,543	0,122	56,55	21,5%	494,4
4	Средњебанатски округ	155,5	23,7	1,449	0,094	33,43	31,1%	112,8
5	Севернобанатски округ	234,5	11,6	1,334	0,117	39,44	32,3%	121,5
6	Јужнобанатски округ	207,8	18,1	1,129	0,119	43,12	31,8%	150,2
7	Сремски округ	234,6	35,5	0,795	0,164	56,15	15,8%	173,9
8	Просечна вредност у Војводини	371,9	34,2	0,903	0,121	39,18	26,4%	211,0

Извор: обрачун аутора

У прву групу спадају окрузи на нивоу Бачке и Срема, код којих је ниво остварених субвенција изнад просека за целокупно подручје Војводине, док су окрузи на подручју Баната имали вредности испод или на нивоу просека за Војводину, као целину. Најмање државног земљишта у односу на укупне површине има Сремски округ од којег скоро два пута више ове категорије површина имају сви окрузи у Банату и Западnobачки округ на теритрији Бачке. Највећи износ буџетских средстава на нивоу општина по хектару обрадивих површина има Јужнобачки округ и то за више од четири пута у односу на Средњобанатски округ код којег је установљена најнижа вредност овог показатеља.

Анализа утицаја појединих специфицираних фактора и приносне вредности на утврђену тржишну вредност пољопривредног земљишта извршена је применом метода вишеструке линеране регресије, при чему је анализа вршена за целокупан период посматрања на нивоу општина са циљем да се добије већи број опсервација. Праг значајности дефинисан је на нивоу од 0,05 и 0,01. Поступак је урађен одвојено за вредности земљишта добијене применом метода приносне вредности на основу стварне и калкулативне земљишне ренте.

У наредној табели приказани су резултати регресионе анализе у случају када се приносна вредност пољопривредног земљишта утврђује на основу калкулативне земљишне ренте. Из величине П-вредности види се да удео пољопривредних у укупним инвестицијама и економска снага јединица локалне самоуправе нису сигнификантни на нивоу од 0,05, док је густина насељености пољопривредног становништва несигнификантна на нивоу од 0,01. Сви остали фактори су високо статистички сигнификантни, односно сигнификантни су на нивоу од 0,01, а и параметри оцене модела су задовољавајући.

Табела 84. Резултати оцене функције у случају приносне вредности на основу калкулативне земљишне ренте

Фактори	Нестандардизовани параметри		Стандардизовани параметри	t-тест	П-вредност
	Бета	Стандардна грешка	Бета		
Константа	5,201	0,413	-	12,585	< 0,001
Приносна вредност - калкулативна земљишна рента	0,318	0,034	0,405	9,284	< 0,001
Удео пољопривредних у укупним инвестицијама	-0,004	0,003	-0,041	-1,260	0,208
Густина насељености	0,232	0,078	0,292	2,985	0,003
Густина насељености пољопривредног становништва	-0,115	0,057	-0,071	-2,009	0,045
Субвенције по хектару обрадивих површина	0,012	0,003	0,216	3,738	< 0,001
Удео државног земљишта у укупним земљишним површинама	-0,358	0,039	-0,340	-9,109	< 0,001
Економска снага општина по хектару обрадивих површина	-0,047	0,053	-0,091	-0,885	0,377
Оцена модела	$R^2 = 0,575$	$F = 85,392$	$SE = 0,308$	$N = 450$	

Напомена: R^2 - Коэффициент детерминације; SE - Стандардна грешка; F - F - тест; N - Број опсервација.

На основу стандардизованих параметара види се да објашњењу модела највише доприноси приносна вредност рачуната као калкулативна земљишна рента, што указује на то да остварени економски резултати у пољопривредној производњи имају највећи позитиван утицај на тржишну вредност земљишта. Удео државног земљишта у укупним земљишним површинама има значајан, али негативан предзнак што значи да повећање вредности овог фактора утиче на смањење тржишне вредности. Овакав резултат је очекиван, пошто држава издаје у закуп земљиште које се налази у њеној својини што представља супституцију тражње за земљишним површинама у погледу потреба пољопривредника за ширењем кроз

куповину. На овај начин, учешће државног земљишта се одражава на смањење куповне тражње, па самим тим и смањење тржишне вредности земљишта.

Значајан утицај у погледу повећања вредности земљишта има и густина насељености или фактор урбанизације, док у нешто мањој мери на повећање вредности земљишта утичу државне субвенције по хектару обрадивих површина. Када се ради о фактору урбанизације на овај начин је потврђено да повећање броја становника по хектару обрадивих површина повећава број заинтересованих учесника у промету на страни тражње, што се одражава на тржишну вредност. Такође, фактор урбанизације утиче на промену структуре сетве у правцу повећања учешћа интензивнијих култура као одговора на прехранбене потребе урбаног становништва у погледу њиховог захтева за производњом хране, што се одражава остварене економске резултате који су кључни елемент приносне вредности (Табела број 116, Прилог 8.). Поред тога, урбанизација се одражава и кроз ширење урбаних центара, које као последицу има претварање пољопривредних у непољопривредне површине, што се додатно одражава на однос понуде и тражње пољопривредних површина у правцу смањења понуде пољопривредног земљишта. Субвенције по хектару обрадивих површина директно утичу на повећање економске користи у пољопривредној производњи, што се одражава на повећање приносне вредности, па самим тим и вредности земљишта кроз повећање тражње за овим аграрним ресурсом. На основу добијених резултата регресионе анализе у случају када се приносна вредност утврђује на основу калкулативне земљишне ренте за наведено подручје и период истраживања модел за утврђивање вредности земљишта има следећи израз:

$$\ln Y = 5,201 + 0,318 \ln X_1 + 0,232 \ln X_2 - 0,115 \ln X_3 + 0,012 \ln X_4 - 0,358 \ln X_5$$

Где је:

Y - тржишна - прометна вредност земљишта,

X_1 - приносна вредност земљишта утврђена на основу калкулативне земљишне ренте (евра/хектару),

X_2 - густина насељености,

X_3 - густина насељености пољопривредним становништвом,

X_4 - субвенције по хектару обрадивих површина (евра/хектару),

X_5 - удео државног земљишта у укупним земљишним површинама,

У наредној табели приказани су резултати регресионе анализе у случају када се приносна вредност пољопривредног земљишта утврђује на основу стварне земљишне ренте. Као и у претходном случају удео пољопривредних у укупним инвестицијама и економска снага општина нису сигнификантни на нивоу од 0,05, а густина насељености пољопривредног становништва није сигнификантна на нивоу од 0,01, док су сви остали анализирани фактори високо су сигнификантни. Такође, резултати оцене модела су задовољавајући.

На основу добијених резултата анализе, може се уочити да постоји јака узајамна веза између приносне вредности на основу стварне земљишне ренте и тржишне вредности земљишта, што указује на то да иста група фактора која утиче на тржишну вредност има утицај и на вредност закупа, па самим тим и на вредност земљишта. Поред овог фактора, значајан утицај у погледу повећања вредности имају државне субвенције по хектару обрадивих површина и густина насељености или фактор урбанизације. Субвенције по јединици коришћења земљишта, као и у претходном случају, кроз повећање економске користи се одражавају на повећање тражње за земљиштем, што доприноси расту његове вредности. Када се говори о

фактору урбанизације, важе исти разлози који су наведени код образложења утицаја овог фактора у случају приносне вредности на основу калкулативне земљишне ренте.

Табела 85. Резултати оцене функције у случају приносне вредности на основу стварне земљишне ренте

Фактори	Нестандардизовани параметри		Стандардизовани параметри	t-тест	P-вредност
	Бета	Стандардна грешка	Бета		
Константа	4,004	0,477	-	8,402	< 0,001
Приносна вредност - стварна земљишна рента	0,469	0,046	0,382	10,186	< 0,001
Удео пољопривредних у укупним инвестицијама	-0,006	0,003	-0,057	-1,770	0,077
Густина насељености	0,279	0,076	0,351	3,679	< 0,001
Густина насељености пољопривредног становништва	-0,131	0,056	-0,081	-2,315	0,021
Субвенције по хектару обрадивих површина	0,020	0,003	0,367	6,890	< 0,001
Удео државног земљишта у укупним земљишним површинама	-0,278	0,040	-0,264	-6,937	< 0,001
Економска снага општина по хектару обрадивих површина	-0,050	0,052	-0,098	-0,963	0,336
Оцена модела	R² = 0,589	F = 90,330	SE = 0,303	N = 450	

Напомена: R² - Коefицијент детерминације; SE - Стандардна грешка; F - F - тест; N - Број опсервација.

Такође, фактор урбанизације утиче на повећану тражњу за земљишним површинама како у погледу узимања у закуп, тако и у погледу куповине. Удео државног земљишта у укупним земљишним површинама и густина насељености пољопривредним становништвом имају негативан предзнак што значи да повећање вредности ових фактора утиче на смањење тржишне вредности, при чему је израженија повезаност код учешћа државног земљишта у укупним земљишним површинама од аграрне насељености. Као и у претходном случају може се рећи да држава кроз поступак издавања у закуп земљишта које се налази у њеној својини врши супституцију тражње за земљишним површинама у погледу потреба пољопривредника за ширењем кроз куповину, тако да се на тај начин учешће државног пољопривредног земљишта у укупним земљишним површинама јединица локалне самоуправе, одражава на смањење куповне тражње, па самим тим и смањење тржишних вредности земљишта. Аграрна насељеност или густина насељености пољопривредног становништва указује на број пољопривредних газдинстава по хектару обрадивих површина. Повећана аграрна насељеност значи да на одређеном подручју постоји већи број пољопривредника који располажу са мањим површинама земљишта и који немају економску снагу да учествују у промету земљишта на страни тражње, па на тај начин повећање густине насељености пољопривредним становништвом утиче на смањење тржишне вредности јер то указује да на одређеном подручју постоји већи број газдинстава која имају мале или готово никакве могућности за повећање тражње. На основу добијених резултата регресионе анализе у случају када се приносна вредност утврђује на основу стварне земљишне ренте за наведено подручје и период истраживања модел за утврђивање вредности земљишта има следећи израз:

$$\ln Y = 4,004 + 0,469 \ln X_1 + 0,279 \ln X_2 - 0,131 \ln X_3 + 0,020 \ln X_4 - 0,278 \ln X_5$$

Где је:

Y - тржишна - прометна вредност земљишта,

-
- X_1 - приносна вредност земљишта утврђена на основу стварне земљишне ренте (евра/хектару),
- X_2 - густина насељености,
- X_3 - густина насељености пољопривредним становништвом,
- X_4 - субвенције по хектару обрадивих површина (евра/хектару),
- X_5 - удео државног земљишта у укупним земљишним површинама,

Добијени резултати регресионе анализе потврђују да на подручју истраживања по питању вредности пољопривредног земљишта важе исте законитости као и у другим државама у којима је вршена анализа фактора који утичу на вредност. Наиме, остварени економски резултати у пољопривреди који се огледају у износу стварне земљишне ренте имају пресудан утицај на вредност пољопривредног земљишта што је у сагласности са истраживањима других аутора (Гарднер и сар., Гулинг и сар.). Када је у питању промена вредности земљишта на основу резултата добијене анализе установљено је да је она условљена променом економских резултата у пољопривредној производњи и висином примењене дисконтне стопе, што потврђује резултате до којих су дошли и други аутори (Алстон и други). Резултати регресионе анализе показују да густина насељености пољопривредним и непољопривредним становништвом има утицаја на вредност земљишта, што у одређеној мери представља и утицај урбаних фактора на вредност земљишта. На овај начин је потврђено постојање утицаја непољопривредних фактора на вредност пољопривредног земљишта, као што су то установили и други аутори (Менделсон и сар., Ши и сар., Плантинга и сар., Кавалес и сар., Бартон и сар.). Такође је потврђена теза претходних истраживања (Латруфе и сар.) да улога државе има утицаја на вредност пољопривредног земљишта, јер је спроведена анализа показала да на подручју истраживања на вредност земљишта утичу државне субвенције и удео државног земљишта у укупним земљишним површинама.

4 ЗАКЉУЧЦИ

Вредност пољопривредног земљишта на подручју АП Војводине у периоду од 2001. до 2010. године је бележила раст. Овај раст, посматрано по петогодишњим подпериодима, кретао се у распону од 18,62 % до 175,36 % у зависности од начина утврђивања вредности.

Када је у питању тржишна или прометна вредност пољопривредног земљишта на нивоу наведеног подручја установљено је да у последњој години испитивања ове вредности на нивоу општина имају веће вредности у односу на почетну годину анализираних периода у интервалу од 115 % до 412 % у зависности од јединице локалне самоуправе у којој се вредност посматра. Наведено, такође, указује да се прометне вредности земљишта у наведеном периоду на подручју АП Војводине разликују по појединим општинама и окрузима. Ове вредности на почетку периода по појединим општинама су се кретале у интервалу од 700 до 5.000 евра по хектару док су у последњим годинама анализираних периода достигале вредности у распону од 1.600 до 10.400 евра по хектару. Тренд раста вредности земљишта настављен је и након анализираних периода. Разлози за овакве разлике у вредности, као и за раст вредности током наведеног периода, по појединим подручјима налазе се у многобројним факторима и променама вредности тих фактора, чији утицај на вредност је испитиван методом вишеструке линеарне регресије. На основу резултата извршене анализе методом вишеструке линеарне регресије на нивоу значајности од 0,05 установљено је следеће:

1. На вредност пољопривредног земљишта у АП Војводини утичу економски резултати остварени у пољопривреди, који се одражавају на приносну вредност пољопривредног земљишта. Резултати анализе показују да приносна вредност пољопривредног земљишта (како на основу калкулативне, тако и на основу стварне земљишне ренте) има највећи степен повезаности са прометном вредношћу пољопривредног земљишта у АП Војводини, односно у највећој мери доприносе објашњењу постављеног модела.
2. Учешће пољопривредних у укупним инвестицијама по хектару пољопривредних површина на подручју АП Војводине нема статистички значајан утицај на вредност пољопривредног земљишта на нивоу значајности од 0,05. То показују да овај фактор нема статистички сигнификантан утицај на вредност пољопривредног земљишта у АП Војводини, без обзира на примењени метод утврђивања приносне вредности земљишта. На овај начин је установљено да претварање пољопривредног у грађевинско земљиште услед процеса инвестирања као ни смањење пољопривредних површина које настаје на овај начин, па самим тим и смањење понуде земљишта за пољопривредну производњу као последица овог претварања, нема утицаја на промену вредности пољопривредног земљишта. Такође, није потврђено да средства која се кроз процес инвестирања ангажују у циљу подизања нивоа продуктивности пољопривредне производње имају утицај на промену вредности пољопривредног земљишта.
3. Густина насељености становништва у АП Војводини има статистички значајан утицај на вредност пољопривредног земљишта. На основу добијених резултата у поступку спроведене анализе, утврђено је да на повећање тржишне вредности пољопривредног земљишта утиче густина насељености, како у случају када се она утврђује на основу калкулативне земљишне ренте, тако и у случају када се приносна вредност земљишта утврђује на основу стварне земљишне ренте. Наведено указује на чињеницу да повећање густине насељености утиче на повећање вредности пољопривредног земљишта.

-
4. Густина насељености пољопривредног становништва у АП Војводини је статистички сигнификантна на нивоу од 0,05, али не и на нивоу од 0,01, што је прихватљив ниво значајности. Треба истаћи да овај фактор има негативан утицај на повећање прометне вредности земљишта. На овај начин је утврђено да у случају повећаног броја пољопривредних становника, односно газдинстава постоји значајан број газдинстава која немају инвестициони потенцијал, односно због релативно малог дохотка таква газдинства немају могућност да учествују у промету земљишта на страни тражње и да на тај начин увећају сопствени посед. Ова газдинства евентуално проширење производних капацитета проналазе кроз закуп земљишта, односно интензивирање производње на сопственим површинама.
 5. Државни подстицаји пољопривреди на подручју АП Војводине имају статистички значајан утицај на вредност пољопривредног земљишта. Утицај овог фактора се огледа у томе што се на овај начин повећавају економски резултати у пољопривредној производњи, односно на овај начин се повећавају приходи пољопривредних газдинстава, што се одражава на приносну вредност пољопривредног земљишта.
 6. Учешће државног земљишта у укупним пољопривредним површинама јединица локалне самоуправе на подручју АП Војводине утиче на вредност пољопривредног земљишта. Овај фактор утиче на тржишну-прометну вредност пољопривредног земљишта, имајући у виду да се кроз издавање државног земљишта супституише тражња за овим ресурсом, односно на овај начин се задовољавају потребе пољопривредних произвођача да прошире своје поседе и производњу. Треба истаћи да утицај овог фактора има негативан предзнак, односно повећање учешћа државног земљишта у укупним земљишним површинама утиче на смањење тржишне вредности пољопривредног земљишта.
 7. Економска снага локалних подручја (јединица локалне самоуправе - општина и градова) на подручју АП Војводине, нема статистички сигнификантан утицај на вредност пољопривредног земљишта. На овај начин је утврђено да износ буџета ових јединица који у одређеној мери одражава економску развијеност, односно привредну активност тих подручја нема утицаја на вредност пољопривредног земљишта. Резултати извршене регресионе анализе показују да не постоји узајамна веза са статистичким нивоом значајности од 0,01 између економске развијености општина и градова и тржишне вредности земљишта, без обзира који од метода приносне вредности је примењен.
 8. Приносна вредност пољопривредног земљишта на основу калкулативне земљишне ренте се у току истраживања мења бржим темпом у односу на вредност остварене саме калкулативне земљишне ренте која је настала његовим коришћењем. У периоду анализе забележен је раст овог показатеља у пољопривредној производњи по хектару обрадивих површина, при чему је она заснована на структури сетве на тим површинама. Овај раст се кретао у распону од 98,2 % до 367,5 % по појединим окрузима, односно од 41 % до 543 % када се овај показатељ посматра на нивоу општина. Просечна вредност калкулативне земљишне ренте на нивоу целокупног подручја АП Војводине је у другом у односу на први подпериод порасла за 129,5 %. Ово је последица смањења вредности стопе капитализације, односно дисконтне стопе у другом подпериоду у односу на први са 8,68 % на 7,23 %.
 9. У случају утврђивања приносне вредности на основу стварне земљишне ренте, може се закључити да је раст економских резултата у пољопривреди мотивисао произвођаче да повећавају површине које обрађују у циљу остваривања већих укупних економских резултата газдинстава и на тај начин је дошло до повећане тражње за земљишним површинама које се издају у закуп, па самим тим и до раста

вредности закупнина услед ограничене или константне понуде. У свим окрузима је забележен раст вредности закупнина у другом у односу на први подпериод. Овај раст се кретао између 11,4% у Севернобачком и 34,0% у Средњебанатском округу. Просечан раст вредности закупнина земљишта на целокупном подручју Војводине између наведена два подпериода износио је 24,3%, док је раст приносне вредности земљишта на основу овог метода износио 17,2%. Разлог за нижи износ раста приносне вредности у односу на раст ренте у наведеним подпериодима налази се у повећању стопе капитализације, односно дисконтне стопе која је коришћена приликом обрачуна у примени овог метода са 5,0% на 5,3% у другом у односу на први подпериод. Наведено указује на чињеницу да недостатак инвестиционих средстава усмерава заинтересоване кориснике земљишта у правцу узимања земљишта у закуп како би повећали капацитете за производњу.

Утврђени резултати и изведени закључци потврђују становиште да је проблем вредновања пољопривредног земљишта комплексан и да га је могуће превазићи уз уважавање већег броја фактора који имају утицај на вредност земљишта. Такође добијени резултати показују да постоји значајан узајамна веза између тржишне и приносне вредности земљишта, односно да највећи утицај на прометну вредност земљишта има приносна вредност, при чему се може закључити да је ова веза израженија код приносне вредности на основу стварне земљишне ренте. Ова констатација своје оправдање налази у чињеници да фактори који утичу на тржишну вредност земљишта имају утицај и на закуп овог ресурса. Такође уочљиво је да су добијени резултати на основу различитих метода вредновања за целокупно подручје АП Војводине на нивоу округа имали мање изражене разлике од резултата који су добијени на нивоу општина. Ово се посебно односи на прометну вредност и приносну вредност на основу стварне земљишне ренте. Наведено указује да се са повећавањем степена уопштавања или проширивања подручја за које се утврђује вредност повећава и ниво поузданости добијених резултата. Поред тога на овај начин је потврђена претпоставка да свака парцела земљишта има своје специфичности које се морају узети у обзир приликом њеног вредновања, односно да није могуће извести генералне и типизирани закључке о вредности који се могу применити на сваку парцелу.

Имајући у виду да је установљена статистички сигнификантна веза између добијених резултата на основу тржишне и приносне вредности, може се закључити да су оба метода прихватљива за вредновање земљишта, с тим што је метод приносне вредности на основу стварне земљишне ренте подесније користити као допунски или индикативни, односно контролни метод за утврђивање прометне вредности, док би метод приносне вредности на основу калкулативне земљишне ренте требало користити приликом утврђивања максималне вредности земљишта које се користи за пољопривредну производњу. Такође приказане варијанте приносне вредности на основу којих се вреднује земљиште које мења намену могу дати информације о вредности таквог земљишта са задовољавајућим степеном поузданости. Метод прометне или тржишне вредности могуће је ефикасно користити за утврђивање вредности пољопривредног земљишта уз претпоставку да се у дужем временском периоду врши системско прикупљање и обрада података о вредностима земљишта које су постигнуте у промету на одређеним подручјима.

5 ЛИТЕРАТУРА

1. Alston, J., M., Analysis of Growth of U.S. Farmland Prices, 1963-82. *American Journal of Agricultural Economics* 68 (1): 1-9.,1986.
2. Андрић, Ј., Трошкови и калкулације у пољопривредној производњи, Пољопривредни факултет, Београд-Земун, 1991.
3. Анализа трендова у производњи и трговини пољопривредних производа из Војводине у односу на производњу и трговину у Србији, региону, ЕУ и свету, Seedev,,„Фонд за промоцију извоза пољопривредних производа“ – АПФ број 19/2012, у оквиру Програма привредног развоја, Аутономне Покрајине Војводине, Нови Сад, 2012.
4. Akhtar-Schuster M., Thomas R.J., Stringer L.C., Chasek P., Seely M.: Improving the enabling environment to combat land degradation: Institutional, financial, legal and science-policy challenges and solutions, *Land Degradation & Development Special Issue, Volume 22, Issue 2, March/April 2011*, DOI: 10.1002/ldr.1058, pp 299–312, 2011.
5. Аврамовић, Д.: “Транзиција у Источној Европи”, Београд, 1994,
6. Aghion, P., Blanchard, O.: “On Privatization Methods in Eastern Europe and Their Implications”, *Economics of Transition*, Vol. 6, No., 1998.
7. Anderson, E. R.: “Vaučerski fondovi u tranzicionim privredama - češko i slovačko iskustvo”, *Ekonomika*, Beograd, br. 9-10, 1995, str. 15-30.
8. A Quick Tour Of The World's Booming Farmland Markets www.businessinsider.com/booming-farmland-market-2011,
9. Андрић, Ј., Васиљевић Зорица, Средојевић Зорица, Инвестиције – основе планирања и анализе, Пољопривредни факултет Земун – Београд, 2005.
10. Бандин, Т.: “Економика предузећа”, Савремена администрација, Београд, 1993.
11. Baves, R., G., Present value end rate of return, *The Engineering economist*, 33, 4, 1988., str. 275 -312.
12. Бошњак, Д., Родић В., Оранице у Србији - капацитети, размештај, начин коришћења, Универзитет у Новом Саду, Пољопривредни факултет, Нови Сад, 2010.
13. Böker, H., Begriff, Berechnungsmethoden und Möglichkeiten der Erhöhung der Produktivität, insbesondere in kleinen und mittleren Bauernbetrieben, Bonn, 1972.
14. Burger Anna, The situation of Hungarian Agriculture, Paper Presented at International Scientific Conference, May 27-29., Vilnius, Lithuania, 2009.
15. Blanchard, O., Froot, K., Sachs, J. (eds.): “The Transition in Eastern Europe-Volume 1: Country i Volume 2: restructuring”, NBER, University of Chicago Press, Chicago, 1994.
16. Blanchard, O.: “The Economics of Post-Communist Transition”, Oxford University Press, 1997.
17. Beasli, A., Rubi, N., Hamilton, S., Determinate value of agricultural land - the application of mathematical modeling, and usage analysis, *The Land Report*, САД, 2003.
18. Brigham, E., Financial management, The Dryden press, Orlando, 1999.

-
19. Brennan, M.,J., Schwartz, E.,S., "Evaluating Natural Resource Investments," *The Journal of Business* 58, 2,135-157, 1985.
 20. Brooks Karen, Krylatykh Elmira, Zvi Lerman. Petrikov, A, Uzun V., *Agricultural Reform in Russia: World Bank Discussion Papers*. The World Bank. 1996.
 21. Богдановић, Даринка, Шеремешкић, С., Милошев, Д., Хемијска својства чернозема и биланс азота на двопољном плодореду, *Летопис научних радова, Универзитет у Новом саду, Пољопривредни факултет, Нови Сад, 2008.*
 22. Васиљевић, Зорица, Субић, Ј., Извозни подстицаји пољопривредно прехрамбених производа из Србије, *Аграрна и рурална политика у Србији, Почетна искуства придруживања ЕУ и предлог мера за 2009. годину, Друштво аграрних економиста Србије, Београд, 2008.*
 23. Васин, Ј., Секулић, П., Курјачки, И., Стање плодности земљишта Војводине, *Зборник радова, свеска 40, Научни институт, за ратарство и повртарство, Нови Сад, 2004,*
 24. Васин, Ј., Секулић, П., Курјачки, И., Плодност ораничних површина Војводине у приватном власништву, *Зборник радова, свеска 42, Научни институт, за ратарство и повртарство, Нови Сад, 2006,*
 25. Вукелић, Гордана, Специфичности процене вредности пољопривредног предузећа, *Пољопривредни факултет, Београд-Земун, 1996.*
 26. Вукоје, В., Примена система обрачуна по стандардним трошковима у ратарској производњи, *Магистраска теза, Пољопривредни факултет, Нови Сад, 1999.*
 27. Вуњак. Н.: "Финансијски менаџмент: пословне финансије". Економски факултет. Суботица. 1999.
 28. Vyn, R., Deaton, B., *The Effect of Strict Agricultural Zoning on Agricultural Land Values: The Case of Ontario's Greenbelt, Transatlantic Land Use Conference, Washington, DC.,2007.*
 29. Gardner, D., Nuckton, N., F., "Factors affecting agricultural land prices" *California agriculture, 1979.*
 30. Gar-On Yeh, A, Li, X.: *Economic Development and Agricultural Land Loss in the Pearl River Delta, China, Habitat International, Vol. 23, No. 3, pp. 373-390, 1999.*
 31. Гогић, П. Теорија трошкова са калкулацијама у производњи и преради пољопривредних производа, *Пољопривредни факултет, Земун, 2005.*
 32. Гулан. Б., *Земљишни фонд Војводине, Дневник, 2008.*
 33. Gutierreaz, L., K. Erickson, and J. Westerlund., *The Present Value Model, Farmland Prices and Structural Breaks, Presented Paper at the XIth International Congress of the European Association of Agricultural Economists (EAAE), Copenhagen, Denmark, 2005.*
 34. Gutierrez, L., Uesterlund, J., Ериксон, К., *Prices of agricultural land, data review, Review of European agricultural economy, 34, 161-179. 2007,*
 35. Guiling, P., Doye, D., Brorsen, W., *Farm and non-farm influences on agricultural land prices, Oklahoma Cooperative Extension Service, Oklahoma, 2006.*
 36. Gordon, M., *Investment, financing and evaluation of corporations, IL: Irwin 1962.*
 37. Goodwin, B., Mishra, A., Ortaño-Magne, F., "Landowners' Riches: The Distribution of Agricultural Subsidies", *Work in Progress, 2005.*

-
38. Gitman, J.,L., Principles of Managerial finance, Harper colin, 2004.,
 39. Giovarelli, R., Bledsoe, D.,Land Reform in Eastern Europe Western CIS, Transcaucuses, Balkans, and EU Accession Countries, FAO, Seattle, Washington, 2001
 40. Gloy, B., Hurt, C., Boehlje M.,Dobbins, C., Farmland values: current and future prospects, Purdue University, Department of Agricultural Economics, 2011.
 41. Damodaran, A., Корпоративне финансије теорија и пракса, Модус – Центар за статистичка истраживања и прогнозе, Подгорица, 2007.
 42. Dale, P., Baldwin R.: Emerging Land Markets in Central and Eastern Europe, Structural Change in the Farming Sectors in Central and Eastern Europe, Lessons for EU Accession. Second World Bank/FAO Workshop, June 27–29. 1999, World Bank Technical Paper, 465. Europe and Central Asia Environmentally and Socially Sustainable Development Series, 2000.
 43. Dalal-Clayton B, Bass S., The challenges of environmental mainstreaming: Experiences of integrating environment into development institutions and decisions. IIED, 2009.
 44. Doucha, T., Divila E., Possible impacts of the Czech agricultural policy after the EU accession on the land market and land usage. Agricultural. Economics – Czech 51, 2005.
 45. Dominika, Milczarek, Privatization of State Farms in Poland, A New Institutional Approach, Paper presented at the KATO Symposium, 2000.
 46. Dodić, S., Zekić, V., Rodić Vesna, Tica, N., Dodić Jelena, Popov, S.: The economic effects of energetic exploitation of straw in Vojvodina, Renewable and Sustainable Energy Reviews, ISSN: 1364-0321 <http://dx.doi.org/10.1016/j.rser.2011.08.004>, vol. 16 br. 1, str. 397-403, 2011.
 47. Duncan, M., Farm Real Estate Values Soms important Determinants, Monthly Review, 1977.
 48. Dhungana, B., Ward.B., Nartea, G., "Determinants of farmland prices in a dynamic error correction form a New Zealand case", Research Report 99/06, Lincoln University, Farm and Horticultural Management Group, ISSN 1174-8796, 1999.
 49. Drecsher, K., Henderson, J., McNamara, K., "Farmland Prices Determinants" American Agricultural Economics Association Annual Meeting, Chicago, Illinois 2001.
 50. Ђукић, М., Проблеми процене новооснованих фирми бр. 1-6, Финансије, Министарство финансија, Београд, 2004.
 51. Ђукић, Т., Пројектовање новчаних токова функцији одржавања ликвидности, Економске теме бр 4-5., Економски факултет, Ниш, 2006.
 52. Ђорђевић, Ђ., Мурарцалиев, А., Михајловска - Тикварвска, О., "Пољопривреда у транзицији - искуства Македоније", Аграрни и рурални развој у системским реформама, Београд, 1997. (стр. 289 297)
 53. Elad, R. L., I. D. Clifton and J. E. Epperson.: Hedonic estimation applied to the farmland market in Georgia, Journal of Agricultural and Applied Economics 26 (2): 351–366, 1994.
 54. Елаборат о резервама опекарских сировина у лежишту “ГАРАЈЕВАЦ-ИСТОК” код Новог Бечеја, Рударско-Геолошки факултет Универзитета у Београду, 2004.
 55. Estrin, S., Hare, P., Firms in Transition, Modeling Enterprise Adjustment, CBS, Heriot-Watt University and the LSE, London, 1993.

-
56. Estrin, S., Brada, J., Gelb, A., *Restructuring and Privatization in Central Eastern Europe: Case Studies of firms in Transition*, Armonk, N. Y.: Sharpe, 1995.
 57. European Commission: "Agricultural and Prospects in Central and Eastern European Countries – Summary Report, Directorate General for Agriculture (DGVI), Working Documents, Brussels, 1998.
 58. European Commission, *European Economy*, No. 57, 1994, 1998.
 59. Живковић, Б., Нејгебауер, В., Миљковић, Н., Стојковић, Л., Дрезгић, П., *Земљишта Војводине*, Институт за пољопривредна истраживања, 1-578. Нови Сад, 1972.
 60. Закон о приватизацији, Службени гласник РС, бр. 38/01, 18/03, 45/05, и 123/07.
 61. Закон о претварању друштвене својине на пољопривредном земљишту у друге облике својине, Службени гласник РС, бр. 49/92.
 62. Закон о пољопривредном земљишту, Службени гласник РС, бр. 62/06.
 63. Закон о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју, Службени гласник РС, бр. 13/10.
 64. Зекић, В., Тица, Н., Милић, Д., *Економски резултати у производњи сунцокрета*, *Агроэкономика*, бр 37-38, Пољопривредни факултет, Нови Сад, 2008.
 65. Zekić V., Ranogajec Jonjaua, Radeka Miroslava, Tica N., Bačkalić Z., Milić D., *Valuation of investment in processing plant for waste from ceramic brick and tile industry*, *Technics Technologies Education Management-TTEM*, 7, 1, 67-73, ISSN: 1840-1503, 2012.
 66. Зекић, С., "Реформа аграрних политика и ретруктуирање пољопривреде земаља југоисточне европе у процесу европских интеграција", Докторска дисертација, Економски факулте, Суботица, 2007.
 67. Zekić, V., Tica, N., Milić, D., Bačkalić, Z.: „Economic characteristics of concrete production from fly ash as a way of land recultivation“, *Ekonomika poljoprivrede, Društvo agrarnih ekonomista SCG, Beograd; Institut za ekonomiku poljoprivrede, Beograd i Akademija ekonomskih nauka, Bukurešt*, no. 1/2014, UDC 691.33/.34:631.483, UDK: 636.5.084, str. 63-71, 2014.
 68. *Земљишна политика, политика искоришћавања вода и екологија*, Министрство пољопривреде, шумарства и водопривреде, Републике Србије, Београд, 1997.
 69. Isgin, T., Forster, L., *A hedonic price analysis of farmland option premiums under urban influences*, *Canadian Journal of Agricultural Economics* 54, pp. 327–340, 2006.
 70. Ивановић, С., *Приносна вредност основних средстава у говедарској производњи породичних газдинстава*, Магистарска теза, Пољопривредни факултет, Београд-Земун, 2005.
 71. Иванишевић, М., *Модификована и вишеструка интерна стопа приноса*, Економске теме, бр 6., Економски факултет, Ниш, 2002.
 72. Илић, Г., *Пројектовање новчних токова и утврђивање вредности инвестираног (дугорочног) капитала*, *Рачуноводство* 9 – 10, Београд, 2003.
 73. Илић, Г., *Цена капитала*, *Рачуноводство*, бр. 9, Београд, 2003.
 74. Јаковчевић. Клара: "Трошкови у менаџменту". Економски факултет Суботица. Суботица. 1995.

-
75. Јевђовић Меланија, Промет земљишта, Агроэкономика број 4. Пољопривредни факултет Нови Сад, Одсек за економику пољопривреде, 1973.
 76. Calculating Agricultural Use Values for Missouri Farmland, at The University of Missouri–Columbia, Food and Agricultural Policy Research Institute, 2007.
 77. Cavailhes, J., Wavresky, P., Urban influences on periurban farmland prices European, Review of Agricultural Economics 30 (3): 333–57, 2003.
 78. Kastens, T., Dhuyvetter, K., Falconer, L., Risk Management - Financial Risk Management, Farmland ownership, Kansas State University Agricultural Experiment Station and Cooperative Extension Service, 1999.
 79. Karafotakis, E., Mylonakis, J., Kountouris, K., "Price Assessment of Agricultural Land in Greece", International Research Journal of Finance and Economics ISSN 1450-2887 Issue 6, 2006.
 80. Копривица, Ђ., Дисконтовање новчаних токова – метод ДНТ – у функцији процјене вриједности капитала предузећа, Пословна политика, бр.9, Београд, 2003.
 81. Knowler, D. J., the economics of soil productivity: local, national and global perspectives, Land degradation and development 15: 543–561, 2004.
 82. Корнаи, Ј.: “Пут у слободну привреду, напуштање социјалистичког система – пример Мађарске”, Економски институт, Београд, 1992.
 83. Kotlikoff, J. L.: “Privatizing Social Security at Home and Abroad”, The American Economic Review, No. 2, 1996, str. 368-373.
 84. Крмпотић. Т. и сар.: “Менаџмент пољопривредних машина”. Универзитет у Новом Саду, Економски факултет Суботица. 1997.
 85. Криштоф, М., Инвестиционе калкулације у пољопривреди (скрипта), Пољопривредни факултет, Земун, 1972.
 86. Latruffe. L.. Doucha. T.. Capitalisation of the government support in agricultural land prices in the Czech Republic: Ch. Le Mouëll. T. Medonos. V. Voltr. Agric. Econ. – Czech. 54. 2008.
 87. Land Reform in Eastern Europe, Western CIS, Transcaucuses, Balkans, and EU Accession Countries , Economic and Social Development Department, Food and Agriculture Organization of the United Nations (FAO), Seattle, Washington, 2001.
 88. Лајовић, Д., Повраћај – мотив за предузетничко инвестирање, Montenegrin journal of economics no 10, Podgorica, 2009.
 89. Lithuania Agriculture and Food Sector Review. (In Two Volumes) Volume 11: Subsectoral Analyses. Report No. 131 11-LT. Natural Resources Management Division. Country Department IV. Europe and Central Asia Region. 1995.
 90. Лeko, Вера, Влаховић, А., Познанић, В., Процена вредности капитала-методологија и примери, Економски институт, Београд, 1997.
 91. Ловре, К., Технички прогрес у развоју југословенске привреде, Институт за међународне економске односе, Нови Сад, 1986.
 92. Lerman, Z.: “Perspectives on Future Research in Central and Eastern European Transition Agriculture”, Paper Presented at the Kato Symposium, Berlin, Germany, November 2-4, 2000.

-
93. Lieberman, Ira W.: "Масовна приватизација у Централној и Источној Европи и бившем Совјетском Савезу: компаративна анализа", Економика, Београд, бр. 11-12, 1995, стр. 19-39.
 94. Љутић, Б., Аграрне финансије, МБА прес, Београд, 2006.
 95. Magda R. Changes in land utilization in Hungary since the transition. Plenary paper prepared for presentation at the joint IAAE – 104. EAAE Seminar Agricultural Economics and Transition: „What was expected. what we observed. the lessons learned." Corvinus University of Budapest (CUB) Budapest. Hungary. September 6-8. 2007.
 96. Marer, P.: "Road – blocks to Economic Transformation in Central and Eastern Europe and some Lesons of Market Economies", 1990.
 97. Мајцен. Ж.: "Трошкови у теорији и пракси". Младост. Загреб. 1971.
 98. Марковски. С.: "Трошкови у пословном одлучивању". Младост. Загреб. 1983.
 99. Mass Privatisation an Initial Assessment, edited by OECD, Paris, 1995.
 100. Марко. Ј.. Јовановић. М.. Тица. Н.. Калкулације у пољопривреди. Пољопривредни факултет. Нови Сад 1998.
 101. Mc Grann, J., Land Investment: Profitable and Financially Feasible Maximum Bid Price Calculation Decision Aid, Department of Agricultural Economics, Manual for advisors Texas Cooperative Extension, 2002.
 102. Марко, Ј., Биоенергетски потенцијал земљишта Војводине, обележја и тренд развика у раздобљу 1956 - 1988. године, Савремена пољопривреда, вол. 39, бр.1, Нови Сад, 1991.
 103. Марко, Ј., "Осврт на утврђивање производних рејона у Војводини" Свеске Матице Српске, бр.42, Матица Српска, Нови Сад, 2004.
 104. Маркс, К., Капитал I том, Просвета, Београд, 1978.
 105. Милић, Д. "Процена вредности капитала пољопривредног предузећа применом метода приносне вредност", магистарска теза, Пољопривредни факултет Нови Сад; 2010.
 106. Милић, Д. Тица, Н., Зекић, В., Раногајец, Ј., Бачкалић, З., Утврђивање вредности непољопривредних земљишта, Агроекономика бр.51-52, Пољопривредни факултет Нови Сад, 2012.
 107. Milić D., Tica N., Costs of collection of the cornstalk as the source of energy, Sustainable Agriculture and Rural Development in Terms of The Republic of Serbia Strategic Goals Realization within The Danube Region (preservation of rural values), Thematich proceedings, p. 225-240, 2012.
 108. Милошев, Ж., Хидротехнички радови у Банату и Бачкој пре изградње система Дунав -Тиса - Дунав, Хидросистем Дунав -Тиса - Дунав, 25 година после, Јавно водороевно предузеће "Воде Војводине " Нови Сад, 2002.
 109. Mendelsohn, R., Nordhaus, W. D., Shaw, D... The impacts of global warming on agriculture: A Ricardian Analysis. American Economic Review 841994: 753–71.1994.
 110. Милојевић-Милошевић, Сузана, Процена вредности капитала, Индустија, 1-2/2003, Економски институт, Београд, 2003.

-
111. Милојевић, Р., Анђелковић, Марија, Процена вредности капитала у функцији остваривања стратегије екстерног раста, Економске теме, бр. 6, Економски факултет, Ниш, 2002.
 112. Мирић, С., Рајков, Б., Чолић, Б., Организација пољопривредне производње, општи део, Пољопривредни факултет, Нови Сад, 1980.
 113. МРС 41, Пољопривреда, www.mfin.sr.gov
 114. Национални програм за пољопривреду од 2010. до 2013. године, Влада Републике Србије, Београд, 2010.
 115. Његован, З., Филиповић, М., Пејановић, Р., Привредни систем, политика и развој, Пољопривредни факултет, Нови Сад, 2009.
 116. Његован, З. Експлоатационе површине и њихова структура као фактор развоја и планирања пољопривредне производње у СР Србији ван територија САП, Економски факултет, Београд, 1987.
 117. Његован, З. „Structural adjustment of Yugoslav agriculture: transition from sectoral to more rural oriented policy, proceedings from international conference: Restructuring, Stability and Development in Southeastern Europe, pg. 282-292, Volos, Greece, 2001.
 118. Његован, З., Мрђа, Н. Agricultural land Valuation in the Countries under Transition: Toward a Market Oriented Economy, Proceedings from XXIII International Conference of Agricultural Economists, IAAE - International Association of Agrarian Economists, no EC007, Computer demonstration session, Sacramento, California, USA, 1997.
 119. Његован, З. Нека питања трансформације југословенског агробизниса, часопис "Економски анали" ванредни број: Конгрес економиста Југославије, "Трансформација југословенске привреде, привредни систем, предузећа, банке", јун, Милочер, стр. 540-548, 1997.
 120. Okanović Đ., Tica N., Zekić V., Vukoje V., Milić D.: Profitability of investment in plant for processing animal waste; Technics Technologies Education Management-TTEM; 2010; 2 ; ISSN: 1840-1503; 296 – 300, 2010.
 121. Обреновић, Д., Утврђивање потребних обртних средстава у агроиндустријском комплексу, Пољопривредни факултет, Нови Сад, 1983.
 122. Overview of land value conditions, Land and water development division, Land and plant nutrition management service, Food and agriculture organization of the united nations, AGL/MISC/35/2003, Rome, 2003.
 123. Пантелић, П., Улога хидросистема Дунав- Тиса- Дунав у одводњавању, Хидросистем Дунав -Тиса - Дунав, 25 година после, Јавно водопривредно предузеће "Воде Војводине " Нови Сад, 2002.
 124. Пејановић, Р., Тица, Н., Зекић, В.: "Процена вредности капитала аграрног предузећа у процесу приватизације". Капитал у пољопривреди (тематски зборник). Економски факултет у Суботици. 2004.
 125. Пејановић, Р., Економија (за агроекономисте), Дневник, Нови Сад, 2000.
 126. Пејановић, Р., Тица, Н., Транзиција и агропривреда, Монографија, Пољопривредни факултет, Нови Сад, 2005.
 127. Пејановић, Р., Михајловић, Л., Тица, Н., Процена вредности предузећа, Привредни преглед, Београд, 9.X.1998, стр.9.

-
128. Пејановић, Р., Тица, Н., Развој малих и средњих предузећа у агропривреди Војводине, тематски зборник „Савремено пољопривредно газдинство“, Агроекономика, Пољопривредни факултет, Нови Сад, бр. 29/2002, стр.118-135.
 129. Пејановић, Р., Тица, Н., Специфичности процене вредности предузећа у пољопривреди, Летопис научних радова, Пољопривредни факултет, 1-2, Нови Сад, 1999.
 130. Пејановић, Р., Тица, Н., Настанак, потребе и перспективе агроекономије, Летопис научних радова број 1, страна 162–170, Пољопривредни факултет Нови Сад, 2002.
 131. Пејановић, Р., Тица, Н., Зекић, В., Процена вредности капитала аграрног предузећа у процесу приватизације, Тематски зборник („Капитал у пољопривреди“), Економски факултет, Суботица, Палић, 2004, стр. 253-258.
 132. Пејановић, Р., Милић, Д., Тица, Н., Investments as a factor of development of agriculture in the Republik of Serbia, thematic Proceedings, („State, possibilities and perspectives of rural development on area of huge openpit minings“), Belgrade-Vruiji Spa, Институт за економику пољопривреде, Београд, 2008., str 110-117.
 133. Пејановић, Р., Тица, Н., Томашевић, Д., Зекић, В., Симовић, Р., Милић, Д., Антовић, Наташа, Приватизација у агропривреди, Пољопривредне актуелности, бр. 1-2, Институт за примену науке у пољопривреди, Београд, 2004.
 134. Пејановић, Р., Милић, Д., Инвестиције у пољопривреду Републике Србије, Економика пољопривреде, Београд, бр. 1/2008, 2008.
 135. Пејановић, Р., Његован, З. Актуелни проблеми пољопривреде и села Републике Србије, часопис "Индустрија", Економски институт, Београд, стр. 87-101, 2008.
 136. Пејановић, Р., Трансформација друштвеног и приватног сектора пољопривреде, Агроекономика бр.27, Пољопривредни факултет, Нови Сад, 1998.
 137. Пејановић, Р., Концепт добре пољопривредне праксе, Пословна политика, 37, бр. 6-7, Београд, 2008.
 138. Петз, Б., Основе статистичке методе за нематематичаре, СНЛ, Загреб, 1981.
 139. Поповић, М., Могући приступи у процењивању вредности југословенског предузећа, Економика предузећа, 11/12, Београд, 1990.
 140. Поткоњак, Светлана, Гвозденац, Б., Наводњавање и екстрадоходак, Екстра-доходак у пољопривреди САП Војводине, Савез економиста Војводине, Нови Сад, 1977
 141. Поткоњак, Светлана, Економика водопривреде, Пољопривредни факултет, Нови Сад, 1991.
 142. Поткоњак, Светлана, Економска функција земљишта и мелиорација, Зборник радова саветовања вода, земљиште и агрикултурна хемија, Пољопривредни факултет, Нови Сад, 1994.
 143. Пољопривредни водич кроз Војводину 2006. година, Секретаријат за пољопривреду, водопривреду и шумарство Војводине, Нови Сад, 2006.
 144. Пољопривреда Западног Балкана и Европске интеграције, Факултет за земјоделски науки и храна, Скопље, 2008.
 145. Purju Alari, The Political Economy of Privatisation In Estonia, Centre for economic reform and transformation, Department of Economics, Heriot-Watt University, Riccarton, Edinburgh, 1996.

-
146. Попис пољопривреде 2012. године у Републици Србији – први резултати. Републички завод за статистику, Београд. 2013.
 147. Публикације о пољопривреди Покрајинског секретаријата за пољопривреду, водопривреду и шумарство.
 148. Правилник о класификацији и категоризацији резерви чврстих минералних сировина и вођењу евиденције о њима "Службени лист СФРЈ", бр. 53/79, 1979.
 149. Predovic, Dolly, Vrednovanje marke, Mate, Zagreb, 2007.
 150. Plantinga, A. J., Lubowski, R. N., Stavins, R. N. The effects of potential land development on agricultural land prices, *Journal of Urban Economics* 52, 2002.: 561–81
 151. Palmquist, R. B., Danielson, L. E., A hedonic study of the effects of erosion control and drainage on farmland values, *American Journal of Agricultural Economics* 55–62, 1989.
 152. Pyykkönen, P., Factors affecting regional differences in farmland prices in Finland, *Maataloustieteen Päivät*, www.agronet.fi/maataloustieteellinenseura, 2004.
 153. Rauch. T., Bartels. M., Engel. M.: *Regional Rural Development – A regional response to rural poverty*, Universum Verlagsanstalt, Wiesbaden, 2001.
 154. Roche, J. M., McQuinn, K., *Speculation in Agricultural Land*, Oxford Journals, Social Sciences European Review of Agricultural Economics, Volume 28, 2001., Issue 2 Pp. 95-115
 155. Рељин, С., Јовановић, М., Тица, Н., Соја економика производње, Монографија, Сојапротеин, Бечеј, 1997.
 156. Родић, Ј., Пословне финансије и процена вредности предузећа, Економика, Београд, 1991.
 157. Ross, S., *Modern financial management*, Mc Graw-Hill Irwin, New York, 2008.
 158. Roche, M., Mc Quinn, K., "Speculation in Agricultural Land" Research the National University of Ireland, Maynooth, Co. Kildare, Ireland. 1997.
 159. Reilly, F., *Investment analysis and portfolio management*, Thomson, Mason 2006.
 160. Ryan, B., *Corporate Finance and Valuation*, Thomson, London, 2007
 161. Родић Весна, Бошњак Даница, Вукелић Наташа: Одрживост управљања пољопривредним земљиштем у АП Војводини, *Агроекономика*, Пољопривредни факултет, Нови Сад, бр.37 -38/2008, стр. 15- 22
 162. Rusu. Marioara. Pamfil. V.. *Agricultural land reform and land consolidation in Romania*. FAO. 2005.
 163. Секулић, П., Хаџић, В., Савремене методе у испитивању земљишта, *Зборник радова, свеска 41*, Научни институт, за ратарство и повртарство, Нови Сад, 2005,
 164. Словић, Д., Проблеми вредновања земљишта, *Агроекономика (тематски зборник)* Департман за економику пољопривреде и социологију села, Пољопривредни факултет, Нови Сад, бр. 28, 1998
 165. Смит, А., *Истраживање природе и узрока богатства народа*, Култура, Загреб, 1952.,
 166. Средојевић, Зорица, Милић, Д., Могућност процене ризика пословања пољопривредног предузећа, ПТЕП, бр. 1-2, Пољопривредни факултет, Нови Сад, 2008.,

-
167. Статистички годишњак републичког завода за статистику, Београд, одговарајућа годишта.
 168. Старчевић, Љ., Латковић, Драгана, Црнобарац, Ј., Могући правци развоја ратарске производње у Војводини, Зборник радова, свеска 38, Научни институт, за ратарство и повртарство, Нови Сад, 2003.
 169. Стратегија просторног развоја Републике Србије 2009 - 2013 - 2020, Републичка Агенција за просторно планирањев и Републичко Министарство животне средине и просторног планирања, Београд, 2009.
 170. World agriculture: towards 2015/2030, Summary report, Food and Agriculture organization of the United Nations, Rome, 2002, ISBN 92-5-104761-8,
 171. Study on the Functioning of Land Markets in the EU Member States under the Influence of Measures Applied under the Common Agricultural Policy, Johan Swinnen, Pavel Ciaian, d'Artis Kancs, Centre for European Policy Studies, Brussels, 2010.
 172. Тица, Н.: "Економска обележја скупљања сламе". Агроекономика. Нови Сад. 1996.
 173. Тица, Н., Утврђивање оптималног времена коришћења музних крава, Докторска дисертација, Пољопривредни факултет, Нови Сад, 1993.
 174. Тица, Н., Утврђивање приносне вредности музног стада, Економика пољопривреде 1-2, Београд, 1993.
 175. Тица, Н., Процена вредности предузећа у пољопривреди, Зборник реферата за X међународни научни скуп: Савремени проблеми управљања финансијама и рачуноводствени информациони системи, Суботица 1993.
 176. Тица, Н., Процена вредности пољопривредног земљишта приносном методом, Књиговодство и пракса, бр. 6/93, Београд, стр. 432-438.
 177. Тица, Н., Пејановић, Р., Зекић, В., Милић, Д., Проблеми приватизације у агропривреди Републике Србије, Савремена пољопривреда, 1-2/2006, Пољопривредни факултет, Нови Сад, 2006.
 178. Тица, Н., Јовановић, М., Методе процене вредности предузећа, Агроекономика, Пољопривредни факултет, Нови Сад, бр.26/1997, стр. 419-430.
 179. Тица, Н., Зекић, В., Милић, Д.: "Анализа трошкова експлоатације лаког трактора", Агроекономика бр. 41-42, Пољопривредни факултет, Нови Сад, стр. 126-133, УДК 338.43, ИССН 0350-5928, 2009.
 180. Tica, N., Milić, D., „The evaluation of agricultural land and energy utilization of biomass“, International Scientific Conference, „Sustainable agriculture and rural development in terms of the Republic of Serbia strategic goals realization within the Danube region“, Thematic proceedings, June, 5-6th 2014, Belgrade – Serbia, p. 801-817.
 181. Тица, Н., Милић, Д., Зекић, В.: "Приносна вредност грађевинских објеката у пољопривреди", Агроекономика бр. 41-42, Пољопривредни факултет, Нови Сад, стр. 133-140, УДК 338.43, ИССН 0350-5928, 2009.
 182. Тица, Н., Милић, Д., Зекић, В.: "Процена повећања капитала пољопривредног предузећа", Агроекономика бр. 43-44, Пољопривредни факултет, Нови Сад, стр. 124-132, УДК 338.43, ИССН 0350-5928, 2009.
 183. Tica N., Vukoje V., Okanović Đ., Zekić V., Milić D.: Economic analysis of possibilities for investments into the animal waste treatment in Serbia, Technics Technologies Education Management-TTEM, 6, 3, 772-775, ISSN: 1840-1503, 2011.

-
184. Тица, Н., Зорановић, Т., Избор земљишта за биљну производњу применом диференцијалне приносне вредности., 25. симпозијум о операционим истраживањима, Зборник радова, Херцег Нови, 1998.
 185. Тодоровић, О., Дисконтна стопа и вредновање капитала, Економске теме, бр 5., Економски факултет, Ниш, 2004.
 186. Томашевић, Д., Приватизација у земљама централне и источне Европе, магистарска теза, Пољопривредни факултет, Нови Сад, 2005.
 187. Тодоровић, С., Ивановић, С., Економска и финансијска оцена куповина пољопривредног земљишта. Агропривреда Србије у претприступном периоду. Тематски зборник. Друштво аграрних економиста Србије. Волгоградски државни аграрни универзитет. Економски институт. Београд 2012.
 188. Тркуља, М. и сарадници, Заједништво интереса у производњи хране у оквиру система Дунав -Тиса - Дунав, Студија, Пољопривредни факултет, Нови Сад, 1984
 189. Transitional agriculture reform project in Serbia, Document of The World Bank, Washington, 2007.
 190. Чаки, Ч.: “Путеви пољопривреде у Средњој и Источној Европи”, Пословна политика, Београд, 1995.
 191. Cungu, A., Swinen, J., F., M., "Agricultural privatisation land reform and farm restructuring in Albania", Agricultural privatisation land reform and farm restructuring in Central and Eastern Europe, Ashgate, Aldershot, 1997. (pp. 1-21)
 192. Shi, Y. J., Phipps, T. T., Colyer, D.. Agricultural land values under urbanizing influences, Land Economics 73 (1): 90–100., 1997.
 193. Schmalenbach, E.: “Kostenrechnung und Preispolitik, Köln und Opladen”, 7 Auflage, 1956.
 194. Шомођи, Ш.: “Организација пољопривредних предузећа” Пољопривредни факултет. Институт за економику пољопривреде и социологију села. Нови Сад. 1990.
 195. Шомођи, Ш., Лакнер, З., Кајари Каролина: “Процеси и последице приватизације Мађарске агропривреде”, Агроекономика Департман за економику пољопривреде и социологију села, Пољопривредни факултет, Нови Сад, бр. 27, 1998
 196. Шомођи, Ш., Лакнер, З., Кајари Каролина: “Приватизација и садашње стање производње хране у Мађарској”, Агроекономика (тематски зборник) Департман за економику пољопривреде и социологију села, Пољопривредни факултет, Нови Сад, бр. 28, 1998
 197. Шомођи, Ш., Лакнер, З., Кајари Каролина: “Након приватизације – пре Европске уније: Стратегије учесника мађарског месног вертикалума”, Агроекономика Департман за економику пољопривреде и социологију села, Пољопривредни факултет, Нови Сад, бр. 31, 2002.
 198. Упутство о начину примене метода за процену вредности капитала и имовине и начину исказивања процењене вредности капитала, Службени гласник РС, бр. 57/2001.
 199. Fabozzi, F., Fixed income analysis, John Wiley & Sons, New Jersey, 2007.
 200. Featherstone, A., M., Baker, T., G., An examination of farm sector real asset dynamics: 1910–85, American Journal of Agricultural Economics 69 (3), 532-546, 1987.

-
201. Feldman, R. A., Watson, C. A., Central Europe – from transition to EU Membership, published by the International Monetary Fond, septembar 2000.
 202. Hanau, A., Rustemeyer, F., C., Der Produktivitätsbegriff Definition, Messung und Anwendung, Agrarwirtschaft, Stuttgart-Hohenheim, 1965.
 203. Herdt W. R., Cochrane W., W., Farm Land Prices and Farm Technological Advance, Journal of Farm Economics, 1966. pp. 243-63.
 204. Хаџић, В., Нешић Љиљана, Белић, М., Фурман, Т., Савин, Л., Земљишни потенцијал Србије, Трактори и погонске машине, Пољопривредни факултет Нови Сад, 2002,
 205. Ciappa, C., M., "Farmland price discounts and farm capital structure", Dissertation, University of Illinois at Urbana Champaign, Urbana, Illinois, 2004.
 206. Цветковић, Наташа, Пејановић, Р., Тица, Н., "Инвестиције у циљу стварања конкуретности агро(привреде) Србије", Агроекономика, 32, Пољопривредни факултет, Департман за економику пољопривреде, Нови Сад, 2003.
 207. Warren A. (2002): Land degradation is contextual. Land Degradation & Development, Volume 13, Issue 6, November 2002, pp 449–459.
 208. [www.agrilandsales.com/opportunity- buy_bulgarian_agricultural_land.html](http://www.agrilandsales.com/opportunity-buy_bulgarian_agricultural_land.html)
 209. [www.resuscitatio.org.rs/карта војводине - избор општине](http://www.resuscitatio.org.rs/карта_војводине_-_избор_општине)
 210. www.uprava.vojvodina.gov.rs/sekretarijati-v/web-apv-cinjenice/apv.htm
 211. www.wikipedia.org/wiki/Vojvodina
 212. www.faostat.fao.org/site/569/DesktopDefault.aspx?PageID=569
 213. www.minpolj.sr.gov.yu/article.php?sid=215&mode=nested&order=0
 214. www.psp.vojvodina.sr.gov.yu
 215. <http://www.pkv.co.rs/node/93/104/109>
 216. www.eurostat.com

6 ПРИЛОЗИ

ПРИЛОГ I

6.1 Број и структура становника у АП Војводини

Табела 86. Број и структура укупних и пољопривредних становника на нивоу општина и округа у АП Војводини у односу на пољопривредне површине

Редни број	Округ / Општина	Укупан број становника		Апсолутни пораст-пад 2011-2002 година	Процентуално повећање - смањење	Пољопривредна површина	Број становника 2002 по ха пољопривредних површина	Број становника 2011 по ха пољопривредних површина	Просечан број становника у периоду од 2002 до 2011 по ха пољопривредних површина	Пољопривредна површина (ха) на једног становника 2002	Пољопривредна површина (ха) на једног становника 2011	Пољопривредна површина (ха) на једног становника у периоду од 2002 до 2011	Укупан број пољопривредних становника	Пољопривредна површина (ха) на једног пољопривредног становника	Учешће пољопривредних становника у укупном броју становника
		2002	2011												
	Севернобачки округ	200.140	185.552	-14.588	-7,29%	160.143	1.250	1.159	1.204	0.800	0.863	0.832	20.474	7.822	10,23%
1	Бачка Топола	38.245	33.268	-4.977	-13,01%	54.672	0.700	0.609	0.654	1.430	1.643	1.536	6.424	8.511	16,80%
2	Мали Иђош	13.494	11.926	-1.568	-11,62%	16.918	0.798	0.705	0.751	1.254	1.419	1.336	1.964	8.614	14,55%
3	Суботица-град	148.401	140.358	-8.043	-5,42%	88.553	1.676	1.585	1.630	0.597	0.631	0.614	12.086	7.327	8,14%
	Западнобачки округ	214.011	187.581	-26.430	-12,35%	203.540	1.051	0.922	0.987	0.951	1.085	1.018	21.238	9.584	9,92%
4	Апатин	32.813	28.654	-4.159	-12,67%	24.541	1.337	1.168	1.252	0.748	0.856	0.802	3.013	8.145	9,18%
5	Кула	48.353	43.162	-5.191	-10,74%	43.826	1.103	0.985	1.044	0.906	1.015	0.961	3.429	12.781	7,09%
6	Опачи	35.582	30.196	-5.386	-15,14%	34.327	1.037	0.880	0.958	0.965	1.137	1.051	3.409	10.070	9,58%
7	Сомбор-град	97.263	85.569	-11.694	-12,02%	100.846	0.964	0.849	0.906	1.037	1.179	1.108	11.387	8.856	11,71%
	Јужнобачки округ	593.666	607.835	14.169	2,39%	326.053	1.821	1.864	1.842	0.549	0.536	0.543	39.674	8.218	6,68%
8	Бач	16.268	14.150	-2.118	-13,02%	26.314	0.618	0.538	0.578	1.618	1.860	1.739	2.987	8.810	18,36%
9	Бачка Паланка	60.966	55.361	-5.605	-9,19%	47.905	1.273	1.156	1.214	0.786	0.865	0.826	6.461	7.414	10,60%
10	Бачки Петровац	14.681	13.302	-1.379	-9,39%	13.825	1.062	0.962	1.012	0.942	1.039	0.991	2.681	5.157	18,26%
11	Беочин	16.086	15.630	-456	-2,83%	8.809	1.826	1.774	1.800	0.548	0.564	0.556	1.065	8.271	6,62%
12	Бечеј	40.987	37.209	-3.778	-9,22%	43.672	0.939	0.852	0.895	1.066	1.174	1.120	6.529	6.689	15,93%
13	Врбас	45.852	41.950	-3.902	-8,51%	33.039	1.388	1.270	1.329	0.721	0.788	0.754	2.030	16.275	4,43%
14	Жабал	27.513	25.777	-1.736	-6,31%	34.854	0.789	0.740	0.764	1.267	1.352	1.309	4.063	8.578	14,77%
15	Нови Сад	299.294	335.701	36.407	12,16%	51.199	5.846	6.557	6.201	0.171	0.153	0.162	5.760	8.889	1,92%
16	Србобран	17.855	16.252	-1.603	-8,98%	26.359	0.677	0.617	0.647	1.476	1.622	1.549	3.088	8.536	17,29%
17	Сремски Карловци	8.839	8.722	-117	-1,32%	2.565	3.446	3.400	3.423	0.290	0.294	0.292	217	11.820	2,46%
18	Темерин	28.275	28.227	-48	-0,17%	15.355	1.841	1.838	1.840	0.543	0.544	0.544	1.965	7.814	6,95%
19	Тител	17.050	15.554	-1.496	-8,77%	22.157	0.770	0.702	0.736	1.300	1.425	1.362	2.828	7.835	16,59%
	Средњобанатски округ	208.456	186.851	-21.605	-10,36%	285.527	0.730	0.654	0.692	1.370	1.528	1.449	26.754	10.672	12,83%
20	Житиште	20.399	16.786	-3.613	-17,71%	47.694	0.428	0.352	0.390	2.338	2.841	2.590	5.319	8.967	26,07%
21	Зрењанин-град	132.051	122.714	-9.337	-7,07%	112.182	1.177	1.094	1.135	0.850	0.914	0.882	10.965	10.231	8,30%
22	Нова Црња	12.705	10.222	-2.483	-19,54%	24.758	0.513	0.413	0.463	1.949	2.422	2.185	2.938	8.427	23,12%
23	Нови Бечеј	26.924	23.847	-3.077	-11,43%	53.573	0.503	0.445	0.474	1.990	2.247	2.118	3.795	14.117	14,10%
24	Сечањ	16.377	13.282	-3.095	-18,90%	47.320	0.346	0.281	0.313	2.889	3.563	3.226	3.737	12.663	22,82%
	Севернобанатски округ	165.881	146.690	-19.191	-11,57%	207.748	0.798	0.706	0.752	1.252	1.416	1.334	24.344	8.534	14,68%
25	Ада	18.994	16.785	-2.209	-11,63%	20.078	0.946	0.836	0.891	1.057	1.196	1.127	3.099	6.479	16,32%
26	Кањижа	27.510	24.995	-2.515	-9,14%	34.509	0.797	0.724	0.761	1.254	1.381	1.318	6.237	5.533	22,67%

Редни број	Округ / Општина	Укупан број становника		Апсолутни пораст-пад 2011-2002 година	Процентуално повећање - смањење	Пољопривредна површина	Број становника 2002 по ха пољопривредних површина	Број становника 2011 по ха пољопривредних површина	Просечан број становника у периоду од 2002 до 2011 по ха пољопривредних површина	Пољопривредна површина (ха) на једног становника 2002	Пољопривредна површина (ха) на једног становника 2011	Пољопривредна површина (ха) на једног становника у периоду од 2002 до 2011	Укупан број пољопривредних становништва	Пољопривредна површина (ха) на једног пољопривредног становника	Учешће пољопривредних становника у укупном броју становника
		2002	2011												
27	Кикинда	67.002	59.329	-7.673	-11,45%	70.596	0,949	0,840	0,895	1,054	1,190	1,122	5.069	13,927	7,57%
28	Нови Кнежевац	12.975	11.232	-1.743	-13,43%	26.855	0,483	0,418	0,451	2,070	2,391	2,230	2.699	9,950	20,80%
29	Сента	25.568	22.961	-2.607	-10,20%	26.798	0,954	0,857	0,905	1,048	1,167	1,108	4.104	6,530	16,05%
30	Чока	13.832	11.388	-2.444	-17,67%	28.912	0,478	0,394	0,436	2,090	2,539	2,315	3.136	9,219	22,67%
	Јужнобанатски округ	313.937	291.327	-22.610	-7,20%	341.320	0,920	0,854	0,887	1,087	1,172	1,129	40.505	8.427	12,90%
31	Алибунар	22.954	19.780	-3.174	-13,83%	51.429	0,446	0,385	0,415	2,241	2,600	2,420	5.555	9,258	24,20%
32	Бела Црква	20.367	17.285	-3.082	-15,13%	27.423	0,743	0,630	0,687	1,346	1,587	1,466	3.903	7,026	19,16%
33	Вршац	54.369	51.217	-3.152	-5,80%	62.594	0,869	0,818	0,843	1,151	1,222	1,187	6.136	10,201	11,29%
34	Ковачица	27.890	25.259	-2.631	-9,43%	37.521	0,743	0,673	0,708	1,345	1,485	1,415	6.735	5,571	24,15%
35	Ковин	36.802	33.725	-3.077	-8,36%	47.900	0,768	0,704	0,736	1,302	1,420	1,361	6.745	7,102	18,33%
36	Опово	11.016	10.475	-541	-4,91%	16.869	0,653	0,621	0,637	1,531	1,610	1,571	3.053	5,525	27,71%
37	Панчево-град	127.162	122.252	-4.910	-3,86%	63.141	2,014	1,936	1,975	0,497	0,516	0,507	6.324	9,984	4,97%
38	Планиште	13.377	11.334	-2.043	-15,27%	34.443	0,388	0,329	0,359	2,575	3,039	2,807	2.054	16,769	15,35%
	Сремски округ	335.901	311.053	-24.848	-7,40%	256.922	1,307	1,211	1,259	0,765	0,826	0,795	42.158	6,094	12,55%
39	Инђија	49.609	47.204	-2.405	-4,85%	33.179	1,495	1,423	1,459	0,669	0,703	0,686	4.413	7,518	8,90%
40	Ириг	12.329	10.717	-1.612	-13,07%	17.575	0,702	0,610	0,656	1,426	1,640	1,533	2.411	7,290	19,56%
41	Пећинци	21.506	19.675	-1.831	-8,51%	34.710	0,620	0,567	0,593	1,614	1,764	1,689	5.029	6,902	23,38%
42	Рума	60.006	54.141	-5.865	-9,77%	43.428	1,382	1,247	1,314	0,724	0,802	0,763	6.992	6,211	11,65%
43	Сремска Митровица	85.902	79.773	-6.129	-7,13%	56.523	1,520	1,411	1,466	0,658	0,709	0,683	11.939	4,734	13,90%
44	Стара Пазова	67.576	65.508	-2.068	-3,06%	29.919	2,259	2,190	2,224	0,443	0,457	0,450	4.691	6,378	6,94%
45	Шид	38.973	34.035	-4.938	-12,67%	41.588	0,937	0,818	0,878	1,067	1,222	1,145	6.683	6,223	17,15%
	Укупно Војводина	2.031.992	1.916.889	-115.103	-5,66%	1.781.253	1,1408	1,0761	1,1085	0,877	0,929	0,903	215.147	8,279	10,59%

ПРИЛОГ II

6.2 Ниво и структура инвестиција у АП Војводини

Табела 87. Укупне инвестиције на нивоу општина и округа у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године

Редни број	Округ / Општина	Износ у 000 евра									
		2001. година	2002. година	2003. година	2004. година	2005. година	2006. година	2007. година	2008. година	2009. година	2010. година
	Севернобачка област	15.763	28.970	24.930	25.071	28.632	65.800	121.440	116.877	96.907	47.266
1	Бачка Топола	4.585	8.528	4.010	5.347	7.418	7.382	5.815	16.112	15.694	6.731
2	Мали Иђош	830	572	505	203	709	8.189	2.572	1.520	1.307	4.495
3	Суботица	10.347	19.870	20.416	19.521	20.505	50.229	113.052	99.246	79.906	36.040
	Западнобачка област	23.878	35.321	23.568	48.548	48.091	46.992	83.527	125.080	37.256	38.741
4	Апатин	8.031	9.262	6.733	23.903	22.737	6.876	20.041	19.694	8.475	9.879
5	Кула	3.522	10.701	6.172	3.923	3.575	21.591	26.811	14.425	4.585	5.801
6	Озаци	1.509	2.797	2.615	2.183	2.412	6.873	4.242	5.840	3.214	4.427
7	Сомбор	10.815	12.562	8.049	18.538	19.367	11.652	32.434	85.121	20.983	18.633
	Јужнобачка област	94.610	174.447	165.506	171.045	181.068	432.335	476.028	646.150	452.978	507.940
8	Бач	862	2.387	3.849	1.391	1.562	3.565	7.710	11.301	4.238	1.204
9	Бачка Паланка	7.349	23.966	14.281	3.517	2.055	36.112	55.654	82.543	44.323	52.251
10	Бачки Петровац	1.073	1.964	798	1.300	3.172	7.890	4.543	3.532	11.736	11.936
11	Беочин	3.958	4.949	21.508	2.867	855	9.138	11.905	16.348	6.887	5.202
12	Бечеј	5.674	13.179	12.043	14.161	13.556	10.079	18.351	14.280	13.993	7.752
13	Врбас	3.833	6.225	10.168	8.920	7.269	9.512	19.292	22.751	10.990	12.871
14	Жабал	819	388	3.798	1.244	442	1.232	2.897	6.958	2.511	7.724
15	Нови Сад	68.563	116.530	96.098	134.163	147.910	346.550	336.255	465.949	340.155	395.597
16	Србобран	401	1.346	938	681	387	1.888	1.430	2.792	1.253	5.136
17	Сремски Карловци	474	1.110	352	12	1.200	2.377	10.193	8.319	178	677
18	Темерин	528	1.050	586	1.264	977	2.863	4.108	6.065	12.063	7.199
19	Тител	1.076	1.353	1.086	1.524	1.670	1.129	3.689	5.313	4.650	390
	Средњобанатска област	15.412	19.904	29.235	24.924	11.389	65.929	60.544	96.388	70.036	51.942
20	Житиште	687	1.684	5.233	8.313	517	20.817	2.054	2.775	3.455	4.112
21	Зрењанин	10.295	13.396	19.580	14.479	7.530	39.500	43.690	83.189	58.647	32.954
22	Нова Црња	646	408	341	346	671	810	759	2.580	1.307	358
23	Нови Бечеј	1.467	2.493	3.025	740	1.793	1.774	2.750	4.464	2.015	2.280
24	Сечањ	2.317	1.922	1.057	1.046	879	3.029	11.291	3.380	4.612	12.238
	Севернобанатска област	16.272	20.255	34.766	19.317	21.911	64.377	109.258	71.820	82.936	47.219
25	Ада	427	544	1.154	549	574	3.816	2.645	2.539	1.475	1.749
26	Кањижа	5.648	3.815	9.161	4.146	4.003	13.605	7.548	8.379	2.766	3.170
27	Кикинда	7.965	12.018	8.214	7.875	10.997	33.704	68.558	44.054	33.934	24.954
28	Нови Кнежевац	749	862	1.590	1.656	193	1.280	2.634	2.678	2.228	1.709
29	Сента	1.225	2.029	14.045	4.417	5.542	10.997	25.820	12.842	39.998	13.609
30	Чока	259	987	603	674	601	974	2.054	1.329	2.536	2.029
	Јужнобанатска област	24.404	46.009	45.269	41.134	33.588	74.311	128.780	165.566	88.219	63.632
31	Алибунар	777	1.378	353	703	2.028	6.361	1.993	1.868	1.844	3.589
32	Бела Црква	697	770	653	1.017	1.336	1.943	3.167	6.452	3.666	2.836

Редни број	Округ / Општина	Износ у 000 евра									
		2001. година	2002. година	2003. година	2004. година	2005. година	2006. година	2007. година	2008. година	2009. година	2010. година
33	Вршац	7.241	10.212	20.773	11.898	17.026	30.704	37.128	76.529	41.501	26.864
34	Ковачица	4.198	844	2.548	1.052	729	3.569	10.321	4.776	1.879	996
35	Ковин	1.042	1.509	2.434	3.267	2.030	6.753	20.353	15.504	7.071	4.428
36	Опово	338	342	216	109	198	303	1.905	1.072	1.623	1.075
37	Панчево	9.933	29.858	17.901	22.673	9.991	23.139	53.379	58.579	30.183	17.819
38	Пландиште	179	1.096	391	416	251	1.540	534	787	452	6.026
	Сремска област	15.113	24.276	23.060	13.991	18.875	89.819	133.541	129.593	105.967	49.909
39	Инђија	2.154	4.031	1.831	1.666	2.354	17.119	15.359	26.519	36.420	14.736
40	Ириг	118	161	131	240	507	2.197	1.455	169	900	175
41	Пећинци	705	1.382	3.220	801	480	5.150	26.666	11.775	12.327	5.129
42	Рума	3.662	4.050	7.593	2.122	3.622	9.719	15.559	19.083	11.340	7.514
43	Сремска Митровица	4.779	4.410	3.835	4.556	8.838	18.442	22.206	26.653	12.905	13.032
44	Стара Пазова	804	1.711	1.422	2.851	2.459	12.928	41.115	36.154	21.837	7.369
45	Шид	2.890	8.531	5.029	1.754	616	24.265	11.180	9.239	10.239	1.953
	Укупне инвестиције у Војводини	205.452	349.182	346.334	344.029	343.556	839.563	1.113.118	1.351.475	934.299	806.648

Табела 88. Укупне инвестиције на нивоу општина и округа у АП Војводини по хектару пољопривредних површина у периоду од 2001. до 2010. године

Редни број	Округ / Општина	Износ евра									
		2001. година	2002. година	2003. година	2004. година	2005. година	2006. година	2007. година	2008. година	2009. година	2010. година
	Севернобачка област	98,43	180,90	155,67	156,55	178,79	410,88	758,32	729,83	605,13	295,15
1	Бачка Топола	83,87	155,98	73,34	97,80	135,69	135,02	106,36	294,70	287,07	123,12
2	Мали Иђош	49,07	33,83	29,83	12,01	41,88	484,03	152,03	89,82	77,26	265,71
3	Суботица	116,85	224,39	230,55	220,44	231,56	567,22	1.276,66	1.120,76	902,35	406,98
	Западнобачка област	117,32	173,54	115,79	238,52	236,27	230,87	410,37	614,52	183,04	190,33
4	Апатин	327,26	377,39	274,35	974,02	926,47	280,17	816,63	802,50	345,32	402,56
5	Кула	80,37	244,18	140,83	89,52	81,58	492,65	611,76	329,14	104,61	132,37
6	Оџаци	43,97	81,48	76,17	63,59	70,26	200,22	123,56	170,13	93,62	128,96
7	Сомбор	107,24	124,56	79,81	183,83	192,05	115,54	321,62	844,07	208,07	184,77
	Јужнобачка област	290,17	535,03	507,60	524,59	555,33	1.325,97	1.459,97	1.981,73	1.389,28	1.557,84
8	Бач	32,77	90,72	146,26	52,87	59,37	135,47	293,01	429,45	161,04	45,75
9	Бачка Паланка	153,41	500,29	298,10	73,42	42,90	753,82	1.161,75	1.723,06	925,23	1.090,73
10	Бачки Петровац	77,61	142,03	57,72	94,02	229,43	570,73	328,63	255,46	848,92	863,36
11	Беочин	449,27	561,80	2.441,64	325,50	97,07	1.037,34	1.351,41	1.855,86	781,83	590,58
12	Бечеј	129,93	301,76	275,77	324,25	310,41	230,79	420,21	326,99	320,41	177,51
13	Врбас	116,00	188,40	307,77	270,00	220,02	287,90	583,93	688,60	332,65	389,56
14	Жабалъ	23,50	11,15	108,98	35,69	12,69	35,34	83,13	199,63	72,05	221,60
15	Нови Сад	1.339,15	2.276,03	1.876,95	2.620,43	2.888,92	6.768,69	6.567,61	9.100,75	6.643,79	7.726,66
16	Србобран	15,22	51,07	35,59	25,85	14,68	71,63	54,26	105,93	47,52	194,84
17	Сремски Карловци	184,75	432,61	137,19	4,68	467,79	926,68	3.973,78	3.243,16	69,27	264,13
18	Темерин	34,37	68,37	38,16	82,33	63,65	186,48	267,51	394,96	785,63	468,86
19	Тител	48,58	61,05	49,01	68,76	75,38	50,96	166,51	239,77	209,88	17,62
	Средњобанатска област	53,98	69,71	102,39	87,29	39,89	230,90	212,04	337,58	245,29	181,91
20	Житиште	14,40	35,32	109,72	174,30	10,84	436,47	43,06	58,18	72,45	86,23
21	Зрењанин	91,77	119,41	174,54	129,07	67,12	352,11	389,46	741,56	522,78	293,76
22	Нова Црња	26,09	16,50	13,77	13,97	27,11	32,70	30,67	104,22	52,81	14,44
23	Нови Бечеј	27,38	46,53	56,46	13,82	33,46	33,11	51,32	83,33	37,61	42,55
24	Сечањ	48,97	40,62	22,33	22,10	18,57	64,00	238,61	71,43	97,45	258,62
	Севернобанатска област	78,33	97,50	167,35	92,99	105,47	309,88	525,92	345,71	399,21	227,29
25	Ада	21,26	27,07	57,46	27,33	28,57	190,06	131,72	126,44	73,45	87,11
26	Кањижа	163,68	110,54	265,46	120,15	116,01	394,25	218,72	242,80	80,14	91,86
27	Кикинда	112,82	170,24	116,35	111,56	155,77	477,42	971,13	624,04	480,68	353,47
28	Нови Кнежевац	27,88	32,10	59,22	61,68	7,19	47,67	98,08	99,70	82,95	63,64
29	Сента	45,70	75,71	524,12	164,82	206,82	410,36	963,52	479,20	1.492,58	507,82
30	Чока	8,96	34,15	20,84	23,31	20,80	33,70	71,03	45,95	87,72	70,18
	Јужнобанатска област	71,50	134,80	132,63	120,51	98,41	217,72	377,30	485,08	258,47	186,43
31	Алибунар	15,10	26,80	6,87	13,67	39,44	123,68	38,76	36,31	35,86	69,79
32	Бела Црква	25,40	28,09	23,80	37,07	48,72	70,86	115,49	235,27	133,70	103,41
33	Вршац	115,68	163,14	331,87	190,09	272,01	490,52	593,16	1.222,63	663,02	429,17

Редни број	Округ / Општина	Износ евра									
		2001. година	2002. година	2003. година	2004. година	2005. година	2006. година	2007. година	2008. година	2009. година	2010. година
34	Ковачица	111,88	22,48	67,91	28,03	19,42	95,12	275,07	127,28	50,08	26,54
35	Ковин	21,76	31,50	50,81	68,20	42,37	140,97	424,90	323,67	147,62	92,43
36	Опово	20,02	20,28	12,80	6,43	11,71	17,94	112,91	63,53	96,21	63,72
37	Панчево	157,31	472,88	283,51	359,08	158,23	366,47	845,40	927,75	478,02	282,21
38	Пландиште	5,19	31,83	11,35	12,09	7,29	44,71	15,49	22,86	13,11	174,94
	Сремска област	58,82	94,49	89,76	54,45	73,47	349,60	519,77	504,41	412,45	194,26
39	Инђија	64,91	121,48	55,18	50,23	70,93	515,96	462,91	799,28	1.097,67	444,14
40	Ириг	6,74	9,15	7,43	13,64	28,87	125,03	82,77	9,64	51,20	9,94
41	Пећинци	20,32	39,82	92,76	23,09	13,83	148,37	768,26	339,25	355,15	147,78
42	Рума	84,31	93,27	174,84	48,86	83,40	223,79	358,28	439,41	261,13	173,01
43	Сремска Митровица	84,56	78,02	67,86	80,60	156,36	326,27	392,87	471,54	228,31	230,57
44	Стара Пазова	26,87	57,17	47,52	95,31	82,19	432,09	1.374,22	1.208,40	729,86	246,31
45	Шид	69,50	205,14	120,92	42,18	14,81	583,45	268,83	222,16	246,19	46,96
	Просечне укупне инвестиције у Војводини	115,34	196,03	194,43	193,14	192,87	471,33	624,91	758,72	524,52	452,85

Табела 89. Пољопривредне инвестиције на нивоу општина и округа у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године

Редни број	Округ / Општина	Износ у 000 евра									
		2001. година	2002. година	2003. година	2004. година	2005. година	2006. година	2007. година	2008. година	2009. година	2010. година
	Севернобачка област	4.095	8.079	2.072	3.616	3.384	5.571	5.609	10.420	19.254	3.228
1	Бачка Топола	1.816	5.497	1.375	2.744	1.229	3.555	2.204	7.675	9.661	1.317
2	Мали Иђош	664	300	22	55	304	151	871	179	221	770
3	Суботица	1.615	2.282	675	817	1.851	1.865	2.534	2.566	9.372	1.141
	Западнобачка област	5.233	7.501	3.025	4.578	3.927	8.241	8.988	64.308	3.602	3.640
4	Апатин	433	570	15	634	442	3.049	1.562	649	421	162
5	Кула	160	633	566	534	54	849	5.217	4.749	984	764
6	Оџаци	688	1.216	617	82	374	1.013	580	1.352	829	2.038
7	Сомбор	3.951	5.083	1.827	3.329	3.057	3.331	1.628	57.558	1.368	676
	Јужнобачка област	8.197	10.215	9.171	10.800	10.993	12.518	28.093	56.888	20.464	22.764
8	Бач	493	356	446	204	295	1.214	1.705	6.900	259	124
9	Бачка Паланка	712	867	130	130	182	510	4.028	4.862	2.036	5.413
10	Бачки Петровац	731	960	99	126	493	374	151	1.210	726	370
11	Беочин	3	0	13	47	6	0	0	0	0	0
12	Бечеј	2.621	2.619	5.425	5.610	6.501	2.275	1.798	2.685	2.597	542
13	Врбас	526	908	486	1.426	154	2.040	3.434	6.179	1.695	1.345
14	Жабаљ	172	32	183	58	309	80	927	1.650	73	5.179
15	Нови Сад	2.342	2.325	1.465	1.914	2.577	4.163	13.712	30.069	10.187	4.845
16	Србобран	251	960	223	243	17	892	30	49	288	539
17	Сремски Карловци	0	4	4	0	0	0	0	0	0	0
18	Темерин	186	394	259	553	0	232	527	974	677	4.261
19	Тител	161	790	437	489	460	738	1.781	2.311	1.925	145
	Средњобанатска област	4.799	3.856	3.215	1.460	1.164	25.156	8.475	7.463	4.662	8.435
20	Житиште	618	1.061	635	237	118	14.670	1.532	141	1.862	1.095
21	Зрењанин	1.404	913	1.949	695	524	9.327	3.101	5.626	1.919	6.467
22	Нова Црња	429	124	1	24	57	58	59	17	0	158
23	Нови Бечеј	195	792	280	12	48	82	0	508	54	445
24	Сечањ	2.153	966	349	493	418	1.019	3.783	1.171	827	271
	Севернобанатска област	2.305	2.415	1.112	730	1.949	3.255	3.388	3.678	4.472	1.457
25	Ада	52	65	461	12	33	83	532	255	554	115
26	Кањижа	134	33	14	63	45	82	463	395	107	331
27	Кикинда	1.968	2.035	735	581	1.750	3.088	2.283	2.355	2.642	1.011
28	Нови Кнежевац	81	41	86	14	63	0	0	0	0	0
29	Сента	14	3	80	60	56	1	109	671	1.169	0
30	Чока	55	239	149	0	2	0	0	2	1	0
	Јужнобанатска област	2.474	4.938	2.464	3.390	2.236	13.359	10.481	8.650	7.280	8.189
31	Алибунар	696	1.157	67	410	1.520	5.127	331	39	24	27
32	Бела Црква	149	119	348	626	75	1.510	2.832	3.284	2.083	1.106
33	Вршац	281	486	401	527	83	663	983	53	680	129
34	Ковачица	109	166	10	275	1	1.747	451	21	211	98

Редни број	Округ / Општина	Износ у 000 евра									
		2001. година	2002. година	2003. година	2004. година	2005. година	2006. година	2007. година	2008. година	2009. година	2010. година
35	Ковин	17	276	76	171	15	379	937	460	366	1.815
36	Опово	337	248	15	0	0	78	152	16	232	1.046
37	Панчево	884	2.476	1.548	1.305	462	3.190	4.535	4.267	3.574	2.065
38	Пландиште	0	11	0	76	80	666	261	510	111	1.904
	Сремска област	2.347	10.446	9.342	2.671	1.688	7.428	18.027	24.141	12.559	3.143
39	Инђија	372	656	0	448	41	3.658	1.022	1.092	2.719	144
40	Ириг	0	0	0	55	0	18	455	0	74	119
41	Пећинци	3	915	2.540	179	0	171	425	23	1.924	1.447
42	Рума	682	223	3.801	309	119	1	148	1.297	793	6
43	Сремска Митровица	611	1.078	588	549	1.422	594	120	1.011	66	188
44	Стара Пазова	7	7	35	222	0	2.219	15.283	19.233	5.893	759
45	Шид	672	7.567	2.377	964	105	766	574	1.485	1.091	480
	Укупне пољопривредне инвестиције у Војводини	29.449	47.450	30.401	27.246	25.341	75.528	83.060	175.548	72.295	50.855

Табела 90. Пољопривредне инвестиције на нивоу општина и округа у АП Војводини по хектару пољопривредних површина у периоду од 2001. до 2010. године

Редни број	Округ / Општина	Износ евра									
		2001. година	2002. година	2003. година	2004. година	2005. година	2006. година	2007. година	2008. година	2009. година	2010. година
	Севернобачка област	25,57	50,45	12,94	22,58	21,13	34,78	35,02	65,07	120,23	20,15
1	Бачка Топола	33,22	100,55	25,16	50,19	22,47	65,02	40,32	140,38	176,71	24,08
2	Мали Иђош	39,25	17,71	1,28	3,25	17,98	8,91	51,47	10,57	13,07	45,53
3	Суботица-град	18,24	25,77	7,62	9,23	20,91	21,06	28,61	28,98	105,84	12,88
	Западнобачка област	25,71	36,85	14,86	22,49	19,29	40,49	44,16	315,95	17,70	17,88
4	Апатин	17,65	23,21	0,60	25,82	17,99	124,23	63,66	26,45	17,15	6,60
5	Кула	3,65	14,43	12,92	12,18	1,23	19,36	119,04	108,35	22,46	17,43
6	Озаци	20,04	35,43	17,97	2,40	10,89	29,52	16,89	39,39	24,15	59,37
7	Сомбор-град	39,18	50,40	18,11	33,01	30,32	33,03	16,15	570,75	13,57	6,71
	Јужнобачка област	25,14	31,33	28,13	33,12	33,72	38,39	86,16	174,48	62,76	69,82
8	Бач	18,72	13,54	16,97	7,74	11,19	46,14	64,79	262,21	9,86	4,72
9	Бачка Паланка	14,87	18,09	2,71	2,72	3,80	10,65	84,09	101,50	42,50	112,99
10	Бачки Петровац	52,85	69,42	7,20	9,14	35,66	27,02	10,89	87,53	52,55	26,79
11	Беочин	0,30	0,00	1,50	5,34	0,70	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
12	Бечеј	60,02	59,97	124,23	128,46	148,85	52,08	41,18	61,48	59,47	12,41
13	Врбас	15,92	27,49	14,72	43,16	4,67	61,74	103,95	187,02	51,29	40,71
14	Жабал	4,95	0,93	5,25	1,65	8,86	2,30	26,59	47,33	2,10	148,60
15	Нови Сад	45,75	45,41	28,62	37,38	50,33	81,31	267,82	587,29	198,97	94,63
16	Србобран	9,51	36,44	8,45	9,24	0,63	33,85	1,14	1,85	10,94	20,45
17	Сремски Карловци	0,00	1,40	1,47	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
18	Темерин	12,08	25,64	16,85	36,01	0,00	15,14	34,32	63,40	44,08	277,49
19	Тител	7,25	35,65	19,72	22,07	20,77	33,32	80,37	104,32	86,86	6,55
	Средњобанатска област	16,81	13,50	11,26	5,11	4,08	88,10	29,68	26,14	16,33	29,54
20	Житиште	12,95	22,25	13,31	4,96	2,48	307,58	32,13	2,96	39,04	22,95
21	Зрењанин-град	12,51	8,14	17,37	6,19	4,67	83,14	27,64	50,15	17,11	57,64
22	Нова Црња	17,33	5,01	0,05	0,96	2,28	2,36	2,36	0,67	0,00	6,40
23	Нови Бечеј	3,64	14,78	5,23	0,22	0,90	1,52	0,00	9,48	1,00	8,30
24	Сечањ	45,50	20,41	7,38	10,41	8,83	21,53	79,95	24,75	17,49	5,72
	Севернобанатска област	11,09	11,62	5,35	3,51	9,38	15,67	16,31	17,70	21,53	7,02
25	Ада	2,61	3,23	22,98	0,60	1,67	4,13	26,51	12,70	27,57	5,74
26	Кањижа	3,87	0,96	0,41	1,84	1,30	2,38	13,43	11,45	3,10	9,60
27	Киkinда	27,88	28,82	10,42	8,23	24,79	43,74	32,34	33,35	37,42	14,32
28	Нови Кнежевац	3,03	1,52	3,20	0,51	2,34	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
29	Сента	0,52	0,13	3,00	2,23	2,08	0,05	4,07	25,04	43,63	0,00
30	Чока	1,91	8,25	5,17	0,00	0,08	0,01	0,00	0,06	0,02	0,00
	Јужнобанатска област	7,25	14,47	7,22	9,93	6,55	39,14	30,71	25,34	21,33	23,99
31	Алибунар	13,54	22,49	1,31	7,96	29,55	99,68	6,44	0,76	0,47	0,52
32	Бела Црква	5,44	4,35	12,69	22,83	2,75	55,06	103,29	119,77	75,95	40,32
33	Вршац	4,49	7,76	6,40	8,42	1,33	10,59	15,70	0,85	10,86	2,06

Редни број	Округ / Општина	Износ евра									
		2001. година	2002. година	2003. година	2004. година	2005. година	2006. година	2007. година	2008. година	2009. година	2010. година
34	Ковачица	2,91	4,42	0,25	7,34	0,03	46,57	12,01	0,56	5,62	2,61
35	Ковин	0,36	5,76	1,58	3,57	0,31	7,92	19,56	9,60	7,63	37,88
36	Опово	19,96	14,68	0,87	0,00	0,00	4,63	9,04	0,92	13,75	61,99
37	Панчево-град	14,00	39,21	24,52	20,68	7,31	50,52	71,82	67,59	56,61	32,70
38	Пландиште	0,00	0,31	0,01	2,20	2,32	19,33	7,58	14,81	3,21	55,27
	Сремска област	9,13	40,66	36,36	10,40	6,57	28,91	70,16	93,96	48,88	12,23
39	Инђија	11,20	19,78	0,00	13,50	1,24	110,25	30,79	32,91	81,95	4,33
40	Ириг	0,00	0,00	0,00	3,13	0,00	1,04	25,90	0,00	4,19	6,77
41	Пећинци	0,09	26,35	73,18	5,15	0,00	4,93	12,25	0,67	55,44	41,69
42	Рума	15,71	5,13	87,52	7,12	2,74	0,03	3,41	29,87	18,26	0,14
43	Сремска Митровица	10,81	19,07	10,41	9,72	25,16	10,51	2,13	17,88	1,16	3,32
44	Стара Пазова	0,25	0,24	1,19	7,41	0,00	74,17	510,81	642,83	196,95	25,38
45	Шид	16,15	181,96	57,16	23,19	2,54	18,41	13,79	35,71	26,23	11,54
	Просечне пољопривредне инвестиције у Војводини	16,53	26,64	17,07	15,30	14,23	42,40	46,63	98,55	40,59	28,55

ПРИЛОГ III

6.3 Преглед површина државног земљишта у АП Војводини

Табела 91. Преглед површина државног земљишта на нивоу општина и округа у АП Војводини

Редни број	Округ / Општина	Пољопривредно земљиште	Укупно државно пољопривредно земљиште	Учешће државног земљишта у укупним пољопривредним површинама
	Сверно - бачки округ	160.143	33.594	21,0%
1	Бачка Топола	54.672	14.015	25,6%
2	Мали Иђош	16.918	3.439	20,3%
3	Суботица	88.553	16.140	18,2%
	Западно-бачки округ	203.540	61.520	30,2%
4	Апатин	24.541	8.500	34,6%
5	Кула	43.826	9.592	21,9%
6	Озаци	34.327	8.582	25,0%
7	Сомбор	100.846	34.846	34,6%
	Јужно-бачки округ	326.053	69.952	21,5%
8	Бач	26.314	7.578	28,8%
9	Бачка Паланка	47.905	10.260	21,4%
10	Бачки Петровац	13.825	4.148	30,0%
11	Беочин	8.809	2.122	24,1%
12	Бечеј	43.672	11.001	25,2%
13	Врбас	33.039	7.307	22,1%
14	Жабал	34.854	7.942	22,8%
15	Нови Сад-град	51.199	9.605	18,8%
16	Србобран	26.359	4.529	17,2%
17	Сремски Карловци	2.565	652	25,4%
18	Темерин	15.355	2.234	14,5%
19	Тител	22.157	2.573	11,6%
	Средње-банатски округ	285.527	88.813	31,1%
20	Житиште	47.694	7.629	16,0%
21	Зрењанин	112.182	37.261	33,2%
22	Нова Црња	24.758	2.652	10,7%
23	Нови Бечеј	53.573	19.436	36,3%
24	Сечањ	47.320	21.835	46,1%
	Северно банатски округ	207.748	67.134	32,3%
25	Ада	20.078	2.104	10,5%
26	Кањижа	34.509	11.472	33,2%
27	Кикинда	70.596	22.519	31,9%
28	Нови Кнежевац	26.855	12.647	47,1%
29	Сента	26.798	5.343	19,9%
30	Чока	28.912	13.049	45,1%
	Јужно-банатски округ	341.320	108.644	31,8%
31	Алибунар	51.429	14.347	27,9%
32	Бела Црква	27.423	4.053	14,8%
33	Вршац	62.594	23.572	37,7%
34	Ковачица	37.521	2.840	7,6%
35	Ковин	47.900	16.173	33,8%
36	Опово	16.869	7.119	42,2%
37	Панчево	63.141	27.093	42,9%
38	Пландиште	34.443	13.448	39,0%
	Сремски округ	256.922	40.583	15,8%
39	Инђија	33.179	4.875	14,7%
40	Ириг	17.575	3.691	21,0%
41	Пећинци	34.710	7.396	21,3%
42	Рума	43.428	7.225	16,6%
43	Ср.Митровица	56.523	8.035	14,2%
44	Стара Пазова	29.919	3.717	12,4%
45	Шид	41.588	5.644	13,6%
	Укупно	1.781.253	470.240	26,4%

ПРИЛОГ IV

6.4 Економска развијеност округа и општина у АП Војводини

Табела 92. Преглед износа буџета Општина и Градова на подручју АП Војводине у периоду од 2001. до 2010. године.

Редни број	Округ / Општина	Износ у 000 евра									
		2001. година	2002. година	2003. година	2004. година	2005. година	2006. година	2007. година	2008. година	2009. година	2010. година
	Свернобачки округ	20.649	23.102	23.488	27.351	27.539	35.320	44.241	54.369	41.646	43.185
1	Бачка Топола	3.006	3.363	3.011	3.290	3.441	3.992	6.769	8.036	6.080	6.717
2	Мали Иђош	865	968	847	909	1.184	1.713	1.890	3.213	2.202	2.344
3	Суботица	16.778	18.771	19.630	23.151	22.914	29.615	35.583	43.120	33.364	34.125
	Западнобачки округ	16.238	18.168	19.416	21.127	23.450	28.207	35.338	45.304	31.965	31.540
4	Апатин	3.141	3.514	4.887	4.668	6.205	6.335	8.384	13.150	6.246	5.691
5	Кула	3.296	3.688	3.846	3.762	4.078	5.057	7.013	8.364	6.873	6.761
6	Озаци	2.054	2.299	2.075	2.787	2.783	4.023	4.096	5.322	4.734	4.795
7	Сомбор	7.746	8.667	8.607	9.911	10.385	12.793	15.845	18.469	14.111	14.294
	Јужнобачки округ	109.483	122.491	128.063	142.725	142.979	174.119	214.966	242.319	168.540	166.087
8	Бач	1.000	1.119	1.149	1.345	1.537	1.838	4.053	3.692	3.067	2.689
9	Бачка Паланка	4.074	4.558	4.717	5.899	5.925	7.107	9.172	11.305	10.110	9.700
10	Бачки Петровац	1.000	1.119	1.117	1.355	1.966	3.153	2.789	2.895	3.577	3.270
11	Беочин	6.159	6.891	2.392	2.239	2.491	3.367	3.319	4.160	3.130	3.363
12	Бечеј	3.956	4.426	3.480	3.384	4.094	4.393	8.449	7.073	5.531	6.211
13	Врбас	4.245	4.750	5.222	5.922	7.868	7.506	11.584	10.836	7.869	8.699
14	Жабал	1.522	1.703	1.788	1.757	1.780	2.334	3.737	4.137	3.293	3.762
15	Нови Сад-град	82.958	92.816	102.816	114.687	110.017	134.837	158.575	183.715	121.209	116.578
16	Србобран	1.045	1.169	1.344	1.368	1.588	1.931	3.078	3.858	2.779	3.695
17	Сремски Карловци	958	1.072	895	1.140	1.583	2.254	3.258	2.629	1.645	1.510
18	Темерин	1.777	1.988	2.011	2.390	2.897	3.469	4.497	5.452	4.535	4.742
19	Тител	788	882	1.130	1.239	1.232	1.930	2.456	2.566	1.797	1.868
	Средњебанатски округ	18.958	21.210	23.416	22.946	24.366	33.138	47.507	53.459	39.603	38.074
20	Житиште	850	951	1.336	1.262	1.495	2.410	3.003	3.411	2.919	3.725
21	Зрењанин	14.693	16.439	18.079	17.514	18.697	24.487	36.093	40.198	28.051	25.861
22	Нова Црња	745	833	681	804	774	1.502	1.639	1.885	1.629	1.857
23	Нови Бечеј	1.647	1.843	2.137	2.213	1.933	1.602	4.131	4.925	4.372	3.861
24	Сечањ	1.023	1.145	1.183	1.152	1.467	3.137	2.641	3.039	2.631	2.771
	Севернобанатски округ	14.453	16.170	18.839	19.575	20.807	31.359	32.150	36.319	28.667	33.883
25	Ада	1.415	1.583	1.562	1.681	1.888	2.317	3.825	3.686	2.822	3.005
26	Кањижа	2.313	2.588	3.608	4.044	3.580	6.944	5.077	6.200	5.240	6.827
27	Кикинда	6.872	7.688	8.759	8.561	11.451	13.800	13.891	15.733	12.021	15.039
28	Нови Кнежевац	958	1.072	1.285	1.337	1.310	1.602	2.176	2.469	1.880	2.166
29	Сента	2.193	2.453	2.837	3.095	1.467	5.346	5.227	5.935	4.871	4.632
30	Чока	702	786	788	857	1.111	1.350	1.954	2.296	1.833	2.213
	Јужнобанатски округ	27.556	30.830	33.686	37.300	44.186	56.405	74.035	84.999	62.106	61.765
31	Алибунар	1.149	1.285	1.418	1.352	1.606	2.255	3.546	3.559	2.839	3.563
32	Бела Црква	913	1.022	1.187	1.289	1.347	2.032	2.459	2.624	2.502	2.438

Редни број	Округ / Општина	Износ у 000 евра									
		2001. година	2002. година	2003. година	2004. година	2005. година	2006. година	2007. година	2008. година	2009. година	2010. година
33	Вршац	5.311	5.942	6.688	7.130	11.313	11.154	13.424	15.542	13.379	13.151
34	Ковачица	1.398	1.564	1.471	1.674	1.843	3.139	4.185	4.050	3.062	3.168
35	Ковин	1.825	2.042	2.436	2.492	2.740	3.574	6.599	8.186	5.162	5.367
36	Опово	425	476	517	663	801	1.014	1.464	2.006	1.443	1.374
37	Панчево	15.663	17.525	19.103	21.695	23.210	31.810	40.463	46.148	31.384	30.208
38	Планиште	872	976	866	1.006	1.326	1.425	1.895	2.886	2.333	2.497
	Сремски округ	23.108	25.854	26.487	31.671	36.224	48.646	64.853	72.254	60.498	57.516
39	Инђија	4.305	4.816	4.414	5.833	6.551	8.940	11.798	15.082	15.493	10.823
40	Ириг	737	824	766	953	1.402	1.916	2.904	2.251	1.816	1.997
41	Пећинци	1.157	1.295	1.430	1.642	2.103	3.204	4.345	5.169	3.660	4.407
42	Рума	4.247	4.752	4.574	5.347	5.508	6.723	8.441	9.587	9.242	8.014
43	Ср.Митровица	5.987	6.698	7.360	8.280	9.354	11.721	15.807	17.136	13.367	12.940
44	Стара Пазова	4.637	5.188	5.623	6.661	7.761	12.205	15.683	15.770	11.178	13.384
45	Шид	2.038	2.280	2.321	2.955	3.544	3.938	5.875	7.258	5.744	5.951
Укупно буџети општина у Војводини		230.443	257.824	273.395	302.694	319.552	407.195	513.091	589.024	433.024	432.049

Табела 93. Преглед износа буџета Општина и Градова на подручју АП Војводине по хектару пољопривредних површина у периоду од 2001. до 2010. године

Редни број	Округ / Општина	Износ евра / ха									
		2001. година	2002. година	2003. година	2004. година	2005. година	2006. година	2007. година	2008. година	2009. година	2010. година
	Свернобачки округ	129	144	147	171	172	221	276	340	260	270
1	Бачка Топола	55	62	55	60	63	73	124	147	111	123
2	Мали Иђош	51	57	50	54	70	101	112	190	130	139
3	Суботица	189	212	222	261	259	334	402	487	377	385
	Западнобачки округ	80	89	95	104	115	139	174	223	157	155
4	Апатин	128	143	199	190	253	258	342	536	255	232
5	Кула	75	84	88	86	93	115	160	191	157	154
6	Одаци	60	67	60	81	81	117	119	155	138	140
7	Сомбор	77	86	85	98	103	127	157	183	140	142
	Јужнобачки округ	336	376	393	438	439	534	659	743	517	509
8	Бач	38	43	44	51	58	70	154	140	117	102
9	Бачка Паланка	85	95	98	123	124	148	191	236	211	202
10	Бачки Петровац	72	81	81	98	142	228	202	209	259	237
11	Беочин	699	782	272	254	283	382	377	472	355	382
12	Бечеј	91	101	80	77	94	101	193	162	127	142
13	Врбас	128	144	158	179	238	227	351	328	238	263
14	Жабалъ	44	49	51	50	51	67	107	119	94	108
15	Нови Сад-град	1.620	1.813	2.008	2.240	2.149	2.634	3.097	3.588	2.367	2.277
16	Србобран	40	44	51	52	60	73	117	146	105	140
17	Сремски Карловци	373	418	349	444	617	879	1.270	1.025	641	589
18	Темерин	116	129	131	156	189	226	293	355	295	309
19	Тител	36	40	51	56	56	87	111	116	81	84
	Средњебанатски округ	66	74	82	80	85	116	166	187	139	133
20	Житиште	18	20	28	26	31	51	63	72	61	78
21	Зрењанин	131	147	161	156	167	218	322	358	250	231
22	Нова Црња	30	34	27	32	31	61	66	76	66	75
23	Нови Бечеј	31	34	40	41	36	30	77	92	82	72
24	Сечањ	22	24	25	24	31	66	56	64	56	59
	Севернобанатски округ	70	78	91	94	100	151	155	175	138	163
25	Ада	70	79	78	84	94	115	190	184	141	150
26	Кањижа	67	75	105	117	104	201	147	180	152	198
27	Кикинда	97	109	124	121	162	195	197	223	170	213
28	Нови Кнежевац	36	40	48	50	49	60	81	92	70	81
29	Сента	82	92	106	115	55	199	195	221	182	173
30	Чока	24	27	27	30	38	47	68	79	63	77
	Јужнобанатски округ	81	90	99	109	129	165	217	249	182	181
31	Алибунар	22	25	28	26	31	44	69	69	55	69
32	Бела Црква	33	37	43	47	49	74	90	96	91	89
33	Вршац	85	95	107	114	181	178	214	248	214	210
34	Ковачица	37	42	39	45	49	84	112	108	82	84

Редни број	Округ / Општина	Износ евра / ха									
		2001. година	2002. година	2003. година	2004. година	2005. година	2006. година	2007. година	2008. година	2009. година	2010. година
35	Ковин	38	43	51	52	57	75	138	171	108	112
36	Опово	25	28	31	39	48	60	87	119	86	81
37	Панчево	248	278	303	344	368	504	641	731	497	478
38	Планиште	25	28	25	29	39	41	55	84	68	73
	Сремски округ	90	101	103	123	141	189	252	281	235	224
39	Инђија	130	145	133	176	197	269	356	455	467	326
40	Ириг	42	47	44	54	80	109	165	128	103	114
41	Пећинци	33	37	41	47	61	92	125	149	105	127
42	Рума	98	109	105	123	127	155	194	221	213	185
43	Ср.Митровица	106	119	130	146	165	207	280	303	236	229
44	Стара Пазова	155	173	188	223	259	408	524	527	374	447
45	Шид	49	55	56	71	85	95	141	175	138	143
	Укупно буџети општина у Војводини по хектару	129	145	153	170	179	229	288	331	243	243

ПРИЛОГ V

6.5 Државне субвенције по окрузима и општинама у АП Војводини

Табела 94. Преглед укупних државних субвенција по окрузима и општинама у АП Војводини у периоду од 2006. до 2011. године

Редни број	Округ / Општина	Износ државних субвенција у 000 евра						Просек од 2006 до 2010 године
		2006. година	2007. година	2008. година	2009. година	2010. година	2011. година	
	Сверно - бачки округ	1.284,89	8.363,29	13.349,15	7.201,33	11.072,11	8.335,76	8.254,15
1	Бачка Топола	47,76	2.839,07	4.013,85	2.220,13	3.199,88	2.612,78	2.464,14
2	Мали Иђош	14,48	875,86	1.026,71	573,84	870,23	706,79	672,22
3	Суботица	1.222,65	4.648,36	8.308,59	4.407,36	7.002,00	5.016,19	5.117,79
	Западно-бачки округ	998,44	7.595,81	13.805,11	10.765,29	21.482,95	8.695,55	10.929,52
4	Апатин	25,30	882,32	1.005,49	3.488,99	1.853,62	654,08	1.451,15
5	Кула	60,35	1.596,50	3.300,43	2.190,71	5.068,94	1.806,32	2.443,39
6	Одаци	625,85	1.338,54	2.571,20	1.199,80	3.439,59	1.709,88	1.835,00
7	Сомбор	286,94	3.778,44	6.927,98	3.885,79	11.120,79	4.525,27	5.199,99
	Јужно-бачки округ	1.955,06	14.890,86	25.634,06	13.137,49	36.568,76	13.974,48	18.437,24
8	Бач	137,71	1.123,11	1.753,89	1.280,60	3.542,93	1.251,39	1.567,65
9	Бачка Паланка	221,07	2.204,10	3.742,30	1.606,89	5.360,15	2.163,48	2.626,90
10	Бачки Петровац	149,80	626,61	1.693,35	1.022,73	2.186,05	970,17	1.135,71
11	Беоцин	60,86	388,59	707,94	348,12	775,83	476,05	456,27
12	Бечеј	119,34	2.015,83	3.232,68	2.018,94	5.089,74	1.946,92	2.495,30
13	Врбас	112,02	1.554,39	2.112,20	912,37	3.223,67	1.041,58	1.582,93
14	Жабал	472,99	1.636,06	2.549,74	1.455,59	3.892,62	1.388,99	2.001,40
15	Нови Сад	387,74	2.409,44	4.910,36	1.812,68	5.072,70	1.906,13	2.918,58
16	Србобран	120,06	1.136,16	2.147,06	1.267,45	3.456,58	1.495,63	1.625,47
17	Сремски Карловци	35,48	111,68	197,64	128,45	164,00	56,43	127,45
18	Темерин	70,19	678,78	1.191,28	642,75	1.756,27	568,30	867,85
19	Тител	67,79	1.006,09	1.395,63	640,91	2.048,23	709,41	1.031,73
	Средње-банатски округ	551,63	8.211,92	15.440,70	8.466,40	15.060,71	9.226,97	9.546,27
20	Житиште	151,17	1.375,67	3.458,96	1.884,40	2.987,38	1.876,09	1.971,52
21	Зрењанин	200,14	3.207,02	5.654,93	3.143,75	5.226,62	3.472,24	3.486,49
22	Нова Црња	92,44	766,66	1.720,97	841,87	1.456,15	999,49	975,62
23	Нови Бечеј	41,23	1.536,30	2.649,07	1.637,88	3.769,89	1.788,79	1.926,87
24	Сечањ	66,66	1.326,28	1.956,77	958,50	1.620,67	1.090,37	1.185,77
	Северно банатски округ	288,32	7.029,36	12.970,17	6.547,66	14.133,08	6.794,09	8.193,72
25	Ада	15,55	665,36	1.727,34	1.116,84	2.157,22	1.077,84	1.136,46
26	Кањижа	43,86	1.172,77	2.538,10	1.155,71	2.322,56	1.257,59	1.446,60
27	Кикинда	164,94	2.430,22	4.070,37	2.067,44	4.610,78	2.083,93	2.668,75
28	Нови Кнежевац	19,96	899,58	1.331,78	688,83	1.621,61	760,50	912,35
29	Сента	37,93	916,25	2.270,39	1.132,81	2.167,45	1.165,42	1.304,97
30	Чока	6,07	945,19	1.032,18	386,03	1.253,46	448,80	724,59
	Јужно-банатски округ	1.269,57	11.419,73	22.163,89	12.646,10	26.097,81	12.753,82	14.719,42
31	Алибунар	92,59	1.668,23	3.577,71	1.888,66	4.183,08	2.192,13	2.282,05
32	Бела Црква	88,00	1.032,77	1.920,43	1.027,75	2.027,96	1.013,15	1.219,38
33	Вршац	230,93	1.904,85	3.539,18	2.198,99	4.418,91	1.844,23	2.458,57
34	Ковачица	45,86	1.571,68	3.544,27	2.314,21	4.481,85	2.223,41	2.391,58
35	Ковин	712,42	1.693,14	3.334,57	2.012,12	3.794,94	1.816,63	2.309,44
36	Опово	7,85	540,43	1.027,01	658,49	1.320,04	704,19	710,76
37	Панчево	62,80	1.956,31	3.468,95	1.650,46	3.830,98	2.096,00	2.193,90
38	Планиште	29,11	1.052,32	1.751,77	895,42	2.040,04	864,08	1.153,73
	Сремски округ	1.911,12	10.954,26	26.428,04	13.322,05	19.520,65	10.992,93	14.427,22
39	Инђија	868,24	1.328,12	3.022,93	1.620,98	2.337,27	1.339,65	1.835,51
40	Ириг	100,33	908,71	1.012,64	781,55	1.140,76	664,72	788,80
41	Пећинци	39,86	1.453,51	4.776,55	859,91	1.900,68	1.023,80	1.806,10
42	Рума	42,82	1.781,92	3.665,62	1.925,24	3.153,07	1.888,84	2.113,73
43	Сремска Митровица	182,39	2.438,20	5.674,32	2.389,18	4.424,66	2.454,02	3.021,75
44	Стара Пазова	62,16	1.274,98	3.408,10	2.283,59	2.791,84	1.550,31	1.964,13
45	Шид	615,32	1.768,82	4.867,89	3.461,60	3.772,38	2.071,59	2.897,20
	Укупно субвенције у Војводини	8.259,02	68.465,22	129.791,12	72.086,32	143.936,08	70.773,62	84.507,55

Табела 95. Преглед укупних државних субвенција на нивоу округа и општина у АП Војводини по хектару пољопривредних површина у периоду од 2006. до 2011. године

Редни број	Округ / Општина	Износ државних субвенција у 000 еврима по хектару						Просек од 2006 до 2010 године
		2006. година	2007. година	2008. година	2009. година	2010. година	2011. година	
	Сверно - бачки округ	8,02	52,22	83,36	44,97	69,14	52,05	51,54
1	Бачка Топола	0,87	51,93	73,42	40,61	58,53	47,79	45,07
2	Мали Иђош	0,86	51,77	60,69	33,92	51,44	41,78	39,73
3	Суботица	13,81	52,49	93,83	49,77	79,07	56,65	57,79
	Западно-бачки округ	4,91	37,32	67,83	52,89	105,55	42,72	53,70
4	Апатин	1,03	35,95	40,97	142,17	75,53	26,65	59,13
5	Кула	1,38	36,43	75,31	49,99	115,66	41,22	55,75
6	Опаци	18,23	38,99	74,90	34,95	100,20	49,81	53,46
7	Сомбор	2,85	37,47	68,70	38,53	110,27	44,87	51,56
	Јужно-бачки округ	6,00	45,67	78,62	40,29	112,16	42,86	56,55
8	Бач	5,23	42,68	66,65	48,67	134,64	47,56	59,57
9	Бачка Паланка	4,61	46,01	78,12	33,54	111,89	45,16	54,84
10	Бачки Петровац	10,84	45,32	122,48	73,98	158,12	70,17	82,15
11	Беоцин	6,91	44,11	80,36	39,52	88,07	54,04	51,80
12	Бечеј	2,73	46,16	74,02	46,23	116,54	44,58	57,14
13	Врбас	3,39	47,05	63,93	27,61	97,57	31,53	47,91
14	Жабал	13,57	46,94	73,15	41,76	111,68	39,85	57,42
15	Нови Сад	7,57	47,06	95,91	35,40	99,08	37,23	57,00
16	Србобран	4,55	43,10	81,45	48,08	131,13	56,74	61,67
17	Сремски Карловци	13,83	43,54	77,05	50,08	63,94	22,00	49,69
18	Темерин	4,57	44,21	77,58	41,86	114,38	37,01	56,52
19	Тител	3,06	45,41	62,99	28,93	92,44	32,02	46,56
	Средње-банатски округ	1,93	28,76	54,08	29,65	52,75	32,32	33,43
20	Житиште	3,17	28,84	72,52	39,51	62,64	39,34	41,34
21	Зрењанин	1,78	28,59	50,41	28,02	46,59	30,95	31,08
22	Нова Црња	3,73	30,97	69,51	34,00	58,82	40,37	39,41
23	Нови Бечеј	0,77	28,68	49,45	30,57	70,37	33,39	35,97
24	Сечањ	1,41	28,03	41,35	20,26	34,25	23,04	25,06
	Северно банатски округ	1,39	33,84	62,43	31,52	68,03	32,70	39,44
25	Ада	0,77	33,14	86,03	55,63	107,44	53,68	56,60
26	Кањижа	1,27	33,98	73,55	33,49	67,30	36,44	41,92
27	Кикинда	2,34	34,42	57,66	29,29	65,31	29,52	37,80
28	Нови Кнежевац	0,74	33,50	49,59	25,65	60,38	28,32	33,97
29	Сента	1,42	34,19	84,72	42,27	80,88	43,49	48,70
30	Чока	0,21	32,69	35,70	13,35	43,35	15,52	25,06
	Јужно-банатски округ	3,72	33,46	64,94	37,05	76,46	37,37	43,12
31	Алибунар	1,80	32,44	69,57	36,72	81,34	42,62	44,37
32	Бела Црква	3,21	37,66	70,03	37,48	73,95	36,95	44,47
33	Вршац	3,69	30,43	56,54	35,13	70,60	29,46	39,28
34	Ковачица	1,22	41,89	94,46	61,68	119,45	59,26	63,74
35	Ковин	14,87	35,35	69,62	42,01	79,23	37,93	48,21
36	Опово	0,47	32,04	60,88	39,04	78,25	41,74	42,13
37	Панчево	0,99	30,98	54,94	26,14	60,67	33,20	34,75
38	Планиште	0,85	30,55	50,86	26,00	59,23	25,09	33,50
	Сремски округ	7,44	42,64	102,86	51,85	75,98	42,79	56,15
39	Инђија	26,17	40,03	91,11	48,86	70,44	40,38	55,32
40	Ириг	5,71	51,70	57,62	44,47	64,91	37,82	44,88
41	Пећинци	1,15	41,88	137,61	24,77	54,76	29,50	52,03
42	Рума	0,99	41,03	84,41	44,33	72,60	43,49	48,67
43	Сремска Митровица	3,23	43,14	100,39	42,27	78,28	43,42	53,46
44	Стара Пазова	2,08	42,61	113,91	76,33	93,31	51,82	65,65
45	Шид	14,80	42,53	117,05	83,24	90,71	49,81	69,66
	Укупно субвенције у Војводини	3,92	32,03	60,42	33,37	66,15	32,57	39,18

ПРИЛОГ VI

6.6 Приноси пољопривредних култура по окрузима и општинама у АП Војводини

Табела 96. Просечни приноси пшенице по хектару на нивоу округа и општина у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године

Округ	Општина	2001. година	2002. година	2003. година	2004. година	2005. година	2006. година	2007. година	2008. година	2009. година	2010. година
Северно Бачки	Бачка Топола	3,94	3,83	2,19	4,82	4,36	4,65	3,66	4,94	4,09	4,00
	Мали Иђош	4,75	3,89	2,12	4,55	3,80	4,46	3,56	4,59	3,80	3,90
	Суботица	3,46	3,56	1,59	4,44	4,05	4,65	3,62	5,09	3,70	3,61
Западно-бачки округ	Апатин	4,70	4,35	2,94	5,27	4,59	3,88	3,23	5,06	5,00	4,21
	Кула	4,32	3,84	2,63	4,93	4,22	4,76	4,05	4,88	4,35	3,67
	Оџаци	4,34	4,22	3,10	5,03	4,20	4,29	4,27	5,13	4,60	3,76
	Сомбор	4,26	4,39	2,51	4,97	4,28	4,42	3,76	5,21	4,10	3,86
Јужно-бачки округ	Бач	4,23	3,97	3,59	4,71	4,44	4,44	4,19	5,10	4,21	3,72
	Бачка Паланка	4,18	3,89	2,73	4,49	3,52	3,80	3,93	5,04	4,26	3,33
	Бачки Петровац	4,45	3,61	2,87	4,61	4,42	4,15	4,32	4,99	4,99	4,10
	Беочин	3,73	3,03	2,01	4,43	3,63	3,50	3,45	4,43	3,71	3,47
	Бечеј	4,65	3,86	2,77	5,09	4,29	4,49	4,36	5,21	4,21	3,77
	Врбас	4,84	4,04	2,67	5,08	4,17	4,95	4,59	5,03	4,37	3,97
	Жабалђ	4,66	3,54	2,29	5,00	3,86	3,65	4,00	5,26	4,54	4,05
	Нови Сад	4,29	3,46	2,68	4,85	3,80	3,97	3,74	4,80	3,91	3,49
	Србобран	4,52	3,89	2,75	4,87	3,85	4,33	4,78	5,34	4,71	4,02
	Сремски Карловци	3,12	2,57	1,42	3,22	2,66	2,65	2,52	2,66	2,74	3,04
	Темерин	4,95	3,79	2,76	5,45	4,90	7,57	4,71	5,38	4,92	4,10
Тител	3,02	2,84	2,21	4,74	3,79	3,34	3,82	4,84	3,86	3,34	
Средње-банатски округ	Житиште	4,00	2,85	2,17	4,80	2,76	3,74	3,55	4,32	3,53	3,46
	Зрењанин	4,07	2,91	2,16	4,88	4,18	3,88	3,92	4,83	3,96	3,80
	Нова Црња	3,46	2,43	1,71	4,28	3,75	3,43	3,43	3,92	3,26	2,89
	Нови Бечеј	4,01	1,97	1,61	4,81	3,57	3,27	3,66	3,99	3,80	3,61
	Сечањ	3,84	3,07	2,42	4,83	3,71	3,57	3,72	4,17	3,66	3,72
Северно-банатски округ	Ада	4,22	3,01	2,08	4,90	4,01	4,17	3,52	4,66	3,70	3,22
	Кањижа	3,17	2,45	1,05	4,79	3,61	3,93	2,82	4,25	3,41	3,58
	Кикинда	3,87	2,79	1,61	4,53	3,42	3,85	3,81	4,34	3,34	3,99
	Нови Кнежевац	3,38	2,73	1,97	4,44	2,85	2,42	2,79	3,87	2,85	3,56
	Сента	3,87	3,23	2,06	4,56	3,57	3,67	3,23	4,24	2,94	3,36
	Чока	3,20	2,34	1,36	4,45	3,74	2,95	3,10	3,81	2,81	3,43
Јужно-банатски округ	Алибунар	3,67	2,66	1,83	4,13	3,75	3,90	3,34	4,88	4,15	3,77
	Бела Црква	3,50	2,88	1,82	4,21	3,67	3,37	3,36	4,17	3,72	3,81
	Вршац	3,23	2,88	2,48	4,41	3,69	3,12	3,13	4,75	3,77	3,83
	Ковачица	4,11	2,67	2,45	4,90	3,86	4,64	3,76	4,60	3,86	4,13
	Ковин	3,96	3,32	2,17	4,52	3,71	3,54	3,74	4,95	4,07	3,51
	Опово	4,41	3,36	2,40	4,98	4,04	4,10	4,09	4,39	3,93	4,21
	Панчево	4,33	3,70	2,66	5,08	4,17	4,14	4,28	5,33	4,18	3,90
	Пландиште	3,08	2,88	1,89	4,41	2,98	2,59	3,68	4,74	3,60	3,67
Сремски округ	Инђија	4,81	3,41	2,10	5,19	4,45	4,42	4,33	5,52	4,44	3,92
	Ириг	4,08	3,18	1,99	4,49	4,30	3,51	3,68	4,11	3,14	3,10
	Пећинци	3,85	3,55	2,18	4,63	3,25	2,88	3,54	4,24	3,47	2,74
	Рума	4,28	4,22	2,81	5,01	4,18	4,12	4,12	5,20	4,14	3,58
	Сремска Митровица	4,24	4,18	2,92	4,96	4,15	4,12	4,04	4,87	4,20	3,60
	Стара Пазова	5,12	4,00	2,87	5,74	4,11	4,10	4,40	4,70	3,86	4,28
	Шид	4,14	3,76	2,28	4,79	3,98	4,15	4,15	5,01	4,65	3,95

Табела 97. Просечни приноси кукуруза по хектару на нивоу округа и општина у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године

Округ	Општина	2001. година	2002. година	2003. година	2004. година	2005. година	2006. година	2007. година	2008. година	2009. година	2010. година
Северно Бачки	Бачка Топола	6,49	5,97	2,76	7,04	6,76	6,52	3,13	6,61	6,01	8,31
	Мали Иђош	5,98	5,53	3,01	6,06	6,18	5,87	2,68	5,42	4,49	6,54

Округ	Општина	2001. година	2002. година	2003. година	2004. година	2005. година	2006. година	2007. година	2008. година	2009. година	2010. година
Западно-бачки округ	Суботица	5,72	4,18	2,46	5,81	6,19	5,97	2,70	6,13	5,91	7,37
	Апатин	5,49	5,39	3,65	5,79	7,42	5,76	4,85	7,36	6,11	6,20
	Кула	6,00	5,66	2,99	5,88	6,94	5,86	4,07	5,72	5,72	6,86
	Оџаци	6,13	6,36	4,60	6,65	5,43	6,92	5,01	6,48	6,47	7,59
	Сомбор	6,13	6,19	3,40	6,53	6,78	7,24	4,10	7,00	6,36	7,33
Јужно-бачки округ	Бач	4,66	6,21	5,66	6,23	7,22	6,54	5,12	5,99	5,36	5,73
	Бачка Паланка	6,06	6,32	4,31	6,35	6,82	6,65	4,95	6,02	6,02	7,36
	Бачки Петровац	5,77	5,67	4,27	6,23	6,85	5,00	4,69	5,70	5,12	6,42
	Беочин	5,94	6,24	3,74	5,68	6,36	5,68	4,25	5,82	5,39	6,88
	Бечеј	6,08	5,88	3,20	6,95	5,90	6,65	4,70	6,11	5,94	7,63
	Врбас	7,05	6,56	4,21	6,98	7,18	6,99	5,74	6,95	6,78	8,18
	Жабалъ	5,59	5,52	3,41	5,49	5,55	5,25	4,66	5,49	6,15	8,23
	Нови Сад-град	4,97	5,25	3,65	5,37	8,62	5,99	4,95	5,62	6,12	7,25
	Србобран	6,83	6,37	3,53	6,65	5,85	7,29	5,24	5,83	5,93	8,54
	Сремски Карловци	4,00	4,00	3,00	4,70	6,97	4,00	3,50	3,80	4,50	5,00
	Темерин	7,22	6,33	5,03	8,07	7,22	7,77	6,80	8,56	7,55	8,37
	Тител	4,61	5,52	3,79	6,17	6,70	5,93	4,34	6,54	7,69	7,54
	Средње-банатски округ	Житиште	5,03	3,51	2,82	5,25	7,18	5,56	4,49	5,13	5,96
Зрењанин		5,00	3,74	2,63	5,56	6,73	5,75	4,09	4,97	5,81	6,49
Нова Црња		5,78	3,25	2,86	5,21	5,92	5,80	4,51	5,44	5,63	4,12
Нови Бечеј		4,78	3,93	2,24	4,69	6,24	4,72	3,82	5,17	5,38	6,69
Сечањ		5,38	3,41	3,00	5,23	5,94	5,49	4,64	4,75	6,46	7,01
Северно-банатски округ	Ада	5,90	4,45	2,32	5,81	5,44	5,86	3,58	5,31	5,17	7,00
	Кањижа	4,48	3,24	1,78	4,57	5,61	5,64	2,51	4,23	4,02	5,82
	Кикинда	4,56	3,16	2,86	4,99	6,04	5,56	3,97	5,16	5,68	5,10
	Нови Кнежевац	4,65	2,93	2,46	4,82	6,04	4,20	2,13	3,83	3,76	5,32
	Сента	6,01	4,38	2,92	4,94	5,64	5,82	2,54	4,63	4,48	4,84
Јужно-банатски округ	Чока	4,83	4,01	2,69	4,97	4,65	4,87	3,32	3,91	3,77	5,69
	Алибунар	5,06	4,49	3,45	5,47	6,14	5,19	3,39	4,75	5,78	6,13
	Бела Црква	3,46	3,56	2,64	4,09	6,64	4,31	2,59	3,59	4,20	5,01
	Вршац	4,11	3,98	3,13	5,03	6,87	5,12	2,96	3,52	5,30	5,94
	Ковачица	5,38	3,79	2,94	6,14	6,69	6,14	4,31	4,55	6,18	7,22
	Ковин	5,53	5,54	3,52	6,08	4,99	5,13	3,93	4,94	7,02	6,79
	Опово	5,59	4,22	5,33	7,28	7,02	6,47	4,58	5,08	7,24	8,17
	Панчево	6,08	5,15	4,21	6,64	7,01	6,54	3,93	5,34	6,72	7,44
Сремски округ	Пландиште	4,58	4,31	3,17	4,72	5,84	5,19	3,64	4,54	5,90	6,33
	Инђија	5,97	6,10	4,34	6,91	7,54	6,27	4,81	6,86	6,96	6,45
	Ириг	5,36	4,97	3,60	5,10	7,01	4,84	3,75	4,53	4,33	5,05
	Пећинци	5,17	4,38	3,35	5,52	6,76	4,74	3,03	3,82	4,90	4,82
	Рума	6,69	5,98	4,40	5,82	7,66	5,98	4,61	5,46	6,03	6,44
	Сремска Митровица	6,10	5,93	4,97	5,91	6,00	5,55	5,00	5,47	5,48	6,59
	Стара Пазова	6,60	5,95	4,43	6,16	7,20	6,52	5,33	6,46	6,20	6,61
	Шид	6,03	6,10	4,34	6,42	5,80	6,35	5,17	6,52	6,05	6,00

Табела 98. Просечни приноси шећерне репе по хектару на нивоу округа и општина у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године

Округ	Општина	2001. година	2002. година	2003. година	2004. година	2005. година	2006. година	2007. година	2008. година	2009. година	2010. година
Северно Бачки	Бачка Топола	47,27	44,10	22,61	43,71	57,84	47,95	38,09	50,89	46,48	58,61
	Мали Иђош	46,56	41,16	23,32	44,03	55,88	40,28	26,55	42,83	38,60	56,11
	Суботица	41,94	38,32	18,23	44,48	56,68	44,81	41,13	57,39	45,62	55,98
Западно-бачки округ	Апатин	44,09	49,04	24,53	44,51	48,24	41,91	42,63	54,29	47,78	47,99
	Кула	41,11	44,52	30,56	43,13	49,15	43,52	35,94	48,56	43,28	46,53
	Оџаци	41,77	40,95	29,08	51,40	48,02	38,82	43,16	45,74	55,22	53,82
Јужно-бачки округ	Сомбор	44,49	42,42	29,01	52,07	50,66	48,37	44,13	52,06	47,69	50,11
	Бач	39,76	55,34	26,72	41,98	39,41	62,50	37,57	41,61	37,55	39,86
	Бачка Паланка	40,46	47,75	31,78	45,97	45,29	41,37	43,14	41,07	46,96	49,42

Округ	Општина	2001. година	2002. година	2003. година	2004. година	2005. година	2006. година	2007. година	2008. година	2009. година	2010. година
	Бачки Петровац	42,36	49,86	29,86	50,74	53,59	48,01	43,31	51,66	60,11	51,39
	Беочин	28,95	0,00	10,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Бечеј	50,64	45,62	25,96	53,35	48,98	47,19	45,62	36,98	45,16	47,21
	Врбас	46,31	48,54	31,24	48,52	46,71	47,82	44,37	49,83	51,49	48,76
	Жабалъ	35,36	29,92	20,50	50,77	46,47	37,63	39,84	39,10	43,50	52,01
	Нови Сад- град	43,30	38,29	30,84	44,44	49,62	44,03	41,18	45,23	49,46	51,50
	Србобран	50,89	45,47	26,01	55,36	51,13	49,49	44,08	52,49	49,36	49,54
	Сремски Карловци	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Темерин	54,64	38,67	28,38	49,60	49,69	46,60	38,08	63,54	52,53	56,37
Тител	44,76	36,29	33,05	54,53	50,07	40,22	34,57	39,41	38,86	50,27	
Средње- банатски округ	Житиште	38,54	23,73	21,49	42,05	44,78	39,82	36,99	40,41	44,75	52,18
	Зрењанин	36,65	29,83	19,68	37,40	48,47	45,59	41,16	60,97	48,16	51,00
	Нова Црња	31,73	24,42	18,96	31,89	37,41	34,05	30,62	30,93	34,57	28,64
	Нови Бечеј	26,52	30,03	30,65	34,67	54,53	45,72	37,22	46,93	30,66	45,29
	Сечањ	31,82	27,49	24,01	38,61	42,12	38,03	31,34	45,28	32,42	44,45
Северно- банатски округ	Ада	43,89	40,00	32,28	39,81	46,01	39,84	29,33	34,04	31,29	33,32
	Кањижа	32,87	24,74	13,73	34,43	36,72	37,57	23,51	29,18	26,98	40,09
	Кикинда	30,47	30,11	17,48	38,76	38,19	43,38	42,33	51,18	44,24	45,82
	Нови Кнежевац	33,11	27,14	20,44	32,54	38,89	38,63	33,39	17,04	32,01	46,80
	Сента	35,25	34,31	22,10	41,50	47,63	41,03	26,88	35,74	38,21	49,45
Јужно- банатски округ	Чока	28,34	17,33	17,51	34,36	38,88	32,86	29,91	39,84	33,97	40,85
	Алибунар	32,82	27,72	27,86	31,00	41,02	31,47	23,82	39,93	35,00	40,84
	Бела Црква	31,03	27,06	19,39	10,00	20,00	20,00	18,00	10,00	10,00	10,00
	Вршац	45,53	40,83	30,38	22,62	51,12	38,75	36,67	42,79	51,92	60,43
	Ковачица	44,41	36,83	25,87	49,17	51,26	47,72	40,12	46,13	47,00	57,77
	Ковин	33,37	30,06	24,23	49,08	49,58	38,45	45,13	51,18	51,13	54,57
	Опово	41,81	40,07	28,06	51,79	34,45	45,10	47,10	43,29	43,54	60,54
	Панчево	46,56	42,37	22,64	50,19	52,09	50,23	32,89	46,48	40,17	50,85
	Пландиште	29,34	31,79	19,38	52,64	43,67	30,11	36,60	0,00	0,00	0,00
Сремски округ	Инђија	33,31	34,15	25,38	37,83	42,74	50,10	51,90	50,61	41,62	54,85
	Ириг	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	55,00	52,44	0,00	38,70	0,00
	Пећинци	40,08	37,73	26,49	44,88	51,04	37,83	34,70	43,27	43,34	47,48
	Рума	45,77	47,31	25,80	50,48	48,79	33,87	42,81	46,73	47,36	52,86
	Сремска Митровица	47,10	47,46	32,68	50,63	52,03	48,74	43,92	43,69	47,44	48,39
	Стара Пазова	49,44	39,29	30,63	53,88	51,12	54,08	44,79	54,28	47,17	54,27
	Шид	50,05	55,61	34,38	44,79	44,00	48,20	45,56	49,66	49,57	41,51

Табела 99. Просечни приноси сунцокрета по хектару на нивоу округа и општина у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године

Округ	Општина	2001. година	2002. година	2003. година	2004. година	2005. година	2006. година	2007. година	2008. година	2009. година	2010. година
Северно Бачки	Бачка Топола	2,41	2,49	1,86	2,50	1,77	2,31	2,14	2,64	2,00	2,72
	Мали Иђош	2,39	2,27	1,59	2,33	1,25	2,03	1,72	2,40	1,91	1,88
	Суботица	2,06	1,82	1,44	2,38	1,68	2,26	1,72	2,51	2,25	2,62
Западно- бачки округ	Апатин	1,50	1,82	1,37	1,68	1,06	1,72	1,61	2,61	2,23	2,44
	Кула	2,17	2,51	1,91	2,45	1,70	2,41	2,39	2,64	2,83	2,57
	Оџаци	1,70	2,11	1,87	1,82	1,50	1,94	1,86	1,97	1,63	1,29
	Сомбор	2,05	2,23	1,70	2,45	1,39	2,06	2,05	2,62	2,31	2,38
Јужно- бачки округ	Бач	1,48	1,76	1,88	2,67	1,95	2,55	2,13	2,59	2,21	3,00
	Бачка Паланка	1,38	1,96	1,64	1,57	1,52	1,77	2,06	2,49	2,52	2,75
	Бачки Петровац	1,80	2,72	2,55	2,16	1,65	2,26	2,67	2,49	2,44	2,51
	Беочин	1,69	2,35	2,13	2,07	1,66	2,16	2,25	2,44	2,76	2,34
	Бечеј	2,60	2,36	1,93	2,70	1,50	1,84	2,16	3,16	2,02	2,75
	Врбас	1,95	2,33	2,31	2,41	1,51	2,29	2,47	2,75	2,43	2,33
	Жабалъ	1,99	1,95	1,67	2,63	2,36	2,24	1,88	2,80	2,10	2,47
	Нови Сад- град	1,98	1,99	1,93	2,01	1,72	1,78	1,92	2,07	1,75	1,61

Округ	Општина	2001. година	2002. година	2003. година	2004. година	2005. година	2006. година	2007. година	2008. година	2009. година	2010. година
	Србобран	2,20	1,89	1,84	1,75	1,51	2,69	2,27	2,32	2,19	2,26
	Сремски Карловци	1,54	0,00	0,00	0,00	0,00	1,50	0,02	0,50	1,00	1,60
	Темерин	2,16	2,34	2,09	2,10	1,19	1,86	2,11	2,80	3,20	2,85
	Тител	2,41	2,31	2,14	2,67	2,10	2,74	2,31	2,81	2,16	2,13
Средње- банатски округ	Житиште	1,88	1,82	1,97	2,45	1,82	2,02	2,21	2,71	2,63	1,80
	Зрењанин	1,88	1,69	1,75	2,50	1,81	2,07	2,09	2,59	2,51	2,16
	Нова Црња	2,07	1,64	1,66	2,55	1,47	2,15	1,98	2,61	2,44	1,77
	Нови Бечеј	1,72	1,50	1,73	2,20	1,46	1,80	1,66	2,12	2,10	1,87
	Сечањ	2,05	1,86	1,87	2,43	2,14	2,36	2,17	2,55	2,56	2,31
Северно- банатски округ	Ада	2,50	2,20	1,29	2,66	1,88	1,84	2,35	2,25	2,15	2,27
	Кањижа	1,76	1,31	1,14	2,44	1,86	1,94	1,26	2,37	2,19	2,42
	Кикинда	2,03	1,72	1,65	2,49	1,70	1,95	2,06	2,48	2,58	2,11
	Нови Кнежевац	1,37	1,71	1,38	1,92	1,89	1,52	1,45	1,99	1,87	2,24
	Сента	1,77	1,92	1,41	2,15	1,60	2,10	1,48	2,18	1,77	2,37
Јужно- банатски округ	Чока	1,56	1,65	1,36	1,89	1,58	1,85	1,56	2,05	1,84	2,04
	Алибунар	1,86	1,88	1,84	2,07	1,86	1,92	1,89	2,47	2,26	2,10
	Бела Црква	1,69	1,57	1,58	2,01	1,61	1,82	1,59	1,96	2,27	2,05
	Вршац	1,74	1,65	1,84	2,08	1,67	1,88	1,69	2,06	2,48	2,36
	Ковачица	2,49	1,97	2,09	2,74	2,39	2,49	2,16	2,61	3,13	2,70
	Ковин	1,96	2,02	1,84	2,37	2,25	1,81	2,08	2,50	2,58	2,16
	Опово	2,15	1,77	2,17	2,62	2,13	2,22	2,21	2,90	2,81	2,78
	Панчево	2,32	2,02	2,17	2,52	2,21	2,37	2,32	2,68	2,62	2,61
	Планиште	1,51	1,57	1,84	2,19	1,46	1,79	1,89	2,25	2,61	2,32
Сремски округ	Инђија	2,20	2,40	2,27	2,46	1,80	2,40	2,32	2,76	2,63	2,40
	Ириг	1,86	1,95	1,81	2,30	2,10	2,45	1,95	2,53	2,22	2,33
	Пећинци	1,52	1,62	1,69	1,71	1,61	1,76	1,67	1,83	2,54	1,88
	Рума	1,98	1,99	2,05	1,81	2,02	2,47	2,21	2,46	2,43	2,08
	Сремска Митровица	2,08	2,09	2,14	2,48	3,74	3,88	3,98	2,83	2,60	3,23
	Стара Пазова	2,27	2,16	2,50	2,28	1,77	2,52	2,27	3,08	2,72	2,66
	Шид	1,85	1,84	1,73	2,17	1,98	2,20	1,81	2,68	2,26	2,26

Табела 100. Просечни приноси пасуља по хектару на нивоу округа и општина у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године

Округ	Општина	2001. година	2002. година	2003. година	2004. година	2005. година	2006. година	2007. година	2008. година	2009. година	2010. година
Северно Бачки	Бачка Топола	1,46	0,85	0,52	1,45	1,51	1,18	1,20	1,74	1,50	1,40
	Мали Иђош	1,60	1,78	0,64	1,35	1,07	1,34	1,15	1,65	1,41	1,65
	Суботица	1,07	0,76	0,86	1,39	2,42	1,69	1,13	1,38	1,58	1,35
Западно- бачки округ	Апатин	1,66	1,44	0,85	1,72	1,54	1,48	1,17	1,72	1,65	2,00
	Кула	1,38	1,75	0,76	1,34	1,67	1,61	1,00	1,53	2,69	2,48
	Оџаци	1,44	1,17	0,94	1,97	1,54	1,68	1,33	1,26	1,73	1,68
	Сомбор	1,46	1,12	0,61	1,67	1,43	1,44	0,87	1,34	1,39	1,61
Јужно- бачки округ	Бач	1,39	1,39	0,96	1,61	1,95	2,13	2,00	1,73	2,54	2,48
	Бачка Паланка	1,28	0,99	0,66	0,83	1,03	1,05	1,02	1,18	1,65	1,91
	Бачки Петровац	1,06	0,84	0,80	0,93	0,98	1,09	1,11	1,22	1,18	1,02
	Беочин	1,23	1,27	0,70	1,16	1,94	1,29	0,89	1,11	0,86	1,22
	Бечеј	0,86	2,59	2,42	1,69	2,10	2,55	2,15	2,37	2,10	2,25
	Врбас	1,47	1,25	0,84	1,11	1,19	1,36	1,06	1,17	1,71	0,70
	Жабалъ	1,10	0,94	0,90	1,14	1,66	1,46	1,30	1,30	1,97	2,41
	Нови Сад- град	1,28	1,25	0,85	1,41	1,65	1,66	1,42	1,42	2,06	1,52
	Србобран	1,45	1,50	0,83	1,32	1,73	1,70	1,08	1,38	1,28	1,83
	Сремски Карловци	1,00	0,50	0,30	0,60	0,79	0,69	0,60	0,46	0,60	1,10
	Темерин	2,98	2,79	2,50	2,86	1,36	1,55	1,58	1,72	1,88	1,65
Тител	1,20	0,90	0,68	0,86	2,56	1,08	2,31	0,87	1,72	1,15	
Средње- банатски округ	Житиште	1,26	0,58	0,39	0,73	3,87	1,53	1,64	1,47	1,67	1,34
	Зрењанин	1,58	0,59	1,02	0,77	1,21	1,34	0,99	1,25	1,34	1,56
	Нова Црња	1,01	1,03	0,59	0,75	1,06	0,87	0,09	0,97	0,96	0,72
	Нови Бечеј	1,04	1,10	0,59	0,96	1,20	1,43	1,00	0,96	1,70	1,11

Округ	Општина	2001. година	2002. година	2003. година	2004. година	2005. година	2006. година	2007. година	2008. година	2009. година	2010. година
	Сечањ	0,95	0,65	0,47	0,72	0,99	1,19	1,17	1,25	0,84	1,03
Северно-банатски округ	Ада	1,25	1,00	0,80	1,64	1,44	1,25	0,84	0,85	0,70	1,00
	Кањижа	1,14	0,72	0,44	0,95	1,25	1,11	0,61	0,82	0,72	1,79
	Кикинда	1,01	1,45	0,46	0,69	1,18	0,98	1,00	1,05	1,15	0,80
	Нови Кнежевац	0,93	1,11	0,78	0,93	1,41	1,14	0,86	0,89	0,93	1,50
	Сента	1,29	1,25	1,07	0,94	1,50	1,54	1,27	1,46	1,27	1,86
	Чока	1,14	1,10	0,30	0,76	1,10	0,91	0,81	0,93	0,73	0,88
	Алибунар	0,97	0,78	0,79	1,07	1,32	1,21	0,93	1,01	1,23	1,42
Јужно-банатски округ	Бела Црква	1,04	0,98	0,66	0,76	0,72	0,54	0,44	0,59	0,49	0,71
	Вршац	1,22	1,19	0,91	1,05	0,97	1,36	0,84	1,11	1,25	1,32
	Ковачица	1,19	0,76	0,69	0,98	1,12	1,13	0,82	0,79	0,76	0,97
	Ковин	1,08	1,17	0,84	0,79	1,23	1,09	0,92	0,96	1,12	1,28
	Опово	2,47	0,96	2,54	1,50	0,99	1,22	1,22	1,18	1,93	1,86
	Панчево	1,47	0,80	0,74	1,19	1,71	2,13	1,23	1,50	1,69	1,51
	Пландиште	1,05	0,93	0,78	0,79	1,42	1,42	0,84	1,11	1,71	1,58
	Инђија	1,07	0,69	0,65	1,25	1,55	1,29	1,36	1,31	1,36	1,43
Сремски округ	Ириг	1,41	1,17	0,67	0,64	1,01	1,77	1,40	1,06	1,26	1,21
	Пећинци	1,17	1,26	0,74	1,59	1,16	1,38	0,97	0,93	1,37	1,00
	Рума	1,54	1,48	0,79	1,50	1,55	1,41	1,07	1,12	1,22	1,14
	Сремска Митровица	1,18	1,12	0,79	1,22	1,05	1,20	0,76	0,92	0,93	0,95
	Стара Пазова	1,11	1,07	0,59	1,08	1,70	1,45	1,43	1,20	1,20	1,65
	Шид	1,25	1,07	0,62	1,44	1,59	1,58	1,32	1,12	0,89	1,60

Табела 101. Просечни приноси кромпира по хектару на нивоу округа и општина у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године

Округ	Општина	2001. година	2002. година	2003. година	2004. година	2005. година	2006. година	2007. година	2008. година	2009. година	2010. година
Северно Бачки	Бачка Топола	12,98	11,27	7,03	14,42	12,13	16,34	9,22	11,66	10,15	11,29
	Мали Иђош	17,58	15,31	7,90	9,55	8,59	8,80	6,67	17,47	15,34	20,33
	Суботица	11,90	10,47	5,99	9,27	14,05	14,59	12,22	11,80	12,35	17,69
Западно-бачки округ	Апатин	20,35	15,19	5,81	18,83	19,40	20,19	16,41	25,09	25,40	0,00
	Кула	8,39	12,42	7,72	12,30	14,08	13,84	11,91	16,51	20,34	19,04
	Оџаци	15,30	19,17	17,77	26,56	21,76	19,78	16,52	22,42	19,74	22,00
	Сомбор	14,01	13,41	7,42	16,64	15,91	15,86	11,33	16,31	19,12	14,99
Јужно-бачки округ	Бач	13,66	12,64	10,52	15,14	16,27	14,10	13,03	11,26	14,56	14,57
	Бачка Паланка	15,95	16,71	11,27	23,18	20,04	21,11	18,76	20,39	25,91	25,00
	Бачки Петровац	21,52	25,24	22,51	26,71	25,38	26,50	23,51	31,62	33,35	23,94
	Беочин	10,78	8,88	3,61	9,24	7,65	5,01	7,45	8,17	4,24	5,29
	Бечеј	20,22	19,52	11,92	21,23	27,26	27,12	16,59	21,50	24,76	27,49
	Врбас	20,94	17,56	16,27	19,01	24,13	20,19	21,46	15,57	17,73	17,48
	Жабал	5,97	5,41	4,28	22,10	39,03	4,83	21,84	24,96	21,20	21,42
	Нови Сад-град	8,32	9,17	7,15	11,29	12,64	14,02	12,40	12,81	14,61	14,63
	Србобран	18,48	16,46	12,75	14,01	27,13	30,04	11,17	37,90	42,04	35,00
	Сремски Карловци	3,80	3,00	1,20	4,50	7,00	7,00	6,00	6,50	10,00	0,00
	Темерин	28,10	27,24	22,06	27,53	32,86	34,12	27,88	32,66	31,64	34,43
Тител	13,80	10,50	8,47	17,53	17,28	13,93	9,14	11,51	17,61	18,27	
Средње-банатски округ	Житиште	10,17	5,87	4,99	11,30	18,73	21,77	18,70	18,55	18,67	14,18
	Зрењанин	14,10	8,99	5,77	14,92	15,86	17,24	14,34	13,97	14,82	13,90
	Нова Црња	9,65	6,93	4,09	8,71	8,72	7,88	8,00	18,69	8,45	7,16
	Нови Бечеј	14,74	12,14	6,17	13,14	16,83	16,69	13,36	24,50	27,29	7,94
	Сечањ	13,08	8,93	3,36	10,86	10,24	16,96	9,42	15,21	13,51	11,87
Северно-банатски округ	Ада	12,24	7,86	3,93	11,73	6,93	8,53	5,79	12,00	11,64	15,77
	Кањижа	8,66	6,38	4,92	9,08	10,96	10,74	7,75	8,49	7,27	7,08
	Кикинда	9,85	9,49	6,89	12,91	21,33	18,66	17,65	16,58	17,12	11,85
	Нови Кнежевац	10,71	9,68	4,09	10,72	12,52	10,00	8,44	11,73	7,72	9,07
	Сента	16,94	12,00	10,66	7,00	10,33	12,37	6,00	7,29	12,78	30,34
	Чока	12,21	11,58	7,27	14,38	12,01	10,46	8,62	8,59	9,40	10,25
Јужно-	Алибунар	7,95	9,27	5,60	8,44	9,95	12,46	9,44	8,55	9,71	11,35

Округ	Општина	2001. година	2002. година	2003. година	2004. година	2005. година	2006. година	2007. година	2008. година	2009. година	2010. година
банатски округ	Бела Црква	7,60	7,27	4,77	8,55	6,90	7,57	5,54	7,01	7,29	8,08
	Вршац	7,57	9,49	3,75	8,26	8,59	9,21	6,48	7,35	8,09	8,28
	Ковачица	13,76	8,53	6,76	13,49	13,34	10,84	8,59	8,81	4,45	8,02
	Ковин	12,14	12,54	6,86	12,16	16,41	14,92	10,65	10,85	16,12	15,75
	Опово	16,15	13,14	7,98	17,81	23,12	16,51	9,03	11,86	13,67	16,10
	Панчево	13,65	9,50	14,65	14,85	15,06	15,29	12,28	16,46	14,10	11,61
	Пландиште	8,37	9,98	7,21	20,44	13,03	14,13	9,43	13,57	14,06	15,43
Сремски округ	Инђија	13,80	11,59	3,25	6,70	8,60	8,93	8,95	10,86	6,75	6,50
	Ириг	10,63	8,42	4,38	9,91	8,32	9,61	7,28	8,87	6,55	9,27
	Пећинци	14,89	11,46	5,12	9,95	10,93	12,18	12,23	9,36	9,34	8,15
	Рума	13,96	14,19	10,45	16,90	20,75	18,78	16,08	14,22	14,70	16,91
	Сремска Митровица	14,02	13,14	6,65	12,06	13,39	12,88	10,73	9,96	10,08	10,80
	Стара Пазова	10,77	6,64	4,58	9,15	11,39	12,65	10,58	11,09	10,73	12,96
	Шид	10,57	9,83	8,38	14,88	13,14	11,39	11,95	11,07	12,43	12,34

Табела 102. Просечни приноси крмог биља по хектару на нивоу округа и општина у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године

Округ	Општина	2001. година	2002. година	2003. година	2004. година	2005. година	2006. година	2007. година	2008. година	2009. година	2010. година
Северно Бачки	Бачка Топола	3,32	2,86	2,01	4,15	4,34	3,76	3,23	4,69	5,10	5,00
	Мали Иђош	2,91	2,79	2,98	5,22	3,85	5,27	3,58	2,34	2,76	2,59
	Суботица	3,07	2,03	1,29	2,44	2,74	3,07	2,45	3,45	3,46	5,18
Западно-бачки округ	Апатин	2,41	3,42	1,80	3,20	3,64	4,59	2,91	4,65	5,93	6,35
	Кула	2,80	2,46	2,10	2,95	3,45	3,62	2,18	3,16	3,45	3,51
	Оџаци	2,74	2,67	2,22	3,91	4,03	4,43	4,51	3,88	4,53	4,87
	Сомбор	4,67	3,95	2,13	3,41	4,35	2,90	2,54	3,43	5,60	2,60
Јужно-бачки округ	Бач	3,07	2,75	1,74	3,69	2,46	2,85	2,81	2,97	3,49	2,34
	Бачка Паланка	3,17	3,50	2,64	4,00	4,43	4,81	5,04	5,04	5,30	4,45
	Бачки Петровац	3,57	3,78	3,36	4,23	4,54	4,64	3,25	4,05	3,80	3,23
	Беочин	3,62	3,16	1,93	2,53	3,07	2,87	2,09	3,05	2,39	2,39
	Бечеј	3,60	3,67	2,36	3,69	4,76	5,05	5,40	5,46	5,41	4,86
	Врбас	5,19	4,43	3,97	5,39	4,70	5,08	4,57	5,01	4,83	5,72
	Жабал	3,26	6,57	6,52	7,27	8,87	7,65	5,93	6,26	7,31	6,95
	Нови Сад	3,39	4,30	3,27	3,87	3,61	3,97	4,07	4,23	4,41	4,40
	Србобран	6,07	5,08	4,38	5,07	5,61	5,00	5,24	6,12	7,85	6,36
	Сремски Карловци	1,31	1,69	1,15	1,76	1,97	1,60	2,57	3,07	1,52	1,75
	Темерин	4,48	3,34	2,47	3,78	3,37	4,28	3,90	3,82	7,08	4,15
Тител	5,07	3,61	4,59	5,31	6,59	5,09	4,36	6,26	5,58	6,96	
Средње-банатски округ	Житиште	3,45	2,36	2,13	2,49	2,71	2,87	2,75	2,73	2,69	3,73
	Зрењанин	3,24	2,99	2,05	2,83	3,26	3,34	3,59	3,27	4,46	3,69
	Нова Црња	3,48	3,03	2,58	2,77	3,54	3,30	2,99	4,08	4,29	4,36
	Нови Бечеј	2,73	1,67	1,11	1,67	1,87	1,90	2,87	1,61	1,96	1,88
Северно-банатски округ	Сечањ	3,07	2,71	2,44	2,74	2,78	3,04	3,02	3,25	3,17	4,16
	Ада	2,60	3,79	4,47	7,63	6,51	7,68	4,81	4,28	3,68	5,10
	Кањижа	4,05	2,25	1,91	3,90	4,52	4,40	3,00	3,65	3,63	3,82
	Кикинда	3,00	3,00	2,34	3,02	3,64	3,36	3,70	3,43	3,44	4,74
	Нови Кнежевац	1,94	1,44	1,16	2,65	2,95	2,66	2,48	3,96	3,91	3,98
	Сента	4,21	4,41	4,45	4,86	5,28	5,21	3,71	3,40	3,45	4,08
	Чока	4,90	3,98	3,23	4,71	5,23	4,07	3,24	3,34	3,34	3,94
Јужно-банатски округ	Алибунар	2,70	3,21	3,88	2,70	3,58	4,30	3,51	3,55	3,55	4,24
	Бела Црква	2,49	2,46	2,21	2,54	2,99	3,67	2,67	2,26	2,16	2,41
	Вршац	1,73	2,37	2,01	2,60	4,12	2,75	2,59	3,14	3,57	4,18
	Ковачица	3,15	1,98	1,97	2,72	4,66	4,76	4,02	3,47	3,43	4,58
	Ковин	2,54	2,73	1,87	2,19	2,55	2,90	2,58	3,05	3,86	3,66
	Опово	2,99	3,29	5,68	3,11	3,40	2,86	2,48	4,48	3,38	4,89
	Панчево	2,33	2,43	2,86	3,79	4,82	4,19	3,87	5,15	4,68	5,10
Пландиште	2,37	2,69	2,77	2,33	5,74	3,94	4,21	4,12	4,24	2,74	
Сремски округ	Инђија	2,54	2,40	1,85	4,24	4,20	3,71	3,38	3,55	3,14	3,94
	Ириг	3,25	3,04	2,74	2,81	3,40	3,13	2,98	3,23	2,96	2,88

Округ	Општина	2001. година	2002. година	2003. година	2004. година	2005. година	2006. година	2007. година	2008. година	2009. година	2010. година
	Пећинци	3,47	3,30	1,85	3,53	3,33	4,03	2,73	3,03	4,27	3,34
	Рума	3,71	3,37	2,95	3,55	3,83	4,00	3,43	2,88	3,25	3,62
	Сремска Митровица	3,41	2,47	2,68	3,46	4,33	4,26	4,51	4,50	4,92	5,24
	Стара Пазова	3,74	3,14	2,85	3,48	4,43	4,34	3,82	3,75	4,37	4,24
	Шид	2,60	2,58	2,32	2,96	2,86	3,19	2,75	2,45	3,99	2,53

Табела 103. Просечни приноси јабуке по родном стаблу на нивоу округа и општина у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године

Округ	Општина	2001. година	2002. година	2003. година	2004. година	2005. година	2006. година	2007. година	2008. година	2009. година	2010. година
Северно Бачки	Бачка Топола	17,4	11,2	23,9	23,2	18,0	20,7	20,4	18,7	21,0	20,5
	Мали Иђош	35,0	24,9	21,3	28,5	24,1	30,1	23,4	20,6	38,6	23,3
	Суботица	16,2	7,5	19,8	19,9	26,3	32,5	20,4	18,7	26,6	27,5
Западно-бачки округ	Апатин	40,5	15,0	33,2	40,8	33,6	41,3	35,1	35,8	31,3	35,0
	Кула	30,2	17,3	30,0	31,4	45,2	49,4	41,2	37,3	51,2	27,4
	Оџаци	11,6	9,6	13,3	21,8	16,8	23,0	14,8	17,8	26,4	18,6
	Сомбор	15,3	7,8	9,4	10,0	7,0	11,4	12,3	18,0	24,8	20,0
Јужно-бачки округ	Бач	8,7	3,7	27,1	28,1	31,3	45,1	27,1	51,6	53,2	27,9
	Бачка Паланка	10,8	3,5	13,9	5,3	12,3	11,1	16,6	7,4	10,4	11,8
	Бачки Петровац	13,4	5,9	18,4	13,4	16,1	16,5	14,7	19,3	19,8	11,0
	Бечин	25,5	22,3	33,8	35,3	31,6	23,8	21,1	30,4	40,5	35,5
	Бечеј	20,6	15,5	15,0	24,5	26,4	28,6	35,0	35,0	42,1	38,5
	Врбас	21,4	6,3	15,0	10,2	12,7	19,7	6,5	19,8	21,6	24,6
	Жабалъ	11,8	7,3	16,6	14,5	19,0	29,3	33,2	52,5	39,4	38,6
	Нови Сад-град	5,2	2,7	13,5	12,9	17,6	9,4	14,1	14,0	7,9	8,2
	Србобран	12,1	6,6	12,8	35,4	29,6	27,9	10,5	20,6	23,1	13,9
	Сремски Карловци	8,0	6,0	16,0	6,0	8,0	12,0	5,0	7,0	6,0	14,0
Средње-банатски округ	Темерин	7,5	4,1	9,3	6,4	7,9	6,2	8,5	14,9	8,8	13,9
	Тител	16,6	13,5	16,4	17,4	18,2	18,8	17,4	14,6	21,8	16,5
	Житиште	22,1	5,1	24,6	14,4	15,9	17,2	15,2	7,6	15,6	7,5
	Зрењанин	13,4	6,5	17,0	18,5	14,2	15,0	17,3	15,3	19,3	20,6
Северно-банатски округ	Нова Црња	21,9	6,1	15,5	6,3	9,9	12,7	11,3	5,2	9,4	14,4
	Нови Бечеј	17,8	3,2	11,1	16,7	14,7	22,5	15,6	20,6	25,1	12,5
	Сечањ	12,2	2,4	10,9	13,1	16,3	8,5	6,9	11,4	10,3	17,5
	Ада	15,7	10,2	60,2	40,5	22,7	30,5	32,1	45,1	32,3	31,6
	Кањижа	8,3	1,6	11,3	11,3	15,6	15,7	12,6	12,3	16,7	14,5
Јужно-банатски округ	Кикинда	14,5	3,4	11,6	15,9	13,5	10,0	13,7	10,9	13,5	7,9
	Нови Кнежевац	25,0	7,9	12,8	29,1	21,5	15,9	20,1	18,4	23,8	18,9
	Сента	15,6	18,4	22,7	26,0	18,1	26,0	16,0	21,3	22,0	24,7
	Чока	28,2	11,7	27,6	20,4	20,2	21,9	21,9	19,6	22,6	17,5
	Алибунар	13,6	1,6	22,4	11,5	18,4	12,2	11,3	0,0	13,9	32,2
	Бела Црква	6,8	2,3	20,2	14,6	14,6	18,3	19,6	20,8	19,7	17,0
Сремски округ	Вршац	29,6	11,4	31,8	25,8	14,9	15,8	18,0	20,0	24,7	21,3
	Ковачица	16,1	9,1	16,5	16,7	15,3	16,8	12,3	11,8	12,9	19,6
	Ковин	21,8	8,8	23,4	19,7	22,7	19,1	15,3	17,3	21,7	16,7
	Опово	12,3	4,9	16,3	16,8	18,8	15,1	20,2	19,4	53,5	23,1
	Панчево	8,5	2,9	19,3	30,7	21,7	21,4	13,8	21,7	22,4	27,4
	Пландиште	19,9	3,0	11,6	15,9	25,7	19,3	8,3	15,6	11,5	7,1
	Инђија	12,2	7,0	9,5	4,2	15,2	21,8	24,0	27,7	32,6	21,3
Сремски округ	Ириг	16,6	11,7	14,6	14,0	12,4	15,0	17,5	19,5	22,1	13,9
	Пећинци	16,6	3,8	22,9	19,0	24,7	28,9	32,6	25,8	33,3	13,6
	Рума	9,3	2,0	8,1	13,8	12,7	18,3	10,7	12,1	27,2	28,8
	Сремска Митровица	11,6	4,9	22,8	10,9	26,2	14,7	20,3	10,5	13,2	10,6
	Стара Пазова	24,3	1,8	26,4	18,7	32,7	31,1	31,8	24,3	34,7	24,4
	Шид	4,8	3,7	22,9	12,1	14,9	16,4	20,9	15,8	12,8	17,0

Табела 104. Просечни приноси шљиве по родном стаблу на нивоу округа и општина у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године

Округ	Општина	2001. година	2002. година	2003. година	2004. година	2005. година	2006. година	2007. година	2008. година	2009. година	2010. година
Северно Бачки	Бачка Топола	27,10	21,07	30,31	29,45	20,63	29,13	18,80	19,49	28,03	26,29
	Мали Иђош	27,81	23,41	21,38	25,70	21,09	23,83	26,09	22,94	26,66	22,02
	Суботица	27,35	11,09	23,12	37,35	25,40	28,03	25,99	27,99	26,75	35,85
Западно-бачки округ	Апатин	16,25	15,01	26,12	28,95	22,05	23,31	19,15	19,93	28,25	29,63
	Кула	18,90	12,66	25,98	32,15	25,97	29,54	16,28	25,82	32,56	17,33
	Оџаци	13,06	8,44	15,18	20,42	11,94	17,47	8,64	13,31	17,17	15,50
	Сомбор	10,49	4,86	10,01	17,86	13,18	20,23	14,17	16,33	18,80	16,32
Јужно-бачки округ	Бач	12,90	7,12	23,89	28,23	27,24	47,22	20,99	34,13	28,95	23,09
	Бачка Паланка	14,09	6,18	20,32	17,90	9,96	10,55	12,02	16,25	17,47	10,73
	Бачки Петровац	23,54	4,96	23,60	24,95	24,88	22,56	18,00	23,97	19,82	16,82
	Беочин	20,36	14,64	39,28	27,09	21,93	34,87	22,76	37,85	25,84	21,22
	Бечеј	30,29	9,23	26,38	28,74	29,49	25,00	36,40	51,23	41,48	44,73
	Врбас	26,64	7,96	27,48	24,12	18,94	29,40	26,61	23,76	32,20	23,54
	Жабалъ	9,06	4,82	6,14	12,75	14,09	18,87	22,28	29,39	17,65	22,35
	Нови Сад-град	15,09	9,63	15,24	15,89	12,48	15,74	13,80	14,69	13,99	13,57
	Србобран	12,53	8,28	30,67	32,83	27,31	29,59	11,30	17,75	20,93	15,66
	Сремски Карловци	28,00	10,00	10,00	6,00	11,00	12,00	16,97	9,00	7,00	12,00
	Темерин	3,25	1,49	3,76	5,59	7,85	8,34	10,86	5,17	6,91	8,61
Тител	12,35	13,11	13,55	24,99	21,40	18,38	13,83	11,93	16,84	16,03	
Средње-банатски округ	Житиште	15,71	4,61	31,43	9,49	19,86	40,41	17,74	27,22	38,46	21,33
	Зрењанин	22,41	7,21	20,08	18,14	14,57	14,57	18,40	23,73	21,72	19,93
	Нова Црња	31,47	5,31	26,95	9,86	19,84	32,68	29,45	17,64	27,48	16,63
	Нови Бечеј	27,89	6,34	22,92	22,94	25,00	27,77	18,83	24,76	27,24	19,53
	Сечањ	11,16	5,33	15,96	13,91	19,27	20,67	14,07	13,84	15,56	12,94
Северно-банатски округ	Ада	28,01	14,96	44,86	43,87	22,00	31,28	27,42	33,57	35,07	37,74
	Кањижа	12,50	5,48	14,44	19,88	21,28	23,56	18,89	23,55	27,79	27,61
	Кикинда	28,68	7,10	24,79	16,80	18,97	29,35	12,76	14,38	26,03	16,92
	Нови Кнежевац	23,80	5,60	26,77	14,45	20,75	25,88	14,81	21,48	28,16	16,66
	Сента	14,94	21,77	25,34	19,53	16,45	19,70	17,59	18,53	18,53	18,43
Јужно-банатски округ	Чока	14,50	7,72	27,60	11,15	21,44	30,00	18,22	19,25	25,11	17,19
	Алибунар	15,93	4,46	27,62	22,91	18,72	21,53	19,45	17,98	22,57	13,93
	Бела Црква	14,87	1,50	26,00	16,23	15,49	18,20	24,81	25,92	27,50	28,03
	Вршац	19,12	8,96	18,78	17,92	12,18	16,45	15,31	16,54	15,02	15,99
	Ковачица	19,74	13,43	17,43	21,99	15,69	21,65	16,08	16,52	20,56	22,47
	Ковин	17,05	5,01	17,32	17,02	18,47	16,02	12,91	15,58	17,08	15,06
	Опово	11,88	2,05	12,64	13,12	8,72	9,40	9,91	46,50	37,61	28,68
	Панчево	10,49	4,09	13,31	18,50	11,54	13,27	13,53	30,74	34,46	30,61
Пландиште	16,95	5,70	24,55	32,33	15,59	30,69	19,12	28,24	23,64	22,74	
Сремски округ	Инђија	7,10	2,46	5,33	5,95	9,33	14,77	14,48	13,88	15,42	7,15
	Ириг	6,86	5,17	12,67	7,97	6,93	9,94	11,75	16,87	16,53	10,09
	Пећинци	15,54	2,29	14,62	14,01	12,70	17,00	16,26	14,56	20,58	6,26
	Рума	14,96	3,35	13,99	16,22	15,14	19,12	20,47	17,87	22,14	14,31
	Сремска Митровица	8,62	2,72	11,21	12,22	13,46	12,87	15,19	12,69	16,65	10,92
	Стара Пазова	23,28	5,21	25,06	25,82	17,48	21,40	26,60	24,53	25,90	20,44
	Шид	11,48	4,09	9,27	14,42	13,45	12,40	17,66	13,15	14,96	13,27

Табела 105. Просечни приноси винове лозе по чокоту на нивоу округа и општина у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године

Округ	Општина	2001. година	2002. година	2003. година	2004. година	2005. година	2006. година	2007. година	2008. година	2009. година	2010. година
Северно Бачки	Бачка Топола	1,48	1,22	1,10	1,41	1,49	1,18	1,30	1,26	3,03	2,07
	Мали Иђош	2,03	1,63	2,11	2,46	1,06	1,30	1,65	2,44	2,06	1,49

Округ	Општина	2001. година	2002. година	2003. година	2004. година	2005. година	2006. година	2007. година	2008. година	2009. година	2010. година
Западно-бачки округ	Суботица	0,89	0,84	1,02	1,61	1,81	1,97	1,91	1,42	2,10	1,20
	Апатин	2,23	1,29	4,81	1,00	0,90	1,76	0,95	2,10	3,30	1,07
	Кула	1,37	1,16	2,31	1,90	1,07	1,13	1,58	2,17	2,58	1,69
	Оџаци	1,94	1,13	1,42	1,62	1,08	2,14	0,94	1,59	2,09	1,78
	Сомбор	0,43	0,21	0,48	0,56	0,39	0,93	0,72	3,39	3,54	2,12
Јужно-бачки округ	Бач	2,44	1,45	2,21	2,03	1,71	1,66	3,59	3,52	2,48	1,51
	Бачка Паланка	1,40	1,47	2,38	1,49	1,35	1,38	2,21	2,28	2,20	1,43
	Бачки Петровац	1,33	0,65	1,36	1,54	1,50	1,42	3,17	2,77	1,19	0,74
	Беочин	1,97	1,58	2,71	2,59	1,22	1,74	2,92	3,14	2,72	1,75
	Бечеј	2,29	2,23	1,91	1,62	2,01	2,51	2,09	2,70	2,39	1,00
	Врбас	1,34	1,34	1,61	1,30	0,93	0,96	2,83	4,00	3,00	3,00
	Жабалъ	0,56	0,91	0,97	1,09	0,82	1,09	2,09	2,79	2,93	2,33
	Нови Сад-град	2,15	1,91	2,23	2,40	1,63	1,72	1,39	1,64	1,75	1,63
	Србобран	1,51	1,69	1,73	1,97	1,52	1,03	3,07	1,92	3,04	0,88
	Сремски Карловци	1,29	0,89	1,36	1,66	0,75	1,17	0,88	1,04	1,06	0,93
	Темерин	1,00	1,00	1,80	2,45	3,01	4,00	3,05	2,08	2,08	1,60
	Тител	1,60	0,96	1,45	0,94	0,77	0,58	0,57	0,58	1,22	0,92
Средње-банатски округ	Житиште	1,27	1,20	1,35	1,51	1,07	1,45	1,56	1,34	1,86	1,17
	Зрењанин	0,97	1,15	1,36	1,76	0,80	0,80	1,29	1,77	1,62	1,07
	Нова Црња	1,14	1,69	1,35	2,25	0,75	1,31	1,45	1,35	1,79	1,13
	Нови Бечеј	1,49	1,51	1,84	2,37	1,03	1,61	1,32	2,45	2,24	1,00
	Сечањ	1,63	1,78	2,00	2,18	0,96	1,85	2,72	2,01	2,78	1,68
Северно-банатски округ	Ада	0,59	0,37	0,40	0,86	1,27	0,90	0,92	1,01	1,28	0,84
	Кањижа	0,92	0,40	0,67	0,74	0,72	0,69	0,87	0,77	0,77	0,68
	Кикинда	1,05	1,02	1,85	1,28	0,83	1,23	1,49	1,26	2,14	0,90
	Нови Кнежевац	1,34	1,13	1,53	1,68	0,67	2,00	1,81	2,00	2,76	1,60
	Сента	2,00	2,00	4,00	5,89	0,62	2,99	3,28	3,89	3,89	2,95
	Чока	0,96	0,90	0,76	1,58	0,76	0,55	1,06	1,57	1,85	1,38
Јужно-банатски округ	Алибунар	1,36	1,43	1,56	1,43	0,80	2,09	1,47	1,80	2,40	2,01
	Бела Црква	1,92	1,88	2,22	2,33	1,80	1,42	2,15	2,24	2,20	1,59
	Вршац	2,24	1,47	1,90	2,09	0,81	1,25	1,50	1,45	1,73	1,47
	Ковачица	0,59	1,39	1,09	1,46	0,99	1,28	1,57	1,73	2,07	1,96
	Ковин	1,24	3,24	3,38	3,28	2,69	1,61	3,28	3,39	3,57	2,58
	Опово	0,80	1,16	1,44	2,02	1,12	1,58	1,76	5,34	5,34	4,48
	Панчево	0,67	1,29	1,58	2,41	1,49	1,09	1,82	3,25	3,45	2,45
Планиште	3,00	2,78	2,44	4,00	2,86	4,00	3,43	2,43	4,00	4,25	
Сремски округ	Инђија	0,61	0,74	0,80	0,76	0,75	1,10	1,48	1,91	1,76	0,96
	Ириг	2,15	1,99	2,06	1,96	1,52	1,54	1,55	1,69	1,93	1,97
	Пећинци	1,26	1,00	0,65	1,10	0,87	1,10	1,00	2,00	1,10	0,68
	Рума	0,69	0,58	0,81	0,82	0,68	0,77	1,21	1,54	2,45	1,64
	Сремска Митровица	1,38	1,25	1,52	1,35	1,49	1,34	1,54	1,55	1,93	1,04
	Стара Пазова	1,74	1,25	2,02	2,21	1,23	1,68	1,46	2,30	1,85	2,21
	Шид	1,85	1,46	3,28	1,42	1,11	1,17	1,75	1,73	1,99	1,35

ПРИЛОГ VII

6.7 Вредност производње одабраних култура по окрузима и општинама у АП Војводини

Табела 106. Вредност производње пшенице по хектару на нивоу општина и округа у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године

Округ	Општина	2001. година	2002. година	2003. година	2004. година	2005. година	2006. година	2007. година	2008. година	2009. година	2010. година
Северно Бачки	Бачка Топола	493,21	434,33	274,85	460,99	394,38	505,83	506,02	924,07	426,38	479,46
	Мали Иђош	594,40	440,30	266,56	435,47	344,02	484,30	492,22	858,11	396,84	467,33
	Суботица	433,81	403,05	199,45	425,53	366,83	504,91	500,90	951,95	385,46	432,63
Западно-бачки округ	Апатин	589,17	492,35	369,47	504,96	415,57	422,12	447,37	944,91	521,49	503,92
	Кула	541,26	435,35	330,95	471,64	381,85	517,24	560,67	912,48	453,30	439,70
	Оџаци	543,03	477,63	389,37	481,19	379,63	465,85	589,99	959,09	479,99	450,66
	Сомбор	533,52	496,87	315,41	475,97	387,05	480,41	519,50	973,75	427,19	461,77
Јужно-бачки округ	Бач	529,22	449,42	450,90	450,79	402,12	482,65	580,03	953,36	439,54	445,84
	Бачка Паланка	523,73	441,09	342,70	430,20	318,86	413,22	543,77	942,79	444,45	398,60
	Бачки Петровац	556,72	408,92	360,42	441,81	400,08	450,96	597,62	933,25	520,42	491,35
	Беоцин	466,55	342,92	252,55	424,20	328,11	380,49	477,05	828,79	387,16	415,43
	Бечеј	582,78	436,78	348,44	486,96	387,97	487,47	602,52	973,98	439,44	451,04
	Врбас	606,18	457,96	335,91	486,39	377,35	537,65	635,40	939,88	455,95	474,92
	Жабал	583,17	400,64	288,22	478,57	348,88	396,22	552,98	982,22	473,40	485,28
	Нови Сад-град	537,00	391,42	337,12	464,55	343,58	431,72	516,65	897,21	407,86	417,50
	Србобран	565,51	440,85	345,44	466,02	348,42	470,17	661,37	997,82	491,29	481,59
	Сремски Карловци	390,53	291,00	179,05	308,21	240,54	287,52	348,31	496,52	285,88	363,49
Средње-банатски округ	Темерин	620,49	429,13	346,81	522,12	443,69	823,09	650,81	1006,08	513,21	490,87
	Тител	378,18	321,79	278,11	453,59	342,68	362,83	528,56	903,83	402,47	399,92
	Житиште	500,76	322,48	272,70	459,72	249,67	406,96	491,00	806,45	367,69	414,19
	Зрењанин	509,95	329,13	271,09	466,75	378,64	421,74	541,77	903,08	412,60	454,48
	Нова Црња	433,69	275,23	214,64	409,76	339,19	372,29	474,40	733,04	339,97	346,54
	Нови Бечеј	501,88	223,40	202,87	460,04	323,32	355,87	505,99	746,57	396,54	432,88
	Сечањ	480,46	348,03	304,83	462,81	335,64	387,87	514,15	779,84	382,18	445,75
	Ада	528,85	340,55	261,18	468,96	362,60	452,87	487,16	871,77	385,93	385,54
Северно-банатски округ	Кањижа	397,17	277,19	131,88	458,86	326,94	427,42	390,45	794,86	355,99	428,76
	Кикинда	484,38	315,50	202,80	433,73	309,71	418,80	526,57	810,63	348,59	477,24
	Нови Кнежевац	423,39	309,71	248,14	425,43	258,02	263,31	386,53	722,44	297,68	426,86
	Сента	484,71	365,67	258,43	436,54	322,84	399,19	447,44	792,04	307,02	401,79
	Чока	400,59	265,48	170,52	425,87	338,27	320,40	429,39	711,13	293,33	410,20
Јужно-банатски округ	Алибунар	459,09	300,89	229,60	395,48	339,13	423,53	461,32	912,16	432,48	451,25
	Бела Црква	437,74	326,68	228,28	402,99	331,88	365,82	465,01	778,44	388,43	456,56
	Вршац	404,29	326,55	311,87	422,37	333,82	339,53	432,35	888,43	393,29	458,07
	Ковачица	514,95	302,19	307,59	469,31	349,45	504,00	519,85	859,91	402,44	494,62
	Ковин	495,64	375,79	272,68	432,76	336,00	384,60	516,96	925,75	424,46	420,59
	Опово	552,86	380,26	301,30	476,29	365,12	445,92	565,96	821,26	409,79	504,66
	Панчево	542,00	419,38	334,88	485,87	377,72	450,23	591,62	995,68	435,97	466,56
	Пландиште	386,04	326,21	237,53	422,23	269,20	281,90	508,77	886,27	375,59	439,42
Сремски округ	Инђија	602,56	386,65	263,62	497,33	402,71	479,89	599,49	1032,21	463,17	468,89
	Ириг	510,46	360,68	250,72	429,48	389,39	381,20	509,26	767,19	328,00	371,32
	Пећинци	482,16	402,15	274,11	443,26	294,38	312,92	489,64	792,40	361,54	327,93
	Рума	536,22	478,01	353,56	480,00	378,15	447,52	570,34	971,62	431,53	428,88
	Сремска Митровица	530,70	473,59	366,75	474,71	375,70	448,08	558,52	909,77	437,93	431,59
	Стара Пазова	641,67	453,53	360,65	549,86	371,72	445,66	608,08	879,18	402,91	512,86
	Шид	518,63	425,63	286,19	458,62	360,51	450,74	573,35	937,06	485,34	473,47

Табела 107. Вредност производње кукуруза по хектару на нивоу општина и округа у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године

Округ	Општина	2001. година	2002. година	2003. година	2004. година	2005. година	2006. година	2007. година	2008. година	2009. година	2010. година
Северно Бачки	Бачка Топола	954,81	548,34	289,21	873,08	525,95	578,89	479,53	798,71	570,90	1088,15
	Мали Иђош	880,16	508,02	315,59	752,43	481,12	521,24	409,55	654,67	426,52	856,37
	Суботица	841,81	383,73	258,10	720,98	481,62	530,10	413,46	740,34	561,19	965,48
Западно-бачки округ	Апатин	807,90	494,72	382,63	718,24	577,59	511,46	742,70	888,72	579,63	811,23
	Кула	883,17	519,76	312,73	729,65	540,37	520,86	623,67	690,74	543,52	898,24
	Оуаци	901,77	584,40	481,24	825,47	422,61	614,37	766,75	783,49	614,25	993,81
	Сомбор	903,05	568,14	355,69	809,67	528,08	643,02	627,46	845,77	604,27	959,46
Јужно-бачки округ	Бач	686,71	570,09	592,31	773,50	562,08	580,54	783,49	723,89	509,21	750,51
	Бачка Паланка	891,79	580,01	451,10	787,72	530,66	590,83	757,21	727,73	571,89	963,23
	Бачки Петровац	849,08	521,11	446,66	773,28	532,84	444,26	718,38	688,96	486,35	840,69
	Беочин	874,63	573,05	391,73	705,07	495,31	504,86	650,83	702,74	511,66	900,93
	Бечеј	894,83	540,05	334,75	862,40	459,17	590,30	720,17	738,22	564,17	998,72
	Врбас	1037,16	602,07	441,05	865,88	558,89	620,55	879,06	839,51	643,97	1071,49
	Жабалъ	823,04	506,81	357,11	681,32	432,17	466,40	713,43	663,83	584,15	1077,60
	Нови Сад-град	731,36	482,28	382,31	666,68	670,89	532,23	758,15	679,18	581,47	948,59
	Србобран	1004,94	584,64	369,78	825,46	455,00	647,08	802,07	704,66	563,22	1118,57
	Сремски Карловци	588,87	367,31	314,14	583,25	542,25	355,27	535,74	459,13	427,34	654,58
	Темерин	1063,63	580,91	526,41	1001,45	562,31	689,86	1040,58	1034,77	716,36	1096,35
	Тител	679,13	506,91	397,27	765,60	521,16	526,60	664,44	789,95	730,06	987,35
Средње-банатски округ	Житиште	740,03	322,32	294,81	651,60	559,19	493,74	686,95	619,64	565,93	720,29
	Зрењанин	736,62	343,62	275,47	690,15	523,86	511,09	626,23	600,64	551,24	849,77
	Нова Црња	851,26	298,76	299,11	645,86	460,91	515,54	690,70	656,98	534,56	539,43
	Нови Бечеј	703,22	360,47	234,42	582,03	485,46	419,39	584,90	624,14	511,05	875,32
Северно-банатски округ	Сечањ	792,71	313,37	314,39	648,73	462,37	487,26	710,53	573,92	613,30	917,68
	Ада	869,01	408,23	243,05	720,67	423,38	520,52	548,15	641,38	491,19	915,81
	Кањижа	659,04	297,21	186,46	567,40	436,33	501,36	384,52	511,34	381,76	761,71
	Кикинда	671,21	290,21	299,60	619,17	470,42	493,80	607,68	623,45	539,45	667,48
	Нови Кнежевац	684,41	269,35	257,63	598,48	470,31	373,42	326,58	462,52	356,67	696,45
	Сента	885,38	401,75	305,63	613,12	439,02	517,14	388,85	559,01	425,75	633,02
	Чока	711,61	367,88	282,09	616,20	362,02	432,28	507,47	472,53	358,07	744,37
Јужно-банатски округ	Алибунар	744,62	412,48	361,29	678,66	477,71	460,87	518,18	573,79	548,76	802,31
	Бела Црква	508,94	327,07	276,35	507,73	516,91	382,77	395,84	434,10	398,86	655,65
	Вршац	605,61	365,33	327,71	624,35	534,51	454,59	452,99	425,29	502,77	777,69
	Ковачица	792,38	348,47	307,96	761,34	520,42	545,03	660,16	549,33	586,67	945,83
	Ковин	813,47	508,83	368,48	754,68	388,40	455,79	601,87	596,42	666,66	888,36
	Опово	822,68	387,89	558,31	903,06	546,63	574,57	700,66	614,01	687,58	1070,01
	Панчево	895,04	473,05	440,34	824,31	545,49	580,66	601,91	644,98	637,77	973,57
	Планиште	673,89	396,07	332,11	585,48	454,22	461,30	556,82	549,09	560,49	828,47
Сремски округ	Инђија	878,68	559,94	454,31	857,24	586,58	556,93	736,01	828,38	660,96	845,06
	Ириг	788,39	456,01	377,39	633,27	545,96	430,10	574,13	547,60	411,40	661,78
	Пећинци	761,28	402,24	351,17	685,15	526,25	421,35	463,29	461,23	465,20	630,47
	Рума	985,16	549,26	460,86	722,44	595,98	530,97	705,04	659,35	572,66	843,11
	Сремска Митровица	898,15	544,25	519,92	732,94	467,16	493,34	764,98	661,02	519,87	862,93
	Стара Пазова	971,08	546,63	464,10	764,60	560,13	578,79	815,39	780,60	588,49	865,99
	Шид	888,27	559,73	454,29	796,00	451,51	563,79	790,73	788,02	574,06	785,69

Табела 108. Вредност производње шећерне репе по хектару на нивоу општина и округа у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године

Округ	Општина	2001. година	2002. година	2003. година	2004. година	2005. година	2006. година	2007. година	2008. година	2009. година	2010. година
Северно Бачки	Бачка Топола	1430,11	1279,69	607,43	1142,40	1442,38	1373,96	1152,86	1668,35	1291,31	1427,74
	Мали Иђош	1408,54	1194,38	626,59	1150,64	1393,53	1154,12	803,56	1404,10	1072,43	1366,87
	Суботица	1268,82	1111,95	489,85	1162,55	1413,53	1284,07	1244,71	1881,54	1267,28	1363,68

Округ	Општина	2001. година	2002. година	2003. година	2004. година	2005. година	2006. година	2007. година	2008. година	2009. година	2010. година
Западно-бачки округ	Апатин	1333,96	1422,76	659,07	1163,26	1203,11	1200,80	1290,02	1780,01	1327,40	1169,00
	Кула	1243,89	1291,87	821,17	1127,14	1225,68	1247,17	1087,52	1591,99	1202,25	1133,34
	Опаци	1263,59	1188,03	781,25	1343,17	1197,58	1112,32	1306,03	1499,47	1534,02	1310,91
	Сомбор	1346,12	1230,85	779,34	1360,70	1263,39	1386,11	1335,41	1706,87	1324,92	1220,49
Јужно-бачки округ	Бач	1202,96	1605,58	717,89	1096,98	982,92	1790,80	1136,97	1364,27	1043,20	971,01
	Бачка Паланка	1223,95	1385,50	853,98	1201,47	1129,42	1185,53	1305,54	1346,40	1304,64	1203,69
	Бачки Петровац	1281,68	1446,73	802,26	1326,15	1336,47	1375,62	1310,78	1693,59	1669,84	1251,75
	Беочин	875,87	0,00	268,69	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Бечеј	1532,04	1323,76	697,60	1394,29	1221,62	1352,30	1380,69	1212,34	1254,50	1149,98
	Врбас	1401,00	1408,28	839,26	1268,08	1164,93	1370,38	1342,92	1633,53	1430,46	1187,61
	Жабалъ	1069,93	867,99	550,84	1326,89	1158,85	1078,33	1205,55	1281,81	1208,41	1266,87
	Нови Сад-град	1309,91	1110,85	828,67	1161,51	1237,61	1261,69	1246,13	1482,72	1373,95	1254,45
	Србобран	1539,69	1319,20	698,84	1446,76	1275,24	1418,21	1334,11	1720,77	1371,09	1206,63
	Сремски Карловци	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Темерин	1653,02	1122,10	762,65	1296,26	1239,33	1335,28	1152,47	2083,20	1459,24	1373,13
	Тител	1354,23	1053,05	887,94	1425,12	1248,60	1152,52	1046,24	1292,11	1079,46	1224,51
	Средње-банатски округ	Житиште	1165,95	688,53	577,52	1099,00	1116,70	1141,06	1119,39	1324,70	1243,05
Зрењанин		1108,83	865,38	528,86	977,29	1208,75	1306,45	1245,71	1998,75	1337,87	1242,37
Нова Црња		960,04	708,52	509,36	833,37	932,94	975,78	926,52	1013,96	960,28	697,59
Нови Бечеј		802,38	871,41	823,43	905,99	1359,83	1310,18	1126,32	1538,42	851,63	1103,28
Сечањ		962,67	797,66	645,02	1009,04	1050,53	1089,65	948,37	1484,42	900,72	1082,72
Северно-банатски округ	Ада	1327,91	1160,61	867,31	1040,27	1147,45	1141,60	887,72	1115,92	869,16	811,66
	Кањижа	994,56	717,72	368,97	899,67	915,81	1076,61	711,53	956,56	749,46	976,47
	Кикинда	921,92	873,56	469,59	1013,07	952,42	1243,13	1280,97	1677,76	1228,94	1116,02
	Нови Кнежевац	1001,61	787,53	549,12	850,35	969,93	1106,99	1010,38	558,78	889,11	1139,92
	Сента	1066,51	995,63	593,86	1084,60	1187,83	1175,76	813,40	1171,86	1061,34	1204,42
	Чока	857,45	502,75	470,45	898,02	969,53	941,59	905,03	1306,27	943,72	995,03
Јужно-банатски округ	Алибунар	993,08	804,42	748,47	810,16	1023,00	901,76	720,79	1309,06	972,31	994,76
	Бела Црква	938,92	785,01	521,10	261,34	498,79	573,09	544,75	327,85	277,80	243,59
	Вршац	1377,53	1184,60	816,36	591,05	1274,87	1110,40	1109,68	1402,72	1442,35	1471,90
	Ковачица	1343,49	1068,54	695,18	1284,91	1278,46	1367,29	1214,15	1512,42	1305,62	1407,08
	Ковин	1009,69	872,20	651,01	1282,74	1236,41	1101,66	1365,92	1677,95	1420,49	1329,18
	Опово	1264,86	1162,49	754,03	1353,57	859,22	1292,21	1425,45	1419,22	1209,52	1474,58
	Панчево	1408,57	1229,49	608,32	1311,78	1299,21	1439,41	995,46	1523,70	1115,79	1238,69
	Пландиште	887,67	922,31	520,70	1375,60	1089,04	862,76	1107,65	0,00	0,00	0,00
Сремски округ	Инђија	1007,63	990,84	681,83	988,55	1065,82	1435,68	1570,71	1659,36	1156,32	1336,17
	Ириг	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1576,01	1586,99	0,00	1075,01	0,00
	Пећинци	1212,58	1094,68	711,74	1172,98	1272,87	1084,09	1050,24	1418,66	1203,94	1156,50
	Рума	1384,73	1372,65	693,14	1319,12	1216,81	970,53	1295,49	1532,16	1315,62	1287,51
	Сремска Митровица	1425,09	1377,09	877,95	1323,28	1297,49	1396,48	1329,18	1432,30	1318,01	1178,65
	Стара Пазова	1495,91	1140,01	822,95	1408,08	1275,01	1549,64	1355,51	1779,62	1310,48	1322,05
	Шид	1514,31	1613,53	923,79	1170,50	1097,37	1381,15	1378,69	1628,12	1377,15	1011,11

Табела 109. Вредност производње сунцокрета по хектару на нивоу општина и округа у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године

Округ	Општина	2001. година	2002. година	2003. година	2004. година	2005. година	2006. година	2007. година	2008. година	2009. година	2010. година
Северно Бачки	Бачка Топола	485,54	494,01	342,51	394,13	314,44	414,09	684,58	757,57	326,34	946,13
	Мали Иђош	480,71	449,82	293,32	367,45	221,90	363,92	552,79	687,84	311,65	651,94
	Суботица	414,89	360,06	264,58	375,66	299,49	404,05	550,55	720,55	367,29	910,01
Западно-бачки округ	Апатин	301,75	361,25	251,86	265,12	188,45	308,55	515,28	749,25	364,03	848,18
	Кула	436,63	497,78	350,99	386,24	302,52	431,83	766,66	757,86	461,93	894,03
	Опаци	342,62	417,52	345,28	286,91	266,39	347,25	597,36	565,31	265,97	449,10
	Сомбор	412,47	441,90	313,95	387,18	246,82	368,93	657,96	751,83	376,92	826,30
Јужно-	Бач	298,53	348,56	346,57	421,29	346,47	456,37	681,37	744,37	360,11	1041,99

Округ	Општина	2001. година	2002. година	2003. година	2004. година	2005. година	2006. година	2007. година	2008. година	2009. година	2010. година
Бачки округ	Бачка Паланка	277,40	387,60	302,35	248,23	270,31	317,87	659,89	713,38	411,84	954,46
	Бачки Петровац	362,95	539,19	469,09	341,55	292,73	404,95	856,12	713,66	397,48	870,06
	Беочин	339,20	465,68	393,18	327,02	295,93	386,13	721,45	700,46	449,53	811,71
	Бечеј	523,79	467,66	356,33	425,87	267,64	330,41	693,87	906,50	329,93	953,77
	Врбас	392,94	461,71	425,24	380,71	268,35	410,50	793,27	788,27	397,15	810,32
	Жабалъ	400,39	386,21	307,51	414,98	419,07	400,83	603,77	803,48	342,82	858,25
	Нови Сад-град	398,18	394,34	356,33	317,23	305,90	318,23	615,96	593,43	285,22	559,20
	Србобран	442,47	374,33	338,83	276,33	267,82	482,00	727,54	664,31	357,83	784,27
	Сремски Карловци	309,60	0,00	0,00	0,00	0,00	268,77	5,35	143,48	163,17	555,73
Темерин	434,82	464,49	384,15	331,44	211,94	332,74	676,24	803,48	522,14	988,50	
Тител	484,54	457,75	394,84	421,29	373,88	491,67	740,05	806,93	352,93	739,81	
Средње-банатски округ	Житиште	377,65	360,85	362,78	386,55	322,98	361,77	708,94	777,08	428,81	626,24
	Зрењанин	377,65	334,69	321,69	394,76	322,45	370,90	670,79	744,37	408,74	749,54
	Нова Црња	417,10	325,58	305,66	402,50	262,30	384,52	634,88	748,39	398,78	615,12
	Нови Бечеј	345,44	296,84	318,01	347,08	259,10	323,24	531,63	606,92	342,49	649,51
Северно-банатски округ	Сечањ	411,87	369,17	343,80	383,55	380,28	422,15	695,16	730,88	418,04	800,94
	Ада	502,86	435,56	238,04	420,34	333,84	330,05	752,55	645,08	350,32	787,40
	Кањижа	353,29	259,79	210,22	385,61	330,63	347,97	404,97	679,80	357,67	841,23
	Кикинда	408,65	340,04	303,08	393,50	303,23	349,40	660,21	711,08	420,16	733,21
	Нови Кнежевац	275,18	339,45	254,81	302,55	337,04	271,64	466,22	571,62	304,31	778,02
	Сента	356,91	379,87	260,15	339,97	285,08	375,74	472,95	626,43	288,97	823,17
	Чока	314,03	326,77	250,57	298,60	281,70	332,20	498,60	587,12	300,39	707,51
Јужно-банатски округ	Алибунар	374,22	371,75	338,09	326,86	330,28	343,85	606,34	708,79	369,25	728,35
	Бела Црква	340,00	310,72	290,74	316,76	286,15	325,93	510,47	562,72	370,56	711,68
	Вршац	350,07	327,56	339,01	328,76	296,47	336,50	540,93	590,56	404,33	818,31
	Ковачица	500,24	390,18	385,26	433,13	426,01	446,16	691,31	749,53	511,37	936,75
	Ковин	394,55	400,88	339,01	373,45	400,92	323,60	665,34	715,96	421,63	751,28
	Опово	432,60	350,94	399,08	413,40	379,21	396,89	709,27	830,74	458,83	965,23
	Панчево	466,02	400,68	400,18	397,45	392,56	424,66	743,89	768,47	427,34	905,49
Сремски округ	Пландиште	303,77	310,12	338,64	346,44	259,63	319,84	606,66	645,08	425,71	806,85
	Инђија	442,47	475,59	417,87	387,82	320,31	430,57	743,89	792,58	428,64	833,59
	Ириг	375,03	386,41	333,12	362,39	373,34	438,63	626,54	726,29	361,42	808,24
	Пећинци	305,98	321,81	310,82	269,86	287,04	315,00	535,48	524,56	414,12	654,37
	Рума	398,18	393,74	377,15	285,49	359,64	443,29	708,62	704,77	396,17	722,10
	Сремска Митровица	419,11	414,75	393,55	391,29	665,18	695,94	1277,45	811,80	423,59	1122,57
	Стара Пазова	455,95	427,83	460,43	360,50	315,69	451,18	728,18	882,97	443,82	922,51
	Шид	371,61	363,62	318,01	343,29	351,81	394,20	581,65	769,33	369,41	784,62

Табела 110. Вредност производње пасуља по хектару на нивоу општина и округа у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године

Округ	Општина	2001. година	2002. година	2003. година	2004. година	2005. година	2006. година	2007. година	2008. година	2009. година	2010. година
Северно Бачки	Бачка Топола	1660,49	995,43	582,07	1375,92	1551,57	1228,64	1584,05	2802,28	1672,72	1326,73
	Мали Иђош	1825,96	2088,18	720,82	1275,41	1095,53	1403,12	1514,20	2646,24	1576,82	1563,37
	Суботица	1225,68	892,25	964,48	1314,29	2479,03	1764,61	1483,89	2218,34	1757,47	1280,16
Западно-бачки округ	Апатин	1893,30	1690,71	956,58	1627,21	1582,31	1549,39	1540,56	2766,89	1842,22	1900,76
	Кула	1577,18	2050,66	855,06	1265,93	1706,32	1685,21	1317,84	2458,03	2999,75	2360,74
	Оџаци	1637,66	1371,80	1055,85	1864,28	1581,29	1756,25	1754,05	2020,48	1931,44	1595,69
Јужно-бачки округ	Сомбор	1668,47	1308,48	688,11	1581,70	1468,56	1504,46	1151,79	2147,56	1551,17	1527,26
	Бач	1582,88	1634,43	1085,18	1526,70	2002,49	2220,13	2635,69	2774,94	2829,13	2355,04
	Бачка Паланка	1461,91	1163,10	743,38	786,11	1055,56	1095,96	1340,25	1904,65	1835,53	1816,17
	Бачки Петровац	1213,12	980,19	904,69	878,09	1006,37	1133,57	1468,08	1969,00	1315,87	965,59
	Беочин	1399,14	1485,53	789,63	1097,14	1986,09	1345,66	1168,93	1784,00	959,03	1161,36
	Бечеј	979,17	3034,37	2727,60	1604,45	2153,14	2668,33	2829,41	3815,74	2341,81	2141,20
	Врбас	1682,17	1459,73	948,68	1047,83	1216,46	1415,66	1396,91	1877,30	1910,25	669,07
	Жабалъ	1250,78	1102,13	1019,75	1083,86	1696,07	1529,54	1718,47	2097,69	2200,19	2285,66

Округ	Општина	2001. година	2002. година	2003. година	2004. година	2005. година	2006. година	2007. година	2008. година	2009. година	2010. година
	Нови Сад-град	1463,05	1469,11	958,84	1340,84	1689,92	1734,31	1870,02	2284,30	2301,66	1439,82
	Србобран	1658,20	1758,71	939,66	1250,75	1776,00	1780,28	1419,32	2211,91	1425,16	1742,04
	Сремски Карловци	1141,23	586,24	338,41	568,96	807,55	716,71	790,71	746,42	669,09	1045,42
	Темерин	3405,42	3266,52	2820,10	2715,81	1394,77	1617,30	2078,24	2766,89	2096,48	1565,27
	Тител	1369,47	1056,40	762,56	810,76	2621,48	1125,21	3045,54	1396,32	1916,94	1088,18
Средње-банатски округ	Жигиште	1440,23	677,69	443,32	687,49	3960,91	1598,49	2159,94	2358,29	1857,84	1269,71
	Зрењанин	1797,43	695,28	1150,60	733,95	1242,08	1397,90	1302,03	2014,04	1488,72	1478,79
	Нова Црња	1154,92	1205,31	663,29	708,35	1088,35	911,04	117,68	1566,83	1069,43	684,27
	Нови Бечеј	1189,16	1289,72	663,29	910,33	1227,73	1492,97	1317,84	1549,14	1899,10	1055,87
	Сечањ	1085,31	760,94	532,44	682,75	1012,52	1247,45	1537,92	2004,39	940,07	976,99
Северно-банатски округ	Ада	1426,53	1172,48	902,43	1557,99	1473,68	1305,96	1109,62	1367,36	780,60	950,38
	Кањижа	1305,56	845,36	499,72	897,05	1285,12	1160,73	805,20	1320,71	801,79	1699,28
	Киkinда	1153,78	1695,40	517,77	652,40	1208,26	1028,05	1323,11	1689,09	1281,30	760,30
	Нови Кнежевац	1055,63	1296,76	879,87	883,78	1447,04	1185,81	1129,39	1425,27	1032,63	1425,57
	Сента	1474,47	1465,60	1203,62	894,21	1537,22	1613,12	1677,61	2347,03	1412,89	1771,51
Јужно-банатски округ	Чока	1299,86	1292,07	340,67	723,52	1128,32	946,56	1064,82	1489,62	815,17	831,58
	Алибунар	1105,85	911,01	886,64	1014,64	1350,71	1264,17	1228,23	1627,96	1370,52	1350,49
	Бела Црква	1186,88	1147,85	747,89	718,78	741,97	564,17	577,22	949,11	547,54	670,97
	Вршац	1387,73	1392,90	1026,52	996,62	998,17	1417,75	1108,31	1780,79	1393,93	1255,45
	Ковачица	1352,35	895,77	782,86	933,09	1145,74	1179,54	1076,68	1269,23	848,63	923,77
	Ковин	1232,52	1370,63	941,91	751,97	1259,50	1133,57	1212,42	1547,53	1250,08	1213,63
	Опово	2821,11	1130,27	2869,74	1426,18	1011,49	1272,52	1601,18	1901,43	2155,58	1764,85
	Панчево	1675,32	940,33	832,49	1127,48	1747,31	2224,31	1618,31	2406,55	1885,71	1433,17
	Пландиште	1199,43	1089,23	879,87	750,07	1450,11	1483,57	1103,03	1792,05	1902,44	1497,80
Сремски округ	Инђија	1225,68	812,53	733,23	1186,27	1592,56	1344,61	1792,27	2110,56	1512,14	1355,24
	Ириг	1607,99	1365,94	752,40	603,09	1035,06	1848,19	1848,93	1700,35	1402,86	1147,11
	Пећинци	1330,67	1472,63	838,13	1510,58	1192,88	1436,55	1278,31	1502,49	1532,21	953,23
	Рума	1758,63	1739,96	892,28	1418,59	1585,39	1469,99	1407,46	1793,65	1354,90	1080,58
	Сремска Митровица	1340,94	1309,66	890,02	1153,08	1075,03	1251,63	998,93	1483,18	1038,20	906,66
	Стара Пазова	1261,06	1253,38	666,67	1026,02	1738,09	1511,78	1880,56	1930,39	1338,18	1563,37
	Шид	1428,82	1248,69	698,26	1360,75	1629,46	1645,51	1744,69	1808,13	988,02	1521,56

Табела 111. Вредност производње кромпира по хектару на нивоу општина и округа у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године

Округ	Општина	2001. година	2002. година	2003. година	2004. година	2005. година	2006. година	2007. година	2008. година	2009. година	2010. година
Северно Бачки	Бачка Топола	2047,21	1203,64	1616,21	1568,69	1024,05	2560,00	1716,44	2439,65	1629,92	2564,75
	Мали Иђош	2772,30	1635,01	1817,92	1039,27	725,57	1378,57	1241,74	3655,08	2463,50	4616,73
	Суботица	1877,22	1118,50	1377,70	1008,47	1186,80	2285,60	2274,69	2468,94	1983,43	4017,44
Западно-бачки округ	Апатин	3208,96	1622,62	1336,76	2048,72	1638,48	3163,17	3052,70	5248,60	4080,09	0,00
	Кула	1323,23	1326,38	1775,14	1337,71	1188,99	2169,32	2216,07	3455,26	3266,74	4324,69
	Оџаци	2412,12	2047,37	4088,01	2889,53	1837,63	3098,92	3074,66	4690,57	3170,69	4996,42
	Сомбор	2209,17	1432,14	1707,29	1810,01	1343,38	2485,72	2108,70	3411,54	3070,63	3404,30
Јужно-бачки округ	Бач	2153,81	1350,21	2420,51	1647,24	1374,21	2208,97	2423,93	2356,38	2337,90	3308,92
	Бачка Паланка	2515,25	1784,68	2590,94	2521,46	1692,70	3308,59	3491,49	4266,04	4161,52	5677,24
	Бачки Петровац	3394,25	2696,67	5176,60	2905,96	2143,11	4153,10	4375,02	6616,14	5355,85	5436,52
	Беочин	1699,65	948,96	830,99	1005,54	645,93	784,80	1385,58	1710,27	680,52	1201,30
	Бечеј	3189,25	2085,61	2740,67	2309,95	2302,23	4250,26	3086,76	4497,87	3976,65	6243,60
	Врбас	3302,47	1875,91	3741,17	2067,76	2037,87	3163,48	3993,92	3256,91	2848,18	3968,39
	Жабалъ	942,08	577,52	984,17	2404,28	3296,63	756,90	4064,44	5221,81	3404,38	4863,12
	Нови Сад-град	1312,51	979,19	1644,73	1228,80	1067,88	2196,27	2308,18	2681,10	2346,74	3321,18
	Србобран	2913,59	1758,40	2932,49	1524,30	2291,67	4707,38	2078,00	7928,86	6751,43	7948,13
	Сремски Карловци	599,25	320,49	276,00	489,60	591,20	1096,96	1116,50	1360,01	1606,14	0,00
	Темерин	4430,79	2910,01	5074,25	2995,50	2775,02	5346,59	5188,39	6834,16	5082,48	7819,14
	Тител	2176,68	1121,17	1948,79	1906,84	1459,76	2182,64	1700,06	2407,43	2827,94	4149,38
	Средње-	Жигиште	1604,09	627,51	1146,78	1229,56	1581,72	3412,02	3479,02	3882,10	2999,15

Округ	Општина	2001. година	2002. година	2003. година	2004. година	2005. година	2006. година	2007. година	2008. година	2009. година	2010. година
банатски округ	Зрењанин	2223,36	960,28	1325,95	1623,09	1339,33	2701,19	2668,44	2922,56	2380,95	3157,00
	Нова Црња	1522,08	740,75	939,78	947,55	736,13	1234,55	1488,67	3910,35	1357,83	1625,96
	Нови Бечеј	2324,76	1296,47	1418,41	1429,32	1421,00	2615,31	2486,82	5126,20	4382,85	1803,32
	Сечањ	2062,67	953,66	772,57	1181,58	864,68	2658,10	1752,54	3183,05	2169,42	2694,42
Северно-банатски округ	Ада	1929,41	839,35	903,67	1276,12	584,87	1337,20	1077,05	2510,79	1869,39	3581,43
	Кањижа	1365,81	681,78	1132,29	987,80	925,57	1683,21	1442,52	1777,01	1167,83	1607,79
	Кикинда	1552,99	1013,70	1585,16	1404,73	1801,82	2924,50	3284,75	3469,91	2748,92	2691,92
	Нови Кнежевац	1689,56	1033,67	941,16	1166,13	1057,24	1567,09	1571,29	2454,72	1240,10	2059,02
	Сента	2672,00	1281,94	2451,79	761,61	872,70	1938,49	1116,50	1525,10	2052,33	6890,35
	Чока	1925,47	1236,86	1671,87	1564,23	1014,17	1638,86	1604,41	1797,52	1510,10	2327,44
	Алибунар	1253,53	990,09	1288,92	917,95	840,69	1952,59	1755,89	1787,89	1558,92	2577,92
Јужно-банатски округ	Бела Црква	1198,81	777,07	1098,02	930,57	582,76	1185,97	1031,09	1465,67	1171,04	1834,20
	Вршац	1193,44	1013,80	861,81	899,13	725,07	1443,45	1206,57	1537,23	1298,73	1880,30
	Ковачица	2169,43	911,14	1555,49	1468,05	1126,83	1698,25	1598,65	1843,97	713,93	1820,35
	Ковин	1915,06	1339,74	1578,26	1322,58	1386,03	2338,25	1981,23	2269,54	2589,59	3576,43
	Опово	2547,42	1403,94	1835,86	1937,96	1952,40	2586,95	1679,59	2482,12	2195,12	3656,14
	Панчево	2152,40	1015,19	3368,34	1615,26	1271,59	2396,08	2285,85	3443,55	2264,66	2636,74
	Пландиште	1319,13	1066,26	1658,07	2223,78	1100,40	2214,45	1755,14	2839,49	2258,72	3503,76
Сремски округ	Инђија	2176,84	1238,25	747,96	728,53	726,33	1399,25	1666,19	2272,47	1083,51	1474,95
	Ириг	1675,52	899,60	1007,17	1077,89	702,94	1506,44	1355,25	1856,52	1051,54	2104,66
	Пећинци	2348,41	1224,04	1177,37	1082,68	923,29	1908,56	2275,99	1958,00	1499,82	1851,23
	Рума	2201,75	1515,47	2403,95	1838,62	1752,24	2942,84	2992,23	2974,87	2361,51	3840,08
	Сремска Митровица	2210,90	1403,73	1530,19	1312,03	1130,63	2018,57	1996,49	2084,16	1618,35	2452,57
	Стара Пазова	1699,02	708,91	1054,09	995,85	961,72	1982,84	1969,51	2320,18	1723,07	2943,99
	Шид	1666,53	1050,23	1926,25	1619,28	1109,77	1784,44	2223,14	2316,41	1995,63	2801,60

Табела 112. Вредност производње крмог биља по хектару на нивоу општина и округа у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године

Округ	Општина	2001. година	2002. година	2003. година	2004. година	2005. година	2006. година	2007. година	2008. година	2009. година	2010. година
Северно Бачки	Бачка Топола	652,87	477,09	364,76	691,23	444,83	406,93	558,27	1208,80	796,08	400,08
	Мали Иђош	573,55	465,08	542,87	870,62	395,27	570,74	618,25	601,95	430,67	207,08
	Суботица	604,45	339,18	234,14	407,14	281,47	332,28	424,15	889,39	540,45	414,08
Западно-бачки округ	Апатин	474,94	569,63	327,29	533,18	373,93	496,85	502,45	1199,52	926,62	508,34
	Кула	551,50	410,22	381,14	492,50	354,12	392,30	377,14	813,60	539,20	280,53
	Оџаци	539,30	444,57	402,97	652,05	413,95	480,27	779,68	999,22	706,60	389,91
	Сомбор	919,17	659,35	386,78	569,02	446,17	313,75	439,01	883,47	874,78	207,88
Јужно-бачки округ	Бач	604,45	458,24	316,55	614,87	252,74	308,45	484,99	766,43	545,45	187,16
	Бачка Паланка	623,54	584,14	480,65	667,22	454,17	520,90	871,81	1298,26	828,24	355,99
	Бачки Петровац	701,68	630,17	611,27	705,24	465,97	503,13	562,25	1044,59	592,76	258,45
	Беочин	711,91	526,11	351,30	421,47	315,03	310,83	361,75	786,53	373,21	190,84
	Бечеј	709,36	612,32	428,80	615,37	488,55	547,12	934,03	1407,31	845,11	388,95
	Врбас	1020,73	739,06	722,61	898,30	482,59	550,48	789,36	1290,52	754,54	457,93
	Жабалъ	640,86	1094,91	1186,34	1211,41	910,60	829,02	1024,60	1614,32	1141,80	555,78
	Нови Сад-град	666,64	716,38	595,45	645,38	370,23	430,11	703,11	1091,25	689,27	351,83
	Србобран	1193,74	846,45	796,29	845,12	575,87	541,70	905,86	1576,68	1225,81	508,50
	Сремски Карловци	258,43	282,48	209,22	292,93	202,35	173,13	444,89	790,92	236,89	139,95
	Темерин	881,58	556,63	449,36	630,71	346,12	463,27	673,39	985,55	1106,20	332,14
	Тител	997,51	602,15	835,04	884,80	676,02	551,24	753,07	1613,28	871,03	556,98
Средње-банатски округ	Житиште	679,44	393,37	388,23	415,64	277,88	311,15	476,00	703,27	420,68	298,54
	Зрењанин	638,30	498,60	372,77	472,49	334,83	361,53	619,63	843,76	696,61	295,42
	Нова Црња	685,34	504,43	469,73	462,49	362,84	357,63	517,48	1051,29	669,28	348,79
	Нови Бечеј	536,35	278,15	201,76	278,76	191,48	206,06	495,36	415,05	306,69	150,75
Северно-банатски округ	Сечањ	605,04	452,62	442,99	457,32	284,96	329,14	522,67	838,61	495,32	333,18
	Ада	512,14	631,17	813,76	1271,43	667,50	832,38	831,02	1102,59	574,65	407,76
	Кањижа	797,73	374,53	347,84	649,72	464,02	476,92	518,00	940,44	566,84	305,34
Кикинда	591,06	500,60	424,80	502,83	373,31	363,81	640,03	884,50	537,80	379,11	

Округ	Општина	2001. година	2002. година	2003. година	2004. година	2005. година	2006. година	2007. година	2008. година	2009. година	2010. година
	Нови Кнежевац	381,45	239,63	210,85	442,31	302,81	288,29	428,30	1020,61	610,10	318,30
	Сента	827,84	735,89	808,66	809,44	541,90	563,91	641,93	875,73	538,27	326,46
	Чока	964,05	664,35	587,08	785,60	536,77	441,38	560,69	861,81	521,24	315,26
Јужно-банатски округ	Алибунар	531,23	535,62	704,97	450,15	367,46	466,19	606,67	914,66	554,82	339,18
	Бела Црква	490,09	410,55	401,69	422,97	307,02	397,50	460,97	582,36	337,76	193,08
	Вршац	340,90	394,71	365,67	433,98	422,36	297,40	447,83	809,48	556,69	334,54
	Ковачица	620,00	330,34	358,03	453,99	478,08	515,70	694,82	893,52	534,83	366,07
	Ковин	499,34	455,24	339,48	364,46	261,26	314,62	446,45	785,25	602,44	292,54
	Опово	589,29	548,46	1033,53	519,01	348,79	309,75	428,99	1154,92	527,02	391,59
	Панчево	457,62	404,71	520,31	632,21	494,29	453,41	668,20	1326,62	730,49	407,92
	Планиште	466,08	448,24	503,39	388,30	588,70	426,32	726,97	1062,12	661,47	219,08
Сремски округ	Инђија	499,74	399,54	336,20	707,07	431,39	401,51	583,85	915,43	490,01	315,10
	Ириг	639,88	507,60	498,84	468,99	349,09	339,11	515,06	833,45	461,59	230,36
	Пећинци	682,98	550,12	335,84	588,86	341,81	436,50	472,55	780,09	667,25	267,33
	Рума	730,22	561,96	537,41	591,70	392,91	433,69	592,84	742,19	507,50	289,89
	Сремска Митровица	671,76	412,05	487,38	577,19	443,91	461,10	779,16	1160,85	767,66	418,88
	Стара Пазова	736,52	522,94	518,13	580,53	454,58	470,52	660,60	965,96	682,55	339,02
	Шид	512,53	429,73	422,25	492,66	293,07	345,39	475,66	630,57	622,59	202,12

Табела 113. Вредност производње јабуке по хектару на нивоу општина и округа у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године

Округ	Општина	2001. година	2002. година	2003. година	2004. година	2005. година	2006. година	2007. година	2008. година	2009. година	2010. година
Северно Бачки	Бачка Топола	7.146,69	6.157,62	8.690,99	7.960,73	6.358,81	7.336,03	11.467,93	10.542,99	7.977,05	7.912,00
	Мали Иђош	14.371,07	13.664,72	7.741,08	9.813,58	8.482,39	10.692,31	13.124,23	11.593,39	14.672,16	8.996,91
	Суботица	6.643,94	4.139,51	7.196,06	6.825,89	9.277,09	11.541,80	11.442,40	10.532,59	10.117,35	10.631,18
Западно-бачки округ	Апатин	16.647,23	8.225,80	12.054,82	14.019,79	11.839,72	14.654,94	19.699,07	20.157,85	11.877,89	13.512,15
	Кула	12.408,82	9.489,74	10.882,99	10.792,10	15.948,32	17.543,43	23.152,94	21.027,37	19.456,12	10.608,66
	Ошаци	4.785,50	5.273,64	4.815,46	7.509,96	5.940,72	8.171,45	8.312,61	10.045,56	10.017,02	7.181,99
	Сомбор	6.267,57	4.298,29	3.403,74	3.425,96	2.463,50	4.047,95	6.938,21	10.123,00	9.410,72	7.746,27
Јужно-бачки округ	Бач	3.580,01	2.047,65	9.828,93	9.675,62	11.044,81	16.022,19	15.231,11	29.063,18	20.226,55	10.774,14
	Бачка Паланка	4.426,48	1.910,94	5.033,84	1.837,67	4.346,57	3.931,33	9.312,57	4.187,40	3.961,05	4.562,38
	Бачки Петровац	5.519,50	3.250,92	6.700,97	4.620,03	5.664,91	5.842,54	8.237,62	10.865,15	7.526,12	4.247,20
	Беочин	10.493,86	12.252,07	12.275,35	12.125,98	11.144,96	8.454,55	11.836,00	17.109,54	15.386,06	13.714,12
	Бечеј	8.456,67	8.477,48	5.435,38	8.431,92	9.303,30	10.147,85	19.649,20	19.688,15	16.013,55	14.863,01
	Врбас	8.797,24	3.427,96	5.457,25	3.500,51	4.466,16	6.994,43	3.628,78	11.136,24	8.221,64	9.512,89
	Жабал	4.842,64	3.989,19	6.025,99	4.989,13	6.701,82	10.412,17	18.640,52	29.575,95	14.969,78	14.920,13
	Нови Сад-град	2.150,20	1.486,21	4.904,09	4.429,77	6.200,37	3.345,80	7.908,13	7.857,26	2.985,52	3.168,14
	Србобран	4.988,84	3.622,98	4.660,81	12.174,79	10.429,75	9.899,58	5.883,23	11.577,43	8.777,06	5.377,64
	Сремски Карловци	3.287,38	3.290,32	5.813,30	2.062,90	2.821,00	4.259,82	2.810,01	3.941,08	2.279,89	5.411,25
	Темерин	3.064,95	2.233,01	3.372,90	2.204,10	2.794,25	2.214,09	4.771,57	8.380,13	3.349,76	5.378,61
	Тител	6.839,59	7.406,59	5.944,07	5.965,55	6.402,93	6.682,63	9.799,79	8.202,83	8.297,89	6.371,17
	Житиште	9.066,04	2.778,16	8.954,11	4.936,41	5.589,83	6.114,83	8.516,18	4.266,65	5.942,11	2.907,80
	Зрењанин	5.521,23	3.558,39	6.159,58	6.371,70	5.010,69	5.324,77	9.742,08	8.630,20	7.332,04	7.979,39
Средње-банатски округ	Нова Црња	9.004,72	3.328,87	5.625,08	2.173,03	3.494,02	4.512,99	6.354,60	2.927,65	3.579,80	5.550,48
	Нови Бечеј	7.301,49	1.740,24	4.028,24	5.740,15	5.193,39	7.976,47	8.754,40	11.620,46	9.521,15	4.832,65
	Сечањ	5.016,82	1.306,10	3.975,95	4.493,77	5.757,14	3.006,97	3.884,90	6.412,71	3.921,46	6.748,82
Северно-банатски округ	Ада	6.468,23	5.569,55	21.858,97	13.916,36	7.989,16	10.839,23	18.018,42	25.399,04	12.285,15	12.205,83
	Кањижа	3.418,68	899,78	4.094,80	3.869,40	5.488,00	5.568,74	7.088,37	6.940,98	6.353,30	5.612,69
	Кикинда	5.969,17	1.883,26	4.222,94	5.469,03	4.748,74	3.553,83	7.698,58	6.159,32	5.112,98	3.045,25
	Нови Кнежевац	10.292,64	4.342,06	4.640,47	10.019,96	7.579,19	5.657,26	11.294,10	10.348,70	9.055,66	7.315,30
	Сента	6.413,04	10.084,17	8.237,22	8.942,84	6.394,75	9.221,17	9.017,55	12.004,72	8.359,61	9.545,82
Јужно-банатски округ	Чока	11.582,23	6.435,33	10.024,56	7.001,22	7.126,10	7.773,89	12.303,31	11.048,36	8.591,80	6.778,29
	Алибунар	5.572,59	874,58	8.141,47	3.946,82	6.489,99	4.316,39	6.332,23	0,00	5.273,47	12.450,93
	Бела Црква	2.799,18	1.260,90	7.346,62	5.015,07	5.163,90	6.489,58	11.032,29	11.736,08	7.477,47	6.582,94
	Вршац	12.166,19	6.230,93	11.566,66	8.854,50	5.267,07	5.620,42	10.090,21	11.285,97	9.387,01	8.234,86
	Ковачица	6.623,24	5.007,92	5.997,31	5.725,18	5.401,81	5.966,13	6.907,30	6.641,06	4.883,68	7.592,80
	Ковин	8.942,95	4.841,34	8.504,74	6.766,59	7.992,09	6.783,15	8.596,38	9.724,49	8.252,24	6.460,42
	Опово	5.067,02	2.704,63	5.908,85	5.769,92	6.642,76	5.359,45	11.379,81	10.900,23	20.315,23	8.929,67
	Панчево	3.496,16	1.570,50	7.001,73	10.564,43	7.635,75	7.583,34	7.741,63	12.201,11	8.508,89	10.605,15
	Планиште	8.185,26	1.671,77	4.221,56	5.476,45	9.053,14	6.859,87	4.653,72	8.761,44	4.380,53	2.735,26
Сремски округ	Инђија	5.027,19	3.812,39	3.454,69	1.434,23	5.371,98	7.723,21	13.480,91	15.585,82	12.385,53	8.234,67
	Ириг	6.815,70	6.406,67	5.304,72	4.802,19	4.375,29	5.311,36	9.812,43	11.000,03	8.396,76	5.374,69

Округ	Општина	2001. година	2002. година	2003. година	2004. година	2005. година	2006. година	2007. година	2008. година	2009. година	2010. година
	Пећинци	6.837,20	2.105,24	8.327,17	6.536,43	8.715,72	10.268,61	18.317,35	14.498,52	12.647,91	5.256,79
	Рума	3.810,20	1.072,23	2.960,19	4.751,41	4.491,10	6.504,66	6.021,66	6.799,58	10.339,30	11.116,99
	Сремска Митровица	4.765,72	2.659,88	8.282,56	3.763,68	9.247,82	5.223,59	11.416,02	5.913,68	5.034,07	4.088,30
	Стара Пазова	9.993,05	1.001,42	9.574,37	6.438,50	11.516,93	11.033,65	17.895,10	13.656,16	13.188,00	9.419,07
	Шид	1.973,58	2.045,61	8.320,74	4.166,68	5.268,49	5.814,86	11.740,52	8.885,39	4.870,97	6.578,62

Табела 114. Вредност производње шљиве по хектару на нивоу општина и округа у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године

Округ	Општина	2001. година	2002. година	2003. година	2004. година	2005. година	2006. година	2007. година	2008. година	2009. година	2010. година	
Северно Бачки	Бачка Топола	6.887,24	6.472,05	5.322,55	3.772,23	5.901,86	4.982,59	4.976,07	3.840,49	4.639,99	5.339,40	
	Мали Иђош	7.067,56	7.192,40	3.754,83	3.291,68	6.033,19	4.076,08	6.905,72	4.518,41	4.412,48	4.471,92	
	Суботица	6.949,54	3.408,52	4.059,22	4.784,56	7.267,34	4.795,58	6.879,27	5.514,04	4.427,18	7.280,65	
Западно-бачки округ	Апатин	4.130,23	4.610,72	4.585,76	3.708,33	6.310,30	3.987,29	5.068,56	3.927,20	4.676,07	6.018,14	
	Кула	4.803,29	3.888,16	4.561,85	4.118,13	7.429,45	5.053,41	4.310,95	5.086,85	5.390,39	3.519,08	
	Оуаци	3.318,32	2.593,85	2.665,12	2.615,61	3.415,06	2.989,19	2.286,83	2.621,66	2.842,47	3.148,43	
	Сомбор	2.665,31	1.494,29	1.757,85	2.287,63	3.770,30	3.461,17	3.749,88	3.217,80	3.112,58	3.313,66	
Јужно-бачки округ	Бач	3.279,22	2.188,96	4.195,57	3.616,38	7.793,04	8.078,39	5.556,67	6.724,14	4.791,46	4.688,70	
	Бачка Паланка	3.579,60	1.900,08	3.567,77	2.292,96	2.850,25	1.805,18	3.183,09	3.201,02	2.891,83	2.178,39	
	Бачки Петровац	5.981,91	1.525,10	4.143,32	3.195,24	7.119,76	3.859,62	4.765,66	4.721,66	3.280,12	3.415,83	
	Беочин	5.175,20	4.497,79	6.896,19	3.470,34	6.275,66	5.964,54	6.024,64	7.455,97	4.277,95	4.309,39	
	Бечеј	7.697,71	2.835,35	4.632,06	3.681,48	8.436,31	4.275,98	9.634,65	10.092,09	6.865,45	9.085,62	
	Врбас	6.770,31	2.446,18	4.825,26	3.089,79	5.418,21	5.029,47	7.044,35	4.681,09	5.330,23	4.781,06	
	Жабал	2.302,85	1.482,07	1.078,60	1.632,73	4.031,68	3.227,44	5.898,35	5.790,74	2.921,79	4.539,02	
	Нови Сад-град	3.835,39	2.957,91	2.675,70	2.035,44	3.569,95	2.692,77	3.653,91	2.894,13	2.315,05	2.755,25	
	Србобран	3.184,40	2.542,60	5.384,63	4.204,53	7.814,44	5.061,95	2.992,48	3.497,35	3.464,62	3.181,08	
	Сремски Карловци	7.115,90	3.072,31	1.755,86	768,51	3.147,31	2.052,86	4.493,44	1.773,02	1.158,72	2.437,19	
	Темерин	824,92	457,24	659,74	716,11	2.245,88	1.426,94	2.875,23	1.017,91	1.143,81	1.748,08	
	Тител	3.138,36	4.027,22	2.379,38	3.200,27	6.122,85	3.143,83	3.661,01	2.350,72	2.788,28	3.255,79	
	Средње-банатски округ	Житиште	3.992,91	1.416,97	5.518,96	1.215,15	5.682,31	6.913,43	4.695,51	5.363,39	6.366,61	4.331,74
		Зрењанин	5.694,41	2.215,34	3.524,91	2.324,04	4.168,07	2.492,11	4.870,64	4.673,92	3.594,87	4.046,93
Нова Црња		7.997,79	1.631,17	4.732,62	1.262,62	5.677,23	5.589,80	7.794,69	3.474,81	4.548,97	3.376,70	
Нови Бечеј		7.089,15	1.946,54	4.024,11	2.938,01	7.153,38	4.751,48	4.985,92	4.877,54	4.508,32	3.967,11	
Сечањ		2.836,77	1.637,58	2.802,64	1.781,81	5.512,33	3.535,47	3.723,78	2.726,89	2.575,19	2.629,06	
Северно-банатски округ	Ада	7.119,64	4.597,41	7.876,27	5.619,70	6.294,38	5.351,32	7.258,73	6.612,68	5.805,01	7.664,40	
	Кањижа	3.175,60	1.684,18	2.534,90	2.546,39	6.089,65	4.030,01	4.999,31	4.639,16	4.599,77	5.608,39	
	Кикинда	7.288,82	2.181,04	4.352,78	2.151,74	5.428,31	5.020,19	3.376,76	2.832,93	4.308,06	3.435,90	
	Нови Кнежевац	6.048,92	1.719,03	4.701,23	1.851,09	5.935,95	4.427,05	3.920,17	4.232,07	4.661,92	3.384,29	
	Сента	3.795,84	6.687,81	4.450,11	2.502,04	4.707,57	3.370,11	4.656,32	3.650,34	3.067,21	3.744,09	
Јужно-банатски округ	Чока	3.686,27	2.370,92	4.846,42	1.427,87	6.135,39	5.132,86	4.823,23	3.792,26	4.157,04	3.491,17	
	Алибунар	4.048,79	1.371,69	4.850,26	2.934,21	5.355,24	3.683,44	5.149,33	3.541,52	3.735,86	2.828,55	
	Бела Црква	3.780,13	461,02	4.564,86	2.078,95	4.433,04	3.114,34	6.566,61	5.106,98	4.552,27	5.693,16	
	Вршац	4.860,37	2.754,19	3.297,14	2.294,96	3.484,52	2.814,83	4.053,31	3.257,76	2.486,28	3.247,45	
	Ковачица	5.016,53	4.125,67	3.060,21	2.816,05	4.488,15	3.703,37	4.257,72	3.253,51	3.403,24	4.563,40	
	Ковин	4.333,08	1.539,86	3.041,24	2.180,57	5.285,26	2.740,32	3.416,51	3.069,47	2.827,39	3.057,80	
	Опово	3.019,10	628,98	2.219,40	1.680,48	2.494,37	1.608,37	2.624,57	9.159,78	6.225,13	5.825,33	
	Паңчево	2.666,38	1.257,21	2.337,06	2.369,33	3.301,67	2.270,40	3.581,72	6.055,52	5.704,14	6.217,09	
	Пландиште	4.306,47	1.751,42	4.310,12	4.141,12	4.460,40	5.249,90	5.062,69	5.563,24	3.912,47	4.618,76	
Сремски округ	Инђија	1.804,34	756,96	935,83	761,94	2.668,76	2.526,02	3.833,04	2.735,36	2.552,99	1.452,31	
	Ириг	1.742,75	1.589,10	2.224,73	1.020,57	1.982,30	1.700,88	3.109,89	3.323,30	2.736,96	2.049,73	
	Пећинци	3.948,29	704,60	2.567,59	1.794,72	3.634,87	2.907,89	4.305,32	2.868,33	3.407,06	1.271,54	
	Рума	3.802,34	1.028,87	2.455,84	2.076,98	4.331,31	3.270,62	5.418,94	3.520,20	3.664,12	2.905,81	
	Сремска Митровица	2.191,05	834,81	1.968,11	1.565,64	3.849,74	2.202,27	4.021,41	2.500,52	2.755,70	2.217,62	
	Стара Пазова	5.917,50	1.599,24	4.399,53	3.307,29	5.001,08	3.660,45	7.042,72	4.832,96	4.286,83	4.151,26	
	Шид	2.917,49	1.257,64	1.628,54	1.847,12	3.848,92	2.121,14	4.675,17	2.589,99	2.475,55	2.694,78	

Табела 115. Вредност производње винограда по хектару на нивоу општина и округа у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године

Округ	Општина	2001. година	2002. година	2003. година	2004. година	2005. година	2006. година	2007. година	2008. година	2009. година	2010. година	
Северно-Бачки	Бачка Топола	3.244,56	4.442,12	3.032,37	2.711,15	5.395,47	3.078,86	4.878,96	3.240,45	6.455,38	6.020,86	
	Мали Иђош	4.455,57	5.909,96	5.839,38	4.730,80	3.830,45	3.400,51	6.208,15	6.299,54	4.393,97	4.340,15	
	Суботица	1.955,51	3.037,47	2.812,74	3.105,14	6.542,33	5.163,60	7.156,30	3.672,02	4.466,85	3.488,14	
Западно-бачки округ	Апатин	4.898,61	4.670,00	13.296,77	1.922,41	3.259,12	4.601,09	3.565,71	5.417,20	7.015,05	3.107,08	
	Кула	3.013,16	4.198,83	6.374,46	3.652,15	3.877,56	2.966,81	5.917,30	5.586,90	5.496,19	4.927,78	
	Оаци	4.272,46	4.084,20	3.928,01	3.119,42	3.917,45	5.587,69	3.532,98	4.087,69	4.445,34	5.191,42	
	Сомбор	939,55	758,75	1.337,61	1.081,75	1.391,58	2.422,58	2.689,89	8.729,27	7.545,20	6.160,55	
Јужно-бачки округ	Бач	5.363,59	5.253,39	6.111,43	3.914,49	6.192,90	4.333,83	13.467,60	9.064,06	5.279,31	4.406,45	
	Бачка Паланка	3.074,75	5.329,20	6.564,31	2.866,42	4.868,43	3.601,24	8.281,57	5.872,20	4.690,47	4.166,44	
	Бачки Петровац	2.913,86	2.344,30	3.762,73	2.967,31	5.428,98	3.701,77	11.885,35	7.137,48	2.540,07	2.140,21	
	Беочин	4.338,97	5.734,97	7.494,67	4.996,07	4.418,57	4.548,11	10.950,38	8.084,40	5.796,45	5.092,42	
	Бечеј	5.021,84	8.078,60	5.289,85	3.128,48	7.281,10	6.568,88	7.847,18	6.961,66	5.088,77	2.916,24	
	Врбас	2.942,77	4.857,45	4.441,63	2.510,26	3.356,27	2.515,17	10.629,78	10.314,28	6.386,26	8.734,21	
	Жабал	1.228,58	3.314,91	2.680,77	2.095,59	2.957,27	2.843,24	7.848,36	7.183,16	6.230,50	6.772,18	
	Нови Сад-град	4.717,43	6.927,68	6.153,25	4.627,83	5.884,89	4.497,22	5.212,93	4.221,78	3.720,43	4.742,87	
	Србобран	3.309,14	6.117,66	4.794,82	3.797,86	5.486,21	2.685,84	11.505,18	4.950,85	6.465,10	2.562,03	
	Сремски Карловци	2.838,49	3.243,11	3.770,61	3.199,34	2.696,05	3.061,02	3.303,02	2.679,75	2.255,09	2.702,15	
	Темерин	2.197,27	3.626,90	4.980,87	4.721,72	10.865,50	10.463,11	11.455,16	5.363,42	4.427,81	4.658,24	
	Тител	3.508,61	3.488,52	4.006,22	1.804,20	2.773,08	1.512,74	2.149,03	1.491,53	2.598,17	2.680,66	
	Средње-банатски округ	Житиште	2.791,12	4.357,69	3.726,78	2.917,26	3.872,62	3.786,65	5.843,98	3.446,36	3.956,47	3.416,44
		Зрењанин	2.139,07	4.152,93	3.751,98	3.388,81	2.884,41	2.087,45	4.843,27	4.558,72	3.455,59	3.123,18
		Нова Црња	2.512,90	6.131,18	3.720,34	4.336,96	2.694,98	3.428,45	5.434,69	3.487,21	3.819,23	3.286,14
Нови Бечеј		3.265,61	5.465,09	5.093,27	4.568,76	3.715,10	4.207,28	4.949,60	6.308,57	4.760,36	2.911,40	
Сечањ		3.580,73	6.447,82	5.527,36	4.195,23	3.480,57	4.829,13	10.204,59	5.191,98	5.913,20	4.885,24	
Северно-банатски округ	Ада	1.301,57	1.331,39	1.116,10	1.664,78	4.581,36	2.365,86	3.444,95	2.595,10	2.715,53	2.447,80	
	Кањига	2.019,86	1.457,03	1.847,84	1.420,98	2.609,02	1.794,67	3.245,46	1.976,32	1.631,81	1.969,05	
	Кикинда	2.314,79	3.716,11	5.106,82	2.461,62	2.986,31	3.211,03	5.572,05	3.257,19	4.564,51	2.624,89	
	Нови Кнежевац	2.945,27	4.089,90	4.233,72	3.236,78	2.434,22	5.231,56	6.799,94	5.157,14	5.882,08	4.658,24	
	Сента	4.394,53	7.253,79	11.054,71	11.338,61	2.255,63	7.809,42	12.309,81	10.025,77	8.276,83	8.576,84	
Јужно-банатски округ	Чока	2.104,00	3.275,28	2.112,52	3.046,54	2.735,61	1.449,19	3.969,18	4.042,55	3.944,58	4.016,71	
	Алибунар	2.983,02	5.172,36	4.309,67	2.752,92	2.873,96	5.473,86	5.511,16	4.629,39	5.101,15	5.865,68	
	Бела Црква	4.221,85	6.815,49	6.131,20	4.478,42	6.514,27	3.709,38	8.076,40	5.788,43	4.676,88	4.615,72	
	Вршац	4.925,12	5.319,36	5.250,50	4.030,27	2.942,63	3.279,29	5.608,91	3.737,96	3.687,29	4.268,03	
	Ковачица	1.291,96	5.035,30	3.020,67	2.811,15	3.562,73	3.359,84	5.887,27	4.448,74	4.399,11	5.706,61	
	Ковин	2.713,99	11.750,91	9.333,29	6.316,58	9.735,50	4.207,81	12.306,36	8.738,48	7.597,20	7.506,27	
	Опово	1.751,21	4.207,20	3.986,54	3.885,44	4.062,25	4.134,62	6.597,80	13.782,01	11.377,82	13.051,12	
	Панчево	1.468,62	4.677,93	4.373,02	4.648,09	5.399,63	2.863,00	6.811,82	8.382,37	7.340,53	7.139,70	
	Планиште	6.591,80	10.074,71	6.755,66	7.702,71	10.326,98	10.463,11	12.862,93	6.262,24	8.515,01	12.373,46	
Сремски округ	Инђија	1.335,85	2.677,79	2.200,66	1.472,56	2.698,00	2.878,40	5.568,34	4.916,33	3.737,22	2.805,69	
	Ириг	4.719,14	7.233,38	5.684,25	3.768,02	5.482,24	4.022,31	5.829,20	4.369,64	4.098,19	5.749,95	
	Пећинци	2.778,90	3.626,90	1.796,39	2.118,25	3.132,52	2.877,36	3.751,69	5.157,14	2.341,63	1.989,46	
	Рума	1.525,52	2.112,76	2.238,15	1.574,71	2.441,97	2.019,70	4.546,54	3.980,86	5.209,42	4.773,60	
	Сремска Митровица	3.041,41	4.537,69	4.198,09	2.590,61	5.372,68	3.500,39	5.770,98	3.987,30	4.105,68	3.016,30	
	Стара Пазова	3.823,87	4.546,60	5.575,65	4.255,19	4.449,62	4.383,33	5.492,76	5.928,21	3.935,09	6.422,05	
	Шид	4.067,56	5.284,54	9.062,31	2.741,56	4.028,09	3.065,20	6.547,06	4.451,49	4.232,10	3.925,03	

ПРИЛОГ VIII

6.8 Вредност производње по хектару обрадивих површина на основу структуре сетве по окрузима и општинама на подручју АП Војводине

Табела 116. Структура сетве на нивоу општина и округа у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године

Редни број	Округ	Општина	Учешће жита у пољопривредним површинама	Учешће индустрије ког биља у пољопривредним површинама	Учешће поврћа у пољопривредним површинама	Учешће крмног биља у пољопривредним површинама	Укупно ратарске повртарске културе	Учешће воћњака и винограда у пољопривредним површинама	Учешће ораница у пољопривредним површинама
1	Севернобачки округ	Бачка Топола	74,04%	14,76%	2,28%	7,07%	98,15%	0,19%	98,52%
2		Мали Иђош	67,30%	22,93%	3,13%	5,40%	98,76%	0,38%	98,85%
3		Суботица	69,17%	12,59%	2,57%	4,95%	89,28%	1,52%	90,87%
4	Западнобачки округ	Апатин	53,97%	20,70%	3,05%	3,49%	81,21%	0,85%	84,65%
5		Кула	62,54%	19,59%	6,23%	3,52%	91,88%	0,46%	94,93%
6		Оџаци	57,98%	21,65%	6,53%	5,11%	91,28%	0,29%	91,83%
7		Сомбор	63,05%	24,24%	2,00%	2,44%	91,73%	0,51%	92,40%
8	Јужнобачки округ	Бач	34,06%	45,82%	1,35%	1,40%	82,63%	0,27%	83,43%
9		Бачка Паланка	54,67%	26,60%	5,03%	3,72%	90,03%	1,72%	91,41%
10		Бачки Петровац	67,09%	21,41%	5,09%	2,13%	95,73%	1,17%	95,89%
11		Беочин	41,84%	3,93%	4,47%	5,52%	55,76%	3,07%	60,03%
12		Бечеј	56,75%	24,87%	8,12%	5,63%	95,37%	0,40%	95,63%
13		Врбас	70,87%	16,61%	5,92%	3,35%	96,76%	0,26%	96,87%
14		Жабал	57,94%	24,89%	4,46%	2,51%	89,80%	0,21%	89,90%
15		Нови Сад-град	52,68%	18,48%	9,16%	4,59%	84,92%	2,38%	86,89%
16		Србобран	47,25%	47,27%	1,05%	2,26%	97,83%	0,07%	97,88%
17		Сремски Карловци	32,63%	2,22%	8,89%	5,15%	48,89%	24,91%	50,18%
18		Темерин	45,29%	42,27%	2,91%	3,30%	93,77%	0,46%	96,80%
19		Тител	54,80%	18,74%	4,84%	4,61%	82,99%	0,55%	83,48%
20	Средњобанатски округ	Житиште	57,97%	27,32%	2,04%	7,11%	94,44%	0,18%	95,16%
21		Зрењанин	49,58%	18,03%	2,89%	3,76%	74,26%	0,48%	75,64%
22		Нова Црња	54,57%	32,42%	4,82%	5,74%	97,56%	0,69%	98,29%
23		Нови Бечеј	45,55%	18,57%	1,94%	4,90%	70,97%	0,43%	72,45%
24		Сечањ	51,07%	18,37%	1,51%	2,49%	73,44%	0,21%	75,16%
25	Севернобанатски округ	Ада	74,39%	15,24%	3,33%	4,82%	97,77%	0,27%	98,36%
26		Кањижа	48,21%	10,79%	6,43%	9,12%	74,55%	1,27%	77,05%
27		Кикинда	55,52%	24,33%	2,60%	4,80%	87,25%	0,99%	88,63%
28		Нови Кнежевац	50,44%	21,54%	3,65%	5,73%	81,37%	0,21%	82,59%
29		Сента	44,12%	37,42%	5,72%	7,42%	94,68%	0,50%	94,95%
30		Чока	39,68%	17,89%	3,01%	5,42%	65,99%	0,53%	70,41%
31	Јужнобанатски округ	Алибунар	62,64%	19,63%	1,98%	2,52%	86,78%	0,48%	87,11%
32		Бела Црква	49,80%	17,10%	2,32%	4,16%	73,38%	3,80%	75,31%
33		Вршац	47,70%	19,61%	1,71%	2,21%	71,24%	2,87%	80,51%
34		Ковачица	62,15%	24,33%	3,13%	2,92%	92,52%	0,38%	92,71%
35		Ковин	58,94%	22,20%	3,62%	3,64%	88,41%	0,31%	88,82%
36		Опово	69,60%	11,28%	4,02%	5,71%	90,62%	0,11%	90,62%
37		Панчево	64,95%	21,34%	4,55%	3,36%	94,20%	0,50%	94,47%
38		Пландиште	48,66%	39,19%	1,00%	2,51%	91,37%	0,14%	91,73%
39	Сремски округ	Инђија	69,36%	12,51%	3,83%	3,35%	89,05%	4,35%	89,12%
40		Ириг	49,73%	11,99%	10,98%	8,26%	80,96%	5,42%	82,12%
41		Пећинци	63,96%	10,06%	10,58%	6,05%	90,66%	0,22%	91,58%
42		Рума	66,72%	16,31%	7,56%	3,47%	94,05%	0,79%	94,88%
43		Сремска Митровица	63,19%	16,85%	6,67%	4,69%	91,40%	1,29%	91,86%
44		Стара Пазова	75,12%	15,53%	3,63%	2,86%	97,14%	0,57%	97,38%
45		Шид	56,25%	27,33%	4,57%	4,01%	92,15%	2,36%	91,73%

Табела 117. Структура сетве по културама у АП Војводини у периоду од 1981. до 2005. године

Редни број	Култура	Период од 1981-85 године у 000 ха	%	Период од 1986-90 године у 000 ха	%	Период од 1991-95 године у 000 ха	%	Период од 1996-00 године у 000 ха	%	Период од 2001-05 године у 000 ха	%	Просечна вредност %
1	ЖИТА	1.113	68%	1.081	68%	1.114	71%	1.065	67%	1.030	65%	0,68
1.1	пшеница	341	21%	363	23%	382	24%	329	21%	330	21%	0,22
1.2	јечам	57	3%	33	2%	46	3%	63	4%	60	4%	0,03
1.3	кукуруз	703	43%	674	43%	678	43%	656	41%	629	40%	0,42
1.4	остала жита	12	1%	11	1%	8	1%	17	1%	11	1%	0,01
2	УЉАРИЦЕ	145	9%	192	12%	204	13%	240	15%	272	17%	0,13
2.1	сунцокрет	71	4%	133	8%	157	10%	154	10%	166	10%	0,09

Редни број	Култура	Период од 1981-85 године у 000 ха	%	Период од 1986-90 године у 000 ха	%	Период од 1991-95 године у 000 ха	%	Период од 1996-00 године у 000 ха	%	Период од 2001-05 године у 000 ха	%	Просечна вредност %
2.2	соја	74	4%	59	4%	47	3%	86	5%	106	7%	0,05
2.3	шећерна репа	89	5%	86	5%	65	4%	50	3%	54	3%	0,04
3	КРМНО БИЉЕ	69	4%	65	4%	63	4%	64	4%	64	4%	0,04
3.1	луцерка	67	4%	63	4%	61	4%	61	4%	58	4%	0,04
3.2	детелина	2	0%	2	0%	2	0%	3	0%	6	0%	0,00
4	ПОВРЋЕ	62	4%	64	4%	67	4%	70	4%	66	4%	0,04
4.1	кромпир	24	1%	24	2%	25	2%	23	1%	21	1%	0,01
4.2	пасуљ	7,000	0%	7,000	0%	7,000	0%	8,000	1%	7,000	0%	0,005
4.3	остало поврће	31	2%	33	2%	35	2%	39	2%	38	2%	0,02
5	ПРОИЗВ. СЕМЕНА	51	3%	42	3%	32	2%	63	4%	43	3%	0,03
6	ОСТАЛИ УСЕВИ	74	4%	55	3%	33	2%	32	2%	53	3%	0,03
7	ВОЊАЦИ	6	0%	17	1%	17	1%	18	1%	18	1%	0,01
8	ВИНОГРАДИ	6	0%	13	1%	12	1%	12	1%	11	1%	0,01
9	ЛИВАДЕ	33	2%	33	2%	34	2%	33	2%	38	2%	0,02
	УКУПНО	1.648	100%	1.583	100%	1.578	100%	1.583	100%	1.585	100%	1,00

Табела 118. Вредност производње по хектару обрадивих површина на основу структуре сетве по окрузима и општинама на подручју АП Војводине

Округ	Општина	2001. година	2002. година	2003. година	2004. година	2005. година	2006. година	2007. година	2008. година	2009. година	2010. година
Северно Бачки	Бачка Топола	779,77	544,12	336,02	705,78	508,16	590,01	572,85	928,27	570,15	876,64
	Мали Иђош	824,44	587,68	384,36	660,08	477,15	570,04	550,04	860,12	520,21	812,21
	Суботица	700,49	437,50	324,66	618,15	550,40	633,03	611,85	911,99	599,95	868,30
Западно-бачки округ	Апатин	695,10	519,13	419,30	589,38	498,24	543,53	679,65	980,20	634,43	676,22
	Кула	736,23	582,33	433,37	636,47	547,37	634,70	736,92	956,15	715,88	907,41
	Оџаци	744,51	599,47	587,90	732,39	490,99	653,22	798,45	982,58	685,43	883,34
Јужно-бачки округ	Сомбор	716,26	551,66	366,90	640,85	468,58	582,92	640,06	927,12	596,17	799,09
	Бач	497,03	513,20	434,54	537,55	448,70	606,28	677,82	781,17	480,51	747,36
	Бачка Паланка	741,08	607,99	546,45	642,86	536,35	632,90	692,12	974,41	721,44	977,28
	Бачки Петровац	823,63	634,90	658,83	729,05	606,92	662,62	944,44	1107,96	761,82	923,14
	Беочин	658,08	562,54	508,91	580,94	500,84	467,69	665,33	835,81	576,66	667,34
	Бечеј	896,05	708,92	567,22	796,03	611,61	818,29	946,31	1192,18	797,23	1147,86
	Врбас	935,48	638,51	573,05	747,80	557,72	707,38	936,71	1020,60	704,97	950,16
	Жабал	632,28	462,93	365,05	632,41	536,48	475,11	761,88	948,69	633,96	942,05
	Нови Сад-град	692,18	561,04	552,05	647,88	651,30	651,86	869,45	971,21	689,61	871,79
	Србобран	786,02	576,53	416,86	629,56	479,31	664,98	811,92	926,82	623,56	906,22
	Сремски Карловци	1185,32	959,35	1221,26	764,87	906,29	1067,45	1065,46	1078,54	764,42	1213,43
Темерин	871,50	617,37	563,41	726,29	532,42	735,96	909,87	1154,13	775,88	1044,23	
Тител	604,04	462,10	427,54	615,21	505,56	513,13	659,54	831,52	620,76	777,54	
Средње-банатски округ	Житиште	621,51	353,89	337,25	545,00	472,44	506,30	682,89	775,99	547,41	641,82
	Зрењанин	526,39	311,81	276,46	473,99	398,74	440,75	561,73	683,89	472,80	614,43
	Нова Црња	705,70	392,79	360,87	553,67	450,01	526,32	681,64	869,98	548,94	572,13
	Нови Бечеј	458,55	272,58	234,28	392,05	347,56	364,34	472,11	594,38	412,95	516,10
	Сечањ	493,09	285,11	265,83	427,88	342,21	385,44	513,66	576,25	413,65	586,17
Северно-банатски округ	Ада	751,26	450,08	349,00	679,70	457,62	551,29	616,50	822,75	506,72	779,51
	Кањижа	518,82	276,06	235,84	464,34	408,27	475,37	432,73	631,47	403,06	586,72
	Кикинда	575,87	362,00	325,51	528,52	439,95	508,74	677,23	779,08	539,58	630,60
	Нови Кнежевац	481,96	302,91	253,41	439,59	373,63	349,16	399,75	557,64	357,38	582,28
	Сента	737,20	543,26	472,75	584,75	489,14	606,32	558,23	787,75	527,85	941,81
Јужно-банатски округ	Чока	454,94	294,36	251,73	400,54	309,77	333,64	412,48	497,41	313,38	482,28
	Алибунар	558,18	368,71	350,63	489,49	416,84	441,25	509,28	677,22	483,72	664,77
	Бела Црква	499,95	385,60	470,50	485,16	513,30	480,46	688,46	748,44	519,98	648,50
	Вршац	640,70	452,39	495,87	537,44	465,17	453,72	590,93	700,06	563,47	711,89
	Ковачица	691,65	397,00	371,36	628,17	503,28	572,59	663,42	742,02	547,97	816,99
	Ковин	625,09	469,33	373,02	575,26	434,12	463,60	626,85	765,30	606,09	744,41
	Опово	713,81	416,56	524,53	690,25	477,85	542,37	650,10	762,80	608,59	867,63
	Панчево	759,32	493,47	513,31	705,12	554,82	633,95	709,14	944,46	649,35	872,57
	Пландиште	482,68	388,02	327,45	523,93	406,41	409,06	591,61	583,44	409,29	610,29
	Инђија	835,24	597,83	476,14	678,93	646,68	741,81	1074,21	1296,03	882,64	897,29
Сремски округ	Ириг	887,40	715,20	598,49	652,21	625,29	724,14	979,21	1048,31	740,82	824,31
	Пединци	733,43	484,17	389,82	600,85	472,10	517,53	626,12	709,52	548,40	592,62
	Рума	847,78	600,77	535,05	679,81	604,00	659,25	821,63	929,27	674,54	883,29
	Сремска Митровица	795,76	584,24	562,01	652,70	595,38	637,85	902,52	880,26	602,32	821,89
	Стара Пазова	861,36	536,80	493,37	689,47	553,65	629,64	844,88	947,04	615,19	847,23
Шид	755,34	606,37	606,04	689,50	557,94	658,87	928,47	1014,76	671,60	836,69	

ПРИЛОГ ІХ

6.9 Трошкови производње одабраних репрезентативних култура у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године

Табела 119. Трошкови производње пшенице по хектару у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године (евра/хектару)

Година		Јединица мере	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Просечна вредност 2001 до 2010 година
Редни број	Елементи		Износ	Износ	Износ	Износ	Износ	Износ	Износ	Износ	Износ	Износ	
1	2	3	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1.	Материјални трошкови	евра/ха	110,34	104,56	110,21	97,29	99,29	104,26	136,58	152,71	114,65	111,71	114,16
1.1.	Семенски материјал	евра/ха	65,13	58,89	65,39	49,78	47,05	52,00	83,20	88,40	54,24	62,27	62,64
1.2.	Ђубриво	евра/ха	15,21	15,66	13,82	16,51	20,24	19,26	20,38	31,31	27,41	16,44	19,62
1.3.	Средства за заштиту	евра/ха	30,00	30,00	31,00	31,00	32,00	33,00	33,00	33,00	33,00	33,00	31,90
2.	Услуге (Радови на култури)	евра/ха	238,49	238,49	238,49	234,21	247,33	257,59	259,36	271,76	250,62	266,26	250,26
2.1.	Растурање мин. ђубрива	евра/ха	10,65	10,65	10,65	10,49	10,99	11,38	11,45	11,92	11,11	11,71	11,10
2.2.	Орање на 25цм	евра/ха	52,77	52,77	52,77	51,46	55,48	58,62	59,17	62,97	56,49	61,28	56,38
2.3.	Предсетвена припрема	евра/ха	16,45	16,45	16,45	15,96	17,46	18,64	18,85	20,27	17,84	19,64	17,80
2.4.	Сетва	евра/ха	15,07	15,07	15,07	14,80	15,63	16,29	16,40	17,19	15,84	16,84	15,82
2.5.	Ваљање	евра/ха	7,74	7,74	7,74	7,57	8,08	8,47	8,54	9,01	8,20	8,80	8,19
2.6.	Прихрана 2х	евра/ха	10,65	10,65	10,65	10,49	10,99	11,38	11,45	11,92	11,11	11,71	11,10
2.7.	Третирање хербицидима	евра/ха	18,88	18,88	18,88	18,72	19,22	19,61	19,68	20,15	19,34	19,94	19,33
2.8.	Третирање фунгицидима 2х	евра/ха	18,88	18,88	18,88	18,72	19,22	19,61	19,68	20,15	19,34	19,94	19,33
2.9.	Комбајнирање	евра/ха	77,50	77,50	77,50	76,30	79,98	82,87	83,36	86,85	80,91	85,30	80,81
2.10.	Транспорт зрна	евра/ха	9,90	9,90	9,90	9,72	10,28	10,71	10,78	11,31	10,42	11,07	10,40
3.	Укупни трошкови производње	евра/ха	348,83	343,05	348,70	331,50	346,62	361,85	395,95	424,47	365,26	377,97	364,42

Табела 120. Трошкови производње кукуруза по хектару у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године (евра/хектару)

Година		Јединица мере	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Просечна вредност 2001 до 2010 година
Редни број	Елементи		Износ	Износ	Износ	Износ	Износ	Износ	Износ	Износ	Износ	Износ	
1	2	3	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1.	Материјални трошкови	евра/ха	173,17	177,46	178,36	186,64	205,31	209,90	227,17	274,43	251,06	232,28	211,58
1.1.	Семенски материјал	евра/ха	70,00	70,00	70,00	70,00	75,00	75,00	80,00	80,00	80,00	80,00	75,00
1.2.	Ђубриво	евра/ха	48,17	49,46	48,36	53,64	65,31	64,90	77,17	124,43	101,06	82,28	71,48
1.3.	Средства за заштиту	евра/ха	55,00	58,00	60,00	63,00	65,00	70,00	70,00	70,00	70,00	70,00	65,10
2.	Услуге (Радови на култури)	евра/ха	260,03	260,03	260,03	254,57	271,29	284,37	286,63	302,43	275,48	295,42	275,03
2.1.	Растурање мин. ђубрива	евра/ха	10,65	10,65	10,65	10,49	10,99	11,38	11,45	11,92	11,11	11,71	11,10
2.2.	Орање на 30цм	евра/ха	59,22	59,22	59,22	57,58	62,60	66,53	67,21	71,96	63,86	69,86	63,73
2.3.	Предсетвена припрема земљишта	евра/ха	32,90	32,90	32,90	31,91	34,93	37,29	37,69	40,54	35,68	39,28	35,60
2.4.	Сетва	евра/ха	19,06	19,06	19,06	18,79	19,63	20,28	20,40	21,19	19,84	20,84	19,81
2.5.	Заштита усева х 2	евра/ха	18,88	18,88	18,88	18,72	19,22	19,61	19,68	20,15	19,34	19,94	19,33
2.6.	Међуредно култивирање (2х)	евра/ха	12,59	12,59	12,59	12,38	13,05	13,57	13,66	14,29	13,21	14,01	13,20
2.7.	Комбајнирање	евра/ха	80,32	80,32	80,32	78,79	83,48	87,15	87,78	92,21	84,65	90,25	84,53
2.8.	Транспорт зрна	евра/ха	26,41	26,41	26,41	25,93	27,40	28,56	28,76	30,15	27,77	29,53	27,73
3.	Укупни трошкови производње	евра/ха	433,20	437,49	438,40	441,21	476,60	494,27	513,80	576,87	526,55	527,70	486,61

Табела 121. Трошкови производње шећерне репе по хектару у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године (евра/хектару)

Година		Јединица мере	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Просечна вредност 2001 до 2010 година
Редни број	Елементи		Износ	Износ	Износ	Износ	Износ	Износ	Износ	Износ	Износ	Износ	
1	2	3	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1.	Материјални трошкови	евра/ха	542,24	554,79	562,66	581,85	613,70	605,51	642,06	743,82	672,51	657,52	617,67
1.1.	Семенски материјал	евра/ха	120,00	130,00	130,00	140,00	140,00	140,00	145,00	145,00	145,00	145,00	138,00
1.2.	Ђубриво	евра/ха	92,24	94,79	92,66	101,85	123,70	115,51	137,06	238,82	167,51	152,52	131,67
1.3.	Средства за заштиту	евра/ха	330,00	330,00	340,00	340,00	350,00	350,00	360,00	360,00	360,00	360,00	348,00
2.	Услуге (Радови на култури)	евра/ха	638,40	638,40	638,40	627,58	660,70	686,61	691,09	722,39	669,01	708,50	668,11
2.1.	Љуштење стрништа	евра/ха	37,00	37,00	37,00	36,13	38,81	40,91	41,27	43,80	39,48	42,68	39,41
2.2.	Растурање мин. ђубрива	евра/ха	21,30	21,30	21,30	20,97	21,98	22,76	22,90	23,85	22,23	23,43	22,20
2.3.	Орање на 35цм	евра/ха	62,16	62,16	62,16	60,36	65,89	70,21	70,96	76,19	67,27	73,87	67,12
2.4.	Предсетвена припрема земљишта	евра/ха	32,90	32,90	32,90	31,91	34,93	37,29	37,69	40,54	35,68	39,28	35,60
2.5.	Сетва	евра/ха	20,99	20,99	20,99	20,72	21,55	22,21	22,32	23,11	21,76	22,76	21,74
2.6.	Заштита усева	евра/ха	75,52	75,52	75,52	74,86	76,88	78,45	78,72	80,62	77,38	79,78	77,32
2.7.	Међуредно култивирање 1 -2	евра/ха	20,86	20,86	20,86	20,45	21,70	22,69	22,86	24,04	22,02	23,52	21,98
2.8.	Вађење корена	евра/ха	236,71	236,71	236,71	233,59	243,14	250,61	251,90	260,93	245,54	256,92	245,28
2.9.	Транспорт корена	евра/ха	130,95	130,95	130,95	128,59	135,83	141,49	142,46	149,30	137,64	146,27	137,44
3.	Укупни трошкови производње	евра/ха	1180,64	1193,19	1201,06	1209,43	1274,40	1292,12	1333,15	1466,22	1341,51	1366,01	1285,77

Табела 122. Трошкови производње сунцокрета по хектару у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године (евра/хектару)

Година		Јединица мере	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Просечна вредност 2001 до 2010 година
Редни број	Елементи		Износ	Износ	Износ	Износ	Износ	Износ	Износ	Износ	Износ	Износ	
1	2	3	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1.	Материјални трошкови	евра/ха	146,71	152,86	161,69	166,01	180,90	182,26	191,65	236,83	205,70	197,71	182,23
1.1.	Семенски материјал	евра/ха	60,00	60,00	65,00	65,00	65,00	70,00	70,00	70,00	70,00	70,00	66,50
1.2.	Ђубриво	евра/ха	41,71	42,86	41,69	46,01	55,90	52,26	61,65	106,83	75,70	67,71	59,23
1.3.	Средства за заштиту	евра/ха	45,00	50,00	55,00	55,00	60,00	60,00	60,00	60,00	60,00	60,00	56,50
2.	Услуге (Радови на култури)	евра/ха	230,72	230,72	230,72	225,96	240,54	251,94	253,91	267,68	244,19	261,57	243,79
2.1.	Расипање минералног ђубрива	евра/ха	21,30	21,30	21,30	20,97	21,98	22,76	22,90	23,85	22,23	23,43	22,20
2.2.	Орање на 30 цм	евра/ха	59,22	59,22	59,22	57,58	62,60	66,53	67,21	71,96	63,86	69,86	63,73
2.3.	Припрема земљишта сетвосремачем	евра/ха	16,45	16,45	16,45	15,96	17,46	18,64	18,85	20,27	17,84	19,64	17,80
2.4.	Сетва	евра/ха	19,06	19,06	19,06	18,79	19,63	20,28	20,40	21,19	19,84	20,84	19,81
2.5.	Заштиту усева	евра/ха	18,88	18,88	18,88	18,72	19,22	19,61	19,68	20,15	19,34	19,94	19,33
2.6.	Међуредно култивирање 1 - 2	евра/ха	18,89	18,89	18,89	18,56	19,57	20,35	20,49	21,44	19,82	21,02	19,79
2.7.	Комбајнирање	евра/ха	63,15	63,15	63,15	61,95	65,64	68,52	69,02	72,50	66,56	70,96	66,46
2.8.	Транспорт зрна	евра/ха	13,76	13,76	13,76	13,44	14,44	15,23	15,36	16,31	14,69	15,89	14,67
3.	Укупни трошкови производње	евра/ха	377,43	383,58	392,41	391,97	421,44	434,19	445,56	504,51	449,89	459,28	426,03

Табела 123. Трошкови производње пасуља по хектару у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године (евра/хектару)

Година		Јединица мере	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Просечна вредност 2001 до 2010 година
Редни број	Елементи		Износ	Износ	Износ	Износ	Износ	Износ	Износ	Износ	Износ	Износ	
1	2	3	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1.	Материјални трошкови	евра/ха	250,54	261,93	270,97	285,84	307,79	303,25	325,41	382,00	351,80	344,80	308,43
1.1.	Семенски материјал	евра/ха	110,00	110,00	120,00	120,00	130,00	130,00	140,00	140,00	150,00	150,00	130,00
1.2.	Ђубриво	евра/ха	50,54	51,93	50,97	55,84	67,79	63,25	75,41	132,00	91,80	84,80	72,43
1.3.	Средства за заштиту	евра/ха	90,00	100,00	100,00	110,00	110,00	110,00	110,00	110,00	110,00	110,00	106,00
2.	Услуге (Радови на култури)	евра/ха	283,77	283,77	283,77	278,12	295,43	308,97	311,30	327,66	299,77	320,40	299,30
2.2.	Растурање мин. ђубрива	евра/ха	21,30	21,30	21,30	20,97	21,98	22,76	22,90	23,85	22,23	23,43	22,20
2.3.	Орање на 30цм	евра/ха	59,22	59,22	59,22	57,58	62,60	66,53	67,21	71,96	63,86	69,86	63,73
2.4.	Предсетвена припрема земљишта	евра/ха	32,90	32,90	32,90	31,91	34,93	37,29	37,69	40,54	35,68	39,28	35,60
2.5.	Сегва	евра/ха	22,00	22,00	22,00	21,73	22,57	23,22	23,33	24,13	22,78	23,77	22,75
2.6.	Третирање хербицидима х 3 - 4	евра/ха	37,76	37,76	37,76	37,43	38,44	39,22	39,36	40,31	38,69	39,89	38,66
2.7.	Међуредно култивирање х 1- 2	евра/ха	21,09	21,09	21,09	20,68	21,93	22,92	23,09	24,28	22,25	23,75	22,22
2.8.	Комбајнирање	евра/ха	78,50	78,50	78,50	77,07	81,43	84,84	85,42	89,54	82,52	87,71	82,40
2.9.	Транспорт зрна	евра/ха	11,01	11,01	11,01	10,75	11,55	12,18	12,29	13,05	11,76	12,71	11,73
3.	Укупни трошкови производње	евра/ха	534,31	545,70	554,75	563,97	603,22	612,22	636,71	709,66	651,57	665,21	607,73

Табела 124. Трошкови производње кромпира по хектару у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године (евра/хектару)

Година		Јединица мере	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Просечна вредност 2001 до 2010 година
Редни број	Елементи		Износ	Износ	Износ	Износ	Износ	Износ	Износ	Износ	Износ	Износ	
1	2	3	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1.	Материјални трошкови	евра/ха	716,48	730,13	730,49	751,99	864,35	854,39	890,61	1.039,31	946,47	929,54	845,37
1.1.	Семенски материјал	евра/ха	400,00	400,00	400,00	400,00	480,00	480,00	480,00	480,00	480,00	480,00	448,00
1.2.	Ђубриво	евра/ха	136,48	140,13	140,49	151,99	184,35	174,39	210,61	359,31	266,47	249,54	201,37
1.3.	Средства за заштиту	евра/ха	180,00	190,00	190,00	200,00	200,00	200,00	200,00	200,00	200,00	200,00	196,00
2.	Услуге (Радови на култури)	евра/ха	377,18	377,18	377,18	370,34	391,28	407,65	410,48	430,27	396,53	421,49	395,96
2.1.	Растурање мин. ђубрива	евра/ха	21,30	21,30	21,30	20,97	21,98	22,76	22,90	23,85	22,23	23,43	22,20
2.2.	Орање на 35 цм	евра/ха	62,16	62,16	62,16	60,36	65,89	70,21	70,96	76,19	67,27	73,87	67,12
2.3.	Предсетвена припрема земљишта	евра/ха	32,90	32,90	32,90	31,91	34,93	37,29	37,69	40,54	35,68	39,28	35,60
2.4.	Садња	евра/ха	26,69	26,69	26,69	26,30	27,48	28,39	28,55	29,66	27,77	29,17	27,74
2.5.	Заштита усева	евра/ха	75,52	75,52	75,52	74,86	76,88	78,45	78,72	80,62	77,38	79,78	77,32
2.6.	Међуредно култивирање - заградање	евра/ха	9,77	9,77	9,77	9,44	10,45	11,23	11,37	12,32	10,70	11,90	10,67
2.7.	Убирање	евра/ха	39,85	39,85	39,85	39,47	40,64	41,56	41,72	42,83	40,94	42,34	40,91
2.8.	Транспорт плода	евра/ха	108,99	108,99	108,99	107,02	113,05	117,76	118,57	124,27	114,56	121,74	114,39
3.	Укупни трошкови производње	евра/ха	1.093,67	1.107,31	1.107,67	1.122,34	1.255,63	1.262,04	1.301,09	1.469,57	1.342,99	1.351,03	1.241,33

Табела 125. Трошкови производње силажног кукуруза по хектару у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године (евра/хектару)

Година		Јединица мере	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Просечна вредност 2001 до 2010 година
Редни број	Елементи		Износ	Износ	Износ	Износ	Износ	Износ	Износ	Износ	Износ	Износ	
1	2	3	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1.	Материјални трошкови	евра/ха	251,40	257,40	259,15	272,17	306,93	305,10	340,70	460,84	388,56	368,92	321,12
1.1.	Семенски материјал	евра/ха	84,00	84,00	84,00	84,00	90,00	90,00	96,00	96,00	96,00	96,00	90,00
1.2.	Ђубриво	евра/ха	112,40	115,40	115,15	125,17	151,93	145,10	174,70	294,84	222,56	202,92	166,02
1.3.	Средства за заштиту	евра/ха	55,00	58,00	60,00	63,00	65,00	70,00	70,00	70,00	70,00	70,00	65,10
2.	Услуге (Радови на култури)	евра/ха	331,97	331,97	331,97	325,19	345,96	362,21	365,02	384,65	351,17	375,94	350,61
2.1.	Растурање мин. ђубрива	евра/ха	21,30	21,30	21,30	20,97	21,98	22,76	22,90	23,85	22,23	23,43	22,20
2.2.	Орање на 30цм	евра/ха	59,22	59,22	59,22	57,58	62,60	66,53	67,21	71,96	63,86	69,86	63,73
2.3.	Предсетвена припрема земљишта	евра/ха	32,90	32,90	32,90	31,91	34,93	37,29	37,69	40,54	35,68	39,28	35,60
2.4.	Сегва	евра/ха	19,06	19,06	19,06	18,79	19,63	20,28	20,40	21,19	19,84	20,84	19,81
2.5.	Заштита усева	евра/ха	37,76	37,76	37,76	37,43	38,44	39,22	39,36	40,31	38,69	39,89	38,66
2.6.	Међуредно култивирање	евра/ха	18,89	18,89	18,89	18,56	19,57	20,35	20,49	21,44	19,82	21,02	19,79
2.7.	Сиљирање	евра/ха	102,31	102,31	102,31	100,24	106,60	111,58	112,44	118,46	108,20	115,79	108,03
2.8.	Транспорт силазне масе	евра/ха	40,53	40,53	40,53	39,71	42,22	44,19	44,53	46,90	42,85	45,85	42,78
3.	Укупни трошкови производње	евра/ха	583,37	589,37	591,13	597,36	652,89	667,32	705,72	845,50	739,73	744,87	671,72

Табела 126. Трошкови производње лудерке по хектару у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године (евра/хектару)

Година		Јединица мере	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Просечна вредност 2001 до 2010 година
Редни број	Елементи		Износ	Износ	Износ	Износ	Износ	Износ	Износ	Износ	Износ	Износ	
1	2	3	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1.	Материјални трошкови	евра/ха	180,33	184,27	187,16	192,34	202,55	198,99	210,02	255,69	219,39	223,36	205,41
1.1.	Семенски материјал	евра/ха	90,00	90,00	90,00	90,00	90,00	90,00	90,00	90,00	90,00	90,00	90,00
1.2.	Ђубриво	евра/ха	35,33	36,27	37,16	39,34	47,55	43,99	55,02	100,69	64,39	68,36	52,81
1.3.	Средства за заштиту	евра/ха	55,00	58,00	60,00	63,00	65,00	65,00	65,00	65,00	65,00	65,00	62,60
2.	Услуге (Радови на култури)	евра/ха	1.202,08	1.202,08	1.202,08	1.193,60	1.219,57	1.239,88	1.243,39	1.267,93	1.226,08	1.257,04	1.225,37
2.1.	Растурање мин. ђубрива	евра/ха	10,65	10,65	10,65	10,49	10,99	11,38	11,45	11,92	11,11	11,71	11,10
2.2.	Орање на 35цм	евра/ха	62,16	62,16	62,16	60,36	65,89	70,21	70,96	76,19	67,27	73,87	67,12
2.3.	Предсетвена припрема земљишта	евра/ха	32,90	32,90	32,90	31,91	34,93	37,29	37,69	40,54	35,68	39,28	35,60
2.4.	Сетва	евра/ха	16,27	16,27	16,27	16,00	16,84	17,49	17,61	18,40	17,05	18,05	17,03
2.5.	Заштита усева	евра/ха	18,88	18,88	18,88	18,72	19,22	19,61	19,68	20,15	19,34	19,94	19,33
2.6.	Ваљање	евра/ха	7,74	7,74	7,74	7,57	8,08	8,47	8,54	9,01	8,20	8,80	8,19
2.7.	Кошење 2.5 х годишње	евра/ха	134,50	134,50	134,50	131,54	140,59	147,67	148,89	157,44	142,86	153,64	142,61
2.8.	Балирање 2.5 х годишње	евра/ха	656,39	656,39	656,39	656,39	656,39	656,39	656,39	656,39	656,39	656,39	656,39
2.9.	Транспорт сена са утоваром	евра/ха	262,59	262,59	262,59	260,62	266,65	271,37	272,18	277,88	268,16	275,35	268,00
3.	Укупни трошкови производње	евра/ха	1.382,40	1.386,35	1.389,23	1.385,94	1.422,12	1.438,87	1.453,41	1.523,62	1.445,47	1.480,40	1.430,78

Табела 127. Трошкови производње јабуке по хектару у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године (евра/хектару)

Година		Јединица мере	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Просечна вредност 2001 до 2010 година
Редни број	Елементи		Износ	Износ	Износ	Износ	Износ	Износ	Износ	Износ	Износ	Износ	
1	2	3	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1.	Материјални трошкови	евра/ха	1.214,27	1.263,93	1.316,50	1.332,20	1.417,15	1.401,76	1.443,74	1.636,34	1.497,60	1.478,59	1.400,21
1.1.	Ђубриво	евра/ха	169,27	173,93	171,50	187,20	227,15	211,76	253,74	446,34	307,60	288,59	243,71
1.2.	Средства за заштиту	евра/ха	445,00	490,00	545,00	545,00	590,00	590,00	590,00	590,00	590,00	590,00	556,50
1.3.	Амортизација засада	евра/ха	600,00	600,00	600,00	600,00	600,00	600,00	600,00	600,00	600,00	600,00	600,00
2.	Услуге (Радови на култури)	евра/ха	469,98	469,98	469,98	461,43	487,62	508,10	511,64	536,39	494,18	525,40	493,47
2.1.	Међуредно тањирање (ношена)	евра/ха	16,50	16,50	16,50	16,12	17,29	18,21	18,37	19,48	17,59	18,99	17,56
2.2.	Тањирање у реду (тањирача са гастером)	евра/ха	24,18	24,18	24,18	23,74	25,08	26,13	26,31	27,58	25,42	27,01	25,38
2.3.	Међуредно култивирање гард линијом	евра/ха	25,00	25,00	25,00	24,56	25,90	26,95	27,13	28,40	26,24	27,83	26,20
2.4.	Разривање земљишта чизел плугом	евра/ха	8,46	8,46	8,46	8,27	8,83	9,26	9,33	9,86	8,97	9,63	8,95
2.5.	Прскање воћњака хербицидом у траке *	евра/ха	19,37	19,37	19,37	19,18	19,77	20,22	20,30	20,86	19,91	20,61	19,90
2.6.	Орошавање атомизером*	евра/ха	352,10	352,10	352,10	345,70	365,30	380,64	383,28	401,81	370,22	393,59	369,68
2.7.	Међуредно тарупирање	евра/ха	24,38	24,38	24,38	23,86	25,45	26,69	26,91	28,41	25,85	27,74	25,80
3.	Укупни трошкови производње	евра/ха	3.144,26	3.193,91	3.246,48	3.253,63	3.364,77	3.369,86	3.415,38	3.632,73	3.451,79	3.464,00	3.353,68

Табела 128. Трошкови производње шљиве по хектару у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године (евра/хектару)

Година		Јединица мере	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Просечна вредност 2001 до 2010 година
Редни број	Елементи		Износ	Износ	Износ	Износ	Износ	Износ	Износ	Износ	Износ	Износ	
1	2	3	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1.	Материјални трошкови	евра/ха	583,74	607,00	625,53	636,36	689,36	678,50	708,33	844,34	745,80	733,79	685,27
1.1.	Ђубриво	евра/ха	118,74	122,00	120,53	131,36	159,36	148,50	178,33	314,34	215,80	203,79	171,27
1.2.	Средства за заштиту	евра/ха	165,00	185,00	205,00	205,00	230,00	230,00	230,00	230,00	230,00	230,00	214,00
1.3.	Амортизација засада	евра/ха	300,00	300,00	300,00	300,00	300,00	300,00	300,00	300,00	300,00	300,00	300,00
2.	Услуге (Радови на култури)	евра/ха	253,30	253,30	253,30	248,69	262,81	273,86	275,77	289,12	266,36	283,20	265,97
2.1.	Међуредно тањирање (ношена)	евра/ха	16,50	16,50	16,50	16,12	17,29	18,21	18,37	19,48	17,59	18,99	17,56
2.2.	Тањирање у реду (тањирача са гастером)	евра/ха	24,18	24,18	24,18	23,74	25,08	26,13	26,31	27,58	25,42	27,01	25,38
2.3.	Међуредно култивирање гард линијом	евра/ха	25,00	25,00	25,00	24,56	25,90	26,95	27,13	28,40	26,24	27,83	26,20
2.4.	Разривање земљишта чизел плугом	евра/ха	8,46	8,46	8,46	8,27	8,83	9,26	9,33	9,86	8,97	9,63	8,95
2.5.	Прскање воћњака хербицидом у траке *	евра/ха	19,37	19,37	19,37	19,18	19,77	20,22	20,30	20,86	19,91	20,61	19,90
2.6.	Орошавање атомизером*	евра/ха	135,42	135,42	135,42	132,96	140,50	146,40	147,42	154,54	142,39	151,38	142,19
2.7.	Међуредно тарупирање	евра/ха	24,38	24,38	24,38	23,86	25,45	26,69	26,91	28,41	25,85	27,74	25,80
3.	Укупни трошкови производње	евра/ха	2.193,04	2.216,30	2.234,83	2.241,05	2.308,18	2.308,37	2.340,10	2.489,46	2.368,16	2.372,98	2.307,25

Табела 129. Трошкови производње винове лозе по хектару у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године (евра/хектару)

Година		Јединица мере	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Просечна вредност 2001 до 2010 година
Редни број	Елементи		Износ	Износ	Износ	Износ	Износ	Износ	Износ	Износ	Износ	Износ	
1	2	3	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1.	Материјални трошкови	евра/ха	643,20	670,07	694,55	700,51	751,57	745,25	762,92	842,34	784,00	778,99	737,34
1.1.	Ђубриво	евра/ха	68,20	70,07	69,55	75,51	91,57	85,25	102,92	182,34	124,00	118,99	98,84
1.2.	Средства за заштиту	евра/ха	275,00	300,00	325,00	325,00	360,00	360,00	360,00	360,00	360,00	360,00	338,50
1.3.	Амортизација засада	евра/ха	300,00	300,00	300,00	300,00	300,00	300,00	300,00	300,00	300,00	300,00	300,00
2.	Услуге (Радови на култури)	евра/ха	308,29	308,29	308,29	302,70	319,83	333,24	335,56	351,76	324,13	344,57	323,67
2.1.	Међуредно тањирање (ношена)	евра/ха	16,50	16,50	16,50	16,12	17,29	18,21	18,37	19,48	17,59	18,99	17,56
2.2.	Међуредно култивирање гард линијом	евра/ха	49,99	49,99	49,99	49,12	51,80	53,90	54,26	56,79	52,47	55,67	52,40
2.3.	Разривање земљишта чизел плугом	евра/ха	8,46	8,46	8,46	8,27	8,83	9,26	9,33	9,86	8,97	9,63	8,95
2.6.	Прскање винограда хербицидом у траке *	евра/ха	19,37	19,37	19,37	19,18	19,77	20,22	20,30	20,86	19,91	20,61	19,90
2.5.	Орошавање атомизером*	евра/ха	189,59	189,59	189,59	186,15	196,70	204,96	206,38	216,36	199,35	211,93	199,06
2.6.	Међуредно тарупирање	евра/ха	24,38	24,38	24,38	23,86	25,45	26,69	26,91	28,41	25,85	27,74	25,80
3.	Укупни трошкови производње	евра/ха	2.151,49	2.178,36	2.202,85	2.203,21	2.271,40	2.278,49	2.298,48	2.394,10	2.308,13	2.323,55	2.261,01

ПРИЛОГ X

6.10 Калкулативна земљишна рента по хектару обрадивих површина по окрузима и општинама на подручју АП Војводине

Табела 130. Калкулативна земљишна по хектару житарица на основу структуре сетве по општинама на подручју АП Војводине у периоду од 2001. до 2010. године (евра/хектару)

Округ	Општина	2001. година	2002. година	2003. година	2004. година	2005. година	2006. година	2007. година	2008. година	2009. година	2010. година	Пречна вредност калкулативне земљишне ренте од 2001. до 2005. године	Пречна вредност калкулативне земљишне ренте од 2006. до 2010. године	Пречна вредност калкулативне земљишне ренте од 2001. до 2010. године
Северно Бачки	Бачка Топола	374,74	103,23	-119,85	314,14	48,73	107,73	21,93	329,98	50,88	381,77	144,20	178,46	161,33
	Мали Иђош	368,55	80,94	-106,98	230,53	1,75	64,14	-26,18	216,34	-48,79	235,51	114,96	88,20	101,58
	Суботица	282,61	-9,47	-168,21	207,46	10,93	77,57	-20,41	305,19	29,02	288,63	64,66	136,00	100,33
Западно-бачки округ	Апатин	322,39	93,08	-25,97	236,71	88,52	33,96	159,80	393,06	93,24	222,18	142,94	180,45	161,70
	Кула	349,70	86,17	-83,66	230,71	52,66	76,73	131,23	259,53	44,64	250,32	127,12	152,49	139,80
	Одаци	361,75	142,11	42,00	292,94	-20,12	113,83	230,02	334,32	98,23	312,95	163,73	217,87	190,80
	Сомбор	358,83	139,67	-63,47	281,25	47,17	137,00	117,51	378,06	71,57	296,30	152,69	200,09	176,39
Јужно-бачки округ	Бач	225,04	122,39	133,78	249,36	73,81	99,71	236,36	295,69	18,33	162,49	160,88	162,52	161,70
	Бачка Паланка	348,14	125,20	5,42	250,03	22,20	78,96	206,19	293,92	58,52	274,01	150,20	182,32	166,26
	Бачки Петровац	334,90	76,71	9,61	245,73	55,15	4,15	203,45	266,53	35,86	235,28	144,42	149,05	146,74
	Беочин	315,40	82,73	-65,93	197,22	4,22	13,72	115,25	234,28	-0,57	242,51	106,73	121,04	113,88
	Бечеј	372,98	99,12	-63,40	317,73	5,45	107,55	206,45	312,47	51,85	316,09	146,38	198,88	172,63
	Врбас	469,01	145,24	-3,36	319,64	62,21	145,56	316,28	361,05	107,02	369,83	198,55	259,95	229,25
	Жабал	329,30	64,75	-73,19	203,89	-26,26	-3,64	183,04	270,25	77,28	377,60	99,70	180,91	140,30
	Нови Сад-град	255,33	46,18	-38,76	189,49	117,47	50,38	196,21	246,53	50,12	272,42	113,94	163,13	138,54
	Србобран	433,51	127,94	-43,17	287,02	-12,50	135,49	279,37	301,26	71,46	401,17	158,56	237,75	198,15
	Сремски Карловци	111,30	-63,12	-141,93	77,67	-1,21	-113,82	-5,15	-43,85	-91,49	71,85	-3,46	-36,49	-19,98
Средње-банатски округ	Темерин	490,75	121,10	53,01	416,33	90,13	299,01	420,92	506,06	173,51	391,22	234,26	358,15	296,20
	Тител	161,61	34,12	-52,60	245,63	25,67	20,13	143,62	316,75	138,77	289,25	82,89	181,70	132,29
	Житиште	246,52	-78,34	-117,28	178,40	12,69	17,24	142,75	174,83	25,00	131,71	48,40	98,31	73,35
	Зрењанин	248,02	-62,74	-129,71	204,68	41,33	33,58	125,43	200,85	33,51	226,47	60,31	123,97	92,14
	Нова Црња	341,95	-57,69	-83,33	208,20	43,62	75,41	200,78	237,34	55,64	56,58	90,55	125,15	107,85
Северно-банатски округ	Нови Бечеј	278,09	-40,19	-127,42	188,79	52,43	10,30	148,47	222,55	63,31	295,32	70,34	147,99	109,17
	Сечањ	270,79	-73,86	-92,81	177,85	-12,97	5,85	166,15	136,55	59,57	264,54	53,80	126,53	90,17
	Ада	336,22	-18,84	-153,37	224,17	-26,28	51,46	56,49	213,54	-13,54	239,96	72,38	109,58	90,98
	Кањижа	210,35	-57,88	-184,34	179,40	23,84	88,21	-18,88	172,46	-31,43	224,34	34,27	86,94	60,61
Јужно-	Кикинда	251,73	-47,24	-87,64	201,23	37,95	80,25	170,39	247,06	61,99	185,66	71,21	149,07	110,14
	Нови Кнежевац	236,05	-62,23	-95,61	185,36	17,76	-53,81	-55,79	114,45	-69,45	183,74	56,27	23,83	40,05
	Сента	329,04	-13,02	-116,23	145,87	-32,21	28,50	-56,26	132,20	-84,23	73,59	62,69	18,76	40,73
	Чока	243,79	-19,28	-110,90	196,36	-17,13	4,36	71,36	116,16	-70,30	206,52	58,57	65,62	62,10
Алибунар	233,10	-31,69	-93,46	169,91	-2,24	3,61	28,13	187,99	39,73	196,23	55,13	91,14	73,13	

Округ	Општина	2001. година	2002. година	2003. година	2004. година	2005. година	2006. година	2007. година	2008. година	2009. година	2010. година	Пречна вредност калкулативне земљишне ренте од 2001. до 2005. године	Пречна вредност калкулативне земљишне ренте од 2006. до 2010. године	Пречна вредност калкулативне земљишне ренте од 2001. до 2010. године
банатски округ	Бела Црква	80,87	-73,80	-145,84	68,45	18,88	-66,55	-45,15	50,62	-68,96	108,74	-10,29	-4,26	-7,27
	Вршац	126,87	-50,49	-81,94	147,22	30,38	-32,92	-22,96	88,07	-3,61	183,85	34,41	42,48	38,45
	Ковачица	284,02	-70,27	-95,66	249,15	27,86	86,34	137,62	152,70	51,19	300,76	79,02	145,72	112,37
	Ковин	289,38	56,32	-72,29	230,85	-58,00	-14,64	100,90	207,10	108,61	236,84	89,25	127,76	108,51
	Опово	317,28	-15,80	54,78	338,41	49,96	81,77	180,30	177,16	115,67	380,50	148,93	187,08	168,00
	Панчево	357,24	51,43	-4,19	294,05	54,18	87,16	129,99	263,98	95,45	306,77	150,54	176,67	163,61
Сремски округ	Пландиште	215,09	21,58	-54,26	176,18	12,28	7,10	132,40	231,10	85,34	269,25	74,17	145,04	109,61
	Ињија	370,82	91,75	-23,41	318,62	89,00	84,22	214,94	390,20	120,20	229,21	169,36	207,75	188,56
	Ириг	279,83	18,18	-75,40	155,43	59,00	-31,65	80,96	115,55	-84,82	79,29	87,41	31,87	59,64
	Пећинци	252,26	1,48	-82,31	192,48	9,98	-63,58	5,63	72,63	-38,91	43,28	74,78	3,81	39,29
	Рума	410,02	120,80	15,61	229,55	85,17	55,76	184,68	263,39	53,96	212,43	172,23	154,04	163,14
	Сремска Митровица	354,74	116,02	56,81	233,91	5,56	33,01	216,69	240,33	24,21	225,60	153,41	147,97	150,69
Стара Пазова	442,48	109,66	20,35	282,50	60,78	84,24	266,76	301,44	52,48	259,11	183,15	192,81	187,98	
	Шид	344,01	106,80	-14,63	266,16	-9,92	77,06	238,18	328,51	75,77	194,73	138,48	182,85	160,67

Табела 131. Калкулативна земљишна рента по хектару индустријског биља на основу структуре сетве по општинама на подручју АП Војводине у периоду од 2001. до 2010. године (евра/хектару)

Округ	Општина	2001. година	2002. година	2003. година	2004. година	2005. година	2006. година	2007. година	2008. година	2009. година	2010. година	Пречна вредност калкулативне земљишне ренте од 2001. до 2005. године	Пречна вредност калкулативне земљишне ренте од 2006. до 2010. године	Пречна вредност калкулативне земљишне ренте од 2001. до 2010. године
Северно Бачки	Бачка Топола	142,80	104,56	-183,31	-14,82	-39,53	4,91	136,13	240,56	-105,56	382,53	1,94	131,72	66,83
	Мали Иђош	133,86	50,28	-215,73	-32,93	-121,34	-86,89	-49,03	123,10	-170,35	145,59	-37,17	-7,51	-22,34
	Суботица	49,91	-37,69	-270,97	-23,81	-57,89	-24,72	57,53	264,94	-80,55	339,55	-68,09	111,35	21,63
Западно- бачки округ	Апатин	-19,48	39,47	-239,05	-107,05	-193,31	-117,22	42,03	261,68	-68,26	245,13	-103,88	72,67	-15,61
	Кула	60,19	110,39	-124,47	-24,52	-101,70	-12,82	182,04	222,04	-25,09	270,98	-16,02	127,43	55,71
	Оџаци	-5,91	24,35	-138,58	-46,46	-135,85	-109,73	107,90	54,04	-91,56	-21,21	-60,49	-12,11	-36,30
	Сомбор	67,05	53,25	-162,68	33,51	-134,48	-26,18	160,84	245,68	-59,14	241,25	-28,67	112,49	41,91
Јужно- бачки округ	Бач	-54,06	74,76	-153,15	-5,47	-128,09	139,10	129,81	155,99	-140,95	342,81	-53,20	125,35	36,08
	Бачка Паланка	-64,86	50,22	-153,12	-110,43	-149,62	-113,94	154,96	128,22	-37,76	333,85	-85,56	93,07	3,75
	Бачки Петровац	13,87	179,64	-39,99	-9,41	-81,90	-1,58	304,33	213,63	41,01	281,95	12,44	167,87	90,15
	Беочин	-103,63	-230,82	-228,19	-345,77	-407,41	-353,32	-118,92	-211,89	-329,44	-69,23	-263,17	-216,56	-239,86
	Бечеј	196,67	95,48	-150,76	70,94	-129,01	-63,55	199,05	241,06	-111,88	320,14	16,67	116,96	66,81
	Врбас	65,78	111,74	-64,00	5,89	-142,39	1,33	264,79	255,19	-17,97	221,13	-4,59	144,89	70,15
	Жабалъ	-9,83	-77,81	-223,61	46,18	-30,14	-77,64	88,08	180,37	-113,46	276,75	-59,04	70,82	5,89
Нови Сад-град	47,38	-12,09	-118,60	-68,16	-96,22	-94,98	107,24	71,15	-116,31	48,03	-49,54	3,03	-23,26	

Округ	Општина	2001. година	2002. година	2003. година	2004. година	2005. година	2006. година	2007. година	2008. година	2009. година	2010. година	Пречна вредност калкулативне земљишне ренте од 2001. до 2005. године	Пречна вредност калкулативне земљишне ренте од 2006. до 2010. године	Пречна вредност калкулативне земљишне ренте од 2001. до 2010. године
	Србобран	137,18	23,93	-163,66	-29,03	-115,72	67,01	213,03	183,05	-62,22	206,14	-29,46	121,40	45,97
	Сремски Карловци	-340,88	-582,24	-590,83	-592,55	-630,73	-441,88	-659,31	-632,21	-545,54	-262,40	-547,44	-508,27	-527,86
	Гемерин	159,22	43,61	-113,80	-24,37	-166,70	-65,97	129,74	377,00	83,41	401,11	-20,41	185,06	82,32
	Тител	123,42	21,58	-74,99	75,05	-42,22	9,12	151,83	185,49	-137,47	176,98	20,57	77,19	48,88
Средње-банатски округ	Житиште	-3,44	-140,98	-175,35	-31,19	-113,00	-91,72	146,31	170,97	-40,07	102,71	-92,79	57,64	-17,58
	Зрењанин	-17,45	-117,33	-218,30	-54,85	-90,81	-44,24	148,51	311,67	-31,95	188,70	-99,75	114,54	7,39
	Нова Црња	90,23	-46,58	-116,88	34,08	-77,20	14,90	176,67	223,26	2,66	91,08	-23,27	101,71	39,22
	Нови Бечеј	-2,54	-28,29	-30,50	10,08	25,13	50,70	147,78	245,19	-66,48	216,58	-5,22	118,75	56,77
	Сечањ	-27,49	-107,93	-173,11	-55,52	-85,99	-58,77	93,94	175,29	-132,20	188,32	-90,01	53,32	-18,35
Северно-банатски округ	Ада	130,79	31,23	-198,38	-20,10	-97,26	-115,52	122,37	20,13	-191,04	111,58	-30,74	-10,50	-20,62
	Кањижа	50,54	-93,97	-223,34	37,60	-29,83	12,05	-49,57	157,42	-80,10	330,14	-51,80	73,99	11,09
	Киkinда	74,49	4,83	-128,58	71,39	-41,53	53,99	282,76	357,98	84,71	282,87	-3,88	212,46	104,29
	Нови Кнежевац	-6,67	-16,73	-145,49	-37,18	-11,72	-38,09	69,97	-21,82	-86,10	322,54	-43,56	49,30	2,87
	Сента	-43,49	-51,28	-248,79	-69,87	-124,15	-72,66	-106,86	19,78	-190,18	234,95	-107,51	-23,00	-65,25
Чока	-12,73	-96,17	-167,99	-28,46	-53,58	-32,97	68,56	173,28	-75,66	233,79	-71,79	73,40	0,81	
Јужно-банатски округ	Алибунар	-48,44	-104,32	-152,04	-147,10	-130,48	-163,96	-28,93	115,59	-151,45	111,95	-116,48	-23,36	-69,92
	Бела Црква	-87,55	-155,15	-243,56	-289,39	-292,41	-258,13	-144,47	-235,39	-320,87	-84,95	-213,61	-208,76	-211,19
	Вршац	27,66	-44,38	-134,69	-199,43	-94,19	-118,31	17,13	49,36	-9,64	296,91	-89,01	47,09	-20,96
	Ковачица	132,64	-25,61	-129,52	49,58	4,45	27,47	156,25	196,24	37,58	370,39	6,31	157,59	81,95
	Ковин	-29,02	-65,71	-175,26	4,01	-24,80	-130,19	173,89	211,52	-1,95	211,31	-58,16	92,92	17,38
	Опово	62,30	-32,16	-104,66	51,54	-133,74	-28,13	221,65	234,65	-25,64	408,44	-31,34	162,19	65,42
	Панчево	122,78	21,81	-139,57	29,25	-15,71	28,94	142,27	213,30	-72,41	305,48	3,71	123,52	63,61
Плaндиште	-13,06	-5,79	-89,21	124,83	-40,91	-61,65	199,82	-103,50	-212,65	64,60	-4,83	-22,68	-13,75	
Сремски округ	Ипђија	6,63	19,78	-108,19	-57,33	-127,49	32,49	283,42	264,78	-61,48	275,14	-53,32	158,87	52,78
	Ириг	-291,50	-290,64	-339,45	-319,08	-349,00	73,01	198,86	-192,41	-132,16	-71,85	-317,93	-24,91	-171,42
	Пећинци	-46,08	-70,78	-181,63	-101,09	-101,80	-140,99	-1,56	3,46	-60,75	95,81	-100,28	-20,81	-60,54
	Рума	65,74	51,70	-136,14	-53,44	-60,77	-72,04	189,28	167,30	-46,89	179,07	-26,58	83,34	28,38
	Сремска Митровица	91,44	68,64	-78,42	27,42	189,60	223,13	626,79	223,57	-25,62	454,56	59,74	300,49	180,11
	Стара Пазова	136,62	20,34	-41,45	24,99	-79,66	76,01	218,76	362,50	-12,20	338,78	12,17	196,77	104,47
Шид	77,48	88,08	-124,18	-46,29	-95,98	-8,34	113,87	239,57	-51,99	158,42	-20,18	90,31	35,06	

Табела 132. Калкулативна земљишна рента по хектару поврћа на основу структуре сетве по општинама на подручју АП Војводине у периоду од 2001. до 2010. године (евра/хектару)

Округ	Општина	2001. година	2002. година	2003. година	2004. година	2005. година	2006. година	2007. година	2008. година	2009. година	2010. година	Пресечна вредност калкулативне земљишне ренте од 2001. до 2005. године	Пресечна вредност калкулативне земљишне ренте од 2006. до 2010. године	Пресечна вредност калкулативне земљишне ренте од 2001. до 2010. године
Северно Бачки	Бачка Топола	1.000,98	211,99	344,65	562,54	160,11	1.060,07	586,75	1.330,82	526,35	1.019,36	456,05	904,67	680,36
	Мали Иђош	1.534,14	857,30	523,57	179,95	-187,37	337,90	250,40	2.081,51	1.044,87	2.451,76	581,52	1.233,29	907,40
	Суботица	745,29	121,74	313,43	172,46	573,59	1.055,83	922,14	1.157,45	787,63	1.962,77	385,30	1.177,17	781,23
Западно- бачки округ	Апатин	1.844,56	717,96	283,80	962,28	575,78	1.564,01	1.454,33	3.173,04	2.199,40	-483,94	876,88	1.581,37	1.229,12
	Кула	495,66	641,22	539,63	373,79	320,04	952,89	828,66	1.887,52	2.044,57	2.522,15	474,07	1.647,16	1.060,61
	Оџаци	1.234,29	893,05	2.132,39	1.595,45	706,88	1.589,87	1.539,28	2.558,43	1.628,63	2.713,02	1.312,41	2.005,85	1.659,13
	Сомбор	1.110,50	466,11	439,76	789,72	343,48	1.102,06	703,00	1.756,20	1.437,11	1.639,64	629,91	1.327,60	978,76
Јужно- бачки округ	Бач	1.045,73	519,59	1.041,52	664,14	540,02	1.155,58	1.400,73	1.266,83	1.375,23	1.849,86	762,20	1.409,65	1.085,92
	Бачка Паланка	1.244,36	650,80	1.041,21	996,73	437,74	1.510,36	1.677,83	2.240,01	2.250,93	3.235,12	874,17	2.182,85	1.528,51
	Бачки Петровац	1.742,40	1.192,36	2.800,97	1.280,85	718,78	2.080,14	2.303,14	3.812,31	2.867,70	2.795,55	1.547,07	2.771,77	2.159,42
	Беочин	685,34	205,63	-105,10	98,86	53,95	-72,95	231,39	513,39	-335,77	64,92	187,74	80,20	133,97
	Бечеј	1.529,89	1.466,94	1.794,83	1.127,19	1.202,23	2.650,74	1.902,13	3.023,68	2.295,99	3.716,18	1.424,21	2.717,74	2.070,98
	Врбас	1.836,61	808,90	1.868,11	783,65	718,65	1.520,08	2.028,13	1.564,97	1.408,78	1.728,73	1.203,19	1.650,14	1.426,66
	Жабал	136,39	-166,05	71,94	1.017,65	1.707,70	-30,68	2.180,79	2.934,53	1.871,56	2.852,73	553,53	1.961,79	1.257,66
	Нови Сад-град	450,92	220,17	487,81	326,63	234,70	986,88	1.071,67	1.319,24	1.207,00	1.555,93	344,04	1.228,14	786,09
	Србобран	1.572,04	830,01	1.331,40	491,94	1.070,81	2.659,38	771,02	4.758,87	3.824,85	4.709,45	1.059,24	3.344,71	2.201,98
	Сремски Карловци	-126,03	-505,93	-620,29	-415,96	-371,09	-74,47	-71,01	-60,18	179,46	-766,21	-407,86	-158,48	-283,17
	Темерин	3.149,97	2.087,65	3.365,51	1.946,40	1.264,01	3.027,48	3.041,32	4.219,51	2.944,88	4.565,98	2.362,71	3.559,83	2.961,27
Тител	990,39	177,67	623,71	599,22	800,75	776,88	1.058,23	845,58	1.397,63	1.986,50	638,35	1.212,96	925,66	
Средње- банатски округ	Житиште	635,83	-273,11	-10,96	111,53	1.323,26	1.744,46	1.940,10	2.136,32	1.491,13	1.432,49	357,31	1.748,90	1.053,10
	Зрењанин	1.162,43	-47,68	340,70	386,59	266,06	1.209,11	1.122,01	1.389,42	961,31	1.460,42	421,62	1.228,45	825,04
	Нова Црња	487,56	-24,26	-74,99	-67,71	-182,77	80,47	-47,48	1.893,78	147,69	187,75	27,56	452,44	240,00
	Нови Бечеј	1.028,62	370,37	240,91	316,91	315,23	1.183,81	1.007,36	2.690,40	2.417,99	427,43	454,41	1.545,40	999,90
	Сечањ	821,37	-30,38	-228,53	78,30	-122,96	1.131,02	595,35	1.558,16	640,65	989,53	103,56	982,94	543,25
Северно- банатски округ	Ада	846,03	29,98	-19,90	429,53	-155,45	278,53	8,20	904,24	390,00	1.566,17	226,04	629,43	427,73
	Кањижа	434,13	-181,97	-1,91	21,13	7,19	458,98	148,95	404,55	-66,04	510,71	55,71	291,43	173,57
	Кикинда	507,58	317,61	302,94	215,56	560,15	1.234,45	1.535,73	1.643,43	1.135,72	916,37	380,77	1.293,14	836,95
	Нови Кнежевац	565,33	199,25	-2,61	134,44	147,52	390,61	340,92	886,34	57,84	718,20	208,79	478,78	343,78
	Сента	1.351,95	418,82	1.101,25	-129,10	55,49	776,75	221,67	576,98	719,40	4.021,03	559,68	1.263,17	911,42
Јужно- банатски округ	Чока	801,62	331,80	301,72	344,30	13,92	359,03	341,47	473,83	164,28	699,34	358,67	407,59	383,13
	Алибунар	294,12	43,18	229,15	13,83	-27,19	670,90	495,37	513,13	379,77	1.035,89	110,62	619,01	364,81
	Бела Црква	284,74	-19,25	57,37	-75,47	-398,31	-66,06	-197,83	76,44	-147,82	320,80	-30,18	-2,90	-16,54
	Вршац	347,48	217,86	-6,58	-4,54	-219,84	385,55	93,24	398,12	215,76	544,10	66,88	327,36	197,12
	Ковачица	979,96	-13,95	370,84	349,98	94,03	475,11	341,57	431,76	-350,15	395,08	356,17	258,67	307,42
	Ковин	772,53	425,63	438,35	194,20	302,64	882,34	638,88	804,48	1.020,26	1.649,75	426,67	999,14	712,91
Јужно- банатски округ	Опово	1.714,13	388,68	1.244,55	822,84	594,60	1.092,34	568,08	1.061,57	1.058,72	1.884,26	952,96	1.133,00	1.042,98
	Панчево	1.075,30	69,43	1.583,70	511,29	388,09	1.280,45	973,87	1.862,80	1.015,57	1.102,00	725,56	1.246,94	986,25

Округ	Општина	2001. година	2002. година	2003. година	2004. година	2005. година	2006. година	2007. година	2008. година	2009. година	2010. година	Пречна вредност калкулативне земљишне ренте од 2001. до 2005. године	Пречна вредност калкулативне земљишне ренте од 2006. до 2010. године	Пречна вредност калкулативне земљишне ренте од 2001. до 2010. године
	Пландиште	368,29	152,27	470,55	788,37	177,02	916,13	453,56	1.261,33	1.017,17	1.695,56	391,30	1.068,75	730,03
Сремски округ	Инђија	943,05	174,47	-178,51	-54,55	-22,85	332,25	622,30	992,21	112,73	309,50	172,32	473,80	323,06
	Ириг	738,34	133,59	-1,10	-16,42	-222,27	569,17	435,78	582,31	55,57	656,43	126,43	459,85	293,14
	Пећинци	1.090,93	382,93	139,52	286,21	-24,75	698,73	855,16	583,99	394,12	425,19	374,97	591,44	483,20
	Рума	1.135,36	663,49	966,93	754,78	651,88	1.392,39	1.370,50	1.351,21	904,32	1.779,85	834,49	1.359,65	1.097,07
	Сремска Митровица	1.003,56	447,74	389,50	319,61	73,20	710,31	578,50	660,89	309,32	806,70	446,72	613,14	529,93
	Стара Пазова	639,36	-29,41	1,57	69,00	180,52	772,58	851,63	964,24	477,43	1.347,75	172,21	882,73	527,47
	Шид	673,28	194,31	587,62	590,92	242,39	685,77	974,19	921,41	541,77	1.239,98	457,71	872,62	665,16

Табела 133. Калкулативна земљишна рента по хектару крмног биља на основу структуре сетве по општинама на подручју АП Војводине у периоду од 2001. до 2010. године (евра/хектару)

Округ	Општина	2001. година	2002. година	2003. година	2004. година	2005. година	2006. година	2007. година	2008. година	2009. година	2010. година	Пречна вредност калкулативне земљишне ренте од 2001. до 2005. године	Пречна вредност калкулативне земљишне ренте од 2006. до 2010. године	Пречна вредност калкулативне земљишне ренте од 2001. до 2010. године
Северно Бачки	Бачка Топола	307,27	130,50	17,45	344,75	89,30	47,21	194,92	827,90	434,71	29,97	177,85	306,94	242,40
	Мали Иђош	227,95	118,49	195,56	524,14	39,74	211,02	254,90	221,05	69,31	-163,02	221,18	118,65	169,91
	Суботица	258,85	-7,41	-113,17	60,65	-74,06	-27,44	60,80	508,49	179,08	43,98	24,97	152,98	88,98
Западно- бачки округ	Апатин	129,34	223,05	-20,02	186,69	18,40	137,13	139,09	818,62	565,25	138,24	107,49	359,67	233,58
	Кула	205,90	63,63	33,83	146,01	-1,41	32,58	13,78	432,70	177,83	-89,57	89,59	113,47	101,53
	Оџаци	193,70	97,98	55,66	305,57	58,42	120,56	416,33	618,31	345,23	19,81	142,26	304,05	223,16
	Сомбор	573,57	312,76	39,47	222,54	90,64	-45,96	75,66	502,56	513,41	-162,22	247,80	176,69	212,24
Јужно- бачки округ	Бач	258,85	111,66	-30,76	268,39	-102,79	-51,27	121,64	385,52	184,08	-182,95	101,07	91,40	96,24
	Бачка Паланка	277,94	237,56	133,34	320,74	98,64	161,18	508,45	917,35	466,88	-14,11	213,64	407,95	310,80
	Бачки Петровац	356,08	283,58	263,97	358,75	110,44	143,42	198,90	663,68	231,40	-111,65	274,56	225,15	249,86
	Беочин	366,31	179,52	3,99	74,99	-40,50	-48,89	-1,60	405,63	11,84	-179,26	116,86	37,54	77,20
	Бечеј	363,75	265,74	81,49	268,89	133,02	187,40	570,68	1.026,40	483,74	18,85	222,58	457,41	340,00
	Врбас	675,13	392,47	375,30	551,82	127,06	190,76	426,01	909,62	393,17	87,83	424,36	401,48	412,92
	Жабаљ	295,26	748,33	839,04	864,92	555,07	469,31	661,24	1.233,41	780,44	185,68	660,52	666,02	663,27
	Нови Сад-град	321,04	369,79	248,14	298,90	14,70	70,40	339,76	710,34	327,90	-18,27	250,51	286,03	268,27
	Србобран	848,14	499,86	448,99	498,63	220,34	181,99	542,50	1.195,77	864,45	138,40	503,19	584,62	543,91
	Сремски Карловци	-87,17	-64,10	-138,09	-53,55	-153,17	-186,59	81,54	410,01	-124,48	-230,15	-99,22	-9,93	-54,58
Темерин	535,98	210,04	102,05	284,23	-9,41	103,55	310,03	604,65	744,83	-37,96	224,58	345,02	284,80	
Тител	651,91	255,56	487,74	538,31	320,49	191,52	389,71	1.232,38	509,66	186,88	450,80	502,03	476,42	
Средње- банатски округ	Житиште	333,84	46,79	40,92	69,16	-77,65	-48,56	112,65	322,36	59,31	-71,56	82,61	74,84	78,73
	Зрењанин	292,70	152,01	25,46	126,01	-20,70	1,82	256,28	462,86	335,24	-74,69	115,10	196,30	155,70
	Нова Црња	339,74	157,85	122,43	116,00	7,31	-2,08	154,13	670,39	307,91	-21,32	148,67	221,81	185,24
	Нови Бечеј	190,75	-68,44	-145,55	-67,72	-164,05	-153,65	132,01	34,15	-54,68	-219,35	-51,00	-52,31	-51,66
	Сечањ	259,44	106,04	95,68	110,84	-70,57	-30,58	159,32	457,70	133,96	-36,92	100,28	136,70	118,49
Северно- банатски округ	Ада	166,54	284,58	466,45	924,94	311,98	472,66	467,66	721,69	213,28	37,66	430,90	382,59	406,74
	Кањижа	452,13	27,94	0,54	303,23	108,49	117,20	154,65	559,53	205,47	-64,76	178,47	194,42	186,44
	Киkinda	245,46	154,01	77,49	156,35	17,78	4,09	276,67	503,59	176,43	9,01	130,22	193,96	162,09
	Нови Кнежевац	35,85	-106,96	-136,46	95,83	-52,72	-71,42	64,95	639,71	248,73	-51,80	-32,89	166,03	66,57
	Сента	482,24	389,30	461,36	462,95	186,38	204,20	278,58	494,83	176,90	-43,64	396,45	222,17	309,31
Чока	618,45	317,76	239,77	439,11	181,24	81,66	197,34	480,91	159,88	-54,84	359,27	172,99	266,13	
Јужно- банатски округ	Алибунар	185,63	189,03	357,66	103,67	11,93	106,47	243,32	533,75	193,45	-30,92	169,58	209,22	189,40
	Бела Црква	144,49	63,96	54,39	76,49	-48,51	37,78	97,61	201,46	-23,60	-177,02	58,16	27,24	42,70
	Вршац	-4,70	48,12	18,36	87,49	66,83	-62,32	84,48	428,57	195,32	-35,56	43,22	122,10	82,66
	Ковачица	274,40	-16,25	10,72	107,50	122,55	155,98	331,47	512,61	173,46	-4,03	99,79	233,90	166,84
	Ковин	153,74	108,65	-7,83	17,97	-94,27	-45,10	83,09	404,34	241,08	-77,57	35,65	121,17	78,41
	Опово	243,69	201,87	686,22	172,52	-6,74	-49,97	65,64	774,02	165,65	21,49	259,51	195,37	227,44
Панчево	112,02	58,13	173,00	285,73	138,76	93,69	304,85	945,71	369,12	37,82	153,53	350,24	251,88	

Округ	Општина	2001. година	2002. година	2003. година	2004. година	2005. година	2006. година	2007. година	2008. година	2009. година	2010. година	Пресечна вредност калкулативне земљишне ренте од 2001. до 2005. године	Пресечна вредност калкулативне земљишне ренте од 2006. до 2010. године	Пресечна вредност калкулативне земљишне ренте од 2001. до 2010. године
	Пландиште	120,48	101,65	156,08	41,81	233,17	66,60	363,61	681,21	300,10	-151,02	130,64	252,10	191,37
Сремски округ	Инђија	154,14	52,96	-11,11	360,59	75,86	41,79	220,50	534,53	128,65	-55,00	126,49	174,09	150,29
	Ириг	294,28	161,02	151,53	122,51	-6,44	-20,61	151,71	452,55	100,23	-139,74	144,58	108,83	126,70
	Пећинци	337,38	203,54	-11,47	242,38	-13,72	76,79	109,19	399,18	305,88	-102,77	151,62	157,66	154,64
	Рума	384,62	215,38	190,10	245,21	37,38	73,97	229,49	361,29	146,14	-80,21	214,54	146,14	180,34
	Сремска Митровица	326,16	65,46	140,07	230,71	88,38	101,38	415,81	779,95	406,29	48,78	170,16	350,44	260,30
	Стара Пазова	390,92	176,36	170,82	234,04	99,05	110,81	297,24	585,06	321,18	-31,08	214,24	256,64	235,44
	Шид	166,93	83,14	74,94	146,18	-62,46	-14,33	112,30	249,66	261,22	-167,98	81,75	88,18	84,96

Табела 134. Калкулативна земљишна рента по хектару воћњака и винограда на основу структуре сетве по општинама на подручју АП Војводине у периоду од 2001. до 2010. године (евра/хектару)

Округ	Општина	2001. година	2002. година	2003. година	2004. година	2005. година	2006. година	2007. година	2008. година	2009. година	2010. година	Пресечна вредност калкулативне земљишне ренте од 2001. до 2005. године	Пресечна вредност калкулативне земљишне ренте од 2006. до 2010. године	Пресечна вредност калкулативне земљишне ренте од 2001. до 2010. године
Северно Бачки	Бачка Топола	3.116,46	2.916,28	3.478,25	2.750,28	3.105,95	2.668,62	5.272,51	3.922,80	3.983,45	3.911,33	3.073,44	3.951,74	3.512,59
	Мали Иђош	7.121,91	7.235,54	3.675,69	4.254,63	3.662,33	4.286,56	6.849,40	5.564,10	6.579,72	3.750,59	5.190,02	5.406,07	5.298,05
	Суботица	2.452,49	948,30	2.457,33	2.485,58	5.154,27	5.407,59	6.325,42	4.336,20	4.351,57	4.741,83	2.699,59	5.032,52	3.866,06
Западно- бачки округ	Апатин	7.910,16	3.708,11	8.409,03	5.478,69	5.181,40	6.629,60	8.928,81	9.414,78	6.105,01	5.833,85	6.137,48	7.382,41	6.759,94
	Кула	5.301,00	4.059,05	5.540,66	4.519,41	7.603,90	7.696,00	11.289,49	10.092,54	9.472,87	4.585,11	5.404,80	8.627,20	7.016,00
	Озаци	1.698,01	1.720,69	1.416,94	2.471,03	2.000,93	3.581,16	2.822,73	3.755,05	4.033,33	2.914,75	1.861,52	3.421,40	2.641,46
	Сомбор	1.224,02	-40,93	-286,39	-277,10	-495,22	573,42	2.105,58	5.423,47	4.800,73	3.541,15	24,88	3.288,87	1.656,87
Јужно- бачки округ	Бач	1.454,91	442,85	4.871,67	3.970,54	6.000,71	7.893,22	10.065,33	15.487,88	9.683,84	4.687,97	3.348,14	9.563,65	6.455,89
	Бачка Паланка	1.168,16	352,53	2.543,96	-473,48	1.432,45	631,41	5.032,62	1.539,75	1.124,67	1.119,75	1.004,72	1.889,64	1.447,18
	Бачки Петровац	2.052,49	-31,07	2.539,63	1.085,96	2.974,48	1.949,62	5.950,90	5.513,68	2.243,81	499,25	1.724,30	3.231,45	2.477,87
	Беочин	4.851,97	6.033,92	6.984,71	5.516,29	5.214,39	3.869,16	7.631,29	9.368,29	7.373,73	6.307,04	5.720,26	6.909,90	6.315,08
	Бечеј	4.485,13	4.664,59	2.497,76	3.106,26	5.603,91	5.095,59	11.070,41	10.709,17	7.877,74	6.945,68	4.071,53	8.339,72	6.205,62
	Врбас	3.814,60	1.037,89	2.260,55	363,57	1.416,35	2.321,25	3.631,16	6.689,52	4.195,60	5.507,05	1.778,59	4.468,92	3.123,75
	Жабалъ	554,26	647,57	1.342,79	723,18	2.162,56	3.823,96	9.955,02	14.967,00	7.087,14	7.496,23	1.086,07	8.665,87	4.875,97
	Нови Сад-град	625,69	844,33	2.196,89	1.348,39	2.804,27	783,70	3.402,46	2.761,05	226,49	715,00	1.563,91	1.577,74	1.570,83
	Србобран	1.458,67	1.566,20	2.075,16	5.266,18	5.466,59	3.820,98	4.367,44	4.942,66	4.188,73	1.159,29	3.166,56	3.695,82	3.431,19
	Сремски Карловци	1.109,83	540,33	1.708,91	-503,66	9,43	656,61	387,14	128,69	-797,15	1.099,42	572,97	294,94	433,96
	Темерин	-249,89	-287,87	719,43	59,97	2.543,37	1.983,38	3.781,32	3.087,04	446,97	1.615,07	557,00	2.182,76	1.369,88
Тител	2.433,02	2.816,43	1.954,27	1.369,00	2.298,86	1.524,97	3.328,91	1.941,46	2.563,85	1.702,56	2.174,32	2.212,35	2.193,33	

Округ	Општина	2001. година	2002. година	2003. година	2004. година	2005. година	2006. година	2007. година	2008. година	2009. година	2010. година	Пречна вредност калкулативне земљишне ренте од 2001. до 2005. године	Пречна вредност калкулативне земљишне ренте од 2006. до 2010. године	Пречна вредност калкулативне земљишне ренте од 2001. до 2010. године
Средње-банатски округ	Житиште	3.439,34	381,49	3.870,05	899,34	2.186,54	2.616,29	4.083,56	1.135,24	2.436,41	408,53	2.155,35	2.136,00	2.145,68
	Зрењанин	1.750,23	831,87	2.166,06	1.948,38	1.323,90	934,96	4.389,04	3.548,51	2.501,79	2.775,20	1.604,09	2.829,90	2.216,99
	Нова Црња	3.977,98	1.274,69	2.090,31	7,80	759,65	1.486,77	3.389,87	174,30	921,86	1.516,07	1.622,09	1.497,78	1.559,93
	Нови Бечеј	3.233,35	320,54	1.636,04	2.126,46	2.181,04	3.319,89	3.954,25	5.639,74	4.166,70	1.134,50	1.899,49	3.643,01	2.771,25
	Сечањ	1.504,78	378,97	1.551,87	1.195,46	2.111,94	864,55	3.069,74	2.338,57	1.456,32	2.513,60	1.348,60	2.048,56	1.698,58
Северно-банатски округ	Ада	2.177,78	1.289,33	9.785,39	5.657,85	3.709,08	4.228,26	8.418,41	11.520,99	5.074,03	5.241,29	4.523,89	6.896,60	5.710,24
	Кањижа	254,53	-1.461,43	352,27	97,05	1.786,35	1.212,86	2.569,41	1.854,42	1.581,28	1.480,46	205,75	1.739,69	972,72
	Киkinда	2.293,03	-147,13	1.791,12	1.167,16	1.435,81	846,25	3.371,51	1.592,16	1.886,98	67,54	1.308,00	1.552,89	1.430,44
	Нови Кнежевац	4.436,62	1.117,10	1.767,17	3.626,07	2.738,45	2.456,36	5.646,16	4.523,74	4.331,79	2.843,71	2.737,08	3.960,35	3.348,72
	Сента	2.622,72	5.823,37	5.757,05	5.873,90	1.890,54	4.896,79	6.458,99	6.854,13	4.514,39	5.300,32	4.393,52	5.604,93	4.999,22
Јужно-банатски округ	Чока	4.407,51	1.992,00	3.756,26	1.999,18	2.646,54	2.372,37	5.360,57	4.429,69	3.379,50	2.383,82	2.960,30	3.585,19	3.272,74
	Алибунар	1.782,63	-299,41	3.549,82	638,90	2.248,59	1.749,89	2.967,55	-886,96	2.049,10	5.692,61	1.584,11	2.314,44	1.949,27
	Бела Црква	774,27	283,79	3.710,38	1.595,99	2.641,32	2.149,44	6.374,46	5.563,18	3.134,78	2.848,12	1.801,15	4.014,00	2.907,57
	Вршац	5.821,27	2.628,61	5.299,50	3.384,26	1.357,24	1.527,86	4.679,16	4.358,60	3.412,55	3.147,54	3.698,17	3.425,14	3.561,66
	Ковачица	1.904,33	2.155,77	1.767,73	1.518,91	1.794,17	1.872,18	3.229,21	2.293,23	1.569,60	3.521,58	1.828,18	2.497,16	2.162,67
	Ковин	3.409,08	3.862,81	5.088,94	3.086,35	5.244,89	2.397,53	6.044,81	5.204,77	4.197,39	3.306,52	4.138,41	4.230,20	4.184,31
	Опово	955,97	165,42	1.903,95	1.708,20	2.244,31	1.481,87	5.408,11	8.456,03	11.976,80	6.815,24	1.395,57	6.827,61	4.111,59
	Панчево	26,95	-136,98	2.591,87	4.446,82	3.310,38	2.272,30	3.835,77	6.805,88	4.714,40	5.758,48	2.047,81	4.677,36	3.362,59
Сремски округ	Пландиште	4.309,31	1.775,63	2.327,51	3.228,64	5.829,20	4.913,83	4.548,48	4.322,37	2.762,81	3.326,30	3.494,06	3.974,76	3.734,41
	Инђија	598,75	230,17	-112,00	-1.385,77	1.193,84	2.388,79	6.307,83	6.789,69	4.924,30	2.368,68	105,00	4.555,86	2.330,43
	Ириг	2.590,39	3.154,99	2.166,02	1.081,54	1.506,01	1.436,27	4.458,69	4.436,33	3.099,33	2.023,17	2.099,79	3.090,76	2.595,28
	Пећинци	2.324,67	-310,30	2.435,71	1.523,30	3.151,79	3.711,43	8.180,30	6.352,88	4.734,56	595,44	1.825,03	4.714,92	3.269,98
	Рума	388,61	-1.267,80	-93,60	506,93	947,64	1.625,10	2.539,98	2.261,30	4.580,58	4.684,67	96,35	3.138,32	1.617,34
	Сремска Митровица	1.095,97	286,29	3.107,28	268,87	4.189,89	1.303,32	5.383,66	1.656,65	1.440,37	512,00	1.789,66	2.059,20	1.924,43
	Стара Пазова	4.556,58	-405,58	4.602,51	2.429,59	5.198,46	4.711,27	8.997,51	6.514,53	5.672,90	4.593,68	3.276,31	6.097,98	4.687,15
Шид	172,35	298,45	4.675,35	564,61	1.776,27	1.439,00	5.908,27	3.295,60	1.355,13	2.123,32	1.497,41	2.824,26	2.160,83	

Табела 135. Калкулативна земљишна рента по хектару обрадивих површина на основу структуре сетве по општинама на подручју АП Војводине у периоду од 2001. до 2010. године (евра/хектару)

Округ	Општина	2001. година	2002. година	2003. година	2004. година	2005. година	2006. година	2007. година	2008. година	2009. година	2010. година	Пречна вредност калкулативне земљишне ренте од 2001. до 2005. године	Пречна вредност калкулативне земљишне ренте од 2006. до 2010. године	Пречна вредност калкулативне земљишне ренте од 2001. до 2010. године
Северно Бачки	Бачка Топола	348,80	111,32	-100,28	272,66	45,95	112,89	73,23	375,90	72,17	371,68	135,69	201,17	168,43
	Мали Иђош	366,39	127,01	-80,41	197,89	-16,29	61,68	19,05	272,24	-10,21	274,15	118,92	123,38	121,15

Округ	Општина	2001. година	2002. година	2003. година	2004. година	2005. година	2006. година	2007. година	2008. година	2009. година	2010. година	Пресчна вредност калкулативне земљишне ренте од 2001. до 2005. године	Пресчна вредност калкулативне земљишне ренте од 2006. до 2010. године	Пресчна вредност калкулативне земљишне ренте од 2001. до 2010. године
	Суботица	271,06	5,90	-110,61	185,75	89,78	158,61	116,08	365,36	105,26	367,19	88,37	222,50	155,44
Западно- бачки округ	Апатин	298,24	119,73	16,20	188,21	70,17	103,14	220,35	472,02	175,13	210,46	138,51	236,22	187,36
	Кула	293,06	136,42	-16,35	188,74	67,95	141,48	221,89	385,17	200,33	384,78	133,97	266,73	200,35
	Оџаци	303,97	156,05	140,66	286,86	13,94	162,74	286,83	415,28	172,97	363,65	180,29	280,29	230,29
	Сомбор	284,88	117,70	-71,15	205,27	3,71	103,85	139,65	372,77	96,36	292,08	108,08	200,94	154,51
Јужно- бачки округ	Бач	73,47	85,68	2,00	105,74	-11,69	133,62	187,44	236,04	-11,37	247,27	51,04	158,60	104,82
	Бачка Паланка	266,14	129,47	63,32	161,30	22,65	105,75	343,80	368,16	171,97	420,21	128,58	281,98	205,28
	Бачки Петровац	348,07	156,33	175,96	248,47	93,34	134,32	393,03	497,57	210,15	364,05	204,43	319,82	262,13
	Беочин	327,95	230,18	173,72	247,11	146,27	104,87	288,45	423,09	199,17	285,69	225,04	260,25	242,65
	Бечеј	423,13	232,62	86,78	316,98	98,40	291,27	397,26	583,17	246,59	589,42	231,58	421,54	326,56
	Врбас	484,68	185,27	116,12	293,37	70,95	205,86	412,01	438,90	180,42	418,52	230,08	331,14	280,61
	Жабал	203,02	30,87	-70,98	198,28	71,99	-2,99	262,87	394,91	134,57	435,45	86,64	244,96	165,80
	Нови Сад-град	214,26	79,39	66,15	163,04	133,15	121,35	318,12	362,38	135,99	311,18	131,20	249,81	190,50
	Србобран	306,29	92,80	-72,30	141,81	-40,80	130,19	255,94	309,02	66,72	340,22	85,56	220,42	152,99
	Сремски Карловци	289,54	52,80	304,04	-153,03	-52,93	100,39	78,00	19,45	-231,02	211,55	88,08	35,68	61,88
	Темерин	397,80	139,66	80,53	244,58	18,47	208,16	361,52	545,43	226,16	485,78	176,21	365,41	270,81
	Тител	203,09	58,63	20,56	210,03	72,36	67,58	194,70	316,77	155,57	305,86	112,94	208,10	160,52
Средње- банатски округ	Житиште	184,86	-85,49	-106,26	103,70	1,91	21,80	177,67	216,64	42,58	129,30	19,74	117,60	68,67
	Зрењанин	172,78	-43,96	-82,53	116,80	17,35	48,17	152,00	230,30	63,19	199,00	36,09	138,53	87,31
	Нова Црња	286,14	-29,96	-65,63	128,12	-4,42	59,93	196,63	332,93	62,35	78,63	62,85	146,09	104,47
	Нови Бечеј	169,46	-18,34	-59,11	99,86	36,03	43,87	138,14	225,13	78,73	177,19	45,58	132,61	89,10
	Сечањ	155,32	-54,56	-76,98	87,11	-21,55	10,35	121,60	141,85	22,24	189,08	17,87	97,02	57,45
Северно- банатски округ	Ада	312,18	8,98	-95,71	238,04	-14,36	64,30	106,52	258,32	-2,03	263,78	89,83	138,18	114,00
	Кањижа	179,24	-65,83	-108,57	120,79	41,40	99,48	41,97	200,80	10,85	189,59	33,41	108,54	70,97
	Кишкин	205,53	-10,87	-50,65	153,74	40,55	98,29	249,87	306,84	111,63	196,78	67,66	192,68	130,17
	Нови Кнежевац	149,75	-31,47	-83,73	103,59	14,61	-19,96	15,10	131,69	-28,00	191,46	30,55	58,06	44,30
	Сента	255,29	57,31	-18,06	94,80	-34,12	69,70	1,14	170,04	-31,24	374,06	71,04	116,74	93,89
	Чока	175,41	12,89	-32,11	117,55	7,85	23,61	89,88	140,83	-9,95	154,44	56,32	79,76	68,04
Јужно- банатски округ	Алибунар	155,53	-36,14	-57,89	83,50	-16,53	-5,61	42,05	159,85	17,34	191,81	25,69	81,09	53,39
	Бела Црква	67,31	-50,30	30,25	46,66	48,49	4,40	194,43	206,42	25,46	147,88	28,48	115,72	72,10
	Вршац	238,67	47,36	86,72	129,99	32,64	10,12	130,01	192,94	102,23	244,69	107,08	136,00	121,54
	Ковачица	254,78	-42,54	-72,25	186,83	31,80	86,96	156,29	179,91	41,07	302,80	71,73	153,41	112,57
	Ковин	208,28	49,97	-50,12	154,23	-15,87	0,23	143,02	229,05	122,35	253,72	69,30	149,67	109,49
	Опово	311,70	12,71	117,59	286,11	45,59	96,37	182,84	245,69	142,41	395,14	154,74	212,49	183,61
	Панчево	311,02	42,48	58,35	252,44	70,79	135,59	188,60	367,67	128,83	344,79	147,01	233,09	190,05
	Планиште	112,30	14,80	-49,48	148,10	5,74	-3,00	162,78	107,68	-20,23	174,14	46,29	84,28	65,28
Сремски округ	Инђија	325,36	84,58	-41,85	163,50	99,38	180,54	490,21	655,08	298,56	306,47	126,20	386,17	256,18
	Ириг	349,88	173,06	51,53	105,94	44,14	131,59	366,03	376,03	124,25	200,92	144,91	239,76	192,34
	Пединци	297,76	45,99	-51,44	161,29	-0,32	31,99	118,71	146,86	39,73	77,42	90,66	82,94	86,80
	Рума	386,44	136,63	67,11	213,94	104,92	146,01	285,58	335,42	137,81	339,52	181,81	248,87	215,34

Округ	Општина	2001. година	2002. година	2003. година	2004. година	2005. година	2006. година	2007. година	2008. година	2009. година	2010. година	Пречна вредност калкулативне земљишне ренте од 2001. до 2005. године	Пречна вредност калкулативне земљишне ренте од 2006. до 2010. године	Пречна вредност калкулативне земљишне ренте од 2001. до 2010. године
	Сремска Митровица	335,93	121,50	95,36	188,02	98,60	127,41	370,15	291,58	69,27	281,84	167,88	228,05	197,96
	Стара Пазова	413,94	87,20	40,01	239,12	72,28	133,14	325,03	371,59	96,36	321,45	170,51	249,51	210,01
	Шид	256,19	103,40	98,12	183,25	18,72	105,81	353,65	380,19	95,64	252,89	131,93	237,63	184,78

ПРИЛОГ XI

6.11 Приносна вредност пољопривредног земљишта утврђена на основу калкулативне земљишне ренте по окрузима и општинама на подручју АП Војводине

Табела 136. Приносна вредност пољопривредног земљишта по хектару утврђена на основу калкулативне земљишне ренте по општинама на подручју АП Војводине у периоду од 2001. до 2010. године (евра/хектару)

Округ	Општина	Приносна вредност 2001 до 2005	Приносна вредност 2006 до 2010	Приносна вредност 2001 до 2010
Северно Бачки	Бачка Топола	1564	3406	2401
	Мали Иђош	1371	2256	1773
	Суботица	1019	3877	2318
Западно-бачки округ	Апатин	1596	4085	2728
	Кула	1544	4460	2870
	Оџаци	2078	4616	3232
	Сомбор	1246	3492	2267
Јужно-бачки округ	Бач	588	3018	1693
	Бачка Паланка	1482	4659	2926
	Бачки Петровац	2356	5560	3812
	Беочин	2594	4316	3377
	Бечеј	2669	6621	4465
	Врбас	2652	5243	3830
	Жабал	999	4182	2446
	Нови Сад	1512	4244	2754
	Србобран	986	3902	2311
	Сремски Карловци	1015	1181	1090
	Темерин	2031	5836	3760
Тител	1302	3522	2311	
Средње-банатски округ	Житиште	228	2198	1123
	Зрењанин	416	2346	1293
	Нова Црња	724	2566	1561
	Нови Бечеј	525	2332	1346
	Сечањ	206	1689	880
Северно-банатски округ	Ада	1035	2694	1789
	Кањижа	385	2081	1156
	Кикинда	780	3188	1874
	Нови Кнежевац	352	1273	771
	Сента	819	2288	1487
	Чока	649	1450	1013
Јужно-банатски округ	Алибунар	296	1735	950
	Бела Црква	328	2216	1186
	Вршац	1234	2424	1775
	Ковачица	827	3003	1816
	Ковин	799	2737	1680
	Опово	1784	3522	2574
	Панчево	1694	3705	2608
	Пландиште	534	1629	1031
Сремски округ	Инђија	1455	6106	3569
	Ириг	1670	3937	2701
	Пећинци	1045	1867	1419
	Рума	2096	4115	3014
	Сремска Митровица	1935	3894	2825
	Стара Пазова	1965	4359	3053
	Шид	1521	4250	2761

ПРИЛОГ XII

6.12 Вредност стварне земљишне ренте за пољопривредно земљиште по окрузима и општинама на подручју АП Војводине

Табела 137. Просечна вредност стварне земљишне ренте за земљиште у атару које има бољи квалитет по хектару на нивоу општина у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године по подпериодима (евра/хектару)

Округ	Општина	Година						Пресечна вредност закупа од 2001. до 2005. године	Пресечна просечна вредност закупа од 2006. до 2010. године	Пресечна вредност закупа од 2001. до 2010. године
		2001		2005		2010				
		Минимум	Максимум	Минимум	Максимум	Минимум	Максимум			
Северно- бачки округ	Бачка Топола	180	215	180	225	225	250	200	220	218
	Мали Иђош	190	190	225	225	250	250	208	238	220
	Суботица	135	160	160	180	180	190	159	178	166
Западно- бачки округ	Апатин	60	90	85	100	145	270	84	150	141
	Кула	50	60	120	155	175	210	96	165	124
	Опаци	60	100	120	220	150	250	125	185	140
	Сомбор	180	300	200	300	210	300	245	253	248
Јужно- бачки округ	Бач	60	90	90	110	150	280	88	158	145
	Бачка Паланка	120	190	135	225	160	260	168	195	183
	Бачки Петровац	130	225	190	260	225	350	201	256	233
	Беочин	140	140	140	175	175	210	149	175	166
	Бечеј	100	110	100	110	110	150	105	118	118
	Врбас	150	200	180	250	220	300	195	238	218
	Жабал	105	175	175	260	210	350	179	249	210
	Нови Сад	85	175	110	260	140	280	158	198	170
	Србобран	180	260	190	260	350	350	223	288	285
	Сремски Карловци	85	85	100	110	110	130	95	113	103
Темерин	120	190	200	260	250	350	193	265	228	
Тител	105	140	175	210	260	260	158	226	191	
Средње- банатски округ	Житиште	120	150	155	180	180	190	151	176	160
	Зрењанин	85	140	135	260	175	350	155	230	188
	Нова Црња	50	60	60	70	90	100	60	80	75
	Нови Бечеј	40	50	60	70	70	100	55	75	65
	Сечањ	115	115	115	115	160	160	115	138	138
Северно- банатски округ	Ада	150	180	180	250	285	285	190	250	225
	Кањижа	90	120	100	120	110	140	108	118	115
	Кикинда	115	135	95	160	135	160	126	138	136
	Нови Кнежевац	90	115	75	95	90	125	94	96	105
	Сента	100	120	120	150	150	210	123	158	145
	Чока	50	60	80	120	150	180	78	133	110
Јужно- банатски округ	Алибунар	110	110	140	140	165	165	125	153	138
	Бела Црква	50	70	70	85	100	125	69	95	86
	Вршац	70	105	70	125	70	210	93	119	114
	Ковачица	120	140	140	140	280	280	135	210	205
	Ковин	50	70	85	165	110	210	93	143	110

Округ	Општина	Година						Пресечна вредност закупа од 2001. до 2005. године	Пресечна просечна вредност закупа од 2006. до 2010. године	Пресечна вредност закупа од 2001. до 2010. године
		2001		2005		2010				
		Минимум	Максимум	Минимум	Максимум	Минимум	Максимум			
	Опово	80	90	85	100	150	200	89	134	130
	Панчево	140	140	140	140	140	140	140	140	140
	Пландиште	70	125	85	105	110	125	96	106	108
Сремски округ	Инђија	175	260	210	435	260	435	270	335	283
	Ириг	120	140	120	225	120	345	151	203	181
	Пећинци	140	175	175	210	260	260	175	226	209
	Рума	105	210	140	260	140	345	179	221	200
	Сремска Митровица	200	220	200	300	320	350	230	293	273
	Стара Пазова	220	250	250	300	330	380	255	315	295
	Шид	175	260	210	260	260	300	226	258	249

Табела 138. Просечна вредност стварне земљишне ренте за земљиште у атару које има слабији квалитет по хектару на нивоу општина у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године по подпериодима (евра/хектару)

Округ	Општина	Година						Пресечна вредност закупа од 2001. до 2005. године	Пресечна просечна вредност закупа од 2006. до 2010. године	Пресечна вредност закупа од 2001. до 2010. године
		2001		2005		2010				
		Минимум	Максимум	Минимум	Максимум	Минимум	Максимум			
Северно- бачки округ	Бачка Топола	135	135	135	135	160	160	135	148	148
	Мали Иђош	115	120	120	135	160	160	123	144	139
	Суботица	90	115	95	135	145	180	109	139	133
Западно- бачки округ	Апатин	60	80	80	100	130	250	80	140	130
	Кула	45	60	85	120	120	175	78	125	100
	Озаци	50	80	100	150	150	200	95	150	120
	Сомбор	120	300	140	300	180	300	215	230	225
Јужно- бачки округ	Бач	60	80	80	100	130	250	80	140	130
	Бачка Паланка	50	135	95	120	115	260	100	148	140
	Бачки Петровац	105	180	140	175	175	210	150	175	168
	Беочин	85	85	85	140	140	175	99	135	121
	Бечеј	90	105	90	115	100	150	100	114	111
	Врбас	140	180	180	220	220	250	180	218	198
	Жабаљ	70	140	120	210	155	260	135	186	156
	Нови Сад-град	70	105	85	175	140	280	109	170	149
	Србобран	175	180	175	190	260	350	180	244	241
	Сремски Карловци	75	75	90	95	100	110	84	99	90
	Темерин	120	160	180	240	220	250	175	223	188
Тител	105	140	140	175	175	210	140	175	158	
Средње- банатски округ	Житиште	100	110	130	160	150	180	125	155	135
	Зрењанин	70	115	95	175	135	260	114	166	145
	Нова Црња	45	60	50	70	80	95	56	74	70
	Нови Бечеј	40	45	50	70	70	90	51	70	61
	Сечањ	70	70	75	75	135	135	73	105	103
Северно- банатски	Ада	140	150	150	170	170	200	153	173	165
	Кањижа	80	110	100	110	110	120	100	110	105

Округ	Општина	Година						Пречна вредност закупа од 2001. до 2005. године	Пречна просечна вредност закупа од 2006. до 2010. године	Пречна вредност закупа од 2001. до 2010. године
		2001		2005		2010				
		Минимум	Максимум	Минимум	Максимум	Минимум	Максимум			
округ	Кикинда	75	90	90	120	115	135	94	115	104
	Нови Кнежевац	45	70	40	60	45	70	54	54	58
	Сента	80	110	100	130	130	160	105	130	120
	Чока	40	50	60	90	100	125	60	94	79
Јужно- банатски округ	Алибунар	95	95	85	85	140	140	90	113	118
	Бела Црква	50	60	50	70	80	110	58	78	75
	Вршац	50	70	30	140	55	175	73	100	88
	Ковачица	100	120	140	140	280	280	125	210	195
	Ковин	50	60	40	125	70	165	69	100	86
	Опово	70	90	80	90	120	170	83	115	113
	Панчево	110	110	110	110	110	110	110	110	110
	Пландиште	40	55	45	55	70	100	49	68	66
Сремски округ	Инђија	175	260	210	435	260	435	270	335	283
	Ириг	45	120	80	140	80	225	96	131	118
	Пећинци	85	140	140	175	225	225	135	191	169
	Рума	45	140	85	175	50	225	111	134	115
	Сремска Митровица	150	180	150	230	200	280	178	215	203
	Стара Пазова	160	200	180	220	240	320	190	240	230
	Шид	150	240	200	250	220	260	210	233	218

Табела 139. Просечна вредност стварне земљишне ренте за земљиште које се налази уз село по хектару на нивоу општина у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године по подпериодима (евра/хектару)

Округ	Општина	Година						Пречна вредност закупа од 2001. до 2005. године	Пречна просечна вредност закупа од 2006. до 2010. године	Пречна вредност закупа од 2001. до 2010. године
		2001		2005		2010				
		Минимум	Максимум	Минимум	Максимум	Минимум	Максимум			
Северно- бачки округ	Бачка Топола	180	215	180	225	225	250	200	220	218
	Мали Иђош	190	190	225	225	250	250	208	238	220
	Суботица	135	160	160	180	180	190	159	178	166
Западно- бачки округ	Апатин	60	90	85	100	145	270	84	150	141
	Кула	50	60	120	155	175	210	96	165	124
	Озаци	60	100	120	220	150	250	125	185	140
	Сомбор	180	300	200	300	210	300	245	253	248
Јужно- бачки округ	Бач	60	90	90	110	150	280	88	158	145
	Бачка Паланка	120	190	135	225	160	260	168	195	183
	Бачки Петровац	130	225	190	260	225	350	201	256	233
	Беочин	140	140	140	175	175	210	149	175	166
	Бечеј	100	110	100	110	110	150	105	118	118
	Врбас	150	200	180	250	220	300	195	238	218
	Жабал	105	175	175	260	210	350	179	249	210
	Нови Сад-град	85	175	110	260	140	280	158	198	170
	Србобран	180	260	190	260	350	350	223	288	285
Сремски Карловци	85	85	100	110	110	130	95	113	103	

Округ	Општина	Година						Пресечна вредност закупа од 2001. до 2005. године	Пресечна просечна вредност закупа од 2006. до 2010. године	Пресечна вредност закупа од 2001. до 2010. године
		2001		2005		2010				
		Минимум	Максимум	Минимум	Максимум	Минимум	Максимум			
	Темерин	120	190	200	260	250	350	193	265	228
	Тител	105	140	175	210	260	260	158	226	191
Средње-банатски округ	Житиште	120	150	155	180	180	190	151	176	160
	Зрењанин	85	140	135	260	175	350	155	230	188
	Нова Црња	50	60	60	70	90	100	60	80	75
	Нови Бечеј	40	50	60	70	70	100	55	75	65
	Сечањ	115	115	115	115	160	160	115	138	138
Северно-банатски округ	Ада	150	180	180	250	285	285	190	250	225
	Кањижа	90	120	100	120	110	140	108	118	115
	Кикинда	115	135	95	160	135	160	126	138	136
	Нови Кнежевац	90	115	75	95	90	125	94	96	105
	Сента	100	120	120	150	150	210	123	158	145
	Чока	50	60	80	120	150	180	78	133	110
Јужно-банатски округ	Алибунар	110	110	140	140	165	165	125	153	138
	Бела Црква	50	70	70	85	100	125	69	95	86
	Вршац	70	105	70	125	70	210	93	119	114
	Ковачица	120	140	140	140	280	280	135	210	205
	Ковин	50	70	85	165	110	210	93	143	110
	Опово	80	90	85	100	150	200	89	134	130
	Панчево	140	140	140	140	140	140	140	140	140
	Пландиште	70	125	85	105	110	125	96	106	108
Сремски округ	Ипђија	175	260	210	435	260	435	270	335	283
	Ириг	120	140	120	225	120	345	151	203	181
	Пећинци	140	175	175	210	260	260	175	226	209
	Рума	105	210	140	260	140	345	179	221	200
	Сремска Митровица	200	220	200	300	320	350	230	293	273
	Стара Пазова	220	250	250	300	330	380	255	315	295
	Шид	175	260	210	260	260	300	226	258	249

Табела 140. Просечна вредност стварне земљишне ренте за земљиште које се налази уз тврди пут по хектару на нивоу општина у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године по подпериодима (евра/хектару)

Округ	Општина	Година						Пресечна вредност закупа од 2001. до 2005. године	Пресечна просечна вредност закупа од 2006. до 2010. године	Пресечна вредност закупа од 2001. до 2010. године
		2001		2005		2010				
		Минимум	Максимум	Минимум	Максимум	Минимум	Максимум			
Северно-бачки округ	Бачка Топола	180	215	180	225	225	250	200	220	218
	Мали Иђош	190	190	225	225	250	250	208	238	220
	Суботица	135	160	160	180	180	190	159	178	166
Западно-бачки округ	Апатин	60	90	85	100	145	270	84	150	141
	Кула	50	60	120	155	175	210	96	165	124
	Оџаци	60	100	120	220	150	250	125	185	140
	Сомбор	180	300	200	300	210	300	245	253	248
Јужно-	Бач	60	90	90	110	150	280	88	158	145

Округ	Општина	Година						Пресечна вредност закупа од 2001. до 2005. године	Пресечна просечна вредност закупа од 2006. до 2010. године	Пресечна вредност закупа од 2001. до 2010. године
		2001		2005		2010				
		Минимум	Максимум	Минимум	Максимум	Минимум	Максимум			
Бачки округ	Бачка Паланка	120	190	135	225	160	260	168	195	183
	Бачки Петровац	130	225	190	260	225	350	201	256	233
	Беочин	140	140	140	175	175	210	149	175	166
	Бечеј	100	110	100	110	110	150	105	118	118
	Врбас	150	200	180	250	220	300	195	238	218
	Жабалъ	105	175	175	260	210	350	179	249	210
	Нови Сад-град	85	175	110	260	140	280	158	198	170
	Србобран	180	260	190	260	350	350	223	288	285
	Сремски Карловци	85	85	100	110	110	130	95	113	103
	Темерин	120	190	200	260	250	350	193	265	228
Тител	105	140	175	210	260	260	158	226	191	
Средње- банатски округ	Житиште	120	150	155	180	180	190	151	176	160
	Зрењанин	85	140	135	260	175	350	155	230	188
	Нова Црња	50	60	60	70	90	100	60	80	75
	Нови Бечеј	40	50	60	70	70	100	55	75	65
	Сечањ	115	115	115	115	160	160	115	138	138
Северно- банатски округ	Ада	150	180	180	250	285	285	190	250	225
	Кањижа	90	120	100	120	110	140	108	118	115
	Кикинда	115	135	95	160	135	160	126	138	136
	Нови Кнежевац	90	115	75	95	90	125	94	96	105
	Сента	100	120	120	150	150	210	123	158	145
	Чока	50	60	80	120	150	180	78	133	110
Јужно- банатски округ	Алибунар	110	110	140	140	165	165	125	153	138
	Бела Црква	50	70	70	85	100	125	69	95	86
	Вршац	70	105	70	125	70	210	93	119	114
	Ковачица	120	140	140	140	280	280	135	210	205
	Ковин	50	70	85	165	110	210	93	143	110
	Опово	80	90	85	100	150	200	89	134	130
	Панчево	140	140	140	140	140	140	140	140	140
	Планиште	70	125	85	105	110	125	96	106	108
Сремски округ	Ииђија	175	260	210	435	260	435	270	335	283
	Ириг	120	140	120	225	120	345	151	203	181
	Пећинци	140	175	175	210	260	260	175	226	209
	Рума	105	210	140	260	140	345	179	221	200
	Сремска Митровица	200	220	200	300	320	350	230	293	273
	Стара Пазова	220	250	250	300	330	380	255	315	295
Шид	175	260	210	260	260	300	226	258	249	

Табела 141. Просечна вредност стварне земљишне ренте за земљиште које се налази у зони градње по хектару на нивоу општина у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године по подпериодима (евра/хектару)

Округ	Општина	Година						Пресечна вредност закупа од 2001. до 2005. године	Пресечна просечна вредност закупа од 2006. до 2010. године	Пресечна вредност закупа од 2001. до 2010. године
		2001		2005		2010				
		Минимум	Максимум	Минимум	Максимум	Минимум	Максимум			
Северно- бачки округ	Бачка Топола	180	215	180	225	225	250	200	220	218
	Мали Иђош	190	190	225	225	250	250	208	238	220
	Суботица	135	160	160	180	180	190	159	178	166
Западно- бачки округ	Апатин	60	90	85	100	145	270	84	150	141
	Кула	50	60	120	155	175	210	96	165	124
	Ошаци	60	100	120	220	150	250	125	185	140
	Сомбор	180	300	200	300	210	300	245	253	248
Јужно- бачки округ	Бач	60	90	90	110	150	280	88	158	145
	Бачка Паланка	120	190	135	225	160	260	168	195	183
	Бачки Петровац	130	225	190	260	225	350	201	256	233
	Беочин	140	140	140	175	175	210	149	175	166
	Бечеј	100	110	100	110	110	150	105	118	118
	Врбас	150	200	180	250	220	300	195	238	218
	Жабал	105	175	175	260	210	350	179	249	210
	Нови Сад-град	85	175	110	260	140	280	158	198	170
	Србобран	180	260	190	260	350	350	223	288	285
	Сремски Карловци	85	85	100	110	110	130	95	113	103
Средње- банатски округ	Темерин	120	190	200	260	250	350	193	265	228
	Тител	105	140	175	210	260	260	158	226	191
	Житиште	120	150	155	180	180	190	151	176	160
	Зрењанин	85	140	135	260	175	350	155	230	188
	Нова Црња	50	60	60	70	90	100	60	80	75
Северно- банатски округ	Нови Бечеј	40	50	60	70	70	100	55	75	65
	Сечањ	115	115	115	115	160	160	115	138	138
	Ада	150	180	180	250	285	285	190	250	225
	Кањижа	90	120	100	120	110	140	108	118	115
	Кикинда	115	135	95	160	135	160	126	138	136
Јужно- банатски округ	Нови Кнежевац	90	115	75	95	90	125	94	96	105
	Сента	100	120	120	150	150	210	123	158	145
	Чока	50	60	80	120	150	180	78	133	110
	Алибунар	110	110	140	140	165	165	125	153	138
	Бела Црква	50	70	70	85	100	125	69	95	86
	Вршац	70	105	70	125	70	210	93	119	114
	Ковачица	120	140	140	140	280	280	135	210	205
Сремски округ	Ковин	50	70	85	165	110	210	93	143	110
	Опово	80	90	85	100	150	200	89	134	130
	Панчево	140	140	140	140	140	140	140	140	140
Сремски округ	Пландиште	70	125	85	105	110	125	96	106	108
	Инђија	175	260	210	435	260	435	270	335	283
	Ириг	120	140	120	225	120	345	151	203	181
Сремски округ	Пећинци	140	175	175	210	260	260	175	226	209

Округ	Општина	Година						Пресечна вредност закупа од 2001. до 2005. године	Пресечна просечна вредност закупа од 2006. до 2010. године	Пресечна вредност закупа од 2001. до 2010. године
		2001		2005		2010				
		Минимум	Максимум	Минимум	Максимум	Минимум	Максимум			
	Рума	105	210	140	260	140	345	179	221	200
	Сремска Митровица	200	220	200	300	320	350	230	293	273
	Стара Пазова	220	250	250	300	330	380	255	315	295
	Шид	175	260	210	260	260	300	226	258	249

Табела 142. Просечна вредност стварне земљишне ренте за земљиште које се налази уз парцелу закупца по хектару на нивоу општина у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године по подпериодима (евра/хектару)

Округ	Општина	Година						Пресечна вредност закупа од 2001. до 2005. године	Пресечна просечна вредност закупа од 2006. до 2010. године	Пресечна вредност закупа од 2001. до 2010. године
		2001		2005		2010				
		Минимум	Максимум	Минимум	Максимум	Минимум	Максимум			
Северно-бачки округ	Бачка Топола	200	215	200	225	230	250	210	226	224
	Мали Иђош	190	200	225	250	250	260	216	246	225
	Суботица	135	160	160	180	180	190	159	178	166
Западно-бачки округ	Апатин	60	90	85	100	145	270	84	150	141
	Кула	50	60	120	155	175	210	96	165	124
	Одаци	60	100	120	220	150	250	125	185	140
	Сомбор	180	300	200	300	210	300	245	253	248
Јужно-бачки округ	Бач	60	90	90	110	150	280	88	158	145
	Бачка Паланка	120	190	135	225	160	260	168	195	183
	Бачки Петровац	150	225	200	260	250	350	209	265	244
	Беочин	140	140	140	175	175	210	149	175	166
	Бечеј	100	110	100	110	110	150	105	118	118
	Врбас	150	200	180	250	220	300	195	238	218
	Жабал	105	175	175	260	210	350	179	249	210
	Нови Сад-град	120	175	130	260	180	280	171	213	189
	Србобран	200	260	210	260	350	370	233	298	295
	Сремски Карловци	85	85	100	110	110	130	95	113	103
Средње-банатски округ	Темерин	140	200	220	270	250	370	208	278	240
	Тител	105	140	175	210	260	260	158	226	191
	Житиште	120	150	155	180	180	190	151	176	160
	Зрењанин	100	140	150	260	200	350	163	240	198
	Нова Црња	50	60	60	70	90	100	60	80	75
Северно-банатски округ	Нови Бечеј	40	50	60	70	70	100	55	75	65
	Сечањ	115	115	115	115	160	160	115	138	138
	Ада	150	180	180	250	285	285	190	250	225
	Кањижа	90	120	100	120	110	140	108	118	115
	Кикинда	115	135	95	160	135	160	126	138	136
Јужно-банатски округ	Нови Кнежевац	90	115	75	95	90	125	94	96	105
	Сента	100	120	120	150	150	210	123	158	145
	Чока	50	60	80	120	150	180	78	133	110
Јужно-банатски округ	Алибунар	110	110	140	140	165	165	125	153	138
	Бела Црква	50	70	70	85	100	125	69	95	86

Округ	Општина	Година						Пречна вредност закупа од 2001. до 2005. године	Пречна просечна вредност закупа од 2006. до 2010. године	Пречна вредност закупа од 2001. до 2010. године
		2001		2005		2010				
		Минимум	Максимум	Минимум	Максимум	Минимум	Максимум			
округ	Вршац	70	105	70	125	70	210	93	119	114
	Ковачица	140	160	140	180	280	280	155	220	215
	Ковин	50	70	85	165	110	210	93	143	110
	Опово	80	90	85	100	150	200	89	134	130
	Панчево	140	160	140	180	140	140	155	150	145
	Планишће	70	125	85	105	110	125	96	106	108
Сремски округ	Инђија	175	260	210	435	260	435	270	335	283
	Ириг	120	140	120	225	120	345	151	203	181
	Пећинци	140	175	175	210	260	260	175	226	209
	Рума	105	210	140	260	140	345	179	221	200
	Сремска Митровица	200	240	220	300	340	360	240	305	285
	Стара Пазова	220	260	260	300	330	400	260	323	303
	Шид	200	260	220	260	260	320	235	265	260

ПРИЛОГ XIII

6.13 Приносна вредност пољопривредног земљишта утврђена на основу стварне земљишне ренте по окрузима и општинама на подручју Војводине

Табела 143. Приносна вредност пољопривредног земљишта по хектару утврђена на основу стварне земљишне ренте по хектару за земљиште у атару које има бољи квалитет на нивоу општина на подручју АП Војводине у периоду од 2001. до 2010. године (евра/хектару)

Округ	Општина	Приносна вредност 2001. до 2005. година (Стварна земљишна рента)	Приносна вредност 2006. до 2010. година (Стварна земљишна рента)	Приносна вредност 2001. до 2010. година (Стварна земљишна рента)
Северно-бачки округ	Бачка Топола	4.000	4.151	4.223
	Мали Иђош	4.150	4.481	4.272
	Суботица	3.175	3.349	3.228
Западно-бачки округ	Апатин	1.675	2.830	2.743
	Кула	1.925	3.113	2.403
	Осаци	2.500	3.491	2.718
Јужно-бачки округ	Сомбор	4.900	4.764	4.806
	Бач	1.750	2.972	2.816
	Бачка Паланка	3.350	3.679	3.544
	Бачки Петровац	4.025	4.835	4.515
	Беоцин	2.975	3.302	3.228
	Бечеј	2.100	2.217	2.282
	Врбас	3.900	4.481	4.223
	Жабал	3.575	4.693	4.078
	Нови Сад-град	3.150	3.726	3.301
	Србобран	4.450	5.425	5.534
Средње-банатски округ	Сремски Карловци	1.900	2.123	1.990
	Темерин	3.850	5.000	4.417
	Тител	3.150	4.269	3.714
	Житиште	3.025	3.325	3.107
	Зрењанин	3.100	4.340	3.641
Северно-банатски округ	Нова Црња	1.200	1.509	1.456
	Нови Бечеј	1.100	1.415	1.262
	Сечањ	2.300	2.594	2.670
	Ада	3.800	4.717	4.369
	Кањижа	2.150	2.217	2.233
	Кикинда	2.525	2.594	2.646
Јужно-банатски округ	Нови Кнежевац	1.875	1.816	2.039
	Сента	2.450	2.972	2.816
	Чока	1.550	2.500	2.136
	Алибунар	2.500	2.877	2.670
	Бела Црква	1.375	1.792	1.675
	Вршац	1.850	2.241	2.209
	Ковачица	2.700	3.962	3.981
Сремски округ	Ковин	1.850	2.689	2.136
	Опово	1.775	2.524	2.524
	Панчево	2.800	2.642	2.718
	Пландиште	1.925	2.005	2.087
	Ипђија	5.400	6.321	5.485
	Ириг	3.025	3.821	3.519
	Пећинци	3.500	4.269	4.053
Сремски округ	Рума	3.575	4.175	3.883
	Сремска Митровица	4.600	5.519	5.291
	Стара Пазова	5.100	5.943	5.728
	Шид	4.525	4.858	4.830

Табела 144. Приносна вредност пољопривредног земљишта по хектару утврђена на основу стварне земљишне ренте по хектару за земљиште у атару које има слабији квалитет на нивоу општина на подручју АП Војводине у периоду од 2001. до 2010. године (евра/хектару)

Округ	Општина	Приносна вредност 2001. до 2005. година (Стварна земљишна рента)	Приносна вредност 2006. до 2010. година (Стварна земљишна рента)	Приносна вредност 2001. до 2010. година (Стварна земљишна рента)
Северно-бачки округ	Бачка Топола	2.700	2.783	2.864
	Мали Иђош	2.450	2.712	2.694
	Суботица	2.175	2.618	2.573
Западно-бачки округ	Апатин	1.600	2.642	2.524
	Кула	1.550	2.358	1.942
	Озаци	1.900	2.830	2.330
	Сомбор	4.300	4.340	4.369
Јужно-бачки округ	Бач	1.600	2.642	2.524
	Бачка Паланка	2.000	2.783	2.718
	Бачки Петровац	3.000	3.302	3.252
	Беоцин	1.975	2.547	2.354
	Бечеј	2.000	2.146	2.160
	Врбас	3.600	4.104	3.835
	Жабал	2.700	3.514	3.034
	Нови Сад-град	2.175	3.208	2.888
	Србобран	3.600	4.599	4.684
	Сремски Карловци	1.675	1.863	1.748
Средње-банатски округ	Темерин	3.500	4.198	3.641
	Тител	2.800	3.302	3.058
	Житиште	2.500	2.925	2.621
	Зрењанин	2.275	3.137	2.816
	Нова Црња	1.125	1.392	1.359
Северно-банатски округ	Нови Бечеј	1.025	1.321	1.189
	Сечањ	1.450	1.981	1.990
	Ада	3.050	3.255	3.204
	Кањижа	2.000	2.075	2.039
	Кикинда	1.875	2.170	2.015
	Нови Кнежевац	1.075	1.014	1.117
Јужно-банатски округ	Сента	2.100	2.453	2.330
	Чока	1.200	1.769	1.529
	Алибунар	1.800	2.123	2.282
	Бела Црква	1.150	1.462	1.456
	Вршац	1.450	1.887	1.699
	Ковачица	2.500	3.962	3.786
	Ковин	1.375	1.887	1.675
Сремски округ	Опово	1.650	2.170	2.184
	Панчево	2.200	2.075	2.136
	Пландиште	975	1.274	1.286
	Ипђија	5.400	6.321	5.485
	Ириг	1.925	2.476	2.282
	Пећинци	2.700	3.608	3.277
Сремски округ	Рума	2.225	2.524	2.233
	Сремска Митровица	3.550	4.057	3.932
	Стара Пазова	3.800	4.528	4.466
	Шид	4.200	4.387	4.223

Табела 145. Приносна вредност пољопривредног земљишта по хектару утврђена на основу стварне земљишне ренте по хектару за земљиште које се налази уз село на нивоу општина на подручју АП Војводине у периоду од 2001. до 2010. године (евра/хектару)

Округ	Општина	Приносна вредност 2001. до 2005. година (Стварна земљишна рента)	Приносна вредност 2006. до 2010. година (Стварна земљишна рента)	Приносна вредност 2001. до 2010. година (Стварна земљишна рента)
Северно-бачки округ	Бачка Топола	4.000	4.151	4.223
	Мали Иђош	4.150	4.481	4.272
	Суботица	3.175	3.349	3.228
Западно-бачки округ	Апатин	1.675	2.830	2.743
	Кула	1.925	3.113	2.403
	Озаци	2.500	3.491	2.718
	Сомбор	4.900	4.764	4.806
Јужно-бачки округ	Бач	1.750	2.972	2.816
	Бачка Паланка	3.350	3.679	3.544
	Бачки Петровац	4.025	4.835	4.515
	Беоцин	2.975	3.302	3.228
	Бечеј	2.100	2.217	2.282
	Врбас	3.900	4.481	4.223
	Жабал	3.575	4.693	4.078
	Нови Сад-град	3.150	3.726	3.301
	Србобран	4.450	5.425	5.534
	Сремски Карловци	1.900	2.123	1.990
Средње-банатски округ	Темерин	3.850	5.000	4.417
	Тител	3.150	4.269	3.714
	Житиште	3.025	3.325	3.107
	Зрењанин	3.100	4.340	3.641
	Нова Црња	1.200	1.509	1.456
Северно-банатски округ	Нови Бечеј	1.100	1.415	1.262
	Сечањ	2.300	2.594	2.670
	Ада	3.800	4.717	4.369
	Кањижа	2.150	2.217	2.233
	Кикинда	2.525	2.594	2.646
	Нови Кнежевац	1.875	1.816	2.039
Јужно-банатски округ	Сента	2.450	2.972	2.816
	Чока	1.550	2.500	2.136
	Алибунар	2.500	2.877	2.670
	Бела Црква	1.375	1.792	1.675
	Вршац	1.850	2.241	2.209
	Ковачица	2.700	3.962	3.981
	Ковин	1.850	2.689	2.136
	Опово	1.775	2.524	2.524
Сремски округ	Панчево	2.800	2.642	2.718
	Пландиште	1.925	2.005	2.087
	Ипђија	5.400	6.321	5.485
	Ириг	3.025	3.821	3.519
	Пећинци	3.500	4.269	4.053
	Рума	3.575	4.175	3.883
	Сремска Митровица	4.600	5.519	5.291
Сремски округ	Стара Пазова	5.100	5.943	5.728
	Шид	4.525	4.858	4.830

Табела 146. Приносна вредност пољопривредног земљишта по хектару утврђена на основу стварне земљишне ренте по хектару за земљиште које се налази уз тврди пут на нивоу општина на подручју АП Војводине у периоду од 2001. до 2010. године (евра/хектару)

Округ	Општина	Приносна вредност 2001. до 2005. година (Стварна земљишна рента)	Приносна вредност 2006. до 2010. година (Стварна земљишна рента)	Приносна вредност 2001. до 2010. година (Стварна земљишна рента)
Северно-бачки округ	Бачка Топола	4.000	4.151	4.223
	Мали Иђош	4.150	4.481	4.272
	Суботица	3.175	3.349	3.228
Западно-бачки округ	Апатин	1.675	2.830	2.743
	Кула	1.925	3.113	2.403
	Озаци	2.500	3.491	2.718
	Сомбор	4.900	4.764	4.806
Јужно-бачки округ	Бач	1.750	2.972	2.816
	Бачка Паланка	3.350	3.679	3.544
	Бачки Петровац	4.025	4.835	4.515
	Беоцин	2.975	3.302	3.228
	Бечеј	2.100	2.217	2.282
	Врбас	3.900	4.481	4.223
	Жабал	3.575	4.693	4.078
	Нови Сад-град	3.150	3.726	3.301
	Србобран	4.450	5.425	5.534
	Сремски Карловци	1.900	2.123	1.990
Средње-банатски округ	Темерин	3.850	5.000	4.417
	Тител	3.150	4.269	3.714
	Житиште	3.025	3.325	3.107
	Зрењанин	3.100	4.340	3.641
	Нова Црња	1.200	1.509	1.456
Северно-банатски округ	Нови Бечеј	1.100	1.415	1.262
	Сечањ	2.300	2.594	2.670
	Ада	3.800	4.717	4.369
	Кањижа	2.150	2.217	2.233
	Кикинда	2.525	2.594	2.646
	Нови Кнежевац	1.875	1.816	2.039
Јужно-банатски округ	Сента	2.450	2.972	2.816
	Чока	1.550	2.500	2.136
	Алибунар	2.500	2.877	2.670
	Бела Црква	1.375	1.792	1.675
	Вршац	1.850	2.241	2.209
	Ковачица	2.700	3.962	3.981
	Ковин	1.850	2.689	2.136
	Опово	1.775	2.524	2.524
Сремски округ	Панчево	2.800	2.642	2.718
	Пландиште	1.925	2.005	2.087
	Ипђија	5.400	6.321	5.485
	Ириг	3.025	3.821	3.519
	Пећинци	3.500	4.269	4.053
	Рума	3.575	4.175	3.883
	Сремска Митровица	4.600	5.519	5.291
Сремски округ	Стара Пазова	5.100	5.943	5.728
	Шид	4.525	4.858	4.830

Табела 147. Приносна вредност пољопривредног земљишта по хектару утврђена на основу стварне земљишне ренте по хектару за земљиште које се налази у зони градње на нивоу општина на подручју АП Војводине у периоду од 2001. до 2010. године (евра/хектару)

Округ	Општина	Приносна вредност 2001. до 2005. година (Стварна земљишна рента)	Приносна вредност 2006. до 2010. година (Стварна земљишна рента)	Приносна вредност 2001. до 2010. година (Стварна земљишна рента)
Северно-бачки округ	Бачка Топола	4.000	4.151	4.223
	Мали Иђош	4.150	4.481	4.272
	Суботица	3.175	3.349	3.228
Западно-бачки округ	Апатин	1.675	2.830	2.743
	Кула	1.925	3.113	2.403
	Озаци	2.500	3.491	2.718
	Сомбор	4.900	4.764	4.806
Јужно-бачки округ	Бач	1.750	2.972	2.816
	Бачка Паланка	3.350	3.679	3.544
	Бачки Петровац	4.025	4.835	4.515
	Беочин	2.975	3.302	3.228
	Бечеј	2.100	2.217	2.282
	Врбас	3.900	4.481	4.223
	Жабал	3.575	4.693	4.078
	Нови Сад-град	3.150	3.726	3.301
	Србобран	4.450	5.425	5.534
	Сремски Карловци	1.900	2.123	1.990
Средње-банатски округ	Темерин	3.850	5.000	4.417
	Тител	3.150	4.269	3.714
	Житиште	3.025	3.325	3.107
	Зрењанин	3.100	4.340	3.641
	Нова Црња	1.200	1.509	1.456
Северно-банатски округ	Нови Бечеј	1.100	1.415	1.262
	Сечањ	2.300	2.594	2.670
	Ада	3.800	4.717	4.369
	Кањижа	2.150	2.217	2.233
	Кикинда	2.525	2.594	2.646
	Нови Кнежевац	1.875	1.816	2.039
Јужно-банатски округ	Сента	2.450	2.972	2.816
	Чока	1.550	2.500	2.136
	Алибунар	2.500	2.877	2.670
	Бела Црква	1.375	1.792	1.675
	Вршац	1.850	2.241	2.209
	Ковачица	2.700	3.962	3.981
	Ковин	1.850	2.689	2.136
	Опово	1.775	2.524	2.524
Сремски округ	Панчево	2.800	2.642	2.718
	Пландиште	1.925	2.005	2.087
	Ипђија	5.400	6.321	5.485
	Ириг	3.025	3.821	3.519
	Пећинци	3.500	4.269	4.053
	Рума	3.575	4.175	3.883
	Сремска Митровица	4.600	5.519	5.291
Сремски округ	Стара Пазова	5.100	5.943	5.728
	Шид	4.525	4.858	4.830

Табела 148. Приносна вредност пољопривредног земљишта по хектару утврђена на основу стварне земљишне ренте по хектару за земљиште које се налази уз парцелу закупца на нивоу општина на подручју АП Војводине у периоду од 2001. до 2010. године (евра/хектару)

Округ	Општина	Приносна вредност 2001. до 2005. година (Стварна земљишна рента)	Приносна вредност 2006. до 2010. година (Стварна земљишна рента)	Приносна вредност 2001. до 2010. година (Стварна земљишна рента)
Северно-бачки округ	Бачка Топола	4.200	4.269	4.345
	Мали Иђош	4.325	4.646	4.369
	Суботица	3.175	3.349	3.228
Западно-бачки округ	Апатин	1.675	2.830	2.743
	Кула	1.925	3.113	2.403
	Оџаци	2.500	3.491	2.718
	Сомбор	4.900	4.764	4.806
Јужно-бачки округ	Бач	1.750	2.972	2.816
	Бачка Паланка	3.350	3.679	3.544
	Бачки Петровац	4.175	5.000	4.733
	Беоцин	2.975	3.302	3.228
	Бечеј	2.100	2.217	2.282
	Врбас	3.900	4.481	4.223
	Жабал	3.575	4.693	4.078
	Нови Сад-град	3.425	4.009	3.665
	Србобран	4.650	5.613	5.728
	Сремски Карловци	1.900	2.123	1.990
Средње-банатски округ	Темерин	4.150	5.236	4.660
	Тител	3.150	4.269	3.714
	Житиште	3.025	3.325	3.107
	Зрењанин	3.250	4.528	3.835
	Нова Црња	1.200	1.509	1.456
Северно-банатски округ	Нови Бечеј	1.100	1.415	1.262
	Сечањ	2.300	2.594	2.670
	Ада	3.800	4.717	4.369
	Кањижа	2.150	2.217	2.233
	Кикинда	2.525	2.594	2.646
	Нови Кнежевац	1.875	1.816	2.039
Јужно-банатски округ	Сента	2.450	2.972	2.816
	Чока	1.550	2.500	2.136
	Алибунар	2.500	2.877	2.670
	Бела Црква	1.375	1.792	1.675
	Вршац	1.850	2.241	2.209
	Ковачица	3.100	4.151	4.175
	Ковин	1.850	2.689	2.136
	Опово	1.775	2.524	2.524
Сремски округ	Панчево	3.100	2.830	2.816
	Пландиште	1.925	2.005	2.087
	Ипђија	5.400	6.321	5.485
	Ириг	3.025	3.821	3.519
	Пећинци	3.500	4.269	4.053
	Рума	3.575	4.175	3.883
	Сремска Митровица	4.800	5.755	5.534
Сремски округ	Стара Пазова	5.200	6.085	5.874
	Шид	4.700	5.000	5.049

ПРИЛОГ ХІV

6.14 Прометна - тржишна вредност пољопривредног земљишта на нивоу општина у Војводини

Табела 149. Просечна прометна вредност по хектару пољопривредног земљишта у атару које има бољи квалитет применом метода поређења на нивоу општина у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године по подпериодима (евра/хектару)

Округ	Општина	Година						Прсечна прометна вредност од 2001. до 2005. године	Прсечна прометна вредност од 2006. до 2010. године	Прсечна прометна вредност од 2001. до 2010. године
		2001.		2005.		2010.				
		Минимум	Максимум	Минимум	Максимум	Минимум	Максимум			
Северно-бачки округ	Бачка Топола	2.250	3.400	2.600	3.800	3.500	5.150	2.825	3.200	4.325
	Мали Иђош	2.400	2.800	3.100	3.300	4.000	4.200	2.600	3.200	4.100
	Суботица	1.300	3.000	2.300	5.000	3.000	5.600	2.150	3.650	4.300
Западно-бачки округ	Апатин	1.700	2.700	2.500	3.800	3.500	5.100	2.200	3.150	4.300
	Кула	1.500	1.750	3.000	3.500	4.000	4.300	1.625	3.250	4.150
	Одаци	3.800	4.000	5.000	5.500	5.000	5.200	3.900	5.250	5.100
	Сомбор	1.800	2.800	2.500	3.800	3.500	5.000	2.300	3.150	4.250
Јужно-бачки округ	Бач	1.500	2.000	2.400	4.000	3.000	3.900	1.750	3.200	3.450
	Бачка Паланка	1.800	2.000	3.000	4.500	3.500	5.000	1.900	3.750	4.250
	Бачки Петровац	2.600	3.100	3.500	4.100	5.500	6.000	2.850	3.800	5.750
	Беочин	1.750	2.100	2.100	2.600	2.250	3.150	1.925	2.350	2.700
	Бечеј	1.300	4.300	2.150	5.000	2.600	8.300	2.800	3.575	5.450
	Врбас	2.600	3.400	3.450	4.350	4.350	5.800	3.000	3.900	5.075
	Жабал	3.200	4.100	4.600	5.100	4.600	6.000	3.650	4.850	5.300
	Нови Сад	1.700	3.500	3.000	5.500	3.500	9.500	2.600	4.250	6.500
	Србобран	5.000	5.500	6.700	7.100	9.400	9.700	5.250	6.900	9.550
	Сремски Карловци	3.200	3.750	8.500	8.800	8.500	8.800	3.475	8.650	8.650
	Темерин	3.300	3.800	7.600	8.000	9.900	10.900	3.550	7.800	10.400
	Тител	3.000	3.200	4.000	4.350	4.300	4.850	3.100	4.175	4.575
Средње-банатски округ	Житиште	1.700	1.900	2.200	3.150	3.400	4.000	1.800	2.675	3.700
	Зрењанин	1.700	2.300	2.200	4.000	3.700	4.500	2.000	3.100	4.100
	Нова Црња	900	1.400	1.850	2.400	3.500	5.500	1.150	2.125	4.500
	Нови Бечеј	1.000	1.500	2.000	2.500	4.000	6.300	1.250	2.250	5.150
	Сечањ	1.800	2.300	2.400	2.900	3.200	2.500	2.050	2.650	2.850
Северно-банатски округ	Ада	4.500	4.800	6.000	6.800	7.000	8.000	4.650	6.400	7.500
	Кањижа	900	1.000	1.500	2.000	2.100	3.000	950	1.750	2.550
	Кикинда	850	1.000	1.700	1.950	2.500	3.100	925	1.825	2.800
	Нови Кнежевац	700	2.000	1.000	2.200	1.700	3.400	1.350	1.600	2.550
	Сента	2.500	3.500	4.000	4.800	4.800	5.200	3.000	4.400	5.000
Јужно-банатски округ	Чока	900	1.000	1.100	1.500	1.550	1.750	950	1.300	1.650
	Алибунар	1.000	1.150	1.350	1.500	2.200	2.500	1.075	1.425	2.350
	Бела Црква	1.000	1.100	2.500	3.100	2.500	3.100	1.050	2.800	2.800
	Вршац	1.500	2.500	2.600	3.800	3.000	5.100	2.000	3.200	4.050
	Ковачица	1.900	2.200	2.600	2.750	4.000	4.300	2.050	2.675	4.150

Округ	Општина	Година						Пресечна прометна вредност од 2001. до 2005. године	Пресечна прометна вредност од 2006. до 2010. године	Пресечна прометна вредност од 2001. до 2010. године
		2001.		2005.		2010.				
		Минимум	Максимум	Минимум	Максимум	Минимум	Максимум			
	Ковин	1.000	1.900	1.400	3.500	2.800	4.550	1.450	2.450	3.675
	Опово	1.800	2.000	2.000	2.350	2.200	2.800	1.900	2.175	2.500
	Панчево	2.300	2.800	2.400	2.800	2.550	3.300	2.550	2.600	2.925
	Пландиште	800	900	1.700	2.000	1.700	3.100	850	1.850	2.400
Сремски округ	Ипђија	5.000	5.700	5.700	6.100	6.600	6.900	5.350	5.900	6.750
	Ириг	3.500	4.000	3.500	5.000	4.500	5.000	3.750	4.250	4.750
	Пећинци	3.000	3.500	3.800	4.350	4.350	4.850	3.250	4.075	4.600
	Рума	2.800	4.400	3.500	5.350	3.800	6.000	3.600	4.425	4.900
	Сремска Митровица	3.000	4.200	3.300	5.100	4.800	5.800	3.600	4.200	5.300
	Стара Пазова	4.500	5.000	5.000	5.700	6.000	6.900	4.750	5.350	6.450
	Шид	3.000	3.400	3.500	4.250	4.250	5.500	3.200	3.875	4.875

Табела 150. Просечна прометна вредност по хектару пољопривредног земљишта у атару које има слабији квалитет применом метода поређења на нивоу општина у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године по подпериодима (евра/хектару)

Округ	Општина	Година						Пресечна прометна вредност од 2001. до 2005. године	Пресечна прометна вредност од 2006. до 2010. године	Пресечна прометна вредност од 2001. до 2010. године
		2000		2005		2010				
		Минимум	Максимум	Минимум	Максимум	Минимум	Максимум			
Северно-бачки округ	Бачка Топола	1.750	2.780	2.100	3.100	3.100	4.200	2.265	2.600	3.650
	Мали Иђош	2.600	2.800	3.100	3.300	4.000	4.200	2.700	3.200	4.100
	Суботица	1.300	3.000	2.100	4.700	2.700	6.000	2.150	3.400	4.350
Западно-бачки округ	Апатин	1.500	2.500	2.500	3.500	3.500	4.800	2.000	3.000	4.150
	Кула	1.300	1.500	2.700	2.900	3.300	3.700	1.400	2.800	3.500
	Оџаци	1.500	1.800	4.000	4.500	4.200	4.700	1.650	4.250	4.450
	Сомбор	1.400	1.600	1.800	2.200	2.300	3.100	1.500	2.000	2.700
Јужно-бачки округ	Бач	1.400	1.700	1.700	2.900	1.700	3.000	1.550	2.300	2.350
	Бачка Паланка	1.000	1.300	2.500	3.500	3.300	4.800	1.150	3.000	4.050
	Бачки Петровац	1.700	2.100	2.600	3.500	3.500	5.100	1.900	3.050	4.300
	Беоцин	1.400	1.700	1.700	2.100	1.700	2.100	1.550	1.900	1.900
	Бечеј	1.000	2.500	1.800	4.000	3.500	6.000	1.750	2.900	4.750
	Врбас	1.400	2.000	2.000	2.600	3.500	4.850	1.700	2.300	4.175
	Жабал	1.100	1.700	2.600	3.500	4.300	5.000	1.400	3.050	4.650
	Нови Сад-град	1.400	2.600	1.700	3.400	1.700	6.000	2.000	2.550	3.850
	Србобран	4.500	5.000	6.000	6.500	8.000	8.500	4.750	6.250	8.250
	Сремски Карловци	1.500	1.900	3.200	3.600	4.150	4.500	1.700	3.400	4.325
	Темерин	4.150	4.500	6.400	6.800	8.300	9.000	4.325	6.600	8.650
	Тител	900	1.800	1.400	1.900	2.000	2.500	1.350	1.650	2.250
Средње-банатски округ	Житиште	800	1.200	1.500	1.900	2.400	2.900	1.000	1.700	2.650
	Зрењанин	1.400	1.900	2.400	2.800	3.500	3.800	1.650	2.600	3.650

Округ	Општина	Година						Пресечна прометна вредност од 2001. до 2005. године	Пресечна прометна вредност од 2006. до 2010. године	Пресечна прометна вредност од 2001. до 2010. године
		2000		2005		2010				
		Минимум	Максимум	Минимум	Максимум	Минимум	Максимум			
	Нова Црња	800	1.300	1.700	2.200	3.200	5.000	1.050	1.950	4.100
	Нови Бечеј	1.300	1.700	2.400	2.700	3.100	4.000	1.500	2.550	3.550
	Сечањ	1.400	1.800	2.300	2.700	3.100	3.500	1.600	2.500	3.300
Северно-банатски округ	Ада	3.000	4.200	3.500	5.000	4.000	6.500	3.600	4.250	5.250
	Кањижа	700	2.000	1.000	2.000	1.700	3.200	1.350	1.500	2.450
	Кикинда	350	1.000	450	1.700	700	2.600	675	1.075	1.650
	Нови Кнежевац	700	2.000	700	2.000	700	2.000	1.350	1.350	1.350
	Сента	2.000	3.200	3.500	4.000	4.000	4.800	2.600	3.750	4.400
	Чока	500	600	500	600	700	800	550	550	750
Јужно-банатски округ	Алибунар	900	1.100	1.200	1.400	2.000	2.200	1.000	1.300	2.100
	Бела Црква	800	900	2.250	2.600	2.300	2.800	850	2.425	2.550
	Вршац	850	1.700	1.550	2.600	1.700	2.600	1.275	2.075	2.150
	Ковачица	1.700	2.000	2.000	2.500	3.500	4.000	1.850	2.250	3.750
	Ковин	800	1.600	1.100	3.000	2.000	4.000	1.200	2.050	3.000
	Опово	1.700	2.000	2.000	2.500	3.200	4.000	1.850	2.250	3.600
	Панчево	2.000	2.500	2.000	2.700	2.000	3.000	2.250	2.350	2.500
	Пландиште	300	600	600	1.000	600	1.300	450	800	950
Сремски округ	Инђија	1.700	4.500	3.400	5.500	5.000	6.000	3.100	4.450	5.500
	Ириг	1.050	2.000	1.400	3.400	1.700	3.400	1.525	2.400	2.550
	Пећинци	3.000	3.500	3.800	4.350	4.350	4.850	3.250	4.075	4.600
	Рума	1.300	3.800	1.550	4.500	1.700	5.000	2.550	3.025	3.350
	Сремска Митровица	1.500	3.800	2.500	4.800	3.500	5.500	2.650	3.650	4.500
	Стара Пазова	4.300	5.000	5.000	6.000	6.000	6.900	4.650	5.500	6.450
	Шид	3.000	3.400	3.500	4.250	4.250	5.500	3.200	3.875	4.875

Табела 151. Просечна прометна вредност по хектару пољопривредног земљишта које се налази уз село применом метода поређења на нивоу општина у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године по подпериодима (евра/хектару)

Округ	Општина	Година						Пресечна прометна вредност од 2001. до 2005. године	Пресечна прометна вредност од 2006. до 2010. године	Пресечна прометна вредност од 2001. до 2010. године
		2000		2005		2010				
		Минимум	Максимум	Минимум	Максимум	Минимум	Максимум			
Северно-бачки округ	Бачка Топола	2.600	3.300	3.000	3.200	3.900	4.700	2.950	3.100	4.300
	Мали Иђош	2.700	2.800	3.100	3.300	4.000	4.200	2.750	3.200	4.100
	Суботица	1.300	2.000	2.100	4.700	2.700	6.950	1.650	3.400	4.825
Западно-бачки округ	Апатин	2.000	2.500	2.500	3.500	3.500	4.800	2.250	3.000	4.150
	Кула	2.000	2.200	3.800	4.500	4.000	5.800	2.100	4.150	4.900
	Оџаци	2.000	2.500	4.800	5.700	4.200	5.800	2.250	5.250	5.000
	Сомбор	1.700	3.000	2.800	4.000	4.100	5.500	2.350	3.400	4.800
Јужно-бачки округ	Бач	2.100	2.200	5.000	6.500	5.800	6.500	2.150	5.750	6.150

Округ	Општина	Година						Пречна прометна вредност од 2001. до 2005. године	Пречна прометна вредност од 2006. до 2010. године	Пречна прометна вредност од 2001. до 2010. године
		2000		2005		2010				
		Минимум	Максимум	Минимум	Максимум	Минимум	Максимум			
	Бачка Паланка	2.000	3.000	5.500	6.500	6.000	7.000	2.500	6.000	6.500
	Бачки Петровац	3.500	4.500	4.000	5.000	6.000	7.000	4.000	4.500	6.500
	Беоцин	2.000	2.200	2.400	2.800	2.400	2.800	2.100	2.600	2.600
	Бечеј	1.100	2.700	2.000	4.200	3.700	6.200	1.900	3.100	4.950
	Врбас	2.600	4.000	3.000	4.500	4.200	6.500	3.300	3.750	5.350
	Жабалъ	2.200	4.000	5.000	7.500	8.000	9.000	3.100	6.250	8.500
	Нови Сад-град	3.400	5.000	5.000	6.000	7.000	10.000	4.200	5.500	8.500
	Србобран	5.400	6.000	8.300	8.700	10.000	11.000	5.700	8.500	10.500
	Сремски Карловци	3.200	3.750	8.500	8.800	8.500	8.800	3.475	8.650	8.650
	Темерин	5.900	6.300	8.500	8.800	11.100	11.500	6.100	8.650	11.300
Тител	2.000	2.200	2.500	2.800	2.800	4.000	2.100	2.650	3.400	
Средње-банатски округ	Житиште	1.500	1.600	2.600	2.850	4.000	5.000	1.550	2.725	4.500
	Зрењанин	1.600	1.800	2.600	3.400	3.800	4.900	1.700	3.000	4.350
	Нова Црња	900	1.400	1.850	2.400	3.500	5.500	1.150	2.125	4.500
	Нови Бечеј	2.100	2.500	2.400	2.900	3.500	4.100	2.300	2.650	3.800
	Сечањ	2.000	2.400	2.500	2.800	3.500	4.000	2.200	2.650	3.750
Северно-банатски округ	Ада	4.100	4.500	5.500	6.000	7.000	8.600	4.300	5.750	7.800
	Кањижа	700	2.100	1.100	2.500	2.200	3.300	1.400	1.800	2.750
	Кикинда	500	1.900	500	2.100	700	3.000	1.200	1.300	1.850
	Нови Кнежевац	2.000	3.000	2.000	3.500	3.100	4.000	2.500	2.750	3.550
	Сента	2.500	3.500	4.000	4.800	4.800	5.200	3.000	4.400	5.000
Јужно-банатски округ	Чока	600	700	800	900	1.000	1.300	650	850	1.150
	Алибунар	1.100	1.300	1.300	1.500	2.300	2.700	1.200	1.400	2.500
	Бела Црква	1.300	1.900	2.000	2.800	1.600	2.800	1.600	2.400	2.200
	Вршац	700	1.100	850	2.000	1.100	2.300	900	1.425	1.700
	Ковачица	1.900	2.200	3.500	3.800	4.500	5.200	2.050	3.650	4.850
	Ковин	1.100	2.100	1.350	3.500	2.800	4.800	1.600	2.425	3.800
	Опово	1.900	2.500	2.000	3.500	3.200	5.000	2.200	2.750	4.100
Панчево	2.000	2.500	2.000	2.700	2.000	3.000	2.250	2.350	2.500	
Пландиште	700	800	800	1.000	2.500	3.500	750	900	3.000	
Сремски округ	Инђија	2.500	5.000	5.000	6.000	6.000	7.000	3.750	5.500	6.500
	Ириг	2.600	4.300	4.300	10.000	7.000	8.600	3.450	7.150	7.800
	Пећинци	3.150	3.600	3.800	4.350	4.350	4.850	3.375	4.075	4.600
	Рума	2.500	4.350	2.600	4.800	3.000	5.000	3.425	3.700	4.000
	Сремска Митровица	2.300	4.000	3.500	5.000	4.000	6.000	3.150	4.250	5.000
	Стара Пазова	4.300	5.000	5.000	6.000	6.000	6.900	4.650	5.500	6.450
	Шид	3.000	3.400	3.500	4.250	4.250	5.500	3.200	3.875	4.875

Табела 152. Просечна прометна вредност по хектару пољопривредног земљишта које се налази уз тврди пут применом метода поређења на нивоу општина у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године по подпериодима (евра/хектару)

Округ	Општина	Година						Прсечна прометна вредност од 2001. до 2005. године	Прсечна прометна вредност од 2006. до 2010. године	Прсечна прометна вредност од 2001. до 2010. године
		2000		2005		2010				
		Минимум	Максимум	Минимум	Максимум	Минимум	Максимум			
Северно-бачки округ	Бачка Топола	2.800	3.300	3.100	3.600	4.000	4.850	3.050	3.350	4.425
	Мали Иђош	2.700	2.800	3.100	3.300	4.000	4.300	2.750	3.200	4.150
	Суботица	1.300	1.500	2.700	3.500	2.700	6.950	1.400	3.100	4.825
Западно-бачки округ	Апатин	2.000	2.300	4.000	5.000	4.200	5.800	2.150	4.500	5.000
	Кула	2.100	2.300	4.500	5.000	4.500	6.000	2.200	4.750	5.250
	Оџаци	2.200	2.500	5.500	6.000	5.000	5.500	2.350	5.750	5.250
	Сомбор	1.800	3.500	2.700	4.400	4.000	5.500	2.650	3.550	4.750
Јужно-бачки округ	Бач	2.100	2.500	5.000	6.000	5.800	7.000	2.300	5.500	6.400
	Бачка Паланка	2.150	2.600	5.500	6.000	6.000	7.500	2.375	5.750	6.750
	Бачки Петровац	4.200	5.500	5.000	6.000	7.000	8.000	4.850	5.500	7.500
	Беочин	1.700	2.000	2.400	2.700	2.400	3.100	1.850	2.550	2.750
	Бечеј	1.100	2.500	2.000	4.000	3.500	6.000	1.800	3.000	4.750
	Врбас	2.600	4.300	3.000	4.800	4.300	6.000	3.450	3.900	5.150
	Жабал	2.600	4.100	4.300	7.500	7.000	10.000	3.350	5.900	8.500
	Нови Сад-град	3.000	5.000	5.000	6.000	7.000	10.500	4.000	5.500	8.750
	Србобран	5.000	5.500	6.700	7.100	9.400	9.700	5.250	6.900	9.550
	Сремски Карловци	3.200	3.750	8.500	8.800	8.500	8.800	3.475	8.650	8.650
	Темерин	5.900	6.300	8.500	8.800	11.100	11.500	6.100	8.650	11.300
	Тител	2.000	2.200	2.500	2.800	2.800	4.000	2.100	2.650	3.400
	Средње-банатски округ	Житиште	1.500	1.600	2.000	3.100	4.500	4.800	1.550	2.550
Зрењанин		1.300	1.900	3.100	4.500	4.000	6.000	1.600	3.800	5.000
Нова Црња		900	1.400	1.850	2.400	3.500	5.500	1.150	2.125	4.500
Нови Бечеј		2.100	2.400	2.500	3.000	3.600	4.200	2.250	2.750	3.900
Сечањ		2.000	2.200	2.600	3.000	3.600	4.000	2.100	2.800	3.800
Северно-банатски округ	Ада	4.100	4.500	5.500	6.000	7.000	8.600	4.300	5.750	7.800
	Кањижа	900	2.200	1.200	2.500	2.300	3.300	1.550	1.850	2.800
	Кикинда	800	1.900	600	2.100	1.700	3.000	1.350	1.350	2.350
	Нови Кнежевац	2.000	3.000	2.000	3.500	3.100	4.000	2.500	2.750	3.550
	Сента	2.500	3.500	4.000	4.800	4.800	5.200	3.000	4.400	5.000
Чока	650	750	850	1.000	1.000	1.500	700	925	1.250	
Јужно-банатски округ	Алибунар	1.000	1.150	1.350	1.500	2.200	2.500	1.075	1.425	2.350
	Бела Црква	1.000	1.100	2.500	3.100	2.500	3.100	1.050	2.800	2.800
	Вршац	700	1.100	850	1.800	1.100	2.300	900	1.325	1.700
	Ковачица	2.000	2.500	3.800	4.400	5.000	6.200	2.250	4.100	5.600
	Ковин	1.100	2.100	1.350	3.500	2.800	4.800	1.600	2.425	3.800
	Опово	1.900	2.500	2.500	3.500	3.500	5.200	2.200	3.000	4.350
	Панчево	2.300	2.800	2.400	2.800	2.550	3.300	2.550	2.600	2.925
Пландиште	800	900	1.700	2.000	1.700	3.100	850	1.850	2.400	
Сремски округ	Инђија	5.000	5.700	5.700	6.100	6.600	6.900	5.350	5.900	6.750

Округ	Општина	Година						Пречна прометна вредност од 2001. до 2005. године	Пречна прометна вредност од 2006. до 2010. године	Пречна прометна вредност од 2001. до 2010. године
		2000		2005		2010				
		Минимум	Максимум	Минимум	Максимум	Минимум	Максимум			
	Ириг	2.600	4.300	4.300	8.000	6.000	7.000	3.450	6.150	6.500
	Пећинци	3.150	3.600	3.800	4.350	4.350	4.850	3.375	4.075	4.600
	Рума	2.500	4.350	2.600	4.800	3.000	5.000	3.425	3.700	4.000
	Сремска Митровица	2.300	4.000	3.500	5.000	4.000	6.000	3.150	4.250	5.000
	Стара Пазова	4.300	5.000	5.000	6.000	6.000	6.900	4.650	5.500	6.450
	Шид	3.000	3.400	3.500	4.250	4.250	5.500	3.200	3.875	4.875

Табела 153. Просечна прометна вредност по хектару пољопривредног земљишта које се налази у зони градње применом метода поређења на нивоу општина у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године по подпериодима (евра/хектару)

Округ	Општина	Година						Пречна прометна вредност од 2001. до 2005. године	Пречна прометна вредност од 2006. до 2010. године	Пречна прометна вредност од 2001. до 2010. године
		2000		2005		2010				
		минимум	максимум	минимум	максимум	минимум	максимум			
Северно-бачки округ	Бачка Топола	3.000	3.300	3.100	3.600	4.000	4.850	3.150	3.350	4.425
	Мали Иђош	4.000	4.500	4.000	4.800	5.000	6.000	4.250	4.400	5.500
	Суботица	1.300	1.500	2.700	3.500	5.000	8.000	1.400	3.100	6.500
Западно-бачки округ	Апатин	2.300	2.800	4.200	5.000	4.800	6.000	2.550	4.600	5.400
	Кула	2.500	2.800	5.000	5.500	5.000	5.200	2.650	5.250	5.100
	Оџаци	4.800	5.500	6.500	7.500	10.000	11.000	5.150	7.000	10.500
	Сомбор	1.800	3.500	2.700	4.400	4.000	5.500	2.650	3.550	4.750
Јужно-бачки округ	Бач	2.100	3.000	5.000	6.500	5.800	8.500	2.550	5.750	7.150
	Бачка Паланка	2.150	4.300	5.500	11.000	6.000	15.000	3.225	8.250	10.500
	Бачки Петровац	6.500	7.500	7.000	8.000	8.000	11.000	7.000	7.500	9.500
	Беочин	2.000	2.200	2.500	2.800	2.800	3.200	2.100	2.650	3.000
	Бечеј	2.000	4.300	2.500	5.500	3.000	8.500	3.150	4.000	5.750
	Врбас	3.400	5.000	4.300	7.000	5.000	7.500	4.200	5.650	6.250
	Жабал	5.000	8.000	6.000	10.000	7.000	11.000	6.500	8.000	9.000
	Нови Сад-град	8.000	30.000	17.000	50.000	20.000	60.000	19.000	33.500	40.000
	Србобран	5.000	5.500	6.700	7.100	9.400	9.700	5.250	6.900	9.550
	Сремски Карловци	3.200	3.750	8.500	8.800	8.500	8.800	3.475	8.650	8.650
	Темерин	5.900	6.300	8.500	8.800	11.100	11.500	6.100	8.650	11.300
Тител	5.000	10.000	10.000	12.000	10.000	15.000	7.500	11.000	12.500	
Средње-банатски округ	Житиште	2.000	3.000	3.000	5.000	3.500	5.000	2.500	4.000	4.250
	Зрењанин	4.000	4.500	6.500	7.400	7.000	8.500	4.250	6.950	7.750
	Нова Црња	900	1.400	1.850	2.400	3.500	5.500	1.150	2.125	4.500
	Нови Бечеј	1.500	2.500	2.500	3.500	5.000	7.800	2.000	3.000	6.400
	Сечањ	2.300	2.500	2.400	3.500	3.500	4.500	2.400	2.950	4.000
Северно-банатски округ	Ада	3.200	4.500	3.800	5.000	4.500	6.800	3.850	4.400	5.650
	Кањижа	900	2.200	1.200	2.500	2.300	3.300	1.550	1.850	2.800

Округ	Општина	Година						Пречна прометна вредност од 2001. до 2005. године	Пречна прометна вредност од 2006. до 2010. године	Пречна прометна вредност од 2001. до 2010. године
		2000		2005		2010				
		минимум	максимум	минимум	максимум	минимум	максимум			
	Кикинда	800	1.900	600	2.100	1.700	3.000	1.350	1.350	2.350
	Нови Кнежевац	2.000	3.000	2.000	3.500	3.100	4.000	2.500	2.750	3.550
	Сента	2.500	3.500	4.000	4.800	4.800	5.200	3.000	4.400	5.000
	Чока	650	750	850	1.000	1.000	1.500	700	925	1.250
Јужно-банатски округ	Алибунар	1.000	1.150	1.350	1.500	2.200	2.500	1.075	1.425	2.350
	Бела Црква	1.000	1.100	2.500	3.100	2.500	3.100	1.050	2.800	2.800
	Вршац	1.500	2.500	2.000	3.500	2.500	4.000	2.000	2.750	3.250
	Ковачица	2.000	2.500	3.800	4.400	5.000	6.200	2.250	4.100	5.600
	Ковин	1.100	2.100	1.350	3.500	2.800	4.800	1.600	2.425	3.800
	Опово	1.900	2.500	2.500	3.500	3.500	5.200	2.200	3.000	4.350
	Панчево	2.500	3.000	3.000	4.000	4.000	5.500	2.750	3.500	4.750
Пландиште	800	900	1.700	2.000	1.700	3.100	850	1.850	2.400	
Сремски округ	Инђија	5.000	8.000	5.000	10.000	6.000	15.000	6.500	7.500	10.500
	Ириг	2.600	4.300	4.300	8.000	6.000	7.000	3.450	6.150	6.500
	Пећинци	5.000	8.000	5.000	10.000	6.000	15.000	6.500	7.500	10.500
	Рума	5.000	8.000	5.000	10.000	6.000	15.000	6.500	7.500	10.500
	Сремска Митровица	5.000	8.000	5.000	10.000	6.000	15.000	6.500	7.500	10.500
	Стара Пазова	5.000	8.000	5.000	10.000	6.000	15.000	6.500	7.500	10.500
Шид	3.000	3.400	3.500	4.250	4.250	5.500	3.200	3.875	4.875	

Табела 154. Просечна прометна вредност по хектару пољопривредног земљишта које се налази уз парцелу закупца применом метода поређења на нивоу општина у АП Војводини у периоду од 2001. до 2010. године по подпериодима (евра/хектару)

Округ	Општина	Година						Пречна прометна вредност од 2001. до 2005. године	Пречна прометна вредност од 2006. до 2010. године	Пречна прометна вредност од 2001. до 2010. године
		2000		2005		2010				
		Минимум	Максимум	Минимум	Максимум	Минимум	Максимум			
Северно-бачки округ	Бачка Топола	2.600	3.100	3.100	3.400	3.600	4.500	2.850	3.250	4.050
	Мали Иђош	3.000	3.200	3.400	4.000	4.500	4.800	3.100	3.700	4.650
	Суботица	1.300	3.000	2.500	5.000	3.300	5.800	2.150	3.750	4.550
Западно-бачки округ	Апатин	2.000	2.700	2.600	3.900	3.500	5.500	2.350	3.250	4.500
	Кула	1.600	1.850	3.200	3.700	4.200	4.500	1.725	3.450	4.350
	Оџаци	3.800	4.000	5.000	5.500	5.000	5.200	3.900	5.250	5.100
	Сомбор	1.800	2.800	2.500	3.800	3.500	5.000	2.300	3.150	4.250
Јужно-бачки округ	Бач	1.600	2.000	2.600	4.000	3.000	4.000	1.800	3.300	3.500
	Бачка Паланка	2.200	2.500	3.500	4.500	4.000	5.200	2.350	4.000	4.600
	Бачки Петровац	3.000	3.500	3.800	4.200	5.800	6.200	3.250	4.000	6.000
	Беочин	1.750	2.100	2.100	2.600	2.250	3.150	1.925	2.350	2.700
	Бечеј	1.500	4.500	2.300	5.000	2.800	8.300	3.000	3.650	5.550
	Врбас	2.600	3.400	3.450	4.350	4.350	5.800	3.000	3.900	5.075

Округ	Општина	Година						Пречна прометна вредност од 2001. до 2005. године	Пречна прометна вредност од 2006. до 2010. године	Пречна прометна вредност од 2001. до 2010. године
		2000		2005		2010				
		Минимум	Максимум	Минимум	Максимум	Минимум	Максимум			
	Жабал	3.500	4.100	4.800	5.200	4.800	6.000	3.800	5.000	5.400
	Нови Сад-град	3.400	5.000	5.000	6.000	7.000	10.000	4.200	5.500	8.500
	Србобран	5.000	5.500	6.700	7.100	9.400	9.700	5.250	6.900	9.550
	Сремски Карловци	3.200	3.750	8.500	8.800	8.500	8.800	3.475	8.650	8.650
	Темерин	5.900	6.300	8.500	8.800	11.100	11.500	6.100	8.650	11.300
	Тител	3.000	3.200	4.000	4.350	4.300	4.850	3.100	4.175	4.575
Средње-банатски округ	Житиште	2.000	2.500	2.500	3.500	3.500	4.700	2.250	3.000	4.100
	Зрењанин	1.700	1.900	2.800	3.500	4.000	5.000	1.800	3.150	4.500
	Нова Црња	900	1.400	1.850	2.400	3.500	5.500	1.150	2.125	4.500
	Нови Бечеј	1.200	1.500	2.300	2.700	4.200	6.500	1.350	2.500	5.350
	Сечањ	2.000	2.200	2.600	3.000	3.600	4.000	2.100	2.800	3.800
Северно-банатски округ	Ада	4.100	4.500	5.500	6.000	7.000	8.600	4.300	5.750	7.800
	Кањижа	900	1.000	1.500	2.000	2.100	3.000	950	1.750	2.550
	Кикинда	850	1.000	1.700	1.950	2.500	3.100	925	1.825	2.800
	Нови Кнежевац	800	2.100	1.100	2.300	1.800	3.500	1.450	1.700	2.650
	Сента	2.500	3.500	4.000	4.800	4.800	5.200	3.000	4.400	5.000
	Чока	650	750	850	950	1.100	1.400	700	900	1.250
Јужно-банатски округ	Алибунар	1.000	1.150	1.350	1.500	2.200	2.500	1.075	1.425	2.350
	Бела Црква	1.000	1.100	2.500	3.100	2.500	3.100	1.050	2.800	2.800
	Вршац	1.600	2.600	2.700	3.900	3.100	5.200	2.100	3.300	4.150
	Ковачица	1.900	2.200	3.500	3.800	4.500	5.200	2.050	3.650	4.850
	Ковин	1.000	1.900	1.400	3.500	2.800	4.550	1.450	2.450	3.675
	Опово	1.800	2.000	2.000	2.350	2.200	2.800	1.900	2.175	2.500
	Панчево	2.500	2.900	2.500	3.000	2.700	3.400	2.700	2.750	3.050
	Пландиште	800	900	1.700	2.000	1.700	3.100	850	1.850	2.400
Сремски округ	Инђија	2.500	5.000	5.000	6.000	6.000	7.000	3.750	5.500	6.500
	Ириг	2.600	4.300	4.300	10.000	7.000	8.600	3.450	7.150	7.800
	Пећинци	3.000	3.600	4.000	4.500	4.500	5.000	3.300	4.250	4.750
	Рума	3.000	4.500	3.700	5.500	4.000	6.200	3.750	4.600	5.100
	Сремска Митровица	3.500	4.500	3.500	5.300	5.000	6.300	4.000	4.400	5.650
	Стара Пазова	4.500	5.000	5.000	5.700	6.000	6.900	4.750	5.350	6.450
	Шид	3.000	3.400	3.500	4.250	4.250	5.500	3.200	3.875	4.875

ПРИЛОГ XV

UPITNIK

Opština	
Mesto	
Ime lica	

Cena zemljišta

Lokacija zemljišta	Cena zemljišta (zaokružiti jedinicu mere) / ha jutro lanac /		
	2000	2005	2010
U ataru boljeg kvaliteta			
U ataru lošijeg kvaliteta			
Uz selo			
Uz tvrdi put			
U zoni gradnje			
Uz parcelu kupca			

Arenda bez državne subevncije po ha

Arenda	Arenda (zaokružiti jedinicu mere) / ha jutro lanac /		
	2000	2005	2010
U ataru boljeg kvaliteta			
U ataru lošijeg kvaliteta			
Uz selo			
Uz tvrdi put			
U zoni gradnje			
Uz parcelu zakupca			

Procenat zemljišta koje je u zakupu u vašem mestu /procena/ _____ %

Od toga : Državnog _____ %, Privatnog _____ %

Koliko ima zemljišta za prodaju u vašem mestu ? /zaokružiti/
 više od tražnje manje od tražnje

Koliko ima zemljišta za zakup u vašem mestu ? /zaokružiti/
 više od tražnje manje od tražnje

Koliko se poljoprivrednog zemljišta proda u vašem mestu godisnje _____

БИОГРАФИЈА

Мр Драган Милић је рођен 12.03.1976. године у Лозници. Основну и средњу школу завршио је у Лозници са одличним успехом, а дипломирао је на Пољопривредном факултету у Новом Саду 2003. године, на Агроекономском смеру са просечном оценом 8,11. Дипломски рад под називом "Приватизација у агропривреди Републике Србије" одбранио је са оценом 10. На истом факултету је уписао постдипломске студије где је положио све испите предвиђене наставним планом и програмом са просечном оценом 9,5. Магистарску тезу под називом "Процена вредности капитала пољопривредног предузећа применом метода приносне вредности" је одбранио 14.01.2010. године. Пријава теме докторске дисертацију под називом "Методи вредновања пољопривредног земљишта" је на сенату Универзитета у Новом Саду прихваћена 30.09.2010. године.

Мр Драган Милић од 2003. године ради као сарадник у настави, а касније као асистент на Пољопривредном факултету у Новом Саду, где изводи вежбе на предметима у оквиру уже научне области Рачуноводство и економика пољопривредних газдинстава за студенте на агроекономском смеру, смеру за агртуризам и рурални развој и на већем броју биолошких смерова.

Од 2003. године до данас Драган Милић је као члан тима на пројектима Пољопривредног факултета, учествовао у изради и реализовао: преко 250 процена вредности имовине и капитала предузећа, 100 програма приватизације углавном предузећа из пољопривредне и прехрамбене индустрије, 100 пословних планова и других инвестиционих пројеката, 500 ревизија финансијских извештаја као и 700 анализа пословних планова и других инвестиционих пројеката.

У току 2013. и 2014. године био је Посебни саветник Министра пољопривреде, шумарства и водопривреде у Влади Републике Србије.

До сада је самостално или као коаутор објавио 55 научних радова у домаћим и међународним часописима. Учесник је на два пројекта који су финансирани од стране Министарства науке Републике Србије и три пројекта који су финансирани од стране Владе АП Војводине.

Члан је Балканског друштва аграрних економиста и члан Надзорног одбора Удружења судских вештака "Војводина". Решењем Министра правде именован је за сталног судског вештака за економско - финансијску област.

Служи се енглеским и руским језиком. Ожењен је и има двоје деце.